

124 7 44

Oct. Speech.

PAK

(Telje)

PAK. I. 758.

(Teljes.)

~~LMC~~

Temeréskor

PRAEDIKA

Mellyeket A

Boldoghemle

MARGIT

TER. Egyfer-is mäs

hany fö Ecclesiakb

Pradikallit. Diöstan'pe

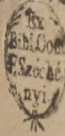
utánna MájodBor-is U

veknak épülethe k

Lib. H. G.

Sign. c. 10

Samos

DEBRECZ

Nyomatta FODOR

HART. Anno

Successit

— 48 —

Ad ma lion

Temetésekor a való

PRAEDIKATIOK,

Mellyeket Amaz

Boldogh emlékezerű

MARGITAI PE-

TER, Egyfő- és másfő- is Egyne-

hány fő Ecclesiákban temetésekor

Prædikált. Mostan pedig halálának

utánna Másodszor- is Ujjonnan az bi-

reknek épületekre ki-bocsátattak.

Lib. Hely. Ref. S. Patai

Sign. etc. 1793

p. Sam. S. Szilasi

Theol. Debrecen

DEBRECZENBEN,

NYOMTATTA FODORIK MENY-
HART, ANNO 1644.

*Succesit S. Patai
- 1644. 15. aug. 15. Gyula
1644. 15. aug. 15. Gyula*

2. Thes. 2. vers. 16. 17.

Az mi Urunk Iesus Christus penig, es az Isten;
az mi Atyánk, ki szeretet minket, es adott örök vigasztalást, es jó reménységet kegyelméből.

Vigasztalja meg az ti sívetekeket, es erősítsen meg titeket, minden bűnében, es jó cselekedetében.

Rom. 14. vers. 8.

Mert ha élünk-is, az Urnak élünk: ha meg halunk-is, az Urnak halunk.

ELŐL

ELŐL

Z...
mel...
Syn...
ult...
dan...
eml...
gedről, es örökre ne...
neg romlot állapotb...
o az emberi indula...
anatos állapottya c...
end-is, ottan el vet...
got kevan es eseleke...
naz köszönséges m...
ig sok példakból m...
zönséges mondasból...
Solenne est potentum...
e; az az, Szokas az...
z jó ferencsekben...
gokat úgy tartsak, m...
lakból; mert, mig...
ler, lababol ki-folyo...
gely nyíllal való löve...
( ) 2

ELŐL-IARO BESZED.

Zűkfeget meg tartatra
mélto intetet olvassuk ;
Syracidesnek , cap. 7. v.
ult. mikor így bol : Min-
den te befedidben meg
emlekezzel utolso ve-

gedről , es örökre nem vétkezel. Mert az
meg romlot állapotban , olly igen haylan-
do az emberi indulat ; hogy-ha valami ké-
vanatos állapattya csak mi keves ideig le-
jend-is , ottan el vetemedik , es illetlen dol-
got kevan es eselekedik , mint ezt mind a-
maz közönseges mondasbol , s-mind pe-
nig sok példakbol meg mutathattyuk. Kő-
zönseges mondasbol , holot azt mondgyak :
*Solenne est potentum secundis rebus Deasce-
re ;* az az , Szokas az hatalmasoknal , hogy
az jó szerencsekben fel-fuvalkodvan , ma-
gokat úgy tartsak , mint egy Istenek. Pé-
dakbol ; mert , mig amaz nagy Alexan-
der , lababol ki-folyo vérét nem latta volna ,
mely nyíllal valo lövesből eset vala rayta ,

addig

addig az hizekedőknek bebedek után Isten gyanant tarttya vala magat. Nabugodonozor-is mig jó berencses állapotban vala, meg csak fel emelt balvány oltópát-is imadtattya vala, Dan. 3. De ellenben embernek maga romlandóságának ismereti, avagy csak emlékezeti-is azt berzi, hogy az nagy barvar le vesse, s-magat meg alazza, mint ez meg tetűk az eleb elő fámlale peldakbol; mert mikor Alexander, lababól bőséges ki-folyó vérét latta volna, ottan fel kiáltvan ezt kezde mondani: Ime úgy mond mindenek azt mondgyak, hogy én az Jupiter Istennek fia vagyok, de az vér csahatatlan jele hogy én ember vagyok, mert az Isteneknek nincsen vérek. *Plut. & Senec.* Nabugodonozor-is az embereknél tarsafagokból ki üzettetes után, elmeje meg fordulvan, meg ismere, hogy az Danielnek Istene egyedül az igaz Isten, Dan. 4. vers. 3. & sequen.

Melyből meg tetűk hogy Tegius Bartholomæus egy mezitelen agy-kaponyának kepe alá, igen helyessen írta volt ez sententiatskat: *Hoc cogitanti vilescunt omnia*

nia. Mellyet vet v
ely Doctor monda
al. így föl: Facile co
emper cogitat esse m
selekedetek tehát az
ik, mint Herodotus
ember kepet fábol csin
en, lakodalmokban
ak egy-másnak, ezt n
pus, puta & oblecta
curus. Ugyan-is az
ottak: Mori est omni
amentum. Az az, A
yörültegnél meg n
Mely peldak ug
yek, de mivel mi
apon az Isten igijen
ének világnál járun
ator-is az Isten Fia,
aondvan: Tudako
mert azok az mellye
ik minden jó csele
niot Sz. Pál, 2. Tim.
za, mindeneknek fel
oznuuk illik minék
gyon. Ioh. 5.

BESZED.

omnia. Mellyet vet volt amaz Nagy Gergely Doctor mondasából, ki *lib. 10. Moral.* így szól: *Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat esse moriturum.* Dicsértellen cselekedtek tehát az regi Aegyptiosok, kik, mint Herodotus írja, *lib. 1.* egy holt ember kepet fábol csinálván egy belenczeben, lakodalmokban vigadván, mutogatnak egy-másnak, ezt mondván: *In hunc inens, puta & oblectare; talis post mortem futurus.* Ugyan is az mint az regiek mondtak: *Mors est omnium deliciarum temperamentum.* Az az, Az hál minden gyönyörűségnek meg merteklője.

Mely példák úgy vagyon nem kicsinyek, de mivel mi Kereszténynek, ez mai napon az Isten igijének ragyago fővetnekének világanal járunk, melyre ugyan mutató is az Isten Fia, *Ioh. 5. vers. 39.* ezt mondván: Tudakozzatok az írástokat, mert azok az mellyek tökéletessekké teszik minden jó cselekedetre az embert, mint Sz. Pál, *2. Tim. 3. vers. 17.* bizonyította, mindeneknek felőtte az írástokat tudakoznunk illik minekünk, kiből örök élet vagyon. *Ioh. 5.* ( ) Minek-

ELŐK-IARO BESZED.

Minekokaert jól tudta ezt amaz boldog
emlekezetű MARGHITAI PE-
TER, ki mikeppen, életének minden
napjaiban azon volt, hogy az Isten Anya-
scent-egyházabá levő egyigyűveknek has-
nálhasson; így az hiveknek boldog ki-
mulások felől-is, mind elő tanításában fi-
mind írásában hogy hasznos tanúságokae
szerzene, forgalmazatosan arra vigyazot.

*Annakokaert az Keresztényen olvasónak .
gyen kegyelem Istentől, es bekefege*

Amen.

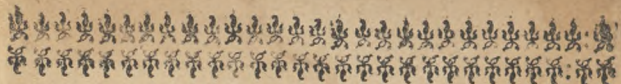
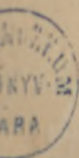

Ad Le-

Ad Le-

Tudgyad ezt kegyes
Temető Predikátorok ne-
táttanak, hanem csak a
nyu embereknek, az ki
egy girátskaj vagyon.
zek nélkül nem főkölkö-
zeknél jobbakat formál-
aztekevanom, hogy ne b-
főrt es kos bőrt, adok az
telere, holot aranyim e-
csenek. Annak felette e-
hogy en ezeket nem es-
hanem bővebb befedd-
callyad ezeket az időn-
kepest. En az jeget el-
zoly utannam az vízbe-
hat az en händekomat.
munkával egy hasznosor-
Legy jo egelegben.

ol tudta ezramaz boldog
ARGHITAI PE
ppen, életnek mindte
olt, hogy az Isten Anya
vő egyigüveknek há
z hiveknek boldog ki
mind elő tanítalaban
gy hasznos tanilagok
atolán arra vigyazot.
Keresztyen olvasónak
Istentől, és bekefe
Amen.

Ad Lectorem.

Tudgyad ezt kegyes olvasó, hogy ezek az
Temető Prædikatiók nem mindeneknek irat-
tattanak, hanem csak amaz vekony tudoma-
nyu embereknek, az kiknél az Istennek csak
egy girácskaja vagyon. Az tudosok pedig e-
zek nélkül nem bűkölködnek, mert azok e-
zeknél jobbakat formálhatnak. Ezekről csak
azt kevanom, hogy ne bannyak, ha en kerske
bört es kosbört, adok az Isten Sátorának éppe-
tesere, holot aranyim es draga kőveim nin-
csenek. Annak felette ezt-is tudtokra adom,
hogy en ezeket nem csak így mondottam ki,
hanem bővebb befeddel. Te-is azért amplifi-
callyad ezeket az időhöz es az halgatokhoz
kepest. En az jeget el törtém előtted, te ga-
zoly utánnam az vízben. Vedd jo neven te-
hat az en fándekomat, es ezzel az kicsiny
munkával egy hasznoson es időösségeffen.
Legy jo egeffegben.

Petrus Marghitai.

Ad Le

AD VE

ΕΧΕΙΣΤΑ

AD VENERANDUM AC CLARISSIMUM
Vivum D. Stephanum Keres-Szeginum, Li-
bellum Clarissimi ac salicis memoria Viri, D. Pe-
tri Marghitai, posthumum, edentem.

Viro PATRE jacet proles arguta VERENDO
Mortua, post PATRIS vivificata necem.
Scilicet hicce liber proprij post funera PATRIS
Iam vivit STEPHANO PATRE KE-
RES-SZEGIO.

Æterna laudis talem producere sœtum
Vivere qui rectè, qui docet atq; mori.

A. Casp. Thorn. positum.
R. Sch. Debr.

Aliud ad eundem D. R. S.

Non aliena tibi sumis curanda, parenti
Utile dum Magni PRÆSULIS edis opus.
Is tuus, ejus eras Tu: laus post funera cujus
Sit rediviva piis, utq; vire scat, agis:
Ejus eras, Tuus ille: Sion sibi sanctus utrumq;
Vendicat; unde tuum ac illius exit opus.
Non tua (ne pereat) tibi cura est nempe mina; Ergo
Ejus & inde tuum, quod lucrifiet, erit.

A. P. Medgyesino
R. Sch. Debr.

Halotti P

I. Az Apostoli C

az testnek fel tam ad

életet, c

Olta

van n

testek

löl val

Az tő

picu

tak, l

stekke

mi, annakokaert az fel
bednek tartottak: Az
is toha egyeb arant tud
m ndazonalt, mikor h
az Sz. Pál az fel-tamada
tu omanyært öter meg
ly k, az mint meg terti
kzt pediglen az Saddu
ta attak, az mint erről n
v: yon A. 23. o. Söt Chr
zi ifeges helyen, ezért a

A

DUM ACCLARISS
anum Keres-Szeginam, Li
Calici memoria Viti, D. Pe
pibumum, edentem.

roles arguta VERENDO
ATRIS vivificata necem.
post funera PATRIS
HANO PATRE KE
SZEGIO.
ducere scitum
ducet atq; mri.

Thorn. positum.
R. Sch. Debr.

undem D. R. S.

curanda, perenti
PRÆSULIS edis opu.
lani post funera chus
nig, virecat, agi:
Siam sibi sanctus utrumq;
num ac illius exit opus.
tibi cura est nempe minas; En
um, quod lucrifiet, erit.

A. P. Medgyefino
R. Sch. Debr.

Halotti Prædika

Halotti Prædika

tiok,

I. Az Apostoli Credobol: Hiszem

az testnek fel-tamadasat es az örök
életet, &c.

Olcsanak eleirül fog-
van nagy sokan, az kik az
testeknek fel-tamadasok fe-
lől valo tudomant tagattak.
Az többi közt penig, amaz
Epicurások azt mondot-
tak, hogy az Lelkek az te-
stekkel együtt megh hal-
nak, anniakokaert az fel-tamadást csak böfia
beszednek tartottak: Az Athenasbeli Polgarok
is noha egyeb arant tudos emberek voltanak,
mindazonáltal, mikor hallották volna, hogy
az Sz. Pál az fel-tamadasrol prædikál, az ő igaz
tudományáért ötet megh nevetik, es csufol-
lyak, az mint meg tetfik, *Act. 17. 32* Az Sidok
közt pedig hien az Sadduceások, a fel-tamadást
tagattak, az mint erről nyilván valo irasunk
vagyon *Act. 23. 8.* Sőt Christus Urunkat az kö-
zönfeges helyen, ezért az igaz tudományért
A
úgyan

ugyan megh akarjak trefalni, az ő modneikül való kerdesekkel, az mint erről-is az Szent Mathæ, bizonygot tehen *Cap. 22. 23.* Amaz Portius Festus nevű *Romai* Tíz tarto-is, mikor a Sz. Páltul az fel-tamadas felül való igaz tudomány hallana, fel kiált es azt mondgya: Bolond vagy te Pál, az fok tudomány megh bolonditot tegedet. *Act. 26. 24.* Az Hymenæus es Philetus az felől az tudomány felől, balogh itelettel voltanak, annakokaert az Szent Páltul kiátkoztattanak, az mint meg tetűk *1. Tim. 1. 20.* Hímet *2. Tim. 2. 17.* Voltanak effele értelmű emberek az *Corinthus* beli fep gyökkezetben-is az mint meg tetűk az Szent Pál befedeből *1. Cor. 15. 12.* De meg mostan-is talaltatnak az *Evangelium* nak ilyen fényességében-is, oly el fordult emberek, az kik noha nyelvekkel nem merik, de cselekedetekkel tagadgyak az fel-tamadaft. Annakokaert ezek ellen, es ezekhez hasonlo elmeű emberek ellen, főkfeg az Kereszten embernek, meg erősfődni az fel tamadas felől való igaz tudományban, mellyet az Istennek lelke rövideden, de nagy világoson előnkben ad az Apostoli Credonak jelen való ágaiban, &c.

De hog innet az Keresztenek tőh lelki épületet vehessenek; elsőben rövid summaját mondom megh. Másodszor reseinül emlékezem. Harmadszor az igekeket vešem fel rendel, es azokból az tanusagokat rövideden elő fámlalom.

Az

az mellyekre segellyen
nyk es Istenünk, Fiater
fe t, Amen.

S U M M

Summaja azért ez meg
e: Vallást tésünk ebben
te neknek közönfeges fel-
g nek bódogógnak meg
te lo napon.

R E S Z E

Az Summabol meg tésünk
k ppen való resei vannak
Mert az első resein vallás
nk fel-tamadaft felől. A
nigh az őfők életnek bód
d nikról rendel szollok
Sint Isten segitlegeből.

A P O S T O L I

Mond az *Apostoli Credo*:
m dakt; Ez igeiben foglal
nk első resei; Holott in
k rdeseket magyarázzuk m
h ny fele az fel-tamadaft
n g lefene az fel-tamadaft
az mint hogy meg-is lefene
b n tamadunk fel avagy ne
e: mikor lefene az fel tama
n iztatnak fel az halottak
c oda állapotra tamadunk fel

A Z E L S Ő R
A z

Az mellyekre segellyen a mi kegyelmes A-
tyánk es Istenünk, Fiaert az Ur Iesus Christu-
fert, Amen.

S U M M A.

Summaja azert ez meg hallot igéknek csak
ez: Vallást tessünk ebben az tzikkelyben az
testeknek közőnseges fel-tamadasa es az örök
életnek bodoglagának megh adasa felől az u-
tolso napon.

R E S Z E I.

Az Summabol meg tessük, hogy két kivalt-
keppen valo részei vannak ez rövid igéknek.
Mert az első részben vallást tessünk az testek-
nek fel-tamadasa felől. Az másodikban pe-
nigh az örök életnek bodoglaga felől. Min-
denikről rendel szollok az igéknek, folyasa
berint Isten segitsegeből.

APOSTOLICREDO.

Mond az Apostoli Credo: Hissem az testnek fel-ta-
madasat: Ez igékben foglaltatik be tanusagunk-
nak első része; Holott imez következő
kerdeseket magyarazzuk meg: 1. Micsoda es
hany fele az fel-tamadas? 2. Hogy ha ugyan
meg lehené az fel-tamadas? 3. Ha megh lehen,
az mint hogy meg-is lehen, ugyan ezen test-
ben tamadunké fel avagy nem? 4. Hogy hogy
es mikor lehen az fel tamadas? 5. Ki által ta-
maztatnak fel az halottak? 6. Mivégre es mi-
csoda állapotra tamadunk fel?

A Z E L S Ő R E S Z E.

Az fel-tamadas semminem egyeb, hanem az mi lelkünknek, az utolsó napon, testünkkel való eggyesülete. Erről szól az *Iob Patriarcha cap. 19. 26.* Az *Esaiás-is cap. 26. 19.* Az *Daniel cap. 12. 2.* Idvőzítünk-is, *Ioan. 5. 28.* Lásd meg az irásokat.

Két féle penig a fel-tamadas, tudni-illik testi és lelki. Az testi fel-tamadas nem egyeb, hanem az melyről ez eleb föllek. Az lelki penig az, az bűnnek el hagyásában, és az Keresztényi életnek követésében, melyet egy befeddél igaz *Pœnitentia* tartásának nevezünk. Ezt az iras első fel-tamadásnak nevezi *Apoc. 20. 6.* Boldog, úgy-mond, az kinek része vagyon az első fel tamadasban. Mafutt penig, az embernek elmejenek meg uyjitásának, és az Uy embernek fel öltözésének mondgya lenni *Ephel. 4. 23.* Ennek, ebben az életben kel vegbe menni.

T Á N U S Á G.

Tanullytunk meg innét; Hogy noha testünkben az utolsó napon támadunk fel, mindazáltal lelkünkben itt ez világon-is fel kell támadnunk, mert valakik azt nem cselekezik, az utolsó napon nem az dicsőségre, hanem az gyalazatra támadnak fel. Lásd meg Daniel-nel. *12. 2.* Intettetésünk tehát innen, hogy az bűntől bucsut vegyünk, és az Keresztényi életet követésük, hogy jövőidőben az mi fel támadásunk dicsőséges legyen.

A Z M A S O D I K R Ő L.

Az mi

Az mi az második ker-
denztfelellyük; H
kfeleg-keppen meg ken
Ezt az mi igaz értelme
z endő erősegekkel állat
I. Mert erről az derek
in való bizonylagot tes
gh az Iob *Patriarcha cap.*
Tudom en azt, hogy
hogy az utolsó napon
ok, es lmeckörnyül ve
el, es az en testemben
e. Az *Esaiás-is cap. 26. 19.*
h szaid meg elevenedne
temim fel tamadnak. F
zent lsten, *Ezech. 73. 1.*
eg uyjitom az ti kop
teket ki hozlak. Az I
2 imigyen föl: Sokan
a földnek porában alu
n mellyek az örök élet
a örökre való gyalazat
tmban-is nyilván valo
e re. Az többi közt pen
5. 28. azt mondgya:
b n minnyajan, az kik az
n g hallyak az ő fátat, es
c elekettének, az életne
k k penig gonosul, az kar
6 40. En úgy-mond, fel
A 3

emmi nem egyeb, hanem
utolsó napon, testünk fel-
ről föl az Iob Patriarcha

cap. 26. 19. Az Daniel cap. 12.

5. 28. Lásd meg az irafol-

el-tamadas, tudni illik to-

el-tamadas nem egyeb, h-

ez eb follek. Az lelkipen-

gyalában, es az Kerekye

teleben, melyet egy-

ia traktuak nevezünk.

madafnak nevezi Apoc. 4.

d, az kinek refé vagyon-

n. Mafutt pedig, az emi-

eg ujjitafnak, es az Uy-

ének mondgya lenni

ben az életben kel veg-

Y N U S A G.

g inner; Hogy noha testf-

apon tamadunk fel, mind

itt ez világon-is fel kell

valakik azt nem cseleket-

em az dicsüflegre, hanem

dnak fel. Lásd meg Dan-

ettefünk tehát innen, ho-

vt vegyünk, es az Kerekye

fük, hogy jövenőben az

icsüfleges legyen.

A S O D I K R O L.

Az mi az masodik kerdest illeti, arra rövid-
deden azt felellyük; Hogy az fel-tamadafnak
fűkseg-keppen meg kell lenni.

Ezt az mi igaz ertelmünket, imez követke-
zendő erőfsegekkel állatjuk.

I. Mert erről az derek Szent Iras nagy nyil-
van valo bizonyagot tehen. Az többi közt pe-
nigh az Iob Patriarcha cap. 19. 26. azt mondgya.

Tudom en azt, hogy az en megh valtom el,
es hogy az utolsó napon az földből fel-tama-
dok, es Ismet környül vetetem az en bűröm-
mel, es az en testemben meg latom az Istent,
&c. Az Esaias-is cap. 26. 19. így föl: Az te megh
holtaid meg elevenednek, es az en meg holt
tetemim fel tamadnak. Erről föl ő maga-is az

Szent Isten, Ezech. 73. 12. mondvan: Ime en
meg ujjitom az ti koporsóitokat, es azokból
titeket ki hozlak. Az Daniel Propheta-is cap.
12. 2. imigyen föl: Sokan azok közzül, az kik
az földnek porában aluúnak, fel serkennek,
nemellyek az örök életre, nemellyek penigh
az örökke valo gyalazatra. Az Uy Testamen-
tumban-is nyilván valo bizonyagink vannak
erre. Az többi közt peniglen, Idvőzítőnk Ie-
an. 5. 28. azt mondgya: El jű az ora, az mely-
ben minnyajan, az kik az koporsóban vannak
meg hallyak az ő favat, es elő jűnek, az kik jól
cselekettenek, az életnek fel-tamadafára, az
kik penig gonoful, az karhozatra. Ismet, Cap.
6. 40. En ugy-mond, fel tamaftom útet az u-

tolso napon; Az Szent Pál-is. *1. Cor. 15. 13* aze mondgya: Ha az fel tamadas nem leßen, az Christus sem tamador fel; Hogy ha penigh az Christus fel nem tamador, hijaban valo az mi prædikallasunk, es az ti hitetek-is hijaban valo, &c. Ismet, *1. Thes. 4. 14.* Ha el hittuk, hogy az Iesus meg holt es fel-tamador, azonkeppen azok-is, az kik az Iesusban el aluttak, ő veile egyetemben fel-tamastya. Az Szent Iános-is, *Apoc. 20. 21.* Látam, ugymond, az halottakat, nagyokat es kicsinyeket, állani az Istennek előtt. Ismet, ugyan ott: Es megada a Tenger az ő halottait, az mellyek ő nala valának, az halál-is az Pokollal egyetemben meg adak az ő halottokat, &c.

I I. Mert azt mondgya Christus Urunk. *Matt. 22. 32.* Hogy az Isten, Abrahamnak, Isák-nak es Jakobnak Istene. Az Isten penigh nem holtaknak, hanem eleveneknek Istene. De nem volna az Isten egéslen Az Abrahamnak Istene, hogy ha az Abrahamnak teste jóvendőben fel nem tamadhatna, az mely igen illetlen dolog volna. Annakokaert az halottak jóvendőben fel tamadnak.

I I I. Mert az Istennek mind igiretinek, s mind fenyegetésének be kell tellyesedni, mivel hogy az Isten igaz. Azt igiri pedig az jónak, hogy mind lelkekben es testekben meghálgya. Ellenben az gonosokat azzal fenyegeti, hogy mind testekben es lelkekben meghalunk.

önteti. De itt ez világot yefednek. Mert láttuk gonosb. az gonosokn. vagyon dolgok. Annakokaert következni, az mind igireti, s mind fenyegetések, az mely jóvendőben leßen. Ide való, az mely Istennek mond az ga. Fiam, ugy-mond, meg emelvetted az te javadat el. Isten az Lazar-is az ő gonosb. vigad, te peniglen győz.

I V. Mert az mi feljöttünk tamador; Annakokaert emelket tamadunk. Megyek, az ű taginak-is meg. az nagy batorlással meg. *velo est, membrane claudet* esünk az Egben vagy ut az föld el fedezheti.

V. Vegezetre, ugyan az terméseknek folyó. az madar felől az olva. az eser ferint valo ellen. az jóval. Mikor azért az P. az en, hogy eledelt keres. az kigyó fel más az ő fel. az meg őli. Haza jóvendő, az ő meg holt fiait.

bünteti. De itte ez vilagon ezek be nem tellyesednek. Mert lattjuk hogy itt az ioknak gonosul, az gonosoknak penigh gyakran jol vagyon dolgok. Annakokaert fűkleg oly állapatnak következni, az melyben az lstennek mind igireti, s-mind fenyegetese be tellyesedgyek, az mely jövendőben az fel-tamadas után leßen. Ide valo, az mit amaz Evangelium-beli Abraham mond az gazdagnak, *Luc. 16. 25.* Fiam, ugy-mond, meg emlekezzel rola, hogy el vetted az te javaidat eltedben, hasonlokeppen az Lazar-is az ő gonosit; Most azert ő örül es vigad, te peniglen gyótródól.

I V. Mert az mi fejtünk az Christus Iesus fel tamador; Annakokaert minekünk ő ragainak felkel tamadnunk. Mert az meg dicsőült fűnek, az ő ragainak-is meg kell dicsőitenni. Tehat nagy batorlaggal mondhattjuk: *Si caput in caelo est, membrane claudet humus?* az az: Ha az mi fejtünk az Egben vagyon, vallyons az ő tagjait az föld el fedezheti-e?

V. Vegezetre, ugyan ezen dolog meg tessik az termesernek folyasabol-is. Az Publican madar felől azt olvassuk, hogy ő neki termeser serint valo ellenkezese vagyon az kigyoval. Mikor azert az Publican madar el megyen, hogy eledelt keresen az ő aprofiának, az kigyo fel mas az ő fűkeben, es az ő aprofiat megh őli, Haza jöven azert az Publican madar, az ő meg holt fiat harmad napig sirat-

tya, annakutanna az ő fáját mellyet, görbe es hegyes orrával megh sebesítven, veret ki bocsattya, es azzal az ő meg holt fiút meg eleveniti, &c. Az Phenix madar felől-is azt írja *Lactantius*, hogy nincsen több egynel. Minekutanna pedig meg venhesik, az ő fésket megh gyújtvan, megh egeti magát, es az maga hammból neminemű fejer fergerske leben, es abból tamad más Phoenix madar, &c. De hogy közeleb járunk az dologhoz: Látod hogy az mely mag az földben vettetik, előben megh rothad es az után gyökerezik nevededik es viragzik meg, vegre ostan gyümölcsöt-is terem. Ha azért ezek megh lehetnek, miért nem tamadhatnak fel az testek? Ezzel az erősséggel él az Szent Pál, 1. Cor. 15. 35. Az *Ieronymus Doctör*-is, *Epistola* 1. ad *Laurentium*.

T A N U S A G.

Vegyűk esünkben innét; Hogy az testeknek fel-tamadasok felől, senkinek nem kelkelkedni. Ennek valósága megh teszik az előfámlaltatott irásokból es erősségekből. Vettek tehát ez ellen, az kik arról ketelkenek. De mi azokkal ne tevelgyünk, hanem bizonyosan el hidgyűk, hogy az testek jövődöben fel tamadnak. Annakokaert fejenkent magunkat úgy keűsítük, hogy az mi fel-tamadasunk bodog legyen.

AZ HARMADIKRÓL.

Nem más, hanem ugyan azon test tamad fel,
az

az mely elűk es az földben
hogy az mint *Cyprianus*
phrichban levő hívek
ik jelen való zikkelyet
ottak: Hiszen ezen is
ek az ertelemnek igaz
lyetkezendő erőssége
I. Az Szent iratnak ny
ol. Az többi közt, lob
z Patriarcha: Ismer kö
úrömmel, es ezen test
ent. Az kit en magam
reimmel, es nem mafo
phes. 6. 8. azt mondgya
fáját testeben, az mit
on Szent Pál, 1. Cor. 15.
nek az halando testne
előtözni, &c.

II. ugyan ezen dolo
madának nevezetiből
rus Doctör, *de fide Resurre*
ya: Az mondatuk igaz
l efer volt, es meg ele
olt volt, &c.

III. Az lűennek igaz
ogy az mely test az lel
gyűt munkalodot, az
z ő cselekedeteknek ju
yek el. Így magyarazza
mondvan: Ez az lűennek

az mely elcsik es az földben tetetik. Ez az oka, hogy az mint *Cyprianus* Doctor mondgya, az *Aphrichaban* levő hivek, az Apostoli *Credo*-nak jelen való czikkelyet ilyen formán mondotrak: *Hísem ezen testnek fel-tamadását. &c.* Ennek az ertelemnek igaz volta megh tetfik az következendő erősegekből:

I. Az Szent irásnak nyilván való bizonyságból. Az többi közt, *Iob. 19. 26.* azt mondgya az Patriarcha: *Ísmet környűl vetetem az en bűrőmmel, es ezen testben megh latom az Istent.* Az kit en magam latok megh az en bemeimmel, es nem másokkal. Az Szent Pál-is, *Ephes. 6. 8.* azt mondgya; Hogy kiki el veszi az ő saját testében, az mit cselekedet. Ugyan azon Szent. Pál, *1. Cor. 15. 53.* *Ísmet így bol: Ennek az halando testnek halhatatlanogat kel felöltözni. &c.*

II. ugyan ezen dolog meg tetfik az fel-tamadásnak nevezetiből-is. Mert a mint az *Ambrus Doctor, de fide Resurrectionis, cap. 19.* mondgya: Az mondatik igazan fel-tamadni, az mely el cset volt, es meg elevenedni, az mi megh holt volt, &c.

III. Az Istennek igasága-is azt kevannya, hogy az mely test az lelekkel itt ez vilagbon egyyűt munkalodot, azon tamadgyon fel, es az ő cselekedeteknek jutalmat, egyyűt vegyek el. Igy magyarazza ezt *Ambrus Doctor* mondvan: Ez az Istennek igaságanak folyása, AS hogy

hogy miken az testnek az lelekkel valo munkalkodások egy (mert az mit az lelek gondolt, az test által vitte vegbe) mind az kettő az iteltre elő állyon, es mind az kettő avagy az dicsőfögre megh tartafsek. Mert az lstennek igasfaga azt kevannya, hogy az Szenteknek teste mely ez vilagon vitezkedet, meg Coronaztasek: Ellenbe penig, az hitetlenek-e, az mely karomkodot, gyötretetsek. Annakok-
 kaert, az mint az *Cyprianus* Doctor mondgya: Minden Leleknek az ő fajat teste, az mely az előtt volt, megadatik, hogy az ő elebbi cselekedeti ferint, az jutalmat el vehesse. Az jo meg koronaztasek, es az gonof meg büntet-
 tasek:

I V. Azt kevannya az leleknek az testel valo fővetsege-is, hogy az mely Lelek az ő testevel, itt ez vilagon együt munkalkodot, jövendőben-is ugyan azzal egyetüllyön, es mind az jott, s-mind az gonof, erdemek ferint egy arant fenvedgyek.

Ezt az regi Sido Doctorok, imillyen példaban magyárazzak: Egy neminemű ember, u-
 gy-mond, egy fep gyümölcsös kertet plantalt vala; Es mikor arrul gondolkodnek kire kel-
 lene annak oltalmazat bizni, valaszt két em-
 bereket, az kiknek egyike Vak, az másikja penig Sánta vala.

Mikoron azért az Sánta megh latta volna az fep gyümölcsöket, monda az vaknak: Bezzeg
 fep

ep gyümölcsök vannak.
 em juthatok hozzá?
 az vak-is monda: En-is
 tem larak oda menni.

Végre meg alkuinak
 z Vaknak hatara ülven,
 s mind ketten jól lknak
 el. Mikor azért az Gaz-
 z kárt megh latta volna
 öket. De az Sánta azz-
 nem mehetet volna o-
 z Vak penig, hogy ha-
 etet volna oda, mert ne-
 z jo Gazda az dolgot,
 t bünteti. Holot, az
 et, az Sánta penig
 lknek mivel hogy m-
 elkül nem lehet, de e-
 herik, melto hogy je-
 rkeztetsenek, és az ő
 jutalmat el vegyek.

T A N U

legyezzük meg inne-
 stinknek allattya a fel ra-
 zik, hanem ugyan azo-
 ny meg holt es el e-
 g arlofagoktul es mind
 megh üresitterik, halha-
 se gel meg Koronazati-
 ny tya ezt, 1. cor. 15. 42. n

Sep gyümölcsök vannak azokon az fakon, de nem juthatok hozzájuk, mert Santa vagyok. Az vak-is monda: En-is igen kevannam, de nem latok oda menni.

Végre meg alkufnak egy mafsál, és a Santa az Vaknak hatara ülven, oda vezet az vakot, és mind ketten jól laknak az Sep gyümölcsökkel. Mikor azért az Gazda ki ment volna, és az kárt megh latta volna, kezde firtatni az örzöket. De az Santa azzal menti magát, hogy ő nem mehetet volna oda, mert benna volt. Az Vak pedig, hogy ha akarta volna sem mehetet volna oda, mert nem látot. Vesi efében az jo Gazda az dolgot, és mind kettőt egy arant bünteti. Holot, az Vak emberen, az testet, az Santan pedig az lelket ertettek; Az kiknek mivel hogy munkalkodások egy mas nélkül nem lehet, de együt dolgokat vegbe vihetik, melto hogy jóvendőben-is egyben szerkeztessenek, és az ő cselekedeteknek melto jutalmat el vegyek.

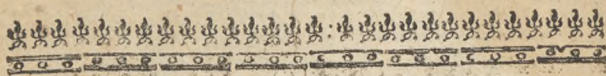
TANUSAG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az mielő testünknek allattya a fel tamadasban el nem valtozik, hanem ugyan azon az test tamad-fel-is, az mely megh holt és el eset volt, csak hogy az gyarlagoktul és minden fogyatkozásoktul megh úresfittetik, halhatatlanfaggal és dicsőséggel meg Koronaztatik. Az Szent Pál bizonyította ezt, 1. cor. 15. 42. mondvan: Romlando

telt

test teteük az földben, de romolhatatlan tamad fel. Ennek igaz volta meg tetszik az előfamlaltatott irásokból és erősségekből. Intetessünk tehát innét, hogy az mi testünknek jövőendő állapotja felől jó értelemben legyünk. Engedgye az mi Szent Istenünk hogy mi, mind az felől, sem mind peniglen az több hátnos és idvességes dolgok felől, jozan itéletben lehessünk, Amen.

II. PRÆDIKATIO.

E Nnek előtte való tanításomban kezdem magyarázni, az Apostoli Credonak rendi szerint, az testeknek fel-tamadasok felől való igaz tudomant; Holot elsőben-is azt látok meg: Mitsoda és hány fele az fel-tamadas? Másodszor, hogy ha ugyan meg lehen-e az fel-tamadas avagy nem? Harmadszor, hogy ha ugyan ezen testben tamadunk fel, az melyben meg halunk? Mostan immár látsuk Isten segítéséből az több kérdéseket-is rendel.

AZ NEGYÉDIKRŐL.

Az negyedik kérdésnek két ágai vannak. Egyik az fel-tamadasnak módgyarol avagy formajarol; Az második penigh idejeről emlekezik. Az mi az első dologot illeti; Az fel-tamadasnak formái az, nagy sepen megh irja az Sz. Pál,

1. Cor. 15. és 1. The. 4.
 Hogy az igen nyilván
 6 n, mellyet az Istennek
 emberekkel és az őrdög
 1 eglatnak, mellyen az ho
 1 römök, az hitetlenekne
 1 segek lehen. Mert az Ur
 1 angyalnak kivaval, és az
 1 val le fál az Egből, és az
 2 Christnsban, először fel
 Annakutána mi elők
 1 01, el ragattatunk azok
 1 e keppen mindenkor az
 1 0 az-is, az mit Christus
 2 31. Mikoron penigh el
 1 az ő dicsőségeben,
 1 0 alok ő velle, akkor
 1 0 iralyi sekiben Es gyű
 1 0 0 nepek, és el valakya
 1 0 Pástor el valakya az iu
 1 0 8. Az mi penig az mál
 1 0 k r legyen az fel-tamada
 1 0 0 nit Idvözítünk, Ioan. 6
 1 0 1 az en testemet, és 100
 1 0 0 te vagyon, és en fel-t
 1 0 0 fapon. Az Martha Áb
 1 0 n. 11. 24. Tudom Uram h
 1 0 0 ram fia az utolsó napon.
 1 0 is Cap. 19. 25. azt mondgya
 1 0 0 0 san el hitte, hogy az

ben, de romolhatatlan
gaz volta meg testik az
bol es erősegekből. Int
et, hogy az mi testünk
felől jo ertelemben
az mi Szent Istenünk hog
mind peniglen az töb
dolgozfelől, jozan
men.

Pál, 1 Cor. 13. es 1. Thes. 4. holot azt olvassuk;
Hogy az igen nyilván valo es dicsőséges le-
ben, mellyet az Istennek Szent Angyal, az
emberekkel es az ördögökkel egyetemben
meg latnak, mellyen az híveknek felette nagy
örömök, az hitetleneknek penig; nagy kefe-
rűsegek lesen. Mert az Ur onnan felől. az Ar-
changyálnak savaval, es az Istennek trombita-
javal le fál az Egből, es az kik meg holtak volt
az Christusban, előőr fel-tamadnak.

Annakutanna mi elők kik meg marattunk
volt, el ragattarunk azokkal egyetemben, es
ekkeppen mindenkor az Urnál lesünk. Ide
valo az-is, az mit Christus Urunk mond, *Matt.*
25. 31. Mikoron penigh eljövend az embernek
fia az ő dicsőségeben, es mind az Szent An-
gyalok ő velle, akkor űl az ő dicsőségeinek
Királyi sekiben Es gyűtetnek ő eleiben min-
den nepek, es el választja őket egy mastul, mint
az Pastor el választja az juhokat az kecskektől,
&c. Az mi penig az második dolgot illeti, mi-
kor legyen az fel-tamadas; nagy sepen megh-
tanit Idvözitünk, *Ioan. 6. 54.* mondvan: Az ki
esti az en testemet, es issa az en veremet, örök
élete vagyon, es en fel-tamastom azt az utol-
so napon. Az Martha Asszony-is azt mondgya
Ioan. 11. 24. Tudom Uram hogy fel-tamad az en
atyám fia az utolsó napon. Az Job Patriarcha-
is-*Cap. 19. 25.* azt mondgya: Hogy ő azt bizo-
nyosan el hitte, hogy az ő teste az utolsó na-
pon

EDIKATIO.

valo tanításomban kezd
az Apostoli Credonak ren
ek fel tamadasok felől va
Holot elsőben-is azt lat
s hany fele az fel-tamada
ha ugyan meg lesen-e az it
mi? Hirmadör, hogy ha
tamadunk fel, az melyte
tan immár lassuk Isten teg
rdefelet-is rendel.

GYEDIKRÖL.

kerdesnek kerái van
ndásnak modgyarol av
adik penig idejéről em
ső dolgot illeti: Az fel-ta
nagy sepen meghirja az S
Pál

pon leſen, az mint az többi közt az elő hozot irásokból meg tétſik. De az utolſó nap mellyik legyen, es mikor jűſſön el, meg az lſtennek Szent Angyal ſem tudgyak, hanem csak ő maga tudgya az Szent lſten. Idvözítők bizonyítja ezt, *Matt. 24. 42.* mondvan: Az felől penig az nap es ora felől, ſenki ſemmit nem tud meg az mennyei Angyalok közzűl-is, hanem csak egyedűl az en Atyam. Nagyubbat mond ennél-is, *Marc. 13. 32.* holott így ſol: De az felől az nap es ora felől, ſenki nem tud meg az Egben levő Angyalok közzűl-is, meg az Fiú-is, hanem csak az Atya, &c.

I A N U S A G.

I. Vegyűk eűnkben innet: Hogy az fel tamadaſnak idejert, közönſegeskeppen tudgyuk, hogy az utolſo napon leſen, de annak orajat, ſenki az teremtet állatok közzűl nevezet ſerint nem tudhattya. Ennek valofaga meg tétſik az elő támlaltatot irásokból. Intettelűnk azért innet; Hogy az mit lſten ki nyilatkoztatot az Szent irásban, azzal elégedgyűnk meg, az mit penig el titkolt, abban fejűnket ne törűk es elműnket ne faraffuk.

I I. Jegyezzűk meg azt-is; Hogy az fel tamadas nem titkon leſen, hanem minden Angyaloknak, embereknek, sőt meg az őrdögöknek-is tuttokra es latrokra. Ezt kevannya, mind az lſtennek az ő hveihez valo irgalmasaganak derekas ki nyilatkoztatataſa, ſ-mind pe-
nig

ny az ő igalsaganak, az hit
ki zolgaltatja. Ennek-is
fél az meg hallot dolg
te at innet-is, hogy az ut
g val keűtűk magunkat,
Ie us Christus igaz ſűl fel
v. meg maradhsunk.

AZ I T A D I K

Az fel tamadas leſen az ti
ta. Ezt maga bizonyítja
az mondgya. El jű az ora
az kik az koporſóban vann
ő avat, es elő jűnek, az
ne, az életnek fel tamad
gonpő. az itiltenek fel-ta
C. 6. 54. azt mondgya: E
te az utolſo napon. Az
A. 7. 17. 31. Az lſten ny-m
az mellyen igazán meg it
az ſerűtű által, az kit el ren
ELLENV. De itt az
Nm az Sz. Pál azt mondg
az Atya tamaz fel minket
ál al tamadunk fel.

De könnyű erre az felel
ge az Agoſton Doctor
O. 1. 1. 1. *Trinitatis a dextra sunt in*
H. romſagnak munkai köllő
la. ok. Mikeppen azért hog
ke tetik ki az fel tamadaſa

nig az ő igaságának, az hitetlenek ellen való ki szolgaltatása. Ennek-is igaz volta megh ter-
sík az megh hallot dolgokból. Intetessünk
tehát inner-is, hogy az utolsó napra jó mod-
gyával készítsük magunkat, hogy az mi Urunk
Iesus Christus igaz ítélő éke előtt tista orzsa-
val megh maradhassunk.

AZ ÖTÖDIK RÖL.

Az fel-tamadás lehen az Ur Iesus Christus al-
tal. Ezt ő maga bizonyította, *Ioan. 5. 28.* holott
azt mondgya. El jű az ora, hogy minnyajan,
az kik az koporsóban vannak, megh hallják az
ő szavát, es elő jűnek, az kik jól cselekette-
nek, az életnek fel tamadására, az kik penigh
gonost, az itéletnek fel-támamedására, *Ismet.*
Cap. 6. 54. azt mondgya: Es én fel-támaztom ő-
tet az utolsó napon. Az Sz. Pál-is ezt állattya,
1. 17. 31. Az liten ngymond, napot rendelt,
az mellyen igazán meg itili ez viláhot az által
az ferfiu által, az kit el rendelt.

ELLENV. De itt azt mondhatna valaki:
Nam az Sz. Pál azt mondgya *Rom. 8. 13.* Hogy
az Atya tamazt fel minket: Azert nem az Fiú
által tamadunk fel.

De könnyű erre az felelet; Mert az mint ré-
gen az Agoston Doctor igazan mondotta:
Opera Trinitatis adextra sunt indivisa. az az; Az Sz.
Haromságnak munkai külöképpen ofolhatar-
lanok. Mikeppen azert hogy az Atya nem re-
keztetik ki az fel támasztásnak munkájátul, mi-
kor

kor az Fiúnak tulaydonittatik az fel tamadás: Azonképpen az Fiu sem rekeztetik ki, holott az Atyának es az Sz. Leleknek tulaydonittatik az holtaknak fel-tamastása. Annakokaért az Atya fel-tamast minket az Ő Fia által, az Fiu pedig esköz nélkül, úgy mint meg valto es i-tilő Biro. Az Sz. Pál bizonyította ezt, *Philip. 3. 20.* mondván: Az honnet az mi megh tarto Urunk Iesus Christust-is varjuk, az ki el valtoztattya az mi alazatos testünket, hogy hasonlatos légyen az Ő megh dicsőült testehez, az Ő hatalmas ereje berint, melynek általa mindeket az Ő birodalma alá vethet. Erről bol ő maga-is Christus Urunk, *Ioan. 5. 21* mondván: Míképpen az Atya fel-tamastya az halottakat, azonképpen az Fiu-is, az kiket akar, fel tamast.

TANUSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az mi Urunk Iesus Christus nem csak puita ember, hanem egyser s mind igaz Isten-is mert ő általa lefen az fel-tamadás, az mely tulaydon munkaja az egy örökke való Istennek. Mert senki az embert természetet fel nem eppitheti, hanem csak az természetnek Ura. Ezt ő maga bizonyította Idvezítőnk *Ioan. 11. 25* mondván: En vagyok az fel tamadás es az élet. Intettefűnk azért innét; Hogy az mi Idvezítőnknek igaz Istenisége felől semmit ne kerelkedgyünk, &c.

AZ HATODIK RÖL.

Ennek

Ennek az utolsó kérdésnek Mert az első azon tanadnak fel az testek? Az első da állapotra tamadnak hűvek? Mindenikről rendezésből csak igen rövidedez mi az első dolgot illet az első esű vege nem fte nek dicsősege nek ki nialik az hűvekre nevez, a meg jelenele; Az hitedel igazságnak ki foglaltatása ne ve penig, az ő fogadása. Mert az Isten az Hűvekné nolat penig büntetésre lye akkor tellyesednek l az utolsó napon, az kö ut az itéletnek meg k akl or valasztanak el az mit az juhok a gódőlyel ma odik penig az hűvekné hit tleneknek kárhóztat tot ak fel tamadnak az ör ga, melynek kezdeti lefe Az itéletnek penig az ő Erről bol az Daniel Prophe var: Sokan azok közzül, lufnak, fel-tamadnak, ne leri, nemelylek penig az zant. Christus Urunk-is, B

Ennek az utolsó kérdésnek-is két ága van.
Mert az első azon tudakozik, mi vegre
tamadnak fel az testek? Az második pedig, mi-
soda állapotra tamadnak fel kiváltképpen az
hivék? Mindenikről rendel föllok Isten segis-
ségéből csak igen rövideden, &c.

Az mi az első dolgot illeti; Az fel-tamada-
nak első es fő vége nem egyéb, hanem az I-
stennek dicsőségeinek ki nyilatkoztatása, tud-
ni illik az hivékre nevezve, az ő irgalmasságnak
megh jelenése; Az hitetlenekben pedig, az ő
galságnak ki szolgáltatása. Mind az kettőre
nevezve pedig, az ő fogadásának be tellyestése.
Mert az Isten az Hivéknek jokat igir, az go-
nosokat pedig büntetéssel fenyegeti, az mel-
yek akkor tellyesednek bederekafson, mikor
az utolsó napon, az közönséges fel-tamadas-
tan az itéletnek megh kell lenni, mivel hogy

akkor választanak el az jok az gonosoktul,
mint az juhok a gödölyektől, *Matth. 25. 32.* Az
második pedig az hivéknek dicsőségek, es az
hitetleneknek kárhoztatások. Mert az valas-
tottak fel tamadnak az örök életnek bodogfa-
gára, melynek kezdeti lehen de vége soha nem.
Az hitetlenek pedig az örökké való kínokra.
Erről fol az Daniel Propheta *Cap. 12. 2.* mond-
van: Sokan azok közzül, az kik az földben a-
luszának, fel-tamadnak, némellyek az örök é-
letre, némellyek pedig az örökké való gyalá-
zatra. Christus Drunk-is, *Ioan. 5. 28.* Elő álla-

TODIK RÖL.

Enn

B

nak az

nak az kik jól cselekedtenek az életnek fel-
madására. Ímért, *Matt. 25. 41.* Es mennek az go-
nosok, az örökre való kínra, az igazak pedig
az örök életre, &c.

Az mi penigh az második dolgot illeti, tud-
ni illik, minemű állapotra tamadnak fel az Hi-
vek? Nagy fejen meg magyarázza az Szent
Pál *1. Cor. 15.* holott mindeneknek előtte az hal-
hatatlanságról emlékezik. Így fol azért *ver. 41.*
Romlando test tetetik az földben, de romol-
hatatlan tamad fel.

Tehát mindeneknek előtte az hiveknek tes-
tek halhatatlanságra tamad fel. Másodszor, az
lelki állapotot hozza be az Apostol, az mely
felől *ver. 44.* azt mondgya; Lelkes test tetetik
az földben, de lelki test tamad fel. Ezt pedig
nem úgy kell értenünk mint ha az ember fe-
nek állat ferint való tulajdonosága el változ-
nak, hanem az lelki állapotot jelenti, az Szent
Pál.

Harmadszor az fenvedhetetlenséget említi,
az mely felől *ver. 43.* így fol. Erőtelen test tete-
tik az földben, de erős avagy hatalmas test ta-
mad fel. Azert az hivek ép állapotra tamadnak
fel.

Negyedszer be hozza az dicsőfséget-is, az
mely felől ugyan azon versekben azt mond-
gya: Gyalazatos test temetterik el, de dicsőf-
séges tamad fel, Hasonlokeppen fol az Apo-
stol, *Philip. 3. 21.* Az Daniel Prophetá-is *Cap. 12. 3.*

Innet

Innet azért megcseleksz; Ho-
fége tamadnak fel. V
ról dolgokat elő ne fán
Sz. nt Pál, *1. Thef. 4. 17.*
ebben az elő Egben, az t
ra ink. Az honnet meg c
fi k könyű es seren le
de nehesség es fáraság n
mí ba vitethetik. Mind
Apostol az Prophetá fava
4. zt mondgya: *1. Cor. 2. 9.*
az űl nem hallotta, es az
ne foghatta, minemű
fte. azoknak, az kik ötet

TANUS

Vegyük elsőnkben
tamadas az hiveknek örö
ne penigh siralmokra l
meg tetetik az elő fámla
ga allyuk tehát inner m
nak rettenetessége el
hivek attul, mert semmi ha
azoknak, valakik az Christ
R. s. 1. Akkor allyuk
ő ő vendetés fava: Jertek
zai, urjatok az Örökör, az
tet inektek, vi ag fundam
tes nek előtte. *Matt. 25. 34.*
fer mind az hitetlenek-is, l
ig: Penitentia tartások által

Innet azért meg tétük; Hogy az hivek dicső-
fégre tamadnak fel. Vegezetre (hogy most
több dolgokat elő ne fámlallyak) ugyan ezen
Szent Pál, 1. *Thes* 4. 17. azt mondgya: Hogy
ebben az elő Egben, az Urnak eleiben ragat-
tatunk. Az honnet meg tétük, hogy az mi te-
stünk könyű es sereny leßen, ugy hogy min-
den nehesség es fáratlag nélkül, egy helyből
másba vitettethetik. Mind ezeknek felette az
Apostol az Propheta sávát be hozvan, *Es* 4. 64.
4. azt mondgya: 1. *Cor* 2. 9. Az sem nem láta,
az fül nem hallotta, es az embernek fiye meg
nem foghattya, minemű dicsőiséget szerzet l-
stén azoknak, az kik őtet sereitk.

TANUSAGOK.

I. Vegyük esünkben innét: Hogy az fel-
tamadas az hiveknek örömkre, az hitetlenek-
nek penigh siralmokra leßen. Ennek valofaga
meg tétük az elő fámlaltatott dolgokból. Vi-
gastallyuk tehát innét magunkat, az utolsó
napnak rettenetessége ellen. Ne fellyünk mi
hivek attul, mert semmi harhoztatások nincsen
azoknak, valakik az Christus Iesusban vannak.
Rom 8. 1. Akkor hallgyak Idvőzítőnknek amaz
ő örömdetes sávát: jertek el Atyamnak aldor-
gai, birjatok az Országot, az mely meg kefitte-
tet ti nektek, világ fundamentomanak fel ve-
tesenek előtte. *Matt* 25. 34. Intetessenek egy-
sér s-mind az hitetlenek-is, hogy terjenek meg
az *Pœnitentia* tartások által az Szent Istenhez,

hogy az Ur Iesus Christus haragos sententia-
ját eltavoztathassák. *Matt. 25. 41. &c.*

II. legyezzük megh azt is; Hogy noha az
hiveknek tettek az ő termeket berint való tu-
laydonfagokati nem változtattak az bódog
fel-tamadasban, mindazonáltal az külfő álla-
patban nagy változás leszen, Mert minden
gyarlófagokati és fogyatkozásoktól meg üres-
sítetnek, halhatatlansággal és mennyei di-
csőséggel meg koronáztatnak, á mint az Ke-
restyenek, az Szent Pál, ide fel való tanításá-
ból ekekben vehettek. Intetessünk tehát in-
nét, hogy az mi testünknek jövődő állap-
tja felől jozan értelemben legyünk. Enged-
gye az mi Szent Istenünk, hogy mi effelől és
az több hasznos és idvességos dolgok felől, jo-
sületben lehessünk.

III. PRÆDIKATIO.

Es az örök életet, &c.

Következik immar második része ez felvőtt
igiknek, holott vallást tessünk az jövődő
örök életnek bódogfaga felől. De hogy innét
az Keresztenek több lelki épületet vehesse-
nek. 1. Azt lassuk megh; Micsoda az örök é-
let? 2. Kitől adattassék? 3. Kiknek adattas-
sék?

4. Miért adattassék?
6. Mikor adattassék?
7. Hol adattassék?
8. Kiknek adattassék?

AZ ELSŐ

az mi az első kérdés?
mi: gyarazattya lehetett
Mert az *Elias Prophetia*, ca-
lal egyűt 1. Cor. 2. 9. azt
fe: nem látta, az fül ne-
be: nek fiv meg nem fo-
ka: berter Isten azokna-
M: idazonáltal, *(altem a*
Sc: olakban folunk) az
de: eribálhattuk: Az ő
le: len, hanem az Istenne-
va: o lakasa á Sz. Lélek á
ra: yanak és minden c-
te: ne, mely ugyan azon-
tik: az hiveknek fivék-
na: felelte, amaz igaz b-
az: embernek értelmén-
mi: den cselekedetinek
ge: az Istennek az ő Sze-
tel: nevel.

tegezetre, az örök-
de: jóknak búvólködefe-
f-n: nd az testiekben, mel-
na: az hiveknek Isten-
lesi: s Christuist, ez végr-
B

us Christus haragos senten-
ciák. Matt. 23. 41. &c.

zék meg az is; Hogy nob-
ek az ő teremtet szerint való-
ci nem változtattak az Ige-
mindazonáltal az külföldi

változás lefén, Mert min-
es fogvatkozásként meg-
hatatlansággal es mennyei

g koronáztatnak, á mint az
Szent Pál, ide fel való tá-
vehettek. Intetteünk tehát

mi testünknek jövődől
n értelemben legyünk. En-
nt Istenünk, hogy mi effé-
es idvéseges dolgok felel-

ünk.

*****

PRAEDIKATIO.

az örök életet, &c.

ik immár második része ez fől-

holott vallást tesünk az jövő-
bódó szaga felel. De hogy in-

nek több lelki épületet vehet-

lástuk meg; Micsoda az örök
adattasek? 3. Kiknek ad-

sek? 4. Miért adattasek? 5. Mikeppen adat-
tasek? 6. Mikor adattasek? 7. Hogy ha bi-
zonyosak lehetünk annak meg adattatása
felel ebben ez életben?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az mi az első kérdés illeti, lattatik annak
magyarazattya lehetetlen dolognak lenni.
Mert az *Esaiás Prophetá, cap. 64. 4.* az Szent Pál-
lal együt *1. Cor. 2. 9.* azt mondgya; Hogy az
sem nem latta, az fül nem hallotta, es az em-
bernek sive meg nem foghattya, minemű jo-
kat szerzet Isten azoknak, az kik őtet szeretik.
Mindazonáltal, *saltem à posteriori* (az mint az
Scholakban szokunk) az örök életet imígyen
describálhattjuk: Az örök élet nem egyéb
lefen, hanem az Istennek az el választottakban
való lakása à Sz. Lélek által, es az Istennek akar-
attyanak es minden cselekedetinek igaz ér-
telme, mely ugyan azon Lélek által gerjezte-
tik az hiveknek sivekben es lelkekben. An-
nakfelette, amaz igaz bölcseség, tisztég, es
az embernek értelmének, akarattyanak, es
minden cselekedetinek tökéletes egyyessé-
ge, az Istennek az ő Szent akarattyaival es ér-
telmevel.

Vegezetre, az örökke való öröm, es min-
den joknak büvölködése, mind az lelkiekben
s-mind az testiekben, mellyek ingyen adattat-
nak az hiveknek Istentől, az közben-jaro Ur
Iesus Christusert, ez végre, hogy az Istent Sz.

Fia és Szent Leikevel egyetemen, vehetnek küldgyak és magastuljak &c.

Ennek az Descriptionnak, minden részei az Szentírásból vétettek.

I. Mert hogy az Isten vég-nélkül lakozzik az hivekben, ünnön maga bizonyította Christus Urunk *Ioan. 14. 13.* mondván: En és az én Atyám, ahhoz megyünk, és annál lakozunk. Ugyan azon caputban oda felíyeb *ver. 16.* azt mondgya: Más vigasztalot ádd ti nektek, az ki mind örökre veletek maradgyon.

II. Az Isteni ismeretről és az igaz bölcseségről szól Christus Urunk, *Ioan 17. 3.* Ez úgy-mond, az örök élet, hogy meg ismerjenek te-gedet egyedül igaz Istennek lenni, és az kit el bocsátottál az Iesus Christust.

III. Az tökéletes igazságról, tanubizon-ságot tesben Idvőzítőnk *Luc. 20. 36.* mondván: Az Istennek fiai hasonlok lesznek az Angyalokhoz, holott ők az fel-támadásnak fiai.

IV. Az Istenben való örömet állatgy Christus Urunk *Ioh. 16. 22.* mondván: Es örül a ti fivé-rek, és a ti örömeiteket séki el né veji tülletek.

V. Minden lelki testi jóknak bölcségeről em-lekezik az Szent Pál, *1. Cor. 13. 28.* mondván: Az Isten minden lesen mindenekben. Vegezetre az veghetetlen örömről és bodogságról nagy sok irások vannak. Az többiközt az Daniel *Cap. 7. 27.* illyenkeppen szól: Ország és hatalom, és Országának Orsága az egész Egh alatt adatik az fel-

az Istennek Szent n
ga örök Ország, és min
6 gahat és engednek, &c.
g *Mat. 13. Luc. 1. 33.* Az örök
6 na nem leszen vége. Az Sz
7 Eltörli, ugymond,
7 krol minden hony hullat

Tanuljuk meg innen
6 ők életnek bodogsága,
f *lyül haldgya ez jelen val*
g I. Ennek igaz volt meg
a életet, az mely méltan
n k nevezeték, egyben
j kkal, az melyekről ide
I cettelsünk azért inner
v agor meg unvan, keva
n örökre vilo hazankba
e gyüt mongyuk: *Capit*
6 kevanok meghalmie
g út lenni. *Philop. 1. 23. c. c.*

Az örök életnek bodogs
az Szent Istenül adatik. A
ny rya ezt, *Rom 6. 23.* mondv
az örök élet. Annakokaer
ku feje ünnön maga az Aty
Iste, a ki azt adgya az örök
álta a Fia az Sz. Lelek által.

az fenleges Istennek Szent nepenek. Az ő Or-
fága örök Ország, és minden hatalmak ő neki
szolgálnak és engednek, &c. Az Istennek An-
gyai-is, *Luc 1. 33.* AZ ő Országának, ugymond,
fona nem lesz vége. Az Szent Isten-is, *Apoc.*
21. 4. Eltörli, ugymond, az Isten az ő orcsá-
jokról minden hõny hullatafokat.

TANUSAG.

Tanuljuk meg innen: Hogy az jövendõ
örök életnek bodogsága, sok ezer gradussal
felyül haladgya ez jelen való életet bodogság-
gal. Ennek igaz volta megtettük, hogy ha ezt
az életet, az mely méltan siralomnak völgye-
nek neveztetik, egyben vettyük azokkal az
jokkal, az melyekről ide fellyel emlékezenk.
Intettefsünk azért innen, hogy ezt az robbas
vilagot meg unvan, kevankozzunk abban az
mi örökke való hazánkban, és az Szent Pállal
együtt mongyuk: *Cupio dissolvere esse cum Chri-
sto*; kevanok meghalni és az Christussal eg-
gyütt lenni. *Philip. 1. 23 etc.*

AZ MASODIK RÖL.

Az örök életnek bodogsága, csak egyedül
az Szent Istenül adatik. Az Szent Pál bizo-
nyította ezt, *Rom 6 23.* mondván: Isten ajandeka
az örök élet. Annakokaert az örök életnek
kur feje ünnön maga az Atya mindenható Ur
Isten, a ki azt adgya az ő Szent Fia és Sz. Leke
által, a Fiu az Sz. Lélek által, a Sz. Lélek penig-
len ekköz

közneikül, únnón maga adgya az hiveknek. Az Atyától nyilván való irásunk nagyon, *Ioh. 9. 21.* Ugyan ott az Fiúról-is azt olvassuk, hogy az kiket akar, fel-támaszt. Ugyan azon Szent Iánosnak, *Cap. 10. 28.* Azt mondgya Christus Urunk: En azoknak örök életet adok. Az Sz. Lelek felől penigh azt mondgya Idvőzítőnk, *Iohan 3. 9.* Valaki Ugyjonnán nem bűletik víztől es Lelektől, az Istennek Országában be nem mehet. Az Sz. Pál-is, *1. 1.* illyenkeppen szól: Hogy ha annak lelke lakozik bennetek, az ki a Christust az holtak közzül, fel-támasztotta, az ti halando testeteket-is fel-támasztja, az ő lelkenek tibénetek való lakozásának általa &c.

De ittegy ellenverestamad; Mert azt mondhatna valaki: Az Egyhazi Solgák-is örök életet adnak az ő halgatójoknak az Szent Pál tanítása szerint, *1. Tim. 4. 16.* Ha ezt cselekeded, ugymond mind te magadat meg tartod, s-mind pedig azokat az kik tegedet halgatnak: Annak-okaert innét az következik, hogy nem egyedül az Szent Isten adgya az örök életet. &c.

De könnyű erre az felelet; Mert az mint az Deakok mondgyák; *Subordinata non pugnant.* Ugyan azon dolognak több oka-is lehetnek, az mellyek egy-mással nem ellenkeznek. Annak-okaert az Isten örök életet ádd az hiveknek únnón magatul, ugymint legh felső es ki valtképpen való ok. Az tanítók penigh, ugymint esközök, az kik által Isten az ő javait fapha-

pha ollyaz ő Anyakent-es
jair ik. Erről szól az Szent
till en, ugymond, mi felől
Christus solgai, es az Iste
na Saphari felől. Ister,
ugmond, az Pál? Kicsoda
cs: solgak, az kik által
ost n azt mondgya: En p
po o önfőzgette, de Isten

TANUS

legyük esünkben inne
let nek meghadoja, az tel
ság Isten. Mert csak az ad
fierte. De az tellyes Sze
tet e, a mint az *Elías* Pr
Sz me Pál, *1. Cor. 2. 9.* bizony
er ugyá azon az ki meg-
ty kaz előbámlaltatot irá
ntettefünk azert inne
ér emünkül, se az Ang
me g holt Szenteknek ére
lek ből ne varjuk, hanem a
mi nekünk azt, világh fun
ve elének előtte elkesített
21. 4. Verkeznek tehát az
go omba kőiséget idel-to
ert lide alab bűvebben ke
AZ HARMADIK
z örök élet, csak az vala
az ik itte ez világon az Iste

pharollia az ő Anyaszent-egyhazának igaz tag-
jainak. Erről szól az Szent Pál, 1. Cor. 4. 1. Ugy i-
tílyen, ugymond, mi felőlünk az ember mint
Christusolgai, es az Istennek titkos dolga-
nak Saphari felől. Ímet, 1. Cor. 3. 5. Kicsoda
ugymond, az Pál? Kicsoda az Apollo? Hanem
csak solgak, az kik által hittetek. Oda alab
ostan azt mondgya: En plantaltam es az A-
pollo öntözgette, de Isten attá az nevedekelt.

TANUSÁG.

Vegyük esünkben inner; Hogy az örök e-
letnek meghadoja, az tellyes Szent Harom-
ságh Isten. Mert csak az adhattya azt, aki ke-
sítette. De az tellyes Szent Haromságh ke-
sítette, a mint az *Esaias Propheta*, cap. 64. 4. es az
Szent Pál, 1. Cor. 2. 9. bizonyítottak. Annakoka-
ert ugyā azon az ki meg-is adgya, ezt bizonyít-
tyak az előfámlaltatot írások-is.

Intettefünk azért inner Hogy ezt se az mi
érdemünkűl, se az Angyaloknak avagy az
megholt Szenteknek érettfünk való efedeze-
sekből ne varjuk, hanem attul egyedűl, az ki
mi nekünk azt, világh fundamentomának fel-
vetelének előtte elkesítette. Lásd meg *Matth.*
25. 34. Verkeznek tehát az Papistak, az kik az
goromba kőiséget idef-tova igazgattyak. De
erről ide alab bővebben kell solanunk.

AZ HARMADIKRÓL.

Az örök élet, csak az valasztottaknak adatik.
az kik itt ez vilagon az Istenhez igazan megh-

rérnek. Ennek valósága megh terűk imez kö-
vetkezendő irásokból, *Iean. 10. 28.* mondgya
Christus Urunk: En az en juhaimnak örök é-
leteradok. Azon Szent-Ianosnál, *cap. 17. 9.* ís-
met azt mondgya: Nem ez világeret könyör-
gők, hanem azokert, az kiket ennekem attál.
Ugyan ott ísmer így föl: Az kiket ennekem
attál, azok között csak egy-is el nem veset.
Az Sz. Mithænál-is, *cap. 25. 34.* azt mondgya:
Iertek el en Atyámnak áldottai, birjatok az
Országot, az mely meg keűtettet ti nektek vi-
ligh fundamentomanak fel vetesétől fogvan.
Az Szent Pál-is erről föl, *Rom. 8. 30.* mondvan:
Az kiket el hit, azokat meg-is igazította, az ki-
ket megh igazított, azokat meg-is dicsőítette.
Ísmer *Cap. 11. 7.* Az választottak, úgy-mond, meg
találtak, az többi pedig meg keményettenek.

TANUSÁG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az örök élet-
nek bodogsága csak az hivekre néz, es ahöz
semmi közök nincsen, sem az Hypocritáknak,
sem pedig kz hitűl fakat embereknek. Idvő-
zítónk bizonyítja ezt, *Mat. 5. 32.* mondvan:
Örüllyetek es vigadgyatok, mert nagy az ti ju-
ratmatok az Mennyeekben. Az Szent Iános-is
azt mondgya, *Apoc. 21. 27.* Nem megyen abban
az Városban be semmi, valami meg ferteűtet-
ne, vagy az ki valami utalatóságot cseleke-
dik, &c. Ugyan ezen dolog meg terűk az elő
hozott irásokból-is. Vigasztalljak azért az Hi-
vek-

vek zzel magokat; Nincs
bodogságban? Övek az örök
ga, mely fok ezer gradus
der világi gazdagságok t.
Sze it litemünk, hogy ezz
mai unkat fejenkent vigaz

V. PRÆDIO

E nnek előtte való tanit
nagyarazni az Apostoli
ágai hóított vallást terűnk a
letűk bodogságától. M
per gien az utatok meg: M
Ma odőr, kiről adatafese
nel adatraísek. Mostan im
bó lalluk az több dolgokat

AZ NEGYED

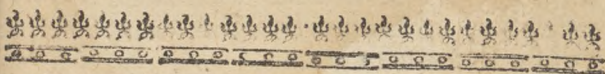
A z mi az negyedik ker
lón ben felelnék az Papisták
mi. Iereűtyenek. Mert őök az
az örök életnek bodogsága
detűnk erradattak: Mi pen
Lakuk mindenik értelmert e
den

A z Papisták, az mint mon
gya; Hogy az örök életnek
jo c ekekedetűnkben áll: M

ga meghívott iméz
ol, *Iean. 10. 28.* monda
az en juhaimnak örök
nt-lanosnal, *cap. 17. 9.*
em ez világot könyv
az kiket ennekem an
fol: Az kiket ennekem
sak egy-is el nem ve
cap. 25. 34. azt monda
ak áldottai, birjato
g kefttetet a nek
ak fel vetetétől fog
fol, *Rom. 8. 30.* monda
meg-is igazította, az
okat meg-is dicsőítet
tettak, ugy-mond, a
ig meg kemenyített
U S A G.

nér; Hogy az örök
az hivekre néz, es
sem az Hypocritak
akat embereknek
et, *Mat. 5. 32.* monda
yatok, mert nagy az
ben. Az Szent lano
27. Nem megyen ab
ni, valami meg fertet
ni utalatoóságot csele
dolog meg tettik az
Vigáztallak azért az

vekezzel magokat; Nincsen retek ez világh
bodogságban? Ővek az örök életnek bodogsá
ga, a mely fok ezer gradussal felyül halad min
den világi gazdagságokat. Engedgye az mi
Szent Istenünk, hogy ezzel minden időben
magunkat fejenkent vigáztalhassuk.

IV. PRÆDICATIONO.

Ennek előtte valo tanításomban kezdem
magyarázni az Apostoli Credonak utolsó
ágát, holott vallást tesszünk az jövődő örök é
letnek bodogsága felől. Mindeneknek előtte
peniglen az utatok meg: Micsoda az örök élet?
Másodszor, kitől adattassék? Harmadszor, kik
nek adattassék. Mostan immar Istensegítsege
ből, lassuk az több dolgokat-is.

AZ NEGYEDIK RÖL.

Az mi az negyedik kérdést illeti, atra kü
lőmben felelnek az Papisták, hogy nem mint
mi Keresztyenek. Mert ők azt mondgyak; Ho
g az örök életnek bodogsága, az mi jó cseleke
detünkert adattatik: Mi penig azt tagadgyuk.
Lassuk mindenik értelmet csak igen röviden.

Az Papisták, az mint mondam, azt mond
gyak; Hogy az örök életnek bodogsága, a mi
jó cselekedetünk ből áll: Mely értelmet, az
több-

többi közt, imígyen bizonyítottak.

I. Behozzak az Istennek mondasát, mellyet az Abraham felől mond *Genes. 22. 16.* Mivel hogy ezt az dolgot cselekeded, ennen magamra esküszöm, hogy megháldvan megáldalak tegedet. Annakokaert innét azt hozzak ki, hogy az Abraham az ő jo cselekedetiből nyerte az áldást, melynek eggyik, es leg főbbik része az idvesség.

De erre rövideden azt felellyük; Hogy az Isten ezeket, az meg igazítottat, Abrahamnak mondgya es igeri, nem az megh igazulandónak. Mert ugyan azon könyvnek tizenötödik részében azt olvassuk; Hogy az Abraham hitte az Istennek, es az ő neki megh igazulására fordítottat, avagy igaságul tulajdonítottat. Annakókaert az Papistad innét nem állathat-
tyak az ő cselekedetnek igaságát, &c.

11. Azt mondgyak: Az David ugymond, a Soltár könyvnek tizenötödik rebeben azt mondgya; Hogy az ki ártatlanul jár es igazságot cselekedik, az olyan ember lakozik az Istennek sátorában, es az ő Szent hegyen meg nyugfik. Annakokaert innét az következik, hogy az idvesség jo cselekedetből áll, &c.

Erre rövideden azt felellyük; Hogy az Da-
vid nem fölittaz idvefségnek okarol; mert ar-
rol, ugyan ezen Soltarnak harminztzettodik
refeben bőségsentanit, es azt helyhezeti
az Istennek ingyen való kegyelmében. Ha-

izonyítottak.

nek mondatát, mely
nd Genes. 22. 16. M
selekeded, ennen m
megh áldván meg á
kaert innét azt hoz
az ő jo cselekedet
lynek egygyik, es leg
eg.

azt felellyük; Hogy
igazítottat, Abraham
em az megh igazul
on könyvenek tizen
fűsük; Hogy az Abra
ő neki megh igazul
gafságul tulajdonit
istak innét nem áll
nek igazságot, &c.

ak; Az David ugym
tizenötödik rebeben
z ki ártatlanul jár es ig
ollyan ember lakozik
es az ő Szent hegyen
kaert innét az követke
cselekedetből áll, &c.
azt felellyük; Hogy az
vefségnek okarol; mert
oltarnak harminzket
tanit, es azt helyhez
n való kegyelmében.

nem azt akarja jelenteni, mineműeknek kell
azoknak lenni, az kik az Istennek Sátorában,
az az, Anyaszent-egyházában lakoznak, es a
zokat, az elő bámlaltatott jószágos cselekedet
eknek követese, es az vetkeeknek el tavorza
tása által, megh valasztja az Hypocritáknak, es
az hittűl fakat embereknek tarfaságotul, &c.

III. Az Szent Lukacs Evangelistanak első
rebeből, be hozzak az Zacharias Pap, es Erse
bet Affony felől való mondat, holott így szól
az Szent Lukacs: Es mind ketten igazak vala
nak Isten előtt, es az Istennek minden paran
csolatiban fegyhetetlenek. Innét-is azért u
gyan azon dolghot akarjak ki hozni, &c.

Erre csak azt mondgyuk; Hogy az igazsá
nak nevezeti, itt közönfegelsen vetetik, es be
foglallya az igaz hitet-is mely az közbenjaro
Christust az ő érdemevel egyetemben megh
fogja, es az Istennek irgalmalságában nyugfik
meg. Tehat igazak es fegyhetetlenek volta
nak az Zacharias es az Ersebet Affony, nem
az ő cselekedeteknek méltóságára, es az Isten
nek kemény itéletire nevezve (mert így senki
nem lehet fegyhetetlen) hanem az Istennek
kegyelmere es az Messiafnak érdemerre nevezve,
mellyet igaz hittel magokhoz kapcsoltak, &c.

IV. Még-is azt mondgyak; Christus Urunk
az Sz. Mathænak ötödik rebeben azt mond
gya: Hogy boldodok az lelki fegenyek, mert
azok

azoké a Mennyeeknek Öröge. Az honnet azt hozzák ki; Hogy az örök élet jó cselekedetből áll. Dekönyű erre az felelet; Mert Christus Urunk itt egyben veti ez világnak fiainak, az hiveknek ez világi állapottyok felől való illetlen ítleteket, az Istennek józan ítleivel es arra tanít bennünket. Hogy igen tavoly jár az Istennek ítlei az embereknek ítlektől. Mert az emberek azt ílik az hivek felől, hogy felette bodogtalan állapottyok vagy on itt ez világon. Ellenben pedig az Isten, az ő fiait es leányait bodogoknak tartja még akkor is, mikor ez világon nyomorúságot szenvednek. Vegetre, azt mondgyak; Az Christus, *Matt. 19. 17.* azt mondgya: Ha az életre be akarj menni, az parancsolatokat meg tartsad. Az parancsolatoknak pedig meg tartása, áll az jó cselekedeteknek követésében; es az vetkeknek el távoztatásában: Annakokaert inner is azt állatgyak, hogy az örök élet jó cselekedetekből áll.

Ere rövideden azt felellyük; Hogy Idvőzítőnk itt nem azt jelenti, mit cselekedhetnek az emberek, hanem sőt inkább azt, mit kellene cselekedniük. Az feleletet tehát az kérdéshez fűzve, csak azt akarja mondani: Ha jó cselekedetekből akarj idvőzűlni, nincsen az jó cselekedeteknek job regulája, mint az Istennek Törvénye. Tekincs be azért abba es onnat, mint egy vilagos tűk őrből esedben veheted, mi csoda legyen az Istennek kevanlágá.

Van

Vannak több erősegek is, ugy
rövidségnek okaert azoknak el
Hanm az ki azokrol buvet
ni, lha megh az bodog em
Gygy Dóth irását, is er
fol n 185. etc.

E enbe pedig, az Kereky
gyúrtelmek effől csak ez
seg: l, az Istennek ingyen való
es a: Ur Iesus Christus erd
E az világaz erelmünk
elő: az Szent irásnak nyívan
való: tartjuk. Az többi közt
Pál. *1. 4. 13.* azt mondgya: I
örök élet. Imer, *Eph. 1. 9.* k
tatt: tok megh hit által, es
vag on, hanem Istennek az
Urunk is azt mondgya, *Mat.
Iste, ez világ, hogy az ő
na e erre, hogy minden az ki
el n veszen, hanem örök élet
N Iosfor! Mert az örök g
leke letekből áll, vagy ingyen
De a: jó cselekedetekből nem
itt e világon, megh az val
nem ökelletek, az mint is
tetül, *E/4 64. 6.* Annakem
hogy ingyen aditek Isten
V: gezetre, fok Isten d
nenc: inner, hogy ha az Isten*

Orvaga. Az honnet az örök élet jó cselekedetéből; Mert Ch. az felelet; Mert Ch. veti ez világnak fiainak állapotok felől való ennek jozan itéletivel. Hogy igen tavoly jár bereknek itelektől. Meg az hűvek felől, hogy felelet; Mert Ch. tyok vagyon itt ez az lsten, az ő fiait es. ty meg akkor-is, mi. agot szenvednek. V. g. Az Christus, Mult. g. etre be akará menni. tarsad. Az parancs. rrafa, áll az jó cselekedet. es az verkeknek el. kokaert inner-is azt. let jó cselekedetekből. zt felellyük; Hogy l. lenti, mit cselekedhet. sőt inkább azt, mit kell. leletettehat az kérdés. rja mondani: Ha jó cse. idvözülni, nincsen az. b regulaja, mint az. kincs be azért abba. es. os tük őiből efedben ve. en az lstennek kevanl.

Vannak több erősségek-is, ugyan felefen, de fővidségnek okaert azokat elő nem fámlalom; Hanem az ki azokrol búvebben akar értekezni, lassa megh az bodog emlekezetű *Sohnius György Doctor* irását, *in articulo de Iustificatione, fol. mihi 815. &c.*

Ellenbe penigh, az Keresztyeneknek egyfajgyű ertelmek effelől csak ez; Hogy az idvőség áll, az lstennek ingyen való kegyelméből, es az Ur Iesus Christus érdemből.

Ezt az mi igaz ertelmünket, mindeneknek előtte az Szent irasnak nyilván való bizonságival állattyük. Az többi közt penig, az Szent Pál, *Rom. 8. 23.* azt mondgya; Isten ajandeka az örök élet. Ismet, *Ephes. 2. 9.* kegyelemből tartattok megh hit által, es az nem titülletek vagyon, hanem lstennek ajandeka. Christus Urunk-is azt mondgya, *Ioan. 3. 16.* Ugy ferette Isten ez vilagot, hogy az ő egy fűlöt fiat adta erette, hogy minden az ki hisen ő benne, el ne vessen, hanem örök glote legyen.

Masodszor? Mert az örök élet, vagy jó cselekedetekből áll, avagy ingyen adatik lstentől, De az jó cselekedetekből nem áll. mert azok ez vilagon, megh az valastor hűvekben-is nem tökelletesek, az mint az többi közt meg írtfik, *Esa. 64. 6.* Annakokaert az következik hogy ingyen adaffek lstentől.

Vegezetre, fok illetlen dolgok következzenek inner, hogy ha az idvesség az mi érdemünk-

munkbúl állana.

I. Mert így az Christus héjjában holt volna meg, *Gal. 2. 21.*

II. Az mi dicsekedésünk nem rekeztetnek ki. *Ephes. 2. 9.*

III. Az Istennek igireti hasonlalanok volnanak *Rom. 4. 16.*

IV. Az Christus engedelmesége nem volna tökéletes.

V. Az mi lelkünk ismereti soha nem volna csendes, hanem mindenkor ketelkednenk idvőségünk felől.

VI. Vegezetre nem volna szükségünk az bűnnek meg bocsátására. Mert az ki meghizethet, nem kell annak az engedelem.

TANUSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az életnek bódogsága, nem érdemünk búl, hanem az Istennek ingyen való kegyelméből, és az Ur Iesus Christus érdemből adatik minékünk. Ennek igaz volta meghetjük az elo fámlaltatot dolgokból. Verkeznek tehát az Pápisták, az kik ennek az igaz tudomannak ellene mondanak.

AZ ÖTÖDIK RÉL.

Az hivekben itt ez világon rendserint, az örök élet, hit által kezdetik el, mellyet az Szent Lelek ő benne az Istennek igijének általa fel gerjezt, megh világosítván az ő elméjket az Istennek igaz ismeretivel, és megh tisztván az ő meg romlot természeteket, és inditván ő

van ő et az Isten igijéhez való
gede nességre. Ide valok im
iralo : *Job. 6. 68.* Az örök élet
gyo te nallad, &c. *1. Cor. 4. 11.*
által n fűtelek titeket. *Rom. 1. 11.*
am I ennek haralma, minden
fége e. *Rom. 10. 17.* Az hit, ha
az h las penigh az Istennek
apre magzarcokkának, és a
kep en terőnek (az minemű
figg rolyay) más állapitvol
csak az fokot rendről bolun
Sze: Isten fokot elni az örö
meg teritelekben.

TANUSÁG.

V gyűk eűnkben innét
let a : hivekben rend serint
kez etik, mely az Istennek
tetil *Rom. 10. 17.* Meg tetjük e
előt mlaltator iráfokból. I
inne ; Hogy az Istennek Sze
tel h gaffuk. Ez mellel igen
Iste űnket, hogy az ő Sze
kalk dgyek az mi eűnkben
es ig kezgye el mi bennűnk
tet, őt vigye vegbe-is ő felle
I Z H A R M A D I
Az örök életnek bódoglag
lago el kezdetik az Hivekben
ez jel n való életben kell lenni

stus helyjában holt volt
desünk nem rekedtünk
gireti hasonlatosok
ngedelmeisége nem
ismereti soha nem volt
denkor ketelkednünk
nem volna szükségünk
sára. Mert az ki meg
ak az engedelem.

U S A G.

nét; Hogy az életnek
sünkben, hanem az
yelméből, és az Ur
adatik minékünk. En
ik az elo fámlaltatott
tehat az Pápisták, az
annak ellene mondták
D I K R Ő L.

z világon rendfőiről
kezdetik el, melyet
ek az Istennek igi
gh világoftván az ő
az ismeretivel, és meg
ot természeteket, és

án őket az Isten igijéhez való tökéletes en-
gedelmességre. Ide valok imez következő
írárok: *1oh. 6. 68.* Az örök életnek befede va-
gyon te nallad, &c. *1. Cor. 4. 15.* Az *Evangelium*
által en fűltelek titeket. *Rom. 1. 16.* Az *Evangelium*
Istennek hatalma, minden hívőnek idvős-
égere. *Rom. 10. 17.* Az hit, hallasból vagy on,
az hallas penigh az Istennek igijéből. &c. Az
pro magzatocskának, és amaz csudalatos-
ceppen terőnek (az minemű vala az keresztfa-
niggő tolvay) más állapotok vagy on. De itt,
csak az fokot rendről szólunk, az mellyel a
Szent Isten fokot elni az őregh embereknek
negh teritefekben.

T A N U S A G.

Vegyűk esünkben innet; Hogy az örök é-
et az hivekben rend ferint, az igaz hit által
kezdetik, mely az Istennek Szent igijéből ve-
etik, *Rom. 10. 17.* Meg tessük ennek igaz volta az
elo fámlaltatott írárokból. Intettefünk azért
innet; Hogy az Istennek Szent igijet feritet-
el halgassuk, Ez mellet igen kerjük a mi Szent
Istenünket, hogy az ő Szent Lelkevel mun-
kalkodgyek az mi szívünkben és lelkünkben,
és így kezgye el mi bennünk-is az örök éle-
tet, sőt vigye vegbe-is ő felsege.

A Z H A R M A D I K R Ő L.

Az örök életnek bodogtága, meg itt ez vi-
lagon el kezdetik az Hivekben; Mert ebben
ez jelen való életben kell lenni az meg teref-
nek. L

C

nek. Ide való, az mit az Szent Pál, 2 Cor. 5. 2. mond: Fel öltöztetünk, de mindazonáltal úgy, hogy ha meztelen nem taláztatunk. Annak penig derekas vegbe vitele, az jövőendő életben lefűteni azokban, az kik itt annak első fengejet meg költöztak. Erről szól Christus ti. rünk, Luc. 19. 26. mondvan: Az kinek vagyon, annak adatik, az kinek penig nincs, meg az mi volna is, el vetetik ő tülle. Az Szent Isten is, 1. Iob. 3. 2. Mostan, ugymond, Istennek fia vagyunk, de megh ki nem nyilatkoztatot, mi csodak lefűtünk. Tudgyuk peniglen azt, hogy minekutanna ő meg jelenik, hasonlok lefűtünk ő hozzája. Továbbba, az örök életnek be számálfal kettőben áll. Egyik az, mikor az testi halál által meg menekedünk minden fogyatkozásoktól. Az második penigh fellyeb való, tudni illik, mikor az boldog fel tamadas után, egészen megh diesőitetünk, es az Isten meg lattyuk, az mint vagyon. Erről szól az Szent Pál, 1. Cor. 13. 12. mondvan: Mostan látunk tükrök által, de akkor szemtől szembe. Mostan befűtünk vagyon bennem az ismeret, akkor penig úgy lefűteni, az mint taníttatom.

T A N U S Á G.

Iegyezzük meg innét: Hogy az örök élet megitt ez vilagon elkezderik az hivekben, es jövőendőben, az boldog fel tamadas után vitele derekafon vegben.

Ennek igaz volta meg tetűk, az elő fámlalato

írásokból. Intettük
igen kerűk az mi Szent
jött mellyet el kezder
de kálson vegbe, az ő na
se jert.

A Z H E T E D

az mi az utolsó kerűk
köl az Papistakkal nagy
gyon. Mert ő az mond
p az bűn bősánat felől
el nek jövőendő meg ada
b az életben bizonyos
ki nek ketelkedni ke
az ellenkező értelmét á
Papisták értelmét illete,
fűt (az Credonak har
d k ágának magyaraza
fűlőttam, mostan annak
cs k az mi értelmünkűl
Annakokart mi az ő
é lemlen vagyunk; H
meg adafel felől csak, es
n k fűm kell ketelkedni
m fűlnak kell lenni. Ezt
m t, imez következő
ty k.

Az Szent írásból; Az
Jo 4. 10. 28. Christus urun
az en juhaimnak örök élet
Pál is, Rom. 8. 1. azt mon
C 2

titot irásokból. Intettefűnk azért innen; Hogy igen kerűk az mi Szent Istenűnket, hogy az jót, melyet el kezdet mi bennűnk, vigye derekasson vegbe, az ő nagy nevenek dicsőségejert.

AZ HETEDIK RÖL.

Az mi az utolsó kerdest illeti, affelől mincűnk az Papistakkal nagy ellenkezesűnk vagyion. Mert ők azt mondgyak, hogy mikenpen az bűn bocsanat felől, énten ugy az örök életnek jövendő meg adása felől-is, senki ebben az életben bizonyos nem lehet, hanem kinek kinek ketelkedni kell affelől. Mi pedig az ellenkező értelmet állattyuk. Az mi az Papistak értelmet illete, mivel-hogy arról ma-futt (az Credonak harmadik részének negyedik ágának magyarázatyában) bűségesen állottam, mostan annak beket hagyok, hanem csak az mi értelműnkűl álllok.

Annakokaert mi az örök élet felől ilyen értelemben vagyunk; Hogy annak jövendő meg adása felől csak, egy Kereszten embernek sem kell ketelkedni, hanem abban bizonyosnak kell lenni. Ezt penigh az igaz értelmet, imez következendő erősségekkel állattyuk.

I. Az Szent irásból; Az többi közt penigh *Johan. 10. 28.* Christus Urunk azt mondgya: En az en juhaimnak örök életet adok. Az Szent Pál-is, *Rom. 8. 1.* azt mondgya: Megh iga-

Meg igazítván hit által, bekefegünk vagy on az Istennek. Ímet *Cap. 11. 29.* Az Istennek aján-deki, es az ő hivatalya, banas nélkül vannak. *Philip. 1. 6.* Ímet azt mondgya: Az ki el kez-dette bennetek az jó dolgot, vegbe-is vísi. Í-met, *2. Tim. 1. 12.* Tudom kinek hittem, es en ab-ban bizonyos vagyok, hogy az ő nalla le tett kencsemet, meg tarhatya amaz napra, &c.

I I. Mert az Isten, az ki az örök életnek meg-adoja, igaz es megvaltozhatatlan, *Iac. 1. 17. Ma-lach. 3. 6.*

I II. Mert az választás-is örökke valo es val-tozhatatlan, *2. Tim. 2. 19.*

I V. Mert az Christus könyörgöt az hives-kert, es az ő Mennyei Szent Attyatul meghalgattator. *Ioh. 17. 14.*

V. Mert az Szent Lelek tanubizonfagot te-
fen az mi szívünkben, hogy mi Isten fiaí va-
gyunk, az ő fiait pedig az Isten az örök élettel
megh. Coronazza. *Rom. 8. 16.* Ezekből külön
külön, egy egy *argumentum* jû ki, de rövidsé-
nek okaert en el hagyom.

T A N U S A G.

Tanullyuk meg inner; Hogy az jövendő ö-
rök életnek bodogságanak meg adása felől,
nem kell az hiveknek kételkedniek, hanem bi-
zonyossan el kell hinnieik, hogy az mely jött
az Isten itte világon el kezdet, jövendőben
derekasen vegben vísi ő benne.

En-

E nek igaz volta meg te-
tot talokbol es erősege-
hat z Papistak, az kik enne-
rial ellene mondanak, es
dal munkert, minket fidal-
föt tüzze es fegyverrel h-
rú yünk es vigadgyunk, Ma-
tal munk az Egekben. Ma-
Sz nt Pállal egyút mondg-
ha zot en meg hirtizolta-
ge tem, az hitet meg tart-
tet tet ennekem az iga-
me yet meg ad ennekem
am z igaz Biros Nem cs-
hai em mindeneknek az
ő esőseges el jövetel-
gy az mi Szent Istenünk
illy en jó remenlegben le-

P. P R A E D I K.

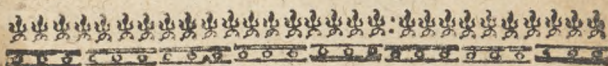
Genes. 25. ve-

ő nek pedig az Ab-
ne napjai szaz hetven

N em ok nélkül mond-
nato Isten, *Exod. 42. T*
es A yadat, hogy hofu ele-

Ennek igaz volta meg tessék az elő fámlaltatot irafokból es erősegekből. Vetkeznek tehát az Papistak, az kik ennek az igaz tudománynak ellene mondanak, es az mi tellyes bizodal munkert, minket fidalmaznak, gyalaznak, főt tűzzel es fegyverrel haborgatnak. De örüllünk es vigadgyunk, mert nagy az mi jutalmunk az Egekben. *Mat. 5. 12.* No azért az Szent Pállal egygút mondgyuk: Amaz Nemes hartzot en meg hartzoltam, futasomat el vegeztem, az hitet meg tartottam. Vegezetre el tetetet ennekem az igasfagnak coronaja, mellyet meg ad ennekem az Ur amaz napon, amaz igaz Biro; Nem csak ennekem penigh, hanem mindeneknek az kik varangyak, amaz ő dicsőséges el jövetelit. *2. Tim. 47.* Engedgye az mi Szent Istenünk, hogy mi fejenken ilyen jó remenységben lehessünk. Amen.

V. P R A E D I K A T I O.

Genes. 25. vers. 7. Cc.

Lőnek penigh az Abrahamnak elete-
nek napjai száz hetven öt este ndők; Cc.

Nem ok nélkül mondgya az elő minden-
hato Isten, *Exod. 42.* Tisztellyed Anyadat
es Anyadat, hogy hofsu életű legy az földön.

C3

&c.

&c. Mert írokala ō Szent felsegenek, hogy az kik az ű búlejeket, illendő bōcsülettel illetik azokat, az tōb áldasi kōzt, itt ez vilagon, hōssu élettel-is megh ajandekōzza. Erre nevezetes példakat találunk az regi Szent emberekben, az kiket az Isten az ō litenes életékert, es Attyokhoz Annyokhoz valo bōcsületert, ez vilagh ferint-is hōssu élettel latogatos. De nem búkfegh az nyilván valo dologban mutatunk; Mert igaz eleg erre az Abrahamnak példaja, a kit, az mint hallod az Szent Isten ház hetven őtt estendōkkal ajandekozot meg.

S U M M A.

Summaja azert ez meg hallot igiknek csak ez: Meg írja itt az helyen az Moyfes Propheta, amaz nagy hitű Abrahamnak, az kit az Szent Pál hiveknek Attyanak nevez, *Rom 4 11* mind az ō életének folyasát, mind halálát, s-mind peniglen az ű tistelséges temetseget, minden kōrnyűl álló dolgaival egyetemben, &c.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, három kivaltkeppen valo resekre ősthatyuk ezeket az rövid igiket. Mert az első resekben emlékezik az Propheta az Abrahamnak életének az ű napjairul, mondván: Es lőnek az Abrahamnak életének napjai ház hetven őtt estendők. Az másodikban meg írja az ō halálát, mikor így föl: Es el fogyarkozván, meg hala, jó vénsegevel meg elegedven, es az ō nepehez takarittatek. Az har-

három resekben őstán, és
ról mondván: Es el temet
ni-ill az Jach es Ismael, az k
&c.

Es mind Summaja, s-mind
László immár Isten segitsege
del, es azokból az tanula
feddel, &c.

Mond az Propheta: Es lő
nak életének napjai ház het
&c.

Es igikben foglaltatik be
ső re, melyben az Abra
napjairól emlékezik az Mo
külket dolgokat kell me
l. Kicsoda volt az Abra
kez t vagyon.

I Miert hogy az Iste
bere nek életüket sokka
hogi nem mint ez mostan

A Z E L S Ő

Az Abrahamnak nevez
mi n elvünkön, mint sok
penig en az nevezetet ve
mert z első Abraham vala
annyi tésen, mint felseges
van v lo irasunk vagyon, G
olvasi k; Hogy minekutann
verse et tésen Isten az Abra
mond ya: Ennekutanna ne

nt felsegenek, hogya
endő bűcsülettel illet
zt, itt ez világon, hol
dekozza. Erre nevezi
az regi Szent embere
az ő litenes életékert,
oz valo bűcsületért, s
élettel látogatót. L
n valo dologban mul
g erre az Abraham
t hallod az Szent Iste
ökkel ajandekozot me
M M A.

Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek;
Laffuk immár Isten segítségével az igiket ren-
del, es azokból az tanulagokat egy egy be-
feddel, &c.

Mond az Prophetá: Es lőnek az Abraham-
nak életének napjai fáz hetven ött estendők,
&c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak el-
ső része, melyben az Abrahamnak életének
napjairól emlékezik az Moyses; Holott mine-
künk két dolgokat kell meglátunk.

I. Kicsoda volt az Abraham, a kiről it emle-
kezet vagyon.

II. Miért hogy az Isten az regi Szent em-
bereknek életüket sokkal kiliyeb terjeztette,
hogy nem mint ez mostani időben?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az Abrahamnak nevezeti, annyit tesen az
mi nyelvünkön, mint sokaságnak Attya. Ezt
peniglen az nevezetet veve az Szent Istenül,
mert az előt Abraham vala az ő neve, mely
annyit tesen, mint felseges Attya. Erről nyil-
van valo irasunk vagyon, *Genes. 17. 5.* holott az
olvassuk; Hogy minekutanna frigyét avag fő-
vetseget tesen Isten az Abrahammal, végre azt
mondgya: Ennekutanna nem hivattatik az te

neved Abramnak, hanem neveztetel Abrahamnak; Mert sok nepeknek avagy nemzetsegeknek Attyava tettelek tegedet, &c. Annakokaert az Abraham vala az Tharenak fia, az Tharenak fia, az ki, minekutanna ket ház es öt estendőket elt volna, megh hala amaz Haran nevű Varosban, *Genes. 11. 32.* Minekutanna azért megh hala az Thare, meg solittya Isten az Abrahamot mondvan: Meny ki az te földedből az te rokonságod között, az te Atyadnak hazabol, arra az földre az mellyet mutatandok te neked, es nagy nemzetiségnek Attyava teslek tegedet es meg áldlak tegedet, es felmagasztalom az te nevedet, es lésef áldot. Meg áldom azokat, az kik tegedet áldanak, az kik pedig meg atkoznak tegedet, en-is meg atkozom azokat. Ez földnek minden nemzetfégi meg áldatnak te benned, &c. Lásd meg *Genes. 72. vers. 12.* Ugyan azon Moyses első könyvének tizenhetedik részében azt olvassuk: Hogy mikor az Abraham kilentz estendős volna, meg jelenek neki az Ur es monda: En vagyok az erős mindenható Isten; járy en előtttem süntelen, es legy alhatatos, es az en fővetésemet helyeztetem en között es te között es tegedet felette igen megh saporitalak, &c. Annakutanna férz Isten az környülmetelkedést, hogy az Abrahammal valo főverségnek külső jegye lenne, mondvan, Ez pedig az en főverségem en között es ti közöttetek es az te

azt utannad való magad között
kel tannorok; Hogy ti
firt környülmetesek, &c.
közvetlen közöttetek
fűt Eslon ezeknek utann,
fer Abrahamot, es monda
Es onda neki, Abraham: Im
ran Es monda az Isten: vegy
egy yelen egyedet, a kir ber
lla ot, es menyel az Morian
do d megh ott öt egő áldot
he yen, az mellyet mondan
zei az Abraham jo reggel, es
dó amarat, es vév melleje
fac t-is az ő fiat. Es mikor
fiat halogatot volna, fel ké
he yre, mellyet neki mon
Ha mad hapon fel emele az
me t-es lara tavoly az helyet
rah m az ő fölgiinak: Mira
ma ral, en pedig es az gyer
am da, es minekutanna ima
rűt hozzatok, &c. Ott azer
kez vel megakarja áldozni
fiat az Isacot az Isten paranc
De az Urnak Angyala nem
más áldozatra való állatot m
Lat an azért az Isten az Ab
nag engedelmesfeget, monda
eski főm mivel hogy ez dolgo

nem nevezetel Ab
peknek avagy nemz
telek tegedet, &c. A
n vala az Tharenak fia
inekutanna ket ház
megh hala amaz Ha
e/11. 32. Minekutanna
re, meg bolittya Isten
Meny ki az te föld
közül, az te Atya
re az mellyet mutat
y nemzetségnek Aty
meg áldak tegedet, es
eder, es léfés áldot. M
tegedet áldanak, az
tegedet, en-is meg
nek minden nemzete
ed, &c. Lásd meg Ge
on Moyfes első köny
eben azt olvassuk: Ha
kilentz cseendő vol
Ir es monda: En vag
Isten; járy en előt
atatos, es az en főve
en köztem es te könt
en megháporitalak. S
Isten az környűlmetek
ammal való főverségi
mondvan, Ez penig az
öttem es ti közöttetek

az te utannad való magad között, mellyet meg
kell tartanotok; Hogy ti közöttetek minden
firiu környűlmetek, &c. Vegezetre azon
könyvnek huőon kettődik részében azt olvas
fuk: Es lőn ezeknek utanna, az Isten meg ke
ferte Abrahamot, es monda nekie: Abraham.
Es monda neki, Abraham: Im hol vagyok u
ram. Es monda az Isten: vegyed mostan az te
eggyetlen eggyedet, a kit szeretz, rudni-illik az
Isacot, es meny el az Morianak földere, es ál
dozd megh ott őtet égő áldozatul, az eggyik
hegyen, az mellyet mondandok. Fel kele a
zert az Abraham jo reggel, es meg nyergele az
ő Szamarat, es vévé melleje ket solgajat, az I
facot-is az ő fiat. Es mikor az égő áldozathoz
fát háfogatot volna, fel kele es el indula az
helyre, mellyet neki mondót vala az Isten.
Harmad napon fel emele az Abraham az ő fe
meit, es lata tavoly az helyet. Es monda az Ab
raham az ő solgainak: Maradgyatok itt az sa
marral, en penigh es az gyermek el megyünk
amoda, es minekutanna imarkozunk, meg te
rünk hozzatok, &c. Ott azért az Abraham ket
kezevel meg akarja áldozni az ő eggyedé egy
fiat az Isacot az Isten parancsolattya szerint;
De az Urnak Angyala nem engedé, hanem
más áldozatra való állatot mutata neki, &c.
Latvan azért az Isten az Abrahamnak ilyen
nagy engedelmesseget, monda: En magamra
eskűsöm mivel hogy ez dolgot cselekeded es
Cs nem

nem kedvezel az te fiadnak, hogy gazdagon meg áldlak tegedet, es bőségesen meg sokasítom az te magodat, mint az Égnek csillagait es tengernek fővenyit, es az te magod örökfekeppen bírja az ő ellenfégenek kapuit. Es meg áldatnak az te magodban az földnek minden nemzetfégi, &c.

Ez azért az Abraham, az kiről itt emlekezik az Moyse.

TANUSAG.

Tanulljuk meg innét, mely igen igaz, az mit az Szent David *Psal. 12. 6.* mond: Örök emlekezetben leszen az igaz. Megh tessék ez, az Abrahamnak jelen való állapottyabol, az ki noha ennekelőtte, nagy sok éftendőekkel ez árnyek vilagbol ki költözött: Mindazonáltal az ő bodog emlekezeti mind ez ideiglen fen állot, es mind világ vegezetiiglen meg marad. Intettefsünk annakokaert innét; Hogy igen jamhorok es Isten felők legyünk, hogy az mi jó hírünk nevünk-is holtunk után az jamhoroknál legyen jó emlekezetben; Mert a mint az Deakok mondgyak: *Funeris unus bonus, nomen habere bonum*, az az: Az megh holt testnek egy dicsireti az jó hír nev. De ez ellenki fokban vetkeznek mostan, naponkent való példaink bizonyittyak. Mert nagy fokban az lennacheribbel egygűt, csak búzt hadnak utánok. Lásd meg *Joel 2. 20.* De mi az Abrahamot kövéfsük, hogy az maradék nep, mondgyon jó utánunk,

Az

AZ MASODIK

Az mi az masodik kérdést jamboroknak hofsu cietekne kezé dő okait találljuk.

I. Az emberi nemzetfégn Meri az Isten, az ő igiretisin

rab, de akarta az földet ember mellét vegben nem vihette

Fellege, hogy hacsak ilyen volna az emberek mint mostan

lőla: *olyvalljuk Genes. 5. ver. 5.* es ha mintz éftendőket git, e

kat e leányokat nemzet. A lentz az es tizenket éftendő

kilenz az es öt éftendőkéig, lentz az es tíz éftendőké

nyolc az es kilentzven

Az jered, kilentz az es har

Vegzetre az Mithusiel kil

kilenz éftendeiglen, &c.

alatek az Szent Atyak, nag

anykat nemzettek.

II. Az Mennyei Szent

jezte es annak az Istennek

zabari levő tizalága es meg m

Szen Isten azt akarta, hogy

tudolant az regi Szent Atya

rül keze adgyak, es egy neha

radek okat arra tanicsak es o

lőtte: az iras nem volna. Mely

AZ MÁSODIK RÖL.

Az mi az második kérdest illeti; Az régi Sz.
amboroknak hosszú életeknek, imez követ-
ezendő okait talállyuk.

I. Az emberi nemzetiségnek saporodása.
Mert az Isten, az ő igireti szerint, mentül hama-
ab, be akarta az földet emberekkel tölteni,
mellyet végben nem vihetet volna ő Szent
fellege, hogy ha csak ilyen keveset életnek
volna az emberek mint mostan. Az Adam fe-
lő azt olvassuk *Genes. 5. vers. 5.* hogy kiletz szaz
es harmincz estendőket élt, es ez idő alit fia-
kat es leányokat nemzet. Az Seth penig ki-
lentz szaz es tizenket estendőket élt. Az Enos,
kiletz szaz es öt estendőkéig. Az Cainan, ki-
lentz szaz es tiz estendőket. Az Malahel,
nyoltz szaz es kilentzven öt estendeiglen.
Az Jared, kilentz szaz es hatvan ket estendeig.
Végezetre az Mathusael kilentz szaz es hatvan
kilentz estendeiglen, &c. Es ez hosszú idők
lat ezek az Szent Atyak, nagy fok fiakat es lé-
nyokat nemzettek.

II. Az Mennyei Szent tudomannak ter-
vezése, es annak az Istennek Anyafentegyha-
zaban levő tiszasága es meg maradása. Mert az
Szent Isten azt akarta, hogy az Mennyei igaz
tudomant az régi Szent Atyak, ugymint kez-
ül kezre adgyak, es egy néhány izig az ő ma-
radékjokat arra tanicsak es oktassak, mineke-
otte az iras nem volna. Mely dolog nagy fe-
pen

pen meg lehetet, holot illyen fokaig eltenek

III. Ezzel az Szent Isten az regi Szent jam
boroknak Istenes eleteket-is akarta meg Co
ronazni. Mert, az mint az Szent Pál, *1. Tim. 4. 8.*
mondgya: Az kegyes élet mindenekre hasz
nos, az mely felől igiret vagyon mind ez jelen
valo életben, s-mind az jövendőben. Ide valo
az Istennek igireti; Tisztelyed Atyadat Anya
dat, hog hofsu eletű legy a földön, *Exod. 20. 4.*

I V. Vegezetre, ezekhez famlalhattyuk az
termesetnek erejét-is, az mely sokkal vastagab
volt regenten, hogy nem mint mostan, mind
az emberekben, s-mind peniglen egyeb fele
állatokban. Mert az természet, viragaban sok
kal erősebb es vastagab volt, hogy nem mint
vensegeben.

I A N U S A G.

Vegyűk esünkben inner; Hogy az hofsu
élet, az Istennek kiváltskeppen valo ajandeka
Ennek valósága meg tetűik az elő famlalatara
dolgokból. Intettefsünk tehát inner, hogy az
kiket Isten közzűlünk ezzel meg ajandekoza
vegyűk hala-adással ő Szent felségeitűl, es el
lyünk az ő nevenek magasztalására es Kere
tyen felebaratinknak elő-menetelekre. De
bodoz Isten, ki sokan vannak mostan az kik er
rűl meg csak jozanon sem tudnak gondolkod
ni. Ne csudalljuk tehát, hogy ha az Isten ez
mostani embereket hofsu élettel nem látogat
tya;

tya; Mert az gonoflag tellyel
lón, ugy annyira h
cz fő
eggy t melten mondhattuk
hany
dottanak es hasonlato
rincs n az ki jot cselekedgy
Mo d immar az Propheta
kozv n meg hala jo vensegget
es az nepehez takarítottak.
Ez gikben foglaltuk be
malo ik reise holott az Abraha
ja me az Moyles, minden kő
gaiva egyetemben. Mindene
nig az mondgya, hogy el fog
meg. Holott hasonlatossag a
pheta mellyet véten az gyer
vetn stűl. Mert miképpen
egh, nig az fadgyaban tart, e
alustil azonképp az ember
mese nek Sirjabá tart, melly
ro D. örök, *humidum radica*
ha az el fogy (*Physice loquendo*)
M. odfor azt mondgya; H
nek i lejen holt meg. Az ho
hogy nyers ven emberkorat
Abrahám. Nem volt tehát
sem c. lyikás.
Ha nadfor azt mondgya;
gedet az ő életének napjaiva
gedhe et penig, mert az min
haz he ven őt estendeiglen el

...; Mert az gonoszag tellyességgel elárado
... földön, úgy annyira hogy az Daviddal
... egyút méltan mondhattuk: Minnyajan el
... nyatlottanak es hasontalanokká lóttének;
... ncsen az ki jot cselekedgyek, csak egy-is.
... Mond immar az Propheta: Es el fogyat-
... ozvan meg hala jo venséggel meg elegendven
... az ő nepehez takarítottatek.

Ez igikben foglaltatik be tanulagunknak
afodik része holott az Abrahamnak halatát ir-
meg az Moyses, minden környül álló dol-
ival egyetemben. Mindeneknek előtte pe-
ig azt mondgya, hogy elfogyatkozván holt
eg. Holott hasonlatossággal által bol az Pro-
heta, mellyet vésen az gyertyatúl avagy fő-
etnektül. Mert miképpen az gyertya addig

N U S A G. gh, míg az fadgyaban tart, es ha az el fogy, el
ben inner; Hogy az ember addig el, míg a ter-
kivalt keppen való a meg tetik az elő fáma-
meg tetik az elő fáma-
telünk tehát inner, ha
lünk ezzel meg a jant
ál ő Szent fellegete-
nek magafalására es
knak elő-menetelen

Harmadkor azt mondgya; Hogy meg ele-
det az ő életének napjaival. Meg-is ele-
dhetet penigh, mert az mint megh hallok,
az heven őt estendeiglen elt, mely idők a-
lat

latt, fok jot es gonost kofolhatot. Vegzetre azt jelenti; Hogy az ő népehez takarítottot. Holott az Abrahamnak népen értelnünk kell azokat az hiveket, az kik ő előtt meg-holtanak. Ezeknek társaságában vitétet tehát az Abraham-is. Mert az igazaknak lelkek az Istennek kezében vannak. *Sapient. 3. 1. &c.*

TANUSAG.

Iegyezzük meg innét; Mely igen igazan mondgya az szent Dávid a halalt minden testnek utának, *1 Reg. 2. 2.* Mert az Adámtul fogván ez országban, ezenn úton költöztek ki az emberek ez árnyek vilagbol. Lásd-meg hog mond az irás a regi szent jámborok felől, *Gen. 5. 5.* Ele az Adám kilentz száz harmincz estendőket, es meg hala. Az Seth ele kilentz száz tizenket estendőket, s meg hala. Az Mathusalele kilentz száz hatvan kilentz estendőket, es meg hala. Ime az Abraham felől-is azt írja az Moyses, hogy száz hetven öt estendők után holt meg. Intettefsünk tehát innét; Hogy senki ne bizzek, sem ifjuságban, sem erejében, sem ez világi méltóságos állapottyában; Mert az halal mindenekkel köz.

Ide való, az mit az Huratius Poeta mond *Pallida mors, aequo pulsat pede pauperum tabernas, Regumq; turres.* az az: Az Sárigito halal egyenlőképen el-járja az hegény emberek füstös kalybáját, es az Királyok szép palotáját, &c.

Mon

Mind meg-is az Propheta: Ötet az ő fiat, tudni-illik az Isten kezei barlangban.

Ei igikben foglalatik be h a jelen valo tanulóunknak; Hogy hamak temetlege adnk előnkörül álló dolgival egyetemesnek elöte penigh azt jelen Hog el temetettet. Az honne hog az Istennek népe közt igazat nemés. Másodör, azt írja mital temetett el? Azt mondgya Isten es Ilimetül. Ezek penigh tanúl meg tetfők *Gen. 15. 1. &c.* legy. 15. 8. Ad meg az irásokat. Vegmetenek helyei-is meg jelenböringnak nevezi. Erről nyilaz vag on, *Gen. 23. 7. &c.* *sequens* az 6 v. f.

TANUSAG.

T nulljuk meg innét; Hogy ink: tittelegelen, de babonak el te nemünk. Erre példánk az két ai, az kik az öven Attyok de minden bibona nélkül temkéztek tehát az régi Pogányok hlo tyokkal bőcselenül bantalyek i vízben, némelyek penig tette. Némelyek az ebekkel es ne nemelyek (az mely hallat

onoit kótholható.
Hogy az ő nepehez
z Abrahamnak népe
az hiveket, az kik ő
Ezeknek társaságában
ham-is. Mert az igaz
k kezében vannak. Sz

N U S A G.

gh innét; Mely igen
David á halalt minden
2. Mert az Adam
ezenn úton költözött
ek világból. Lásd me
gi szent jámborok fel
kilentz fáz harminz
la. Az Seth gle kilentz
ket, s-meg hala. Az Me
hatvan kilentz etren
az Abraham felől is
fáz hetven öt etren
fűsünk tehát innét; Ho
iffiúságában, sem ere
toságos állapattyában
kkel köz.
nit az Huratius Poet
ullat pede pauperum tabern
Az Sárbito halál egyen
gyen emberek fűsűl
rok szép palotáját, &c.

Mond meg-is az Propheta: Es eltemetek
ötet az ő fiait, tudni-illik az Isach es Ismael, az
kettős barlangban.

Ez igikben foglaltatik be harmadik réfe,
jelen való tanuságunknak; Holott az Abra
hamnak temetése adatik előnkben minden
környűl álló dolgaival egyetemben. Minde
neknek-előtte penigh azt jelenti az Moyses;
Hogy el temettetét. Az honnét megh tétik
hogy az Istennek népe közt igen régi szokas
az temetés. Másodszor, azt írja meg kicsodak-
tul temettetet el? Azt mondgya hogy az I-
factul es Ismaeltul. Ezek penig kicsodak vol-
tanak, meg tétik *Genes. 15. 1. & sequen. Ismét Cap.*
18. 8. Lásd meg az irafokat. Végezetre az ő te-
metésének helyet-is meg jelentis; Es azt kettős
barlangnak nevezi. Erről nyilván való irafunk
vagyon, *Genes. 23. 7. & sequenibus.* Lásd meg
az *locust.*

T A N U S A G.

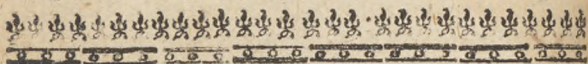
Tanullyuk meg innét; Hogy az mi halotta-
inkat tisztességesen, de babonafagnélkül kell
el temetnünk. Erre példaink az Abrahamnak
két fiait, az kik az ő vén Attyokat tisztességgel,
de minden babona nélkül temetik el. Vét-
kéznek tehát az régi Poganyok, az kik az ő
halottjokkal bűcstelenül bantanak, és némel-
lyek a vizben, némellyek penig az tűzben ve-
tettek. Némellyek az ébekkel fagattattak el,
és némellyek (az mely hallafra-is ifonyu) ő

ma-

magok meg ettek. Verkeznek az Papistak-is, az kik nagy fokban babonával élnek az temetkezésben, &c.

De mi ezeket ne kövessük, hanem az Abrahamfiával egygűt, az fel-tamadasnak reménye fele alatt, azoknak hideg tetemeiket, tégyűk az földnek gyomrában, tudván azt hogy földből valók és földbe kell lenniük. Engedgye az mi Szent Istenünk, hogy mi így víselhefűk magunkat, Amen.

VI. PRÆDICATIO.

Esaia. 38. vers. 1. és seq.

Azokban az napokban halalos betegségben esek az Ezechias, &c.

FElerte igazan mondgya az Samuel Prophe-
ta Anna az Anna Asszony *1. Sam. 2. 6.* Hogy
az Ur Ől meg, es az Ur elevenit meg-is. Mert
mind életűnk f-mind halalunk az Szent Isten-
nek kezében vagyon Míg Isten akarja, addig
élűnk, es mi helt Ő felsége akarja, meg kel hal-
nunk. Ezert mondgya az Iob Patriarcha;
Hogy az Isten meg határozta az embernek é-
letet, mellyen senki által nem mehet. *Iob. 4.
5.* Ugyan azon *capitban vers. 16.* Ismét azt mon-
dgya; Hogy az Isten még lepesét-is meg olvasta
ő neki. Ugyan ezen dologh meg terűk az E-
zechias

zechias Kiraly példajabol itt az
S U M M

Su mja rehat ez meg h
ez; Meg írja itt az helyen az Pr
chias Kiralynak hallos beteg
körűl álló dolgaval egyet
egy r f-mind emlekezik az Ő
huro s es buzgo imatagrol is
R E S Z E I.

T: usfagnak okaert ket kiva
rebe te oltatjuk ezeket az ig
eiso ekeben emlekezik az Pro
chias Kiralynak hallos betegle
körűl álló dolgaval egyet
sodik unpenig iz Ő könyörgele
M nd az Prophet: Azokban
hala s betegleken eiek Ezech
ias A nosnak h: hozza menven
Ezt: ondgya az Ur; Agy paran
zad: ppenek, mert meg hűl te
E: gikben foglaltuk be tanu
fő re e, holott ket dolgokat forg
ra. l Meghija az Kiralynak h
get. l. Az Istennek izenetit az

A Z E L S Ő R.

Az mi az első dologt illeti, mi
lőtte deiet jeienti meg az Pro
chias Kiraly beteglegének, f-
hogy azokban az napokban lő
felől, az ira magyazazo Doctor

Verkeznek az Papisták
abonával élnék az ten

zechias Kiraly peldajabol itt az helyen, &c.

S U M M A.

kövefűk, hanem az Ab
az fel-tamadásnak rem
hideg tetemeket, tég
ban, tudvan azt hogy
ell lenniék. Engedgy
hogy mi így viseh

Summaja tehát ez meg hallot igiknek csak
ez; Meg írja itt az helyen az Propheta, az Eze-
chias Kiralynak halalos betegleget, minden
környűl álló dolgaival egyetemben; Holott
egyűér s-mind emlekezik az ő lstenhez való a-
híratos es buzgo imatagarol-is,

R E S Z E I.

*****
*****

Tanúságnak okaert két kiváltskeppen való
resekre osztattyuk ezeket az igiket. Mert az
első resekben emlekezik az Propheta az Eze-
chias Kiralynak halalos betegsegeről, minden
környűl álló dolgaival egyetemben. Az ma-
sodikbanpenig az ő könyörgeséről szól.

EDICATIO.

s. vers. 1. & seq.

napokban halalos beteg

az Ezechias, &c.

mondgya az Samuel Prop

na Ástony 1. Sam. 2. 6. H

Ur elevenit meg-is.

d halalunk az Szent

on Míg lsten akarja,

ellege akarja, meg k

ndgya az Iob Patriar

g határozta az ember

i által nem mehet. Iob

ban vers. 16. Ismerazi

még lepefét-is megolt

n dologh megtet

Mond az Propheta: Azokban az napokban,
halalos betegsegeben esék Ezechias, kihez Ila-
ias Amosnak fia hozza menven, monda nekis
Ezt mondgya az Ur; Agy parancsolatokat ha-
zad népenek, mert meg halb te es nem éls.

Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak el-
ső része, holott két dolgokat forgat az Prophe-
ta. I. Megh írja az Kiralynak halalos betegse-
get. II. Az lstennek izenerit az Propheta által.

A Z E L S Ő R Ő L.

Az mi az első dologt illeti, mindeneknek e-
lőtte idejet jelenti meg az Propheta az Eze-
chias Kiraly betegségenek, s-azt mondgya,
hogy azokban az napokban lőt. Ennek ideje
felől, az iras magyarazo Doctorok nem mind

egy értelemben vannak. Mert az Sido Doctörök, úgy-mint Salomónes az Kimhi (az kiker Tyranus es az Oetolañpius lattanak követni) magyarazzak az Affyriaí nagy hadnak es jerusalem Varosának meg bálánának idejéről, mint ha ugyá akkor találta volna az Ezech: Királyt ez nagy halalos betegsegh. Az *Musculus* azt iteli, hogy ez halalos betegsegh, jerusalem Varosának megh bálánának es az kevely Sennacherib veszedelmének előtte, közel két, eften-dővel lett. De az *Ieronymus Doctör*, *Augustinus*, *Lutherus* es *Calvinus* azt mondgyak. Hogy jerusalem Varosának megh szabadulásának es az kevely Sennacheribnek romlásának utanna lótt. Es ez utolso értelem helyesebb az többi-nel, megh mutatya ezt az Szent Historianak rendi-is. Mert minekutanna meg írja az Propheta jerusalem Varosának megh bálát, es annak csudalatos megh szabadulását, s az kevely Sennacherib hadának es magának veszedelmét mingyart utanna veti az Ezechias Királynak halalos betegseget. Annakutanna másodszor, az ő betegsegenek folyos voltárol emlékezik, es azt halalainak mondgyalenni. Így föl peniglen az Propheta, az nyavalyának nagy voltara nevezve, az mely ő magában halalos volt. Es minden kecsfegnekül meg kellett volna annak miatta halni az Királynak, hogy ha az Isten csudalatoskeppen ötöt az alól fel nem bádítot

ditot a volna, az mint meg tet
tödi verleyskeből.

TANUS

Vegyik efünkben inner; feg es abbol barmazorom feg mindennekkel. Ide való ges nondafok: *Est commune m* cii bi ori, az az: Közönleges a sem ni me: tognak nem ked *scip* *ra lignibus equal*, az az: lyo az egyenőve teli az feg tek az meg az Pogányok- is jakt őt azt olvastuk: Hogy nek Capolnakat es oltárokat mab n, de az halálnak (az lste egyenant tartottanak pol aia sem Oltara. Mert j bira fogtalan, es senkinék teti ez, az Ezechias Kirá lpat yabol, az ki noha na lsten nek kedves fogaja, m írja az Propheta felőle, l fegben eler volt. Intette hog magunknak se ege ne i írjünk, mert mi-is e az n másra meg eshetet eshük. *Hodie mihi cras tibi*, s-he nap teneked.

AZMASOD

Mond immár az Prophet

E2

ditotta volna, az mint meg tetűk ide alab az ötödik versecskeből.

TANUSAG.

Vegyűk eűnkben innet; Hogy az betegségh, és abból farmazot fomoru halál közönfeges mindenekkel. Ide valok amaz közönfeges mondasok: *Est commune mori, mors, nulli parat honor.* az az: Közönfeges az halál, az mely semmi meltsógnak nem kedvez. Ismet: *Mors scripta liganibus aequat,* az az: Az halál az Kiralyokat egyenlőve tűű az fegenyekkel. Ertettek ezt meg az Poganyok-is; Mert az Romaijak felől azt olvassuk: Hogy minden lsteneknek Capolnakat és oltarokat csinaltanak Romaban, de az halálnak (azt kit mindazonaltal lsten gyanant tartottanak) nem volt sem Capolnaja sem Oltara. Mert jól tuttak hogy igen baratságtalan, és senkinek nem kedvez. Meg tetűk ez, az Ezechias Kiralynak jelen valo állapattyabol, az ki noha nagy Fejedelem; és az lstennek kedves szolgálja, mindazonaltal im azt írja az Propheta felőle, hogy halalos betegséghben eűt volt. Intetteűnk tehát innet, hogy magunknak se eűsseget, se hűűű eűtet ne igrűnk, mert mi-is emberek vagyunk, és az mi máson meg eshetet, mi raytunk-is meg eshetik. *Hodie mihi, cras tibi,* az az: Ma ennekem, f-holnap teneked.

AZ MAS ODIK ROL.

Mond immár az Propheta: Az kihez, Esaias,
E 2 Amos.

A nosznak fia hozza menven, monda neki: Agy parancsolatokat hazad népének, mert meghalált te, és nem él.

Ez igikben foglaltatik be második ága ennek az első résznek; Holott az Istennek ize-
netit írja meg az Propheta, mellyet ő általa
tört az Ezechias Kiralynak. Elsőben-is penig
azt jelenti maga felől, hogy ő az Kiralyhoz
ment. Ezt peniglen mindeneknek előtte cse-
lekedte az Propheta az Istennek kíváltképpen
való parancsolattyal, az mint ez meg tessék
az Propheta beszédéből, holott ide alab azt
mondgya: Azt mondgya az Ur. &c. Másod-
szor, az ő kegyes indulattyal; Mert hallott
az Kiralynak súlyos betegséget: Azert ha éin-
ten az Isten nem parancsolta volna-is, de la-
togatásnak okaert ugyan el ment volna. Har-
madszor viseltet az felső fejedelemséghez
való bocsátlettúl-is. Mert noha nagy Prophe-
ta az Esaias, mindazáltal ugyan Kirallyanakif-
meri az Ezechiaft, és udvarhoz megyen hoz-
zaja, Nem olyan volt tehát az Esaias, mint az
Római Papa, az ki felől azt olvassuk; Hogy
nem jár ő az Kiralyok után, hanem az Ki-
ralyok mennek ő hozzaja udvarhoz, és illendő
bocsátleteket úgy sem adgya meg: Hanem az
labát csokoltattya vellek. Ha enni akar, az Ki-
raly, tirt mosdovizet neki. Mennel nagyub
Fejedelem vagyon nalla, az első tál etket az
visi fel. Ha lovon megyen valahova, az Ki-
ralyok

ralyok és Fejedelmek az ő ki-
Lelekaban akar jáni, az
valókon viselni. Az mely
jele, hogy nem az Esaias le-
han az ő Nagyapja (az
ő kegyelge mit az Egből le-
Módfor, az Istennek iz-
meg Elsőben-is penig azt jel-
izen ő tülle. Azt mondgya
lőli yeol: Azt mondgya az
pa: a követlegnek summaj-
mon van: Agy parancso-
népek, mert meg halált te,
itt zekedhetne valaki; k
az Propheta az Kiraly felő-
bebe legeben meg nem
utai ezenőtt elendőket
Ere nemelylek azt fel-
phet nem magatúl föllo-
beset jelentette meg az
kiert lemmi fogatkozás r-
dlatin, Mert az Istenne-
giza és azokhoz semmi k-
peni litentül bocsátat-
verlegre, nagy nyilván m-
keze dő csuda tételből, h-
segg az Kiraly, abból az
gebi meggyogyul, ugy
az Isten hazaban felmegy-
az N p-is tiz gradusokkal
Ez

menven, monda neki: A
zad nepenek, mert me

latik be masodik ag
; Holott az Istennek
pheta, mellyet ő ki
lynak. Előben-is pe
ól, hogy ő az Király

mindeneknek előtte
az Istennek kíváltkép
ool, az mint ez megte
ból, holott ide alab

ndgya az Ur. &c. Ma
ulattyabó; Mert ha
betegseget: Azert hi
rafcsolta volna is, de

gyan el ment volna. E
felső fejedelmé
Mert noha nagy Prop

alt ugyan Királynak
s udvarhoz megven
t tehát az Esaiás, min

felől azt olvassuk; Ho
ok után, hanem az K
za udvarhoz, es ille
m adgya meg: Hunn

ilek. Ha enni akar, az
neki. Mennel nagy
nalla, az első tálcát
megyen valahova, az

rályok es Fejedelmek az ő kengyel futói. Ha
Lectikaban akar járni, az Királyoknak kell
vallokon viselni. Az mellyel nagy nyilván
jelenti, hogy nem az Esaiás lelke lakik benne,
hanem az ő Nagy apja (az őrdőge) az ki az
ő kevelysege mint az Egből le vettetek.

Malodőr, az Istennek izenetit mondgya
meg Előben-is penig azt jelenti meg, kicsoda
izent ő tulle. Azt mondgya hogy az Ur, Effe
lőlyből: Azt mondgya az Ur. Annakutan
na az követőlegnek summáját jelenti meg,
mondvan: Adgy parancsolatot az te hazad
nepenek, mert meg halá te, es nem él, &c.

Itt azt kerdehetne valaki; Hogy hogy folyó
az Propheta az Király felől, holott abban az
betegsegeben meg nem holt, hanem még az
után tizenöt estendőket élt?

Erre nemelylek azt felelik; Hogy az Pro
pheta nem magatul állott, hanem az Istennek
besédet jelentette meg az Királynak, annako
kaert semmi fogyatkozás nem volt az ő mon
dásában. Mert az Istennek besédi tífak esi
gázak, es azokhoz semmi kétség nem fér. Ho
penig titentül bocsattatott legyen arra az kö
vetőlegre, nagy nyilván meg tessék az követ
kezendő csuda tételből, holott nagy hirtelen
seggel az Király, abból az ő halalos betegsé
geből meg gyógyul, ugy hogy harmad napra
az Isten hazában felmegyen. Annakfeletre
az Nap is tíz gradusokkal tér vissza az ő folya

labán, az mint meg tétők *Esa. 38. s. &c.*

Némellyek pedig azt mondgyak; Hogy az Istennek mind igireti, s-mind fenyegetesi, bizonyos okok alatt fokrak lenni. De azok neha nem nyilatkoztatnak ki, hanem alattomban csak ott értetnek. Peldának okaert; Az Isten azt Igiri az bűnös embernek, hogy ha meg tér az ő gonoszságabol es jot cselekedik, soha az ő elebbi vétkeiről meg nem emlekezik. Ellenbe pedig, ha az igaz ember el vét-medik; Az ő elebbi igazsága neki semmit nem hátnal. *Ezech. 18. 27. &c.* Itt, az Istennek mind igireti, s-mind fenyegetese, bizonyos okok alatt vannak, melyeket az Propheta által ugyan ki nyilatkoztat. Neha pedig az conditio, nem jelentetnek meg, hanem csak ott értetnek. Peldánk erre az Ninivebeliek, az kiknek az Ionas azt kiáltja az Isten akarattyal; Hogy negyven nap mulyan elvesznek. Holott semmi Conditio nincsen, maga ott erti az Propheta az meg térest avagy az *Pœnitentia* tartalt;

Mint-ha azt mondotta volna: Ha meg nem tértek, negyven nap alatt, el kell vesnetek: Ha pedig nem tértek, az Isten-is meg kegyelmez. Hasonlokeppen kel értenünk az Prophetának jelen való mondatát-is mint ha azt mondotta volna: Ha az Istennek nem könyörge, ebben az te betegségedben meg kell halnod; Ha pedig nem könyörge, meg halgat az Isten, es életedet meg hódabíttja, &c. Ez az

utol-

utol o ertelelem helyett az ell
TANUS 160

I jegyezzük meg innet
ha os, hanem ugyan fűkegel
nel meg latogatata. Mert m
tya ak hat es egy fűnek tija
iga Atya-fiak egy más nyom
konak. Ha az agok között
val aja érkezük, az többnek
gy n, es egyfűt fenvednek
mi ekünk-is egyebeknek ny
illi fanakodunk, ha igaz
Ch stus elő tagi vagyunk. E
ly a z Eliaas jelen való f, pe
nel tehát amaz Stoicufokho
rel az kik egyebeknek ny
tu nak bankodni. Azok-is
ba kodnanak, de fűinkab
az nyomorúságban levők
őre gbitük. Vegezetre azok
fűi yodnak az betegeskről.
kik halalos betegségekben va
ho y reajok ragad az dőgh.
go omba emberek, hogy m
rag dot az, mikor az mi el
zít t fanak gyűmölcsöben e
fel emberek ne kövessün
as prophetával egyfűt az t
lat gáluk, es azoknak ny
kor gyunk.

utolsó értelem helyesebb az elsőnél.

TANULSÁGOK.

I. jegyezzük meg hinnen; Hogy nem csak habnos, hanem ugyan fűkfegef-is, az betegeknek megh latogatafa. Mert minnyajan egy Aryanak fiaí es egy főnek tagjai vagyunk. Az igaz Atya-fiak egy más nyomorúsággan bánakodnak. Ha az tagok közül egyiknek nyavalyaja érkezik, az többinek-is hírekkel vagon, es egyűt szenvednek velle. Tehát minekünk-is egyebeknek nyomorúságokon illik bánakodnunk, ha igaz Atya-fiak es az Christus elő tagjai vagyunk. Ezt commendallya az Esaiás jelen való f. példajaval. Vetkeznek tehát amaz Stoicusokhoz hasonló emberek az kik egyebeknek nyomorúságokon né tudnak bankodni. Azok-is, az kik nem hogy bankodnanak, de főt inkább örülnek, mellyel az nyomorúságban levőknek nyavalyajokat őregbitik. Végezetre azok-is, az kik ugyan iszonyodnak az betegektől, kiváltkeppen az kik halalos betegségben vannak, felven attul hogy reajok ragad az dőgh. Nem tudgyak az goromba emberek, hogy megh akkor reajok ragadot az, mikor az mi első Szüleink az megzistot bának gyűmölcsőben ettenek. De mi e fele embereket ne kövessünk, hanem az Esaiás Prophetával egyűt az betegeket megh latogassuk, es azoknak nyavalyajokon bánkodgyunk.

11. Tanuljuk meg innét azt is; Hogy az hallos betegségben levő embereknek bűk-
segh Testamentumot tenniük mellyel az ő ha-
zok, népe közt, az jövődő visszázkodásnak, és
külömb külömb fele sok pörlődéseknek nya-
kat ákassák. Ezt cselekettek az régi Szent
emberek, az kik közt nevezetesek, az jacob
Patriarcha, az Moyses, josue es az Szent Da-
vid. Lásd meg *Genes. 49. 1. Dent. 33. 1. Iesae. 24. 1.*
Reg. 2. &c. Ugyan ezen dolgot commendallya
az Propheta is az Ezechias Kiralynak. Ver-
keznek tehát ez ellen az fele emberek, az kik
Testamentumot nem akarnak tenni, félven at-
tul, hogy hamarab meg halnak ha azt cseleke-
dik. Vegre sokaknak az gegejekre jár az lel-
kek, es ottan örömeit volnának rayta, de nem
solhatnak, hanem csak neznek es idestova mu-
togatnak. Azok is, az kik ugyan bán-bánde-
kal el mulattyak az Testamentum tétel, es így
az ő maradékjoknak nagy visszákodásra es tör-
venkezésre való alkalmatosságot szolgáltat-
nak. De mi azokat ne kövessük, hanem az Pro-
pheta tanácsát be veven jo idejenkorán, ad-
gyunk parancsolatot az mi hazunk-népének,
tudván azt hogy az Testamentum tétel senkit
megh nem öl, az mint ezt az Ezechiasnak je-
len való példája nagy nyilván bizonyította.
Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es lte-
sünk, hogy mi mindenben az Propheták ta-
nácsának engedheffünk. Amen.

VII. PRÆ-

VII. PRÆDICA

Ez az. Annak ok aert E
Zsalhoz fordulva k

SZelottam ezt elöt való t
Svőt igiknek elsőreberő,
keppen való dolgokat forgi
Megírás Ezechias Kiralyn
sege. 2. Emlékezek az
tett zeneriről az Ezechias
imn r lassuk lsten segitfeg
zenő igiket is csak igen n
Mond az Propheta: An
art ill az filhoz fordulva
nak es monda: kerlek Ur
arrol, hogy en jartam te
es t kellesse sivel, es hog
mit elötred jo volt. Es t
nagy sirással, &c.

Ez igikben foglaltatik
Propheta jelen való tanita
való keppen való dolgokat
az Kiralynak buzgo köny
sterhez. 11. Emlékezik az
ralarol. Mindenikről ren
gilegeből, az igiknek foly
A mond immar az Prophe
Es

*****

VII. PRAEDICATIO.

*Esaiæ. Annak okáert Ezechias artzal
az falhoz fordulvan könyörge, &c.*

Szollottam ez előtt való tanításomban, ez fel-
vött igiknek első részéről, holott két kivál-
teppen való dolgokat forgat az Propheta. 1.
Meg ír áz Ezechias Kiralynak halálos beteg-
seget. 2. Emlkezek az Istennek ő általa
tett izenetiről az Ezechias Kiralynak. Mostan
immár lássuk Isten segitségéből, az követke-
zendő igiket is csak igen rövideden.

Mond az Propheta: Annak okáert Ezechias
artzal az falhoz fordulvan, könyörge az Ur-
nak, es monda: kerlek Uram, emlékezzel meg
arrol, hogy en jartam te előtted igazságban,
es tökéletes szívvel, es hogy azt miveltem, az
mi te előtted jó volt. Es sira Ezechias felette
nagy sirással, &c.

Ez igikben foglaltatik be második része az
Propheta jelen való tanításának, holott két ki-
váltéppen való dolgokat forgat. I. Meg ír áz
Kiralynak buzgo könyörgeset az Szent I-
stenhez. II. Emlkeznek az ő keserves nagy si-
ralmaról. Mindenikről rendel föllok Isten se-
gitségéből, az igiknek folyása szerint.

Mond immar az Propheta: Annak okáert E-

Es

zechi-

VII. PRÆ-

zechi is artzal az fálhoz fordulvan, könyörge az Urnak, &c. Akarvam meg írni az Prophe-
ta az Ezechias Kiralynak buzgo könyörgelet,
elsőben-is környül álló dolgairul emlekezik,
és két dolgokat forgat. I. Azt jelenti hogy az
fálhoz fordult artzal.

II. Hogy az Urnak könyörgöt. Az fálhoz
fordul az Ezechias, hogy csendesebben és
buzgóságosbá könyörögheffen. Mert hihető,
hogy nem csak az Esaias Propheta volt akkor
ő előtt, hanem többen-is forgottanak semel
előtt, az kiknek látszók, az Kiralynak könyör-
gesben való devotiojat fábardon meg habori-
tottak volna. Annakokaert, hogy azt el távo-
zathatna, és csendesebbével imitkozhatnek, az
fálhoz fordul artzal. Meg tessék azért innét,
Hogy nem az Hypocriták fele volt Ezechias,
az kik sem előt őromait könyörögnek, hogy
az emberekül dicsíretet nyerheffenek, az
mint Christus Urunk mondgya, *Matt. 6. 5.* Az
Istennek könyörög peniglen.

I. Azert, mert az Isten parancsollya, hogy
nyomorúságunknak idejen őtet hívjuk segítség-
göl *Psalm. 50. 15.*

II. Mert csak egyedül az Szent Isten fábadi-
that megh bennünket, az mint az Samuel
Propheta Anya, az Anna Affony mondgya.
1. *Sam. 2. 6.*

III. Mert az regi Szent jamborok-is egye-
dül csak az Istennek könyörögettenek, az mint
ezt

ezt minden időbeli példak, m
az új Testamentumban bőve-
tyak.

TANULS

Ve
ryeni
ahit
ctort
az: A
fut
nyör
ő embernek nem be-
őiver
vigyaz. Az *Chrysostomus*
Im m. them, azt mondgya:
Deum non vice, sed devotione
Kere
tyen
val,
nem
Mert
hajol
kal
penig
tavo
jár, az
mint
folko
dik
áffe
lek ellen,
Esai.
tehat
nnet
hogy
az Iste
enne
taros
ggal
könyör
günk.
lya
mick
ünk az
Ezechi
as
ram,
mleke
zzel
megh
arrog
te el
tted
igálga
ban, és
to
hogy
azt
mivelt
em, az
mi
&c.

Ez
gikben
formai
at-is
me
ta, az
Ezechi
as könyör
gele
mine
ünk
csak
az
ke
llme

fordulvan, könyör-
m meg irni az Prophe-
k buzgo könyörgés-
dolgairul emlékez-
Az jelenté hog

önyörgöt. Az falh-
gy csendesébben
ghessen. Mert hihe-
s Propheta volt aki-
is forgottanak Ber-
az Kiralynak köny-
fabadon meg hab-
ert, hogy azt el tve-
el imitkozhatne-
eg téték azért inn-
ak fele volt Ezechi-
könyörögnek, hog-
et nyerhessenek,
ondgya, *Matt. 6. 1.*
glen.

n parancsollya, hog-
en ötet hívjuk legu-

az Szent Isten fíle-
az mint az Samu-
a Afföny mondgya

t jamborok-is egy-
örgettenek, az mi

ezt minden időbeli példak, mind az Ó- mind
az Új Testamentumban bővegeffen bizonyít-
tyak.

TANULSÁG.

Vegyük esünkben innét; Hogy ez Keres-
tyeni könyörgésben igen meg kívántatik az
áhitatosság. Mert, az mint az Bernhard Do-
ktor mondgya; *Oratio cordis est, non laborum.* az
az: Az könyörgés az hív nem az ajakoke. Ma-
fút ísmer azt mondgya; Hogy az Isten az kö-
nyörgő embernek nem bekedire, hanem az
hívre vigyaz. Az *Chrysestomus Doctor is, Homil. 8.*
Im Mattheum, azt mondgya: *Refugio mentis est*
Deum; non voce, sed devotione animi orare. az az;
Keresztyen elmehez illik, az Istennek nem fo-
val, hanem lelki áhitatossággal könyörögni.
Mert nem szereti az Isten azokat, az kik csak
hajokkal es nyelvekkel tisztelik őtet, az ő hívők
penig ravoly jár, az mint únnön maga pana-
folkodik áffélek ellen, *Ez. 29. 13.* Intetteünk
tehat innét hogy az Istennek, nagy fűben áhi-
tatossággal könyörögiünk. Ezt commendál-
lya minékünk az Ezechias Király: kerlek U-
ram, emlékezzel megh arról, hogy én járt m-
te előtted igazságban, és tökéletes szívvel, és
hogy azt miveltem, az mi te előtted jó volt,
&c.

Ez igikben formáját-is meg írja az Prophe-
ta, az Ezechias könyörgésének. Itt peniglen
minékünk csak azt kell meghitnunk; Miert
for-

forgattya az Király, az ő könyörgésében, Isten előtt az ő jo cselekedetét? Talam érdemei Istennek előtte az híveknek jo cselekedetek? Vedd esedben Atyám-fia; Nem azért könyörög ilyen formán az Ezechias Király, mint ha az ő jo cselekedetiben bizot volna; Mert minden mi igasságink hasonlok az Atya bonyiállatnak veres ruhájához, az mint az *1. Péter. 2. c. 64. 6.* bizonyította; Annakfelette, ha minden jot megh cselekedhetnénk-is az mellyet Isten kevan mi tőlünk, csak azt kellene mondanunk; Hogy hasontalan fogak vagyunk, mert az mivel értőztünk, csak azokat cselekedtük, az mint Christus Urunk tanit, *Luc. 17. 10. &c.* Hanem tőltiben valo hűséges forgolodásul emlekezik, az mely Isten előtt kedves ez világi jambor emberek előtt pedig dicsiretes volt. Ennek igaz volta meg tetűik az következendő irafokból. Mert *2. Reg. 18. 3.* azt olvastuk: Azt cselekedé, ugymond, (az Ezechias) az mi jo vala az Ur előtt, fíntén azonkeppen, mint az ő Atya az David, &c.

Ismet, *2. Reg. 18. 6.* Ragaszkodék az Urhoz, es nem távozek el az ő nyomdokitól, es megh tellyesítette az ő parancsolatit, mellyeket az Moysesnek hagyot vala. Ismet, *2. Paralip. 31. 20.* jot es igazat cselekedék, tudni illik az Ezechias Király, az ő Urnak Istenének előtte, &c.

TANUSÁGOK.

I. Jegyezzük meg innét; Mit kelljen a halálra való

való embereknek cselekednie; mik az azokozást, firkozást, dolgok elől való forgalmat; az Ezechias Királyal együtt nagy leki buzgalommal kell k... Hogy az Istennek jo tetűle teglegtölüket gyógyítsa, ha p... nek kümben tetűik, adgyon b... de ki tölait nekiek. Verkez... nyugtalan elméjű emberek oraján csak kapolodnak, es... ban való dolgokban faragtak... könyörögés pediglen megh e... De mi a gle embereket ne köv... az Ezechias Királynak Szent ven, az buzgó könyörgést gy... 11. Tanuljuk meg azt is, ismerek drága dologh minde valteken halála oraján az e... ti es ke fegben e fétől oltalm... nak fel lime ellen bitoritva. gokat a régi Szent emberek. az Sze t Lörinzt fétől azt olva... kör am z kegyetlen Romai... ötöt v s rostelyon fűtette, Szent örinné, hogy ő az tűz nem e zi: Sőt ugyan gyönyö... hogy a oldalt pirtitva, &c. Hor net volt ez feretó Atya... raaz jo lelki ismeretű, az mel...

aly, az ő könyörgése, aio embereknek cselekednie? El kell had-
 cselekedet: Talam er- iok az atkozodast, birkozodast es ez vilagi
 te az hiveknek jo csele- dolgok felol valo forgalmatoskodast; Hanem
 en Atyam-fia; Nem aze- z Ezechias Kirallyal egyut, az Istennek,
 orman az Ezechias Kir- nagy lelki buzgosaggal kell könyörögniek:
 selekedetiben bizot va- hogy ha az Istennek jo tetsefe, abbul az be-
 i igazsagink hasonlok az- eglegből űket gyógyicsa, ha penig ő felfe-
 es ruhahajoz, az mint- nek külömben tetfik, adgyon bodog es cse-
 vitya, Annakfelette, ha- der ki mulait nekiek. Vetkeznek tehat ama-
 lekedhetnek-is az me- nyughatarlan elmejü emberek, az kik halalok
 lünk, csak azt kellene- orajan-is csak kapolodnak, es nagy fok heja-
 afontalan solgak vag- ban valo dolgokban farastyak elmejeket, az
 roztunk, csak azokar- könyörges peniglen megh esökbens sem jut.
 Kristus Urunk tanit, De mi aifele embereket ne kövessünk, hanem
 en valo hűséges forga- az Ezechias Kiralynak Szent peldajat követ-
 z mely Isten előtt kedve- ven, az buzgo könyörgest gyakorollyuk.

11. Tanullyuk meg azt-is, Hogy az jo lelki
 ismeret draga dologh minden időben, de ki-
 valtképpen halala orajan az embert igen segie-
 ti es ketsefegben esestöl oltalmazza, az halal-
 nak felelme ellen batorittya. Ezzel birtak ma-
 gokat az regi Szent emberek. Az többi közt,
 az Szent Lörintz felöl azt olvassuk; Hogy mi-
 kor amaz kegyetlen Római *Imperator* az *Decius*,
 ötet vass rostelyon süttetne, azt mondotta az
 Szent Lörintz, hogy ő az tűznek sebes voltat
 nem erzi: Sőt ugyan gyönyörködik benne,
 hogy az oldalát pirittya, &c.

Honnet volt ez ferető Atyam-fia? Bizony-
 ra az jo lelki ismerettül, az mely ötet vigaztal-
 ta az

ta az ő lelkeben, noha külöckepen az ő teste-
ben fanyargot. Tutta hogy nem valami tze-
geres vetkeiert, hanem az **Ur** Iesus Christus
neve, es az ő Idvőzítő Evangeliuma mellett
fennved. Az Szent Pal-is azzal vigasztallya ma-
gat, *Sim. 4. 7.* Hogy az ő bay viadallyat megh-
hartozta, pallya futafat meg futotta, hitit meg-
tartotta, es csak az igazságnak Coronaja va-
gyon hatra, mellyet az **Ur** Iesus Christus meg-
adando, minden benne hívőknek. Ugyan e-
zen dolog megh tetszik az Ezechias Kiralynak
peldajabol-is. Intettefünk azért innet; Hogy
jó lelki ismeretet viselleyünk, hogy azzal min-
denneink kettőges állapotunkban, de kiváló-
keppen halalunknak orajan, magunkat vigas-
taltassuk.

Mond immár az Propheta: Es sira az Eze-
chias felette nagy sirással, &c.

Ez az második dologh, mellyet az Prophe-
ta az Ezechias felől mond itt az helyen. Im az
jelentü, hogy felette nagy keserveffen sirt az
ő buzgo könyörgése után. Holott minékünk
csak azt kell meg latnunk; Miért siratta ilyen
keserveffen ő magát az Ezechias, holott jól
tutta azt hogy ő-is, noha Kiraly megtörségben
helyheztetet, mindazonáltal halando ember.

Erre rövideden azt felellyük; Hogy nem
magara nevez cselekette ezt az Ezechias Ki-
raly, mert jól tutta azt, hogy ő-is az közönf-
ges regula alá vettett: *Pulvis es, & in pulverem*
redi-

edibus, az: Por vagy, es por
Hunem az Anyaentegyhaza-
jóvendő nagy örömökre, es
tapfalakra nevez. Ertele-
kozafat csak ez: Uram lité-
moit megh halok, az igazsá-
fogjak mondani hogy én nem
tam te ked, mikor az hamis
ket el vettetem-hanem sőt in-
det megh bantottam azzal az
temme. Az mely hamis vele-
ba költőnek évebé meggyöl-
foglat tarra, hogy valamely
Törvényed es akaratom szeri-
tellyel joggal elkövetellenek
teletel helyekre állattassan-
kerlek Uram, változald me-
csodát az en halálom felől,
en mind ezeketőkellereltes-
ketten, &c. Ez az Ezechias
ertelm.

Vegyük esünkben innét
tyen embernek, mind elete-
laban az Isten tittelegene-
es Ke esélyen felebarattyan-
igyek zni. Erre int Christus
mondan: Ugy tündökölly-
gorok az emberek előtt, ho-
ti jó cselekedeteket, dicső-
sítanak.

edibus, az az: Por vagy, es porra kell lenned. Hanem, az Anya-entegy haznak ellenfeleinek övendő nagy örömökre, és az ő halalan való tapsolásokra nevez. Ertelme azért az ő firankozásának csak ez: Uram Isten, hogy ha én most meghalok, az igazságnak ellenfelei azt fogják mondani hogy én nem igazan foglaltam te neked, mikor az hamis Isteni tiszteleteket el vestettem. Hanem sőt inkább az te bemeidet megh bantottam azzal az én cselekedettemmel. Az mely hamis velekedés, az goromba kösségnek sivebé meg gyökerezik, és okot szolgáltat arra, hogy valamely dolgokat az te Törvényed és akaratom berint cselekettem, tellyességgel eltöröltessenek, és az hamis tiszteletek helyekre állattassanak. Annakokaért kerlek Uram, változtasd meg ezt az te tanácsodat, az én halalom felől, mert tudod hogy én mind ezeket tőkelletessen és igazan, cselekettem, &c. Ez az Ezechias mondasának igaz értelme.

TANUSAG.

Vegyűk esünkben innét; Hogy az Keresztien embernek, mind életében, s-mind halálában, az Isten tiszteffégenek elő-mozdítására, és Keresztien felebarattyanak éppületire kell igyekezni. Erre int Christus Urunk *Matt. 5. 16.* mondvan: Ugy tündököllyek az ti világosságotok az emberek előtt, hogy azok larvan az ti jó cselekedeteket, dicsőítessék az ti mennyei

nyel Atyatok. Az Szent Pál-is arratart, hogy mindeneket az Istennek dicsőffegere eselekedgyünk. Ertettek ezt megh az Poganyok közzül-is, az kik jozamb ertelemben voltak. Ide valo amaz közönfeges mondas: *Principium omnium & finem, fac Deum*, az az: Minden dolgodnak kezdeti es vege, az Isten legyen. Erre int az Ezechias Király-is, az ki mind életben s-mind halál-nak ideien az Isten tiszteffegere es az híveknek eppületekre igyekezik. Verkeznek ez ellen amaz Nihil termesetű emberek, az kiknek ezekre semmi gongyok nincsen, hanem ő nekik hálok Istenek, es az konyha Isteni tiszteletek. De mi azokat ne kövessük, hanem mindenben az Isten tiszteffegere es Kereszten felbaratinknak eppületekre igyekezzünk.

Engedgye az mi Szent Istenünk, hogy mindenben úgy viselheffsük magunkat, hogy az mi jo forgolodasunk legyen Isten előtt kedves, ez világi emberek előtt pedig dicsiretes. Ez ennek az utolsó dolognak-is rövid magyarázatty. Engedgye az mi Szent Istenünk, hogy mi ezekről, minden időben, háfnossan elmélkedheffsünk Amen.

VIII. PRÆDICATIO.

Ioan. 11. vers. 11.

Az mi

Az mi barátunk az Lazari
hogy nagy foka,
Micsoda az nevetül is meg
nakokart felette tükfege a K
nek az agasztalas, mellyel ő m
rettegrő feleme ellen valta
hogy Chrift? Urunk gyakran vi
ket az halálnak feleme ellen.
penig 1. b. 6. 24. azt mondgya
mondó nektek, valaki az en b
tya, es Isten annak, a ki engem
rők ele vagyon, es a karhoz
hanem z halálból életre meg
lab ver 23. azt mondgya. F
minnyan, az kik az koporsó
hallyak az ő bavat: Es fel ta
cselekettenek, az életnek
Ismer, 1. b. 11. 25. azt mondgya
tamada és az élet, az ki en
finteni meg hal-is, gl. Végeze
bizony mondom, hogy va
met meg tarttya, halalt nem
gyan en dologrol föl iri
nak halat álomhoz hasonl
SUM M
Sum paja azért ez megh
ez: Vígastallya Idvözitőnk
lálnak eleme ellen, holott
lat álomhoz hasonlitty, es
E

Az mi barátunk az Lazar alufsik, &c.

Mivelhogy nagy fokban, az halálnak megh.
Csak az nevetül is megh rettennek: An-
nakokaert felette fűkfeges a Keresztje ember-
nek az vigasztalas, mellyel ő magat az halálnak
rettegető felelme ellen vastagítja. Ez az oka,
hogy Christ^{us} Urunk gyakran vigasztallja a hive-
ket az halálnak felelme ellen. Az többi közt
penig *Ioh. 6. 24.* azt mondgya: Bizony bizony
mondó nektek, valaki az en befedemet halgat-
tya, es hiszen annak, a ki engemet el bocsatot, ő-
rök élete vagyon, és a karhozatra né megyen,
hanem az halálból életre megyen. &c. Oda a-
lab *vers. 23.* azt mondgya. El jű az ora, hogy
minnyajan, az kik az koporsóban vannak, meg
hallyak az ő szavat: Es feltamadnak az kik jot
cselekettenek, az életnek fel-tamadafara, &c.
Ismet, *Ioh. 11. 25.* azt mondgya: En vagyok az fel-
tamadas és az élet, az ki en bennem hiszen, ha
sinten meg hal-is, él. Végezetre, *Ioh. 10. 5.* Bizony
bizony mondom, hogy valaki az en befede-
met meg tartya, halalt nem kostol örökre. U-
gyan ezen dologrol fol itt-is, holott az Lazar-
nak halalat álomhoz hasonlittya.

S U M M A.

Summaja azért ez megh hallot igiknek csak
ez: Vigasztallja Idvőzítőnk az hiveket az ha-
lálnak felelme ellen, holott az Lazarnak hala-
lat álomhoz hasonlittya, es az ő következen-
dő fel

E

dő fel

PRAEDICATIO.

vers. 11.

Az

dő fel-tamadasát fel-serkeneshez, &c. Továbbá, mivelhogy az igik rövidék, részekre nem oszthattuk; Hanem hogy az Keresztények több lelki eppületet vehessenek, imez következendő dolgokat lássuk meg. 1. Miért mondgya Christus Urunk barátjának az Lazart? 2. Miért hogy az ő halálát álomhoz hasonlíttya?

3. Miért hogy az ő jövőendő fel-tamadasát, az álomból való fel-serkemeshez hasonlíttya?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az mi az első kérdest illeti; Az Lazart barátjának mondgya Christus Urunk következendő okokert.

I. Az ő igaz hitire nevezve, mellyel az Ur Iesus Christushoz ragazkodot. Mert sokasf az Idvőzítőnknek, hogy az hiveket barátinak nevezi, Lásd meg, *Matt. 12. 50.*

II. Mert az Christus parancsolattya, az menyire az emberi gyarlóság engerte, a Lazar beteljesítette. Az kik penigh azt cselekedik azok az Christus barati közbe fámlaltarnak. Ő maga bizonyította ezt Christus Urunk, *Job. 15. 14.* holot azt mondgya: Ti en barátim vartok, hogy ha azokat cselekeditek, az mellyeket parancsoltam tinektek.

III. Az külső forgolodásra nevezve; Mert gyakran forgot Idvőzítőnk Bethaniában, az Mariának es az Mártha Asszonyak házában, az

PRAEDIKATIO
Mariank es az Martha Asszony
kik az Lazarnak Artya-fiai val
tinknak azoknak ne
gyakran nyajaskodunk.

IV. Böcsületnek es fe
Mert a kikeretertünk es b
baratin knak-is mondgyuk.

TANUS
Tan
böcsü
kiket
Mi-is
inknak
kat, fe
hatin
meg u
vilagn
csak u
kereke
az mi
ral eg

Illyuk meginner; ho
etben vannak lsten
z lstennek Fia bar

ny sokunk cseleked
es leanyinknak bara

tyuk es böcsüllül
st minné magunkat

alafa ellen. Megh v
k fiai? Quintus rota

gy tartanak mint a
Am járanak azo

zent lstenünk min
út az ő Sz: Fianak

A Z M A S O D
Ne
csak az Lazarnak

vekn
halalok, álomhoz
Irasban (az mint erre na

nak) i
nez következendő

I. Mert mikeppen az
testün nyugfik, es lazar

lenni. Mindazonáltal az
Szinto a azonkeppen, noh

Marianak es az Martha Assonnak hazoknal, az kik az Lazarnak Attya-fiai valanak. Mi-is baratinknak fókunk azokat nevezni, az kikkel gyakrabban nyajaskodunk.

IV. Böcsületnek es feretnek okaert; Mert az kiker feretünk es böcsülünk, azokat baratinknak-is mondgyuk.

TANUSAG.

Tanullyuk meg innet; hogy az hivek nagy böcsületben vannak Isten előtt, ugymint az kiker az Istennek Fia baratinak ismer lenni. Mi-is így fókunk cselekedni, az kik a mi fiainknak es leányinknak barati es jo akoroi, azokat, feretyük es böcsüliyük. Vigasztallyuk tehát innet minné magunkat, ez vilagnak fiainak meg utalasa ellen. Megh vetetteke minket ez vilagnak fiai? *Quinta* rotak vagyunké, holott csak ugy tartanak mint a Szekerben az ötödik kereket? Am járjanak azok; De feret es böcsül az mi Szent Istenünk minket, az kik az Lazarral együt az ő Sz: Fianak barati vagyunk, &c.

AZ MASODIK RÖL.

Nem csak az Lazarnak, hanem minden hiveknek halalok, álomhoz hasonlittatik az Sz. Irasban (az mint erre nagy fok példaink vannak) imez következendő bep okokert.

I. Mert mikeppen az áloban, noha az mi testünk nyugfik, es lattatik erzekenségnelkül lenni; Mindazonáltal az mi lelkünk vigyaz. Szinten azonkeppen, noha az mi testünk az

halálban minden külső erzenfégektől megfosztatek, mindazonáltal az mi lelkünk meg nem hal, hanem halhatatlan. Peldánk erre amaz Evangéliumbeli Lazar, az ki noha testéből meg hal, mindazáltal az ő lelke az Abrahának kebelebé vitettetik a jó Angyaloktól, *Luc. 16. 22*

2. Mert miképpen nem azért alusztunk el, hogy mind örökké az álomban maradjunk: Azonképpen nem azért halunk meg, hogy örökké az halálban maradjunk.

3. Mert miképpen hogy mikor el akarunk nyugodni (kiváltképpen estának idején) az mi ruházatunkat le vettyük: Azonképpen az halálban minden fogyatkozásfinktól megűresztetünk. Ide való amaz közönséges mondas: *Mors ultima linea rerum*, az az: Az halál minden dolgoknak utolsó lineája avagy vege.

4. Mert miképpen hogy az álom közönséges mindenekkel, fegyekkel, gazdagokkal, ifiakkal, venekkel, férfakkal, asszonyi-állatokkal, Urakkal és szolgakkal: Azonképpen az halál mindenekkel köz, amaz mondas ferint: *Mors sceptraligonibus aequat*. Az halál a gazdagokat az fegyekkel egyenlővé teszi. Ismet, *Est commune mori, mors nulli parci honoris*. Az halál közönséges, es az méltoságnak is nem kedvez, &c.

5. Mert miképpen az álom neha ugyan kedvünk ellen-is le nyom: Azonképpen az halál, vagy akarjuk vagy nem, de ugyan akarátunk ellen-is le nyom: Azonképpen az halál, vagy akar-

akarjuk vagy nem, de ugyan akarátunk ellen-is le nyom: Mert el vagyunk vitetve egyet meg kell halni

Vegyük észünkben innen hivatkozott neve, nemollyan felől nem mellyek ittelnek. Idvőt az itt, holott az Lazarus halálát álomhoz hasonlítatnak; Hozzáteszem, hogy a teletünk; Mert mi reánk csak álom, az mi idvőtől van, a álomot avagy nyugalmat munkánk es fáradságunk nyújt. Ha az halál elnyom. Ide fűzhetjük a parizsi emberrel való beszédet mikor kérdette volna az holt volna meg az halál felelő, hogy az vízben, az nagy Apia miképpen azt felelő, hogy az vízben, az is erdős; De az felől az holt, Annakutána a ber: Csudalkozom rajta, mert nenni, holott mayd ben holtanak, &c. Vege az parizsi embert; Miképpen Attya Amaz azt felelő, ho-

akarjuk vagy nem, de ugyan akaratunk ellen is el visen: Mert el vagy on vegezve, hog min dennek egyet meg kell halmi. *Hebr. 9. 27.*

TANUSAG.

Vegyuk esunkben inset; Hogy az halal a hivekre nezve, nem olyan isonyu, az mint ez felol nemelleyek itilnek. Idvözitönk bizonyit-tya ezt itt, holott az Lazarnak, és minden hi-veknék halalokat, álmhoz hasonlittya. Intet-tesünk tehát inset; Hogy az halaltul ilyen igen ne felyünk; Mert mi reánk hivekre nezve csak álom, az mi Idvözitönknek tanitasa se-rint. Az álmot avagy nyudodalmat, az mi nap-pali lok munkaink es farafagink utan, ugyan kevannyuk. Hat az halaltul miért irtözünk il-lyen igen. Ide sabhattyük az halaśnak, amaz paraszt emberrel valo beselgeteset. Az kitul mikor kerdette volna az paraszt ember; Hol holt volna meg az halaśnak Attya? Amaz azt feleli, hogy az vizben, Ismet azt kerdi, hogy az nagy Apja mikeppen holt megh? Arra-is azt feleli, hog az vizben. Vegre annak az Ap-jat-is kerdi; De az felol-is ugyan azont feleli az halaś. Annakutanna mond az paraszt em-ber: Csudalkozom rayta, hogy az viz fele-is merő menni, holot mayd minden eleid az viz-ben holtanak, &c. Végezetre az halaś-is kerdi az paraszt embert; Mikeppen holt megh az Ő Attya? Amaz azt feleli, hogy az párnán. Az u-

tan annak az Atya felől tudakozik; De arra is azon feleletet tesén. Vegre az ōsit kerdi, és affélő-is azt mondgya. Mond őstan az halál: Bezzegh en-is csudalom, hog az parnara merő fekünni, holott minden eleid az parnan holtnak meg, &c. Igazan mondotta tehát amaz ven Bessus; Hogy binten olyan boiondság az halaltul felni, mint az venfegetül. Mert mikeppen az venfeget az ember el nem kerülheti, ha sokáig el: Azonkeppen az halalt-is senki el nem tavoztathatta.

A Z H A R M A D I K R Ö L.

Utolkör jer lassuk azt-is; Miért hasonlittya Christus Urunk az Lazarnak következendő fel-tamadasat, az álomból való fel-serkeneshez?

Ennek-is sēp okai vannak, im csak röviden támlalom elő.

I. Mert mikeppen az csendes álom, utan az ember ugyan meg Ujjul, és minden dolgainak vegben vitelere alkalmatossab: Azonkeppen az fel-tamadás utan meg Ujjittatunk, és az örök életnek birasára alkalmatossókka tetteünk. Az Szent Pál bizonyította ezt 1. Cor. 15. 42. holott így szól: Így leszen az halottaknak fel-tamadasa-is; El vettetik rothadando test, de rothadás-nélkül való tamad fel. El vettetik gyalazatos test, fel tamaztatik dicsősséges. El vettetik erőtelen test, fel tamaztatik hatalmas. El vettetik lelkes test, fel tamaztatik lelki test, &c.

II. Mert

I. I. Mert mikeppen akar m
kialta fel serkenünk: I
ttus sara az halaltól fel-
bizonyította ezt ldvözitőnk
van: Elő az ora, hogy min
koppoban vannak, meg h
és fel tamadnak, &c.

II. Mert mikeppen ho
hogy hog serkenünk fel nag
Azon keppen azt sem tudg
keppen tamadunk fel, &c.
pen a ember, terméket se
jöveire serken fel: Így
Jesús Christusk az kit az
napja ak nevez Cap. 4. 2.
re tamadnak fel, &c.

T A N U

legyezzük meg inne
legyen az mi ldvözitőnk
tamadani. Meg tessék ez
figye, holott az Lazarn
talat: El serkenésnek mo
valak egy hazban, az m
alutnak, és ha nagyot ki
kennék; Tehat az halott
Ur leus Christusknak ta
tamadnak. Lásd meg Job.
putba ismet azt mondgya
fel-tamadasa az halottaka
is, az kiket akar fel-tam

E 4

I I. Mert mikeppen akar mely álombol-is az kialtafra fel serkenünk: Igy az Ur Iesus Christus ávára az halálból fel-tamadunk. O maga bizonyítja ezt Idvőzítőnk *Ióan. 9. 28.* mondván: El jő az ora, hogy mind azok, az kik az koporsóban vannak, megh hallyak az ő ávat, és fel tamadnak, &c.

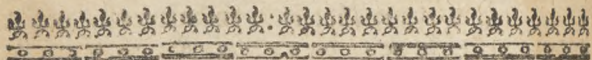
III. Mert mikeppen hogy nem tudgyuk hogy hog serkenünk fel nagy hertelenfeggel: Azonkeppen azt sem tudgyuk hertelen mikeppen tamadunk fel, &c. Vegezetre, mikeppen az ember, természet szerint az Napnak fel jövetelire serken fel: Igy az halottak, az Ur Iesus Christusnak az kit az *Malachias* igazságnak napjának nevez *Cap. 4. 2.*) utolsó el jövetelire tamadnak fel, &c.

T A N U A G.

Legyezzük megh innét; Mely igen könyű legyen az mi Idvőzítőnknek az halottakat fel-tamaztani. Meg tessék ez ebből az hasonlatoságból, holott az Lazárnak jövendő fel tamasztat, fel serkentetnek mondgya. Mennyen be valaki egy hazban, az melyben sok emberek aluónak, es ha nagyot kialt, minnyajan fel serkennek; Tehat az halottak-is megh hallyak az Ur Iesus Christusnak ávat, és minnyajan fel-tamadnak. Lásd meg *Iob. 5. 28.* Ugyan azon *Caputban* ismet azt mondgya. Mikeppen az Atya fel-tamasztja az halottakat, azonkeppen a Fiú is, az kiket akar fel-tamaszt. Intetessünk tehát

hat innét, hogy az mi testünknek jövőndő fel-tamadása felől semmit ne ketelkedgyünk, hanem hidgyük el bizonyossan, hog az mi Idvőzítőnk az utolsó napon fel-tamazt bennünket, és be költöztet az Ő Mennyei Szent Atyának vilagos Országában, az hon ő neki örökös tarsai, az Ő Mennyei Szent Atyának peniglen örökösűi leszünk, az mint az Sz. Pál bizonyította, Rom. 8. 17. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk és Istenünk, hogy miezt tökéletesen el hiessük, és ebben az igaz vallasban vegiglen meg maradhassunk, Amen.

IX. PRÆDICATIO.

Iob. 19. vers. 25.

Tudom hogy az en meg valtom él, &c.

Mivelhogy az emberi okasság, semmit nehezebben be nem vehet, mint az testeknek fel-tamadását; Mert lehetetlen dolognak tetszik hogy az mely test el esik és földre leessen, az Ujjonnan helyere álljon, es az ő elebbi állapotára, avagy annal-is jobbra juthasson. Ezt penig az ketelkedést őregbitik amaz ifonyu és rettenetes halálnak nemei. Lattuk hogy némellyek megh egettetnek, az kiknek megh porokat-is az bel idestoya hinti. Némellyek vízben vesnek, az kik az halaktul emek-

retnek

tetnek megh. Vegezzerre, ne vadaktól bagattatnak el, az, az vadaktól hások. Ezekhez seggel lehetetlen dolognak tamadása. Ez azért az oka, lelke, meg fők helyeken állanak testek jövőndő fel tamadkozásig, felette tetteresnek jelen való mondata.

S U M M A

Summa azért ez megh egett: Vagyis általja únnón meg is az jó Patriarcha, az ő ny zepett, az ő testének jövő val, meg jelenven az telte az fel-tamadas uran.

R E S Z

Két kiváltsággal való hallott giknek; Mert az lenti az ő jo remenfeget fel-tamadása felől. Az ma arról bol, minemű állapot veknek testek.

Mold az Szent job az en meg valtom él, és h az földől fel tamadok, &c. Ez gikben foglaltatik első re, holott, az min ti az jó, az fel-tamadas f ger. D; hogy innét az K

Es

ternek megh. Vegezetre, nemellyek az fene vadaktul sagattatnak el, az kiknek koporfojok az vadaknak hafok. Ezekhez kepest, tellyeféggel lehetetlen dolognak itilik lenni az fel-tamadaft. Ez azert az oka, hogy az Istennek lelke, nagy fok helyeken állattya az f. Irasban, a testeknek jóvendő fel tamadafokat. Azok közt pedig, felette tetteres az job Patriarchának jelen valo mondasá.

S U M M A.

Summaja azert ez megh hallot igiknek csak ez: Vigasztallya ünnon magat (fegyebeket is az job Patriarcha, az ő nyomorufaginak közepe, az ő testenek jóvendő fel-tamadasával, meg jelenven az testeknek állapattyokat az fel-tamadas után.

R E S Z E I.

Két kivaltkeppen valo refei vannak ez meghallot igiknek: Mert az első refeben megjenti az ő jo remenfeget az testenek jóvendő fel-tamadasa felől. Az masodik refeben ostan arról bol, minemű állapatra tamadnak fel az hiekeknek testek.

Mond az Szent job: Tudom en azt, hogy az en meg valtom el, és hogy az utolsó napon az földből fel tamadok, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak első refe, holott, az mint mondam, megjenti az job, az fel-tamadas felől valo jo remenfeget. De hogy inhet az Keresztenek több lelki

Es

eppu-

enek, imez következik
arazzuk meg.

yan meg lelene az fel
z Papok költöttek?

az mint hogy minden
is lelen, ki által tamaz

madnak fel az hálottak
E L S Ö R Ö L.

kerdest illeti, arra rövi
enfeleg azt feleli, hogy

en. Az mely feleletnek
imez következő okok

latnak nyilván való bi
közti pedig, E/4. 20. 19.

teholtid meg eleve
id fel-tamadnak. Az d

an azok között, az kik
uának, fel serkennek

erre némelyek pedig
felelte, az lsten nagy

az Ezechiel Prophet
toknak példájában. L

qven. Idvözítünk is, l

l jü az ora hogy minn

ban vannak, megh h

k fáv it, és fel-tamad

ek az életnek fel-tamad

moft, az karhozának fel

t Pál peniglen, 1. Cor. 15.

az dologrol: ugyan kivaltkeppen valo disputatitot tehen. Lásd megh ezeken kívül, 1. Thess. 4. 13. Apoc. 20. 12. Ugyan ezen dolgot állattya itt az helyen az job Patriarcha-is. Mind ezekből azért ilyen erősséget hozhatunk ki: Az miről az Derek Szent Írás nyilván való tanubizonságot tehen, abban senkinek nem kell ketelkedni. De az testeknek jóvendő fel-tamadasok felől biztonságot tehen (az mint az elő fámlaltatott irásokból megh tetsik) azért effelől senkinek nem illik ketelkedni.

II. Az második okot, avagy erősséget vehetnyük, az az: Isten igiretnek bizonyos voltarul. Mert az Iste fok jokat igr az ő hivemnek, melyek ebben az életben megh nem adattanak: Holott azért az Istennek igireti igazak, sűkfeg oly életnek következn, az hol ezek be tellyesedgyenek, az mely következik az bodog fel-tamadas után az örök életben.

III. Az harmadik vetetik az Istennek igazságatul. Mert az lsten fenyegeti az gonosbokat, az ő méltó és illendő büntetésevel az büntert. De lattyuk, hogy ebben az életben, fokkal jobban vagyon dolgok az gonosboknak, hogy nem mint az joknak: Szűkiégh annako kaert oly állapotnak következni, az hun az joknak jól legyen dolgok, az gonosboknak penig gonosul. Ez peniglen lelen az fel tamadas után, mikor Christus Urunk az joknak azt mondgya: Iertek el en Atyamnak áldottai, birja-

birjatok az örökseget, mely tinektek meg ké-
sítettet világh fundamentomának előtte: Az
gonosoknak pedig azt mondgya: Mennyetek
el Atkozottak az örökre való tűzre, &c. Lásd
meg, *Matt. 25. 34 &c.*

IV. Végezetre, ugyan ezen dolog megh-
tetszik az O es Uy Testamentumbéli példák-
ból. Nagy sok halottak felől olvassuk hogy
fel-tamattanak, mind az O s-mind az Uy Te-
stamentumban, az mint megh tetszik, 2. *Reg. 4.*
35. Ismét, cap 13. 21 Matt 9. 25. Luc. 7. 15. Job. 11. 43.
Act. 9. 40. Act. 20. 10. &c. De sok volna az pél-
dakat mind elő fámlalnom. Lásd megh az elő
hozott irásokat. Mind ezekből azért azt hoz-
zuk ki; Hogy ha ezekfel tamadtattak, az
mint hogy fel-is tamattak, mi-is fel tamadunk
jövendőben.

Utolsor ugyan ezen dolognak valófiga
megh tetszik az termeketnek folyásából vőtt
külő példából-is, Amaz Phœnix madár felől
azt írja Lactantius, hogy soha nincsen több
egynel, mindazonáltal soha magya nem fakad,
hinem nagy csudalatoskeppen szaporodik.
Mert mikoron meg venhesik, megh erzi az ő
halált, és ő maga affu fű ágakat hord rakisra,
Annakutanna tüzet hozván megh gyuttya az
fűt, es azon magat meg egeti, és az ő maga
hümmabol ostan, más Phœnix madár származik.
Az Publikán madár felől-is azt olvassuk;
Hogy ő neki termeket szerint való ellenkeze-

se va-

se vagy az kigyóval. Mikor
likan el egyen, hogy ele-
apro na- ak, meg lesi a kigyó
ma az ő fészekében, es meg
es el me- yen onnat. Haza jü-
latrya ha- gy meg holtak az ő
gya fűt at harmad napig fű-
nakutan- az az ő horgasrrva
lyet me- fákafra, veret ki b
meg hin- ven az ő apro fűt ug-
De hog- közeleb jűünk az
tyuk na- onkent, hogy az mel-
ben ver- ek, elsőben megh r
kel kies- el nevekegyen me-
mölcsö- erem. Ezzel az hal-
Szent P- 1. Cor. 15. 36. Az le-
pist. 1. ad- Laurentium, azt mon-
mond v- alaki ugyan sok fű-
legyite- es-is, és ugy verne-
zonalt- dő jártában, kiki
rint ke- ne ki, lgy sok em-
földbe- de jövendőben ki-
lyeben- tamad fel, Ezekb-
hasonl- példakpol ilyen
Az mel- re a termeketnek
talalunk, a felől senkinek
ni. De a fel tamadása, az
fában-is talalunk példak-
zor dol- ok bizonyittak
lól senk- nek nem kell ketel-

e vagyon az kigyóval. Mikor azért az Pub-
 likan el megyen, hogy éledelt keressen az ő
 apro fiainak, meg lesi a kigyó, és ez idő alatt fel-
 mási az ő féskeben, és megöli az ő apro fiait
 és el megyen onnat. Haza jüven az Publikan,
 láttya hogy meg holtak az ő fia, és az ő mod-
 gya szerint harmad napigh sirattyá őket. An-
 nakutanna az ő horgas orrával, az ő maga mel-
 lyet meg fakaftvan, véret ki bocsattyá es azzal
 meg hintven az ő apro fiait úgy eleveníti meg.
 De hogy közeleb jűjünk az dologhoz; Lát-
 tyuk naponkent, hogy az mely magot az föld-
 ben vetnek, elsőben megh rothad, és az után
 kei ki, és fel nevekégven meg viragzik és gyű-
 möcsöt terem. Ezzel az hasonlatossággal el az
 Szent Pál, 1. Cor. 15. 36. Az Ieronimus Doctor is E-
 pist. 1. ad Laurentium, azt mondja: Hogy ha ugy-
 mond valaki ugyan fok fele magokat öfve es-
 legyitene is, és ugy vetne az földben, mind-
 zonalta idő jártában, kiki mind az ő nemie se-
 rint kelne ki, Igy fok emberek tetetnek az
 földbe, de jövendőben kiki mind az ő seme-
 lyeben tamad fel, Ezekből azért, es ezekhez
 hasonló példakpol ilyen erősségh farmazik:
 Az melyre a termesetnek folyasaban is pelda-
 talunk, affelöl senkinek nem kell ketelked-
 ni. De az fel tamadafra, az termesetnek folya-
 saban is talalunk példakat, az mint az elő ho-
 zot dolgok bizonyittak? Annakokaert effe-
 löl senkinek nem kell ketelkedni.

TANU

TANUSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az testeknek fel-tamadasa minden ketség-nélkül meg legyen. Ennek valósága meg tessék az elő fámlálatot erősegekből. Ugyan ezen dologh meg tessék az *Apostoli Credonak* ágabol-is, holott nagy nyilván való vallást tessük az mi testünknek jövőendő fel-tamadasa felől. Verkeznek tehát az régi Poganyok, az kik az fel-tamadást nem hittek. Verkeztek az Sadduceusok-is, az kik ezt az igaz tudomant nevettek, az mint meg tessék *Matth. 22. 23.* Ezekkel egyetemben azok-is az kik noha nyelvekkel nem merik mondani, de cselekedetekkel meg mutatták hogy ők azt nem hiszik. Mert oly undok életet éltek itt ez vilagon, mint ha ez élet után ugyan nem volna más. De mi azokat ne kövessük, hanem ezekből az elő hozot bizonyágokból hidgyük el, hogy minden ketség-nélkül meg legyen az fel-tamadas, és arra magunkat jó modgyával készítsük.

AZ MASODIK RÖL.

Kicsoda legyen az Fel-tamadasnak szerző oka, nagy fejen meg tanít Christus Urunk *Iob. 5. 21.* holott imigyen szól: Mikeppen az Atya fel-tamasztja az halottakat, azonképpen a Fiú is az kiket akar, fel-tamasztja. Az honnet meg tessük; Hogy az Fel-tamadas legyen az tellyes Szent Haromság által. Megh tessük ez, *Iob. 11. 25.* holott Idvőzítőnk azt mondgya: En vagyok

gyok az fel-tamadas es az ele
ezt állit
Ug, onso
nak fava
fal az E
Christust
Idvőzítő
tamasztja
kiket aka
Lelek-is
tessük in
ő Lele
de fábba
mondas
azaz: Az
kai obo
cseleke
Lelek-is

Vegy
madas a
ja. Enn
tör iraf
a fel-ta
mert tít
ésen: H
tetlene
mint Id
gedgye
tamadas

RAEDICATI

tamadas es az ele
2. 1. *Theff. 4. 16.* mo
nak kiat-szaval-es
és az Istennek T
Es az kik meg
an, fel-tamadnak,
Mik
I. *Iohan. 5. 28.* Mike
az holtokat, azonk
fel-tamasztja. Hog
oka legyen az Fel-
ert; Mert az Christu
ital cselekedik. Lát
yuk az Agoston D
Opera Trinitatis
szent Haromságná
aratlanok. Tchar
k, hasonlokeppen a
cselekedti. Lát meg
TANUSÁG.

N U S A G.

gyok az fel-tamadas és az élet. Az Szent Pál-is ezt állatya, 1. *Theff. 4. 16.* mondvan: Mert az Aty, onfoiafnak ki a fával és az Archangyaloknak fávával, és az Istennek Trombitájával, lefál az Egből. Es az kik megh holtak volt az Christusban, fel-tamadnak, &c. Ezt állatya Idvőzítónk, *Iohan. 5. 28.* Mikeppen az Atya fel-tamasztja az holtokat, azonkeppen a Fiu-is, az kiket akar, fel-tamasztja. Hogy penig az Szent Lelek-is oka legyen az Fel-tamadafnak megh tetszik innét; Mert az Christus mindeneket az Ő Leike által cselekedik. Lásd meg *Ioh. 16. 13.* Ide fahattjuk az Agoston Doctornak-is az Ő mondatát: *Opera Trinitatis adextra sunt indivisa,* az az: Az Szent Haromsagnak az Ő külfő munkai oíolhatatlanok. Tehat valamit az Atya cselekedik, hasonlokeppen az Eiu és az Szent Lelek-is cselekedik. Lásd meg, *Ioh. 9. 19.* &c.

T A N U S A G.

Vegyűk esűnkben innét; Hogy az Fel-tamadas az tellyes Szent Haromsagnak munkája. Ennek valosaga meg tetszik az elő fámlaltatott irafokból. Intettefűnk tehat inner; Hogy a fel-tamadas felől semmit ne ketelkedgyűnk, mert Istennek semmi lehetetlen dologh nincsen: Hanem az mellyek az embereknel lehetetlenek az Istennek azok lehetsegesek, az mint Idvőzítónk bizonyittya, *Marci 10. 27.* Engedgye az mi Szent Istenűnk, hogy mi az fel-tamadas felől jozan értelemben lehessűnk, A.
Ez a.

Ez azért ennek az maodik kérdésnek-is igaz magyarázattya. Immar az harmadik kérdés következnek. De arról, Isten segítségével jövendőben folyunk az több dolgokkal egyetemben.

X. PRÆDIKATIO.

Ioh. 19 vers. 26. &c.

*Es viszontag környül vetetem azen bü-
rómmel.*

ENnek előtte való tanításomban két kiválte-
kepen való dolgokrol szólottam. 1. Hőg
ha ugyan meghlesene az fel-tamadas? 2. Ha
meghlesen, az mint hogy megh-is lesen;
Ki által tamaztatnak fel az halottak? Mostán
immár lassuk Isten segítségével az harmadik
kerdest-is, az több dolgokkal egyetemben.

AZ HARMADIK RÖL.

Harmadör azt kel immár meg latnunk; Mi-
ert tamadnak fel az halottak?

Ennek bizonyos okai vannak; Az Istennek
erről való Decretuma El vegezte azt az Isten,
hogy az testek fel-tamadgyanak: Annakoka-
ert meg kell annak lenni. Mert az Isten tana-
csanak be kell tellyesedni. *Esa. 14. 27.* Ez az oka,
hogy az Apostoli Credoban-is nagy nyilván-
vallyuk az mi testünknek jövendő fel tamada-
lat.

2. AZ

Az hűveknek oly jövendő boldogság
a. Hőg ez világlok nyomorúságai
közöttlenek az örök életnek boldo-
sága, el tőri Isten az ő
jókai könyv-hűtőlok. *Apoc. 4. 1.*
Istvánok. *Mat. 12. 40.* Boldogság van
jövendők és üdöztetnek en er-
re világra vigadgyanak. mert az
Istennek nemnyeben. Az Isten
mondegya. *Ioh. 3. 17.* Hő vele egy-
dik, együt ő vele meg-
3. Az gonokoknak utolsó tütye-
sen. Mert az Istennek igazsága az bü-
rök nem hűtőtya. Itt az gonok
a az gonokok között Isten igen el
I : jövendőben reja törőtya Isten
I : I : venni az ő büntetése-
I : oltság, mely az ő gonokoknak
I : alma. Ide való az mit Isten Pro-
C : 1. 61. 24. Az ő fergek meg-
C : zők meg ne-
g : a Cap. 1. 1. Hőg az gonokok az
I : gyalazata tamadnak fel. *Sic. 12. 1.*
a : t jelenti. *Mat. 4. 6.* Hőg az gon-
I : kke való tütye mennel.
I : A N U S A E.
Az jövendő fel-tamadas. Itt hű-
ind egyarantól. Mert az hű-
I : ökre, de az hűtőtelnek Isten-
I : nek valótlaga meg-
F

ek az második kérdés
tya. Immar az harmadik
ek. De arról, Isten segítség
lyunk az több dolgokkal

PRAEDICATIO

19 vers. 26. 70.

környül vetetem az
rómmel.

te való tanításomban
o dolgokról szólottam.
ghetene az fel-tamad
az mint hogy meghal
atnak fel az halottak
Isten segítségével az
több dolgokkal egyet
ARMADIK RÖK
azt kel immár meg
fel az halottak?

nyosokai vannak; Az
retuma El vegetzte az
k fel-tamadgyanak; An
nnak lenni. Mert az
tellyeiedni. Efa. 14. 7. Ez
toli Credoban is nagy
eitünknek jövődő fel

2. Az hiveknek oly jövődő boldogságo-
kert. Hogy ez világi fok nyomorúságok után,
be költöztesse nek az örök élethez boldogsá-
gában, holott, el törli Isten az ő hiveinek or-
szajokrul köny-hullatafokat. *Apoc. 21. 4.* Erről
sol Idvőzítünk *Matt. 5. 12.* Boldogok vattok, mi-
kor fidal maztattok és üldöztettek en erettem,
&c. Örüllyetek és vigadgyatok, mert nagy az
ti jutalmatok mennyegben. Az Szent Pál-is
azt mondgya, *Rom. 8. 17.* Ha ő velle egygyűt ben-
vedünk, egygyűt ő velle meg-is dicsőítetünk.

3. Az gonosoknak utolsó sullyos büntete-
fekert. Mert az Istennek igazsága az bünt bün-
teretlen nem hadhattya. Itt ez vilagon penig
azt az gonosok között sokan igen el kerülük.
De jövődőben reja sorittya Isten őket, és el
kell vennie az ő büntetéseknek méltó sul-
lyóságot, mely az ő gonoságoknak illendő
jutalma. Ide való, az mit Esaiás Propheta mód,
Cap. 61. 24. Az ő fergek megh nem hal, és az ő
tűzők meg né aluszik. Az Daniel-is azt mond-
gya *Cap. 12. 2.* Hogy az gonosok az örökke va-
lo gyalazatra tamadnak fel, &c. Idvőzítünk-is
azt jelenti, *Matt. 25. 46.* Hogy az gonosok az ör-
ökke való tűzre mennek.

TANUSAG.

Az jövődő fel-tamadas, az halottaknak né
mind egyarant solgal. Mert az hiveknek örö-
mökre, de az hitetleneknek fialmokra fordul.
Ennek valósága megh tessék az elő fámlaltatór

jelentí hogy ugyan azon testben tamad fel. Mindazonáltal ott értí az gyarlóságoktul való meg ureffülest. 2 Hogy az listent az ő fêmeivel meg fogja latni.

Ezekhez kepest, minékünk itt két dolgokat kell meg latnunk. 1. Az meg dicsőjült állapotban micsodások lésnek az emberek? 2. Hogy ha abban az állapotban az listent az hivek, testfémekkel meg lathattyak avagy nem?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az megh dicsőjült testeknek állapottyat az fel-tamadas után, nagy sepen elő fámlallya az Szent Pál, először Corinthusban írt levelnek tizenötödik részében. Ezek közt peniglen első az halhatatlanlag. Erről szól az meg nevezet *Caputnak vers. 42* holott azt mondgya: Romlando test tetetik az földben, de romolhatatlan tamad fel. Tehat mindeneknek előtte, az bodog fel tamadas után, az hiveknek testek, halhatatlan lésen. Masodik az lelki ség. Efelől ugyan ott *vers. 44.* azt mondgya: el temettetik lelkes test, de fel tamad lelki test. Holott nem azt akarja az Szent Pál mondani, hogy az ember ség az bodog fel-tamadasban el változik, és léleкке lésen, hanem hogy az gyarlóságoktul megh üressitetven, lelki állapatra tamad fel. Harmadik az szenvedhetetlenség, Erről *vers. 43.* azt mondgya: Erőtelen test tetetik az földben, de hatalmas test tamad fel. Negyedik lésen az könnyűség és gyorsaság avagy seren ség.

Mert mostan az testek, ugymint nehez állatok, az földre sietnek: De az bodogh fel-tamadas után, könnyek lesnek, és az Egh fele sietnek, mint az tűz. Az Szent Pál bizonyította ezt, *1. Thess. 4. 17.* holott így szól: Ragattatunk az Úrnak eleiben, ebben az első Egben. Az ötödik és utolsó dolog leszen az fenyegetés, mely farmazik az következőzendő dicsőségből. Erről szól, *vers. 43.* mikor azt mondgya: Gyalazatos test temettetik el, de dicsőséges támad: fel. Lásd meg Daniel, *12. 3.* *Philip. 3. 21.* &c.

T A N U S A G.

Ígyezzük meg hinnen: Hogy felette nagy változás lesz az bodogh fel-tamadas után, az hiveknek állapotokban. Mert noha ugyan ezen teltünkben tamadunk fel, mindazonáltal fokkal külföld állapotra jutunk, hogy nem mint most vagyunk. Ennek valószínűsége meg történik az elő fámlaltatott dolgokból. Örüljünk azért mi hivek, az kik ebben az életben szenvedünk az Christus neve és az ű fent igije mellett, mert el jű az idő, mikor ez világi egyfempillantásig való nyomorúságunk, örökre való terhes dicsőféggel pótolatik meg, az mint az Szent Pál, 2. Gor. 4.17. mondgya. Szedvedgyünk tehát az Christussal, tudván azt, hogy ha itt ez vilagon ű velle szenvedünk, jövődében ű velle egyetemben meg dicsőítetünk. Lásd meg, Rom. 8. 17.

A Z M A S O D I K R O L.

Laffuk

Látszik innmár a malodák kezdése: Hogy ha az meg a diszós állat: úgy az mint vagyion (állat) és bemeinkel meg a hathatós egy tetik hogy azt erősít az állat az helyen, ni ott azt mondták: a jár bemeink és nem malodák állt: Az mi az az kerdés: és ind egyaránciának az ember Anthropolomphiták, az kik az ari tagok a tulajdonitnak, az hogy meg a hathatós. De ez állat nem maradhat; Mert az állat, az mely az állat lelel: áll, ló, a. 44. &c.

Némelyek, csak közel jár az állat; Hogy noha az állatban az életben az mi tetik: az meg nem a hathatós: Mely meg a diszós állatban: Melynek, hogy az állatnak a lak. De ez nem maradhat: és mind bemeink, és mind egyaránciának az állat meg a diszós állatban: az a terméketek meg nem ugyan emberi tagok: a cselekedetnek, az mi a hozza, mi keppen az Anthropolomphiták állatya ellen vetik: az állat ellen, az állat

Lassuk immár a második kerdest is, tudni il-
lik: Hogy ha az megh dicsőült állapotban az I-
stent, úgy az mint vagyon (állattyra nézve)
testi semeinkel megh lathattuk avagy nem?
Ugy tessék hogy azt erőssít az job Patriarcha
itt az helyen, holott azt mondgya; Hogy az
ú saját semeivel, és nem másokkal lattya megh
az Istent? Az mi ezt az kerdest illeti, erre nem
mind egyarant felelnek az emberek. Mert az
Anthropomorphitak, az kik az Istennek em-
beri tagokat tulajdonítanak, azt mondgyak
hogy megh lathattuk. De ez az értelem hel-
lyen nem maradhat; Mert az Szent Iras ellen
vagyon, az mely az Istent léleknek mondgya
lenni, *Iob. 4. 24. &c.*

Némelyek csak közel járnak ezekhez, és
azt állattyak; Hogy noha az Isten lelki állat és
ebben az életben az mi testi semeinkel ő felfe-
get meg nem lathattuk: Mindazonáltal azok
az megh dicsőült állapotban, úgy meg fenyésít-
tetnek, hogy az Istennek állattyat is által lat-
tyak. De ez sem maradhat helyen; Mert noha
mind semeink, s-mind egyéb tagaink az fel-ta-
madas után meg dicsőítetnek, mindazonáltal
az ú terméketeket meg nem változtattak, ha-
nem ugyan emberi tagok lesznek, és csak azt
cselekedhetik, az mi ú hozzájuk illendő. Te-
hat, miképpen az Anthropomorphitak, az I-
stennek állattya ellen vetkeznek, holott, az
Szent Iras ellen, az Istennek emberi tagokat

tulaydonítanak: Azonkeppen ezek, az ember-
 ri természetén tesznek erőszakot, holott az ő
 fêmeiknek többet tulaydonítanak hogy nem
 mint illenek. De helyesfőbb azoknak értel-
 mek, az kik azt mondgyak; Hogy az őrók élet-
 ben az Istennek állattya, nem külföld és testi
 fêmeinkél, hanem az mi elmeneknek fêmeivel
 láthatyuk meg. Mindazonáltal azt jelentik;
 Hogy meggh úgy sem láthatyuk tökéletesen
 és mindenestül fogva a mi Szent Istenünk-
 nek állattya, magára nézve, hanem csak az
 mennyire az mi elmenk (az mely akkor fere-
 nyeb és gyorsab lében) meggh foghattya, oka
 ennek ez; Mert az veges avagy idő szerint va-
 lo, az véghetetlent, és az teremtetet állat, az ő
 teremtetőjét meggh nem foghattya. &c. Így ma-
 gyarazzak azért az Szent Pál mondatát, 1. Cor.
 13. 12. holott így szól: Mostan csak példában és
 tükörben láttyuk, de akkoron finról finre.
 Hasonlóképpen az jobbnak jelen való monda-
 tat-is. Azért mi-is ez mellett maragdyunk meg.

T A N U S Á G.

Tanullyuk meggh innét; Hogy meggh az őrók
 életben-is az hivek az Istennek állattya, nem
 testi, hanem lelki fêmeekkel láttyák, tudni-illik
 az mennyire az veges és teremtetet emberhez
 illik. Az Szent Pál bizonyította ezt, 1. Tim. 6. 16.
 holott azt mondgya; Hogy az Isten járulhatat-
 lan világoosságban lakik, az kit soha semmi em-
 ber nem látot, s-nem-is láthat. Idvözítők-is

mondgya: Job. 6. 46. Hogy
 kinem látta, hanem csak az
 hogy az Christomus Dicitur
 Embrosus lib. 1. in Luc. cap. 1. az
 i; Hogy meggh az mennyire
 em láthatyák tökéletesen
 zat, hanem csak az mennyire
 int veges teremtetet állatok
 is, az mir az Isten Moyses
 zt kívánta, hogy az Isten m
 agat; Nem láthat, ugy mond
 er hogy ellyen. Exod. 33. 20.
 yúk az Philosophusoknak közö
 mit ad infinitum, nulla est pro
 es állatnak, ez véghetetlen
 sfége nem lehet. Vigye
 nagunkat; Csak tükörben
 rent; El jü az idő, hogy
 ank nézve, az Istennek
 en. Akkor teik be derék
 önknek mondat, Job. 17.
 let, hogy meggh ismerjeme
 s az kit el bocsátottal az I
 Engedgye az mi kegyel
 nünk, hogy mi ő Szent tel
 lelkevel egyetemben, a
 dogágában, finról finre
 Ez ennek az utolsó dol
 gyarazzatya.

Azonkeppen ezek az
 nek erőket, holon
 et tulajdonitnak hogy
 e helyesb azoknak
 ondgyak; Hogy az örök
 állattyat, nem külföldi
 n az mi elmeneknek
 Mindazonáltal azt jelen
 sem láthatjuk tökéletes
 fogva a mi Szent Isten
 agára nevez, hanem
 elmenk (az mely akkor
 lehen) megh foghatjuk
 az veges avagy idő
 nt, és az teremtetet
 nem foghatjuk. &c.
 az Szent Pál mondása
 el: Mostin csak péld
 k, de akkoron émit
 z jobbnak jelen val
 ez mellet maradvány
 N U S A G.
 h innét; Hogy meg
 k az Istennek állatty
 emekkel lattyák, to
 ges es teremtetet em
 bizonyította ezt, v
 z; Hogy az Isten jár
 ikik, az kit soha sem
 en-is láthat. Idvőz

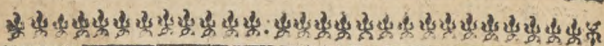
azt mondgya: *Ioh. 6. 46.* Hogy az Atyát soha
 senki nem látta, hanem csak az Fiu. Ez az oka,
 hogy az Chrysostomus *Doctör*, *Humil. 14. in Ioh.*
Ambrosius lib. 1. in Luc. cap. 1. azt merik monda
 ni; Hogy megh az mennyei Szent Angyalok
 sem láthatják tökéletesen az Istennek állat
 tyat, hanem csak az menyire ő hozzájuk, úgy
 mint veges teremtet állatokhoz illik. Ide való
 az-is, az mit az Isten Moysesnek felel, mikor
 azt kívánná, hogy az Isten megh mutassa neki
 magát; Nem láthat, ugymond engemet az em
 ber hogy ilyen. *Exod. 33. 20. &c.* Ide illethet
 tyuk az *Philosophusoknak* közönséges *reguláját*-is:
Finitum ad infinitum, nulla est proportio, az az: Az vé
 ges állatnak, ez veghetetlennel semmi egyen
 lősége nem lehet. Vigasztaljuk tehát innet
 magunkat; Csak tükörben lattyuk most az I
 stent? El jár az idő, hogy az örök életben mi
 reánk nevez, az Istennek látsa tökéletes le
 sen. Akkor telik be derekasson az mi Idvőzi
 tónknak mondása, *Ioh. 17. 3.* Atyám ez az örök
 élet, hogy meg ismerjenek teged igaz Istent,
 és az kit el bocsátottál az Iesus Christust. &c.

Engedgye az mi kegyelmes Atyánk és Iste
 nünk, hogy mi ő Szent felleget, Fiával és Sz.
 Lelkevel egyetemben, az örök életnek bo
 dogságában, binnél binnre lathassuk, Amen.

Ez ennek az utolsó dolognak-is rövid ma
 gyarázatja.

XI. PRÆ.

XI. PRÆDICATIO.

2. Tim. 4 vers. 7. &c.

Amaz nemes bay viadalt meghartzoltam.

NEmok nélkül mondgya az Job Patriarcha, *Cap. 7.1.* Hogy vitezleg az embernek glere itt ez vilagon. Mert miképpen az vitez embernek vannak ellenfégi, az kikkel tufakodni es gyakran hartzolni is kell: Szinten azonképpen az Kereszten embernek, nagy fok rendbeli ellenfégi vannak, az kikkel fűntelen valo tufakodasi vannak, Ide valo amaz közönséges mondas. *Nunquam bella bonis, nunquam certamina desunt; Et quorum certet, mens pia semper habet*, az az: Az jamborok soha nem üressék az hadakul; Es az kegyes elmenek mindenkor vagyon mivel viaskodni. Erre mind annyi példakat találunk, valamenyi Kereszten ember vagyon. Ezenterőrsiti az Szent Pálnak jelen valo mondas-is.

S U M M A.

Summaja azert ez megh hallot igiknek csak ez: Meg írja itt az Szent Pál, es ugy-mint egy vilagos tükörben előnkben adgya, az Keresztenségnek *regulajat*, melyet minden Kereszten embernek követni kell valakik az életnek meg hervadhatatlan *Coronajat* varjak.

R. E.

Ketkivalteppen vao reien
n k. Mert az előreben izi
S ent Pál, miben töltöte üel
f lyalt. Az mofodiban oztu
T eg; Minemio remenlezen
v llege felöl, &c. Ez mind Su
r ndi az igiknek; Lásuk immar
g ből, az igiket is rendel.
Mond az Apoltol: En amaz
c lt meghartzoltam, pályim
l temet meghartzoltam, &c.
Ez igikben foglaltatik betan
f reke; Holott az maga péld
egh az Szent Pál, mi modon
t yten embernek itt ez vil
Harom dolgokat jelent per
zt mondgy; Hogyó amaz
lt megh hartzolta. 2. Ho
eg futotta, 3. Hogy hitte m
emkrül rendel hollok az ig
nt.

A Z E L S.

Mond az Apoltol: En amaz
lalt megh hartzoltam. Ez az es
maga felöl jelent az Szent P
azt lassuk meg; Mit ért az S
nemes bay-viadalon, az mel
tzolt; Hog az kérdése röviden
meg feleljek; Ezen a nemes
Ff

R E S Z E I.

Ket kivaltképpen való resei vannak ez igiknek. Mert az első resein azt jelenti megh az Szent Pál, miben töltötte ű el az ű életének folyását. Az másodikban őtan azt mondgya meg; Minemű jo remenfegben legyen az ű idveffége felől, &c. Ez mind Summaja s-mind rendi az igiknek; Lassuk immár, Isten seditsegéből, az igiket-is rendel.

Mond az Apostol: En amaz nemes bay-viadalt meg hartzoltam, pallamat meg futottam, hitemet meg tartottam, &c.

Ez igikben foglaltatik betanufagunknak első resei; Holott az maga példajával mutattya megh az Szent Pál, mi módon kellyen az Kereftyen embernek itt ez vilagon élni?

Harom dolgokat jelent pedig maga felől. 1. Azt mondgya; Hogy ő amaz nemes bay-viadalt megh hartzolta. 2. Hogy az ő palláját meg futotta. 3. Hogy hitit meg tartotta; Mindenikrül rendel follok az igiknek folyása ferint.

A Z E L S Ő R Ő L.

Mond az Apostol: En amaz nemes bay-viadalt meg hartzoltam. Ez az első dolog, mellyet maga felől jelent az Szent Pál. Holott csak azt lassuk megh; Mit ert az Szent Pál ezen az nemes bay-viadalon, az mellyet ő megh hartzolt? Hő az kérdésre rövideden, de nyilván meg felelnek; Ezen a nemes bay-viadalon az

Apostol, imez három kiváltképpen való dolgokat érti.

I. Az Pokolbéli Őrdöggel való tufakodást, az ki az emberi nemzetsegnek de kiváltképpen az választot hiveknek, esküt ellensége. Ez, eyjel es nappal azon forgolodik, az mint az emberek, az ő veszedelmes halójában bekerithesse. Az Szent Peter bizonyítja ezt első levelének ötödik részében, mondván: jözanok légyetek és vigyazzatok; Mert az ti ellenségek az Őrdög, mint az ordító Oroslany, félyel jár, keresven az kit be nyeljen. Az Szent Pál-is erről szól, *Ephes. 6. 12* mondván: Nincsen nekünk tufakodásunk az vgr es test ellen, hanem az birodalmak ellen, hatalmasságok ellen, ez vilagnak Urai ellen, az setettségnek vezéri ellen, az lelki gonoszságok ellen, &c. Erről emlékezik az Szent Iános-is *Apoc. 12. 4.* Lásd meg az locust.

II. Erti ez világot, az mely tellyességgel az gonoszságban vettetet, az mint az Szent Iános bizonyítja. *1. Ioh. 5. 19.* Ez felette nagy kárt tetten, meg az választot hiveknek-is, az ő rosz példájával, hízeltkedésével es külső fenyefféggel, mellyekkel, mint egy meréggel, nagy sokakat megh csal. Erről akar el fákaztani Ildvőzítőnk. *Luce. 9. 25.* mondván: Valaki en utánnam akar jüni, tagadgya megh ő magát, vegye fel az ő keresztt es úgy kövessen engemet. Ismet, *Cap. 14. 26.* Az ki en hozzám akar jüni, es gyűlöli

az

az ő Anyját es Anyját, fel
kér, Bűnyet es Nennyet
is, nem lehet en-timvany
is első levelének második
yól: Ne féreftetek ez vilá
nazokat, az mellyek évilg
III. Az ő saját testet, az m
ellen, miképen az lelek-is
7. Ez-is igen ártalmas az em
ppen mikor az test az lelek
vén. Mind ezek ellen azzer
telten való viaskodást volt

TANUS

Vegyük esünkben inner
ten embernek gjete itt ez
vilkodás, hanem büntetle
g azas es nyughatatlanisg
ellenfegek ellen. Ennek ig
első fámlaltatót dolgokb
zt inner; Hoé ne igirjün
állapator, hanem napo
ginkat az bay-viadalhoz, h
inkat az mi ellenfegek k
atlan netalaltynak, es
elmet ne vegyenek. En
hrisfus Urunk, *Mat. 26. 41*
atok es imakozzatok, ho
fietek. Budogok az Szol
gyázva talál, a mint láv
10. 12. 37. 376.

elői ördöggel való tufakodás
nemzetiségnek de kiváltsá-
gunknak, esküt ellenfele-
gazon forgolodik, az mi-
vefedelmes halojában be-
nt Peter bizonyítja, az
kreseben, mondva: jött
vazzatok; Mert az ti el-
nt az ordito Oroslanyát
z kir be nyeltyen. Az
phel. 6. 12 mondva: Ne
fünk az ver es test ellen
nak ellen, hatalmaifigaz-
ellen, az feretsegnek
nosfogak ellen, &c. Eml-
anos-is Apoc. 12. 4. Lát-
got, az mely tellyel
tetet, az mint az Szat-
s. 19. Ez felette nagy
tot hiveknek-is, azo
fével es külfő fényel-
egy merreggel, nagy
akar el fakaztani Idvő-
an: Valaki en utánma-
gh ő magit, vegye
veissen engemet. Ilmek
zzam akar jüni, es gya-

lőli az Ő Attyat es Anyyat, feleséget es gyer-
mekit, Battyat es Nennyet, sőt az űnnön lel-
ket-is, nem lehet en-tanivanyom. Az Sz. Ia-
nos-is első levelenek második reáeben, holott
igy bol: Ne feressétek ez világot, sem penig-
len azokat, az mellyek è világban vannak, &c.

III. Az Ő-fajat testet, az mely kevan az le-
lek ellen, miken az lelek-is á test ellen. Gal.
5. 17. Ez-is igen ártalmas az embernek, kiváltsá-
keppen mikor az test az lelken győződelmet
vesen. Mind ezek ellen azért az Sz. Pálnak,
űntelen való viaskodási voltak.

TANUSAG.

Vegyűk efűnkben inner: Hogy az Keres-
tyen embernek élete itt ez világon nem hi-
valkodas, hanem űntelen való tufakodás, vi-
gyazas es nyughatatlanfag, ez három rendbeli
ellenfegek ellen. Ennek igaz volta meg tetűik
ez elő fámlaltatott dolgokból. Intetteűnk a-
zert inner: Hó ne igirjűnk magunknak cse-
des állapatot, hanem naponkent keűsűk ma-
gunkat az bay-viadalhoz, hogy valamikeppen
minket az mi ellenfegink keűletlen es vigya-
zatlan ne talallyanak, es mi raytunk győző-
delmet ne vegyenek. Erre int bennűnk
Christus Urunk, Matt. 26. 41 mondva: vigya-
zatok es imatkozzatok, hogy, keűterben ne
essetek. Bodogok az Szolgák, az kiket az Ur
vigyázva talal, á mint Idvőzitűnk mondgya
Luc. 12. 37. &c.

AZ MÁSODIK ROL.

Mond immár az Apostol: Az en pallyamat meg futottam, &c. Ez az második dologh, az mellyet maga felől jelent az Apostol. Im azt mondgya hogy pallya futatás-is végben vitte. Itt mi nekünk csak azt kell megh latnunk; Mit ért az Szent Pál az pallya futason?

Az pallya futason érti az Apostol, az Apostoli titit es hivatallyat, kíváltképpen peniglen az Evangeliumnak praedikallását, az melyben ű, felette sereny és gyors volt, ugy annyira, hogy az több Apostolokat ebben mayd felyül halatta. Ide valo az mit maga felől mond, 1. Cor. 15. 19. En ugymond, jerusalemtől fogva, egész Horvat Országig, az Evangeliummal minden helyeket be töltöttem. Ezt peniglen pallya futashoz hasonlítja imez következő ssep okokra nezve.

I. Mert mikeppen hogy az kik pallyat futnak, gyorsak es serenyek az ű dolgokban, Azonképpen az Egyhazi Szolgáknak igen serenyeknek kell lenni az ű hivatallyoknak el követelesen. Erre int az, Szent Pál, Rom. 12. 6. mondvan; Mivel hogy különb különb ajándekink vannak, az minenkunk adatot kegyelem berint; Akar iras magyarazas; Magyarazzuk azt az hitnek regulaja berint. Akar bolgalar; forgolodgyunk az bolgolatban, Az ki Tanító, az tanításban. Az ki intő, az intesben, &c.

II. Mert

I. Mert mikeppen az pallya on fel ter zellyok, az melyv onképpen az Egyhazi Szolgák az lten tetteleget es az k idróflegeket, &c.

III. Mert mikeppen az pallya telmelek lennek, elvők az igen az igaz tanítók el vetil Co mojat, az melyről ide alib ve l.s.

de valo az mit az Daniel, C föl: Es az bölcsék fenlenek. yellege; Es az kik lokakat, mint az csillagok. Erről k-is Mat. 19. 23. mikor az ny mondom tinek; Ho met követetek, az fel-tu embernek fia űl az ű dics tiben, tizenket fekekben el ek tizenket nemzeteget

TANUS

egyezzük meg innet; H bérének de kíváltképpen g tnak, az ű hivatallyokba n en kell el járniok, hogy p llyá futásoknak az ű jai E k látat példajával comme I t, mikor maga felől azt mo llyá futatás végben vitte. l u net, kíváltképpen mi Tan

T A N U S A G.

Igyezzük meg innét; Hogy noha minden
embereknek de kiváltsképpen az Egyházi Sol-
gáknak, az ű hivatalyokban; igazán és fere-
nyen kell el járniok, hogy jóvendőben az ű
pallya futásoknak az ű jutalmat el vegyék.
Ezt saját példajával commendallya az Szent
Pál, mikor maga felől azt mondgya, hogy az ű
pallya futásat végben vitte. Intetteffünk tehát
innét, kiváltsképpen mi Tanítók: Hogy ugy
vig yáz

T A N U S A G.

Legyezzük meg innét; Hogy noha mindeñ
embereknek de kiválteppen az Egyhazi fol-
gaktiak, az ű hivatallyokban, igazán és fere-
nyen kell el járniok, hogy jóvendőben az ű
pallya futafoknak az ű jutalmat el vegyek.
Ezt fajat példajával commendallya az Szent
Pál, mikor maga felől azt mondgya, hogy az ű
pallya futafat végben vitte. Intettefünk tehát
innét, kiválteppen mi Tanítók: Hogy ugy
vig yáz

vigyazzunk az mi tífünkre es hivatalunkra, hogy mikor el jű az Ur Iesus Christus az triletire, minekünk-is azt mondgya: Őrűly jo foglaim, mert az kevesfien hiv voltak, többen bizlak tegedet; Meny be az te Uradnak ōrőmében. *Matt. 25. 21.* Erre int az Szent Pál Apostol, *Act. 20. 28.* mondvan: vigyazzatok magatokra, es az egész nyaira, melyben titeket az Szent Lelek vigyazokka tet, hogy igazgassatok az Istennek Anyasent-egyházat, mellyet az ō saját verevel váltot meg. Vetkeznek tehát amaz reit es tunya Tanítók, az kik csak az magok háfnat keresik, az Isten tífességere penig, es az hiveknek éppületekre, igen kicsin, avagy semmi gongyok nincsen. Effelekről panaszkodik az Isten, *Ierem. 23. 1.* Iſmet, *Ezech. 24. 2.* Lásd meg az irafokat. No mi ezeket ne kövesfűk, hanem az mi tífünkben hiven járjunk el, hogy az Szent Pállal egygyűt mi-is azt igazán mondhasfűk; Hogy az mi pallyankat meghfűrtottuk.

AZ HARMADIKROL.

Mond vegezetre az Apostol; Hitemet meghfűrtottam. Ez az utolsó dologh mellyet maga felől mond az Szent Pál. Holott azt kell meghfűrtunk; Mit ért az hiten az Apostol? Némellyek az hiten értik, amaz tanítóirendhez ilendő álhatatosságót, Némellyek peniglen, amaz álhatatos bizodalmat, mellyel az Hivek, az Istennek kegyelmet es az Ur Iesus Christust érde-

met magokhoz kapcsolják, et értelemet foglaljuk egyk, hogy az Apostol azt mondgya, az Isten kegyelmében bizvan, az ō Apostol len meghmarador. Ez igazán való magyarázatnak igazán való magyarázatnak.

TANUSAG

Tanuljuk meg innét; Hogy igen meghkivántuk az tanítványon egyéb embereket, oszelekedet volna ez; Mit tanítók mondgya *Mari. 13.* ghmarad, az idvözöl; De kizárva őket illeti. Ezt követi itt az helyen. Intertűsű, hogy az álhatatosságót fűrtottuk, az Isten kegyelmében bizvan, az ō Apostol len meghmarador. Ez igazán való magyarázatnak igazán való magyarázatnak.

XII. PRÆDIKATIO

2. Tim. 4. vers
Vegezetre te tetet az
nals Corináj, G.

erdemet magokhoz kapcsollyak. De mi, mind az két értelmet foglallyuk egyben, és mondgyuk hogy az Apostol azt akarja mondani; Hogy ō, az Isten kegyelmében, és az Christus érdemében bizvan, az ō Apostoli tístiben, végiglen megh maradot. Ez azért az Szent Pál mondasának igazan valo magyarazattya.

TANULSÁG.

Tanullyuk meg innét; Hogy az alhatatosság igen megh kivantatik az tanitói rendben. Ugy vagyon egyéb emberekben-is draga jószágos cselekedet volna ez; Miért, az mint Idvözítők mondgya *Marci. 13.* Az ki végiglen megh marad, az idvözül; De kivantképpen az Tíz-t viselőket illeti. Ezt commendallya az Szent Pál itt az helyen. Intettefünk tehát innét; Hogy az alhatatosságot feresfűk és kövessük: Az tökéletlenséget pedig gyűlöllyük és igen el távoztassuk, hogy az Szent Pállal egygyűrt méltan és igazan mondhasfuk, hogy az mi hitünket megh tartottuk. Erre fejenként segélyen bennünket az mi kegyelmes Atyánk és Istenünk, Fiaért az Ur Iesus Christusért, Amen.

XII. PRÆDIKATIO.

2. Tim. 4. vers. 8.

Végezetre te tetetet önnekem az Igasságnak Coronája, &c. Elve

Elvegezem Isten segitsegeből, az el-múlt tanításomban, ez fel vet igiknek első részét; Holott meg jelenti az Szent Pál miben mulatta ű el az ű életének folyását? Harom dolgokat jelente peniglen maga felől: 1. Azt mondta; Hogy ű amaz jeles bay viadalt meghartzolta. 2. Hogy az ű pallyajat megfutotta. 3. Hogy hitit megtartotta. De ezekről elégedendőképpen hallottanak az Keresztyen halgatók; Mostan azért lassuk Isten segitsegeből az második részt is ez fel vett igiknek.

Mond az Sz. Pál Vegezetre, le tétetet ennekem az igazságnak Coronája, mellyet meg ad ennekem az Ur amaz napon, amaz igaz Biro, nem csak ennekem penig, hanem mindeneknek, az kik varangyak amaz ű dicsőfféges eljövételit, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak második része; Holott immár az Szent Pál, az jövőendő boldogságh felől való jó remenféget jelenti meg. Arról Summa ferint azt mondgyat Hogy ű bizonyossan el hitte ű magában, hogy az Ur Iesus Christus ű neki (az több hivelkeleg egyetemben) meg adgya az örök életet, &c. Itt minekünk elsőben azt kell meghlatnunk. Hogy hogy folyyon az Szent Pál az örök életnek boldogsága felől? Másodszor Hónnan tutta az Sz. Pál, hogy ű neki meg adatik az örök élet? Harmadszor, kitől és mikor varja azt az Apostol?

A Z

az örök életet az Sz. Pál
anek nevezi, és az felől
eki el tétetet az. Halott
h az Apostol. Velen halon
ga marhaktul, az melyeket
emberék imit-amot, hanem
k, az hun batorfagossin m
nem felük sem loporul sem
Igen lép és illendő tanúsá
Pál együt, azt mondgya
Hogy az tem nem tutta, az
az embernek five meg ne
nő dragalos lok jokat be
estőknek. Lald-meg E
it minekünk azt kell me
sc nittya a Sz. Pál, az örök
meg pediglen igazságnak C
Ennek nagy lép okai
kopen az Coronat az rég
ki a hartzrol győződelme
A onkeppen az örök ele
Christus azoknak adgya,
b n, az ördögön, ez vilá
k n győződelmet veine
t a ezt Christus Urunk, az
ki győződelmes lelen, le
em azen Királyi fekembe
n-is győződelmes voltam
amnak Királyi fekében.

AZ ELSŐ RÖL. &c.

Az Örök életet az Sz. Pál igafiságnak Coronájának nevezi, és az felől azt mondgya, hogy ű neki el tétet az. Hasonlatossággal föl penigh az Apostol. Vésen hasonlatosságot amaz drága marhaktul, az mellyeket nem fitogatnak az emberek imit-amor, hanem oly álló helyre tesik, az hun batorfággal megh tarthattyak. Nem feltik sem lopotul sem peniglen tolvayatul. Igen sűp és illendő tanúság ez? Mert a Szent Pállal egyyűt, azt mondgya az Esaias Prophecia; Hogy az sem nem latta, az föl sem hallotta, sőt az embernek sive meg nem foghattya, minémű dragalatos sok jokat berzet Isten az őtet keretőknek. Lásd-meg *Es. 64. 4. 2 Cor. 2. 9.* De itt minekűnk azt kell meg-latnunk; Miért hasonlítottya a Sz. Pál, az Örök életet Coronához, még pediglen igafiságnak Coronájához?

Ennek nagy sűp okai vannak. I. Mert mi-
képpen az Coronat a régiek azoknak adtak a kik a hartzrol győződelmessen tertenek-meg; Azonképpen az Örök életnek boldogságot a Christus azoknak adgya, a kik ebben az életben, az ördögön, ez világon és az ő saját testeken győződelmet vesnek. Ő maga bizonyította ezt Christus Urunk, *Apor. 3. 21.* mondván: A ki győződelmes leszén, űltetem azt én mellem az én Királyi sűkemben, miképpen hogy én-is győződelmes voltam, és űlök az én Atyamnak Királyi sűkiben.

II. Mert mikespen a Corona, leg-főkeppen a Királyokat illeti, nem amaz közönséges embereket: Azonképpen az Örök életet: a mi Idvőzítőnek, nem a Hypocritáknak vagy a hit-től fakat embereknek, hanem az ő Attyának áldottainak és örökösinek, az az, a választot hiveknek berzette, a kiket az Istennek Lelke az ſent Irásban Királyi, Papságnak nevez és ſent nemzetiségnek. Lásd-meg 1. *Pet.* 2. 9.

III. Mert mikespen a Corona, draga bépekességekre és bősületekre vagyon azoknak, a kiknek adattatik: Azonképpen az Örök élet-nél nem lehet sem ſeb sem pedig méltóságof-fab ajándéka az Ur Iesus Christusnak. Ezt pe-dig igaságnak Coronájának nevezi, elsőben a Christus igaságára nézve, mely hit által az hiveknek tulaydonittatik. Erről ſol a ſent Pál, 1. *Cor.* 1. 30. holott azt mondgya: Hogy az Christus, lótt minékünk ſentſégünk, igaságunk és valtságunk. Másodszor azért-is; hogy ezzel meg-valasztassék a külső Coronáktul, a mellyek akar mely ſepepek és dragak légyenek, mind-azonáltal igaságnak Coronájának, nem mon-dattatnak, &c.

TANUSAG.

Vegyűkeſſünkben innét: hogy az hiveknek ez világi nyomorúságokat, jóvendőben nagy boldogságköveti. Az ſent Pál bizonyítja ezt, *Roman.* 8. 17. Ide való az-is, az mit ugyan ezen ſent Pál, 2. *Cor.* 4. 17. mond: Ez világi, egy ſem pillan-

pillantásig való nyomorúságunkat, örökre való terhes dűlő-
Ugyan ezen dolgot állítja meg: Fe-
lyk tehát innét magunkat: Fe-
nek is, és a mint a Deák mo-
g. *1. Cor.* 1. 30. az az: Az be-
m. ſentlik a n. ſmet: Neki jö-
d. az az: A földön utat, meg ſe-
nak. Szenvedgyünk tehát ut-
ſtennek ſent neve és ſ. ſ. ſ. ſ.
az: hogy nem helybe ſenvedő-
vendőben nagy leſen a mi jura-
b. n. *Mat.* 5. 1.

AZ MÁSODIK

Láſſuk innét másodszor: H-
ſent Pál, hogy el-tetett ő ſen-
Coronája: az az: Hogy min-
meg-adattatik ő neki az Örök
ſ. 2. &c.

Erre az tellyes bizodlom-
p. ſolt, mindeneknek el-ſen-
reinek igaz volt. Mert jö-
ſt. hogy az Istennek a ſen-
v. nnak; *Rom.* 11. 30. Azt-is jö-
a Isten az ő hiveinek (a ki-
ſent Pál-is val) meg-ig. ſen-
k életnek meg-hervid. ſen-
nnakokért megiban igy ſen-
it meg-ig. valakinek, ſen-
m. 3. az az: Meg nem m. 3. 3.

pillantásig való nyomorúságinknak könnyűséget, öröкке való terhes ditsőtség követi. Ugyan ezen dolgot állattya itt-is. Vigasztaljuk tehát innét magunkat: Fel-jű meg az mi napunk-is, és a mint a Deakok mondgyák: *Sursum post nubila Phœbus*, az az: Az borulás után ismét fenlik a nap. Ismét: *Nube solet pulsâ clarior ire dies*, az az: A főlhő után, még sebben fénlik a nap. Szenvedgyünk tehát itt è világon az Istennek fent neve és az ő igeje mellet, tudván azt hogy nem hejába szenvedünk, hanem jövendőben nagy leszen a mi jutalmunk az Egekben, *Matt. 5. 12.*

AZ MÁSODIK RÖL.

Láffuk immár másodszor; Honnat tudta az fent Pál, hogy el-tetetet ő neki az igazságnak Coronája? az az: Hogy minden ketleg nélkül meg-adattatik ő neki az örök életnek boldogság, &c.

Erre az tellyes bizodalomra indította az Apostolt, mindeneknek előtte, az Istennek igiretinek igaz volta. Mert jól tudta azt az Apostol; hogy az Istennek ajándéki bánas-nélkül vannak; *Rom. 11. 29.* Azt-is jól tudta penig; hogy az Isten az ő hiveinek (a kik közzül való az fent Pál-is vala) meg-igirte jövendőben az örök életnek meg-hervadhatatlan Coronáját; Annakokáért magában így *discurrált*: Az Isten a mit meg-igir valakinek, soha azt meg nem bányya, az az: Meg nem másollya. De az Isten

meg-igerte az hiveknek az örök életnek boldogságát: Azért azt soha meg nem bánnya, f-meg sem maffolya. *Et per consequens*; Ennekem-is (a ki az h-vek között való vagyok) minden kefégnélkül azt meg-adgya, &c.

Melodior, bizot az sent Pál az Istennek ingyen való kegyelméhez és az Ur Iesus Christus érdeméhez. Inner-is azért ilyen erőfféget formált az Apostol: Az Isten ingyen való kegyelméből az ő sent Fiának érdemejért idvőziti a hiveket, *Rom 6. 23 Eph. 2 8.* De en azok között való vagyok, *Act. 9. 15. Gal. 1. 15.* Annakokáért minden kefégnélkül el-hittem, hogy engemet-is idvőzit, &c.

Az harmadik alkalmatosságot a bizodalom. ra veszi az Apostol, attúl a foros fővetfégtül; mely a Christus közt és az valástot h-vek közt vagyon. Fejünk minékünk az Ur Iesus Christus, mi peniglen ő felfegének elő tagai vagyunk. Inner-is azért ilyen erőfféget formált az sent Pál: Az meg-dücsőült főnek, az tagjainak-is meg kell dicsőítenni: Mert nem illenek, hogy az meg-dücsőült főnek gyalázatos tagjai lennének, hanem az minémű az fő, a tagoknak-is olyanoknak kell lenni, *Iob 17 24.* De az mi fejünk az Ur Iesus Christus meg-dicsőíttetet, *Luc. 24. 26.* Annakokáért ennekem-is (aki az Christushnak elő tagja vagyok) meg kell dicsőítennem: Vegézetre, biztattak az Apostolt a régi Szenteknek példajok-is, a minémű

vole

Volt az Enoch a kir. 2. litem
lgeben, *Gen. 5. 24.* Az Ilyes
en, tüzes lovok és sekerc
el, 2. Reg. 2. 21. Mind ezeknek
a Urunk Iesus Christus, nag
a Tanúvanyunk sem
ene fel az ő Menyei Sze
b. Mind ezekből azért egy
a Szent Pál: hogy ha az reg
emelyeket az Isten, eleven
en be vühetet, a mint hogy
ter-is, jövődében oda be
i Szentek között egy neha
enen be vitt az dicsőfég
ozot példak meg mut
ngemet-is jövődében

TANUS

Igyezzük meg innen; F
ell idvőffége felől ketelk
indennek bizonyolnak
ajával bizonyítva ezt az
lallod mely bizonynyal val
ogfágnak meg adást. Ver
istak, az kik arra tanít
et, hogy senki ebben az
em lehet sem bűnnek bo
endőben az ő örök életne
De ezek ezzel mutatva m
zent Pál lelketül viéketne
knek, kefégnen előre va

veknak az örök életnek
 azt soha meg nem bírt
 ya. *Esper consequens*; Enne
 közzül való vagyok Jmm
 meg-idgya, &c.

az Szent Pál az Isten
 mehez és az Ur Iesus
 nnet-is azért ilyen erő
 : Az Isten ingyen val
 ent Fiának érdemei
 6. 13 Eph. 2 8. De
 ok, *Act. 9. 5. Gal. 1. 10.*
 n kefégnélkül el
 dvózt, &c.

kalmatosságot a b
 , attól a foros főv
 zt és az valaféle h
 nekünk az Ur Iesus
 a fellegetek elő
 zert ilyen erőf
 Az meg-dücsö
 eli dicsőitett: M
 meg-dücsöült fő
 k, hanem az m
 noknak kell lenni,
 r Iesus Christus meg
 Annakokért en
 gő tagiavagyok) meg
 egeztet, biztat
 nek példájok-is, a

volt az Enoch a kit az Isten elevenen felvén az
 Egben, *Genes. 5. 24.* Az Illyes, a kit hasonlokep-
 pen, tűzes lovak és seker által elevenen ragda
 fel, *2. Reg. 2. 21.* Mind ezeknek felette pedig, a
 mi Urunk Iesus Christus, nagy hertelenféggel
 az ő Tanítványinak semek lattára elevenen
 mene fel az ő Mennyei Szent Attyához. *Act.*
1. 9. Mind ezekből azért így biztathatta magát
 a Szent Pál: hogy ha az régi Szentek közzül
 nemellyeket az Isten, elevenen az dicsőség-
 ben be vihetet, a minthogy be-is vitte, enge-
 met-is, jövődöben oda be iktathat. De az ré-
 gi Szentek közzül egy néhányat az Isten, ele-
 venen be vitt az dicsőségben, a mint az elő
 hozot példak meg mutattyak: Annakokért
 engemet-is jövődöben oda be iktat, &c.

TANUSAG.

Iegyezzük meg innet; Hogy senkinek nem
 kell időffége felől ketelkedni, hanem affélől
 mindennek bizonyosnak kell lenni, Saját pel-
 dajával bizonyította ezt az Szent Pál, az ki im
 hallod mely bizonynal valia az jövődö bo-
 dogfágnak meg adafat. Verkeznek tehát a Pa-
 pistak, az kik arra tanítottak a goromba köffe-
 get, hogy senki ebben az életben bizonyos
 nem lehet sem bűnenek bocsanattya, sem jó-
 vendöben az ő örök életének meg adafa felől.
 De ezek ezzel mutattyak meg, hogy nem az
 Szent Pál lelketül viseltetnek, mert az bűn-
 őknak, kefégnélkül ecfere való alkalmatossá-

got foglaltanak. No miezeket ne kövessük, hanem hidgyük el, hogy az Isten, ingyen való kegyelméből, Szent Fianak érdemejért, minden bűneinket meg bocsátotta, és jóvendőben, az örök életnek bódogfáigat is, minekünk az több hivelkel megh adgya. Így mondhattuk az Szent Pállal egygút, hogy el-tetett minekünk az igazságnak Coronai, melyet meg ad az igaz biro, minden benne hívőknek.

A Z H A R M A D I K R Ö L.

Az utolsókerdesre, nagy fepen, megh felel az Szent Pál itt az helyen, mikor azt mondgya: Hogy amaz igaz Biro adgya azt ő neki az utolsó napon. Itt minekünk két dolgokat kel meglatnunk. 1. Kicsoda az igaz Biro? 2. Micsoda az utolsó nap? Az mi az első dolgot illeti, az igaz Biron érti az Szent Pál az Ur Iesus Christust. Kettőt mond peniglen felőle. Mert elsőben Bironak mondgya lenni; Másodszor penigh igaznak. De vallyon miért nevezi ilyenkeppen Idvözítőnk az Szent Pál? Nem egyebert ferető Atyamfia hanem tífüre nevezte. Mert mikeppen a Bironak tifti az itillet: Azonkeppen az Atya Isten az itilletet bizta az ő Szent Fiara. Önnön maga bizonyittya ezt Christus Urunk, *Ioh. 5. 22.* mondvan: Az Atya senkit nem itil; hanem minden itilletet az Fiának adot. Ezert vallyuk az *Apostoli Credoban-is*; Hogy az Christus el jű itilni eleveneket es holtakat. Es mikeppen a Bironak tifti azt ke-vannya,

va nya, hogy mindennek te
ta nekül igazságot foglaltunk
ga parancsolja az Isten.
ppen az Christus jóvendőben
e deme ferint tüzet. Lát meg
n k-is mondgya penig az Apost
H így meg valatta ez világha
ki adomanyt, kedvert es
n ilvan való igazat hamisra, e
h tlegek ferint igazza akar
m mondgya zert, hogy nem ilve
ft is, hanem igaz, az ki az igaz
k veti; az hamisat penig gyűl
ri li, &c.

Az utolsó napon penig le
n pja. Így nevezi penig az
n k vegen leten. Annaktele
az uran nem leten, ilyen v
te segből álló természet
m istan. Mert az utolsó nap
v k, kvezi az örök életnek
n m fűkölködünk az nap ne
v agossága az Ur Iesus Christ
a &c.

T A N U S

Tanuljuk meg innen; Ho
r k meg adoja, egyedül csak
s Christus. Önnön maga bi
Christus Urunk, *Ioh. 10. 28.* bolon
H így ő az ő juhának örök g

vannya, hogy mindeneknek semely valogatás nélkül igazságot szolgálta, és minthogy ő maga parancsolja az Isten, *Psal. 82. 3.* Azonképpen az Christus jóvendőben mindennek érdeme szerint fizet. Lásd meg *Matt. 25. 32.* Igaznak-is mondgya pedig az Apostol ezt az Birót; Hogy meg valassa ez világi hamis Biraktul, az kik adományert, kedvert es barátságert, az nyilván való igazat hamisra, es az hamisat tehetsegek szerint igazza akarjak tenni. Azt mondgya azért, hogy nem illyen Biró az Christus, hanem igaz, az ki az igazságot szereti es követi; az hamisat pedig gyűlöli és igen elkerüli, &c.

Az utolsó naponn pedig len erti az itéletnek napját. Igy nevezi pedig azt; Mert ez világnak vegen lenen. Annakfelette ezért-is Mert az után nem lenen, illyen vilagosságból es fötettségből álló természet szerint való nap, mint mostan. Mert az utolsó napot, az hivekre nevezve, követi az örök életnek bodogsága, holott nem fűkölködünk az nap nélkül, mert annak vilagossága az Ur Iesus Christus lenen, *Apoc. 21. 23. &c.*

TANÚSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az örök életnek meg adója, egyedül csak az mi Urunk Iesus Christus. ünnön maga bizonyította ezt Christus Urunk, *Job. 10. 28.* holott azt mondgya: Hogy ő az ő juhainak örök életet ad. Erről

bol, a Szent Mathænai-is *Cap. 25. 34.* mondvan: Jertek el en Atyámnak áldottai, birjatok az orságot, az mely meg késztetet tinektek, világ fundamentomanak fel vetesének előtte. Ugyan ezen dolgot állattya az Szent Pál itt-is; Holott im azt mondgya: Hogy azt az megh késztetet és reytek helyre tetetet Coronat, amaz igaz Biratul az Ur Iesus Christustul varja, mellyet ő neki az több hivekkel egyetemben megád. Intetessünk tehát innét; Hogy mi-is, az Szent Pállal egygút, az örök életet, csak az Ur Iesus Christustul varjuk, el hiven azt mindenkerlegnekül, hogy az utolsónapon, azt minekünk-is meg adgya. Engedgye az mi kegyes Atyánk és Istenünk, hogy mi azt az igazságnak Coronajat csak az Ur Iesus Christustul varhassuk, Amen.

XIII. PRÆDICATIO.

Iob. 9. vers. 25. &c.

Az en életemnek napjai peniggyorsabbak.

A Maz Theophrastus nevű bölcs emberfelelől azt olvassuk; Hogy halalanak orajáná termeseter (az Istent) azzal vadolta, hogy az Varjaknak, Szarvasoknak és ezeknek (az kiknek nem sükséges volna) ilyen hosszú életet engedet volna.

AZ

z embereknek penig (az a sükséges volna) ilyen rövid volna. Az honnet meg tetszik, mit, hanem eleit fogva, az embereknek beleker, hogy ly n kevellet, az oktatn al n nemelylek, egy nehny el nek. Latyuknemelylek roban, nemelylek ismugok te nek gyönyörűleges vrag ly k vegezere hinen akkor k mind magoknak, s mind talagnak, ha noston fogain n boldodus peng, nem csak Istennek Anyasent-egyhaza az minemü az Theophrastus ar az nagy Süvegő jambor nemü az Iob Patriarcha vol ve igikből meg tetsik.

S U M M

Summaja azért ez meg ez: Panafozkodik az Iob P ly n, az ő életének rövid v nagy bép külfő hasonlatossá

R E S Z

Tanulagnak okaert, ker roekre oshatnyuk ez igiket f ben az Iob Patriarchanak meg. Az masodikban peng g kadattanak előnkben, az

G s

Az embereknek penig (az kiknek igen is
 sükséges volna) ilyen rövid napokat adot
 volna. Az honnet meg tetűk, hogy nem csak
 most, hanem eleitől fogva, igen bántotta ez,
 az embereknek beleket, hogy az emberek il-
 lyen keveset, az oktan állatok között pe-
 nig nemelylek, egy néhány fűz estendeig is
 él elnek. Lattjuk nemelylek, meg kicsiny ka-
 rokban, nemelylek ifuságokban, es az ő ele-
 teknek gyönyörűséges virágban, nemel-
 lyek vegezetre fűten akkor hálnak meg, mi-
 kor mind magoknak, s mind az közönséges
 tarsaságnak, hasznoson szolgálhatnak. Ez pa-
 naşolkodás penig, nem csak azoké, az kik az
 Istennek Anyaszent-egyházban, kívül járnak (az
 minemű az Theophrastus volt, hanem meg
 amaz nagy Süvegő jámborokkal is köz (mi-
 nemű az Iob Patriarcha volt) az mint ez fel-
 vet igikből meg tetűk.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
 ez: Panaşolkodik az Iob Patriarcha itt az he-
 lyen, az ő életének rövid volta felől, melyet
 nagy sűp külső hasonlatosságokba ad előnkbe.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert, két kiváltkeppen való
 resekre ősthattjuk ez igiket. Mert az első re-
 seben az Iob Patriarchának panaşsa irattatik
 meg. Az másodikban penig az hasonlatossa-
 gok adattatnak előnkben, az mellyekben az ő

G S

élete-

életnek rövid voltat jelenti. Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek: Lászluk immár rendel az igiket, es azokból az tanusagokat csak rövideden Isten segítsegeből.

Mond az Iob: Az en életemnek napjai penig rövidebbek voltak, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak első része, holott panaszkodik az Iob, az ő életnek rövidsegeről. De hogy innét az Keresztenek több lelki épületet vehessenek, azt kel meg latnunk. Miért hogy az Isten az embernek ilyen rövid időt rendelt, ugy annyira, hogy most kiváltskeppen, életnek hosszasagaval, nagy fok oktalán-állatok az embert főlyúl haladgyak?

Az Alexander Macedo felől azt olvassuk, hogy mikor egy időben vadaeni ment volna egy Szarvast fogatot, az melynek farvaban egy gyűrő volt be foglaltatvan bizonyos bőrtükkel. Az melyből észében vette, hogy azt az gyűrőt, annakelőtte egy-nehány ház estendőkkel csináltak volt oda. Az ember penig, ez mostani utolsó időben, ha ötven avagy hatvan estendeig el, annyira el forvad, hogy mind magának s-mind egyebeknek terhekre legyen. Mely dolgon noha az emberek ugyan csudalkoznak, mindazonáltal az Isten imez következendő okokert cseleked.

I. Az embereknek bűnökert. Mert az régi Sz. jamborok idejében, nagy fokaig éltenek az embe-

az emberek, az mint ez megterti
Mausaének példájából is, az
estendeig éltek. Lászluk meg
ne utanna az bűn el arada ez
az is meg bűn, az Isten hogy
retette, es az ő életnek nap
lye, ház hűstendőkert forta
nyivan való iratunk vigyon.
1. Az híveknek idővelégek.
Mert Iob többet, annal több go
kelik. Hogy azért az gonc
az híveknek elmejeiket, es az Sz.
ni ne tanuljanak, mint vála
hók között, az Isten az ő f
foctra ez világból ragadni. La
11. Az híveknek csend
Mert latjuk hogy az Keres
go az nyomorulatoknak
gyben helyheztenek, t
valik az Christus Iesusban
na elni, fűklegkeppen az t
veienek, az mint az Sz. Pál
3. Latvan azért az állapac
ny az Sz. Isten az ő fűt es
gya fokaig nyomorgini ok
bi alal az nyugodalom
k lőzterti. Az Elias Prophe
C p. 17. 1. mondan: Az kőve
d lem előt veretik el az igaz.
e nyugodnak az ő agyashoz

oltat jelenti. Ez miné-
di az igiknek: Lásd meg
es azokból az tanu-
ten segitlegeböl.
Az en életemnek nap-
bitanak, &c.

altatik be tanusagunk-
nafolkodik az lob, az
l. De hogy inner az
éppületer vehessenek.
Miert hogy az lsten
d időt rendelt, úgy
tképpen, életeknek
oktalan-aitatok a

Macedo felől az
ben vadaeni men-
tót, az melynek
foglatatvan bizom-
ol eiben vette, hogy
előtte egy-nehány
k volt oda. Az ember
lso időben, ha ő
eig el, annyira el
k-mind egyebek
dolgon noha az em-
k, mindazonáltal az
okokert cselekedt.
k bűnökert. Mert az
en, nagy fokaig

az emberek, az mint ez meg tetők csak az egy
Mathusáelnek peldajabol-is, az kiközel, ezer
éftendeiglen elt. Lásd meg *Genes* 5. 27. De mi-
nekutanna az bűn el arada ez földön, meg
azt-is meg bana, az lsten hogy az embert te-
remtette, es az ő életének napjait, legh fel-
lyeb, ház hus éftendőkre forita, az mint erről
nyilván valo irasunk vagyon, *Genes*. 6. 3.

II. Az hiveknek idvöllegek. Mert az ember
mennel többet el, annal tób gonoffagot csele-
kedik. Hogy azert az gonoffag el ne fordicsa
az hiveknek elmejeket, es az Santaktul, fantal-
ni ne tanullynak, mint valami vefedelmes
habok közzül, az lsten az ő fiait es leanyit ki-
fokta ez vilagbol ragadni. Lásd meg *Sapient*. 4. 15.

III. Az hiveknek csendes nyugodalmok.
Mert lattyuk hogy az Keresztenek itt ez vila-
gon az nyomorusagoknak es siralomnak völ-
gyeben helyhezettének, úgy annyira hogy
valakik az Christus Iesusban kegyessen akar-
nak elni, fűksegkeppen az üldöztetést fel kell
venniük, az mint az Sz. Pál bizonyitja, 2. *Tim*.
3. 12. Latvan azert az állapotot, mint hogy fan-
nya az Sz. lsten az ő fiait es leanyit, nem had-
gya fokaig nyomorgani őket, hanem az jo
halal által az nyugodalomnak helyere által
kölőzteti. Az Esaias Propheta bizonyitja ezt
Cap. 57. 1. mondvan: Az kőverkezendő vefe-
delem előt vetetik el az igaz. El jű az bekeség,
es nyugosnak az ő agyashazokban, &c.

IV. Az

IV. Az jövendő örök élet felől való bizony-
ság. Mert holott az hivek, ez jelen való vilá-
gon keveset élnek, azzal úgy mint ugyan U-
jal mutatya az litén, hogy vagyon még más
állapot-is, az melyben az hiveknek ez világi
rövid életek, az örök élettel poroltatik meg.

V. Vegezetre, az hitűl bakt emberek köz-
zül-is nagy fogan, az ő iteletek szerint, idő nap
előtt meg hálának, hogy (az mint az Agoston
Doctor mondgya) az jókat fokaig ne győ-
törjek.

TANUS AG.

Vegyük efünkben inneret; Hogy ez világi rövid élet, nem mindenkor Isten haragjának jele, hanem az hivekre nevezé az Isten azt is áldásul adgya. Szinten úgy cselekedik tehát az Isten, mint amaz jó gondviselő Anyak, az kik az ő neveletlen magzattyokat, am z rebeszes kislto emberek közzül, az ő csendes agyashazokban bevisik, hogy ott csendesen nyugtassanak. Ennek valósága meg tetik az előfámlaltatott okokból. Intettelsünk tehát inneret; Ne irigellyük az mi Keresztyn halottainknak boldogságokat, hanem hadd nyugodgyanak az Urban. Mert bodogok az halottak, az kik az Urban holtnak meg, es meg nyugofnak az ő munkajoktul, az mint az Angyal kiáltja az Egből. *Apoc. 14. 13.* De ez ellen kifokan verkeznek az emberek közzül, naponként való példaink bizonyittyak, &c.

Ez en-

Ez ennek az első résznek rövid magyarázata. Mond immár az Iob Patriarcha: Gyorsabbak lőnek az pallya futónak, el mulának, mint az könnyen folyó hajók, avagy mint az eledeletről röpülő faskeselyű, &c. Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak második része; Holott az Iob, az ő életének rövid voltát; nagy sűrű három hasonlatosságokban adgya előnkben. Azoknak egyiket veszi az pallya futónak gyorsaságát. Az másodikat; az könnyen folyó hajót. Az harmadikat pedig; az faskeselyűnek sebes röpülesét. Mindenikről rendel föllok Isten segítségéből csak rövidedden. Mond az Patriarcha: Gyorsabbak lőnek az pallya futónak, &c. Ez az első hasonlatosság, melyet be hoz az Iob Patriarcha, az ő életének rövid voltának megmutatására. Holott minékünk csak azt kel megh látnunk; Miért hasonlítottá az Sz. jambor az ő életet az Pallya futónak gyorsaságához?

Ennek nagy sűrű okai vannak; De hogy azokat mind elő ne fájlállyam, az többi közt:

I. Ezért; Mert miképpen az pallya futók keszen vannak: Rühjokat neki aggyattak, övöket neki borongattak, inokat, talpokat hozzá kebitik, és síveket neki batorítottak: Azonképpen az Kereszten embernek, mindenkor keszen kel lenni *in omnem eventum*, hogy az ő Kereszteni hivatalyában meg ne fogyatkozzék, hanem inkább abban, jó modgyavat első meheffen:

II. Mert

Ez

II. Mert mikeppen az pallya futók ferenyek az ő dolgoknak vegben viteleben, es semmi akadaly az ő utokban őket meg nem tartoztathattya: Azonkeppen az hiveknek gyorfaknak kel lenni az ő hivatallyoknak el követeseben. Erre int az Sz. Pál, *Rom. 12. 8.*

III. Mert mikeppen az pallya futóknak vagy jutamok az győződelem után: Azonkeppen az hiveknek vagy on Istentől rendeltet jutamok, tudni illik az örök életnek boldogsága, mellyet az ő fok faratlagok es szenvedések után, az utolsó napon, minden ketszelnélkül el vesnek. Erről szól Christus Urunk, *Apoc. 3. 21.* mondvan: Az ki győződelmes lesz, ültetem azt az en Kiralyi sekemben, mikeppen hogy en is győződelmes voltam, es ülök az en Atyámnak Kiralyi sekiben, &c.

TANULSÁG.

Igyeazzuk meg inner; Mely igen igaz, az mit az Iob Patriarcha mond ide fellyeb *Cap. 7. 1.* holott imigyen szól: Viteffeg az embernek élete ez földön. Mert mikeppen az vitez embernek nagy fok rendbeli ellenfeji vannak, az kik ellen búntelen kel vigyazni: Azonkeppen az Kereszteneknek búntelen valo vigyazafok vagy on; Az ördög ellen, az ki mint az ordito oroslan fellyel jár, keresven az kit be nyelhesen. *1. Pet. 5. 8* Ez világ ellen, az mely tellyeffeggel be merült az gonosszágban, az mint az Sz. Iános bizonyitnya, *1. Iob. 5. 19.* Es az ő

az ő
lajartetek ellen, az mely ke
elle, mikeppen az Lelek is az te
Ennek igaz volt meg ut
Ennek jelen valo fep halál
ntertelünk tehát inner; hog
unknak semmi gyönyörűség
keficsük magunkat az d
modgyaval, hogy az me
ffünk örvendetes győződel
ond immár az Puritani
az könnyen folyo ha ő
z az második hasonlatosságn
ol, az ő életnek főnd volt
cs: az lástuk meg; Miért hal
az ő életet az hajónak állap
na y fep okai vannak:
Ez: Mert mikeppen az ha
hab ruai vannak az felektől.
fiki kul: Azonkeppen az ha
hab orgatások, az Szinai es
tagi tul. Ide valo az mi Ildó
dal, *Luc. 9. 21.* holott így bol
nar akar jüni, meg tagidgya
az keresztes, es úgy követni
1. Mert mikeppen az ha
val oztartya az ő helyet: Igy
mit az pénz, az mint kőz be
gy k. Kerdezzek meg rend
lei vagyunk, ki honn vult
igei tavoly lefen sokaknak

az ő fajat testek ellen, az mely kevan az Lelek ellen, mikeppen az Lelek-is az test ellen, *Gal. 5. 17.* Ennek igaz volta meg tetűk, az lob Patriarchának jelen valo fep hasonlatosságabol is. Intettefűnk tehát innét; hogy ne igrjűnk magunknak semmi gyönyörűseges életet, hanem keűcsűk magunkat amaz derek útközetre jó modgyaval, hogy az mi ellenseginken vehessűnk örvendetes győzödelmet, &c.

Mond immár az Patriarcha: El mulanak, mint az könnyen folyo hajók, &c.

Ez az masodik hasonlatosság, melyben az lob, az ő életének rövid voltat jelenti. Holott csak azt lassuk meg; Miert hasonlittya az lob az ő életet az hajonak állapattyahoz? Ennek nagy fep okai vannak:

I. Ez: Mert mikeppen az hajonak nagy fok haborui vannak az felektűl, haboktul es kőfeklaktul: Azonkeppen az hiveknek vagyon haborgatafok, az Sátántul es ennek ártalmas tagjaitul. Ide valo az mi Idvőzítőnknek mondata, *Luc. 9. 23.* holott így bol: Az ki en utánam akar jűni, meg tagidgya magát, fel vegye az ő keresztűt, es ugy kövessen engemet.

II. Mert mikeppen az bajo gyakran meg változtattya az ő helyet: Így az ember ollyan mint az penz, az mint kőz beűsedben mondgyuk. Kerdezzek meg rendel, az kik most jelen vagyunk, ki honnat valo? El hittem hogy igen tavoly leűen sokaknak kőzzűlűnk az ő bűle-

bületet hazája. Hat még holtunk napigh hon maradunk meg csak az jó lsten tudgya.

III. Mert mikeppen az hajoknak vagyon igazgatójok: Azonkeppen az embereknek vagyon gondviselő lstenek, az kiknek még hajok falra-is gondgya vagyon. Iasd meg, *Matth. 10. 30. &c.*

TANUSAG.

Tanulljuk meg innet; Mely igen igaz, az mit az Sz. Pál mond, *Hebr. 13. 14.* Nincsen nekünk itt maradando varasunk, &c. Ezt bizonyítja az Iob Patriarcha-is ez jelen való hasonlatossággal. Intettefünk tehát innet; Hogy ne nyughatatlankodgyunk azon, ha lstenül egy helyből mas helyre plantaltatunk, avagy ha ugyan ki folitatunk-is ez életből. Mert mi halljuk, hogy az mi életünk hasonlo az hajoknak állapotyahoz.

Mond vegezetre az Iob: Es az eledelre részülő Saskefelyű. Ez a harmadik hasonlatosság, melyben megh mutattya az ő életének rövid voltát. Itt-is csak azt kel meg latnunk? Miert el az Patriarcha ezzel az hasonlatossággal?

Ennek-is nagy szép okai vannak. I. Mert mikeppen az Saskefelyű az sárnyas állatok közzül, leg közeleb jár az Eghez: Azonkeppen az hivek, ez földiektől el búcsuzvan, az mennyei jokat keresik.

II. Mert mikeppen az Saskefelyű igyenefsen az Napra nezhet, és az ő seme fenye azal meg

21. meg nem bantodik: Azon
ve, amaz iglagnak Napra
v. a. idvözönket az Malac
4. az ő lelki bemekekkel igye
III. Mert mikeppen az Sas
nyitő kö nem banya:
h. ekek nincsen semmi ka
R. 2. s. 1. &c.

TANUSAG

Vegyük előnkben innet;
a. mit Elias Prophetá mond
t. e. olyan, mint az fű, és a
h. onlo a mezőnek viragja
k. önleges veszi:
Est homo personis sem pro
Et brevis in pingvi qua
H. onlo az ember az reteke
es. amaz köver avagy firo
ro. thoz. Ennek igaz volta
há. alaltatot szép hasonlat
sü. k. tehát innet; Hogy m
dö. ne igirjünk, hanem ug
go. mintha innet minden
ke. ene költőznünk. Enged
me. Atyánk és lstenünk, h
he. űk magunkat. Amen.

zal megh nem bantodik: Azonkeppen az hivek, amaz igazfagnak Napjara (mert ugy nevezi Idvözítőnket az Malachias Propheta Cap. 4. 2.) az ő lelki fémekkel igyenessen neznek.

III. Mert mikeppen az Saskefelyűt soha az menyűtő kő nem bantya: Azonkeppen az hiveknek nincsen semmi karhoztatások,

Rom. 8. 1. &c.

TANUSAG.

Vegyűk efűnkben innét; Mely igen igaz, az mit Elaias Propheta mond Cap. 40. 6. Minden test olyan, mint az fű, és annak dicsőffége hasonlo a mezőnek viragjához. Ide valo amaz közönséges *versis*:

Est homo per finitū sēno per prata virenti.

Et brevis in pingvi qua rosa floret agro, az az: Hasonlo az ember az reteken zöldellő fűhöz, és amaz köver avagy firos mezőben viragzó rofához. Ennek igaz volta megh tessék az elő fámlaltatot fep hasonlaltatásokból. Intettefűnk tehát innét; Hogy magunknak hosszú időt ne igirjünk, hanem ugy ellyűnk ez világon, mintha innét minden fempillantásban ki kellene költőznünk. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk és Istenűnk, hogy mi így vífelheffűk magunkat, Amen.

XIV. PRÆDIKATIO.

Luc. 7. vers. 12. &c.

Hogy peniglen el közelhe az Varos.
nak kapujához.

Felette helyessen és igazán mondgya az Salamon Kiraly Eccles. 7. 3. Hogy lob az embernek az siralmas hazhoz menni, hogy nem mint az lakodalomnak hazához. Mert a halottas haznal, minden ember megh emlekezik az ő életének vegeiről, és így ő magat kesíti az ő halálához. De az Menyegzős haznal, nagy sok illetlen dolgok esnek, mellyek mind az Isten törvényével, s-mind peniglen az külső jórend tartással ellenkeznek, az mint ezt napontkent való példaink bizonyítottak. Ertettek ezt az Naim Varosának lakosai, az kik ugyan felesen gyűlnek ennek az fegeny özvegy Asszonnak siralmas hazához, ez vegre hogy az ő egyedüli egy megholt fiát az temető helyre tisztettségesen ki kifiziek, az mint az Szent Lukacs itt nagy fejen meg írja.

S U M M A.

Summaia azért ez meg hallot igiknek csak ez: Meg írja itt a Szent Lukacs, amaz Naimbeli özvegy Asszonyiállatnak megholt fiának, mind

ind a temetlegre való kesít
tudatos felcambátat min
olgaival egyetemben. &c.

R E S Z E

Tanulságnak okaert, kerre
zket az igiket. Mert az e
nybi álló dolgairól emleket
nnék a megholt ifjúnak
na földikben penig az ő csu
de írja meg, minden körny
egyetemben, &c.

Mond az Evangelista: H
közelhe az Varosnak kapu
el mind az is vesnek vegeig
Ez igikben foglaltak
Allo rebe, holott az temet
dolgai irattak meg.
dejeről és helyéről emle
Evangelista. Im azt mon
dvőziton az ő Tanu
ül-is ugyan feles magav
Naim Varosában, fintem
öl ezt az megholt fiát,
özönféges temető hely
er az Keresztyenek töb
nek, imez következend
orgamunk. 1. Miért kel
neimünk? 2. Hogy hog
orgolodnunk? 3. Hova ke
AZ ELS
H:

mind a temetlegre való keffületit, s-mind az ő csudalatos fel tamastafat, minden környül álló dolgaival egyetemben, &c.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, ket resekre osztattyuk ezeket az igiket. Mert az első resekben, környül álló dolgairól emlekezik az Evangelista, ennek a megh holt ifiúnak temetsegének. Az masodikban pedig, az ő csudalatos fel-tamada-sat írja meg, minden környül álló dolgaival egyetemben, &c.

Mond az Evangelista: Hogy peniglen ez közelite az Varasnak kapujához, &c. olvasd el mind az 13 versnek vegeiglen.

Ez igikben foglaltatik be tanufagunknak első reke, holott az temetsegnek környül álló dolgai irattatnak megh. Elsőben-is penigh, idejeről és helyeről emlekezik a dolognak az Evangelista. Im azt mondgya: hogy mikor Idvözitőnk, az ő Tanítványival, és azokon kívül-is ugyan feles magával el érkezet volna Naim Varosában, fínten a kapuban talalta elöl ezt az megh holt ifiát, akarván ki vitétni az közönséges temető helyre, &c. De hogy innet az Keresztyének több lelki eppületet vehes-fenek, imez következő dolgokat kel meg forgatnunk. 1. Miert kel az halottakat el temetnünk? 2. Hogy hogy kel azok környül forgolodnunk? 3. Hova kel őket temetnünk?

A Z E L S Ő R Ő L.

H 2

Az mi

Az mi az első kerdest illeti; Hogy az halottakat el kellyen temetnünk, imez következő dolgok keniseritenek.

I. Az Isten rendelése es parancsolattya. Ide valo, az mit Isten az esetnek utanna az Adamnak monda, *Genes. 3. 19.* Porból avagy földből vetettel, es földbe kel lenned. Az Syracides is azt mondgya: *Cap. 38. 16.* Fiam, az halotton könyvet hullas, es mintha nehez dolgokat fennvettel volna, kezd el az zokogást az ő mondgya serint. Fedezd el az ő testet, es meg ne utallyad az ő temetefet. Az vőn Tobias is, arra inti az ő fiát az ifiú Tobiaszt; Hogy minek utanna meg hal az ő felesége, az ifiú Tobiasnak Annnya, el temesse őtet.

II. Az régi Szenteknek példajok, az kik felől azt olvassuk, hogy az ő halottokat nagy tisztességgel temettek. Lásd meg, *Genes. 23. 19.* Ismet, *Cap. 35. 19.* Es *Cap. 50. 13. Iob. 11. 38. Act. 8. 2. etc.*

III. Az fel-tamadas felől valo jó reménység. Erről az Sz. Pál nagy bőszéggel tanít, először Corinthusban írt levelének tizenötödik fejeben.

IV. Az Atyafiúi feretnek meg mutatása, az mely innet nagy sepen meg tessék, hogy ha holtok után az ő hideg tetemeknek el takarításban munkalkodunk.

V. Az hálá-adóság, az mely innet tessék meg; Hogy ha azoknak temetéseken forgo-

lodunk,

dunk, az kik minékünk g
algatnak.

TANUS

Tanuljuk meg innet; H
es azoknak cselekedetek.
yen halottokat, az fel
ege alatt, az ő Annnyának
yak. Erre inditnak min
ot okok; Verkeznek teha
nem cselekedik, avagy csak
nemek elő az dolokban.
ezendő kérdésben bővebb

AZ MASOD

Az mi az temetsegek m
ülömben elenek az Pog
iz Keretyenek. Mert
nemellyek, felette mod
halottokkal. Mert az L
en verettek azt inyen,
alább koporló, az mint
linius, *Lib. 4. Cap. 12.* Az
ik, hogy az halottak, ne
eynal, annakokaert ok a
z pervaraban verettek
z volt az fókas; Hogy
ek kezét labat egyben kö
rűdban veretek, es nagy
ggal ki viven, akarhon
az egy kecske bálnak az
acajjak felől is azt olva

lodunk, az kik minékünk életben hasznosan
szolgáltak.

TANUSÁG.

Tanuljuk meg inner; Hogy igen dicsí-
tes azoknak cselekedetek, az kik az Ő Keres-
tyen halottakat, az fel-tamadának remen-
sege alatt, az Ő Annának az földnek meg ad-
gyak. Erre indíthatnak minket az elő számlálta-
tot okok. Verkeznek tehát, az kik azt avagy
nem cselekedik, avagy csak nagy bűstelenül
mennek elő az dologban. De erről az követ-
kezendő kérdésben bővebben foglalkozunk.

AZ MÁSODIK RÖL.

Az mi az temetsegek moggyat illeti, ezzel
külömben éltenek az Poganyok, hogy nem
az Keresztyenek. Mert az Poganyok közzül
nemelylek, felette modnelkül bántanak az Ő
halottakkal. Mert az Lotophagusok, az viz-
ben vetettek azt ilyen, hogy nem lehet an-
nal se koporfo, az mint erről nyilván szól az
Plinius, *Líb. 4. Cap. 12.* Az Sabæusok mondot-
tak, hogy az halottak, nem külömbek az ga-
neynál, annakokaert ők az Királyok testet-
is az pervataban vetettek. Az Trogloditaknál
ez volt az szokas; Hogy az meg holt ember-
nek kezét labat egyben kötötték, annakfelet-
terűdben vettek, es nagy nevetéssel es csuf-
faggal ki viven, akarhon el álltak; es az feje-
hez egy kecske baknak az farvat segeztek. Az
Traciaiak felől-is azt olvassuk; Hogy az Ő
halot-

halotttyokat örömmel es vigasaggal temettek. Az kik pedig uyjonnan ez vilagra fűlettettenek, azokon sirankoztanak. Az Hircanulok felől azt írja Strabo, hogy nagy komondorokat tartottanak, mellyeket, *Canes sepulchrales*, az az, temető ebeknek neveztenek, es az ő halotttyokat azokkal etettek meg.

De mind ezeknél bőrnycb dolgot cselekettenek az Scytak, az kik felől azt olvassuk, hogy az ő halotttyokat ünnön magok meg öttek. Az Massagatak pedig meg azt sem vártak mindenkor, hogy meg hallyanak hanem az ő vén Attyokat es Annyokat, Attyokfiával egyetemben, ő magok meg öttek es meg ettek. Laid meg Hieronymus Doctort, *contra Iovinianum Cap. 36.* Az Görögök pedig es az Romaijak, az holt testeket (kiváltkeppen az nagy embereket) sepen fel öltöztettek, es draga kenetekkel meg kenven, annakutanna nagy rakás fára helyhezettek, es azt meg gyuytván, meg egettek. Az hamvat penigh felűedven, bizonyos edenyben csináltak, es emlékezetre meg tartottak. Az Keresztenek pedig, eleitől fogvan mind ez oraiglan, az ő halotttyokat, az fel tamadának bodog remenyege alatt, az földnek gyomraban be tettek, az mint ezt, világ kezdetitől fogvan ez oraiglan, santalan példak bizonittyak.

T A N U S A G.

Vegyűk csűnkben inner; Hogy az halottakkal

kal tífleffeggel es bűbűbe
kialtképpen pedig az Ke
etekben az Szent Lele
oltanak. Vetkeztenek te
k az ő halotttyokkal illet
in az elő hozottiralokbol
ték. De mi azokir ne m
gi Sz. jamborokkal egy
madalnak remenyege al
Annyinak az földnek, tod
at nem vetették el, han
ocsirnak, es immár nem m
nem inkább, ők vannak m
int az David Kiraly mon
olt fiacskaia felől, 2 Sam
i kegyelmes ltenünk
Sz. igejének regulaját
A Z H A R M A
Az mi az harmadik dolg
enek (hogy molt az i
rak) eleitől fogvan az te
iváltkeppen való modor
ek az Templom környűl te
elylek peniglen az Val
ül, bizonyos helyet val
knak temerefelekre. Min
yos okait atta cseleked
Az kik az Templom körny
lől-is) temetkeztenek,
d Okait attak.

takkal tífteffeggel es bõcsülettel kel bannunk; kivaltképpen penig az Keresztenekkel, az kik gletekben az Szent Leleknek elõ Templomi voltanak. Vetkeztenek tehát az Poganyok, az kik az õ halottokkal illetlenül bantanak, az mint az elõ hozot irafokból es példakból meg tettük. De mi azokat ne kövessük, hanem az regi Sz. jamborokkal együt, az boldog fel-tamadának remensege alatt, adgyuk meg az õ Annyanak az földnek, tudvan azt hogy azo-kat nem vestettük el, hanem csak elõttünk bocsattuk, es immár nem mi varjuk õket ide, hanem inkább, õk varnak minket utannok, az mint az David Kiraly mondgya vala az õ meg holt fiacskaja felől, 2 Sam. 12. 23. Engedgye az mi kegyelmes Istenünk, hogy mi ebben-is az õ Sz. igejenek regulajat kövessük.

AZ HARMADIK RÖL.

Az mi az harmadik dolgot illeti; Az Keresztenek (hogy most az idegenekről ne folyak) eleitül fogvan az temetesben imez ket kivaltképpen valo modot tartottak. Nemel-lyek az *Templum* környül temetkeztenek; Ne-melleyek peniglen az Varafon avagy falun ki-vül, bizonyos helyet választottanak az halot-taknak temetefekre. Mindenik penig bizo-nyos okait atta cselekedetinek.

Az kik az *Templum* környül (avagy ugyan belől-is) temetkeztenek, imez következen-dõ okait attak.

H 4

I. Hogy

tak. Negyedik, az halottak tetemenek es ruhainak imadása, mely nyilván való balvány imadas. Vegezetre ötfödik az kár tetel; Mert addig östogattak belől az Templomokban az temető helyeket az *fundamentum* mellet, hogy immár egy nehany Templomok el dőltenek mintta, &c. Az kik peniglen, az Varasón avagy Falun kívül temetkeznek, az ő cselekedeteknek imillyen okait adgyak.

I. Mert azt mondgyak, hogy az regi Sz. Atyak kivől temetkeztenek, az mint meg tetfik, *Genes. 23. 10. Ismet, Cap. 35. 19. Ismet, Cap. 50. 13. Iob. 11. 38. &c. Lásd.*

II. Mert az mi Urunk Iesus Christus, az ki minekünk fejünk es Kiralyunk, Ierusalemen kivől az kertben temettetet, az mint meg tetfik, *Matth. 27. 60. Iob. 19. 41.*

III. Hogy ezzel azt meg mutatnak, hogy az halottak, immár ki költöztek ez vilagbol, es ő nekik az eleven emberekkel semmi közök nincsen, hanem ők mas Varosnak Polgarivá lőttenek.

IV. Hogy az halottak környül levő fok babonafagokat, mellyeket az Papistak cselekednek, ezzel el tavoztatnak.

V. Vegezetre, hogy ez alkalmatossággal, az külfő tífafagra is gondolnanak. Mert akar hova mit folyunk, de az holt test, ugyan holt test. Ez az oka, hogy az regi Romaijak, *in Legge duodecim tabularum*, meg parancsoltak volt,

H 5

hogy

hogy az halottakat az Varafon kívül temessék el. Amaz Hadrianus *Imperator-is*, meggyven arany büntetés alatt parancsolta volt meg, hogy senki az Varosban ne temetkezzek.

TANULSÁGOK.

Iegyezzük meg innét; Hogy dicsiretsebb, es követésre méltob azoknak cselekedetek, az kik az ő halotttyokat, az Varafon avagy falun kívül bizonyos helyre temetik. Ennek valósága meg tetők, az elő fámlattatott okokból. Intettsünk tehát innét, hogy ne neheztezzük az mi halottainkat az Varafon avagy falun kívül temetni, ha fínten az mi eleink más helyen nyugoznak-is. Mert az Ure az föld es annak tellyesége, az mint az Sz. David enekli *Psal. 24. 1.* Mafodszor, tanuljuk meg azt is, Hogy az Keresztyenek temető helyenek, Szentnek, az az, minden külfő illetlen dologtul úresnek kel lenni. Verkeznek tehát, az kiknek nem csak temetőjök, de meg *Templomok-is*, csorda csapas es az bornyuknak dőlő helyek, az mint ezt kiváltskeppen falu helyeken naponként látjuk. Ertettek ezt, meg amaz bardolatlan Schytak-is, az kik felől azt írja *Herodotus Historicus*; Hogy mikor az Cambyses nagy haddal támadt volna ellenek, es amazok nem akarván mingyart meg hartzolni vele, hanem az ő módgyok szerint csak eleb eleb állanak előtte, vegre meg kerdeti tülők, miért hogy meg nem akarnak hartzolni? Amazok

ok azt izezik, hogy ok az
asbol cselekedik, mert
azzal, hogy ha egyút
k, máshelyben mennek.
Mert meg ő nekik lemm
nem törek, holott nekik
eb öröklegek nincsen, ha
emberek. Hímem ha az
Anyoknak temetést kezd
la tya oírni mit cselekednek.
et az Cambytes, meg par
ndenít az Schytaknak tem
k. Mellyet ekekben veve
li a falad előtök által az H
regeren. Intettsünk az
is az mi temető helyünk
a Poganyokul ebben az
e izettsünk. Erre segelly
kint, az mi kegyelmes A
E mert az Ur Iesus Christu

XV. PRÆDICATIO

Luc. 7. vers. 12.
Az ki az ő Anyának
esse vale, C

mazok azt izenik, hogy ők azt előben csak
fokasbol cselekedik, mert ők ugyan ugy gi-
nek azzal, hogy ha egyűt meg unnyak az is-
kast, más helyben mennek. Masodszor azért-
is; Mert meg ő nekik semmi bosszúlagot sem
kárt nem tettek, holott nekik sem hazok sem
egyeb örökfegek nincsen, hanem ők csak Ta-
bori emberek. Hanem ha az ő Attyoknak es
Annyoknak temetefet kezdi haborgatni, meg
latya ostan mit cselekednek. Halvan az fele-
letet az Cambyfes, meg parancsollya, hogy
mindenűt az Schytaknak temetefeket fel bon-
csak. Mellyet eűekben veven az Schytak, a-
ligh falad előtők által az Hellepontus nevű
tengeren. Intetteűsűnk azért inner; Hogy mi-
is az mi temető helyűnket tistán tarcsuk, hogy
az Poganyoktul ebben az dologban meg ne
előzteűsűnk. Erre segellyen minket fejen-
kent, az mi kegyelmes Atyánk es Istenűnk,
Fiaert az Ur Iesus Christusert, Amen.

XV. PRÆDICATIO.

Luc. 7. vers. 12. &c.

*Az ki az ő Annyanak egyyetlen
eggye vala, &c.*

Ennek

ENnek előtte való tanításomban három ki-
váltkeppen való dolgokról szólottam; 1.
Miért kelleftek az halottakat el temetnünk? 2.
Hogy hogy kellyen azok környül forgolod-
nunk? 3. Hova kellyen őket temetnünk? De
ezekről elégedendő keppen hallottanak az
Keresztények. Mostan lassuk, Isten segitsege-
ből, az következő igiket is rendel. Mond
az Evangelista: *Az ki az ő Annyanak egyetlen
eggye vala, es az özvegy vala, &c.*

Ez igikben, forgalmatosán meg írja az meg
holt semelt az Evangelista. Elsőben-is penig
azt jelenti, hogy az ő Annyanak egyetlen
eggye volt. Méltan es illendő keppen siratta
tehát ötet az ő Anyja, az mint ide alab az mi
Idvőzítőnknek mondasából meg tessék. Mert
az Aryaknak s Anyaknak-is, bár ugyan felesen
legyenek fiok es leányok, de ha azok közzül
valamellyik meg talál halni, az természetet meg
nem tagadhatyak, hanem azokat, nagy kefer-
vesen meg siratnyak: Menyivel inkább azért
mélto volt az Annyanak ezt az ő egyetlen
eggyet siratni. Másodszor azt mondgya, hogy
özvegy volt az Affsonyi-állat. Ezt-is azért hoz-
za be az Sz. Lukacs, hogy ennek az Affsonyi
állatnak siralmának illendő voltat meg mutas-
sa. Volt tehát mit siratni ennek az Affsonyiál-
latnak; Mert ime az Sz. Isten, igaz itéletiből,
az ő özvegysegenek Irtapiat el vette, es teljef-
seggel csak magának háta.

TANU-

anuljuk meg inner; t
kr a, mint sáados Ur,
ka ezek közt penig az ő
co is magzatynak tomo
fo ta keleríteni. Erre en
pe dakt nem hozok, mer
az egeny özvegy Affsony
ál pattya. Vigasztaljuk tel
fe e állapotunkban; Nem
f- tollak sem lefünk. *Latin*
b *esse malum*; Öröm az ny
e bereknek, mikor az
t fok vagyon. Hadgyuk
se tet, es az Ur Iesus Ch
g uk: Atyam, nem ugy
le gyen ugy az mint te Sz
Mond meg-is az Evan
V rofinak fokalagu nepe
let immár az pompat
st, ennek az meg holt
N em emlekezik penig,
a gyertyáról, sem sene
b bonalagrot, az mellve
n k, az ő holttyoknak
n m csak aze jelenti, hog
fi kőigü nepe volt. Az
t egy nem Papišta fokati
v arolának lakosi, ugymint
I panak csak neve sem v

TANUSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az Isten gyákrán, mint sabados Ur, az Atyákat és Anyákat, ezek közt penig az özvegyeket-is, az ő edes magzattyoknak somorú halálokkal, meg sokta keferíteni. Erre en sem irasokat, sem peldákat nem hozok, mert igaz elég, ennek az begeny özvegy Asszonyiállatnak jelen való állapattya. Vigasztaljuk tehát mi magunkat eféle állapotunkban; Nem mi vagyunk első, s-utolsók sem lesünk. *Latitia est miseris, socias habuisse malorum*; Öröm az nyomorúságban eket embereknek, mikor az nyomorúságokban tarsók vagyon. Hadgyuk sabadságban ő felséget, es az Ur Iesus Christussal azt mondgyuk: Atyam, nem úgy az mint en, hanem legyen úgy az mint te Sz. felseged akarja, &c.

Mond még-is az Evangelišta: Es ezzel, az Varosnak fokasagu nepe vala, &c.

Itt immár az pompat írja meg az Evangelišta, ennek az meg holt ifiúnak temeteseben. Nem emlekezik penig, sem keresztől, sem vias gyertyáról, sem bentelő vizről, sem egyéb babonaságról, az mellyekkel az Papisták elnek, az ő halottjoknak eltakarításában; Hanem csak azt jelenti, hogy ezzel, az Varosnak fokasagu nepe volt. Az honnet meg tessék hogy nem Papista fokast követtek az Naim Varosának lakosi, ugymint, mikor megh az Papanak csak neve sem volt emlekezetben, hanem

hanem az utan egy néhány száz estendővel számazot. Annakfelette az-is ki nyilatkozik: Hogy emberfeles emberek lakták azt az Varost, holott ennek az bégény özvegy Ábbonnak meg holt fiait, ilyen fokban követtek az temető helyre. Vessd össze ezekkel ez mostani vilagnak fiait, es meg látod mely ravoly járnak az Keresztienfelegtől, az mellyel ők felette igen dicsekednek. Gyakran be tellyesedik most amaz közönfeles mondas; *Dum meritis cives, concurrunt undique cives*, az az: Mikor gazdag ember hal meg, minden felől egyben gyűnnek az polgarok. De ha bégényen esik az nyúl, alig látz kettőt avagy harmat. Erre nem fűkseg peldat hoznunk, mert ezt naponként jól láttyuk.

TANUSÁG.

Vegyűk esűnkben inner; Hogy Keresztien emberhez illendő dolog, az halottak környűl való forgolodas, mert ezzel tessűnk azoknak leg utolsó tettefeget. Igaz tehát amaz közönfeles mondas: Haromfőrel kel az embernek az segitseg, tudni-illik fűletesekor, hazafuga es temetesekor. Ezt saját példajokkal commendallyak, az Naim Varosanak lakosi. Verkeznek tehát ez ellen amaz hegyes orru emberek, az kik azt mondgyak, hogy el mennek Keresztien felebarattyoknak hideg tete-meknek el takaritasara, de igen hitvan gyomrok vagyon, mert mihelt az búzit meg erzik, mingyart

gyarfelemelyedik az gy
az k arul felnek, hogy
me nek, reájok ragd az
fel den az gonos embereket
re jök ragdot az, mikor az
az neg tiltot fának gyűmöl
De mi ez fele embereket n
ne az Naimbeli polgarok
be leget, es nem csak az g
ne n az bégényekhez is el
T vab megyn immár az Evi
M llyet látvan az Ur, meg
ne di, ne fty, &c.
ez igikben két dolgokat
ka s. 1. Azt jelentű Chr
ho gy meg látvan az bégén
áll tnak állapotyat, meg
fo , hogy az ő keferves
fe en vigasztalta. Az mi az
cs: azt kel meg látunk;
lye igen Christus Urunk
Áb onnak jelen való állap
nnék igen fűpökai van
re: es t: old meg. fűsöbe
toi: az ő term: ketitől, az
gr: es könyörűleteslegre
az nint az Evangelisták ur
ly: n meg terűk. Lást meg
M: a s. 2. Másodfőrel, ind
Ur: nkar, annak az keferves

mingyart fel emelkedik az gyomrok. Azok-is az kik attul félnek, hogy ha olyan helyre mennék, rejajok ragad az halál. Nem veszik e felekben az gonos embereket, hogy meg akkor rejajok ragadot az, mikor az mi első bűleink, az meg tiltot fának gyümölcsében ettenek. De mi ez fele embereket ne kövessünk, hanem az Naimbeli polgaroktól tanuljunk emberseget, es nem csak az gazdagokhoz, hanem az begenyekhez-is el mennyünk, &c. Tovab megyen immár az Evangelista, s-mond: Mellyet látvan az Ur, meg bánta, es monda neki, ne sírj, &c.

Ez igikben két dolgot forgat az Sz. Lukacs. 1. Azt jelenti Christus Urunk felől, hogy meg látvan az begeny özvegy Asszonyi-állatnak állapotját, meg bánta őket. Másodszor, hogy az ő keserves állapotjában nagy bűnben vigasztalta. Az mi az első dolgot illeti, itt csak azt kel meg latnunk; Miert bántakodik ilyen igen Christus Urunk az begeny özvegy Asszonynak jelen valo állapotján.

Ennek igen bűnökai vannak, kerlek halgasz reja es tanold meg. Elsőben viseltetett Idvőztőnk az ő természetitől, az mely az irgalmasságra es könyörületességre igen haylando volt, az mint az Evangelisták irásból nagy fok helyen meg tessék. Lásd meg, az többi közt. Marci s. 2. Másodszor, indított erre Christus Urunkat, annak az keserves Asszonynak özvegy állapot-

állapattya. Mert ha az özvegy Affónnak állapattyarol jozanon elmelkedünk, sokkeppen meg erdemlik az irgalmasfagot avagy könyörületességet. Az Sz. Pál, 1. Cor. II. 3. azt mondgya; Hogy az Affónyiállatnak feje az firfiu; Tehat innét az következik, hogy az özvegy Affónyiállatok, csak főnelkül való tagok. Annakfelette ő raytok mindenek hatalmaskodának, mert tudgyak hogy magokban igen gyamoltalanok. Az özvegy Affóny, ha vőn; mind magának, s mind egyebeknek terhere vagyon. Ha peniglen ifiu lezend, az ő tífafagat sok felől ostromolják, es hireben nevében gyalazni akarják: Ha gazdag lešen; az ő jóságának nagy sok kevanoi lešnek: Ha peniglen begeny, mindenektől el hagyattatik es meg utaltatik. Ha gyermeki vannak; Föld gondgya fál nyavalyafnak fejere: Ha peniglen gyermektelenül marad; csak maga fir for magában es kesereg. Meltan fanakodot tehat Idvőzítők ennek az Affónyiállatnak forfan es állapattyan. Harmadfor, inditotta erre Christus Urunkat az jelen való sokafag-is, az mely, minden ketsegnelkül, balog itilettel lótt volna Idvőzítők felől, hogy ha irgalmatlanul csak el ment volna mellőle. De hogy ez ne lenne, meg fannya ötet es nagy fep vigasztalo befedekkel illeti, az mint mayd meg halljuk ide alab.

TANUSAG.

Iegyez-

Iegyezzük meg innét; Hogy
 legyen élet embereken, mel-
 nek ink-is bankodunk es fi-
 comendállyal Idvőzítők je-
 dal val. Erről íol ugyan eze-
 kö nyenek harodik refébe-
 mondgya: Legyetek irgalm-
 az Mennyei Atyatok-is irga-
 is tra int. Rom. 12. 16. Hogy
 ju k. Verkeznek tehat, am-
 ha onlo emberek, az kik, ne-
 nen, de az ő vő ferint v-
 fől az minigyub, hízok nep-
 n codni. Azok-is az kik, ne-
 nak egyebeknek nyomo-
 kovigadnak es typlolnak
 h valaha, valami kicsin t-
 nek azoktul. De mi ez
 k vefsünk; Hanem az m-
 fől, az nyomorultakon
 b teken somorkodgyunk
 1 ond immár Christus Ur-
 Ez az második dolog,
 fől jelen az Evangelium.
 k meg; Miért tilgya me-
 Affónyiállatot, tilam ugy-
 1 ttakat fíratunk?
 Nem azért tilgya ezt Ch-
 fíthul, mint ha nem szabad
 en halottainkon banko-
 I

Legyezzük meg innet; Hogy az nyomorúságban eset embereken, méltó es illendő mi nekünk-is bankodnunk es bánakodnunk. Ezt commendallya Idvőzítőnk jelen valo fét példajaval. Erről föl ugyan ezen Szent Lukacs könyvenek hatodik rešeben-is holott azt mondgya: Legyetek irgalmasok, mikeppen az ti Mennyei Atyatok-is irgalmas. Az Sz. Pál is arra int. *Rom. 12. 15.* Hogy az sirókkal sirjunk. Verkeznek tehát, amaz Stoicusokhoz hasonló emberek, az kik, nem hogy az idegeknek, de az ő vér berint valo Attyokfiain, sőt az mi nagyub, házok neven sem tudnak bánakodni. Azok-is az kik, nem hogy bánakodnanak egyebeknek nyomorúságon de sőt inkább vigadnak es tapsolnak rayta, kiváltkeppen ha valaha, valami kicsin bossúsággal illettettenek azoktul. De mi ez fele embereket ne kövefsünk; Hanem az mi Urunk Iesus Christussal, az nyomorultakon es az keserves embereken somorkodgyunk es bankodgyunk. Mond immár Christus Urunk: Ne sirj, &c.

Ez az második dolog, mellyet Idvőzítőnk felől jelent az Evangelista. Holott csak azt lástuk meg; Miért tiltja meg az sirástul ezt az Affőnyállatot, talán ugyan nem szabad az halottakat siratnunk?

Nem azért tiltja ezt Christus Urunk az sirástul, mint ha nem szabad volna az mi Keresztényen halottainkon bankodnunk; Mert azt mondgya

mondgya az Sz. Pál, *Rom. 12. 15.* Hogy az Si-
rokkal sirjunk. Annakfelette az regi fentek
felől-is olvassuk, hogy az ő halottyonon sirat-
nak, Az többi közt, amaz nagy hitű Abraham
felől (az kit az Sz. Pál hívőknek Attyának ne-
vez, *Rom. 4. 11.*) azt olvassuk *Genes. 23. 2.* hogy
az ő meg holt felefelet az Sára Assont, nagy
keservelen meg siratta. Az Iacob Patriarcha-
is az ő el veset fiat az Iosephet, az kit, azt itili
vala hogy az vadak faggattanak volna el, nagy
keservelen meg sirattya, az mint erről nyil-
van valo irasunk vagyon, *Genes. 37. 34.* Az Iose-
ph-is, meg sirattya az ő meg holt vőn Attyat
az Iacob Patriarchat, *Genes. 50. 1.* Az mi Urunk
Iesus Christus-is sirattya amaz Bethaniaban
meg holt Lazart. Lásd meg, *Ioh. 11. 35.* De fok
volna az peldakat mind elő famlalnóm, &c.
Hanem meg tiltya imez következendő fe-
p okokert.

I. Mert hihető hogy, mint gyarlo edeny,
az ő meg holt eggyetlen egy fian, feleiteb
törte es faggatta magát. Annakokaert erről az
feleiteb valo sirastul tiltya ezt Christus Urunk.

II. Hogy ezzel ötet, az ő meg holt fianak jö-
vendő fel-tamaztasa felől, alattomban biztassa.

III. Hogy mind azt az keserves Assont,
f-mind peniglen az jelen valo fokafagot, az
következendő csuda tetelhez kecsen.

T A N U S Á G.

Tanullyuk meginnert; Hogy az mi halot-
tinkat

talit az fabad siratunk, de u
ba modor tarsunk, es 222
meg ne buncuk, sem peni
le aratunkat meg ne botra
ra csollja az Sz. Pál, 1. The
A yamiai, nem akarom ho
gerek azok felől, az kik me
n sirastok azokat ugy, mi
es n remenlegek az fel tim
e en dologra int Christus
r inket ezzel az Assonyiál
l sznek tohat ez ellen, az k
ek az dologban, es az Sz.
odnak, hajokat es fakallo
jokat nyuzzak, melye
dom mind mit cseleked
s Cziganok. Azok is
o gyás ruhában öltöz
meg az fekete pofival,
et f-mind fejeken valo
nos vizben keverik, mi
valo emberek cselekedn
övelsük, hanem az sir
eknek regulajat meg t
tedgyünk, hogy se int
csuk, se peniglen Kere
meg ne botrankoztassuk
gyelmes Atyánk es Isten
felhesük magunkat, Am
Es azért az első refnek

Pál, Rom. 12. 15. Hogy
 Annakfelette az regi fe-
 hogy az ő halottjokon
 sz. amaz nagy hitű Abrah-
 z. Pál hívőknek Attyának
 azt olvassuk Genes. 23. a. 10.
 feleget az Sara Ásfont
 siratta. Az Jacob Patriar-
 t az Iosephet, az kit, az
 k faggattanak volna el
 sirattyá, az mint erről
 ragon, Genes. 37. 34. Az
 ya az ő meg holt vőn Atty-
 at, Genes. 50. 1. Az mi Urunk
 sirattyá amaz Bethaniam
 Lald meg, Ioh. 11. 38. De
 mind első famlalom, az
 ya imez következendő ke-

hogy, mint gyarto edent
 egyetlen egy fán, felenek
 agat. Annakokasertend
 al tiltja ezt Christus Urunk
 ter, az ő meg holt fenn
 felől, alattomban holt
 azt az kelerves Ábrah-
 jelen valo sokaság, az
 da tetelhez kevesen
 N U S A G.

nnet; Hogy az mi halot-
 tának

taínkat szabad bíratnunk, de úgy hogy az síras-
 ban modor tarsunk, es azzal, se Istenünket
 meg ne bantsuk, sem peniglen Kereszten fele-
 lebaratunkat meg ne botrankoztassuk. Ezt pa-
 rancsollya az Sz. Pál, 1. Thef. 4. 13. mondvan:
 Atyamfiai, nem akarom hogy tudatlanok le-
 gyetek azok felől, az kik meg holtanak, hogy
 ne sírassatok azokat úgy, mint az kiknek nin-
 csen remenisegek az fel tamadas felől. Ugyan
 ezen dologra int Christus Urunk-is itt ben-
 nünket ezzel az Ásfonyiállattal egygút. Vet-
 keznek tehát ez ellen, az kik feletteb el men-
 nek az dologban, es az Sz. Isten ellen karom-
 kodnak, hajokat es fakallokat faggattyak, ort-
 zajokat nyuzzak, mellyeket verik, es nem
 tudom mind mit cselekednek, mint az Olahok
 es Cziganyok. Azok-is, az kik modnelkül va-
 lo gyász ruhában öltöznék. Nem elegetnek
 meg az fekete postóval, hanem minden inge-
 ket s-mind fejeken valo öltözeteket, rút kor-
 mos vizben keverik, mint az Nemes renden
 valo emberek cselekednek. De mi ezeket ne
 kövessük, hanem az sírasban az mertekletel-
 segnek reguláját meg tarsuk, es úgy csele-
 kedgyünk, hogy se Istenünket meg ne ban-
 csuk, se peniglen Kereszten felebaratunkat
 meg ne botrankoztassuk. Engedgye az mi ke-
 gyelmes Atyánk es Istenünk, hogy mi így vi-
 selhefsük magunkat, Amen.

Es azért az első résznek rövid magyarázattyá.

XVI. PRÆDIKATIO.

Ioh. 4. vers. 46. &c.

Vala pedig egy Kiralyi ember, az
kinek fia, &c.

FElette igazán mondgya az mi Urunk Iesus
Christus, *Matth. 28. 18.* Hogy ő neki minden
hatalom adatot mind az Egen, s mind az földön:
Mert ő az Atyának amaz egy fülöt fia,
az ki által ez világot is teremte, az mint erről
nagy nyilván föl az Sz. Pál, *Hebr. 1. 2.* Az ő
mondásának igaz voltát pediglen, meg bizo-
nították az sok külömb külömbféle csuda te-
teli, az mellyekről emlékeznek az Evangeli-
sták. Azok közt pedig nem utolsó ez, az mely-
ről emlékezik az Szent Iános itt az helyen:

S U M M A.

Summája azért ez meg hallót igiknek csak
ez: Meg írja itt az Evangelista, Christus U-
runknak egy nevezetes csuda tetelet, minden
környül álló dolgaival egyetemben, tudni il-
lik mikesppen gyógyította meg tavoly leteben
amaz Capernaumbeli Kiralyi embernek hala-
los betegséggben levő kedves fiát.

R E S Z E I.

Tanúságnak okáért pedig, két kiváltképpen
való

val retekre othattuk ez
Ma t az első retekben ciónb
az mbernek, Christus Ur
ke ele, az ő beteg fia n
A mofodikbá okm. az cz
m g, minden környül álló
te ben, &c.
mond az Evangelista: V
ra yi ember, az kinek fia b
n ambin, &c. Olvadt el m
v rfiglen.

Ez igikben foglaltak be
g nknk első rete, holott m
te az törekedő semelt jele
n s, ketőt mond pedig
t arol emlékezik es Kir
ga lenni. 2. Lako hely
e azt jelentí felöle. hog
k t. Nekünk is tchar ket
la nunk. 1. Micsoda K
e, holott akkor immár a
la tartományak Kirall
p rnaum Varosa volt, az
I. sephus Historicusbol n
c oda Varos volt az Cap
AZ E L S

Az mi az első kerdest ill
n mondgyak hogy nem az
e bernek az Evangelista m
lő: volna; Mert nem ten
13

AEDIKATIO.

vers. 46. &c.

gy Kiralyi ember, &c.
k fia, &c.

mondgya az mi Urunk fia

s. s. s. Hogy ő neki mint

nd az Egen, s. mind az

tyának amaz egy fiú

t-is teremte, az mint er

z Sz. Pál, Heb. 1. 1. Az ő

váltat peniglen, meg

mb különbféle csodák

emlekeznek az Evang

ig nem utolsó ez, az

ent Iános itt az helyen

M M A.

z meg hallot igiknek

Evangelistá, Christu

tes csuda tetelet, meg

al egyetemben, t

tott meg tavoly

Kiralyi embernek

kedves fia.

S Z E I.

penig, két kivalk

valo resekre othattjuk ezeket az igiket. Mert az első resekben előnkben adatik, ennek az embernek, Christus Urunk előtt való törekedése, az ő beteg fiának gyógyulása felől. Az másodikban ostan, az czuda tetel irattatik meg, minden környűl álló dolgaival egyetemben, &c.

Mond az Evangelista: Vala penig egy Kiralyi ember, az kinek fia beteg vala Capernaumban, &c. Olvasd el mind az ötvenedik versiglen.

Ez igikben foglaltatik be mostani tanuságunknak első reke, holott mindeneknek előtt az törekedő semelt jelenti meg az Sz. Iános, kettőt mond penig felőle. 1. Allapattyarol emlekezik es Kiralyi embernek mondgya lenni. 2. Lako helyet-is meg mondgya, es azt jelenti felőle, hogy Capernaumban lakot. Nekünk-is tehát két dolgokat kellett meglatnunk. 1. Micsoda Kiralyi ember lehetett ez, holott akkor immár az Herodes volt Galilæa tartományának Kirallya, az melyben Capernaum Varosa volt, az mint az többi közt, Iosephus Historicusbol meg tétfik? 2. Micsoda Varos volt az Capernaum?

AZ ELSŐ RÖL.

Az mi az első kerdest illeti; Nemellyék azt mondgyak hogy nem azért nevezi Kiralyi embernek az Evangelista mintha ugyan Kiraly lótt volna; Mert nem benvette volna azt el az

Herodes, az ki igen vigyazo ember volt, hanem csak ertekess voltara nevezve. Mert ugy birta magat, mint egy Kiraly. Mi-is így bókunk föllani, mert az ertekess embereket Ur emberekknek mondgyuk. Nemellyek pedig azt mondgyak, hogy az Herodes Kiraly udvarabol valo fő ember volt ez. Annakokaert nem Kiralyi embernek, hanem Kiraly Udvarabol valonak mondgyak. Egyik ertelelem sem illetlen, es az Sz. irással nem ellenkezik, mindazáltal az utolsó lattatik helyesebbnek lenni. Te lassad mellyiket követed.

TANULSAG.

Vegyük esünkben innét; Hogy mind betegseg, s-mind az halál, közönfeges minden renden es hivatalban levő emberekkkel. Mert mindenekre ki terjed, az mit az Isten regen, az esetnek utanna az Adamnak monda: Földből vetettel, es földbe kel lenned, *Genes. 3. 19.* Ide valo az Sz. Pálnak mondása-is, *Hebr. 9. 27.* El vagy on vegezve, hogy mindennek egyfēr meg kel halni. Ugyan ezen dolog meg tetűik, ez jelen valo példabol-is; Holott im hallyuk, hogy fő ember volt ez, mindazonáltal az betegseg ennek haza nepevel-is köz volt. Intetűsünk tehát innét; Hogy magunkat az betegskedes es az halál ellen semmivel ne biztasfuk: Mert, az mint az Deakok mondgyak: *Est commune meri, mors nulli parci honori*, az az: Közönfeges az halál, es ez semmi mēltosagnak nem kedvez, &c.

A Z

De Isten assuk immár másodszor vol az Capernaum? Erről felel: Hogy az Capernaumnak egyik Varosa volt, mi Istennek leltus Christus gyar dolt az ő tisztevényival, es n is az abban az helyben, az fikt *Matth. 11. 21.* holott Isten gy: Istennek Capernaum fe magataltat vala, ime fiktrol. Mert ha Sodom az az csudak, az mellye ne, talam ez oraig-is meg A többi közpenig, ott Christus Urunk, amaz beteg bolgait, az kiról *Matth. 8. 5.* Isten az Sz. p: az mint az Sz. Math. z dik Capernaum bizonyitva, a meg ennek az Kiralyi nnt az Sz. Isten ide alab vzetik az Evangelistat rának, *Matth. 9. 1.* De fegenek külsőkeppen n; Mert így, csak anny n ki, az hova az ő feje H nem azért, mert gyárk ő anitványival egyetem

AZ MASODIKROL.

De ter lassuk immár másodikor, micsoda hely volt az Capernaum? Errerővideden csak azt felelem; Hogy az Capernaum, Galilæa tartományának egyik Varosa vala az melyben az mi Urunk Iesus Christus gyakrabban forgódot az Ő tanítványival, es nagy sok csudak is tört abban az helyben, az mint ez meg tessék, *Matth. 11. 23.* holott Idvőzítőnk azt mondgya: Iay teneked Capernaum, az ki az Egig fel magasztaltattal vala, ime az pokoligh le toltatol. Mert ha Sodomában lőttek volna azok az csudak, az mellyek te benned lőttek, talam ez oraig-is meg maradot volna, &c. Az többi közt penig ott gyógyította vala meg Christus Urunk, amaz ház ados Hadnagynak beteg szolgálai, az kiről emlékezet vagyón, *Matth. 8. 5.* Ismer az Sz. Peternek beteges Napat, az mint az Sz. Mathæ. ugyan azon nyoltzadik *Capitban* bizonittya. Ugyan itt gyógyította meg ennek az Királyi embernek fiat-is, az mint az Sz. Iános ide alab bizonittya. Ez, nevezterik az Evangelistatul Christus Urunk Varosának, *Matth. 9. 1.* De nem azert, mintha Ő felsegenek külsőkeppen saját jóbaga let volna; Mert így, csak annyi hayleka sem volt Ő neki, az hova az Ő fejet le haythatta volna: Hanem azert, mert gyakrabban ott forgot az Ő Tanítványival egyetemben, es úgy mint fal-

Jasa volt abban az helyben. Ide sábhattyuk, az mit az Sz. Mathæ mond *Cap. 4. 12.* Mikoron azért hollotta volna Iesus, hogy az Ianos, meg fogattatot, mene Galilæaban. Es el hagyvan Nazaretet, Capernaumba mene, es ott lakozik. Ide valo amaz közönséges mondas-is: *Bethlehem genuit, Nazaret educavit, Capernaum incolam habuit*, az az: Bethlehemben születet az Christus, de Nazaretben tartatot fel, vegezetre peniglen Capernaumban lakozot. Ebben az Varosban lakot azért az fő ember, az ki Christus Urunkat, az ő beteg fia felől megkereste. Micsoda nyavalyaban lőtt legyen peniglen az Ihu, meg jelentik az folgak, az kik az ő Uroknak eleiben menven, meg mondgyak nagy örömmel, hogy az ő fiat el hatta az hideg: Tehat hideg lelesben volt. Hihető hogy amaz *ardens febris*, az az, guytovan hideg volt rayta, az melynek nehessége, mayd közel jár az nehez betegséghez az kit mi, korfagnak nevezünk.

T A N U S Á G.

Iegyezzük meg inner; Hogy nem valami főfia befédet forgat itt az Sz. Ianos, hanem ugyan meg lőtt dologrol emlekezik. Meg tessük ez inner; Mert ihon azt, minden környül álló dolgaival nagy forgalmatossan meghirja. Intettelsünk tehát inner, hogy mi-is ezt ugyan forgalmatossággal halgassuk, es inner lelkünk éppületire valo tanusagot ragadgyunk, &c.

Mond

Mond immár az Evange
 ha ott volna, hogy lete
 bament volna, hozzá
 vőtet, hogy ő velle el m
 meg az ő fiat, az ki mayd h
 n, &c.
 Ez igikben immár azt in
 Hgy hogy törtékedet ez
 Uunkal, az ő halalos be
 n kgyogylása felől?
 Itt minékünk csak azt ke
 oda okok indítottak ez
 lőzönket meg keressék
 k vannek, im csak rövid
 A elsőt meg jelenté az E
 mondgya: Hogy meg h
 len leter, hogy tudn
 lában mint a tál, Ha
 kzel valo lép alkolm
 vlt az ő fiának nehez t
 a. Atyak es Anyak, az
 zomorusagokat lattya
 gó hatra nem hagynak
 fgekkel azon vannak.
 l diczak, Hihető hog
 g: De minekuanna az
 az orvost az Ur Iesus
 egezetre hordotta őc
 i már az ő fíreben me
 r zni, az Ur Iesus Chris
 15

Mond immár az Evangelista: Es mikoron hallotta volna, hogy Iesus Iudæabol Galilæaban ment volna, hozzaja mene es azon kerivala őtet, hogy ő velle el menven, gyógyitana meg az ő fiat, az ki mayd halalahoz közel volna, &c.

Ez igikben immár azt írja meg az Sz. Iános; Hogy hogy törekedet ez fő ember Christus Urunknal, az ő halalos betegségben levő fiának gyógyulása felől?

Itt minékünk csak azt kel meg latnunk; Mi csoda okok indítottak ezt az embert, hogy Idvőzítőnket meg keresse? Ennek igen két oka vannak, im csak rövideden famlalom elő. Az első meg jelenti az Evangelista, mikor azt mondgya: Hogy meg hallotta Idvőzítőnknek jelen letet, hogy tudni-illik Iudæabol, Galilæaban mint által. Hat első oka ennek volt ez közel valo két alkolmatosság. Második oka volt az ő fiának nehez betegsege. Mert mikor az Atyak es Anyak, az ő edes magzattyoknak nyomorúságokat lattyak, semmi alkolmatosságot hatra nem hagynak, hanem minden tehetőségekkel azon vannak, hogy őket abból ki szabadítsák. Hihető hogy külső eszközökkel is lett: De minékutanna azok nem használnak, az igaz orvost az Ur Iesus Christust keresi megh. Vegezetre hordosta őtet az ő igaz hiti-is, mely immár az ő fiveben meg kezdet vala győke-rezni, az Ur Iesus Christunak két tanításiból

es gyakor csuda tetelből, az melyeket ő egy
nehányór hallot es látot Capernaumban. Így
discurrali azért magában: Az ki egyebekkel
jól tehetet, bizonyára az en beteg fiamat is
meg gyógyíthatja. Annakokaert hozza me-
gyek es neki könyörgök, &c.

TANULSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az mi főke-
günkben egyedül csak az Ur Iesus Christu-
s-hoz kel folyamodnunk. Erre int ő maga *Psal.*
50. 15. mondvan: Hiy segítségül engemet az te
nyomorusagodnak idejen, es en meg sabadi-
talak tegedet. Ismet, *Matth.* 11. 28. Iertek en
hozzam minnyajan, az kik munkalkottok, es
en meg könnyebitelek titeket. Ezt commen-
dallya jelen valo cselekedetivel ez Kiralyi em-
ber-is. Verkeznek tehát, az kik hatra hagy-
van ezt az igaz orvos Doctort, vagy magok,
vagy hazok nepenek nyomorusagaban, amaz
odo kötő es Varaslo ven Ásfonyokhoz folya-
modnak, es azoknak tanacsokon járnak. De
mi azokat hatra hagyvan, ezzel az Kiralyi em-
berrel, kéreksük meg az mi Idvőzítőnket, el-
hiven, hogy jól tésen velünk. Mond immár
az Szent Iános: Monda ő neki Iesus; Hogy ha
jegyeket es csudákat nem lattok, nem hiztek.
Ez igikben foglaltatik be Idvőzítőnknek fele-
leti, ennek az Kiralyi embernek törekedése-
re. Holott csak azt lassuk meg; Miért tésen il-
lyen kemény valaít Christus Urunk ennek az
keserves Atyának?

Ved

Vedd eledben Atyám
itt nem annyira ezt az K
az ti az hívek között valo
lát meg tetsik: Hanem az
ral udokat, az kik között
jelen voltak es töreket
melet. Mert ezek nem gy
Christus csudaival, hanem
egyiket az másikra tetezz
fik az többi közt *Matth.* 11.
ze t-is cselekedti, hogy en
se en valo buzgóságat, an
jele. Ugy-is lön pedig az
va után vyjokban eled
na az ő beteg fiának gyo

TANULSÁG.

Vegyük esünkben innét
le seg, rúrt es ondok ve
an akokaert ettől mind
ne magatigen kel oltal
zo uttya ezt itt az helye
de kban es Pharisaeusokba
ly. Intetteünk azért i
vektől magunkat oltal
is az Evangelista: Mond
br; lőy el Uram, minek
e fiam, &c. Itt immár U
d fer írja meg az Sz. Iános
nk. Im azt jelenti felöl
le őzítőnknel, az ő beteg

Vedd ešedben Atyamfia; Christus Urunk itt, nem annyira ezt az Kiralyi embert feddi, az ki az hivek közzül valo vala, az mint ide alab meg tetšik: Hanem az Pharisæusokat es I-rastudokat, az kik közzül hihető hogy akkor jelen voltak es törekettenek az fő ember mellet. Mert ezek nem győztenek be telni az Christus csudaival, hanem azt kevantak, hogy egyyiket az másikra tetezze, az mint meg tetšik az többi közt *Matth. 12. 38.* Annakfelette ezert-is cselekedti, hogy ennek az ökönyörgeſeben valo buzgofagat, annal-is inkább felgerjeſſe. Ugy-is lön penig az: Mert ez kemény valaſ uran uyjobban eledszik Christus Urunknal az ő beteg ſianak gyógyulafa felől, &c.

TANUSAG.

Vegyűk ešünkben inner; Hogy az hihetetlenſeg, rút es ondok vetek Iſtennek elötte, annakokaert ettűl minden Kereſtyen embernek magat igen kel oltalmazni. Idvőzitők bizozittya ezt itt az helyen, holott az I-ras tudokban es Pharisæusokban ezt feddi es dorgallya. Intetteſünk azert inner, hogy ettűl az vetektűl magunkat oltalmazzuk. Mond meg-is az Evangelifta: Monda neki az Kiralyi ember; lőy el Uram, minek elötte meg halna az en ſiam, &c. Itt immár Uyjobban valo törekeſet írja meg az Sz. I-anos ennek az fő embernek. Im azt jelenti felöle, hogy meg-is *inſtal* Idvőzitőknel, az ő beteg gyermekének gyógyulafa

gyujala felől. Az honnet meg tessék elsőben; Hogy ez nem az Hypocritak, es sokkal inkább nem az hitűl fakat emberek közzül valo volt, mert könnyen nem tagittya Christus Urunkat. Hasonlo dolgot olvasunk, amaz Chanahan nemzetből való Asszonyállat felől, *Matth. 15. 22.* Ugyan innét másodikor, az-is meg tessék, hogy az gyarlósgatul nem volt üres. Mert azt kevannya, hogy addig mennyen az ő hazához, míg az ő fia meg nem hal. Mintha Idvőzítőnk, tavoly leteben meg nem gyógyithatta volna; Avagy, ha fenten meg holt volna-is, fel nem támaszthatta volna. Külömbet olvasunk amaz *Centurio* felől, *Matth. 8. 8.* holott ilyen-keppen szól: Uram nem vagyok méltó, hogy az en hazámhoz jöj, hanem paranczóly egy befeddél, es meg gyógyul az en folgam, &c. Az honnet nagy nyilván meg tessék, hogy az hitnek gradusi vannak ez életben. Lásd meg *Proverb. 4. 18. &c.*

TANUSAG.

legyezzük meg innét; Mely draga eszközt legyen az Keresztényeni könyörges, az mely felől azt mondgya az Nazianzenus Doctor, hogy hasonló az gradicsához, mellyen az l-ffenhez fel megyünk, es ő Sz. felfegetül, lelki es testi jókat meg nyerünk. Ezt commendallya Idvőzítőnk *Matth. 7. 7.* mondvan: Kerjétek, es el vesétek, zörgessetek es be bocsátatok. Kereffétek, es meg talalljatok. Az Sz. Pál-is

Pál 3. 1. *Thes. 5. 17.* Szüntel
ugy mond, es mindeneke
ug an ezen dolgot com
em er-s jeien való cseleke
lün azért, hogy az könyör
lün k legyünk; Az melyre
feje kent az mi kegyelme
az r Iesus Christulert; An
Ez azért az első refnek
tya követi eznek az maloc
tin hollyunk.

LVII. PRÆD

Iob. 4. vers. 5.
Monda neki Iesus:
az te fiad

Szollottam ez ideiglen.
Rnak első referől, hol
lön ben ada az Sz. Iános e
bet tek törekedélet az U
az halalos betegfegeben
der környül álló dolgaira
lot minemű dolgokat for
lalm uyiobbán elő, hane
seg ből ez meghallot igik
Ez igikben foglaltak az

Pál is, 1. *Thef.* 5. 17. Szüntelen könyörögjétek, ugymond, es mindezekben halalat adgyatok. Ugyan ezen dolgot commendál ez Kiralyi ember is jelen való cselekedetivel. Intettefünk azért, hogy az könyörgesben faradhatatlanok legyünk; Az melyre fegellyen minket fejenkent az mi kegyelmes Istenünk, Fiaért az Ur Iesus Christulert; Amen.

Ez azért az első résznek rövid magyarázata; következnek az második; De arról ez után állunk.

XVII. PRÆDICATIO.

Ioh. 4. vers. 50. &c.

Monda neki Iesus: Meny el, mert
az te fiad, &c.

SZollottam ez ideiglen, ennek az Sz. Historianak első részéről; holott summa kerint előnkben ada az Sz. Iános ennek az Kiralyi embernek törekedését az Ur Iesus Christusnal; az ő halalos betegségben levő fia mellett, minden környűlálló dolgaival egyetemben. Holott minemű dolgokat forgattunk, nem famílialom uyjobban elő, hanem lassuk Isten segítségéből ez meg hallot igiket is csak rövidedé.

Ez igikben foglaltatik azért be ennek az Sz. Histori-

Historia

Historianak második része, holott az csuda tetelről emlékezik az Sz. Iános minden környül álló dolgaival egyetemben. De hogy innet-is több lelki épületet vehessenek az Keresztényeknek rendel vessem fel az igiket magyarázatra, és azokból az tanuságokat egy egy befeddel elő famlalom.

Mond az Evangelista; Monda neki Iesus: Meny el, mert az te fiad el, &c.

Ez igikben foglaltatik be feleleti az mi Idvőzítőknék, melyben biztatja az Királyi embert az ő beteg fiának gyógyulása felől. Itt mi nekünk csak azt kel meglatnunk; Miért hogy tavoly leteben, csak befeddel gyógyítja meg ennek az fő embernek gyermeket az mi Idvőzítőnk?

Ennek nagy szept okai vannak, im csak egy egy befeddel famlalom elő. I. Azert cselekkette, hogy azzal, annak az Királyi embernek hitit proballya, és sem eleiben hozvan tettetése tegye. Meg-is tessék peniglen innet, holott, mindgyart el hifi az Christus befedet, és mintha immár el vette volna, az mit kevan vala, Idvőzítőnkül el bucsuzvan, az ő hazanepéhez vissza tér, az mint ide alab mayd meg halljuk.

II. Hogy az ő Isteni erejet és hatalmat ezzel meg mutassa. Meg tessék penig ez-is, mert tavoly leteben, csak egy befeddel mondgya, és mindgyart meg gyógyul az halalos betegleg-

regiben lévő gyermek, az
az királyi embernek foglaltatik.
nitiak.

I. I. Hogy ezt az csuda
gyógyulást úgy-is lón penig, m
dolg akar kinek-is, tavoly
végben vinni, hogy nem a

I. 7. Ezzel Christus Ur
berék hitit akarta váltogatni.

peniglen; Mert, az mint az
nitiak, mikor azt az időt e

na az ő fiának meg könnyel
ber Idvőzítőnk ötet biztat

meg gyógyulással, derek
ünin maga, s-mind az ő

stusán.

TANULÁS

Tanuljuk meg innet,
tőnt nem csak pürra emb

semelyeknek eggyeslegéb
igaz ember. Emberleget

met azt ez mostani. En
gyak. Hanem az ő Isteni

egy néhány nevezetes
hozok be. Az többi közt

33. 6 azt mondgya:
fedtaltal lóttének az Ege

beliden érti az mi Idvőzítő
razta ezt az Szent Iános

mondgya: Isten vala az Ie

teggelben levő gyermek, az mint ezt, ennek az Kiralyi embernek fogai, mayd meg bizonyítottak.

III. Hogy ezt az csúdat tettetésebbé tegye. Ugy-is lón pedig, mert sokkal nagyob dolog akar kinek-is, tavoly leteben valamit vegben vinni, hogy nem mint jelen leteben.

IV. Ezzel Christus Urunk, az Kiralyi embernek hitit akarta vastagítani. Ez-is meg lón pediglen; Mert, az mint az Evangelista bizonyította, mikor azt az időt egyben vetette volna az ő fiának meg könnyebölelevel, az melyben Idvőzitőnk ötöt biztatta vala az ő fiának meg gyógyulással, derekasson hiszen, mind únnón maga, s-mind az ő haza nepe az Christusban.

TANUSAG.

Tanullyuk meg innét; Hogy az mi Idvőzitőnk nem csak pusztá ember volt, hanem az ő semelyenek egyvességeben, bizony Isten es igaz ember. Emberségeről most nem szóllok, mert azt ez most mi. Eretnekek sem tagadgyak. Hanem az ő Istenfegének erősitelére egy néhány nevezetes irásokat es példákat hozok be. Az többi közt pedig az Sz. David *Psal. 33, 6* azt mondgya: Hogy az Urnak befede által lóttének az Egek. Holott az Urnak befeden érti az mi Idvőzitőnket. Így magyarázza ezt az Szent Iános, *Cap. 1. 1.* holott azt mondgya: Isten vala az Ige avagy az befed.

Oda

Oda alab ostan az felől az Jge felől azt mondgya, hogy teste lött. Az Salamon-is azt mondgya az Christus kepeben, *Proverb. 8. 22.* Hogy ő meg ez vilagnak teremtesenek előtte-is volt. Az Michæas Propheta-is *Cap. 5. 2.* azt mondgya: Hogy az Christusnak ki jöve tele, őrók időktől fogva valo, &c. De az új Testaméntumban erre nyilvánban valo bizonyfogokat találunk. Az többi közt penig az Szent Iános *Cap. 1. 1.* azt mondgya: Hogy az Christus, kezdetben volt immár az Istennel. Oda alab ímet azt mondgya: Hogy mindenek ő általa lőttének. Az Sz. Pál-is, *Rom. 9. 5.* az mi Idvőzítőnket őrókka áldando Istennek mondgya: Az Sz. Iános-is, *1. Ioh. 5. 20.* igaz Istennek es őrók életnek nevezi. De fok volna az irafokat mind elő fámlalom. Ennek valósága inner-is meg tessék; Mert ihon, ennek az Királyi embernek fiat, tavoly leteben csak egy befedevel meg gyógyította az mely tulaydona az igaz Istennek. Hasonló dolgot olvasunk, *Math. 15. 28.* amaz Chanahan nemzetsegeből valo Afsonyiállatnak nyomorult leánya felől-is, az kit fínten ezenkeppen tavoly leteben csak egy befedevel gyógyita meg Christus Urunk, Intettefsünk azért inner; Hogy az ő igaz Istensege felől ne ketelkedgyünk. Ezt peniglen meg tanullyuk mind az regi, s-mind ez mostani. Eretnekek ellen, az kik az Christus Istenseget tagattak es most-is tagadgyak, &c.

Mond

Nond immár az Sz. Iános: az befednek, az mellyet leteben, es megyen vala, &c. az igikben azt jelenti az Evangeliá te magat az Királyi embernek biztato befedhez. holott el hitte azokat. Holott meg latunk; Micsoda hitnek nevezeti fok kepe. Sz. Irásban, de en csak egy meg egyeztet fámlalom elő. Vettek az Isten igitetnek: az Igy vesi az Sz. Pál, *Rom. 8. 3.* Me micsoda! Ha fínten ne voltanak-is, valyon az igaz Istennek hitit (az az lo lhatatoflagat) hejában. I. Valamely dolognak ferit valo be vetele jert. *Ill. 2. 19.* holott az Igy: Az őrdögök-is hífnék. I. Amaz idő ferit va me az Hypocritákban-is viláon. Igy vesi Christus holott azt mondgya: Hogy kövör földben élet, azokat csak ideiglen hífnék. I. Az kepmutatásból va illyen jegyzesben vettek. olv. Tük, hogy amaz Simó Mag lepte k.

Mond immár az Sz. Iános: Hűn az ember az befednek, az mellyet Iesus mondott vala neki, es megyen vala. &c.

Ez igikben azt jelenti az Evangelista; Mint viselte magat az Kiralyi ember az mi Idvőzítőnknek biztato befedihez. Im azt mondgya hogy el hitte azokat. Holott nekünk csak azt kel meg latnunk; Micsoda hit volt az?

Az hitnek nevezeti fok keppen vetetik az Sz. Irasban, de en csak egy nehany nevezetes jegyzesit fámlalom elő.

I. Vetetik az Isten igiretinek alhatatos voltaert: Igy vesi az Sz. Pál, *Rom. 3. 3* mondvan: Mert micsoda? Ha finten nemelleyek hitetlenek voltanak-is, vallyon azoknak hitetlenseg, az Istennek hitit (az az, fogadafaban valo alhatatosfagat) hejaban valova teszi-e?

II. Valamely dolognak külső es Historia szerint valo be vetelejert. Illyé jegyzesben vetetik *Iac. 2. 19.* holott az Apostol azt mondgya: Az ördögök-is hisznek es rettegnek.

III. Amaz idő szerint valo vallas tetelet, mely az Hypocritakban-is meg talaltatik ez vilagon. Igy vesi Christus Urunk, *Matth. 13. 21.* holott azt mondgya: Hogy az mely mag az kőver földben eset, azokat peldazza, az kik csak ideiglen hisznek.

IV. Az kep mutatasbol valo vallas tetelet. Illyen jegyzesben vetetik. *Mat. 8. 13.* holott azt olvassuk, hogy amaz Simő Magus-is hitt az Philepnek.

K

V. AZ

V. Az csuda tetelekre való előjert. Így vé-
 si Christus Urunk, *Matth. 17. 20.* mondvan:
 Bizony mondom ti nektek, hogy ha csak an-
 nyi hitetek volna, mint az Multar mag es azt
 mondanatok imez hegynek; Meny el inner
 el menne, es semmi lehetetlen nem volna ti
 nektek. Az Sz. Pál-is, *1. Cor. 1. 13. 2.* Hogy ha,
 úgymond, oly hitöm volna-is, hogy az he-
 gyeket egy helyből masba vihetnem, berete-
 tem penig nem volna, semmi vagyok.

VI. Vegezetre (hogy több jegyzesit most
 elő ne hozzam) vetetik az Idvőzítő igaz Hi-
 tert. Erről szól az Sz. Pál, *Rom. 3. 28.* mondvan:
 Hit által igaztatik meg az ember, az Törven-
 nek cselekedetinelkül. Ismer, *Ephes. 2. 8.* Ke-
 gyelemből tartattatok meg, hit által, &c. Itt
 azért, az első jegyzesben vetetik az hitnek
 nevezeti, noha az utolsót sem rekesztjük ki.
 Azt akarja azért az Evangelista mondani:
 Hogy az Kiralyi ember, tökéletesen el hitte
 azt magában, hogy az mit Christus Urunk ő
 neki mondot az ő beteg fiának gyógyulása fe-
 lől, minden kétség nélkül be tellyesíti, &c.

T A N U S A G.

Vegyük esünkben inner; Hogy az Christus
 befedi hitelesek, mert az ő saájában álnoklag
 nem talaltatott, az mint az Esaias Propheta bi-
 zonittya, *Cap. 53. 9.* Hasonlokeppen szól az Sz.
 Peter-is, *1. Pet. 2. 22.* Saját példajával bizoni-
 tya ezt az Kiralyi ember itt az helyen, az ki
 felől

felől im hallod, hogy min
 Christus igireinek igaz
 hat innety; Hogy mi leket
 giben. Azt fogata, ho
 ta, hanem velünk leket
 fog. *Matth. 18. 20.* A
 el egyen hogy helyet ke
 Es nekutanna meg keztü
 feget minket. Mert azt
 ot legyünk az hon ő vagy
 di sölleget. *Iob. 14. 2.* Ilme
 T váb megyen immár az E
 Es mikor hízahoz kézelü
 moíven az ő bolgai, meg
 fia l, &c.
 it immár azt írja meg
 já az ő ember, minék
 el távozot? Im azt mon
 kö telitven jó hirt hallo
 Az honnet meg tettük h
 ez k, az kik mint annak
 na az ő Uroknak fiának b
 sta örülnek meg gyógyu
 me meg mondgyak azt
 meg tettük, hogy nem kö
 az betegnek dolga; Mert
 fe le hogy el. Közel volt
 u, mint halottából táma
 va gelita-is bizonilagot t
 az monda, hogy halálán
 K 2

felől im hallod, hogy mindgyárt el hitte az
Christus igiretinek igaz voltát. Intettelsünk
hat innét; Hogy mi se ketelkedgyünk az ő i-
giretiben. Azt fogatta, hogy nem hágy arva-
sagra, hanem velünk leßen vilagh vegezetig
Iob. 14. 18. Matth. 28. 20. Annakfelette, Hogy
el megyen hogy helyet kecsisen minekünk:
Es minekutanna meg kecsiti, meg tcr, es hozzá
bedeget minket. Mert azt akarja, hogy mi-is
ott legyünk az hon ő vagyon, es lassuk az ő
dicsőségeit. *Iob. 14. 2. Ilmet, Cap. 17. 24. &c.*
Tovab megyen immár az Evangelista, s-mond:
Es mikor hazához közelitet volna, eleiben
menven az ő fogai, meg mondak hogy az ő
fia el, &c.

Itt immár azt írja meg az Szét Iános; Mint
járt az fő ember, minekutanna Idvőzitónktól
el tavozot? Im azt mondgya hogy hazához
közelitvén jo hirt hallot az ő beteg fia felől.
Az honnet meg tettik hogy jo fogak voltak
ezek, az kik mint annak előtte somorkotta-
nak az ő Uroknak fának betegsegen, így mo-
stán örülnek meg gyógyulásan, es nagy öröm-
mel meg mondgyak azt az ő Uroknak. Az-is
meg tettik, hogy nem könnyen volt annak
az betegnek dolga; Mert im azt mondgyak
felőle hogy el. Közel volt tehát halálához, es
ugy mint halottaiból tamadot fel. Erről az E-
vangelista-is bizonyagot tón oda fel; mikor
azt monda, hogy halalan volt. Sőt ő magis

az Királyi ember, holott azon kerü vala Christus Urunkat, hogy addig mennyen el velle, mig az ő fia meg nem hal, &c.

T A N U S A G.

Legyezzük meg inner; Hogy az jó szolgáknak egyik fő tette az hívsegh: Mert az Isten őket az Uraknak semekke, fülöкке, kezekke es labokká tette. Meg lassak azért, hogy igazan el járjanak az ő hivatalyokban, mert nekik-is fámot kel adni az utolsó napon. Erre int az Sz. Pál az szolgákat *Ephes. 6. 5.* mondván: Ti szolgák engedelmesek legyetek azoknak, az kik nektek Uratok test szerint, felelemmel es rettegeffel, sziveteknek egyigységevel, mint az Christusnak. Nem csak sem előtt szolgálva, mint az kik embernek akarnak kedveskedni, hanem mint az Christus szolgái, szivetek szerint cselekedven az Urnak akarattya, &c. Tudván azt, hogy mindenek az mi jól cselekednek, annak jutalmat veszik az Urul: &c. Ezt commendalljak ezek-is, jelen való magok viselkedéssel, holott az ő Urokat haza sem varjak, hanem eleiben menven, örömet mondnak neki. Vessd össze ezekkel ez mostani szolgákat es szolgákat es, könnyen esedben veheted, menyki külömbsegh legyen közöttök. Be tölt tehát az mi Idvőzítőnknek mondása, az utolsó időnek veszedelmes állapattya felől, holott azt mondgya, *Matth. 10. 35.* Hogy az embernek az ő fáját haza nepe lehen ellensegge. De

ge De az jó szolgák cselekedet
H nem az Sz. Pál tanácsa ve
ro az híven, igazan szolgá
m is az Sz. Iános: Es meg
lő az idő felől, az melyben m
vo na, &c.
t immár azt jelenti meg a
M cselekedet az Királyi emb
na meg eretve az szolgáknak
gy alaf: Im zzi írja, hogy az
kő zot tölök, az melyben az
n ebül: De vallyó mert tudak
Juden kedvegnélkül azért,
az hitit vastagcsa. Ugy-a
M t, meg erven azt az szolgá
ve t, azt azzal az idővel, me
ruk öt azzal bizattal vala,
be az nyavalyából meg gyó
ten híben ottan az Ur Iesus
az haza nepe-is az Christus
az mint ide alab nyilván bizo
ge lta, &c.

T A N U S A G.

tanuljuk meg inner; H
be az életben, napokent es
ve ednek az híben. Az Salom
e: *Proverb. 4. 18.* holott azt mo
az híveknek állapitok ez vi
az tanyai világossághoz, az me
m d nevededik. Az Sz. Pál a
K

ge. De az jóolgak effeleket ne kövessenek; Hanem az Sz. Pál tanácsát vegyék be, es az Urokat híven, szigazan folgallyak, &c. Mond meg-is az Sz. Iános: Es meg tudakezek ő tül-
lők az idő felől, az melyben meg könnyebült volna, &c.

Itt immár azt jelenti meg az Evangelista; Mit cselekedet az Kiralyi ember, minekutan-na meg ertette az folgaktul az ő fiának gyo-gyulását? Im azt írja, hogy az idő felől tuda-koztot tülők, az melyben az ő fia meg kön-nyebült: De vallyő miért tudakozot ez felől?

Minden ketszegnélkül azért, hogy ezzel-is az ő hitit vastagicsa. Ugy-is lón penigh az: Mert, meg ertven azt az folgaktul; Egyben veti azt azzal az idővel, melyben Christus U-runk ötet azzal biztatta vala, hogy az ő fia ab-bol az nyavalyabol meg gyógyul es tökelle-tesen híven ostan az Ur Iesus Christusban, sőt az ő haza nepet-is az Christushoz meg terítik az mint ide alab nyilván bizonittya az Evan-gelista, &c.

TANULSÁG.

Tanullyuk meg inner; Hogy az hivek eb-ben az életben, naponkent es orankent ne-vekednek az hitben. Az Salamon bizonittya ezt. *Proverb. 4. 18.* holott azt mondgya; Hogy az hiveknek állapattyok ez vilagon, hasonlo az haynali vilagossághoz, az mely egef deligh mind nevededik. Az Sz. Pál-is azt mondgya,

K 3

1. Cor.

1. Cor. 13. 9. Hogy most csak reſt ſerint ertünk
 es Prophetalunk, de jövendőben mind Pro-
 phetiaunk, ſ-mind jövendőleſünk tökéletes le-
 ſen, &c. Ugyan ezen dolog meg teſtük, én-
 nek az Kiralyi embernek állapottyabol. Az ki
 felől meg hallok ide fellyeb, hogy elsőben az
 Chriſtus csudatetelihez ragazkodvan, el hit-
 te, hogy ha egyebeket meg gyógyithatot, az
 ő fia vil-is jól tehet, azért az Chriſtushoz men-
 ven, es neki eſedezek. Az után hiſen az ő biz-
 tato beſedenek, az ő beteg ſianak jövendő
 gyógyuláſa felől. Vegezetre az ſolgaktul ve-
 gere menven az időnek állapottya felől, az
 melyben az ő fia meg könnyebült volt, dere-
 kalon állt az Ur Ieſus Chriſtusban, egeſ haza
 nepevel egyetemben. Vigasztalljuk tehát in-
 net mi magunkat; tudatlanok es kicsiny hi-
 tűek vagyunk? El jű az idő, hogy tudofok
 es vaſtagok leſünk az hitben. Intetteſünk-is
 egyſer ſ-mind; Igen kerjük az mi Sz. Iſtenün-
 ket, hogy öregbitſe az mi hitünket. Laſd
 meg, Luc. 17. 5. Így cselekedgyek mi velünk az
 mi kegyelmes Atyánk es Iſtenünk, Fiaert az
 Ur Ieſus Chriſtusert, Amen.

XVIII. PRÆDICATIO.

Genef.

Genef. 22. verſ.

Ele penglen az Sára
 eſtenderlen, es mi

Maz Sz. Affonyillat

canak Anyja, az Ann

mondgya: Az Ur ő

meg-is. Az honnet na

hogy mind életünk

Iſtennek markában va

glánk, míg Iſten akar

akarya mindgyaralt m

meg az Poganyok k

teletben voltan

embernek, mind élet

három ſüz leányo

Affonyoknak tartott

ni-illik az Clorhonak

opolnak. Ezek felől

Clorho, az embernek

gy Rökkaját hordozza

életének fonalat nu

az ora el telik, az A

avagy el metſi, le

verlecske: Clorho, cal

Amor occat. Mely Pog

ſiretes dolog ez, hogy

halat, nem törtene

nek forgának, hanem

itottak. Ezt állatya

Genes. 22. vers. 1. *Œc.*

*Ele penglen az Sára, szaz huszonbes
esztendeiglen, es meg hala, Œc.*

A Maz Sz. Ásszonyiallat, az Samuel Prophe-
tanak Annya, az Anna Ásszony, 1. Sam. 2. 6.
azt mondgya: Az Ur öl meg, es az Ur eleve-
nit meg-is. Az honnet nagy nyilván meg ter-
fik, hogy mind életünk, s-mind halálunk az
Sz. Istennek markában vagyunk. Mert csak ad-
dig élünk, míg Isten akarja: Es mihent ő fel-
sege akarja mindgyarast meg halunk. Ertettek
ezt meg az Poganyok közöttül-is, az kik lo-
zamb értelemben voltak. Ez az oka, hogy
az embernek, mind életet, s-mind halálát, a-
maz három főz leányoknak (az kiket ő Isten
Ásszonyoknak tartottak) tulaydonítottak,
tudni-illik az Clothonak, Lachesisnek es az A-
throposnak. Ezek felől azt mondták, hogy
az Clotho, az embernek életének guzalljat a-
vagy Rokkajat hordozza. Az Lachesis peng,
az ő életének fonalat nyitja. Vegezette, mi-
kor az ora el telik, az Athropos azt el szakas-
tya, avagy el metszi. Ide valo amaz közönse-
ges versecske: *Clotho, colum bajulat Lachesis trahit
Athropos occat.* Mely Poganyi velekedesben,
dicsiretes dolog ez, hogy az embernek életet
es halálát, nem történetnek sem az vak beren-
csenek forgásának, hanem az Istennek tulay-
donítottak. Ezt állattya az Iob Patriarcha-is,

Cap. 14. 5. holott azt mondgya; Hogy az Isten az embernek életet meg határozta, mellyen senki által nem haghathat. &c. Meg tessék ez, az többi közt, az Sára Asszonyak jelen valo példajabol, &c.

Summaja azért ez meg hallot rövid igiknek csak ez; Előnkben adatik itt, az Sára Asszonynak mind élete, s-mind peniglen halala, minden környűl álló dolgaival együtt. Tanuságnak okaert, ket részekre oszthatjuk ez igiket. Mert az első réscekszejeben emlekezik az Moyses az Sára Asszonynak életének napjairol. Az másodikban penig, az ő halalat adgya előnkben, minden környűl álló dolgaival egyetemben, &c. Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek. Lassuk immár az igiket rendel, Isten segítsegebol, es azokbol az tanusagokat egy egy befeddél, &c.

Mond az Propheta: Ele peniglen az Sára, s-az hasonhet estendőket, &c. Ez igikben foglaltatik be tanuságunknak első része, holott, az mint jelentem, az Sárának életének folyása adattatik előnkben, &c. Itt minékünk ket dolgokat kel meg látnunk. 1. Kicsoda volt az Sára? 2. Miert hogy az Isten ezt illyen hosszú élettel látogatta volt meg?

AZ ELSŐ RÖL.

Az Sárának nevezeti az mi nyelvünkön annyit tesen, mint Gazda Asszony, volt ez, amaz hívóknak Attyanak az Abrahamnak Felesege.

Ez ket-

Ez tessék ragattatek el az
be az Egyiptumban az Pl
mit erről az Moyses I
tesen, Genes. 12. 15. Az uta
me echül az Geraranak K
ez s meg tessék, Genes. 10.
az Abrahammal, meg ver
An yalic, az kiker Isten
mo thanak el vesetere b
19. Ennek az Ur Isten veng
fác it, az ő igaz igireti ber
fel te igen commendally
Sz. Pál, 1. Pet. 2. 6. Hebr. 11.

TANU

Vagyók előnkben inne
az it az Sz. David 14.
em lekezeten lesen az ig
zo en erre, sem irafoka
iga eleg az Sára Asszony
pat ra erre, az ki noha e
han faz, avagy ezer e
mirazonaltal az ő bodo
ez raiglan meg maradot
len s fen áll. Intetessün
ige jamborok es Isten t
hol ink utan-is maradgyo
lek zetünk, es mondgya
ger v vala, de igen jambor
&c. De ez ellen ki sokan v
ni v lagnak fiai közzül, nap
ink izonitnyak.

Ez ketser ragattatek el az Abrahamtul; Előben Egyiptumban az Pharaho Kiralytul, az mint erről az Moyses Propheta bizonygot tésen, *Genes. 12. 15.* Az után peniglen az Abimelechtul az Geraranak Kirallyatul, az ment ez-is meg tettük, *Genes. 20. 2.* Ez, az ő ferjével az Abrahammal, meg vendegle az Istennek Angyalit, az kiker Isten Sodomának es Gomorrhának el vesztetere bocsatot vala. *Genes. 19. 6.* Ennek az Ur Isten venssegere adgya az Iácot, az ő igaz igireti szerint, *Genes. 21. 2.* Ezt felette igen commendallyak az Sz. Peter es Sz. Pál, *1. Pet. 3. 6. Hebr. 11. 11. &c.*

T A N U S A G.

Vegyűk esűnkben inner; Mely igen igaz, az mit az Sz. David *Psal. 112. 6.* mond: Örök emlekezetenben leßen az igaz ember: Nem hozok en erre, sem irafokat sem példakat, mert igaz elég az Sára Affsónynak jelen valo állapattya erre, az ki noha ennek előtte egy nehany száz, avagy ezer estendőkkel holt meg, mindazonáltal az ő bodog emlekezeti, mind ez oraiglan meg maradot, es világ vegezeti, len-is fen áll. Intettefűnk tehát inner; Hogy igen jamborok es Isten felők legyűnk, hogy holtunk után-is maradgyon meg az mi jo emlekezetiűnk, es mondgyak azt felőfűnk; Szegegy vala, de igen jambor es Isten felő vala, &c. De ez ellen ki sokan vetkeznek ez mostani vilagnak fiai közzül, naponkent valo példaink bizonyittak.

AZ MASODIKROL.

Lassuk immár másodszor, miért hogy az Sz. Isten, ennek az Sz. Áfsonyiállatnak ilyen hosszú napokat engedett volt; Erre rövideden csak azt felelem; Hogy ennek fő oka volt, az Istennek jó akarattya, az ki ennek az Sz. Áfsonynak Istenes életet, ezzel akarta ez világ ferint-is meg Coronazni. Mert, az mint az Sz. Pál, 1. *Tim.* 4. 8. mondgya; Az Istenes élet mindenekre hasznos, az mely felől igiretek vannak, mind ez jelen való életben, s-mind az jövődőben. Második oka ez lehet; Hogy az Sz. Isten, az Abrahamnak az ő sok rendbeli banattya es keferűseget enyhítene, es terhes könnyebítene. Mert az jó Áfsonyiállatok, segítő tarfok az firfiak meilet, az mint ez meg tessék az Istennek mondásból, *Genes.* 2. 18. Har-madszor vegezetre; Hogy venszegenek idejen gyönyörköttetne magát az Istennek igireti-nek be tellyesítesével, az meg igert magh felől. Ugy-is lón penig az, mert egy nehany eb-tendeiglen ele az Sára Áfsony, minekutanna Isten, az ő igireti ferint, az Ifácot meg ada. Mellyet, el hittem hogy életének napjaiban az Sz. Istentől hala-adokeppen vet.

TANULSÁG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az embernek életének hosszú volta, az Istennek drága ajándék. Meg tessék ez, az ötödik parancsolat-ból, ho-

bol holott az Sz. Isten az te Atyadit es Any-
lyes lehes ez földön, mel-
letd ad teneked. Ugyan e-
ned az Sára Áfsonynak jelen v-
kit az Isten ingyen való j-
feged el haz hufonhetestend-
telst nk tehat innét; Veg-
Sz. tentül, ha minket hobi-
dek zor, es fordítsuk azt
gá lafára es az Anyafeni-
let, z magunknak penig le-
E azert az első rebesk-
raza ya. Mond immár az I-
la az Sára, Chiriatarba ne-
mol Hebronnak hivatra
tart manyaban. Es be-
hog sirama es kelesgen-
Ez gikben foglaltak bi-
fodit rebe, holott az min-
hala adatik előnkben m-
dolg ival egyetemben, s-
M deneknek előtte po-
ti m g az Moyses, es az
beze nevű Varosban holt-
ez Város így nevezetett
ben undalta, az kinek ne-
Arb. Ezt az Varost ma-
hitt, z, az mint az Moyses
vabl, im azt jelenti az Mo-

ODIKRÓL.

dör, miért hogy az Isten
 Áfonyiállatnak ilyen
 et volt; Erre rövideden
 gyennek fő oka volt, az
 az ki ennek az Sz. Áf-
 et, ezzel akarta ez vilá-
 zni. Mert, az mint az
 mondgya; Az Istennek
 az mely felől igérték
 n való életben, (mint
 k oka ez lehet; Hogy
 mnak az ő fokrendbe-
 get enyhítene, és terhe-
 az jo Áfonyiállatok, (m-
 melet, az mint ez meg-
 ndásból, *Genes. 2. 18.* Ho-
 Hogy vesfegetnek ideje-
 ngit az Istennek igérté-
 el, az meg igért magu-
 g, mert egy néhány
 ara Áfony, minnekuz-
 erint, az Ifácot meg-
 hogy életének napjait
 adokeppen vet.

N U S A G.

inner; Hogy az ember-
 ta, az Istennek dragi
 ez, az ötödik parancsolat-
 ból, ho-

bol, holott az Sz. Isten azt mondgya: Tíztel-
 lyed az te Atyadat és Anyadat, hogy hobbu-
 lető lehes ez földön, mellyet az te Urad Iste-
 ned ad teneked. Ugyan ezen dolgot állattya
 az Sára Áfonynak jelen való állapotja-is, az
 kit az Isten ingyen való jo voltából, teljef-
 seggel házhusonhet estendeiglen elter. Inter-
 tetsünk tehát innét; Vegyük hala-adással az
 Sz. Istentől, ha minket hobbu-élettel meg aján-
 dekozot, és fordítsuk azt az ő nevenek ma-
 gasztalására és az Anyasent-egyháznak éppü-
 letre, magunknak pedig lelkünk idősfegere.

Ez azért az első resceskenek rövid magya-
 razattya. Mond immár az Moyses: Es meg ha-
la az Sára, Chiriatarba nevű Varosban (mely
 most Hebronnak hivattatik) az Chanaannak
 tartományában. Es be mene az Abraham,
 hogy siratna es kelergene az Sárát, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak mi-
 sodik resze, holott az mint hallod, az Sárának
 halála adatik előnkben minden környől álló
 dolgaival egyetemben, &c.

Mindeneknek előtte pedig, az helyet emli-
 ti meg az Moyses, es azt mondgya hogy Ar-
 bea nevű Varosban holt meg. Hihető hogy
 ez Varos így neveztetet attul, az ki azt első-
 ben fundalta, az kinek neve volt Arba avagy
 Arbe. Ezt az Varost mas nevel Hebronnak
 hittak, az mint az Moyses itt bizonyítja. To-
 vabba, im azt jelenti az Moyses, hogy ez Va-
 ros az

ros az Chanahan földén volt: Az honnet meg
tetsik, hogy az Sára Asszony nem hazajaban,
hanem idegen helyen holt meg.

T A N U S Á G.

Tanuljuk meg innét; Hogy az mely bizo-
nyos az halál, sinton olyan bizontalan annak
ideje es helye. Tudgyuk azt hogy meg kel-
hálnunk; Mert lsten monda az: Földből let-
tel es földé kel lenned. *Genes. 3. 19.* De mikor
es holott kellyen meg hálnunk, senki azt bi-
zonyossan nem tudhattya. En erre sem iraso-
kat, sem példakat nem hozok, mert ezt az *ex-*
perientia bizonyittya. Meg tessik ennek valosa-
ga az Sára Asszonynak jelen való állapattya bol-
is. Intettessünk azért innét; Hogy senki ne
bizzék, sem erejeben, sem gazdaglagaban,
sem penig Keresztyen-segeben, hanem kiki
mind kefcse magát az ő végso orajahoz, es
ugy ellyen es vilagon, mintha innét, minden
sompillantásban ki kellene költözni. Tehat az
Sz. Pál monda az igen elöttünk forogjon, az ki
Hebr. 13. 14. Nincsen itt maradando Varasunk,
hanem jövendő keressünk, &c.

Mond immár az Moyse: El mene azért az
Abraham, hogy siratna az ő feleséget es ke-
sergene Otet, &c.

Ez igikben azt jelenti az Moyse, mit csele-
kedet az Abraham, minekutanna az ő kedves
felesége meg holt? Im azt irja felöle, hogy
nagy keservesen meg siratta. Itt minekünk
csak

csak
brah
ta az
lok
Sára
may
gok
ezt a
sirat
zt kel meg hálnunk,
millyen igen az ő fele-
lstennek tanacsát, a
böl. Annakfelette ide-
Asszony: Az örögh en-
job meg hálnok, ho-
ak es egyebeknek ter-
kerdeit illeti; Az Al-
anak imez következe-
1. Az természetnek folya-
ezt az természet, nem
hanem meg az oktal-
az ő tirlakon, az ő mo-
zzának es bankodgya-
z galamboknak es ge-
ol-is meg tessik.
11 Mert ezzel töltötte
az ő fiulaganak idejét, m-
nem lehet az ember
attya tehat, hogy v-
kedves hazas tirlatu-
11 Mert ez fölte vála
az lácor, az kibem a
fundaltatának vála-
hogy annak örömet né eth-
IV Mert nem hazajaban
dosatnak idejen, idegen h-
Sára Asszony. Noha penigle-
hez a embernek az ő terel-
De k váltkeppen idegen fő

den volt: Az honnet meg
Affony nem hazajaban
n holt meg.
U S A G.

let; Hogy az mely bizo-
olylan bizonytalan anna-
gyuk azt hogy meg ke-
mondala az: Földből let-
d. *Genes. 3. 19.* De mikor

halnunk, senki azt bi-
tya. En erre sem irat-
hozok, mert ezt az e-
meg tessék ennek való-
elen való állapotjából
innet; Hogy tenki m-
n, sem gazdaglagában
sejében, hanem kü-
az ő végő orajához, e-
mintha innet, minden
llene költözni. Tehát
előttünk forogjon, az
tt marando Varunk
efsünk.&c.

Moyfes: El mene az er-
tna az ő feleseget és ke-
nti az Moyfes, mit este-
minekutanna az ő kedve-
Im azt írja felőle, hogy
eg siratta. Itt minékül
csak

csak azt kel meg latnunk; Miért sirattya az A-
braham ilyen igen az ő feleseget; Holott tut-
ta az Istennek tanacsát, az embereknek hala-
lok felől. Annakfelette ides ember-is volt az
Sára Affony: Az örögh embereknek penigh
mayd job meg halniok, hogy nem mint ma-
goknak es egyebeknek terhene gniek? Az mi
ezt az kérdelt illeti; Az Abraham jelen való
firalmanak imez következő okait talállyuk.

I. Az termefetnek folyása. Mert belejek ol-
totta ezt az termefet, nem csak az emberek-
ben, hanem még az oktalan állatokban-is,
hogy az ő tarsokon, az ő mondgyok berint fi-
rankozzanak es bankodgyanak, az mint ez;
csak az galamboknak es gerlicseknek állapot-
tyokból-is meg tessék.

II. Mert ezzel töltötte vala el az Abraham
az ő ifjuságának idejét, melynel nagyob fő-
vetseg nem lehet az emberi nemzetleg közt:
Azt sirattya tehát, hogy vensegenek idejen;
ilyen kedves hazas tarsatul meg fostatot.

III. Mert ez fülte vala ő neki vensegenek
idejen az Ifácot, az kiben az Istennek minden
igireti fundaltatának vala. Azon fir azért;
hogy annak örömet né erhetette az ő felesege.

IV. Mert nem hazajaban, hanem az ő bu-
dosafának idejen, idegen helyen hal meg az
Sára Affony. Noha peniglen, akarrón-is ne-
hez az embernek az ő ferelmefül meg valni;
De kivaltkepen idegen földön vizen, az
mint

mint szokunk állani köz beszédben.

T A N U S A G.

Vegyük esünkben inner; Hogy szabad az Kereszteneknek az ő halottjokat siratni. Mert az mit az Sz. Pál, 1. *Thef.* 4. 13. mond: Amaz Pogány, mertekletlen es modnelkül valo sirankozafrol kel ertenfünk. Meg tetfik ez, az Abrahamnak jelen valo cselekedetiből, az ki az ő kedves feleséget nagy keserveffen meg sirattya. Idvőzitőnk felől-is azt olvassuk, *Iob.* 11. 35. Hogy amaz Bethaniaban meg holt Lazart meg siratta. Az David Kiraly felől-is olvassuk, 2. *Sam.* 1. 17. Hogy az Saulnak es az Ionathasnak halalan (az kik az hartzon vestenek vala) felette nagy sirast tót. De az nyilván valo dolokban nem mulatok. Hanem igaz eleg erre az Sz. Pálnak monda, *Rom.* 12. 15. holott így szól: Az örülőkkel örüllyetek, es az firokkal sirjatok. Verkeznek ez ellen az kik nem hogy öreg Urokat avagy feleségeket siratnak, de sőt inkább annak örülnek, hogy azóktul meg valhattanak, es nem sok napok mulvan uyjobban valo hazassagok felől gondolkodnak. Effele emberekkel rakva ez mostani hitvan világ. De mi azokat ne kövessük, hanem az Abrahammal egygút az mi Kereszten halottainkon, kepes berint sirankozzunk es bankodgyunk. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy mi így viselhecsük magunkat, Amen.

XIX.

XIX. PRÆDICA

Genf. 35. vers.
Igy hala annakokat
az úton, C

M keppen az halálnal
incsen azonkeppen
hely nel bizonytamb nem
gyuk azt mindnyajan hogy
Mert sten mondotta azt az
az eg emberi nemzetlegni
veter t, es földel kel lenni
kor holott kellyen ann
azt nem tuta, s-nem-is ru
kel se peldakat es irafokat
az experientia meg bizonyity
nek a Szent Athonyalatn
lapar va ugyan Uyal mura

S U M M

Su maja azért ez meg
ez: l Őnkben adatik itt, a
halal, s-mind temetlege
álló olgaival egyetemben

R E S Z E

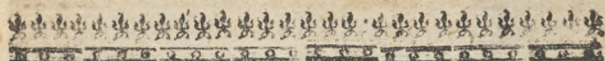
Ta usagnak okaert, ket re

köz befedben.
U S A G.

en inner; Hogy fáradt
az ő halottjokat siratnak.
1. Thef. 4. 13. mond: A
etlen es modnelkül való
nünk. Megtetűk ez, az
lo cselekedetiből, az ki
nagy keserveffen meg
öl-is azt olvasfik, ha
hiában meg holt Lázár
Király fölöl-is olvasfik.
Saulnak es az Ionathán
hartzon vestenek vala
De az nyilván való do
k. Hanem igaz elég em
sa, Rom. 12. 15. holott ig
füllyetek, es az sírokba
ez ellen az kik nem hogy
elefegetek siratnak, de
k, hogy azoknál meg vala
napok mulvan ujjebbra
öl gondolkodnak. E
z mostani hitván világ
sük, hanem az Abrahám
Keresztén halottainkon
rozzunk es bankodgyunk
kegyelmes Aranyk es
gy vífelhesük magunkat.

XIX

XIX. PRÆDIKATIO.

Genes. 35. vers. 19. &c.

Meg hala annakokaert az Rachel
az úton, &c.

Mikeppen az halálnal semmi bizonyosabb
nincsen, azonkeppen annak idejénél es
helyénél bizontalamb nem lehet. Mert tud-
gyuk azt mindnyajan hogy meg kel hálnunk:
Mert Isten mondotta azt az Adammal egyűt
az egész emberi nemzetűeknek; Hogy földből
vetetet, es földbe kel lenni, Genes. 3. 19. De mi-
kor es holott kellyen annak lenni, soha senki
azt nem tutta, s-nem-is tudhattya. Erre nem
kel sok példakat es irásokat elő hoznunk, mert
az *experientia* meg bizonyította, annakfelette en-
nek az Szent Atyának állatnak-is jelen való ál-
lapattya ugyan Ujjal mutatya.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
ez: Előnkben adatik itt, az Rachelnek mind
halala, s-mind temetése, minden környűl
álló dolgaival egyetemben, &c.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert, két részekre oszthattyuk
ez igit

ez igiket. Mert az első rebeben emlekezik az Propheta az Rachelnek halalarol. Az maldikban pedig az ő temetseget írja meg, &c. Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek; Lassuk immár Isten segítsegeből az igiket-is rendel, &c.

Mond az Propheta: Meg hala annakokaert az Rachel, &c. Ez igikben foglaltatik be ez felvet igiknek első rebe, holott, az mint halod, az Rachelnek halala adatik előnkben. Itt minekünk két dolgokat kel meg latnunk. 1. Kicsoda volt Rachel? 2. Hogy hogy holt volt meg?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az Rachelnek nevezeti, az mi nyelvünkön annyit tefen, mint juh avagy barany. Hihető hogy így neveztetet volt az ő felid es egy-igyű erkölcssetül, Mert az mint az Deakok mondgyak *Nomina sunt omina*; az az: Az nevezetek jövendőselek. Ismer; *Respondent rebus nomina sepe suis*, az az, Gyakran meg felelnék az nevezetek, az dolognak valofaganak, volt azert az Rachel Affony, amaz Mesopotania-ban lako Lábannak leanya, es az Iacob Patriarchanak felesége, az kiert az ő Ipanak az Lábannak, het estendeigh foglalt vala, az mint erről nyilván valo irasunk vagyon, *Genes. 29. 16. etc.* Lásd meg az Sz. Historiat, mert hobbu volta miat ide nem irhatom. Ennek halalarol emlekezik azert az Moyses itt az helyen.

TANU-

le-nyezzik meg innet
maz közönleges mondas:
mors ulli parci bonni: Az h
az n m kedvez semmi mel
neve zi az halalt az David,
tána i. Reg. 2. 1. Ide valo
Pál ond, Hebr. 9. 27. El
hogy mindennek egytér m
faját példajával bizonyitya
Inte celsünk azert innet; H
sünk len vigyazzunk, de n
lört fuffunk, mert az iger
voln; Hanem hogy az
varju az mi veg-orankra
azt e nem kerülheti, s-me
akar mely draga aiandek
meg z Poganyok között
jozai b ertelemben vol
hogy Romaban noha m
nekr k Kapolnakat es Ol
De a halálnak (az kit ő k
tanal) semmi affelet nem
jol tu tak hogy igen barati
ra ho y az mint az Poeta m
pede superum tabernas, Regu
kepp en el járja az Bégeny
es az Kiralyok palotáját, &c.

A Z M A S O D

L

TANUSAG.

Iegyezzük meg innét; Mely igen igaz a-
maz közönséges mondas: *Est commune mori,*
mors nulli parcat honori: Az halál közönséges, es
az nem kedvez semmi méltoságnak, &c. Ezert
nevezi az halált az David, minden testnek u-
tának, 1. Reg. 2. 2. Ide való az-is, az mit az Sz.
Pál mond, *Hebr. 9. 27.* El vagyón vegezve,
hogy mindennek egyfër meg kel halni. Ezt,
faját példajával bizonyittya az Rachel Affony.
Intettefünk azért innét; Hogy az halál ellen
fûntelen vigyazzunk, de nem ugy hogy az e-
lõtt el fûssünk, mert az igen hasonlatlan dolog
volna; Hanem hogy azt mindenkor kefen
varjuk az mi veg-orankra, tudvan hogy senki
azt el nem kerülheti, s-meg sem engebtelheti
akar mely draga ajandekaval-is. Ertettek ezt
meg az Poganyok közzül-is nemeltyek az kik
jözamb ertelemben voltak. Ez az oka,
hogy Romában noha minden Pogany Iste-
neknek Kapolnakat es Oltarokat csinaltanak;
De az halálnak (az kit õk Isten gyanant tartot-
tanak) semmi aifelet nem eppitettehek, mert
joltuttak hogy igen baratságtalan, ugy annyi-
ra hogy az mint az Poëta mondgya: *Equo pulsat*
pede pauperum tabernas, Regumq; turres. Egyenlõ-
képpen el járja az fegény emberek kalyibaját
es az Kiralyok palotáját, &c.

AZ MÁSODIKRÓL.

L

AZR20

Az Rachelnek halála felel, három dolgot jelent az Propheta. 1. Azt mondgya: Hogy nem hazajaban, hanem az ő budosának idejen, utaban eset halála. 2. Hogy sem falu, sem Varason, hanem az mezőn holt meg. 3. Hogy nem döggel avagy más fele halálnak nevével, hanem az gyermek búlesben lőtt halála, az mint oda fellyeb az tizenhatszadik verscskeből meg tessik. Ezeknek mindenikről, két avagy három szóval emlekezhetel. En rövidsegnek okaert azokat rendel fel né vešé.

T A N U S A G.

Tanullyuk meg innét; Hogy az Isten az emberek, nem mind egy úton szokta ez világból ki költöztetni, hanem kit egykeppen s kit penig maskeppen, az mint ő Sz. Istenfegeknek jó tessése. Lattjuk, hogy nemellyek, szép csendes halállal halnak meg jó vensegeknek idejen, es az ő szerelmestül temettetnek el tífességeissen, mint az Abraham Patriarcha, *Genes. 25. 7.* Nemellyek penig, isonyú es rettenetes halállal mulnak ki ez világból, az emberek itéleték ferint mayd ugyan idő nap előtt, kiknek meg hideg tetemeket sem temetik el; mint az Absolonnak, *2. Sam. 18. 17.* Nemellyek honnyokban az ő nemzetségek között solittanak ki Istentől, mint az David Király, *1. Reg. 2. 10.* Nemellyek idegen földön vizen, mint az Iacob Patriarcha, *Genes. 49. 32.* Es az Rachel Asszony az Iacobnak kedves felesége.

Intet-

Intetünk tehát innét; eppen penig az Kert
vala felel, bílog itélet
lalo yik el azt, hogy az U
hid yik el azt, hogy az U
tell essege. *Plal. 24. 1.* E
mo dgyuk; Hogy legye
aka a. *Matth. 26. 39.*
Nond immár az Prophe
az ton, az mellyen me
me mostan Bethlehem
áll a Iacob oslopot az ő t
me mondak mind ez m
oslo panak, &c.
Az igikben foglaltak
mal dik reše, holott elő
che nek el temettetele
per glen itt is az Moyle
1. Azt mondgya, hog
el mette az Iacob az ő
2. Hogy oslopot állato
It tert két dolgot kel m
1. Miert hogy sem falu
vise az ő kedves halottya
gya azon helyen temer
1. Miert emel oslopot
A Z E L S
V gyan azon utaban el
fel leget, imez következ
1. Mert jól turta, hogy
nak tellyessege, az mint a
I 2

Intettefünk tehát innét; Hogy fenkinek (ki valtképpen penig az Kereszteneknek) ki mulafok felől, balog itelettel ne legyünk, hanem hidgyük el azt, hogy az Ure az föld es annak tellyeffege. *Psalm 24. 1.* Es Christus Urunkal mondgyuk; Hogy legyen ugy, az mint Isten akarja. *Matth. 26. 39.*

Mond immár az Propheta: Es el temettetek az úton, az mellyen mennek Ephrataban, mely mostan Bethlehemnek neveztetik. Es állara Iacob öflopót az ő temető helyenél, az mely mondatik mind ez mai napiglan, Rachel öflopának, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanuságunknak masodik része, holott előnkben adatik az Rachelnek el temettetése. Ket dolgokat forgat peniglen itt-is az Moyses.

1. Azt mondgya, hogy ugyan azon útaban el temette az Iacob az ő feleséget.

2. Hogy öflopót állatot az ő temetése felet. Itt azért ket dolgot kel minékünk meg latnunk.

I. Miert hogy sem falura, sem Varosra nem vési az ő kedves halottját az Iacob, hanem ugyan azon helyen temeti el az hon meg hal?

II. Miert emel öflopót az ő temetése fölöt?

A Z E L S Ö R Ö L.

Ugyan azon útaban el temeti az Iacob az ő feleséget, imez következendő sepoakert.

I. Mert jól turtta, hogy az Ure az föld es annak tellyeffege, az mint az Sz, David Kiraly

L 2

es Pro-

es Propheta bizonyítja, *Psal. 24. 1.*

II. Mert azt-is ertette az Sz. ember, hogy az kik meg hálnak, ez világból ki költöznek, es az után azoknak az emberekkel semmi tarfa-
lagok es fővetsegek nincsen. Erről szól az Sz. Pál, *Hebr. 13. 14.* mondvan: Nincsen nekünk itt maradando Varasunk, hanem jövendőt ke-
rekszünk.

III. Mert az jelen valo állapot-is azt kevan-
ta. Hihető hogy ottan közel sem falu, sem Va-
ros nem volt, holott tífteffegesen el temet-
hetre volna az ő halottját, azért az fűkseg-is
hordozta az Jacobot hogy ugyan ott temesse
el az ő feleséget, az hon lsten ez világból ki
folította.

TANULSÁG.

Vegyűk eűnkben inner; Hogy ha az erős
firfunak minden föld hazaja, tehát az Kere-
tyen embernek-is minden hely átkolmatos az
temetsegre. Ezt saját példajaval bizonyítja az
Jacob, az ki az ő berelmes hazas tarsat, az ut-
ton temeti el. Hasonlokeppen cselekedik az
Abraham-is, az ki az ő feleséget az Sára Af-
font. az Poganyok közt temeti el, az mint
meg tetűk, *Genes. 23. 19.* Vetkeznek tehát amaz
babonas emberek, az kik egyyk földet az
masíknal fellyeb bűcsűllik, es azt mondgyak;
Hogy job az Templomokban temetkezni az
Oltar előtt hogy nem mint masut. Annakfe-
lette job az czinteremben-is, hogy nem azon
kivül.

De mi azokat ne
hídjuk el hogy az Ut
lye ege, azért az mi Ke
min lenűt fábadoson el
gye tífteffeges es tífrah

E L E N

De itt egy ellenve
mo dhatna valaki: Nam
meg Testamentumban-is
rad kijoknak; Hogy meg
ked s alul kötöztessek a
az mint meg tetűk, Ga
so. az llnet azért az köve
hely az masíknal fenteb
alko matoffab, &c.

De könyű erre az fel
nak az Sz. embereknek
let azok kiváltképpen
bol enki közönfeges re
nak elette azt-is mond
Sz. Atyak azzal, az ő m
ni a terek az lstennek
desi felől, hogy tudni-
igeri lsten az ő jambor
fegy elkül meg adgya,
az ő hozot Sz. ember
meg nevezet helyeken
kac &c.

A Z M A S O
R gi jo sokas ez, ho
L;

kivül. De mi azokat ne kövessük; Hanem hidgyük el hogy az Ure az föld es annak tellysege, azért az mi Kereszten halottainkat mindenütt szabadon el temessük, csak legyen tisztességes es tisztahely, &c.

ELLENVETÉS.

De itt egy ellenvetes tamad. Mert azt mondhatna valaki: Nam az regi Sz. Atyak, még Testamentumban-is meg hattak az ómaradekjoknak; Hogy még csak hideg tetemet-is által költöztessék az igiretnek földere, az mint ez meg tessék, *Genes. 49. 29. Ismet Cap. 50. 25.* Innét azért az következik, hogy egyik hely az másiknál senteb, es az temetelse-is alkalmatosab, &c.

De könyű erre az felelet; Mert az mi azoknak az Sz. embereknek Testamentumokat illeti, azok kiváltképpen való példák, azért abból senki közönséges regulát nem szabhat. Annakfeletre azt-is mondhattuk; Hogy az regi Sz. Atyak azzal, az ó maradekjokat, erőssíteni akartak az Istennek igiretinek be tellyeledése felől, hogy tudni-illik az mely földet megígért Isten az ó jambor eleiknek, minden ketfelegnélkül meg adgya, az mint ez meg tessék, az elő hozot Sz. embereknek befedekből, az meg nevezet helyeken. Lásd meg az Irafokat, &c.

AZ MASODIKROL.

Regi jó szokas ez, hogy az halottaknak temetelék

metefek mellet, vagy kőből, vagy faból, oflopot emeltenek, es arra, vagy bötüket metetennek, vagy penigh verfeket irtanak, az mint ez, az többi közt, az Iacobnak jelen való cselekedetiből meg tetűk. Ezt peniglen, iméz következendő fep okaert cselekette az Iacob.

I. Emlekezetnek okaert; Hogy az kik azon el mennenek, vagy fel, vagy alá (hihető hogy affele Kereftút mellet temette el) oda ternenek es meg tekintenek az oflopon levő bötüket. Mert meg se gondold, hogy azon az oflopon valami, iras nem lótt volna. Mi-is így fókunk cselekedni; Kedves emberinknek temetefe felet, oflopot emelünk, es arra Epitaphiumot ragasztunk, hogy az kik azt lattyak, meg tudgyak kit temettek oda.

II. Ezzel az Iacob, az jövendő bodog felatadas felől való jó remenfeget-is akarta meg jelenteni. Hogy tudni-illik, az ő kedves felesfeget nem vettette el, hanem csak előtte bocsatotta, es hogy el jű az idő, mikor ifmet felatad, meg Ujjult testben, az mint az Sz. Pal, 1. Cor. 15. nagy fepen tanit. Ugyan ezen okaert cselekedti, hogy el-is temeti őtet.

III. Ezzel az ő buzgo feretetiti akarta ő hozza meg mutatni; Hogy ő nem csak elteben ferette az Rachelt, hanem holta után is fereti, es az ő bodog emlekezetinek meg maradasara, az ő temetefe felet oflopot emelt, &c.

TANU-

Igyezzük meg innent
tye halottaink környűl
ide en, tettelegesen, de
for olodnunk. Ezt kev
tye megvesseleg; Hogy a
Le nek Iako Templum
de a tetemekkel-is tette
Mi d peniglen az mi ő ho
ret tünk, mellyet meg a
el. Vegezetre az jó peld
rel elott. Mert az peld
na yembereke) felette
ra, mind penig az gono
hat egen az Poganyok
kat el sem temettek, h
for, nemelylek az vizbe
be, nemelylek penig
tetek, hogy most azok
vagy az Ebekkel fagg
me csak ki mondalra
ma ok meg öttek. Vet
ftal is, az kik nagy fok
eln k az ő halottjokn
min ezt kőnpyen cseb
kor jelen vagyon ő ve
tye i egygyűseget kő
tria haval egyyűt, az n
ink környűl tetteleggel
min et fejenkent felegy

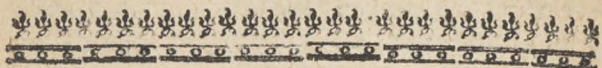

TANÚSÁG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az mi Keres-
tyen halottaink környül, utolsó fűkfegeknek
idejen, tífteffegessen, de babonafagneikül kel
forgolodnunk. Ezt kevannya mind az Keres-
tyeni kegyesség; Hogy az kik eltekben az Sz.
Leleknek lakó *Templumi* voltanak, ozoknak hi-
degh tetemekkel-is tífteffegessen bannyunk.
Mind peniglen az mi ő hozzajok valo igaz se-
retetünk, mellyet még az halál sem törölhet
el. Vegezetre az jó pelda adas-is egyeb embe-
rek előtt. Mert az példak (kiválteppen az
nagy embereke) felette hathatok, mind az jó-
ra, t-mind penig az gonosra. Verkeztenek te-
hat regen az Poganyok, az kik az ő halottyo-
kat el sem temettek, hanem nagy gyalazato-
son, nemellyek az vizben, nemellyek az tűz-
ben, nemellyek peniglen az pervataban ve-
tettek, hogy most azokrol ne bollyak, az kik
vagy az Ebekkel faggattattak el, avagy (az
mely csak ki mondasra-is ifonyusagh) ünön
magok meg öttek. Verkeznek most az Papi-
stak-is, az kik nagy sok fele illetlen dolgokkal
elnek az ő halottoknak el temeteseben, az
mint ezt könnyen ebebe veheti, az ki olyan-
kor jelen vagyon ő vellek. De mi az Keres-
tyeni egyigyűseget kövessük, es az Iacob Pa-
triaichaval egygyűt, az mi Keresztyen halotta-
ink környül tífteffeggel forgodgyunk. Erre
minket fejenkent segellyen, az mi kegyelmes

Istenünk, Fiaert az Ur Iesus Christusert, Amē.

XX. PRÆDIKATIO.

Act. 9. vers. 36. &c.

*Toppeban peng vala egy Tanit-
vany Asszony, &c.*

NEm oknelkül mondgya az Sz. David, *Psal.*
112. 6. Hogy az igaz ember örök emleke-
zetben leſen: Mert az Iſten az hiveknek ne-
veket az gló könyben be írta, *Luc. 10. 20. Apoc.*
13. 8. Annakfelette, ez vilagon-is az ő bódog
emlekezeteket meg tartya. Peldank erre az
többi közt, az Tabitha Asszony, az kinek ne-
vet Iſten az Sz. irasban be jegyeztette, an-
nakokaert mind ez oraiglan-is meg maradot,
főrt világ vegezetig-is fen áll, &c.

S U M M A.

Summaja azert ez meg hallot igiknek csak
ez: Meg írja itt az Sz. Lukacs, az Tabitha As-
sónynak, mind életet, s-mind halalat, minden
körüül álló dolgaival egyetemben.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, ket reſekre oſthattyuk
ez igiket. Mert az első reſeben előnkben ada-
tik, ennek az Szent Asszonyiallatnak életének
folyása.

fol. ala. Az másodikban p
em. ekezik az Evangelist
mond az Evangelist
eg. tanitvány Asszonyiall
la. Tabitha, mely Görögül
az. Őz avagy vadkecske.
cs. ekezetekkel es alam
az. egenyeknek oſtogat
z. igikben foglaltatik
gu. knak első reſe, hol
fo. yiallatnak mind fene
fe. ſet, nagy forgalmato
Lu. acs. Mindeneknek e
rő. emlekezik, es azt m
vo. neve. Ez Görögül
az. mi nyelvünkön an
va. y vadkecske. Hihet
te. az ő eleitől vette v
ty. k, hogy az ember
ze. ket, egy nehany
fo. ſor, hitről avagy v
az. mondgya felőle,
fo. yiallat volt. Így fo
ak. orbeli allapathoz k
lo. idejében, nem cs
az. Tanitványok, han
fo. yiallatok-is, az kik
vő. tő Evangeliumat be
lol. vallafan voltanak.
gy. volt az Tabitha

folyata. Az masodikban penig az ő halalarol emlekezik az Evangelista.

Mond az Evangelista: Ioppeban penig vala egy tanitvany Afsonyiallat, az kinek neve vala Tabitha, mely Görögül λογιάς, *Dorkas*, az az, őz avagy vadkecske. Ez gazdag vala jó cselekedetekkel es alamifnakkal, mellyeket az fegényeknek öfogat vala, &c.

Ez igikben foglaltatik be jelen valo tanusagunknak első refé, holott ennek az Sz. Afsonyiallatnak mind femelyet, f-mind magavifelefer, nagy fmgalmatofan megh írja az Sz. Lukacs. Mindeneknek előtte peniglen, neveröl emlekezik, es azt mondgya hogy Tabitha volt neve. Ez Görögül λογιάς, Deakul *Caprea*, az mi nyelvünkön annyit tesen mint őz, avagy vadkecske. Hihető hogy ezt az nevezetet az ő eleitül vette volt. Mint mostan-is latyuk, hogy az emberek, az ő eleiknek nevezeteket, egy nehany izig meg tartyak. Masodfor, hitiröl avagy vallasarul emlekezik, es azt mondgya felöle, hogy Tanitvany Afsonyiallat volt. Igy fol penig az Evangelista, akkorbeli allapathoz kepest. Mert az Apostolok idejeben, nem csak ferfiakbol állottanak az Tanitvanyok, hanem voltanak Szent Afsonyiallatok-is, az kik az Ur Iesus Christus Idvözitő *Evangeliumat* be vertek, es az Apostolok vallasan voltanak. Azok közzöl azért, egyik volt az Tabitha Afsony-is. Laid meg az

többi

többi közt, *Mat. 1. 14* Harmadsor, Iako helyet-is meg írja, és azt mondgya hogy Ioppeban lakott. Az Ioppe, más nevel Iapho, az tenger mellett való Varos volt, az Manassés Sorlaban, noha az *Ieronymus Doctör* az Dán nemzetlegének tulaydonította. Effelől azt írja Solinus, hogy igen régi Varos volt, úgy-mint az kit meg az viz ózón előtt, az Noe Patriarchának fia az Iaphet, eppitet, és az ő nevere nevezet volt. Ez csak közel volt Lidda Varosához; egy magas kőföklá, úgy hog Ierusalemből fabadon meg láthattak. Ebbe ment vala az fegeny Ionas Propheta, el akarván kerülni az Istennek parancsolattját, az Ninivebe való menetel felől. *Iona 1. 3.* Itt mulata az Sz. Peter-is ugyan jó ideiglen, amaz Simon nevű Szigyartónak hazanal, halott amaz ssep menyeyi jelenest-is lata az Poganyoknak bevetelek felől, az mint erről nyilván való irasunk vagyon, *Mat. 10. 5.* Itt volt azért lakása ennek az Tabitha Affionynak-is, Negyedűr, az ő külföld forgolodását-is meg írja, és azt mondgya, hogy gazdag volt jó cselekedetekkel és alamsinnakkal, mellyeket az fegenyeknek osztogatott. Ezekről nyilvánban és bővebben-is emlekezik ide alab az Sz. Lukács *vers. 39.* holott azt olvassuk; Hogy minekutanna az Tabitha meg halt, az fegenyek környül fogtak őtet, és nagy frankozással mutogattak az ő ruhajokat, mellyeket az Tabitha életeben ő nekik

nek adot. Lásd meg
T A N U

I. Tanuljuk meg inn
nin sen semely valoga
ket rómeit be fogad,
nek Az Sz. Peter bizony
mon lván: Bizonyossan
meg tapáttam, hogy
való gato, hanem mindet
ves neki akar kicsoda, az
got cselekedik. Az Sz.
Gal. 6. hogy az Isten az
lye er nem nezi. Híson
25. gyan ezen dolog n
nak peldajabolis, az k
mitazonalatt ihon az
fán altatot. Intettelsűn
ha Sz. Isten nem sem
gyók olyanok, hogy
fiat is leanyi lehetsűnk.
I. Vegyük esűnkbe
gaz amaz közönléges m
ra 7. 11. az az, Az jó
tun után-is meg marad
tett k az Tabitha Affion
patabol, az ki felől a
kát, hogy gazdag volt
álai ísnával. Ime azért a
min l ez oraglan-is me
fűn. tcharinnet; Hogy.

nekiek adot. Lásd meg az locust.

TANUSÁGOK.

I. Tanullyuk meg innét; Hogy az Istennel nincsen semely valogatas, hanem mindeneket örömeft be fogad, valakik ő hozza mennek. Az Sz. Peter bizonyitja ezt, *Act. 10. 34.* mondvan: Bizonyossan vegere mentem es meg tápasztaltam, hogy az Isten nem semely valogato, hanem minden nemzetsegben kedves neki akar kicsoda, az ki őtet feli, es igassa-got cselekedik. Az Sz. Pál-is azt mondgya, *Gal. 2. 6.* hogy az Isten az embereknek semelyeket nem nezi. Hasonlokeppen fol, *Colos. 3. 25.* Ugyan ezen dolog meg tetfik az Tabithának peldajabol-is, az ki noha Aßönyiallat, mindazonaltal ihon az Tanitványok közze fámlaltator. Intettefsünk azert innét; Hogy ha az Sz. Isten nem semely valogato, mi se legyünk olyanok, hogy az mi Atyanknak igaz fiaí es leanyi lehetsünk.

II. Vegyünk esünkben azt-is: Mely igen igaz amaz közönseges mondas: *Vivit post seculum virtus*, az az, Az jófagos cselekedet holtunk után-is meg marad. Ennek valosaga meg tetfik az Tabitha Aßönyynak jelen valo állapattyabol, az ki felől azt jelente az Sz. Lukács, hogy gazdag volt jó cselekedetekkel es álamísnával. Ine azert az ő bodog emlekezeti mind ez oraiglan-is meg maradot. Intettefsünk tehát innét; Hogy az jófagos cselekedetekben

tekben gyakorollyuk magunkat, hogy Isten előtt kedves, ez világi emberek előtt pedig legyen dicsíretes az mi jó magunkviselese, sőt meg holtunk után-is mondgyak azt felőlünk, hogy gazdagok voltunk életünkben jó cselekedetekkel. De bodog Isten, ki keves tarsai vannak az Tabitha Assónynak ez mostani világnak fiai és leányi között, &c.

Ez, az első resecskenek rövid magyarázata. Mond immár az Evangélista: Történetek pedig azokban az napokban, hogy betegségemiat meg halna, &c.

Ez rövid igikben foglaltatik be, ez felvitt igiknek második ága, holott az Tabitha Assónynak somoru halála adatik előttünkben. De hogy innét-is az Kereszténynek több lelki gyűlöletet vehessenek, csak azt lassuk meg; Miért hogy az Sz. Isten, ezt az jószágos cselekedetekkel bővítködő Assónyiállatot, ez világból ki szolitotta, holott az mi itéletünk szerint, csak az fűkölködőknek taplalásokert-is, sok jó esztendőig kellett volna ez világon élni?

Ennek nagy szép okai vannak, im csak röviden fámlalom elő, kerlek halgas reja és tanuld meg.

I. Meg hal az Tabitha Assóny, mert noha Sz. Assónyiállat, mindazonáltal ugyan ember volt, és az közönséges *forának* alaja vetetett; Földből vetettel, és földbe kell lened, *Genes. 3. 19.*

II. Hogy ez alkolmatossággal az Sz. Isten, az hi-

az b... veknek hűsöket pro...
enn... az Sz. Assónynak...
gonak környülle; M...
Mert azt írja az Sz. Luka...
na az ő holt teitert nagy...
tak volna, az ő felső ha...
Anakfelette bizonyos...
az Sz. Peterhez, által hiv...
nyok, Ladda nevi Varas...
gel... ta ide alib bizonyit...
II. Hogy ezzel az Sz...
ze... do csuda tetelre, ug...
Ug... is lón pedig; Mert...
vek meg mondtok v...
az Tabitha Assónynak h...
lek... es ötöt fel-tamára...
pe meg írja az Sz. Luk...

egyezzük meg inne...
de... ket az ő dicsősége...
vő... egekre igazgat. A...
ez... Proverb. 16. 4 mon...
ne... et magaert cseleke...
do... og meg tessék, az...
lal... bol-is. Mert azt írj...
mi... ekutanna az Sz. Pe...
na... loppe Varosában az...
tal... azt az Varasnak lak...
hi... enek az Ur Iesus Chr...
go... olvasunk az Naim

az hiveknek hitőket próbálta, mint fenvedik ennek az Sz. Áffőnynek halalat, es mint forgodnak környülle; Meg-is tetűik peniglen; Mert azt írja az Sz. Lukacs, hogy minekutanna az ő holt tetűet nagy fepen meg mosogatnak volna, az ő felső házban helyhezettek. Annakfelette bizonyos embereket bocsatvan az Sz. Peterhez, által hivatnak őtet az Tanítványok, Ladda nevű Varasbol, az mint az Evangelista ide alab bizonittya, *vers. 38.*

III. Hogy ezzel az Sz. Isten, az következendő csuda tetűre, ugy mint utat nyitna; Ugy-is lőn penig; Mert minekutanna az következőek meg mondottak volna az Sz. Peternek, az Tabitha Áffőnynek halalat, által mene vellek, es őtet fel-tamasta, az mint ezt-is nagy fepen meg írja az Sz. Lukacs ide alab, *vers. 41. &c.*

T A N U S Á G.

legyezzük meg innet; Hogy az Isten mindeket az ő dicsőffegere es az hiveknek idvőffégekre igazgat. Az Salamon bizonittya ezt, *Proverb. 16. 4.* mondvan: Az Isten mindeket magaert cselekedet, &c. Ugyan ezen dolog meg tetűik, az Tabitha Áffőnynek halalabol-is. Mert azt írja az Sz. Lukacs; Hogy minekutanna az Sz. Peter, fel-tamastotta volna loppe Varosaban az Tabithat, meg hallottak azt az Varasnak lakosi, es sokan közzűlők hittének az Ur Iesus Christusban. Hasonlo dologot olvasunk az Naim Varosanak lakosi felől-

18, *Lnc.*

is, *Luc. 7. 16.* Intettefünk azért inner; Hogy az Istennek dolgait feletteb ne vizsgáljuk, es az ő cselekedetiről ő Szent felsegetül sámor ne vegyünk, hanem hadgyuk szabadlagaban, es hidgyuk el hogy meg azokbol-is jót hoz ki, az mellyek nekünk külökeppen illetlen dolognak lattatnanak. Az Sz. Pál bizonyitja ezt, *Rom. 8. 28.* mondvan: Az kik az Urat szeretek, azoknak mindenek javokra foglaltatnak. Engedgye az mi Sz. Istenünk, hogy mi mindenben így viselhesfünk magunkat, Amen.

Ez ennek az második rebeskemenek-is rövid magyarázattya.

XXI. PRÆDICATIO.

Math. 9. vers. 18.

Mikor ezeket mondana Iesus, ime egy ember, &c.

I Gazan mondgya az bölcs Seneca, egyűt az ő irasaban; Hogy mind annyifor meghalnak az emberek, valamenyiser az ő szerelmes embereiktől meg valnak. Mert belejék oltotta ezt az termeset, nem csak az okos-lelkű emberekben, hanem meg az oktalan állatokban-is, hogy az ő tenyefeseken az ő mondgyok szerint sirankozzanak. Ide szabadgyuk az

tyuk az mit amaz Ovidius mile felől mond.

*Quis populi marensis
quis queritur scire
Olivans, nido implumes
Flis nocte, rana, filens*

Az a: Mikeppen az Philárny kaban ülven, siraffa el vesztet fíni felől, kiket a ber az ő féskeből meztelen ő po niglen egész etfika fíni ülve, az ő keserves vert mon lgya, &c. Ha azért, tokl n-is ilyen indulatol vel kab az okoslelkű c lyuk az ő hazok nepen zalt az mint ez, meg te lajir snak jelen valo cs

S U M M A

Su majja azért ez me ez: Meg írja itt, az Sz. forelmatostörekefelet mellé, az Ur Iesus Chri val egyetemben, &c.

R E S Z

Taufagnak okart, ke ez rövid igket. Mert az titik az lajirulnak töreke leant a mellett. Az második

tyuk az mit amaz *Ovidius* nevű *Poëta* az *Phile-*
mle felől mond.

Qualis populeâ mœrens Philomela sub umbra,

Amisſos queritur ſœtus, quos durus arator

Observans, nido implumes abſtraxit; at illa

Flens nocte, ramaq; ſitens miſerabile carmẽ integrat.

Az az: Mikeppen az *Philemele* az nyar fának
árnyekaban ülven, ſiraffal panaszkodik az ő
el veſet fiú felől, kiket az kemény ſanto em-
ber, az ő feſkeből meztelen koraban el vitt,
ő peniglen egész eſtaka ſirvan, az fának ágán
ülven, az ő keſerves veſeit nagy zokogással
mondgya, &c. Ha azért, még az oktan alla-
tokban-is illýen indulatok talaltatnak, meny-
vel inkab az okos lelkű emberekben fel talal-
lyuk az ő házok nepen valo méltó ſiranko-
zaſt, az mint ez, meg tetſzik az többi közt, az
Iajirufnak jelen valo cselekedetiből, &c.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
ez: Meg írja itt, az Sz. *Mathæ*, az Iajirufnak
Borgalmatos törekedése, az meg holt leánya
mellet, az Ur *Ieſus Chriſtus*nal, annak háſna-
val egyetemben, &c.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, ket reſekre oſthattyuk
ez rövid igiket. Mert az elſő ágában meg irat-
tatik az Iajirufnak törekedése, az ő meg holt
leánya mellett. Az maſodikban penig, az ő tö-
rekedeſe

szünk azért innet; Hogy
feleltet ne vizsgáljuk, el
ő Szent felfegetűl ſáma
hadgyuk ſabadlagában,
még azokból-is jót hoz
külökeppen illeten do
Az Sz. Pál bizonyítja ezt
Az kik az Urat ſeretik,
javokra ſolgaltatnak,
ſtenünk, hogy mi min
k magunkat, Amen.
k reſeſkenek-is rövid

PRAEDICATIO.

verſ. 18.

ondana *Ieſus*, im

ber, &c.

z bölcs *Seneca*, egy
gy mind annyifor meg
valamenyifor az ő ſer-
g valnak. Mert beſe
et, nem csak az okos le-
nem még az oktan al-
az ő tenyefeſeken az ő
ſirankozzanak. Ide ſá-
gy az

tőrekedésének hátnarol emlékezik az Evangelista. &c. Ez mind Summaja s-mind rendi az igiknek. Laffuk immár az igiket rendel.

Mond az Evangelista: Mikor ezeket mondana Iesus, ime egy ember, ki az Synagoganak fejedelme vala, el jöven, terdre esek ő előttre, es monda: Az en leanyom mostan holt meg, de jere, es vessed az te kezeidet ő reja, es meg elevenedik.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak első része, holott három dolgokat forgat az Sz. Mathæ. 1. Az tőrekedő semelt írja meg. 2. Az ő cselekedetiről emlékezik. 3. Az lajirufnak jó remenfege felől szól, &c.

Az mi az első dolgot illeti; Az tőrekedő semely felől három dolgokat jelent. 1. Azt mondgya hogy fő ember volt. 2. Azt írja, hogy az Synagogabol való volt. Mert noha immár akkor az Sidoknak termefet berint való Fejedelmek nem volt, mert az Romai birodalom alá vettettének vala, megh amaz Nagy Pompejus idejében: Mindazonáltal, meg engedtek az Romai Tisztartok, hogy Tanacsbeli emberek legyenek ő közöttök, az kik hol mi a-prolek dolgokat el igazicsanak, es az derekas *causákat* az ő semelyekre igazicsak. Ezt az Sidok Synagoganak hittak. Ebből való ember volt azért ez-is, az kiről itt emlékezik az Sz. Mathæ. 3. Az Sz. Mark. Cap. 5. 22. es az Sz. Lukacs Cap. 8. 41. nevet-is megh irjak, es azt mond.

mondgyak hogy lajirufnak
TANU

T nulljuk meg innét;
min en rendbeli embere
az k ket, mikor ő Sz. llt
tya, z ő Sz. Fiahoz az
von on, es az ő Anyaie
faga an plantal. Ezt, igen
előt ben Christus Urunk
van imaz jó főlö Gázda
ben külömb külömb idő
kafé ar bocsátot ki. Ugy
tető az lajirufnak jelen
az k az Sido Synagoga
igaz. Intettségünk azért
den k felől jó remenfe
kik z Christus igaz ifme
zok ak meg terefekest k
imm r az Evangelista: E
f-mo da: Az en leanyom
de je e, es az te kezeide
Ez az második dolog,
ben orgat az Sz. Mathæ
azt k l meg latunk, ho
ezt a lajirus avagy nem f
illeti vagy on az lajirufna
is, a melyet követhetők
gyor fogytakozaf-is, me
nunk Mert, mindenekne
dolo az, hogy az ő utol
M

mondgyak hogy Iajirusnak hittak, &c.

TANUSAG.

Tanullyuk meg inset; Hogy az Istennek, minden rendbeli emberek közt vannak hivei, az kiker, mikor ó Sz. Istenfegenek jo akaratya, az ó Sz. Fiahoz az Ur Iesus Christushoz vonson, es az ó Anyafentegy-hazanak tarsasagaban plantal. Ezt, igen sepp peldaban adgya elonkben Christus Urunk, *Matth. 20. 1* hozvan amaz jo boldo Gazdat, az ki az ó boldoben, kulomb kulomb idokben, Uyjob munkafokat bocsatot ki. Ugyan ezen dolog meg tetfik az Iajirusnak jelen valo allapittyabol-is, az kit az Sido Synagogabol, az ó Sz. Fiahoz igazit. Intettefsunk azert inset; Hogy mindenek felol jo remensegben legyunk, es az kik az Christus igaz ismeretin kivul vannak, azoknak meg terefekert könyörögjünk. Mond immár az Evangelista: Es terdre esek ó elotte f-monda: Az en leanyom mostan holt megh, de jere, es az te kezeidet ved reja, &c.

Ez az masodik dolog, mellyet az elfo refeben forgat az Sz. *Matthæ.* Itt minekunk csak azt kel meg latnunk, hogy ha jol cselekedte-e ezt az Iajirus avagy nem? Az mi ezt az kerdest illeti; vagyon az Iajirusnak cselekedetiben jo is, az mellyet kovethetunk: De ellenben vagyon fogyatkozaf-is, mellyet el kel ravoztatnunk. Mert, mindeneknek elotte, dicsiretes dolog az, hogy az ó utolso fukfegenek ide-

M

jen, az

jen, az Christushoz folyamodik, es ő Sz. feleségének könyörög. Másodszor hogy terdre esven Idvőzítünk előtt, őtet imadgya; Mellyel nagy nyilván meg jelenti, hogy nem pusztá ember az Christus. Vegezetre; hogy jó reményekben legyen az ő meg holt leányának jövődő fel-tamadása felől. De ellenben foggyarkozas az ő dolgában, először, hogy hamarabaz Christushoz nem megyen, hanem mekkutatanna az ő leánya meg hal. Másodszor; hogy azt kívánja Christus Urunkul, hogy az ő házhoz mennyen, es az ő Sz. kezektől ő meg holt leányára vetven, úgy tamassza fel. Külömben visele magat amaz *Centurio*, az körül oda fellyeb az nyoltzadik *caputban* emlekezik az Sz. Mathæ, az ki el hive, hogy tavoly leteben-is meg gyógyithattya az ő solgajat.

T A N U S A G.

Vegyűk effünkben innét; Mely igen igaz; az mit Sz. Pál *Rom. 8. 28.* mond: Az kik az Urat szeretik, azoknak mindenek javokra solgálnak. Meg tessék ennek igaz volta az lajirufnak jelen valo állapottyabol. Ime az ő leánya meg hal, es ez alkalmatossággal az Ur Iesus Christushoz folyamodik, es az ő hitiben erősítettik. Melly dolog ha nem következet volna, talam keőbbben kereste volna meg az Christust. Iavara fordította tehát az lsten az lajirufnak az mely ő neki külsőkeppen nem tessék. Intetteffünk azért innét; Hogy ne zugolodgyunk az mit Sz.

m Sz. lstenünk ellen. g; vagy kár-vallással, ne; bomoru halálával. H nem vegyűk hala-adat az Job Patriarchával az az jokat az Uról el ve mit nem fenvednök be Job 2. 10. etc. Mond meg-is az Evan Es; &c. Ez immár az h be; z ellőreinek; Holoz m; legeritja meg az Sz ho; leánya felől. Innet me; tessék, hogy volt hit lajirufnak: Mert ha nem Ur nkhoz sem ment vol ly; bizodalommal sem az; meg holt leányának felő.

T A N U S

Igyezzűk meg innét hit; ebben az életben. ken; nevededik. Az Salá Prov 16. 4. 18. holott az igaz knak utok hasonlo mel; eges deligh mind ezt; z Tanitványok-is, az nak azon könyörögnek, őre; dicze. Luc. 17. 5. Ugy tessék; az lajirufnak jelen M 2

folyamodik, es ő Sz. le-
Mifodfor hogy terdet-
ut, őtet imadgya, Mely-
jelent, hogy nem pü-
vegeztet, hogy jo m-
az ő meg holt leanya-
felől. De ellenben fo-
ban, előfor, hogy ma-
em megyen, hanem
ya meg hal. Mifodfor
Christus Urunkul, hog-
n, es az ő Sz. kezét
etven, ugy tmaffa fo-
t amaz Cenuis, az kir-
adik caputban emleke-
hive, hogy tyoly let-
nattya az ő bolgajat.

U S A G,
innet; Mely igen igaz,
18. mond: Az kik az Ur-
indenek javokra bolga-
ek igaz volta az lajirus-
bol. Ime az ő leanya meg-
offiggal az Ur Iesus Chr-
es az ő hitiben erősítte-
nem következet voltan-
e volna meg az Christus-
at az lsten az lajirusnak
ppen nem teték. Innet
logy ne zugolodjunk az

mi Sz. lstenünk ellen, mikor vagy betegfeg-
gel, vagy kár-vallással, vagy az mi berelmefink-
nek somoru halálával minket meg latogat:
Hancin vegyük hala-adással ő Sz. fellegetül, es
az Iob Patriarchával azt mondgyuk; Hogy ha
az jokat az Uról el vettük, az gonoskokat
miert nem kenvednök bekevel? &c. Lásd meg,
Iob. 2. 10. &c.

Mond meg-is az Evangelistanal az lajirus:
Es el, &c. Ez immár az harmadik es utolsó re-
se az első renek; Holott az lajirusnak jo re-
menfeget írja meg az Sz. Mathæ, az ő meg
holt leanya felől. Innet azért nagy nyilván-
meg tetők, hogy volt hiti (noha gyenge) az
lajirusnak: Mert ha nem let volna, Christus
Urunkhoz sem ment volna. Annakfelette, il-
lyen bizodalommal sem follot volna ő előtte,
az ő meg holt leanyának jövendő fel-tamadása
felől.

T A N U S A G.

legyezzük meg innet; Hogy az hiveknek
hitők ebben az életben, naponkent es oran-
kent nevededik. Az Salamon bizonyítja ezt
Proverb. 4. 18. holott azt mondgya: Hogy az
igazaknak utok hasonlo az haynalhoz, az
mely egész deligh mind nevededik. Ertettek
ezt az Tanitványok-is, az kik Christus Urunk-
nak azon könyörögnek, hogy az ő hiteket
őregbicze. Luc. 17. 5. Ugyan ezen dolog meg-
tetők, az lajirusnak jelen valo allapattyaiból.

M 2

Innet

Intetefsünk azért innét ; Hogy se magunknak, se peniglen egyebeknek hitőknek gyenge voltan meg ne botrankozzunk, hanem az Istennek Sz. igejét forgalmazotfán halgassuk ; Mert az hit, hallasból vagy on, az hallas penig az Istennek igeieből, *Rom. 10. 17.* Ez mellet, az Tanítványokkal egyetemben igen könyörögjünk, hogy az Ur Iesus Christus az mi hitünket öregbítse. Ez azért az első résznek rövid magyarázata.

Mond immár az Sz. Mathæ: Akkoron felkelven Iesus, követé űtet az ő Tanítványival egyűt. Ez igikben foglaltatik be tünufagunknak második része, holott az Iajirus törekedése nek hátra adatik előnkben. Effelől azt jelenti az Evangelista, hogy engedet Iadvőzítőnk az ő kevanfaganak, es el ment velle. Itt minekünk csak azt kel meg latnunk; Miert hogy Christus Urunk illyen könnyen el megyen az Iajirusfal? Az mi ezt az kerdest illeti, voltanak volna az mi Iadvőzítőnknek bizonyos okai, az mellyek arra inditattak volna, hogy az Iajirusnak kevanfagat megh vesse. Mert mindeneknek előtte, az Sido Synagoga-bol valo vala: Azt itilhetette volna azért felőle, hogy csak kemlődik utanna. Annakfelette, lattatik alkolmatlan időben űtet haborgatni, es az ő méltatlan kevanfagaval busítani. Vegetetre (hogy most több dolgokat be ne hozzak) lattatik igen kicsiny hitinek lenni az Iajirusnak.

rusnak, holott azt kevannya Christus Urunk-
tul, hogy meg hazahoz mennyen, es ott ta-
massa fel az ő meg holt leányát. Mintha Idvő-
zítónknak nem volt volna arra hatalma, hogy
tavoly leteben az ő leányát meg elevenitse,
&c. De mind ezeket hatra hagyván Christus
Urunk, fel kel, es az lajirusnak hazahoz me-
gyen, az ő Tanítványival egyetemben, imez
következendő fep okokert.

I. Mert az lajirus ugyan azt kevanya hogy
hazahoz mennyen Idvőzítónk. Enged azért
az ő kevanfaganak, es fel kelven, mind az ő
Tanítványival egyetemben oda megyen:

II. Mert fő ember vala az lajirus, az mint
oda fellyeb az Evangelista jelente. Meg bő-
csüllli tehát Christus Urunk az fő embernek
semelyet, es kevanfaga ferint cselekedik.

III. Hogy az következendő csudát tette-
teffebbe tenne. Ugy-is lón penig az, mint
meg tetfik ide alab *vers. 26*,

IV. Vegezetre, hogy ezzel-is az lajirusnak
gyenge hitit vastagitana es öregbitene, az
mint-hogy meg-is vastagita.

TANULSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az Christus
nem veti meg az hűveknek könyörgéseket,
hanem alkalmas időben meg halgattya es
meg segiti azokat. Ezt nagy fok irafokkal es
peldakkal bizonyíthatnam, de az nyilván való
dologban nem mulatok, mert igaz elég erre

M ;

az mi

az mi Idvőzítőnknek jelen valo cselekedeti,
 az ki az Iajirusnak, az ő meg holt leánya mel-
 let valo könyörgéset az ő Sz. fűleiben bocsat-
 van, mindgyart fel kel, es az ő Tanítványival
 egyyút hazához megyen. Nem olyan volt te-
 hat Christus Urunk, mint az *Római Papa*, az ki
 noha Christus Vicariusnak tartya magát,
 mindazonáltal senkinek semmi tífteffeget nem
 tésen. Es nem hogy az fő embereknek töre-
 kedésekre hazokhoz menne; De meg az Kira-
 lyoknak-is ő utanna kel sugorgani, az kik ha ő
 hozza mennek, meg csak kezeket sem fogja,
 hanem az ő búdós labat nyújtja, es azt csokol-
 cattyá vellek, &c. Vigasztallyuk azért az mi
 Idvőzítőnknek felidsegevel mi magunkat.
 Nem veti meg az mi könyörgésünket-is, csak
 az Iajirusfál egyyút ő hozza folyamodgyunk,
 es az mi nyomorúságinkban ő tülle kerjünk
 segitfeget.

Engedgye az mi kegyelmes Istenünk, hogy
 mi minden fűksegünkben egyedül csak az Ur
 Iesus Christushoz folyamodgyunk, el hiven
 hogy meg halgat, es alkalmatos időben jól
 tésen mi velünk-is, Amen.

XXII. PRÆDIKATIO.

Matthai

Matthai 9

Ikor azért el jut

N Em oknellkül mon

Matth. 23 18. Hogy

adatot, mind az E

őn. Mert valamit ak

er meg cselekedhet

ber, f-mind peng tivol

me tetsik az ő lok ren

az neliyeknél gyakran e

ge tak. Azok közt per

me ról itt az Sz. Matthe

S U M M

S m m a j a azért ez me

ez: Meg írja itt az E

run ak egy nevezetes

iluk hogy hogy tima

nev fő embernek meg

R E S Z

T n u s a g n a k o k a e r t , k

r e f e r e n c i a t t y u k e z i g

f e b e n , k ö r n y ű l á l l o d o

E v a n g e l i s t a e n n e k a z d o

b i n e n i g a z c s u d a t í r j a

S u m m a j a f - m i n d r e n d i a z

m á r z i g i k e t . M o n d a z S z

j u t o r v o l n a I e s u s , a z S y n a

n e k i z a z h o z , e s l a t t a v o l n

h a b o g o l o k a l a g o t , m o n d

M 4

Matthæi 9. vers. 23.

Mikor azért el jutot volna Iesus, &c.

NEm oknelkül mondgya Christus Urunk
 Matth. 28 18. Hogy ő neki minden hatalom
 adatot, mind az Egen, s-mind pedig ez
 földön. Mert valamit akart ő felfege, minde-
 neket meg cselekedhetet, mind jelen lete-
 ben, s-mind pedig tivolly leteben, az mint ez
 meg tetsik az ő lok rendbeli csuda tetelből,
 az melyekről gyakran emlekeznek az Evan-
 gelisták. Azok közt pedig nem utolsó ez,
 melyről itt az Sz. Mathæ. bizonyfagot tésen.

S U M M A.

Summaja azért ez megh hallot igiknek csak
 ez: Meg írja itt az Evangelista, Christus U-
 runknak egy nevezetes csuda tetelet, tudni-
 iluk, hogy hogy támasztotta fel amaz lajrus
 nevű fő embernek meg holt leanyát, &c.

R E S Z E I.

Tanulságnak okaert, két kiváltsképpen valo
 resekre othattjuk ez igiket. Mert az első re-
 seben, környül álló dolgairól emlekezik az
 Evangelista ennek az dolognak. Az második-
 ban pedig az csudát írja meg, &c. Ez mind
 Summaja s-mind rendi az igiknek, lassuk im-
 már az igiket. Mond az Sz. Mathæ: Es mikor
 jutot volna Iesus, az Synagoganak fejedelme-
 nek hazához, es latta volna az sifosokat es az
 haborgo fokafagot, monda nekik: Menn e-

M 4

tek el

tek el innen, mert nem holt meg az leanzo,
hanem aluszik, es csufollyak vala ötet, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanufagunknak el-
ső rebe, holott (az mint mondam) környül
állo dolgait adgya előnkben az Evangelista az
következendő csudának. Elsőben-is penig azt
jelenti meg; Mit talalt Chriltus Urunk annak
az fő embernek hazánál? Ime Sipofokat avagy
Trombitafokat es tolyongo avagy haborgo-
lok nepet emleget. Az honnet meg tetfik,
hogy immár az Sidoknak-is esek veset volt, es
az bomfed Pogany embereknek hitvan foka-
fok közöttül nemellyeket ők-is be vettek volt.
Mert az Poganyok az ő halotttyok melle affele
embereket fogattanak, az kik mind fajokkal
nyelvekkel, s mind peniglen *Musica* berfiamok-
kal, az meg holtaknak dicsireteket enekelnek.
Effeletet talalt annakokaert Idvőzitőnk annak
az fő embernek hazánál.

T A N U S A G.

Vegyük esünkben innen; Hogy az ember
termebet serint haylando az babonafagra.
Meg tetfik az Sido nemzetsegnek allapattya-
bol, az kik minthogy neha *Ægyptumban*, ne-
ha penig *Chaldeában* az Poganyok közt for-
gottanak, azoktul nagy fok fele babonafagot
tanultanak mely ő benne csak nem termebet-
te valt, az mint ez meg tetfik az Prophetának
gyakor feddőzelekből. Ugyan ezen dolog
meg tetfik az Lajirusnak jelen valo allapattya-
bol-is.

be-is. Intetelsünk az
beorokkal tarfolkodg
Pogany *Cato*-i cinic:
Agyalla lefen. Ide
mondas; *Nescitur ex se*
az az: Tárján ismerte
mg nem ismertetet,
A fódör, azt írja
cs lekeder Idvőzitőnk
folt annak az fő em
m ndgya hogy semmik
ve hette, hanem ki űzte
no tevőket. Ezt penig
zit nk, mert jól latta ho
lite Törvenyével, s-n
pek jo fokafával.

T A N

gyezzük meg inn
Chriltus Urunknak va
nem eggyez.
D maga bizonitty
Ma b. 15. 9. be hozvan
dalt az Sidok ellen,
mondgya: Heyjaban
embereknek tudomány
kal. Ide fahattyyuk az n
lekedet, *Matth. 21. 12.*
olv: Tuk; Hogy az lsten
dok es vevőket ki űzte
gyo irvan hogy az en

bol-is. Intettefünk azért innet: Hogy az jamborokkal tarsolkodgyunk, az mint meg amaz Pogany *Cato-is* tanit: Mert az ki Angvállal jár. Angyalla lefén. Ide valo amaz közönfegcs mondas; *Nescitur ex socio, qui non est cognitus ex se,* az az: Tarsán ismertetik meg, az ki magaban meg nem ismertetet, &c.

Mifodör, azt írja meg az Sz. Mathæ; Mit cselekedet Idvőzítőnk, latvan azt az Poganyi Éokast annak az fő embernek hazanal. Azt mondgya hogy semmikeppen azt el nem fenvedhetre, hanem ki űzte őket, mint valami Éonó tevőket. Ezt pedig azért cselekette Idvőzítőnk, mert jól latta hogy ellenkezik mind az Isten Törvényével, s-mind pedig az Isten nepenek jó Éokafával.

T A N U S A G.

Iegyezzük meg innet; Hogy nem tessék az Christus Urunknak valami az Isten igejevel nem eggyez.

Ő maga bizonittya ezt Christus Urunk *Math. 15. 9.* be hozvan az Istennek panaÉolkodafat az Sidok ellen, *Esa. 29. 13.* holott azt mondgya: Heyjaban tistelnék engemet az embereknek tudományokkal es tálalmányokkal. Ide Éabhattyük az mi Idvőzítőnknek cselekedetit, *Math. 21. 12. Luc. 19. 45.* holott azt olvassuk; Hogy az Isten Templumabol, az adokat es vevőket ki űzte mondvan: Meg vagy on irvan hogy az en hazam imatfagnak hazanal.

M S

za, ti

za, ti peniglen öttetek azt latroknak bari ng-
java. Ugyan ezen dolgot erősíti jelen valo
cselekedetivel-is Christus Urunk. Intettel-
fünk tehát inner; Hogy az lstennek Sz. igeje
legyen az mi életünknek *regulaja*, hogy az mi
dolgainkban ne tevelyegjünk. Harmadior,
azt jelenti; Mikeppen vigátralta az keserves
embereket. Nem holt ugy-mond, meg az le-
anzo, hanem alusik. Itt minekünk csak azt
kel meg latnunk; Miért folyon így Christus
Urunk ez leanzo felől?

Nem azért föl így Christus Urunk, mintha
meg nem holt volna: Mert bizonyára ugyan
meg holt vala, az mint meg tetfik oda fel az
Ijirus favabol, *Matth. 9. 18.* hanem imez kö-
vetkezendő lép okokert.

I. Mert mikeppen az alom nem örökke va-
lo, hanem csak ideiglen tart: Így az Ijirus
leanyanak halala nem sokaig tartta, mert az a-
lól Christus Urunk ötet hamar fel szabadita. A-
lomhoz hasonlittya tehát azt Idvözitőnk, an-
nak rövid voltaert.

II. Mert mikeppen az munkas emberek u-
gyan kevannyak az almot, hogy így az ő fa-
ratlagok utan valami pihenest vehessenek: Így
az hivek, az Sz. Pállal egygyüt, kevannak meg
halni, hogy az Christussal egygyüt legyenek.
Philip. 1. 23. Így nevezi tehát masodior, az hi-
veknek kevansagokra nezve.

III. Mert mikeppen az alom utan ugyan
meg

me Ugyitunk, es mi
ma offabbak vagyunk:
Ugy itarunk es az örök
leank. Lald meg 1. Ca

anulljuk meg inne
hal ok csak alom. Ez
nek elke az Sz. Irtaban
fele gyakrabban azt mo
es t tetik az ő eleihez.
2. R. 20. 21. Ugyan eze
Christus Urunknak jelen
Inte elsfünk azért inner
embo nek ez vilagbol va
illet en legyünk. Neg
jelen a az Evangelista;
fönks nek vigáztao beser
valok közzül meg nev
nem z meg holt leanz
Anny ra kel fabnunk, ha
go so asagra, az kit Idv
embe nek hazabol ki üze
annyi okafag közt, nag
hittül akat emberek-is vo
az Christus lép vigátrala
litrato.

Veg fük efsünkben inne
critak s az hittül fakat en

meg Ujzulunk, es minden dolgainkhoz alkal-
matosabbak vagyunk: Igy az halal utan meg
Ujitatunk es az örök életre alkalmatosabbak
lesünk. Lásd meg 1. Cor. 15. 44. *etc.*

TANUSAG.

Tanuljuk meg inset; Hogy az hiveknek
halalok csak alam. Ez az oka, hogy az lsten-
nek lelke az Sz. Irasban, az regi Sz. jamborok
felől gyakrabban azt mondgya: Es el aluvek,
es tetetik az ő eleihez. Lásd meg, 1. Reg. 2. 10.
2. Reg. 20. 21. Ugyan ezen dolog meg tetfik,
Christus Urunknak jelen valo mondasabol-is.
Intetefsünk azért inset, hogy az Kereftyen
embernek ez vilagbol valo ki mulafok felől jo
illetben legyünk. Negyedfővegezetre, azt
jelenti az Evangelista; Hogy az mi Idvőzi-
tónknek vigasztalo befedit nemelleyek az jelen
valok között meg nevettek. Ezt peniglen,
nem az meg holt leanzonak Attyara avagy
Annyara kel fábunk, hanem arra az tolyon-
go fokasagra, az kit Idvőzitónk annak az fő
embernek hazabol ki őze. Mert hihető, hogy
annyi fokasag közt, nagy fok Hypocritak es
hittűl fakat emberek-is voltanak, az kik előtt
az Christus fep vigasztalasa, merő csuffagnak
lattatot.

TANUSAG.

Vegyűk esünkben inset; Hogy az Hypo-
critak es az hittűl fakat emberek, akar kit-
meg

meg csufolnak. Az Sz. Pál bizonyítja ezt, 1. Cor. 2. 14. mondvan: Az lelkes ember, meg csak efeben sem veheti azt, az mi az Istennek lelkeje, mert ő neki merő bolondságnak latta-
tik az. Erre nevezetes példánk vagyon, *Act.* 26. 24. holott amaz *Porcius Festus* nevű Római Tisztarto felől azt olvastuk; Hogy mikor az Sz. Pál ő előtté prædicallana, fel kiált es azt mő-
gya: *Insanis Paule, multa litera te ad insaniam rede-
gerunt*, az az: Bolond vagy te, Pál, az sok De-
akfag tegedet meg bolonditot. Ugyan ezen
dolog meg tetfik ennek az haborgo sokaság-
nak cselekedetiből-is, az mely, Idvőzitónk-
nek vigasztalo befedit meg neveti. Intette-
sünk azért inner; Ne botrankozzunk meg,
holott naponkent eféle dolgokat látunk, ha-
nem az regi példakrol meg emlekezven, hid-
gyúk el hogy nem fellyeb valo az tanítvány
az ő *Mesterenél*, *Matth. 10. 24. &c.*

Ez azért az első résznek rövid magyarázattya.

II. RÉSZ.

Mond immár az Evangelista: Es mikor ki-
ment volna az sokaság az hazból, be menven
Iesus, meg foga az leanzonak kezét, es fel ke-
le az leanzo, es el mene az hir az tartomány-
ban. Ez igikben foglaltatik be második rész
mostani tanúságunknak, holott az csuda tétel
adatik előnkben minden környűl álló dolgai-
val egyetemben. Mindeneknek előtté penig
azt írja az Evangelista, hogy az sokaság enge-
det az

det az mi Idvőzitónknak
es az hazból ki takaró-
fik az Christuának Isten-
az ellenfelegének köz-
ment az Sz. David meg-
fele, *Psal. no. 2.* Miso-
be ment az hazbín Idvő-
az Ierushoz való kegye-
mutatna. Harmadör, ha-
hol leanzonak kezét, ho-
gye hirté váltágítaná-
van a való ő tülle, hogy
meg holt leányra vesle-
mennyart fel költ az lea-
nyilán meg tetfik az
zor / Istenfege, az mel-
az az is ugy hiyja a m-
az k vannak. Vegeze-
annak az csuda tételnek
az e első tartománybín.
iger könnyen; Mert ha-
kafában, kívül valok-
kik az mit hallottanak
TANU
Igyevezük meg inner
főnl az csudakat tört-
nem sem latomást cselek-
nyi bizonyágunk vannak
az Christus cselekedet. El-
logban nem mulatok, me-

det az mi Idvőzítőnknek parancsolattyanak, es az hazból ki takarodot. Az honnet meg tetfik az Christushnak Isteni ereje es hatalma, az ki az ő ellenfelegenek közepetre-is Uralkodik, az ment az Sz. David meg jövendőlte vala regen felele, *Psal. no. 2.* Másodszor, azt jelenti, hogy be ment az hazban Idvőzítőnk, hogy ezzel is az Iajirushoz valo kegyesseget es feretett meg mutatna. Harmadszor, hogy meg fogta az meg holt leanzonak kezét, hogy azzal az Iajirushnak gyenge hitit vastagítana, az ki ugyan azt kívánta vala ő tülle, hogy az ő Szent kezeit az ő meg holt leanyara vesse. Negyedszer, hogy mingyart fel költ az leanzo, az honnet nagy nyilván meg tettet az mi Idvőzítőnknek bizony littenfege, az melynek tulaydona, hogy azokat is ugy hiya a mellyek nincsenek mint az kik vannak. Vegezetre, azt mondgya hogy annak az csuda tetelnek hire ki terjedet, mind az egesz tartományban. Meg lehetet penig ez igen könnyen; Mert hihető hogy annyi sokaságban, kívül valok is elegenden voltak az kik, az mit hallottanak es lettek ki hirdettek.

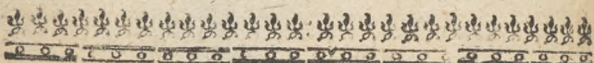
TANUSÁG.

Iegyezzük meg inner; Hogy az mi Idvőzítőnk igaz csudakat tött: Mert nem titkon hanem sem latomást cselekedet. Erről mind annyi bizonyosságunk vannak, az menyit csudakat az Christus cselekedet. En az nyilván valo dologban nem mulatok, mert igaz eleg erre Idvőzítőnk-

vőzítőnknek jelen valo cselekedeti. Intettefünk tehát inner; Hogy az mi Urunk Iesus Christusnak igaz Istensege felől semmit ne ke-
telkedgyünk, mert az igaz csuda tetel az I-
stennek saját munkaja. Lásd meg hogy mond
az Nicodemus, *Iob. 3. 2. &c.*

Engedgye az mi Sz. Istenünk, hogy mi az
Christusnak igaz Istensege felől semmit ne ke-
telkedgyünk, Amen.

XXIII. PRÆDICATIO.

2. Sam. 12. vers. 14. &c.

De mind azaltal, mivelhogy nyilvā valo, &c.

AZ elő Mindenható Isten, *Exod. 20. 9.* azt
mondgya; Hogy meg latogattya az A-
tyáknak vetkeket az fiakban-is, harmad es ne-
gyed iziglen. Az honnet meg tetők az Isten-
nek rettenetes haragja az bűn ellen. Ide való
az-is, az mit az David *Psal. 5. 7.* mond; Uram
Isten, gyűlölsd te mind azokat, az kik hamis-
lagot cselekednek, es el vedted azokat, az kik
hazuglagot folanak. Ugyan ezen dolog meg
tetők, ez jelen valo peldabol-is, &c.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
ez: Meg

ez: Meg írja itt, es e-
phe a, az David Kir-
az E. th. be A. Tony fül-
get annak igaz okával
R E S

T. usagnak okaert,
tyük ez igiket. Mert az
gya a. Propheta, annak
kina beteglegenek. A
anna halalos betegleg-
mind Summaja f-mind re-

suk i. már rendel az igi-
nufag okát rövideden.

pheta: De mindaztal-
valo aromlaira okot ad-

neke, dologban, az te-
ked, bizonynyal meg ha-

Ez gikben foglaltatik
fő re, holott igaz ok-

az gy rinek halalanak.

ltt minekünk csak a-

Miert hogy az apro gy-

nak, holott az Sz. Pál can-

Az bű nek folgya az n-

nem v tkezhettenek?

Az a rocskaknak halal-

nek fo nemeivel egyete-

kezen ő okait álllyuk.

I. A eredendő bűn, az

gyon meg az ujjonnan

ez: Megírja itt, es előnkben adgya az Propheta, az David Kiraly fiaskajának, melyet az Bethsabe Asszony sült vala, halalos betegseget, annak igaz okaval egyetemben, &c.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert, két resecskere ősthatyuk ez igiket. Mert az első resecben, okat adgya az Propheta, annak az kicsiny magzatocskának betegsegenek. Az másodikban pedig, annak halalos betegsegeről emlékezik. &c. Ez mind Sünmaja s-mind rendi az igiknek: Lásuk immár rendel az igiket, es azokból az tanúsagokat rövideden. Mond az Nathan Propheta: De mindazáltal, mivel hogy nyilván valo karomlasra okot attal az Urnak ellenségi- nek ez dologban, az te fiad-is, az ki lőtt teneked, bizonynyal meg hal.

Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak első resec, holott igaz okat adgya az Propheta az gyermek halalanak.

Itt minékünk csak azt kel meg latnunk; Miert hogy az apro gyermekek-is meg halnak, holott az Sz. Pál tanítása szerint, Rom. 6. 23. Az bűnnek solgya az halal, azok pedig meg nem vetkezhettének?

Az aprocskának halaloknak (az betegse- nek fok nemeivel egyetemben) imez követ- kezendő okait talillyuk.

I. Az eredendő bűn, az melyben resek va- gyon meg az Ujjonnan születet magzatocskáknak-

kaknak-is. Az Sz. David bizonittya ezt, *Psal.* 51. 7. mondvan: Ime en álnokságban fogantattam, és bűnben fűlt az en Anyam engemet ez vilagra. Ide valo az-is, az mit az Iob Patriarcha mond, *Cap.* 14. 4. Kicsoda tehet tisztát, az tisztátalan magból fogantatot emberből?

II. Mert noha még, az ő erőtlenségek miatt nem vetkezhettek: Mindazonáltal vagyion haylandóságok az vetekre, az mellyert méltok az halálra. Peldának okaert; Az oroslan es farkas kőlykök, noha kicsinykorokban nem prædalhatnak, mindazonáltal az kik rejajok tatálnak, vagy az inokat metelik el, vagy penigh agyon verik, mert tudgyak hogy ha fel nevekedhetnek, hasonlok lesznek az Anyukhoz, &c.

III. Gyakorlatossággal az Isten, az Atyának es Anyaknak vetkekert szokta az aprocskakát ez életből ki folítani, az mint ez meg tessék, az David Kiraly fiacskájának jelen valo állapottyabol.

IV. Az kisdedeknek még maradásokert cselekedti azt az Isten, tudni-illik, hogy idő jártában, az gonoszság azoknak elmejeket el ne fordicsa. Így magyarázza ezt az Salamon, az bölcsesegről irt könyvenek negyedik refében.

V. Vegezetre azoknak javokert-is cselekedti ezt az Isten; Így magyarázza ezt-is az Esaiás, *Cap.* 57. 1. mondvan: Az gonosf előtt ragtattot el az igaz, &c.

TANU.

Tanulj meg inni
gyer az Istennek haragj
meg az Istenben-is meg
re vezetes példánk
holc azt olvassuk; Ho
nak etkejert, az ő fia
ben ita, az kik meg fe
előtt Lald meg az Sz. H
dolo meg tessék ez jel
Intet effenek azért innet
Hog Isten felők legyen
dekje ra, ne átkot es bű
stennk áldafat vonnyak
Ez az első refecsken
tya. Mond immár az P
tann el mene az Nath
meg ere az Ur az gyer
rias felsege fűlt vala a
betegdek.

Ez gikben foglaltatik
masokk rebe, holott ke
Propeta: 1. Azt jelen
hatosga volt az Nathan
2. Szerző okarol emleke
tegfeg enek. Mindanikrö
lok.

AZ ELSŐ
Az az első dolog ille
fedine a hasarataga felől
N

TANUSAG.

Tanullyuk meg innét; Mely igen nagy legyen az Istennek haragja az bűn ellen, holott még az fiakban-is meg bókta azt büntetni. Erre nevezetes példánk vagyon, 2. Sam. 21. 8. holott azt olvassuk; Hogy az David az Saulnak vetkejét, az ő fiait az Gabaóniak kezében attá, az kik meg fehitettek azokat az Ur előtt. Lásd meg az Sz. Historiát. Ugyan ezen dolog meg tessék ez jelen való példából-is. Intetteffenek azért innét az Atyák es Anyák; Hogy Isten felők legyenek, hogy az ő maradékjokra, ne átkot es büntetést, hanem az Istennek áldását vonnyak.

Ez az első resecskének rövid magyarázatya. Mond immár az Propheta: Ezeknek utanna el mene az Nathan az ő hazához: Es meg Vere az Ur az gyermeket, mellyet az Urias felesége szült vala az Davidnak, es meg betegedek.

Ez igikben foglaltatik be ez felvet igiknek második része, holott két dolgokat forgat az Propheta: 1. Azt jelenti meg, minemű hathatósága volt az Nathan Propheta beszédinek. 2. Szerző okarol emlékezik az gyermek betegsegenek. Mindenikről csak rövideden szóllok.

AZ ELSŐ RÖL.

Az mi az első dolgot illeti; Az Propheta beszédinek hathatósága felől azt mondgya az Samuel;

N

muel;

muel; Hogy mihent az Nathan, követseget
vegben viden, az ő hazához meg tért, mind-
gyarait halalos betegsegeben eset az David fia.
Az honnet nagy nyilván meg tették, hogy
nem magatul fölloz az Propheta, hanem az is-
stennek követseget mondotta meg az David-
nak. Hasonlo dolgot olvasunk, 2. Sam. 24. 15.
Holottrazt írja az Propheta; Hogy mihent el-
valistya az David az istennek három fenyege-
tési közzül az dőgh halalt, mindgyarait el kez-
denik az Sidok közt, es harmad napig hetven
ezeren halnak meg, &c. olvasd meg az Sz. Hi-
storiat.

TANUSAG.

Vegyük esünkben innet; Hogy az igaz Tan-
nítóknak befedek nem valami hejyaba valo
zengedezesek, hanem hathatók es foganato-
fok. Ezt nagy fok irafokkal es példakkal bi-
zonyithatnam, de az nyilván valo dologban
nem mulatok, mert igaz eleg erre az Prophe-
tanak jóvendősefe. Meg monda az Nathan az
Davidnak, hogy az ő fiának meg kel halni. Mi-
hent azért az Kiraly udvarabol ki megyen, es
az ő hazához erkezik, mentest be telik az ő
mondása. Igaz tehát, az mit Esaias Propheta
mond, Cap. 40. 8. Az Urnak befedé mind ő-
rökke meg marad. Mostan-is így vagyón az
dolog; Meg jóvendősteri isten az emberekre
következendő büntetést az bűn ellen: De azt
nagy fokban meg hallani sem akarjak. De az kik
hallják-

hallyk-is, csak fiktet föl-
Be tőti azért isten na-
darla embereknek rem-
letle talállyá őket az n-
ket fele, es erre igaz eleg-
teffe azért innet; Ne ta-
igaz aniro tegedet az b-
lyos üntetesevel fenye-
tul föl, hanem az isten k-
meg lem téré, nem hadg-
az őolgaját, hanem teg-
meg üntet. Bannyuk n-
rayt; De nincs mit ten-
az föl el mulnak, de az
nem mulik, az mint Ch-
tya, 1. Ath. 24. 35. &c.

AZ MASO

A mi pedig az mafe-
meg telet az Propheta,
nitty azt, holott azt n-
verte meg azt az kicsin-
fonk dolgot olvasunk is-
hold azt mondyta az P-
bocs tot dőgh halalt az Si-
irafó es példak bizonyit-
sáml. asával az időt nem
mit kilyen itt nekünk m-

TANUS

leg yezük meg innet;
N 2

ent az Nathan, követeg
hazhoz meg tért, mond
egleiben eket az David
nyilván meg tették, hogy
az Propheta, hanem az
mondotti meg az David
ot olvasunk, 2. Sam. 24. 15.
pheta; Hogy mióta el
Istennek három fenyege
lát. mindgyarast elhete
es három napig herva
c. olvasd meg az Sz. H.

U S A G.

innet; Hogy az igaz Tz
em valami hejába valo
m hathatók es fogat
lakkal es példakkal bi
nyilván valo dologban
igaz elég erre az Proph
Meg monda az Nathan az
ának meg kel halni. M
udvarabol ki megyen.
ük, mentest be telik az
at, az mit Elías Prophe
az Urnak befede mind b
Moltan-is így nagyon az
dóltéri Isten az emberekre
tett az bün ellen: De az
ani sem akarják. De az kik
hallják

halljak-is, csak fiket fülök mellől bocsattyak.
Be tölti azért Isten nagy hamar affele föfoga-
datlan embereknek remenyegek kívül, es ve-
leden találja őket az nyomorúság. Tekincs
ket fele, es erre igaz elég példakat talál. Intet-
tessel azért innet; Ne tarts trefának mikor az
igaz Tanító tegedet az bünert az Istennek su-
lyos büntetésevel fenyeget; Mert nem maga-
tul föl, hanem az Isten követseget viseli, es ha
meg nem tér, nem hadgya Isten hazugságban
az ő fogaját, hanem tegedet érdemed szerint
meg büntet. Bannjuk mi, es az fiúunk fay
rayta; De nincs mit tennünk; Mert az Egh es
az föld el mulnak, de az Istennek befede el
nem mulik, az mint Christus Urunk bizonít-
tya, *Math. 24. 35. &c.*

AZ MASODIK RÖL.

Az mi penig az masodik dolgot illeti, arra
meg felel az Propheta, es az Urnak tulajdo-
nittyá azt, holott azt mondgya hogy az Ur
verte meg azt az kicsiny magzatocskát. Ha-
sonlo dolgot olvasunk ide alab, 2. Sam. 24. 19.
holott azt mondgya az Propheta; Hogy az Ur
bocsatot dög halalt az Sidokra. Ezt-is nagy sok
irafok es példak bizonittyak, de azoknak elő
sámlalásával az időt nem töltöm, hanem lassuk
mit kellyen itt nekünk meg tanulnunk.

TANUSAG.

Igyezzük meg innet; Hogy sem az beteg-
N 2 seg, sem

seg, sem az halál, nem történet az embereken, hanem az Istentől bizonyos okokért bocsátatnak ő rejajok. Ennek valósága meg térjék ez jelen való példából. Holott halljuk, hogy az Isten verte meg az David Király fiat, es úgy betegedet meg, mely betegsegeben ugyan meg-is holt. Intettefünk azért innét; Hogy se az mi nyavalyainkat, se peniglen balálunkat, ne tulaydönicsuk az vak berencse forgasának, hanem az Istennek gondgya-vifelefeének, az kinel hajunk fala-is samán vagyon. Lásd meg *Matth. 10. 30.* Vetkeznek tehát amaz büdös emberek, az kik az dögös időben, fel alá korcsolyaznak, itilven azt hogy az ő serenysegekkel es vigyazásokkal az halált el kerülhetik es cleteket meg tarthatyak. Azok-is, az kik ugyan *regulat* sabnak az emberek eleiben az *pestis*nek idejen es azt mondgyak: *Cito, longe, tarde, cedo, recede, veni*, az az: Hamar el fus, messze meny, es kesen jűy haza, tudni-illik minekutanna az dög halál, meg fűnik. Kűlőmben ertet effelől az David, az ki *Psal. 139. 7.* azt mondgya: Uram Isten, hova mennek az te Lelked előtt, es az te ortzad előtt hova fűsfak? Mert ha az Egben megyek, te ott vagy. Ha az pokolra szállok, ott-is jelen vagy. Hogy ha az Tengerferiekere szállok, oda-is ki terjed az te hatalmad, &c. Kűlőmben az Iob Patriarcha-is, az ki *Cap. 13. 27.* azt mondgya: Hogy az Isten ő neki még lepesit-is meg olvasta. *Ismet*

Cap.

Cap. 1. s. azt állattya
reknk cleteket meg
altal em mehet, &c.
miat le modnelkül va
nem jizzuk az mi Sz. I
gyav elete alá magunk
gyűk el, hogy ha egy
lőm állólunk tiz ezere
azon tal az vesedelen
zelit. Lásd meg, *Psal. 139. 7.*
mi S. Istenünk hogy
gunat, Amen.

XIV. PR

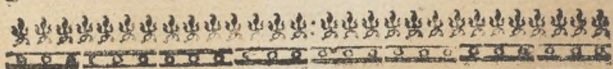
Matth. 25.

Akkor hasonlatos le
Nim oknelkül mon
z Ur Iesus Christu
Menyeknek Orsága
erősk ragadgyak azt
eletnek bodogsága, az
kegyelméből es az Ur
bóla, mindazonáltal
Kere tyeniferenség es
ka, hogy idvözitőnk
halga oit. Az többi kö

N 3

Cap. 14. 5. azt állattya; Hogy az Isten az embereknek életeket meg határozta, es fenki azon által nem mehet, &c. Hadgyunkbeket azért mi affele modnelkül valo korcsolyazasnak, hanem bizzuk az mi Sz. Istenünknek Atyai gondgyaviselele alá magunkat, es az Daviddal hidgyúkel, hogy ha egy felől ezeren, es mas felől mellőlünk tiz ezeren el hullanak-is, mindazonáltal az vesedelem mi hozzánk nem közelit. Lásd meg, *Psalm. 91. 7. &c.* Engedgye az mi Sz. Istenünk hogy mi így viselheffük magunkat, Amen.

XXIV. PRÆDICATIO.

Matthæi. 25. vers. 1. &c.

Akkoron hasonlatos leszen az Mennyeeknek.

NEm oknelkül mondgya az mi Idvőzítőnk az Ur Iesus Christus, *Matth. 11. 12.* Hogy az Mennyeeknek Orsága erőszakot szenved, es az erőfiek ragadgyak azt el: Mert noha az örök életnek bodogfaga, az Istennek ingyen valo kegyelméből es az Ur Iesus Christus érdemből áll, mindazonáltal igen meg kevantatik az Keresztyeni serénység es az vigyazas. Ez az oka, hogy Idvőzítőnk gyakran inti erre az ő halgatoit. Az többi közt pedig, *Marci. 13. 35.*

N 3

azt

azt mondgya : Vigyazzatok annakokaert ,
mert nem tudgyatok mikor jû el az haznak
gazdaja , estveje vagy eyselkor , vagy tyukfo-
kor , vagy reggel , hogy ha hertelen el jövend,
ne talallyon titeket aluvan . Az Sz. Lukacs E-
vangelistanal-is , *Cap. 12. 35.* ilyenkeppen fol
Christus Urunk : Legyenek az ti derekatok
fel övedzve , es fővetnektek meg guytva , es
ti hasonlatosok legyetek azokhoz , az kik var-
jak , hogy az ő Urok meg jûjön az menyegző-
nek lakodalmabol , hogy mihent meg jövend,
azonnal meg nyissak ő neki . Ugyan ezen do-
logra int Idvőzitőnk itt-is , ezeknek az Szű-
zeknek példajokban.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
ez : Int Christus Urunk mindenecket az Keres-
tyeni vigyazásra es az idvőffegnek fereny ke-
relesere . Ellenben peniglen karhoztattya az
rőstseget es tynyafagot az emberekben.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert , ket kivalckeppen valo
refekre ősthatyuk ez igiket . Mert az első re-
fekben int Christus Urunk az Keresyeni vi-
gyazásra , az őt ebes szűzeknek példaiokkal ,
az kik elegendő olayt ferezven az ő lámpa-
fokban , vigyaztanak az vő-legennek haza jö-
vetelire , es ő velle egyút be mentenek az la-
kodalmaban . Az másodikban penig karhoz-
tattya az rőstseget es vigyazatlanfagot , amaz
öt bo-

öt b... Szűzeknek
kik... minthogy elegendő
tene... volt az ő lámpa-
alut... nak , es ki reket
min... Summaja f-mind
fuk... nmar rendel az ig
nufa... okat rövideden.

Mond Christus Urunk
tos... ebes az Mennyeke-

zek... ez , kik az ő lámpa-
ven... az vő-legennek el

E... igikben foglaltat
fő... e , holott imez kő

kel... meg ltnunk , 1. M
az... Mennyekeket Ország

az... Szűzek? 3. Kicske-
M... oda az lámpis?

A Z E L.

Az Mennyekeket Or-
runk... az ltennek ez

fene... egyházat . Így ne-
nyat... nt-egyház.

I. Az Christusra neze-
ő... ki Országának.

Christus Urunk , *1. b. 18.*
Or... om nem ez világh

II. Ennek az lelki Or-
ra... zve , az kik nem e-

nem... Mennyei plantak.
Idv... itőnk , *1. b. 17. 14.*

öt bolond Szűzeknek magok vífelefeben, az kik, minthogy elegendő olajt nem szerzettenek volt az ő lámpásokban, annakokaert el aluttanak, es ki rekettenek az lakasbol. Ez mind Summaja s-mind rendi az igiknek; Lafuk immar rendel az igiket, es azokbol az tanusagokat rövideden.

Mond Christus Urunk: Akkoron hasonlatos lefen az Mennyeknek Orsága az tíz Szűzekhez, kik az ő lámpásokat kezekben vevén, az vő-legennek eleibe menenek, &c.

Ez igikben foglaltatik betanúsagunknak első része, holott imez következendő dolgok irkekel megintunk. 1. Mit ért Christus Urunk az Mennyeknek Orságon? 2. Kicsoda ezek az Szűzek? 3. Kicsoda az vő-legeny? 4. Micsoda az lámpis?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az Mennyeknek Orságon erti Christus Urunk az Istennek ez világon vitezkedő Anyaszent-egyházat. Így neveztetik penigh az Anyaszent-egyház.

I. Az Christusra nevezve, az ki feje ennek az ő Lelki Orságnak. Ő maga bizonyítja ezt Christus Urunk, *Ioh. 18. 36.* mondvan: Az en Orságom nem ez világból való.

II. Ennek az lelki Orságnak igaz élő tagjaira nevezve, az kik nem ez világból valók, hanem Mennyei plantak. Ezt-is ő maga allattya Idvőzítőnk, *Ioh. 17. 14.* mondvan: Ez világ

gyűlöli őket (az hivekről szól) mert nem ez világból valók , mikeppen hogy en sem ez világból való vagyok.

III. Ennek igazgatófára nevezve ; Mert nem külső hatalommal , nem lovagoknak es gyalogoknak sokaságával , nem agyuknak es taratzkoknak ropogásokkal , hanem Lelki erő által , tudni-illik belsőkeppen az ő Sz. Lelkenek tirkos munkálkodása által , külsőkeppen pedig az ő Sz. igéjének prædicatatafával , bírja es igazgattya az ő Országat. Erről szól az Sz. Pál , 2. Cor. 10. 4. mondvan : Az mi viteffegűnknek fegyveri nem testiek , &c.

TANULSÁG.

Tanuljuk meg inner ; Hogy az Istennek előtte kedves az ő Anyaszent-egyhaza. Meg tessék ez inner ; Mert az Mennyeeknek Országához hasonlittya Idvőzítőnk. Kedves az Istennek előtte az Mennyeeknek Országá , mert az ő Kiralyi feki , az mint ő maga bizonyittya , *Esa. 66. 1.* Kedves tehát az ő Anyaszent-egyhaza-is , ugmint az kit úgy beretet , hogy az ő egy szűlőt Fiat attá erette , hogy valaki ő benne hiszen , el ne vesszen , hanem annak örök élette legyen. *Iob. 3. 16.* Intettefűnk azért inner ; Bőcsűllyük meg magunkat es beressük az mi Sz. Istenünket , szolgállyunk ő neki felelemben es örvendezzünk resketeffel. *Psal. 2. 11.*

Vigasztaljuk-is inner magunkat , holott haláljuk , hogy az Anyaszent-egyház Istennek Or-

szágá.

Ország. Mert gondot vife-
Hae világi Fejed-
gyon az ő Országokra ,
meg oltalmazsak , bi-
gondot vife Istent az ő
fent-egyházra. Ide val-
reti , helyeket az Sz. I-
fel találunk : Az több-
mongya : Ne fely ede-
en meg valottalak tege-
által nemede , az vizn-
tanat tegedet , es mikor
nem agte raytad , mert
Istent d. Ugyan azon
mongya : Ha finten az
nene az ő meheknek
azon által en te rollad
mert en tenyeremre
15. Idvőz valok az mi Idvő-
lasi-is mikor az Evange-
Hogy nem hagy arvaság-
velünk lefen mind vilá-
meg *Iob. 14. 18. Math.*

AZ M Á S O

Az izűzeken erti Ch-
kedő Anyaszent-egyház
ket korbán állanak , Me-
lyek őrvek , nemellyek
No is minekűnk csak a
Miert hogy mind az Hiv-
N 5

Ága. Mert gondot visel az Ő Országára az Isten.
Ha ez világi jó Fejedelmeknek gondgyok va-
gyon az Ő Országokra, és azt mindenek ellen
megh oltalmaznak, bizonyára sokkal inkább
gondot visel Isten az Ő lelki Országára az Anya-
szent-egyházra. Ide valok az Istennek szept igi-
reti, melyeket az Sz. Írásban gyakor helyen
fel találunk: Az többi közt, *Esa. 43. 1.* azt
mondgya: Ne fely edes szolgám Iacob, mert
én meg váltottalak tégedet. Mikor az vizeken
altal menendél, az viznek habjai el nem bori-
tanak tégedet, és mikor az tűzben járál, az láng
nem fog te raytad, mert én vagyok az te Urad
Istened. Ugyan azon Prophetánál ímet azt
mondgya: Ha bintén az Anyak el feletkezhete-
nenek az Ő meheknek gyűmölcsérűl, mind-
azonaltal én te rollad el nem feletkezhetem,
mert az én tenyeremre irtalak tégedet, *Esa. 49.*
15. Ide valok az mi Idvőzítőnknek szept vigasztal-
ási-is, mikor az Evangelistáknál azt mondgya;
Hogy nem hagy arvaságra bennünket, hanem
velünk lefenn mind világ vegezetiglen. Lásd
meg *Iob. 14. 18. Matth. 28. 20. &c.*

AZ MÁSODIK RÖL.

Az Szűzeken erti Christus Urunk, az vitez-
kedő Anyaszent-egyháznak tagjait, melyek
ket kárban állanak. Mert azok közöttül nemel-
lyek hivek, nemellypheniglen hypocriták.
No itt minekünk csak azt kel megh latnunk;
Miert hogy mind az Hivet, s mind peniglen

N S

az Hy-

az Hypocritákat, Szűzekhez hasonlítva Idvőzítőnk itt az helyen?

Az mi az Híveknek állapottyokat illeti; Szűzekhez hasonlítva azokat Christus Urunk, i-mez következőkép okokra nevezve.

I. Mert miképpen az Szűzek jövődő házasságra el jegyeztettek: Azonképpen az hívek, az Ur Iesus Christustul el foglaltatnak az Sz. Lelek által. Lásd meg *Ephes. 1. 13.*

II. Mert miképpen az jambor férfú fereti az ő jegyefet: Azonképpen az Christus-fereti az ő Anyafent-egyházat. Az Sz. Pál bizonyítja ezt, *Ephes. 5. 25.* mondván: Férfiak feressetek az ti feleségeket, miképpen az Christus ferette az ő Anyafent-egyházat, es ő magát halálra adta érte.

III. Mert miképpen az Szűzek az ő életnek virágját éppen meg tartják az ő ferjeknek: Azonképpen az hívek, nem akarnak más Idvőzítőt ismerni az Iesus Christuson kívül. Lásd meg hogy mond az Sz. Pál, *1. Tim. 2. 5.* Az Sz. Iano-is, *1. Ioh. 2. 2.* Az mi az Hypocritákat illeti; azok szűzekhez hasonlítottak, nem azért mintha Szűzek volnának, hanem az ő magok értelméből; Mert ők-is azoknak tartják magokat. Sőt az választot híveknel még inkább tollaskodnak, mint az üres hordok, hogy inkább kongjanak azoknal, az mellyek porral, avagy egyéb fele állattal teli vannak.

T A N U S Á G.

Vegyűk

Vegyűk esküben
fent egyháznak tartalga
jok gonókokkal mind eg
nak. Nagy lép példaban
Christus Urunk, *Matth. 1.*
za az magh verő emb
az Szolgáknak, hogy id
kat faggassak az buza
arat, ig el fenvedi az ő S
gyal ezen dolgor állitva
is, h lozart mondgya, h
zek k öte bolond volt.
inne. Hogy az vitezked
felől o itéletben legyűn
clesia m, czegeres vetko
lalut x, ne karhoztassuk a
leke eter, hanem jusson
jok a gonókokkal, min
egy is leinek.

AZ HARMAD

Az vő-legény, únnón
fus. gy neveztek peni
I. zert; Mert miképpen
gyor jegyefe: Azonképp
lusna vagy on Anyafent-
II. Mert miképpen az
gyűr jevel foglalni az ő jeg
pen z Christus, az ő Sz. L
örök leire el foglalta az ő
zat. ty magyarázza ezt az

7. 9. 7. ne

Vegyük eszünkben innét; Hogy az Anyaszent-egyhaznak tarsasagaban itt ez vilagon, az jok gonofokkal mind egyenlokeppen forognak. Nagyseppeldaban adgya ezt elonkben Christus urunk, *Matth. 13. 24.* Holott be hozza amaz magh vető embert, az ki nem engedi az Szolgaknak, hogy idő előtt az konkolyokat ki baggassak az buza közzül, hanem mind aratafig el fenvedi az ő Szanto földében. Ugyan ezen dolgot állattya ebben az peldaban is, holott azt mondgya, hogy ezeknek az Szűzeknek öte bolond volt. Intettefsünk azért innét; Hogy az vitezkedő Anyaszent-egyhaz felől jó iteletben legyünk, es ha valamely *Ecclesiaban*, czegeres vetekben élő embereket találunk, ne karhoztassuk azokert az eges gyülekezetet, hanem jussön eszünkben, hogy az jok az gonofokkal, mind világ vegezetiglen egygyt lefnek.

AZ HARMADIKROL.

Az vő-legeny, ünön maga az Christus Iesus. Igy neveztetik peniglen.

I. Azert; Mert mikeppen az vő-legének vagyön jegyese: Azonkeppen az Christus Iesusnak vagyön Anyaszent-egyhaza.

II. Mert mikeppen az vő-legeny el fokta gyűrójevel foglalni az ő jegyester: Azonkeppen az Christus, az ő Sz. Lelkenek általa, az örök életre el foglalta az ő Anyaszent-egyhazat. Igy magyazza ezt az Sz. Pál, *Ephel. 1. 3.*

III. Mert

III. Mert mikeppen az vő-legény vegre az ő jegyefet hozzája veszi: Azonkeppen az Christus az ő Anyaſent-egyházát melleje fogadgya. Ő maga bizonittya ezt Christus Urunk *Joh. 14. 3.* mondván: El megyek hogy helyet készítsek ti nektek es minekutanna azt meg késtem, ismet vissza terek, es hozzam veslek titeket, hogy az hon en vagyok, ti-is ott legyetek, &c.

TANUSÁG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az Christus az ő Anyaſent-egyházának igaz ferje. Ennek valóſaga meg tetűk az elő ſámlaltatót okokból. Vigasztalljuk azért innét magunkat ez világi igye fogyót állapotunkban. Nem hadgya az UR Iesus Christus az ő Anyaſent-egyházát, mert ez ő neki amaz kedves jegyefe, az melyert halalat ſem ſanta. *Ephes. 5. 25.* Ide valok az ő ſép igireti, mellyekről gyakran emlékezzünk. Lald meg *Matth. 28. 20. Joh. 14. 18. &c.*

AZ NEGYEDIK RÖL.

Az lámpáson erti Idvőzítőnk az Istennek Sz. ^{2^{pe}}igijet. Így nevezi ezt az Sz. David, *Psal. 119. 1-19.* mondván: Uram Isten, az te beſedid az en labaimnak ſóvetneke avagy lámpása. Továbbá lámpáshoz, avagy ſóvetnekhez haſonlittatuk az Istennek igije, imez következendő ſép okokert:

I. Mert mikeppen az lámpas igen haſnos
éfköz

eköz azoknál, az kik tud
ben arnak: Azonkeppen
gen ſomos minékünk, az
tetfe eben budoſunk.

II. Mert mikeppen az
élné mind az jók i-mind
kepp n az lsten igiet-is
hivel, ſ-mind az Hypoc
külő b haſonni egygik

III. Mert mikeppen az
teib n-is világoskodik, m
zok atnak nála az kiknek
zonppen az lstennek igi
kel e gyűt halgattak az
ázalt csak az hűeknek ha
ki be nek vagyon.

IV. Mert mikeppen az
ben agyon helye es ide
lsten gijének az nyomor
hána

TANUS

Ta ullyuk meg innét
éfköz legyen az lsten igi
hoz ſonlittya ezt Christ
nelkü nem lehetnek az
trank zafielkül akarnak
azert nnet; Hogy az lsten
tünk ſellyük, életünk
ſerin rendellyük, hogy e
gebe ne tevelyegjünk,

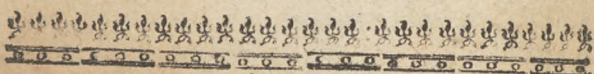
TANUS AG.

Tanuljuyuk meg innét; Mely igen hafnos
csköz legyen az Isten igeje. Im hallod, lámpa-
hoz hasonlittya ezt Christus tünk, az mely-
nelkül nem lehetnek az kik fötet helyen bo-
trankozafnelkül akarnak járni. Intettefünk
azert innét; Hogy az Istennek Sz. igejet előt-
tünk vífellyük, életünket es erkölcsünket az
berint rendellyük, hogy ez vilagnak fötetfe-
geben ne teveljegyük. Ezt commendallya
az Efa

az Eſaias Propheta, *Cap. 8. 20.* mondvan: Az Törvenre es az bizonyagtételre, mert az ki az ſerint nem cselekedik, nem leſen annak helyi vilagofſága. Idvőzitőnk-is, *loh. 5. 39.* mondvan: Vigallyatok az irafókat, mert azok teſnek en felőlem bizonygot, &c. Ugyan ezen dologra int itt-is bennünket ezeknek az Szűzeknek példajokkal, &c. Engedgye az mi Sz. Iſtenünk, hogy mi az ő Sz. igejének tanulſában lehetsünk foglaltatfok életünknek minden napjaiban, Amen, Amen.

Ez az első reſeckének rövid magyarázattya.

XXV. PRÆDIKATIO.

Eccleſiaſt. 9. verſ. 14. &c.

Nem tudgya az ember az ő idejét, &c.

Nem oknelkül mondgya az Sz. Peter, második levelének harmadik reſében; Hogy az ſűrnak napja haſonlo az lopohoz. Mert miképpen az lopo veletlen meggyen az cseledeſ embernek romlára: Azonképpen az halál, ſínten akkor kereti megh az embert, mikor nem várna, az mint Idvőzitőnk erről nagy ſépen ſol *Matth. 24. 43.* Ide valo az-is az mit Chriſtus Urunk, *Luc. 12. 16.* amaz gazdag ember felől mond: Az kinek, mikor ſok takarmánya-

ban a

ban a
meg k
marad
tya a

Su
ez: Na
előnk
tenek
hogy
keng

RESZE

Ket
vid igi
nek el
tatuk e
mon a
kel az
jelenti
az igik
ſten ſeg
rővide
az emb
Ez
első re
tem; A
adtart
tyenek
zt kel

Cap. 8. 20. mondvan: Az
 elragadtatásra, mert az ki-
 zik, nem lefenn annak ha-
 zitónk-is, *loh. 5. 39.* mon-
 z irafokat, mert azok te-
 nítogot, &c. Ugyan ezen
 inünket ezeknek az Szü-
 &c. Engedgye az m. Sz.
 z ó Sz. igejének tanúsá-
 tofok életünknek mon-
 o, Amen.
 ek rövid magyarázata.

ban akarna gyönyörködni, hertelenfeggel
 meg kerik lelket, es az ő kerefet javai mind el
 maradnak ő tülle. Ugyan ezen dolgot állat-
 tyia az Salamon-is ez meg hallot igikben.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
 ez: Nagy fep külfő hasonlatosságokban adgya
 előnkben az bölcs Salamon az embernek ele-
 tetnek rövid es bizonytalan orajat, ez vegre;
 hogy minket az Keresztyeni vigyázásra ser-
 kengessen.

R E S Z E I.

Ket kiváltkeppen valo refei vannak ez rö-
 vid igiknek. Mert az első refebene, az ember-
 nek életének vegenek bizonytalan volta adat-
 tatik előnkben. Az masodikban penig az Sala-
 mon az hasonlatosságokat hozza be, mellyek-
 kel az embernek halalanak bizonytalan orajat
 jelenti meg. Ez mind Summaja s-mind rendi
 az igiknek; Lassuk immár az igiket rendel I-
 ften segítségeből, es azokból az tanusagokat
 rövideden. Mond az Salamon: Nem tudgya
 az ember az ő idejét, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak
 első refe, holott, az mint oda fellyeb jelen-
 tem; Az embernek halalanak orajanak (mert
 azt erti az Salamon az időn) bizonytalan volta
 adattatik előnkben. De hogy innét az Kere-
 tyenek töb lelki éppületet vehessenek, csak
 azt kel meg latnunk; Mi lehet annak az oka,
 hogy

EDIKATIO.

vers. 14. &c.

ember az ő idejét, &c.

mondgya az Sz. Petet, me-

harmadik refebene; Hogy

lo az lopohoz. Mert me-

etlen megyen az cseleked-

a: Azonkeppen az hal-

megh az embert, mikor

ldözitónk erről nagy be-

de valo az is az mit Chri-

16. amaz gazdag emberfe-

k, mikor lok takarmánya-

ban

hogy az Isten az embernek életének veget ilyen igen el titkolta mi tûlünk? Tudgyuk hogy meg kel halnunk; de mikor es holott, azt senki nem tudhattya.

Ennek nagy sêp okai vannak, kerlek halgasz teja es tanold meg. Mindeneknek elôtte azért, az Sz. Isten azért titkolta el mi tûlünk az mi halalunk orajanak tudását; Hogy ez, ôrökke valo külömbség lenne az teremô Isten közt es az emberi nemzetiség közt. Mert fînten olyan titkos az halálnak oraja, mint az utolsó ítéletnek ideje, mellyet az Isten még az Mennyei Sz. Angyaloktul-is el titkolt, az mint Christus Urunk bizonittya, *Marc. 13. 32.* Ma-fodôr, ezzel minket az Sz. Isten akart serkengetni, az Keresztyeni vigyazásra, es az meretkletes életnek követésére. Mert ha tudnok az mi életünknek veget, mind eleb eleb halogatnók az mi meg terefünk; De mivelhogy nem tudgyuk, mindenkôr késen kel varnunk az Ur Iesus Christust, az mi vég orankra. Harmadôr, hogy az mi zugolodásunknak eleit venne, az mely következhetet volna, hogyha az mi halalunk oraja felôl bizonyosok lehetnénk. Mert az kiknek közzûlünk az Isten rövid napokat engedet volna, azok, az Theophrastussal egyûtt, azon panaszkodnanak; hogy az termebet (az Istent ertette) az Szarvasoknak es varjaknak, az kik annelkül el lehettenek volna, igen hosszú idôt adot volna:

Az em-

Az embereknek peniglet
ges lott volna, csâ
faml t volna. Ellenbe vâ
szu el ttel ajandekozot vo
bete, fegeknek es fegense
panaszkottanak volna,
nak, mind egyebeknek
világos. De hogy ez ne le
berék sîl el reyrette az ô
Vege erre, ezzel az Isten
met akarta mi bennünk
tudni illik az mi halalunkn
len g ndolkodnank, es a
ne iri znank. Mert az ki
lôl gy ran gondolkodik
nyira ettegni, mint az ki
elméletet, &c.

T A N U S

I. Tanuljuk meg inn
az mit az Sz. Pál *Rom. 8.*
Urat fîretik, azoknak mi
galnak Ennek az monda
tetfîk z elô fâmlaltator
fînk a ert innet, hogy az
len ne zugolodgyunk, h
halalunknak orajat el tit
lyuk, hogy ô felsege abb
mely ekünk külfôkeppe
keznel tehat amaz nyug
berék, az kik amaz Theop

O

bernek életének vegetil-
ta mi túlnk? Tudgyuk
unk; de mikor es holm,
tattya.

kai vannak, kerlek halg
Mindeneknek előtte a
ertitkoltá el mi túlnk az
ok tudat; Hogy ez, ó-
g lenne az teremősten
szetleg közt. Mert ha
halálnak oraja, mint az
mellyet az Isten meg
oktul-is el titkolt, az min
onitya, Marc. 13, 32. Ma
t az Sz. Isten akart ferken
ai vigyazatra, es az merth
telere. Mert ha tudnók
et, mind eled eled halg
relünk; De mivelhogy
denkor kesen kel vumuk
t, az mi vegg orankra. Ha
mi zugolodásunknak el
verkezhetet volna, hogy
oraja felől bizonyosok
kiknek közölünk az Isten
eder volna, azok, az Theo-
azon panáskodnánk; az
az Isten ertette) az Sz.
nak, az kik annélkül el le-
gen hósu időt ador volna.
Az em

Az embereknek peniglen, az kiknek ugyan
fűkfeges lőtt volna, csak igen rövid napokat
fámlalt volna. Ellenbe viszontag, az kiket hó-
su elettel ajandekozot volna, vengsegeknek,
betegsegeknek es segensegeknek idejen azon
panáskottanak volna, hogy mind magok-
nak, s-mind egyebeknek terhere elmenek ez
vilagon. De hogy ez ne lenne, az Isten az em-
berekül el reytette az ő haláloknak orajat.
Vegezetre, ezzel az Isten, az halálnak felel-
met-is akarta mi bennünk enyhíteni. Hogy
tudni-illik az mi halálunknak oraja felől fűntel-
len gondolkodnánk, es attul annyival inkább
ne irtoznánk. Mert az ki, valamely dolog fe-
lől gyakran gondolkodik, attul nem sokot an-
nyira rettegni, mint az kirül annak előtte nem
elmeledet, &c.

TANUSAGOK.

I. Tanullyuk meg innét; Mely igen igaz,
az mit az Sz. Pál *Rom. 8. 28* mond: Az kik az
Urát szeretik, azoknak mindenek javokra fol-
galnak. Ennek az mondasnak igaz volta meg-
tetfik az elő fámlaltatot okokból. Intettel-
fünk azért innét, hogy az mi Sz. Istenünk el-
len ne zugolodgyunk, hogy mi túlnk az mi
halálunknak orajat el titkoltá, mert im hal-
lyuk, hogy ő felsege abból-is jót hozot ki, az
mely nekünk külfőkeppen nem tetfik. Ver-
keznek tehát amaz nyughatatlan elmező em-
berek, az kik amaz Theophrastussal egyűt az

O

Sz. I-

Sz. Istent csak nem pörbe fogják, hogy mindenben kedvek szerint nem cselekedik.

II. Vegyük észünkben azt is; Hogy nem illik nekünk az mi utolsó oránk felől feletted forgalmatoskodnunk, és annak ideje felől tudakoznunk, kiváltkeppen amaz tilalmas eszközök által, mellyekkel ez vilagnak mostani fiait szoktanak élni. Hallodé hogy mond az bölcs Salamon: Nem tudgya az ember az ő cseledek veget. Intetteflünk azért inner; Hidgyük el az mi halálunk orájának titkos voltát, és annak idejének vizsgálásában fejünket ne törjük, és elmenket ne faragjuk, hanem ahhoz magunkat úgy kefcjük, mintha ez világból minden szempillantásban ki kellene költözünk. De ez ellen ki fokaan verkezzenek ez mostani világnak fiait közzül, naponkent való példaink bizonyittyak.

Ez ennek az első resecskének rövid magyarázattya. Mond immar az Salamon: Mint az halak, mellyek meg fogattatnak az gonos haloban, és mint az madarak, mellyek meg fogattatnak az törben: Azonkeppen megh fogattatnak az emberek az gonosnak idejen, mikor az környül vesi őket nagy hirtelenséggel, &c.

Ez igikben foglaltatik be második resec mostani tanuságunknak, holott, az mint hallod, az hasonlatosságokról szól az Salamon, mellyekkel az embernek halálának orájának bizonytalanságát

zontan és hirtelen volt Nagy sepet hasonlatosság egyet vesi az halálát az maraasztul. Az mely lettegen illendő; I. Mert mikeppen hog darak az törben, és h fogattnak: Azonkeppen letlen az halálul meg kö re nevezetes példát hoz lo

II. Mert mikeppen az es az alak az haloból avag ereje el, ki nem meneked zontkeppen az emberek-i ből kiem szabadulhatna sten a esetenek utánna Földtől vetettel, és föld

19. Ez allattya az Sz. Pál azt mondgya: Elvagyom minde nek egyet meg

III. Vegezerre; Mert cset madarak, és az hor meg b lidülnek: Azonk nem csak az halatul, de veritül is (az mineműek külföldi külföldi fele nem gattatnak. Ide való az mi mond, 1. 19. 21. lo, Ur engem meg alazal, hog te igazgadat. Az hivel

zontalan es hertelen voltat adgya előnkben. Nagy űep ket hafonlatoflagokat hoz be; Az egyiket vefi az halafafatul, az mafikat penig az madarafafatul. Az mely hafonlatoflagok felette igen illendők;

I. Mert mikeppen hogy veletlenül az madarak az törben, es az halak az haloban meg fogattatnak: Az onkeppen az emberek-is veletlenül az halaitul meg kórnyekezettnek. Erre nevezetes peldat hoz Idvövítők, *Luc. 12. 16.*

II. Mert mikeppen az madarak az törből, es az halak az halobol avagy horogbol, magok erejevel, ki nem menekedhetnek: Szinten azonkeppen az emberek-is az halalnak kóteleből ki nem szabadulhatnak. Ide valo az mit Iften az efetnek útanna az Adamnak monda: Földből vetettel, es földbe kel lenned. *Genef. 3. 19.* Ezt allattya az Sz. Pál-is, *Hebr. 9. 27.* holott azt mondgya: El vagy on vegezettven, hogy mindennek egyűer meg kel halni, &c.

III. Vegezetre; Mert mikeppen az törben efet madarak, es az horogban akadot halak meg felidűlnek: Azonkeppen az emberek, nem csak az halaitul, de meg csak annak az kóveritűl-is (az mineműek az betegfegeknek fok kűlőmb kűlőmb fele nemei) igen meg fanyargattatnak. Ide valo az mit az David maga felől mond, *Pfal. 119. 71.* Io, Uram, ennekem, hogy engemet meg alazal, hogy meg tanulnam az te igazlagidar. Az hivek-is azt mondgyak, *1e-*

rem. 31. 18. Meg fanyargatal engemet Iehova,
es meg tanulek, az ki ez előtt olyan valek
mint az tanulatlan tulok.

TANUSÁGOK.

I. legyezzük meg innét; Hogy az esetnek
utanna az halál az emberi nemzetsegh közt
mayd ugyan termefette valt. Mert vagy akar-
juk vagy nem, de ugyan által kel fejenkent a-
zon mennünk. Ezert nevezi az David az ha-
lalt minden testnek utának, 1. Reg. 24. 2. Ennek
igaz volta meg testik, hogy ha az Adamtul
fogvan ez ideiglen, az embereknek állapár-
tyokrol gondolkodunk. Genes. 3. 5. azt olvas-
suk; Hogy az Adam kilentz ház es harmintz
estendőket elt, es meg holt. Ugyan azon ca-
putban vers. 8. azt olvassuk; Hogy az Seth, ki-
lentz ház es tizenket estendőket elt, de azok
után ugyan meg holt. Ismet vers. 27. azt jelen-
ti az Moyses; Hogy az Mathusaél kilentz ház
es hatvan kilentz estendőket elt, de ugyan
meg holt. Ertettek ezt meg az Poganyok kö-
zül-is, az kik jozamb itellel birtanak. Ide va-
lo, az mit amaz Horatius nevű Poëta mond eg-
gyütt az ő verseiben: *Pallida mors a quo pulsat pede
pauperum tabernas, Regumq, turres.* Az sarga fino
halál, egyenlőkeppen el járja az begenyek há-
zat, es az Királyok palotáját. Amaz közönse-
ges monda-is ide tartozik: *Est commune mori,
mors nulli parcat honori.* Az halál közönseges, az
mely nem kedvez semmi méltoságnak, &c.
Ertettek

Ertettek ezt amaz ven R
n: Hogy fínten olyan
felni mint az vensegről
az ki okat el, az vense
zonk ppen az halál-is
kel. itettefünk tehar
lalt mindenkor kefen
appell tiora nem veheti.
amaz ven ember az hala
nyav lyának az borotv
te se vonyogad az eld
meg tel lenni, &c.
17. Tanuljuk meg a
az mi az lob Patriarcha
segh a embernek élet
valos ga meg testik az
rossag okbol. Intettefünk
refsty ni vigyazatra es
kövef sere. Erre int b
runk. Math. 24. 43. mo
cseled s ember, mikor
na, es az ő hazat meg
nakol mert ti-is vigyazz
gyato mikor jü el az er
zen de logra int, Math.
peldaj kkal, az kik az ő
veyen, ki menenek az
Lald meg ezeken kívül,
Intettefünk tehar innét
fan vigyazzunk es merte

Ertette ezt amaz vő Bessus, az ki azt mondta: Hogy fínten olyan bolondság az halaltul felni, mint az vősegtől, Mert mikeppen hogy az ki sokat él, az vőseget el nem kerülheti, azonkeppen az halál-is köszönfejes mindenekkel. Intetteffünk tehát inner; Hogy az jó halalt mindenkör keßen varjuk, mert azt senki *appellatio* nem veheti. Tudod mint járt volt amaz vő ember az halallal. Nem hasnalt volt nyavalyának az borotvalkozás. Annakokaert te se vonyogasd az előtt magadat az minek meg kel lenni, &c.

11. Tanullyuk meg azt-is; Mely igen igaz, az mit az lob Patriarcha mond, *Cap. 7. 1.* Vitessegh az embernek élete itt ez földön. Ennek valósága meg retsík az elő bámlaltatot hasonlatosságokból. Intetteffünk azért inner az Kerestényeni vigyazásra es az mertekletes életnek követesere. Erre int bennünket Christus Urunk, *Matth. 24. 43.* mondvan: Ha tudna az cseledes ember, mikor jű el az lopo, vigyazna, es az ő hazat meg nem hadna áfni. Annakokaert ti-is vigyazzatok, mert nem tudgyatok mikor jű el az embernek fia. Ugyan ezen dologra int, *Matth. 25. 1.* amaz Szűzeknek peldajokkal, az kik az ő lámpafokat kezekben vevő, ki menenek az vő-legény eleiben. Lásd meg ezeken kívül, *Marc. 13. 35. Luc. 12. 35.* Intetteffünk tehát inner; Hogy forgalmatosán vigyazzunk es mertekletes életet élyünk, hogy

hogy valamikeppen úgy ne járjunk mint az Nő az idejében amaz testi batorfagban be merült emberek, az kiket az víz-özönnek habjai veletlen borítanak el, az mint Christus Urunk tanít, *Matth. 24. 38.* De ezeket könnyeb nekünk meg mondanunk, hogy nem az emberekkel el hitelnünk. Engedgye az mi kegyelmes Istenünk, hogy mi az Keresztyeni vigyazásban, életünknek napjaiban foglalatofok lehessünk, Amen.

Ez ennek az második rebesckenek-is rövid magyarázattya.

XXVI. PRÆDICATIO.

Ioh. 14. vers. 23. &c.

Az ki szeret engemet, az én befedemet, &c.

Fellette helyeffen mondgya Christus Urunk, *Matth. 7. 24.* Hogy az ki az ő befedet meg tartya, hasonlo amaz eszes emberhez, az ki az ő hazat kő-fiklan eppiti, melynek sem az felek, sem az zapor első, sem peniglen az árvizek nem árthatnak, &c. Mert az Urnak befede kevanatofab az aranytal és az draga kőveknél, és edeseb az lepes meznél, az mint az Sz. David bizonittya *Psal. 19. 11.* Ugyan ezen dolgot állattya Idvőzítőnk ez meg hallot rövid igikben-is, &c.

S U M-

Su amja azért ez m
ez: Commendilla Ch
vőzítő Sz. igijet, tudni
tudo anyat, megh m
gyón örületes háfnai

R E S

Ta usagnak okart, k
tyuk z rövidigket. M
zony os jegyet adgya Ch
feret nek, mely semm
az ő befedenek meg ta
penig elő támlallya, az
tartak idvőleges be
Keresztyenek meg erti
Mon Christus Urunk
az én befedemet meg
Ez zikben foglaltat
ső ref, holott, az min
jelenget adgya Christ
reteritnek. Itt minekünk
Mit er sen Idvőzítőnk
Az befeden erti Ch
geliumnak tudományat.
glen 2: *Evangelium* ime
okokert.

I. Ennek ki nyilatkoz
az Evangeliumot az Ur
koztat ki minekünk. A

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak ez: Commendilla Christus Urunk, az ő Idvőzítő Sz. igijet, tudni illik az Evangeliumnak tudományát, megh mutatvan annak drága és gyönyörűseges háfnait.

R E S Z E I.

Tanulságnak okaert, két resecskerekre oshat-
tyuk ez rövid igiket. Mert az első ágában, bi-
zonyos jegyet adgya Christus Urunk az ő igaz
feretetinek, mely semmi nem egyéb, hanem
az ő befedenek meg tartása. Az másodikban
penig első fámlallya, az ő Sz. befedenek meg
tartásának idvőseges sеп háfnait, az mint az
Kereftyenek meg ertik az igiknek rendiből.
Mond Christus Urunk; Az ki feret engemet,
az en befedemet meg tartya, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanulságunknak el-
ső rese, holott, az mint mondam, bizonyos
jelenseget adgya Christus Urunk az ő igaz fe-
retetinek. Itt minekünk azt kel meg latnunk;
Mit ercsen Idvőzítőnk az ő befeden?

Az ő befeden erti Christus Urunk az Evan-
geliumnak tudományát. Igy neveztetik peni-
glen az *Evangelium* imez következendő sеп
okokert.

I. Ennek ki nyilatkoztatásra nezve. Mert
az Evangeliumot az Ur Iesus Christus nyilat-
koztatta ki minekünk. Az Sz. Iános bizoni-
t

tya ezt, *Cap. 1. 18.* holott így bol: Az Isten foha fenki nem latta, hanem amaz egy fűlőt Fiu, az ki az ő Attyanak kebeleben vagyon, az nyilatkoztatta ki nekünk.

II. Annak hirdetefere nevezve. Mert ő bocsátotta ki az Apostolokat ez feles vilagra, hogy hirdetnek az Evangeliumot minden teremtet állatnak. *Marc. 16. 25.* Annakutanna is ő adot, nemellyeket Apostolokat, nemellyeket Prophetakat, nemellyeket Evangelistákat; nemellyeket Pastorokat es Doctorokat. *Ephes. 4. 11.*

III. Azert; Mert egyűt munkalkodik Idvőzítőnk az Evangeliumnak hirdetőivel, es az ő Sz. Lelkenek titkos munkalkodása által ő teszi hasnossa az hiveknek fívekben es lelkekben az ő Sz. igijet. Az Sz. Lukacs bizonittya ezt, *Act. 16. 14.* holott azt mondgya; Hogy amaz Lydia nevű Affonynak az fívet az Ur nyitotta meg, hogy azokra vigyazna, az mellyeket az Sz. Pál *prædical* vala ő előtte. Ide valo az-is, az Sz. Mark Evangelista mondása, *Cap. 16. 20.* holott azt olvassuk; Hogy az Tanítványok ki menven, mindenűt prædicallottak az Evangeliumot, az Ur egyűt munkalkodvan ő vellek, es az befedet meg erőlsítven az következendő jegyek által.

IV. Annak megtartására nevezve. Mert ő Sz. felfeje oltalmazta az ő Sz. igijet ez ideiglen, az őrdög ellen es ennek ártalmas tagai ellen. Ide valok az ő fep igireti, mellyeket gyakor helyen

helyen olvassuk az Evan
bi közt, *Job. 14. 18.* azt
Hog nem hágy minket
Matt. 28. 20. arra köti mag
fen ind vilag vegezeti

TANUS

I. Tegyük fűnkben
stus i az beretetnek csal
Sz. igijetnek megtartá
terfik az Ur Iesus Christus
igy bol: Az ki engemet
met meg tartya, &c. Inet
Tarcuk meg, az mi Idvő
hogy az ő igiz beretev
helsűnk. De bodog lten
kik az Christus beretev
ned, e az ő Sz. igijet ig
csak f kman modon halg
ne kö effűk, hanem im h
gulasat es ahoz labjuk mi

II. egyezzük meg az
csak k fűleinkel hall
mot, anem ugyan meg
tartan nk, életűnket e
rint ki l rendelnűnk. Idv
ezt, *L. c. 11. 28* holott azt m
az kik halgattak az ltenne
rizik a t. Az Sz. Pál-iseről
lott az mondgya; Hogy m
halgati i, hanem annk meg

helyen olvasunk az Evangeliistaknal. Az többi közt, *1oh. 14. 18.* azt mondgya Idvőzítőnk; Hogy nem hágy minket árvaságra. Ímet, *Matth. 28. 20.* arra kőti magat; Hogy velünk legyen mind világ vegezetiglen, &c.

TANUSÁGOK.

I. Vegyük esünkben innet; Hogy az Christus igaz feretetinek csahatatlan jegye, az ő Sz. igejenek megtartása. Ennek valósága megteszik az Ur Iesus Christus mondasabol holott így föl: Az ki engemet feret, az en befedet meg tartya, &c. Intettefünk tehát innet; Tarcsuk meg, az mi Idvőzítőnknek befedet, hogy az ő igaz feretetivel meltan dicsekedhelsünk. De bodog Isten, ki sokan vannak, az kik az Christus feretetivel örömeft dicsekedned, de az ő Sz. igijet igen ritkan es akkor is csak fakman modon halgattyak. No mi azokat ne köveffük, hanem im halljuk az Christus *re. gulajat*, es ahoz sabjuk mi magunkat.

II. legyezzük meg azt is; Hogy nem elég csak külső fűleinkel hallanunk az Evangeliumot, hanem ugyan meg is kel tanulnunk es tartanunk, cletünket es erkölcsünket az ferint kel rendelnünk. Idvőzítőnk bizonyítja ezt, *Luc. 11. 28* holott azt mondgya: Bodogok az kik halgattyak az Istennek igijet, es meg őrizik azt. Az Sz. Pál is erről föl, *Rom. 2. 13.* holott azt mondgya; Hogy nem az Törvennek halgatoí, hanem annak meg cselekedőí igazítatnak

ratnak meg. Ugyan ezen dolgot állattya Christus Urunk itt-is. Intettefünk azért inner; Hogy ne elegendgyünk meg azzal, hogy csak külfőkeppen halgattyük az Evangeliumot, hanem azon legyünk, hogy azt ugyan meg-is társuk. Vetkeznek tehát ez ellen, az kik meg csak hallani sem akarják az Ur Iesus Christulnak beszédet, nem hogy meg tartanak azt.

De ki sokan vannak most afféle emberek, az kik teli torokkal dicsekednek az Christus feretivel, noha az ő Sz. igijetül igen tavoly járnak, naponkent jól lattük, &c.

Ez az elő rebescsenek rövid magyaráztya. Mond immar Christus Urunk: Az en Atyam-is fereti azt. Es ahoz megyünk es annal maradunk, &c.

Ez igikben foglaltatik be mostani tanúságnak második része; Holott emlekezik Idvőzítőnk az ő beszédnek drága hasznairol. Ket kivaltkeppen való hasznait jelenti penig. Egyik az Atya Mindenható Istennek ferelme, mely minden lelki es testi joknak ki merítettlen kút feje. Erről csak azt mondgya Christus Urunk; Hogy az ki az ő beszédet megtartya, az ő Mennyei Sz. Atya fereti azt. Az második, az Atyanak es az Fiunak, annal az emberrel való állando es örökös lakása. Erről-is azt mondgya: es ahoz megyünk, es annal maradunk. Itt minekünk csak azt kel meg lattunk; Mikeppen mondatik az Kerekyen ember-

embelel lakozni az
Az Isten mondatik
I. z ő Sz. Lelken
hogy z Sz. Pál, 1. Cor. 4.
Leleknek lako templum
II. az igaz hitnek al
Sz. igijetből farmazik, az
nittyá Rom. 10. 17. Erről
3. 71 holtott azt mondgy
hit alólakik az hivesk
III. Az ő fok rendbe
nak alólak, az melyekke
ebben az életben-is meg
zert mondgya az Sz. D
gyon z Ur azokhoz a
rancscatit meg tartya
T A N U S
I. T nullyük meg inn
volnan k az Isten igije
hogy h az emberek ab
gyakorolni. Idvőzítőnk
39. mondván: Vigalya
azok teinek en felőlem
itt-is az mondgya: Ho
meg tartya, az ő Mennyei
tember ahoz mennek, es
tettefünk azért inner; H
beszéd meg társuk, hogy
Mennyei Sz. Attyával j
iglen naradgyon meg t

embernel lakozni az Szent Isten?

Az Isten mondatik nalunk lakozni,

I. Az ő Sz. Leikenek általa. Ez az oka, hogy az Sz. Pál, *1. Cor. 6. 19.* az hiveket az Sz. Leleknek lakó templumának mondgya lenni.

II. Az igaz hitnek általa, mely az Istennek Sz. igijéből származik, az mint az Sz. Pál bizonyította, *Rem. 10. 17.* Erről szól az Apostol, *Ephes. 3. 17* holott azt mondgya; Hogy az Christus hit által lakik az hiveknek hivekben.

III. Az ő sok rendbeli lelki és testi áldásának általa, az mellyekkel az ő fiait és leányait, ebben az életben-is meg szokta látogatni. Ezért mondgya az Sz. David, hogy közel vagygon az Ur azokhoz az kik őtet felik es parancsolatit meg tartják.

TANUSÁGOK.

I. Tanuljuk meg innét; Mely drága hasznai volnanak az Isten igijének megh tartásának, hogy ha az emberek abban tudnak magokat gyakorolni. Idvőzítőnk bizonyította ezt, *Iob. 5. 39.* mondvan: Visszalljatok az irásokot, mert azok tesznek en felőlem bizonyoságot, &c. Ime itt-is azt mondgya: Hogy az ki az ő befedet meg tartja, az ő Mennyei Sz. Attyával egyetemben ahoz mennek, es annal maradnak. Intettefűnk azért innét; Hogy az Christus befedet meg tarsuk, hogy ő Sz. felfege az ő Mennyei Sz. Attyával jűjön hozzánk, es végiglen maradjon meg mi nalunk. Vetkezek te-

nek tehát ez ellen, az kik az Christus befedet meg csak hallani sem akarjak nem hogy azt meg tartanak, mert azok szabad akarattyok ferint idegenitik el tőlök ezeket az draga es bősülhetetlen vendegeket.

II. Vegyük esünkben azt-is; Hogy az mi fivűnket es lelkűnket tistan tarcsuk, hogy ezek az méltóságos vendegek alkalmas állást talallanak mi nálunk. Az kik ez világi nagy embereket varnak hazokhoz, lattuk mely jó modgyával kefitenek mindeneket hozzaja, hogy az ő illetlen magok vifelevel, vagy hazokban való czintalanlagokkal azokat kedvetlenfegre ne indicsak. Menyivel inkább meg kívantatik azért, hogy az Mennyei felfegnek hozzánk jöveteléhez jó modgyával kefcük magunkat, hogy valamikeppen, az mi illetlen cselekedetűnkkel, az ő Sz. femeit meg ne bántsuk. De mivelhogy erre magunktul elegtelenek vagyunk, búkfeg hogy az mi Sz. Istenűnknek igen könyörögjünk, es az Daviddal egyűt gyakran mondgyuk: Uram Uy fiveteremcs en bennem, es amaz igaffagnak lelket Uyjics meg az en belső refeimben: Lásd meg Psal. 51. 12. Igy cselekedgyek mi velűnk, az mi kegyelmes Istenűnk. Fiaert az Ur Iesus Christusulert, Amen.

XXVII.

XXVII. PRÆ

2. Sam. 24.

Bocs. ca penitlen az

Nem oknelkül mon
nya, az Anna Aëfon
az Ur az ximegöl, es ilme
semmi vilagon törtene
csenek orgatából nem
nek az Iennek csudalato
vifelefelöl farmaznak,
kektűf gvan, az ember
mint az Ur Iesus Christu
nyitnya Math. 10. 30. Ug
tya az Samuel Propheta

S U M 7

Summaja azért ez me
ez: Meirja itt az Prop
Dög halit, mely az Davi
Sido ne azetlegh közt
környűallo dolgaival

R E S 2

Tanulagnak okaert, ke
refecskekre osthattyuk
az első efebene, ferzö
Prophetannak az Dögh

XXVII. PRÆDIKATIO.

2. Sam. 24. vers. 15.

Bocsata peniglen az Ur dögöt, &c.

Nem ok nélkül mondgya az Samuel Ananya, az Anna Asszony, 1. Sam. 2. 6. Hogy az Ur az ki meg öl, es ismét meg elevenít. Mert semmi ez vilagon történetből es az vak ferenccsenek forgasabol nem esik, hanem minde- nek az Istennek csudalatos es bölcs gondgya- viseleseből származnak, amaz apro verebecs- kektől fogván, az embernek hája falaiglat, az mint az Ur Iesus Christus únnón maga bizo- nyitgya, Matth. 10. 30. Ugyan ezen dolgot állat- tyá az Samuel Propheta-is es igikben.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igeknek csak ez: Meg írja itt az Propheta, amaz nagy sűrű Dög halalt, mely az David Király idejében, az Sido nemzetlegh közt tamadot volt, minden környűl álló dolgaival egyetemben.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert, ket kiáltkeppen való rebeszkekre oszthattyuk ez rövid igiket. Mert az első refeben, ferzõ okarul emlekezik az Propheta annak az Döghalálnak. Az második

ban pe-

ban pedig, környül álló dolgairól szól ugyan azon nagy sűrű Dóghalálnak, &c.

Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek; Lassuk immar az igiket, es azokból az tanusagokat rendel. Mond a Profeta: Bocsata annakokaert az Ur Dóghalalt az Izraél nepere, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak első része, holott két dolgokat forgat az Prophe-ta. Mert elsőben azt mondgya meg, kitől bocsattatott az Dóghalal? Azt mondgya hogy Istentől. Másodszor azt jelenti, kikre bocsattatott, tudni-illik az Izraél nepere. Annakokaert itt imez következő kerdeseket kel meg forgatunk. 1. Micsoda es hany fele az Dóghalal? 2. Kicsoda bocsattya azt az emberekre? 3. Micsoda okokból barmazzek? 4. Hogy ha el meheti ember az Dóghalal előtt avagy nem? 5. Vegezetre, mikeppen kell-lyen magunkat viselnünk az dógós időben?

A Z E L S Ő R Ő L.

Az mi az első kerdest illeti; Az Dógh felől külömben ertenek az termesetről iro Docto-rok, es külömben azok az kik az Sz. irast magyarázzak. Mert az termesetről iro bölcsek azt mondgyak; Hogy az Dógh semmi nem e-gyeb, hanem amaz halalos betegseg, mely az Egnék erejétől es az ártalmas csillagoknak te-kintetekből (az mineműek az *Saturnusnak Mars-nak* es *Jupiternek* közösfülesek) barmazzik, vala-mely emberi jegyben az Egen, ugymint, az

kettős-

kettős-
ben. A nagy
ebben az első Egben, m
nagy h
telene
Az S
iragya
mondg
ak; Ho
hanem
z lité
mellyel
fokta b
letem. 1
12. Mik
altafoka
áldozat
kat te
ben; M
meg em
Prophe
előtt
vem ne
en ortz
mondgy
szól az U
fegyver
re, es az
Tovab
egyik
termese
fet ferit
mellyet
tal bocs
fámlally
az masik
Szűzben
nagy peni
az első E
telene
iragya
ak; Ho
z lité
emberek
telene. I
12. Mik
meg nem
kat te
en na
fegyver
fegyver
Es mon
allanak
halyana
elő es m
ak tenek
H
Az ki h
fegyver
ti a fog
ba az D
termeset
fet ferit
valo Dó
sten az
az emb
k az Ph
Eg
kivalte

kettősben, Szűzben avagy az vízöntő jegyében. Avagy pedig amaz meg veset parabol, ebben az élő Egben, mely miat az ember nagy hertelenséggel meg hal, &c.

Az Sz. iras magyarazo Doctorok pedig azé mondgyak; Hogy az Dög semmi nem egyeb, hanem az Istennek veres ostorinak egyike, mellyel az embereknek fogyatkozásokat meg szokta büntetni. Ide valo, az mit az Isten mond *Ierem. 14. 12.* Mikoron börtölnék, en az ő kiáltásokat meg nem halgatom, es mikor nekem áldozatokat tesnek, en nallam kedves nem leszen; Mert fegyverrel, ehféggel es dőghalallal meg emestem őket. *Ismert, Cap. 15. 1.* így szól az Propheta: Es monda az Ur ennekem; Ha en előttem allanak Moyses es Samuél, az en sívem nem hajlana ehez az nephez. Küld ki az en ortzam elől es mennyenek ki. Ha pedig azé mondgyak te neked; Hova mennyünk; Így szól az Ur: Az ki halálra valo, halálra, es az ki fegyverre, fegyverre, es az ki ehfégre, ehfégre, es az ki a fogfagra, az fogfagra mennyé, &c.

Tovabba az Dőghalálnak ket nevei vannak, egyyk természetet érint valo, az másik pedig természetet felet valonak nevezetik. Az természetet érint valo Dőgh nem egyeb, hanem az mellyet Isten az természetet érint valo okok által bocsat az emberekre. Ennek is ket nevei fámilialyak az *Physicusok*; Egyyk közönséges es az másik kiválkeppen valo. Az közönséges fe-

lól azt mondgyak; Hogy az Egnek termeketi-
röl es az ártalmas csillagoknak tekintetekből
farmazik, az mint oda fellyeb-is mondam. Az
kivaltkeppen valót pedig tulaydonittyak a-
maz ártalmas páraoknak, mellyek az föld indu-
las után farmaznak, vagy az temetetlen te-
steknek dohabol, vagy amaz büdös állotok-
nak es pervataknak kedvetlen búzítúl, avagy
vegezetre az deli felnek gyakor fuvasaboltá-
madnak. Mind ezekből azért azt hozzák ki;
Hog ez elterő Egh meg ves, mellyet az embe-
rek befinak, es az nedvessegek bennük meg
vesnek, az honnet ostan Dög halál követke-
zik, &c.

Az termeket felet való Dög halál pedig nem
egyeb; Hanem az mellyet az Isten, az jó a-
vagy gonos Angyalok által indit es az embe-
rekre bocsat. Erre nevezetes irasink vannak,
Iob. 2. 7. Pjal. 78. 50. Apoc. 16. 1. 2. Sam. 24. 16.
&c. Lásd meg az irasokat, &c.

T A N U S A G.

Tanullyuk meg innét; Hogy az Istennek
fok modgya vagy on az embereknek büntete-
seben. Meg tudgya az embereket büntetni az
fegyver által, az Ehség által, az foglag által es
az Dögh halál által. Ennek valósága meg terfik
az elő fámlaltatott dolgokból. Intettsünk a-
zert innét; Nem félse az Ehségtől, mert elég
buzad vagy on, fély az fegyvertől. De talam
azt-is el kerülheted, mert erős kő Varad va-
gyon;

Amos.
9. 2. 7.

gyon; fély az Dögh halál
ha oly batorlagos hely
fel ne keres, &c. Verke
tefti b orlagban be meri
ha az mberek büntetele
tudgy t hogy az Isten fe
meg c allyak magokat, n
tem, a Istennek fok úta
az go osoknak meg búr
ezt az David, az ki maga
Pjal. 7. Uram Isten, ho
lelkes elött, es az te ortza
Ha az gben megyek, te
kolba megyek or is jelen
feneke te le fallok, oda-
tilma, &c.

A Z M A S O

Az Döghalálnak ferz
egy e elemben vannak a
melly k azt mondgyak,
bóles az vakferencsének
melly k pedig az időnek
donit yak, es azt mondgy
az be eleges időt az hab
Es az őseget az dragalag
geffe es időket az dögös
De e ek az ertelmek hel
nak: Mert az Sz. Istennek
kezt, es tehetsegek ferit
matul meg foit yak, &c.
P

gyon; Fely az Dógh halaltul, az mely előtt so-
ha oly batorfagos helyre nem mehetz hogy
fel nem keres, &c. Vetkeznek ez ellen amaz
tefti batorfagban be merült emberek, az kik,
ha az emberek büntetefet el kerülhetik, azt
tudgyak hogy az Isten sem bantya őket. De
meg csallyak magokat, mert, az mint jelen-
tem, az Istennek sok úta es modgya vagyon
az gonoskoknak meg büntetefeben. Ertette
ezt az David, az ki maga felől azt mondgya,
Pfal. 139. 7. Uram Isten, hova mennek az te
lelked előtt, es az te ortzad előtt hova fuffak?
Ha az Egben megyek, te ot vagy, ha az po-
kolba megyek ot-is jelen vagy. Ha az tenger
fenekere le fállok, oda-is ki terjed az te ha-
talmad, &c.

AZ MASODIKROL.

Az Dóghalalnak szerző okarol nem mind
egy ertelemben vannak az emberek. Mert ne-
mellyek azt mondgyak, hogy csak történet-
ből es az vak szerencsenek forgasabol jár. Ne-
mellyek pedig, az időnek változásanak tulay-
donitgyak, es azt mondgyak, hogy mikeppen
az bekefeles időt az haborufagos estendők;
Es az bőfeget az dragasag: Azonkeppen az e-
geffeges idöket az dögös idök követtek, &c.
De ezek az ertelmek helyen nem maradhat-
nak: Mert az Sz. Istennek gondviseleset ki re-
keztek, es tehetségek berint, ő felfeget hatal-
matul meg fosztyak, &c.

P

Ellen-

Ellenben azért az Kereszténynek, egyenlő értelemmel azt mondgyak; Hogy az Dóghalalt Isten bocsáttya az emberekre. Ezt az ő igaz értelmeket, imez következő erősségekkel allattyak.

I. Az első vesik az Istennek gondgyaviseletétől es azt mondgyak; Hogy mindeneket az Sz. iras, az Istennek *Providentiája* alá rekeszt, mind nagy es kicsiny dolgokat; az mint erről nyilván valo irasink vannak, *Psal. 36. 7. Matth. 10. 29. Job. 4. 11 etc.* Az honnet azt hozzák ki; Hogy az Dóghalalt sem történet, hanem az Istennek tanácsabol származik.

II. Az második vesik az Sz. Irasnak nyilván valo bizonylag teteliből. Az többi közt, az Samuél Propheti Anyja az Anna Asszony, 1. *Sam. 2. 6* azt mondgya: Hogy mind az élet, semind az halál Istentől vagyón. Únnón magais az Sz. Isten, *Ezech. 5. 12.* azzal fenyegeti az bűnert az nepet, hogy Dóghalalt bocsát reja, mellyel harmad rehet az nepnek el veszt. Istmet, *Cap. 9. 5.* Azt parancsoltya Isten az Városnak czirkaloinak, hogy kimelletlen bánnyanak az *pœnitentia* nélkül élő emberekkel; Az kiknek penig az homlokokon belyeg legyen, azoknak kedvezzenek, mellyet meg is cselekedtenek.

III. Az harmadik erősséget vesik az példaközből. Az többi közt peniglen, 2. *Sam. 24. 15.* Istmet, 1. *Paralip. 21. 14.* azt olvassuk; Hogy az

David

David kiraly, az Sarrnak
nepet meg samlaltatta volt
detier az Isten az Sidokra
mely az harmad napig her
holtak meg. Ide valo az-
olvasu k, holott azt írja az
Pharao Kiralynak vetkei
beli m rnakra az Isten Dógh
zetre *Apoc. 6. 8.* azt írja az
az Isten, amaz farga lovon
csolt es hatalmat is adot
berek es fegyverrel, ehse
es arra nas vadakkal meg
IV. Az negyediket vesik
rot do ogul. Mert gyak
meg a níz bñics Orvos D
beteg nek gyógyulafol
az kik az Isten minden
vül meg gyógyit.
V. Fegezetre hozzab
peldak is, az kik felöl
7. centi *Genes*; Hogy ő k
tetet tenek voltunk. H
meg a Pogányok közis
zam e meju emberek az
jo itil tben voltak; M
refty neknek, nem kel
vak b tencse forgalanak
T A N U
Ve, yúk csünkben inn
P 2

David Király, az Satannak ingerlefeből, az ő nepet meg bamlaltatta volt: Mely ő cselekedetért az Isten az Sidokra Dóghalalt bocsatot, mely miat harmad napig hetven ezer emberek holtanak meg. Ide való az-is, az mit *Exod. 9. 6.* olvasunk, holott azt írja az Moyses. Hogy az Pharaoh Kiralynak vetkeiert, az Ægyptumbeli marhakra az Isten Dóghót bocsatot. Vegezetre, *Apoc. 6. 8.* azt írja az Sz. Iános; Hogy az Isten, amaz farga lovon üldönek meg parancsolta, es hatalmat-is adott neki, hogy az embereket, fegyverrel, ehfeggel, dóghalallal, es ártalmas vadakkal meg öllje.

IV. Az negyediket vesik az meg probaltatot dologtul. Mert gyakran lattuk; Hogy meg amaz bölcs Orvos Doctorok-is, nemely betegeknek gyógyulások felől ketelkednek, az kiket az Isten minden emberi remenseg kívül meg gyógyit.

V. Vegezetre hozzab be az Poganyoknak példajokat-is, az kik felől azt írja, *Arnobius lib. 7. contra Gentes*; Hogy ő köztök-is arra rendeltetett Istenek voltak. Hogy ha annakokaert meg az Poganyok közt-is találtattanak oly józan elmejű emberek az kik az Dóghalal felől jo iteletben voltak; Menyivel inkább az Keresztényeknek, nem kel azt történetnek es az vak berencse forgatának tulaydonítani, &c.

TANUSAG.

Vegyük csünkben inner; Hogy az Dóghalal, nem

lal, nem történetből sem peniglen az vak se-
rencse forgasból, hanem az lstenül bocsat-
tatik az emberekre. Ennek valosaga meg ter-
sik az elő fámlaltator okokból. Vetkeztenek
tehat azok, az kik ez dolog felől külömben
velekettenek. De mi azokat ne kövessük, ha-
nem hidgyük el, hogy lsten az ki meg ölhet,
es ő Sz. felsege elvenithet meg-is, &c. Lásd
meg, 1. Sam. 2. 6. &c.

AZ HARMADIKROL.

Az Dóghalálnak okairol külömb külömb í-
tiletben es ertelemben vannak, az kik az A-
nyaent-egyhaznak tarsasagan kívül élnek,
hogy nem mint az Keresztyenek. Mert az Hy-
pocritak es az hittül fakat emberek, az Dógh-
halált (mikeppen az ehfeget es fegyvert) az
Evangeliumnak igaz tudományának tulaydo-
nittyak, es azt mondgyak hogy mihent az E-
vangelium kezdetet prædicaltatni, mindgyaralt
minden fele nyavalyak es nyomorufagok kö-
vetkeztenek, nem külömben, mint az fenyés
napot az etsakai setetseg követi. Illyen erte-
lemben voltak regenten az Poganyok, az
kiket az *Cyprianus Doctor contra Demetrianum*, for-
galmatossan meg rzafol. Hasonlokeppen az A-
goston *Doctor, lib. 3. de Civit Dei, Cap. 17.* Ha-
sonlok ezekhez ez mostani Papista emberek,
az kik ez mostani vilagnak főprőjen, minden
fele nyomorufagnak nemeit, az Evangelium-
nak igaz tudományara kennek, &c.

Ellenbe

Ellenbe peng az Ker-
nak, es egyeb nyav-
zendő okait fámlal-
l. Az embereknek v-
eket. Erte példánk l-
ek engedetlenleget a-
tte, mely miatt mind-
ktalan allarok egy a-
II. Az lsten igijene-
ancsolatnak meg ne-
ten, *Exod. 15. 26* hol-
mondgya: Hogy ha h-
radnak lstenednek be-
led az mi az ő tekin-
örizended minden-
om te rejad azoka-
yekkel meg verten-
nonner az követke-
gijenek meg utalal-
meg vetelet. Dógh-
gekkkel fokra meg b-
III. Az hihetetlen-
talalunk, *Numerus*
Hogy az Izraél fia-
lsten az nepet dóg-
IV. Az kevelyl-
az kinek fel fuvalk-
nek meg fámlalafa-
napig valo Dógha-
hetven ezren ho-

Ellenbe peng az Kereftyenek, az Dóghalálnak, es egyeb nyavalyaknak, imez következendő okait fámlallyak.

I. Az embereknek vak merő engedetlenségeket. Erre peldank lehet az Pharaho, az kinek engedetlenséget az Isten dóghalállal büntette, mely miatt mind az emberek, s mind az oktalán állatok egy arant holtanak. *Exod. 9. 6.*

II. Az Isten igijének meg utalása es az ő parancsolatinak meg nem tartása. Erről szól az Isten, *Exod. 15. 26* holott az Moyses által azt mondgya: Hogy ha halvan hallandod az te Uradnak Istenednek befedet, es ha azt cselekeded az mi az ő tekinteti előtt kedves, es meg őrizended minden ő rendelefit, nem bocsatom te rejad azokat az betegsegeket, az melyekkel meg vertem az Egyptumbelicket. Az honnet az következik, hogy az Isten az ő Sz. igijének meg utalását, es az ő parancsolatinak meg vetését, Dóghalállal es egyeb betegsegekkel fókta meg büntetni.

III. Az hihetetlenseg. Erre nevezetes irást talalunk, *Numerorum 14. 11.* holott azt olvassuk; Hogy az Izraél fiainak hihetetlensegekert, az Isten az nepet dóggal fenyegeti.

IV. Az kevelység. Peldank erre az David, az kinek fel fuvalkodását (az melyből az nepnek meg fámlalása következik) amaz harmad napig való Dóghalállal büntette, mely miatt hetven ezeren holtak meg.

V. Az Balvany imadas. Erről fol az Isten, *Ierem. 15. 3.* holott az Manasses Kiralynak az ő balvany imadasát az Isten, az több büntetési közt, Dőghalállal fenyegeti. *Ismer, Ezech. 5. 12.* Ugyan azon vetekert, azzal fenyegeti az Isten az Sidokat, hogy harmad része az népnek Dőghalállal fog meg halni.

VI. Az Isten Anyaszent-egyhazának haborgatafa. Erről-is nevezetes irafunk vagyon, *Apoc. 16. 1.* holott azt olvastuk; Hogy az Isten az Antichristust es annak sereget, ehfeggel, fekelyekkel es Dőghalállal fenyegeti. Az külső Historiakban-is vannak erre példaink. Az többi közt penig azt írja, *Orosius lib. 17.* Hogy amaz *Lucius Aurelius* es *Decius* Fejedelmek idejében, az Keresztyeneknek üldöztetése miatt, az Isten nagy Dőghalált bocsátot volt az emberekre. Hasonlókeppen az *Commodus* es *Gallus Valerianus* Czaárok idejében, az emberek között nagy sokan dőggel halának meg. Mert valahova azoknak parancsolattok, az Keresztyenek üldözése felől el erkezik vala, mindgyorast az Dőghalal-is el kezdetik vala, az mint erről nyilván valo bizonyfagot tesén, *Eusebius Historicus, lib. 7. Cap. 12.* *Ismer lib. 8. Cap. 15.* Annakfelette amaz tiz egész éftendeiglen valo üldöztetésekkben, mellyekkel az kegyetlen Diocletianus az Anyaszent-egyházat lanyargatta, soha az Dőghalal es az Ehfegh meg nem fűntenek. De sok volna az példákat mind elő fámlalnom, &c.

T A.

egyezzük meg inn
m t okneklől nem cse
m g tefük az elő fáml
t sünk tehat inner, h
ly k, holot az mi id
D őghalállal büntette
f n-is ugyan azon ve
r ellyekert regen az
b üntette. Hinem
an, es büneinket el
resünk által terünk
öz. Mellyet ha csel
nk ter, es az Dőgh
oknak nemeivel el
nnön maga bizoni
ngedgye az mi Sz
elhesük magunka

XXVIII. PR

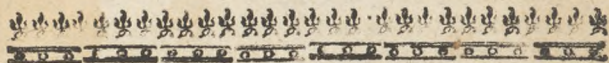
Bocsata penig

M Egh hallak az
Micsoda es ha
akfelette kicsoda
egezetre, mics
loltan immar lassu
P

TANUSAG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az Isten semmit ok nélkül nem cselekedik. Ennek valósága meg tessék az elő fámlaltatot okokból. Intetefsünk tehát innét, hogy az Istent ne vadoljuk, holott az mi időnkben-is egynehanszor Dóghalállal büntette az embereket, mert mostan-is ugyan azon vetkek forognak fenn, az mellyekert regen az embereket az Dóghalállal büntette. Hanem inkább álljunk magunkban, es bűneinket el hagyván, igaz *poenitentia* tartásunk által terjünk meg az mi Sz. Istenünk-höz. Mellyet ha cselekedünk az Isten-is hozzánk tér, es az Dóghalalt az több nyomorúságoknak nemeivel el harítja mi rollunk. Ezé ünnön maga bizonyítja az Isten, *Zach. 1. 3. &c.* Engedgye az mi Sz. Istenünk, hogy mi így vizsgálhefsük magunkat, Amen.

XXVIII. PRÆDIKATIO.

Bocsata peniglen az Úr Dögöt, &c.

MEgh hallak az Keresztyenek ide fellyeb; Micsoda es hany fele az Dóghalal? Annakfeletre kicsoda bocsassa azt az emberekre? Vegezetre, micsoda okokból farmazzek? Mostan immar lassuk Isten segítségéből az kö-

vetkezendő kérdéseket-is rendel, &c.

AZ NEGYEDIK RÖL.

Az mi az negyedik kerdest illeti, jelentetem vala hogy azt kel meg forgatnunk; Hogy ha az Dóghalal előtt el mehet az ember avagy nem? Erre külömben felelnek az Termesetről iro Doctörök es külömben azok az kik az Sz. Iraft magyarazzak. Mert az termesetről iro bölcsek azt mondyak, hogy az ember az Dóghalal előtt el mehet. Ide valo az ő közönfeges mondasok, *cito, longe, tarde, cede, recede, veni*, az az, hamar, messze, későn, meny, mulats, jűy. Mellyel azt akarjak jelenteni; Hogy az Dógós időben az ember igen hamar meg mozdullyon abbol az helyből, az hon az Dóghalal kezdetet, es attul messze tavozzek, es későn jűyjön vissza, tudni-illik mikor az Dógh meg fűnik. De ez az ertelem helyen nem maradhat:

1. Mert az Istennek hatalmat el rontya, az Davidnak nyilván valo mondasá ellen, *Psal. 24.*

2. Az Ure az föld es annak tellyessege.

3. Mert az Istennek gondviselése-is el törli, az mely ki terjed az apro verebecskektől fogvan, az embernek haja falaiglan. *Math. 10. 30.*

4. Mert az *experientia*, az az, meg probaltat dolog ellen vagyon. Peldanak okaert, nagy fokban el futnak az Dóg előtt, es ugyan útokban meg hálnak: az kik 'penig helyeket meg tartyak, bekevel maradnak. Ellenben peniglen

nigl n az Sz. iras ma
mondgyak, hogy az
nem mehet. Ez az ő
köz imez következéd
I. Az Istennek ha
hel eke ki terjed, es
het Akar hova meny
de z Isten mindenit
Sz. David, az ki *Psal. 14.*
ra Isten hova menny
ho a fuffak az te ortz
gy k ort-is jelen vagy
fa ok, oda-is ki terjed
I. Az Istennek
mil denekre ki terjed
eg hajunk fala-is el
11. Az mi Sz. Iste
b nek életének vég
mekünk, mellyen
14 s. Sőt meg az mi
ft, *1ab. 13. 27. &c.*
IV. Az meg prob
gy *lib. 4. Cap. 29.* H
e y nagy nemzetes
e el mult eftend
a melyben nagy so
e ferelmes emberel
k t ugyan meg untal
t nak az meg dógó
v nvan hogy ok-is n
P

niglen az Sz. iras magyarazo Doctörök azt mondgyak, hogy az Döghalal előtt senki el nem mehet. Ezt az ő igaz ertelmeket. az többi közt imez következédő okokkal bizonittyak.

I. Az Istennek hatalma, az mely minden helyekre ki terjed, es senki az alol ki nem mehet. Akar hova meny azért beretö Atyamfia, de az Isten mindenüt meg talál. Ertette ezt az Sz. David, az ki *Psalm. 139. 7.* azt mondgya: *Uram Isten hova mennyek az te lelked előtt, es hova fuffak az te ortzad előtt? Ha az Egbe meggyek ott-is jelen vagy: Hogyha az pokolra lehallok, oda-is ki terjed az te hatalmad, &c.*

II. Az Istennek gondgyaviselese, mely mindenekre ki terjed, es az melynelkül csak egy hajunk fala-is el nem eshetik.

III. Az mi Sz. Istenünk Decretuma az embernek életének vege felöl, az ki hatart veter minekünk, mellyen által nem mehetünk, *1ob. 14. 5.* Söt még az mi lepesünk-et is meg olvasta, *1ob. 13. 27. &c.*

IV. Az meg probalt dologh. Azt írja *Evang. lib. 4. Cap. 29.* Hogy mikor Antiochiaban egy nagy nemzetes halal tamador volna (mint ez el mult estendőkben Magyar Országban) az melyben nagy fokban edes magzattyoktul es ferelmes emberektül meg fostatvan, életetket ugyan meg untak, es annal inkább forgolotanak az meg döögöfölt emberek környül, kevanvan hogy ök-is meg hallyanak, mindazon-

altal ő nekik semmit nem ártot, &c. Mind ezekből azért azt hozzák ki, hogy az Dőghalál előtt senkinek nem kel el menni, mert az nem ragado állat. Belenk oltatot az meg akkor, mikor az mi első Szüleink az meg tiltot fának gyümölcsében ettenek, es így mind magokat f-mind az ő maradékjokat az halálnak köteleben eytettek, &c.

TANUSÁG.

Tanullyuk meg innet, mely igen igaz amaz köszönfeges mondas; Halál ellen nincsen orvosság. Ennek valósága meg tetfik az elő fám-laltatot okokból. Verkeznek tehát azok az kik azt velik hogy az Dőghalált el kerülhetik, es az dögös időben fel-falá kórtsolyáznak, mint az Orban lelke, &c. Ezekkel egyetemben verkeznek az Papstak-is, az kik az dőgh ellen Sebestyennek es Rochusnak könyörögnek. De mi ezekkel ne tevelyegjünk, hanem bízzuk az mi Sz. Isténünkre magunkat, el híven, hogy ő felfege mindenűt jelen vagyon, es az ő hatalmas karjával, minden lelki es testi vefedelmek ellen meg oltalmaz. Ezzel vigasztal az Sz. David Kiraly es Propheta, *Psal. 91. 4.*

AZ ÖTÖDIK RÖL.

Az dögös időben imez következendő dolgokat kel meg tartanunk. I. Az igaz *Pœnitentia*, melyben az bűnről való vallas tetel, fűntelen való buzgo könyörges, jozan es mereteles

kle es élet, es az bekefe
nak Peldanak okae
fuk Hogy az Izraél fi
ge elmelegek. Az D
bu go imataga, 2. 84
Pœnitentia tartalok, 2. 7
Küllynek firalmas kő
Az hiveknek igaz hit
fel, *Psal. 91. 2.* az Dő
I. Szabadolon elhe
te et orvosságokkal-is
m radist ne az külfő
gy dül az Sz. Istenn
va von hogy az lte
gy egyithat, mindaz
ta cselekedik. Peld
sten az Ezechias Kir
jő endő meg gyógy
fi mindazonaltal az
me nem veti meg,
ra aztattya, az min
fuk vagyon, 2. Reg
II. Az kikre az
va zat reja bocsatt
ste are magokat, es
m ndgyak; Atyam
ka od. Hogy ha ő
gy egyitvan, telpok
tal tartoznak ő Sz.
ifrik hogy halalo

kletes élet, es az bekefeles türes, be foglaltatnak. Peldanak okaert, *Exod. 15. 26.* azt olvasuk; Hogy az Izraél fiainak Istenhez valo engedelmesegek. Az Davidnak Istenhez valo buzgo imatsaga, *2. Sam. 24. 17.* Az Sidoknak *Pœnitentia* tartások, *2. Paralip. 7. 13.* Az Ezechias Kiralynak firalmas könyörgese, *2. Reg. 20. 3.* Az hiveknek igaz hitből farmazot esedezesek, *Psal. 91. 2.* az Döghalalt el háritottak.

II. Szabadoson elherünk az Istenül rendeltet orvosságokkal-is, de ugy, hogy az megmaradast ne az külső eszközőknek, hanem egyedül az Sz. Istennek tulaydonicsuk. Ugy vagy on hogy az Isten, esköznélkül-is meghgyogyithat, mindazonaltal gyakran esköz altal cselekedik. Peldanak okaert, noha az Isten az Ezechias Kiralt az Propheta altal, az ō jövendő meg gyógyulasa felől bizonyossa teszi, mindazonaltal az fügeből csinalt Emplastro mot nem veti meg, hanem az ō kelevenyere ragasztattya, az mint erről nyilván valo irasunk vagy on, *2. Reg. 20. 7.*

III. Az kikre az Isten igaz iteletiből az nyavalyat reja bocsattya, azok bizzak az Sz. Istenre magokat, es az Ur Iesus Christussal azt mondgyak; Atyam legyen ugy az mint te akarod. Hogy ha ōket nyavalyajokból meghgyogyitvan, talpokra allattya, nagy hala-adással tartoznak ō Sz. felsegenek: Ha peniglen ismerik hogy halalok oraja közel vagy on, ne nyughat-

nyughatatlankodgyanak es ne zugolodgyanak ellene, hanem ismerjek meg bűnös voltokat, es azokról sívekben Isten előtt tegyenek vallást, el híven hogy ő fellege, ingyen való kegyelméből, Sz. Fianak érdemejert azokat ő nekiek meg bocsátta. Ők-is azért minde neknek bocsássanak meg, es az ő vég orajokat varjak vigan.

IV. Mivelhogy az test, természet szerint ifonyodik az halaltul, azt-is igen meg kel gondolni, hogy az halalban mi, sem első, sem utolsó nem vagyunk, hanem mi előttünk, az Adamtúl fogvan ez ideiglen, az régi Sz. Atyák, Patriarchák, Propheták, Királyok, es közönségeskeppen minden rendek, ezen az úton költöztenek ki ez világból, es mi utánunk-is hasonló sorok leszen az embereknek. Ezért neveztetik az halál minden testnek utának, 1. Reg. 2. 2. Ily ok alat vettük Istentől az életet, hogy mikor mi tőlünk azt vissza kívánnyá, zugolodasfelkül megh adgyuk ő neki. Azt-is meg kel gondolnunk, hogy halando emberek vagyunk, es ha valamit halalunk haladna-is, ez után-is ugyan meg kellene halnunk. Ertettek ezt még az Poganyok közzül-is az kik józamb ertelembe voltak, Ezért mondgya az bölcs Seneca egygút az ő irásában: En, úgy mond, sem első sem utolsó nem leszek az megh halasban, mert oly ok alat jöttem be, hogy ki-is mennek, Amaz *Servius Sulpicius*-is, akarvan

akarván vigasztalni az C
az... ullhanak halála fel
mondgya: Ez, ha finte
vol... is, mindazonáltal
kel... volna halni, mer
V... Egyben kel vetni
ket... világon el hagy
lyel... et ez élet után nyel
alta... az firalomnak vö
tet... öröme es bode
lye... őm nem látor, az
em... nek five megne
1. Q... 2. 9. Ha valaki, v
tón... őzből ki szabaditt
lag... ágaraki hozatár
tár... mely igen ör
Ha... mi, hogy nem k
fok... külföld külföld
fő... cölöteből, az
lag... Országában. Esa
nen... mondgyuk: Ke
Ch... stuffal egygút len
E... valaki, valami ro
lyo... nem kevankozu
reb... ki költözni? Ha
az... ten parancsolat
az... rómlando, es
gir... tat el hadni? Az
em... er, igen örül ar
mu... kaja es fáradaga

akarván vigasztalni az Cicerot, az ő leányának az Tullianak halála felől, az többi közt azt mondgya: Ez, ha fíntén most meg nem holt volna-is, mindazonáltal rövid idő múlva meg kellett volna halni, mert ő-is ember volt.

V. Egyben kel vetnünk azokat, az mellyeket ez vilagon el hagyunk, azokkal, az mellyeket ez élet után nyerünk. Mert az jó halál által, az siralomnak völgyéből, amaz veghetetlen örökre es bodoglagra vitetünk, mellyet főm nem látot, az fül nem hallot, és az embernek sive meg nem foghattya. *Esa. 64. 4. 1. Cor. 2. 9.* Ha valaki, valamely fötet es bűdös tömlőtzből ki szabadittatnek, es az napnak vilagosságarra ki hozattatvan, szabadoffon bocsattatnek, mely igen örülne es vigadna annak. Hat mi, hogy nem kevankozunk, ez világi sok külömb külömb fele nyomorúságoknak fötet tömlőtseből, az mi Sz. Istenünknek vilagos Országában. Es az Sz. Pállal egygyüt hogy nem mondgyuk: Kevanunk meg halni es az Christuffal egygyüt lenni? *Lasd meg, Philip. 1. 23.*

Ha valaki, valami roshat hazban laknek, vala-lyon nem kevankozneke onnet mentül hamarab ki költözni? Hat mi, miért nem akárnok, az Isten parancsolattyára, az árnyek vilagon az mi romlando, es változas alá vettetet jószágkat el hadni? Az beres avagy munkalkodo ember, igen örül annak, hogy ha az ő sok munkaja es fáradsága után, az ő fárát testet meg nyugot-

nyugothatja: Hit mi hogy nem örülünk az Sz. Pállal egyűt annak; Hogy az mi pallyankat meg futottuk? *1. Tim. 4. 7.* Es az jo halál által az Abrahamnak kebelebe, az nyugodalomnak helyere be költözünk? Az kik az samki-vetesből, az ő fűletet hazajokban vissza ternek, felette nagy vigasgban vannak: Hit mi hogy nem örülünk azon, hogy ez világi büdösünk után, az testi halál által az mi öröкке való hazánkban be iktattatunk? Vegezetre affele állapotban az beteg embernek, igen sükséges Testamentumot tenni, es az ő maradékjokat jo helyben hadni. Igy cselekedek regén az Jacob, *Genes. 49. 1.* Az David-is, *1. Reg. 2. 2.* Az Ezechiásnak-is azt parancsolja Isten az Prophecia által, *2. Reg. 20. 1. 1. Paralip. 32. 1. Esa. 38. 1.* Lásd meg az irások, &c.

De itt azt mondhatna valaki; Kés volnek meg halni mas halálnak nemevel, csak Döggel ne halnek meg. De vallyons, hogy ha azt mondana az Isten; Lásd, mert meg kel halnod. Akarode azert, hogy mordalyaggal valamely lator ember által lütyjón: Avagy magas helyről le essel es nyakad szakadgyon: Avagy tűzben, avagy vízben essel es oda ves: Vagy fokaig finyl az ágy feneken: Avagy vegezetre, negyed avagy ötöd napigh, fekügyel (mint az *pestisben* szokot lenni) es eseden leven, sepi csendesen mullyal ki ez vilagbol: Bizonyára, ha esed volna, az utolsót választanád.

Bodog

Bodog Isten, ki Isten ke-
az ha alet? Hit miert har-
sten, mikor őket ez vil-
De Isten körül vannak mo-
nek az ki az nagy rakás-
gen Isten vála az Halál,
ti volna, azon kerit vála-
azt az rakás fiat haza vin-
T A N U

Vegyűk elsőben inn-
der, de kiválkeppen inn-
mit den Keresityen emb-
vár lyab, Istenen e-
járt. Az Tízviseleknek
ki Isten vála az Halál,
es az gonoszoknak bű-
nek kel lenni. Az Tan-
iga *Penitentia* körül-
retetűtű emberek-
mel es az Ur Isten C-
vigatlni. Az hazi G-
főnöknek, az ő csele-
kedés gletben, jo tük-
kel lenni. Közönfeges-
ren az eshivatásban lev-
ma okat viselni, hogy
ge el tavorozassak, az
vers osztorat rejajok t-
rin mindenek ugy vi-
az Isten látvan az mi kö-

Bodog liten, ki fokan kevántak eleitűl fogva in az halalt? Hat miért haragűanak az emberek Istenre, mikor őket ez által ki akarja bolítani. De fok tarfai vannak mostan amaz vən embernek, az ki az nagy rakás fá alatt el faradvan, igen hiya vala az Halalt, de mikor azt meg lita volna, azon kerı vala őtet, hogy segícsen azt az rakás fát haza vinni, &c.

T A N U S Á G.

Vegyűk eűnkben innet; Hogy noha mindenkor, de kiváltkeppen az Dűgűs idűben, minden Keresűtyen embernek, tűsiben es hivatallyaban, serenyen es igen igazan el kel jarni. Az Tűztűfelűkűnek, az jo tűrvenyeknek ki bolgaltatásban, az foknak oltalmazásban, es az gonűbűknak bűnteteseben, serenyeknek kel lenni. Az Tanitűkűnak az kűsseget az igaz *Penitentia* tartásra kel indítani, es az megrettent sűvű embereket, az Istennek kegyelmevel es az Ur Iesus Christus erdemevel kel vigasztalni. Az hazi Gazdaknak es Gazda Aűsűnyoknak, az ő cűseledgyek elűtt, minden kegyes gűtben, jo tűkűrűkűnek es peldaknak kel lenni. Kűzűnűsegeskeppen penig, minden renbe es hivatalban levű emberekeknek ugy kel magokat viselni, hogy azokat az vetkeket igen el tavoztassak, az mellyekert Isten, az ő Veres oltorat rejajok bocsatotta. Summa ferint mindenek ugy visellyek magokat, hogy az Isten latvan az mi kűlfű es belű jo magunk vűsele-

viseleket, minket fiainak es leányinak ismerjen, es minden lelki es testi veszedelmektől kegyelmesen megőrizzen es oltalmazzon. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy fejenként így viselhessük magunkat, hogy az ő haragjának fel lobbant tüzet csendesíthessük, Amen.

Ez azért az utolsó kérdésnek-is rövid magyarázatya. Im már az igik következnének; De az kiveket több befeddél nem bantom.

XXIX. PRÆDICATIO.

Esa. 57. vers. 1. Gc.

*Az igaz el vess, es nincsen senki,
az ki essebe venne.*

Mivelhogy az halál közönfeges mind az jókkal, s-mind pedig az gonosokkal, az mint ez, az többi közt meg tessék, amaz Evangeliumbeli Gazdagnak es az kuldus Lazarnak példajabol, *Luc. 16.* Annakokaert felette szükség az igaz okairol értekeznünk az Keresztyneknek halalanak. Miert hogy az Sz. Isten, a maz hasznos embereket, kik mind az ő Anyaszent-egyházanak épületire, s-mind pedig az közönfeges tarsasagnak meg maradasara igyekeznének, az jó halál által, egy arant el be-

degeti?

deg... Erre nagy fejen
az al... az Istennek lelke, e
S U M M

S... maia tehát ez fel
Igaz okait sámlallya az P
ez v... agból való ki mulat
azol... felel tudgyunk joz
R E S Z

T... nufagnak okert, k
refe... kre oshattuk ez n
ket... Mert az első refec
nev... zetekről emlékezik
ket... zának es irgalma
gya... enni. Az malodikb
nak... az okairol bol, &
s-m... nd rendi az igiknek
az... ziker, es azokból
den... Mond az Prophet

E... igikben es ez köve
tan... be tanusagunknak
min... mondam, az hives
zet... el illeti az Prophet
es... galmaságnak haina
t... minekünk csak
Mie... nevezetnek az
hol... az David *Psalm 14.*
az... emberek minnyai
nin... sen az ki jót cselek
Err... rövideden azt fele

degeti? Erre nagy fepen megtanít az Prophe-
ta által az Istennek lelke, ez fel vet Sz. igikben.

S U M M A.

Summaja rehat ez fel vet igiknek csak ez:
Igaz okait fámlallja az Propheeta az hiveknek
ez világból való ki mulafoknak, ez vegre hogy
azok felől tudgyunk józá ertelében lenni, &c.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, két kiválteppen való
refekre okthattyuk ez meg hallot rövid igi-
ket. Mert az első refében, az Hiveknek fe-
nevezetekről emlekezik az Propheeta, holott ő-
ket igazaknak es irgalmassagnak fiainak mond-
gya lenni. Az másodikban pedig, az ő halálok-
nak igaz okairól szól, &c. Ez mind Summaja,
f-mind rendi az igiknek; Lassuk immar rendel
az igiket, es azokból az tanufagokat röviden.
Mond az Propheeta: Az igaz el ves, &c.

Ez igikben es ez következendőkben foglal-
tatik be tanufagunknak első refe, holott, az
mint mondam, az hiveket, nagy fepeket neve-
zettet illeti az Propheeta holott őket igazaknak
es irgalmassagnak fiainak mondgya.

Itt minekünk csak azt kel megh latnunk;
Miert neveztetnek az hivek ilyenkeppen,
holott az David *Pfal 14. 3.* azt mondgya; Hogy
az emberek minnyajan el vetemettének, es
nincsen az ki jót cselekedgyek, csak egy-is?
Erre rövideden azt felellyük; Hogy az David

Q

amaz

amaz tökéletes állapotból, mely, még az hivekben sem találtatik ebben az életben: Az Propheta pedig az reá íért valóról, mely sájjattyók (hit által) az hiveknek: Annakokaert igazaknak neveztetnek az hivek imez következendő lép okokra nevezve:

I. *Relative* (az mint az Scholákban szólunk) mivel hogy az Ur Iesus Christus igazsága, hit által ő nekik tulajdonítottatik. Erről szól az Sz: Pál, *Rom. 5. 1.* mondvan: Meg igazítottatvan hit által, bekefegünk vagyon az Istennek, &c. I. I. smet, *1. Cor. 1. 30.* holott azt mondgya: Hogy az Christus adatot minckünk az Atyatul igazságul, bentségül es valtságul.

II. *Comparativè*, az az, hasonlításkeppen: Mert hogy ha egyben vettyük az hiveket az hypocritakkal es az hittúl fakat emberekkel, azokhoz kepest őket méltan igazaknak mondhatjuk:

III. Az ő Sz. bándekokra es igyekezetekre nevezve: Mert, az menyire az gyarfosagh elő bocsattya őket, itt ez vilagon fegyhetetlen életre igyekeznek. Ide való, az mit *Cantic. 5. 3.* olvasunk: Meg mostam az en labaimat, vallyons mikeppen mocskollyam be azokat? Ir galmassagnak fiainak pedig elsőben az Istenre nevezve hivatának. Mert az hivek, az Christus Iesus által, az Istennek (az ki magában merő irgalmasság) valasztot fia es leanyi. Lásd meg *Psal. 103. 8.* Másodszor ő magokra nevezve; Mert az hit

az, velek, az ő rehetlegek
nak munkájában gyakor
ber az gyarló életben
ezek felől Christus Urunk

T A N U

Igyeizzük meg innét
től, igen tavoly jár ez v
től, önön maga bizony
Prophetának mondvan:
ne olyanok, mint az
gy n ezen dolog meg t
halyuk es ertyük minen
az Sz. Isten az hivek felől
lő, igen utalatosok es e
hivők, de az Isten őket
fagnak fiainak ismeri len
in et magunkat ez vilá
ne a felőlünk való balog
ja, akők, akar mit itilly
az, hogy az mi Sz. Isten
m, fagnak fiainak tart m

E L E N A

Mondhatna itt valaki
Propheta is balog itille
lő, mert azt mondgya
T lam ő is az Saduceus
az mondottak hogy az
le kétfél meg hal, es soh
n mellyek azt felelik;

Q 2

az hivek, az ő tehetlegek ferint az irgalmasságnak munkájában-gyakorolliak magokat ebben az gyarlo gletben-is. Lásd meg inít mond ezek felől Christus Urunk, *Matth. 25. 35 &c.*

T A N U S A G.

Iegyezzük meg innet; Hogy az Istennek iteleti igen tavoly jár ez vilagnak fiainak iteleti. űnnön maga bizonyítja ezt az Isten az Prophetanál mondvan: Az en gondolatim nem olyanok, mint az ti gondolatitok. Ugyan ezen dolog meg tetsik innet-is, holott halljuk es ertyük minemű iteletben vagyon az Sz. Isten az hivek felől. Ez vilagnak fia elött igen utalatosok es el vetteter emberek az hivek, de az Isten őket igazaknak es irgalmassagnak fiainak ismeri lenni. Vigasztalljuk tehát innet magunkat ez vilagi istentelen embereknek felőlünk valo balog iteletek ellen. Am járjanak ők, akar mit itillyenek mi felőlünk, elég az hogy az mi Sz. Istenünk igazaknak es irgalmassagnak fiainak tart minket, &c.

E L L E N V E T E S.

Mondhatna itt valaki; Ugy tetsik hogy az Prophetá-is balog itelettel vagyon az hivek felől, mert azt mondgya hogy el ves az igaz: Talam ő-is az Saducæusokkal tartotta, az kik azt mondtak hogy az ember mind testestül lelkestül meg hal, es soha fel nem támad? Erre nemellyek azt felelik; Hogy az Prophetá fol

ez igikben, amaz bórnyű avagy bonyu halál-
nak nemeről, az melyben az hiveknek is re-
fiek vagyon. Peldának okaert, az kik az hartz-
zon el einek, mi is azt mondgyuk azok felől,
hogy el veszenek. Nemelleyek penigh azt
mondgyak, hogy egy altallyaban csak az ha-
lalt erti az veszedelmen, mintha azt mondotta
voina: El ves az igaz, az az, meg hal.

De helyesebb azoknak ertelmek, az kik azt
mondgyak hogy az Propheta az Hypocritak-
nak es az hittűl fikat embereknek ertelmek-
ből fol illyen modon, az kik az hiveknek hala-
lok felől balog itelettel vannak, kivaltkeppen
hogy halattyak, hogy nemelleyek az hivek
közűl nem csendesen, hanem valamely bór-
nyű halálnak neme által mulnak ki ez vilá-
ból, &c.

Ez az első refecskének rövid magyarázat-
tya. Mond immár az Propheta: Es nincsen az
ki arról gondolkodnek az ő fiveben, &c.

Ez igikben, es ez következendőkben fog-
laltatik be tanúságunknak második refie; Ho-
lott az Propheta az hiveknek halaloknak igaz
okait sámlallya elő. Leg első okat, ez világnak
hala-adatlanlagat mondgya lenni, holott il-
lyenkeppen fol: El ves az igaz, es nincsen az
ki arról gondolkodnek az ő fiveben. Ismet;
Az irgalmasságnak fia el bedegettetnek, mert
nincsen az értelmes ember, &c. Gyakran az
Sz. Isten, ingyen valo jo voltabol **Sz. Fia**nak
erdeme-

erdemeiért, bölcs ember
fiak. Kereftyen Feje-
kat. Hidnagykot es hiz-
berket, fokoradni. An-
fen egyházat, Kereftye-
dulni isikkal, kegyes
tronikkal megfokorlato-
az emberek, avagy eze-
nem ismerik lenni, avagy
meg o böcsölöteket meg-
steit azzal méltó harag-
indivan, azokat az ham-
mon halál által el fede-
nek hala-adatlanlagokat.
Máodik oka, az jóvend-
votatása; Mert bökafá-
az emberekre az bűnere-
Fejyvert, Fogfagor, a-
fagorak nemeit bocsatt-
veket azokban ne refelü-
tal efi elet. Meg jelen-
holott azt mondgya; H-
go of előt vetetet el-
dik az hiveknek nyug-
az Isten, csudalatos, b-
tib, az ő Anyafene-
na, y fokrendbeli nyo-
am az ő igaz es elő-
fira omnik volgyeből,
goc alomnak helyere a

erdemejert, bölcs embereket, jó tanácsos férfiakat, Keresztény Fejedelmeket, Nagy Urakat, Hadnagyokat és hazajok szerető vitéz embereket, sokoradni. Annakfelettte az ő Anyaszent-egyházat, Keresztény Tanítókkal, jó indulatú ifjakkal, kegyes Patronusokkal és Patronakkal megfokta latogatni. De mivelhogy az emberek, avagy ezeket Isten a fändekeinek nem ismerik lenni, avagy peniglen azoknak méltó bocsúleteket meg nem adgyak: Az Isten azzal méltó haragra és bosszú illatra felindítván, azokat az háfnos embereket az főmoru halál által el fedegtetven, az embereknek haláladatlanfogokat megfokta büntetni. Második oka, az jövőendő vesedelemnek el távoztatása; Mert sokasá az Sz. Istennek, hogy az emberekre az bűnert, Ehseget, Dóghalalt, Fegyvert, Fogfagot, avagy egyéb nyomoruságnak nemeit bocsattya. Hogy azért az hívek, azokban ne rebesüllyenek, az jó halál által vesí eleit. Meg jelenti ezt-is az Propheta, holott azt mondgya; Hogy az következő gonos előt vetetet el az igaz ember. Harmadik az híveknek nyugodalmok. Mert, holott az Isten, csudalatos, bölcs, de igen igaz iteletből, az ő Anyaszent-egyházat itt ez világon, nagy fok rendbeli nyomoruságok alá vitette, annak az ő igaz es elő tagjait, az halál által, ez fíralomnak völgyeből, amaz örökke való nyugodalomnak helyere által fokta költöztetni.

Ezt-is meg jelent az Prophetá, holott így szól:
 Hogy el jűjjon az ő nyugodalmok, &c. Ide
 valo az-is, az mit amaz Evangelumbeli Abra-
 ham az Gazdának monda, *Luc. 16. 23.* Meg em-
 lekezzel arról, hogy el vetted az te javaidat
 eltedben, az Lazar-is az ő gonofit; most azért
 ő örül, te pediglen gyöttrődöl. Negyedik, az
 Istennek Decretuma; Mert az hivek-is amaz
 derek Sententianak alája vannak vettetven:
 Földből lőtél es földé kel lenned. *Genes. 3. 19.*
 Ide fűbhattyuk azt-is, az mit az Sz. Pál *Hebr. 9.*
27. mond: El vagyon vegezven, hogy min-
 dennek egybér meg kel halni. Ertette ezt meg
 amaz Pogany *Servius Sulpitius-is*, az ki vigasztal-
 van az bölcs *Cicerot* az ő leányának az *Tullianak*
 halála felől, az többi közt azt mondgya: Ez,
 ha fínten most meg nem holt volna-is, mind-
 azonaltal rövid időn ő neki meg kellett volna
 halni, mert ember volt. Örödför es utófsor (hogy
 most több okait elő nem fámlallyam) ezzel
 az Sz. Isten ugyan Ujjal mutatgya, hogy ez
 világi élet kívül, meg más-is vagyon. Mert ha
 nem volna, az hivek minden embereknel nyo-
 morultabbak volnának. Ertette ezt az Sz. Pál,
 az ki az ő fok nyomorúsági közt fel kiáltvan,
Philip. 1. 23. azt mondgya: Kivanok meg halni,
 es az Christussal együtt lenni, &c.

TANUSÁG.

Tanulgyuk meg innét; Mely igen igaz, az
 mit az Sz. Pál *Rom. 8. 28.* mond. Az kik az
 urat

Ura beretk azoknak m
 galnk. Ennek valoflag
 lnt or okokból. Intet
 ho y az hiveknek halál
 gyúlk, es azt (az hivek
 rag nik, hanem inkább
 ni. Vigasztalgyuk-is inne
 nak etelne ellen, az mel
 kra ragyon; Mert ez al
 ő n rugodalmoknak hely
 ste ortzajokrol az ő kő
 21. ce. Engedgye az n
 mi zzel vigasztalgyuk n
 E ennek az malodik
 gy azattyá.

XXX. PRÆ

Ioh. 8.

Bizony bizony mon

I Gazin mondgya az Sz.
 Evangelium Istennek
 vőnek idővégekre.
 vőből ifik, melyet az
 ne bönjohozik, hane
 k elterre ki folyo for
 ma bizonyitgya Christ

Q4

Urát beretik azoknak mindenek javokra bolygálnak. Ennek valósága meg tessék az előfelműltitott okokból. Intette sünk azért innét, hogy az híveknek haláluk feől jó tületben legyenek, es azt (az hívekre nevezve) ne Isten haragjának, hanem inkább áldásának ismerjűk lenni. Vigasztalljuk-is innét magunkat az halálnak felelne ellen, az mely az híveknek hasznokra vagyon; Mert ez által költöztetnek be az ő nyugodalmoknak helyere, holott el tőrli Isten országokrol az ő köny-hullat-fokat. *Apoc. 21. 4. etc.* Engedgye az mi Sz. Istenűnk, hogy mi ezzel vigasztalhasfuk magunkat, Amen.

Ez ennek az második dolognak-is rövid magyarázattya.

XXX. PRÆDICATIO.

Ioh. 8. versf. 51.

Bizony bizony mondom ti netkek.

I Gazan mondgya az Sz. Pál, *Rom 1. 16.* Hogy az *Evangelium* Istennek hatalma minden hívőknek idővősegekre. Mert valaki abból az vízből ísík, mellyet az Christus ád, soha meg nem somjohozik, hanem az lehen ő benne az örök életre ki folyo forrasnak vize, az mint ő maga bizonyittya Christus Urunk, *Ioh. 4. 15.*

Q 4

ugyan

Ugyan ezen dolgot átlátja Idvőzítőnk ez meg hallot Sz. igikben is.

S U M M A.

Summaja azért ez igiknek csak ez: Com-mendallja itt az helyen Christus Urunk az ő Sz. igijet, annak hasznos es idvősséges gyf-mőleszerol.

Rővidsegnek okaert refekre az igiket nem ősthattjuk, hanem hogy innét az Keresztie-nek töb lelki gppületet vehessenek. 1. Azt lassuk meg; Mit ért Christus Urunk az ő befe-den? 2. Mit parancsol az felől? 3. Micsoda haszna vagyon annak?

A Z E L S ő R ö L.

Az ő befedenen erti az Christus az Evangeli-umnak tudományat. Hasonlokeppen föl az Sz. Pál, *Colos. 3. 16.* mondvan: Az Christus be-fede lakozzek köztetek minden gazdag-sá-gal. Holott az Apostol az Christus befedenen erti az Evangeliumnak tudományat. Tovabba az Evangelium Christus befedenek nevezte-tik imez következendő sеп okokert.

1. Annak ki nyilatkoztatására nevez; Mert azt az ő menyiei Sz. Attyanak kebeleből, az Ur Iesus Christus hozta es nyilatkoztatta ki. Az Sz. Iános bizonyítja ezt, *Cap. 1. 18.* mond-van: Az Isten soha senki nem látta, hanem az Istennek Fia, az ki az ő Attyanak kebeleben vagyon, az nyilatkoztatta ki nekünk.

II. An-

1. Annak hirdetele-neze; Mert az Christus Iesus az Apostolok által dicőtt, az mint az me-ővendőlte vala m-ke-ayram, mivelho-lte, es az fegenyel-bocátor, &c.

1. Annak allattya-csa, az egy Christus v-emekezet. Ezert mon-egyebert nem tud praed-fez-lesus Christust.

T A N U

Vegyűk esünkben gel-umnak tudomány-ze, az mint regen, am-ze-ek Leo Papa mondo-suk. Hogy mikor eg-nev-Cardinalinak, az ő-t-azaban mutogatn-ő-l-imb-é, latode meny-ma Christus felől val-é-ay es nyelv, az mely-do az igaz tudomány-ez, hanem az Ur Iesus-mi-ő maga bizonyít-tel-ünk azért innét; H-tu-omanyat bőcsőly-mi-letünket es erköl-

Q.

II. Annak hirdetése és prædicatására nevezve; Mert az Christus mind semelyében, s-mind az Apostolok által azt hirdette és prædicatatta, az mint az *Isaiás Cap. 61. 1.* regen meg övendőlte vala mondvan: Az Úrnak lelke en raytam, mivelhogy fel kent engemet az Isten, és az begenyeknek örvendeztetésére bocsátot, &c.

III. Annak allattára nevezve; Mert ebben csak az egy Christus viselt dolgairól vagyón emlékezet. Ezert mondgya az Sz. Pál, hogy egyebet nem tud prædicallani, hanem az meg fezült Iesus Christust.

TANUSAG.

Vegyük esünkben innét; Hogy az Evangeliumnak tudománya nem fabula, az az Mese, az mint regen, amaz el fordult elmejű tizedik *Leo Papa* mondotta, az ki felől azt olvassuk; Hogy mikor egy időben, amaz *Bembus* nevű *Cardinalis*nak, az ő temerdeki fok kencset tarhazában mutogatna, ilyenekpen föllo: Ő *Bembe*, latode menyit hasnalt minekünk amaz Christus feől valo Mese, &c. O atkozot say es nyelv, az mely ilyen karomlast mondot az igaz tudomány ellen. Nem Mese volna ez, hanem az Ur Iesus Christusnak befede, az mint ő maga bizonyította itt az helyen. Interfessünk azért innét; Hogy az Evangeliumnak tudományát böcsöllyük es tanullyuk, es az mi gletünket es erkölcsünket annak kevanlaga be-

Qs.

ga be-

gi berint rendellyük, tudván azt hogy az *Evangelium* Istennek hatalma minden hívőknek idvőségekre, *Rom. 1. 16.*

A Z M A S O D I K R O L.

Az ő befede felől azt kívannya Christus Urunk hogy meg tartsuk. Nem azt mondgya tehát, hogy az ki azt külső fűleivel halgattya, avagy fűmeivel olvassa, meg írja es az nyakában hordozza, avagy szép aranyas könyben az almariumban tartya es mindeneknek mutogatya, &c. Mert noha az *Evangeliumot* halgatni, es az kinek Isten modor mutatot benne, olvasni, ő magában dicsiretes dolog es ugyan fűkfeget-is, mindazonáltal közönfegesek ezek az Hypocritakkal, az kiket latunk hogy mind ezeket meg cselekedik, sőt ugyan dicsekednek ezekkel. Hanem azt parancsolja Idvözítünk, hogy ugyan meg tartsuk azt, es az mi életünket az berint rendellyük, melyben mindeneket be foglal. Mert az ki az *Evangeliumot* meg tartya, fűkfeget hogy annak előtte azt halgassa avagy olvassa, &c.

T A N U S A G.

Igyeizzük meg innét; Hogy nem elég az Istennek igiet valakinek csak külső fűleivel halgatni, avagy fűmeivel olvasni, hanem ugyan meg-is kel tartani. Az Sz. Pál bizonyította ezt, *Rom. 2. 13.* mondvan: Nem az Törvénynek halgatói, hanem annak meg tartói igazítatnak

tanít meg. Erről föl
mondvan: Bodog
Istennek befedet es m
eze dologra int itt is
Isten tehát innét; Ho
zai negh, hogy fűkas
gyűlt az *pradicatorum*, m
is meg cselekedik. Sőt
gye oda, de nem aze
nem inkább hogy kárt
közűl nemelyeket el
elinteket el ragadgya
bun meg valami fayala
sa, vagy vegezerte a
az embereknek hívők
nem, ha oda meggyűnk
gya meg-is tartsuk, h
rűfetes házaiban a ka
lyek föl ide alab föl Ch

A Z H A R M

Az mi az harmadik d
denk meg tartalanak
zen ő igikben jelen
mondvan: Halalt nem
azt el minekünk meg
föll on Christus Urunk
törté felől, holott az S
mondgya; Hogy el vag
tudn ilik Istenről) hog
egyért halm?

tárnak meg. Erről szól Christus Urunk-is, *Luc. 11. 28.* mondván: Bodogok az kik halgattyak az Istennek befedet es meg tartyak azt. Ugyan ezen dologra int itt-is bennünket. Intettefünk tehát inner; Hogy ne elegendgyünk az-
 zai megh, hogy sokasbol neha neha el me-
 gyünk az *predicationa*, mert azt az Hypocriták-
 is meg cselekedik. Sőt meg az Őrdög-is el me-
 gyen oda, de nem azért hogy tanuljon, ha-
 nem inkább hogy kárt tegyen, es az halgatók
 közzül nemellyeket el alufson, nemellyeknek
 elinejeket el ragadgya es mifrol, s-gyakrab-
 ban penig valami faytalanfágról gondolkottaf-
 sa, avagy vegezetre az Istennek tista magvat
 az embereknek fivőkből ki gyombollya; Ha-
 nem, ha oda megyünk, ugy halgassuk hogy u-
 gyan meg-is tarsuk, hogy ha annak gyönyő-
 rüfeges háfnaiban akarunk refesülni, az mel-
 lyekről ide alab föl Christus Urunk.

AZ HARMADIK ROL.

Az mi az harmadik dolgot illeti; Az ő befede-
 denek meg tartafanak habnat, imez követke-
 zendő igikben jelenti meg Christus Urunk
 mondván: Halalt nem kostol Őrökke. Holott
 azt kel minekünk meg latnunk; Hogy hogy
 föllyon Christus Urunk az ő befedenek meg
 tartoi felől, holott az Sz. Pál, *Hebr. 9. 29.* azt
 mondgya; Hogy el vagyon az vegezetterven
 tudni-illik Iltentül) hogy mindennek meg kel-
 egyfer halni?

Az mi

Az mi ennek, az kerdésnek magyarázattya illeti felette búkfeges; Mert az Sídok-is, az kikkel abban az időben Christus úrunk *disputa* vala, bban ütköztének vala meg: Es ő felfeget azért bídalmazzak es karomlyak, mert semmikeppen az ő felekbe nem fér, es tompa es melekkel meg nem foghattak az Christus befedének igaz értelmet, &c.

De tudnunk kel minekünk, hogy az halál két fele, tudni illik testi es lelki. Az testi halál semmi nem egyeb, hanem az leleknek az testül való elválása, mellyet minden embernek meg kel költeni. Erről szól a Sz. Pál az megnevezet helyen. Az lelki halál pedig nem egyeb, hanem az örökre való pokol avagy karhozat, mellyet az Hypocritak es az hittül bakt emberek, mind testekben es lelkekben meg költenak. Erről szól Idvőzítőnk, *Muth 10. 28.* mondvan: Ne féltetek azoktól az kik csak testeket ölhetik meg, hanem inkább attól az ki mind testestül es lelkestül el vezthet az *gehennában*. Ide való az-is, az mit az *Isaias* Prophetá mond, *Cap. 65. 24.* Azoknak fergek meg nem hal, es tűzők el nem aluszik. Erről szól Idvőzítőnk itt az helyen-is.

ELLENVETÉS.

Mondhatna itt valaki: Ha az karhozat, örökre való halál, tehát innét az következik, hogy az karhozatnak fia mind testestül lelkestül meg hainak. De nem hainak azok meg az

Isaias

Isaias Prophetá monda
ke g örödnék: Azert
tik alának.

De könyű erre az fe
netik az halálnak
nakiai mind testestül le
hanm az ő vegnelkül v
ve, z melynek kezde
nem Annakokért, az
rökte való gyötrelmek
nek, mert az ki veget
den or nkent, sőt minde
halton hal, lob volna a
sem illanásban semmive
minn olyan könyű gy

T A N U

anulljuk meg inn
bes denek meg tarta
nyő űfeges hátnor ber
hog ha abban gyakor
lod nit mond felőle, ug
len Valaki az en befe
lalt nem költo örökre.
am: Samriabeli Ábbon
nal mond, *Iob 4. 14.* Az
fik, mellyet en adok, l
hoz k utánna, hanem le
lett ki folyo-forra/nak
Sz. Peter, az ki felső az
Ho, y mikor nagy fokar

Isaias Propheta mondása szerint, hanem örök-
ke győtrődnek: Azert nem méltán nevezet-
tik halálnak.

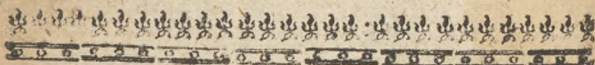
De könyű erre az felelet; Mert nem azért
neveztetik az halálnak, mintha az karhozat-
nak fia mind testtől lelkestől meg halnának,
hanem az ő vegnekül való győtrelemekre ne-
ve, az melynek kezdeti leben, de vege soha
nem. Annakokart, az karhozatnak fiának örök-
ke való győtrelemnek, halál gyanánt lehen ő
nekik, mert az ki vegetlenül győtrődik, min-
den oríntent, sőt minden szempillantásonként
halton hal. Iob volna afeleknek hogy ha egy
szempillantásban semmivé lennének, hogy nem
mint olyan könyű győtrelemben elmének.

TANULSÁG.

Tanullyuk meg innét; Hogy az Christus
beszedenek meg tartása, felette drága es győ-
nyörűseges hasznót szerzené az embereknek,
hogy ha abban gyakorolnak magokat. Im hal-
lod mit mond felőle, ugyan esküvéssel penig-
len: Valaki az en beszédemet meg tartya, ha-
lál nem kóttol örökke. Ide való az-is, az mié
amáz Samriabeli Asszonyak, az Iacob kúta-
nál mond, *Iob. 4. 14.* Az ki abban az vízben i-
sík, melyet en adok, soha meg nem bomít-
hozik utánna, hanem lehen az ő nalla örök e-
lre ki folyó-forrasnak vize. Ertette ezt az
Szt. Peter, az ki felől azt olvassuk, *Iob. 7. 68.*
Hogy mikor nagy foka az Christus halgatói
közül

közzül el mentenek volna ő tülle, kerdí az Tanítványokat; hogy ha ők-is el akarnának menni? De meg felel az Sz. Peter közönséges nevel és azt mondgya: Uram, kihez tudnánk menni, holott az örök életnek befede vagyontallad? Ertette az Sz. Pál-is, az ki az *Evangeliumot*, Istennek hatalmanak mondgya, minden hívőknek idvősegekre, *Rom. 1. 16.* Intettefünk tehát innet; Hogy az Christus befeder, ne csak külfő fűleinkel halgassuk, hanem ugyan meg-is tarsuk, hogy az örökke való halaltul üressék lehetsünk. De bódogh Isten, ki sokan vannak, az kik azt, még csak hallani sem akarják, nem hogy meg tartanak. Tekincs két fele, és erre igaz elég peldat talál. Engedgye az mi Sz. Istenünk, hogy mi azt feretettel halgathassuk és meg-is tartsassuk, hogy annak drága hasznában rebesíttessünk, Amen.

XXXI. PRÆDIKATIO.

Luc. 12. 35. Az ti derekatok legyen, &c.

Mivelhogy az halálnal semmi bizonyosabb nincsen, de annak idejénél és helyénél bizonytalamb nem lehet. Mert azt bizonyosan tudgyuk, hogy meg kel halnunk: De holott és mikor, azt senki nem tudgya. Annakokaért

az Ke-

az Keresnyen embernek
ni, és az ő életnek
ban, és minden sempi
kodni. Ez azért az oka
tönk gyakorlatossággal
gyazatra. Az többi köz
llme, *Cap. 25. 13.* Es, *Cap.*
gyan az on dologra int
ben-, &c.

SUMMA

Summaja azért ez igike
stus rünk mindeneket
zaft, melyet nagy fep
mazi előnkben.

RESZ

Tudfagnak okarte
refere ozhattuk ez igi
feben be foglaltunk az
intet, melyben az Kere
men állja mondvan: A
gyerek övedzve, és az
főve mektek meg gyuy
ban enig, nagy fep hal
azte önknben mondvan:
tek az foglalkoz, az ki
meg únja az Menyegzőbe
teret, zörget, mindgya
Ez mind Summaja L-min
Laffik immar az igiket re
tanu agokit. Mond Christ

az Keresztyen embernek bűntelen kel vigyazni, es az ő életének vege felől minden órában; sőt minden szempillantásban kel gondolkodni. Ez azért az oka, hogy az mi Idvőzítőnk, gyakorlatossággal int az Keresztyeni vigyázatra. Az többi közt penig, *Matth. 24. 42.* Ilmet, *Cap. 25. 13.* Es, *Cap. 26. 41.* *Marc. 13. 35.* Ugyan azon dologra int ez meg hallot Sz. igikben-is, &c.

S U M M A.

Summaja azért ez igiknek csak ez: Int Christus Urunk mindeneket az Keresztyeni vigyázatra; mellyet nagy ssep hasonlatossággan támaszt előnkben.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert ket kiváltkeppen való resekre ozhattyuk ez igiket. Mert az első resekben be foglaltatik az mi Idvőzítőnknek ssep intese, melyben az Keresztyeni vigyázást commendallya mondvan: Az ti derekatok fel legyenek ővedzve, es az ti gyertyatok avagy fővetnektek meg gyuytva, &c. Az másodikban penig, nagy ssep hasonlatossággan adgya azt előnkben mondvan: Es ti hasonlok legyetek az bolgákhöz; az kik varják az ő Úrokat meg jűni az Menyegzőből, hogy mihent megeres zörget, mindgyart meg nyissák ő neki.

Ez mind Summaja s-mind rendi az igiknek; Lassuk immar az igiket rendel es azokból az tanúsagokat. Mond Christus Urunk; Az ti derekatok

rekatok fel legyenek övedzven, es az ügyer-
tyitok meg gyuytatvan, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak el-
sőreke; Holott imez két dolgokat kel rövid-
den meg latnunk. 1. Mit ercsen Christus U-
runk, az mi derekunknak fel övedzsen? 2.
Micsoda az egő avagy meg gyuytator gyer-
tya, mellyet comendal minekünk az Christus?

AZ ELSŐ RÖL.

Az mi az első dolgot illeri; Az mi derekunk-
nak fel övedzsen erti Idvözítők az mi Ke-
reftyeni serenfegünkert es vigyazafunkat. Ha-
fonlatosság által föl penig Christus Urunk,
mellyet vešen az útra memendő avagy úton
járó emberekről.

I. Mert mikeppen az útra menendő embe-
rek az ő rugajokat fel aggattyak, övöket meg
forongattyak, nemelleyek megh fegyvert-is
kőnek oldalokra, mellyel az ő keő voltokat
jelentik: Azonkeppen az hiveknek minden-
kor keősen kell lenniük, es az ő Kereftyeni hi-
vatallyoknak el követeseben serenkedniük
kel, ez mellet az ő utolsó orajokat-is keősen
kel varni.

II. Mert mikeppen az úton járó emberek
nagy fokot szenvednek az ő buydosafokban,
ugy-mint hevet, hideget, ehseget, somjusa-
got, feelmet es nagy fok rendbeli nyugharat-
lanfagot: Szinten azonkeppen az hivek, egeő
cieteknek folyasában fokakat szenvednek.

Ezert

Ezert mondgya Idvöz-
valak ötet akarja köver-
neve es az ő kerefte-
Sz. P. I. is, Mt. 14. 22. m-
rufagok által kel be men-
sagabn.

III. Mert mikeppen
nek ncsen nyugodalm-
az ő lőttők levő utok-
es az fel tött czelt el n-
gya az Seneca: Hogy az
nek ok állafok, de kev-
gyon: Azonkeppen az
vilag in maradando Var-
kerekek, az mint az Sz.

IV. Mert mikeppen
felet igen kevanynak
czeltokot, kivaltkepp-
hazajokban, avagy lak-
reimes emberikhez igye-
gya az Poeta az Ulysses fe-

Non dubia est libaci sa-

Emm de Patria posse

S. mmi ketleg nincs

sege elől, mindazonat-
nak ok fűstis latni:

az hiekek, nagy hiekek fer-

nyon orulagoknak völgi-

valo hazajokban, az Sz.

meg odogult Sz. emb-

R

Ezert mondgya Idvőzítőnk, *Luc. 9. 23.* Hogy valaki őtet akarja követni, meg tagadgya az ő nevet es az ő keresetet fel vegye. Erről szól az Sz. Pál-is, *Act. 14. 22.* mondvan: Sok nyomorúságok által kel be mennünk az Istennek Országában.

III. Mert mikeppen az úton járo embereknek nincsen nyugodalmok mind addig-is, míg az ő előtők levő utokat vegben nem víűik, es az fel tött czelt el nem erik. Ezert mondgya az Seneca: Hogy az uton járo embereknek sok ballások, de keves nyugodalmok vagyon. Azonkeppen az hiveknek nincsen ez vilagon maradando Varások, hané jóvendők keresnek, az mint az Sz. Pál szól, *Hebr. 13. 14. c.*

IV. Mert mikeppen az uton járo emberek felette igen kívánniak el érni az ő fel tött czellyokat, kivaltképpen az kik az ő főleter hazajokban, avagy lako helyőkben az ő szerelmes emberikhez igyekeznek. Ezert mondgya az Poeta az *Ulysses* felől:

*Non dubia est Ithaci sapientia, sed tamen optat
Fatum de Patriâ posse videre suâ.* az az.

Semmi kétség nincs az *Ulysses*nek bölcsesége felől, mindazonáltal kívánta az ő hazájának csak fűstt-is latni: Szinten azonkeppen az hivek, nagy hívek serint kívánczoknak ez nyomorúságoknak völgyeből, az ő örökke való hazajokban, az Sz. Angyaloknak es az meg bodogult Sz. embereknek tarsaságokban. Sa-

R.

ban. Sa-

bin. Saját példájával bizonyítja ezt az Sz. Pál, *Philip. 1. 23.* mondván: Kivánok meghalni, és az Christussal együtt lenni.

TANÚSÁG.

Tanuljuk meg innét, mely igen igaz, az mit az Sz. Pál mond, *Hebr. 12. vers. 14.* Nincsen itt maradó Varasunk, hanem jóvendőt kereszünk. Ennek valósága meg tetűk ez elő fámlátott okokból. Ugyan ezen dolgot bizonyítja Christus Urunk-is ebben az hasonlatossággal, holot az Keresztyen embernek életet ez vilagon, az uton jároknak állapotjokhoz hasonlítja. Intetessünk tehát innét; Ne kapdossunk ilyen igen ez árnyék vilagon, hanem úgy éljünk, mint úti emberek, és mindenkor kebek legyünk innét ki költözni, és által menni az mi örökös hazánkban, az örök életnek bodogságában. Vetkeznek tehát ez ellen azok az kik feletteb kapdosnak ez vilagon, és úgy viselik magokat, mintha soha meg nem kellene halniok. Azok-is az kik magoknak hosszú életet ígérnek, azonban eésekben nem veszik, hogy az gyekent elrantlyak alolok, avagy inkább alajok terítik, az mint erre nevezetes példát mond Christus Urunk, *Lúc. 12. 16.* De mi azokat ne kövessük, hanem az mi Idvőzítőknak lép inteset be veven, az mi derekunkat fel övedzven, kefen varjuk az mi utolsó orunkat.

AZ MÁSODIK ROL.

Az mi

Az mi az második ket magyarázo Doctörök lelné. Mert nemelyek az meggyűrt gyertya az igaz hitet; Mintha a Tanítványait, hogy az gyertyák felkelészetven- ltenek Sz. igjét, mel- vetnek nek avagy lámp- 105. E hasonlokeppen fol- i. 19. De helyesebb azok min az két értelmet o- azt mondgyak, hogy az men- illiya az lstennek es meg tartalat, es abbe- tet. Mert az hit hallasba- nig z lsten igjéből, az nyit- va, *Rom. 10. 17.* Tov- bőve nekhez avagy lán- hoz hasonlítottak, tne- koke- r.

I. Mert miképpen az tyá, z lsterben-is vilagi fi en ber töb hasznat, n- zonk eppen az lsten igi- nak l szepette, nagy be- mint az lelki lsterlegbe- fol a Micheas Propheta ben- mondvan: Ne örülj- hogy mostan en el esten

Az mi az második kérdést illeti, arra az Iras magyarazo Doctorok nem mind egy arant felelnek. Mert nemelleyek azt mondgyak, hogy az meg gyuytot gyertyan erti Christus Urunk az igaz hitet; Mintha arra intette volna az Ő Tanítványit, hogy az Idvőzítő igaz hittel legyenek fel ekeztetven. Nemelleyek pedig, az Istennek Sz. igijet, mellyet az David, egő fővetneknek avagy lámpásnak nevez, *Psal. 119. 105.* Hasonlokeppen szól az Sz. Peter-is, *2. Per. 1. 19.* De helyesebb azoknak értelmek, az kik mind az két értelmet egyben foglallyak, es azt mondgyak, hogy az mi Idvőzítőnk commendallya az Istennek Sz. igijének tanulasat es meg tartasat, es abból farmazando igaz hitet. Mert az hit hallasbol vagy on, az hallas pedig az Isten igijeből, az mint az Sz. Pál bizonyittya, *Rom. 10. 17.* Továbbá, az Istennek igije fővetnekhez avagy lámpásban egő gyertyához hasonlittatik, imez következő lép okokert.

I. Mert mikeppen az fővetnek avagy gyertya, az főtetben-is világoskodik, fő akkor veszi ember fő hasznat, hogy nem nappal: Azonkeppen az Isten igije az nyomorúságoknak közepette, nagy lépén vigasztallya (ugy mint az lelki főtetlegben) az hiveket. Erről szól az Micheas Prophetá az hiveknek kepeken mondván: Ne örűly azon en ellensegem, hogy mostan en el estem, mert ismet fel ke-

lek; Noha moita főtertegeben úók, mindazon-
altal itt is az Ur az en világosságom. *Mich. 7. 8.*

II. Mert miképpen hogy az kik az bövetnek
avagy lámpas után mennek, az főtertegeben
nem tevelyegnek, hanem b. trankozas nélkül
járhatnak: Azonkeppen, valakik az Istennek
Sz. igjét előtők viselven, életeket es erköl-
csöket az ferint rendelik, ez vilagnak lelki fő-
tertegeben nem tevelyegnek, hanem fent es
fegyhetetlen életet élnek.

III. Mert miképpen az gyertya es bövet-
nek, csak azoknak hasznal, az kik látnak, az vi-
kok pedig annak semmi hasznat nem veük, fő-
úgyan csiklandik az semek annak világatul:
Szántan azonkeppen, az Istennek igije csak a-
zoknak hasznal az kiknek lelki semek vagyon,
tudni-illik az hiveknek, az hypocritáknak pe-
nig es az hitetleneknek annyira nem hasznal,
hogy inkább meg kemenyednek tülle. Pelda-
nak okaert, fínten úgy munkalkodik az Isten
igije az emberekben, mint az Napnak meleg-
sege, mely az viaszt meg lágíttya, az fárt pedig
meg keményíti.

TANUSÁG.

Vegyük esünkben mnet, mely hasznos es-
köz volna az Istennek igije, hogy ha az em-
berek annak halgatásban, tanulásban es meg-
tirtásban gyönyörködnenek. Ennek valosa-
ga meg tetük az elő fámlaltatot okokból. E-
zert mondgya Christus Urunk, *Luc. 11. 18* hogy

bodo-

bodógok az kik halga-
me tartak azt. Ez
notal-is ldvözítők
az fofokat. &c. Lald
fűn tenat mnet; Az I
az i labainak főv-
nyűknek világa, *Mal.*
tan k az emberek m
fok b. trankozato gon-
Ha az lopok, gyilkol-
esk fővők, es egyeb
em erek, az Istennek
nek nem buborekoln-
fign k undok fertőiet
az fban. De fókakn
fsten nek befede, ne me-
sem akarijak, hanem
meg vetik, nem küön-
kik len ugyan *selemtu*
B. 4 Egy csőpnere se
az gonoligh ennyire
köz, úgy hogy az O
meln panasolkodnat
hit, z hazugság, az g
para nalag el ártanak
fikott eri. &c. *Ose. 4.*
reke ne kövessünk, h
tűnk az Istennek Sz. igi-
tin rjünk, hogy ez vil-
tevel regjünk. Erre leg-
R. 3

bodogok az kik halgattyak az Isten igijet es
 meg tartyak azt. Ezt commendallya az Sz. Ia-
 nosnal-is Idvőzítőnk mondvan: Visgallyatok
 az irafokat, &c. Lald meg *Iob. 5. 39.* Intette-
 sünk tenet innét; Az Istennek Sz. igije legyen
 az mi labainknak tövetneke, es az mi öfve-
 nyünknek világa, *Pfal. 119. 105.* Vayha ehez tar-
 tanak az emberek magokat, nem volna ennyi
 fok botrankoztató gonoff az emberek közt.
 Ha az lopok, gyilkosok, paraznak, hamisan
 eskövők, es egyéb czegeres vetekben elő
 emberek, az Istennek Sz. igijet előttők visel-
 nek, nem buborekolnanak úgy az fok gonof-
 ságnak undok fertőjében, mint egy fele álat
 az fárban. De fokaknál csömört csinál az I-
 stennek befede, nemelylek penig meg hallani
 sem akarjak, hanem nagy vakmerőkeppen
 meg vetik, nem különbben mint az Sidok, az
 kik ellen ugyan *solemniter protestal* az Sz. *Pal. Act.*
13. 46. Egy csőpnere se csudallunk azért hogy
 az gonoffagh ennyire el áradot az emberek
 közt, úgy hogy az Oseas Prophetával mi-is
 megitan panaszkodhatunk; Hogy az hamis
 hit, az hazugság, az gyilkosság, az lopas es az
 paraznáság el áratanak, es egyyk ver az ma-
 sikat ott eri, &c. *Oseas. 4. 2.* De mi afféle embe-
 reket ne kövessünk, hanem viselleyük előt-
 tünk az Istennek Sz. igijet, es annak világa u-
 tan járjunk, hogy ez vilagnak sötetsegebe ne
 tevelyegjünk. Erre segellyen minket az mi

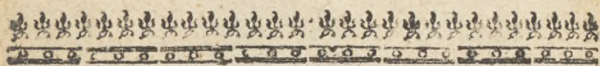
R. 3

kegyel-

kegyelmes Atyánk es Istenünk Sz. Fiaért az
Ur Iesus Christusért, Sz. Lelkenek vezerlese
altal, Amen.

Ez, ennek az fel vett igiknek első refenek
magyarazattya. Immar következik az második
refe; De arrol ez után follyunk Isten segítse-
ge velünk leven, &c.

XXXII. PRÆDICATIO.

Luc. 12. 36. Es ti hasonlatosok legyetek, &c.

ENnek előtte valo tanításomban folottam
ez fel vett igiknek első referöl, holott két
kivaltkeppen valo dolgokat forgatánk meg. 1.
Mit ertsen Christus Urunk a mi derekunknak
fel övedzese? 2. Micsoda az egő fővetnek
avagy gyertya, melyet Idvőzitőnk ilyen i-
gen commendal? Mostan azért lassuk immar I-
sten segítsegeből az hatra maradot igiket-is.
Mond Christus Urunk: Es ti hasonlatosok le-
gyetek azokhoz (tudni-illik az folgakhoz) az
kik variak, hogy az ő Urok meg jűyjön az me-
nyegzőnek lakodalmabol, hogy mihent meg
jövend, azonnal meg nyissák neki. Ez igikben
foglaltatik be ez fel vett igiknek második refe,
holott nagy sеп külső hasonlatosságban adgya
ciónkben Christus Urunk az Keresztényi vi-
gyazatt.

gyazatt. Dehogy inn
letti eppületet vehet
latunk, kicsodák ez
2. Kicsoda az Ur, az
na? 3. Micsoda az I
az onnat ez Urat va
az kodalomból?

AZ EL

z mi az első kerdel
ti lvőzitőnk mind az
ga az ő ztekben es
es gazan el járnak. Ez
ha onltya inez köve
Mert mikeppen a
rol avagy Gazdajok
ma jokat az folgalt
be neknek vagyon U
feben köteleztek m
lit n. Ezert mondgya
Ha n Ur vagyok, hor
fol az David-is, Psal.
Ur ak felelemben.

I. Mert mikeppen
ga n folgálnak az ő
az uvek, az menyir
bo sattyá, hiven es ig
lit nek.

II. Mert mikeppen
eg karban állnak, h
na bizonyos hivatal

gyazait. De hogy innét az Kereszténynek több leiki eppületet vehessenek. 1. Azt kel meghatnunk, kicsoda ezek az vigyazo folgak? 2. Kicsoda az Ur, az kit ezek az folgak varnak? 3. Micsoda az Menyegzői lakodalom, az honnat ez Urat varjak? 4. Mikor ter meg az lakodalomból?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az mi az első kerdest illeti; Az folgakon er-
ti Idvözítők mind azokat, az kik itt ez vilá-
gon az ő tiztekben es hivataliyokban hiven
es igazan el járnak. Ezeket penig folgakhoz
hasonlittya imez következendő okokert.

I. Mert mikeppen az folgaknak vagy on U-
rok avagy Gazdajok, az kikhez köteleztek
magokat az folgalatra: Azonkeppen az em-
bereknek vagy on Urok az kinek az Kereszt-
ségben köteleztek magokat, tudni illik az Sz.
Isten. Ezert mondgya az Sz. Isten, *Malach. 1. 6.*
Ha en Ur vagyok, hon az en tiszteletem. Erről
fol az David-is, *Psal. 2. 11.* Szolgallyatok az
Urnak felelemben.

II. Mert mikeppen az io folgak hiven es i-
gazan folgalnak az ő Uroknak: Azonkeppen
az hivek, az menyire az gyarlóság őket elő-
bocsattya, hiven es igazan folgalnak az Szent
Istennek.

III. Mert mikeppen az folgak nem mind
egy karban állanak, hanem kinek kinek van-
nak bizonyos hivatali: Azonkeppen az embe-
rek közé

rek közt az Isten el őstotta az tiszteket, az mint ezt semeinkel jól lattuk. Ide való, az mit az Sz. Pál *Ephes. 4. 11.* mond. Es ő adot nemellyeket Apostolokat, nemellyeket pedig Propheetakat, nemellyeket Evangelistákat, nemellyeket Pástorokat es Doctöröket, az bentekeknek egy testben való kötözésekre, az folgalatnak munkájára, az Christus testének eppitelére, &c.

IV. Mert mikeppen az folgaktul samot veszen az ő Urok jövendőben: Azonkeppen az Sz. Isten, samot veszen az emberektul az utolsó napon. Erről fol az Sz. Pál, *Rom. 14. 12.* mondvan: Annakokaert mindenikünk ő magad samot ő magarol Istennek.

V. Mert mikeppen az sereny folgak, az ő munkájoknak méltó jutalmat az ő Uroktul avagy Gazdajoktul el vesik: Azonkeppen az hivek jövendőben el vesik az Istentul az ő jutalmokat. Ide való az mit Idvőzítőnk mond, *Matth. 25. 21.* Iol vagyon jambor es hív folgam, az kevesen hív voltal, sokra bizlak ez utan, meny be az te Uradnak örömeben, &c.

T A N U S A G.

Iegyezzük meg inner; Hogy nem vagyunk magunkal szabadok, hanem mindnyajan az Sz. Istennek köteles folgai vagyunk. Meg tessik ennek igaz volta ebből az hasonlításból, holott Christus Urunk folgakhoz hasonlit benünket. Intettefsünk azért inner; Ugy viseljük mi magunkat ez jelen való életben, mint

fám

fám do folgak, tudvan
igaz utolsó feket az utolsó
hetük. Lald meg Mat
elien az kik az testi har
min beneket tabadolon
vala mi liber Berek De e
utolsó romlas es vesed
az ő be idejeben első em
mo d e ftelekrol Christ
No mi ezeket ne követ
me emlekezven az se
járunk el hívzelünk
runk az az őrvende
Őrvy jo es hív folga
vol, ez utan többor
be az te Uradnak öröme

A Z M A S

az Ur, az kőről it
runk, nem mas, hanem
vezetnek pedig az Isten
gyat az ő bűntese un
Urak mondarik pedig
vettezendő lép oko
fő es annak teleyeffe
vinnak folgai, min
Me az jokat bereti
folat pedig gyűlöli
az ő Urak. Lald meg
dön samot veszen az
gi Urak soktak cselek

R.

fámado folgak, tudvan azt hogy az Christus igaz tsülő bekü az utolsó napon el nem kerülhettyük. Lásd meg *Matth. 25. 32.* Vetkeznek ez ellen az kik az testi batoriságban be merülven, mindeneket szabadon meg cselekednek mint valami *liber Bábok*. De ezeket veletlenül ér az utolsó romlás es vesedelem, fíntén ugy, mint az Nőe idejében élő emberek. Lásd meg mit mond effelekről Christus Urunk, *Matth. 24. 37.* No mi ezeket ne kövessük, hanem tisztunkról meg emlekezven az serény folgakkal egygyűt járjunk el hivatalunkban, hogy az mi jó Urunktul amaz örvendetes hozatot halhassuk: Örűly jó es hiv folgam, mert az kevesen hiv voltak, ez után többön bizlak tegedet, meny be az te Uradnak örömeben, *Matth. 25. 21. &c.*

A Z M A S O D I K R Ö L.

Az Ur, az kiről itt emlekezik Christus Urunk, nem mas, hanem únnön maga. Így nevezterik penig az Istennek Angyalatul, mindig az ő fűletese után. Lásd meg *Luc. 2. 11.* Urnak mondatik penig az Christus, imez következendő fep okokert. 1. Mert őve az föld es annak tellyeffége, *Psal. 24. 1.* 2. Mert vannak folgai, mint ez vilagi Uraknak: 3. Mert az jokat fereti es oltalmazza, az gonoskokat penig gyűlöli es meg-is bünteti, mint az jó Urak. Lásd meg *Psal. 5. 5.* 4. Mert jövendőben samot vesén az folgaktul, mint ez vilagi Urak foktak cselekedni.

R. 5

T. A

TANUSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az mi Idvőzítőnk minden Angyaloknak es embereknek feje. Az David bizonyította ezt, *Psal. 97. 7.* holott azt mondgya hogy az Istennek Angyali imadgyak az Christust. Ezt az Prophetiát, nagy fejen Idvőzítőnkre fájja az Sz. Pál, *Hebr. 1. 6.* Ide való az-is az mit az Istennek Angyala az Bethlehembeli Pásztoroknak mond az Christus felől, *Luc. 2. 11.* Ugyan ezen dolgot allattya Christus Urunk ebben az példában-is. Intettefűnk annakokaert innét: Im halljuk hogy Urunk minékünk az Christus; Szolgálynunk azért ő neki felelemmel, es örvendezünk resketéssel, *Psal. 2. 11.* Hogy mi ellenünk úgy ne panaszkodgyek, mint regen az Sidok ellen mondván: Ha en Ur vagyok, hon az en felelmem? *Malach. 1. 6.*

AZ HARMADIKRÓL.

Az Menyegzői lakodalmon erti Christus Urunk az Menyeknek Országát, az hova felvitetet es az ő Sz. Attyának jobbara helyhezre tet, az mint erről az Apostoli Credóban-is vallást tesünk. Tovabba Menyegzői lakodalomhoz hasonlittatik az Menyeknek Orsága iméz következendő feje okokert.

I. Mert miképpen az fele tiszteffeges lakodalomokban sok rendbeli emberek hivattatnak, ugy mint fersűnek Abonyi-allatok, vének, ifiak, gazda-

gazdagok, begenyek
zonkeppen az Meny-
denrenden es hiva-
nek Ide való az mit
Nin sen sem Sido, fe-
fabdos, sem ferfiu,
logas, mert mindn
stus esusban. Erről
34. mondván: Bizo-
hog az Isten nem
min len nemzerleg
csoda, az ki ötet fele
I Mert miképpen
csen helye az banat
keppen az Menye-
sem helye az fon-
gya az Sz. Pál, *Rom*
ga i affag, bekeleg
Ide abhattuk azt
mond, *Apor. 21. 4.* E-
kón hullat az ő
be nem lehen, sem a
sem xialtas, sem sen
töble, &c.
I I. Mert miképpen
lom an az hivatalos
Gazatul vannak ete-
hive, csak az egy li-
nek odogfagat. La-
1. Joh. 11. Matik. 25.

gazdagok, begenyek, Urak es bolgak, &c. Azonkeppen az Mennyeknek Országában, minden renden es hivatalban levő emberek lesnek. Ide valo az mit az Sz. Pál mond, *Gal. 3. 28.* Nincsen sem Sido, sem Görög, sem bolga, sem sabados, sem ferfiu, sem Affonyi-allat közt valogatás, mert mindnyajan egy vattok az Christus Iesusban. Erről bol az Sz. Peter-is, *Act. 10. 34.* mondvan: Bizonyoson meg ismertem, hogy az Isten nem semely valogato, hanem minden nemzetsegben kedves neki akar kicsoda, az ki őtet fele es igassagot cselekedik.

II. Mert miképpen az lakodalomban nincsen helye az banatnak es siralomnak: Azonkeppen az Mennyeknek Országában nincsen semmi helye az somoruságnak. Ezert mondgya az Sz. Pál, *Rom. 14. 17.* hogy az Isten Ország igassag, bekeesség es öröm az Sz. Lelek által. Ide sabhattjuk azt-is, az mit az Sz. Iános mond, *Apoc. 21. 4.* Es az Isten el töről minden köny-hullatast az ő semekről, es az halál többbe nem leßen, sem az keferűséggel valo sirás, sem kialtas, sem semmi faydalom nem leßen többbe, &c.

III. Mert miképpen az Menyegzői lakodalomban az hivatalos vendégek, csak az egy Gazdatul varnak etelt es italt: Azonkeppen az hivek, csak az egy Istentől varjak az örök életnek bodogságot. Lásd meg *Ioh. 10. 28. &c.*
1. Ioh. 5. 11. Matih. 25. 34. &c.

IV. Mert

IV. Mert miképpen azok az kik affele tetteges lakodalmakban hivattatnak fokot öltözeteket levetven, fel ekeftik magokat: Azonképpen az hivek, az kik az Örök életnek örökösai, amaz élő igaz hittel (mely menyegzői ruhának méltán neveztethetik) fel vannak ekeftetven.

V. Mert miképpen az jó Gazda, sem az hárfatosokat, sem az kefélletleneket nem bérleti, hanem az ő lakodalmából ki rekeztli: Azonképpen az Isten, az hitkozódokkal, verekedőkkel, vagdalkodókkal, gyilkosokkal, hypocritakkal es hitetlenekkel, az Örök életnek bódóságát nem közli. Az Sz. Iános bizonyította ezt, *Apoc. 21. 27.* mondvan: Nem megyen be abba (tudni illik az Sz. Varosba) semmi, valami meg ferteztetne, vagy az ki valami utaltosságot cselekedik, vagy hazugságot, hanem az kik beíratottak az barálynak élő könyvében, &c.

TANUSÁG.

Vegyűk esűnkben innét; Mely igen igaz, az mit az Prophetá mond, *Isa. 64. 4.* Világ teremtetetűl fogván nem hallottak, es fűlőkben nem ment, Szem nem látot kívőled más Istent, ki így cselekednek azzal, az ki őtet várja, &c. Mely mondaít ilyenképpen magyaráz az Sz. Pál, *1. Cor. 2. 9.* Az sem nem latta, sem az fűl nem hallotta, az embernek-is gondolattyában nem mentenek, mellyeket az Isten kefi-

tet az

tet a ötet beretőknek volt ebből az tüniről az Mennyekeknek kodomhoz hasonlított; Szenvedgyűlött az ő Sz. igé mellekben feleltet világon az Christussal le meg is dicsőítetne

AZ NEGYEDIK

Látszik immár mikor daltól abba? Az mi ezt a lyek az iris magyarázat meg erefen erők az meillen az mi ldvöz lelkűket ki bőlirtya, toltó napot, mellye vezűnk. De helyes kik mind az ket eret és az mondgyak; H meg erefenek idejen, kat, mind az lletne bentünk; Hogy m az utolsóitnek nap fűlünk, hogy mik zördeti, vigyazva tal

TANUSÁG.

Ie yezűk meg innap minden ketleg

tet az ötet beretőknek. Meg tetők ennek igaz volta ebből az tinitasból, holott Christus Urunk az Mennyeeknek Országát, Menyegzői-lakodalomhoz hasonlítja. Intetteisünk tehát innét; Szenvedgyünk az Christus neve mellett és az Ő Sz. igéje mellett, hogy ezekben az lelki jobban rebelettetteisünk. Mert valakik ez vilagon az Christussal szenvednek, egyűt vele meg-is dicsőítetnek, *Róm. 8. 17. 66.*

AZ NEGTE DIK RÖL.

Lássuk immar, mikor tér meg az Ura lakodalomból? Az mi ezt az kerdeit illeti; Nemelylek az irás magyarazo Doctorok között az meg terefen érték az mi halálunknak orát, mélyen az mi Időzőitőnk az mi tettünk-ből lelkünket ki bolítja. Nemelylek pedig az utolsó napot, mélyet iteletnek napjának nevezünk. De helyesb azoknak értelme, az kik mind az ket értelmet egyben foglalják, és azt mondják; Hogy Christus Urunk az meg terefnek idején, mind az mi utolsó orát, s mind az iteletnek napját érti, és arra int bennünket; Hogy mind halálunkhoz, s mind az utolsó iteletnek napjához jó modgyával készülyünk, hogy mikor az mi aytonkat meg zórditi, vigyazva találtsunk. *Marc. 13. 35.*

TANUSAG.

Iegyezzük meg innét; Hogy az Iteletnek napja minden ketségnelkül megh leßen. Ez nagy

nagy söp lelki latsában adattatik az Ezechiél
 Propheta eleiben. Lásd meg *Ezech. 37. 1. &c.*
 Erről fol az Daniel-is, *Cap. 12. 2.* Az Iob Patria-
 cha-is *Cap. 19. 25.* Lásd meg az irafokat. Erről
 tefünk vallast az Apostoli Credoban-is, holott
 azt mondgyuk; Hogy el jű az Christus itilni
 eleveneket es holtakat. Ugyan ezen dolgot
 erőstti Christus Urunk itt-is, holott azt mond-
 gyá hogy az Ur meg tər az Menyegzői lako-
 dalombol. Vetkeztenek tehát regen az Sad-
 duceusok, az kik tagattak az fel-tamadašt es
 azzal egygűt az utolsó itilletet-is. Sőt az mi U-
 runk Iesus Christust ám ugyan csufollyak az
 fel-tamadas felől valo tudomannyal, az mint
 meg tethik, *Matth. 22. vers. 23. & sequen.* Vetke-
 zek amaz *Porcius Festus* nevű Romai Tiztartó-is,
 az ki, az többi közt, az fel-tamadas felől valo
 tudományert, az Sz. Pált, bolondnak mond-
 gyá, *Act. 26. 24. &c.* Ezekkel egyetemben, fe-
 llette rutul vetkeznek amaz Isten csufolo em-
 berek-is, az kikiről az Sz. Peter emlékezik, *2. Pet. 3. 4.* De mi ezekkel ne tevélyegjűnk, ha-
 nem hidgyűk el, hogy az Istennek napja meg
 lešen: Annakokaert úgy kesicsűk magunkat
 ahoz az naphoz, hogy az mi Idvőzitőnknek
 feki előtt meg maradhasunk. Erre segellyen
 minket az mi Sz. Istenűnk, Fiaert az Ur Iesus
 Christusert, Amen.

XXXIII.

XXXIII. PR

Mat. 10. 29. Nem d

Voltanak eleiről fo
 az Istennek gond
 kette nek. De hogy az
 hozz k be; Amaz *Pro*
 vassu, hogy mind az l
 az Istennek Gondgyavi
 ezt n gy nyilván bizony
 libro 1. de Natura Deorum
 vid Pl. 14. i. mondvan
 gatag az ő fiveben, n
 picur es Democritus,
 stent nem tagattak, mi
 gyavi elelet keslegesse
 az Istennek Gondvise
 megh engette, mind
 hogy nem terjed mind
 pen a aprokra, mert i
 megh ompulna. Ide
 mond s: *Nun vacat exigi*
 az: Nem erkezik az l
 dolgo nak igazgatására
 gettel, hogy az Isten
 minde álatokra ki terj

XXXIII. PRÆDIKATIO.

Matth. 10. 29. Nem de nem meg vehet nie, &c.

Voltanak eleitül fogva nagy fokan, az kik az Istennek gondgyaviselese felől ketelkettek. De hogy az fokak közzül, keveset hozzak be; Amaz *Protagoras Melius* felől azt olvassuk, hogy mind az Isten, s-mind penglen az Istennek Gondgyaviseletet tagadta, az mint ezt nagy nyilván bizonyította az bölcs *Cicero*, *libro 1. de Natura Deorum*. Effelekről szól az *David Psál. 14. 1.* mondván: Azt mondgya az bálgatag az ő fiveben, nincsen Isten, &c. Az *Epicurus* es *Democritus*, noha tellyességgel az Isten nem tagattak, mindazonáltal az ő Gondgyaviseletet kétfélegge töttek. Az *Averroës*, az Istennek Gondviseletet, noha reő berint megh engette, mindazonáltal azt mondotta hogy nem terjed minden állatokra, kiváltkepen az aprókra, mert így az Istennek értelme megh tompulna. Ide való amaz közönfeges mondas: *Non vacat exiguis rebus ad se lovi*. Az az: Nem erkezik az *Iupiter*, minden aprólek dolgoknak igazgatására. Nemellyek meg engettek, hogy az Istennek Gondgyaviselese, minden állatokra ki terjed, mindazonáltal azt mondot.

mondottak, hogy az Isten mindeneket az külső eszközöknek, csak maga igazgat. Vegetre, nemeltyek oly igen az külső eszközökre forítottak az Istennek Gondviselelet, hogy az Isten minden szabadságitul meg főtöttak, holott azt mondottak, hogy az Isten az természetnek folyása ellen semmit nem cselekedhetik. Illyen értelembé voltak az Stoicusok.

Ezek ellen azért az hamis velekedések ellen, felette búkszeges minékünk, az Istennek Gondviselele felől való igaz tudomant ertünk, mellyet nagy fepen előnkben ad Christus urunk ez meg hallot rövid igikben.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak ez: Allattya Idvőzítünk az Istennek Gondviselelet, mellyet az apro verébektől fogva, az embereknek hajok fálaig ki terjezt.

R E S Z E I.

Rövidségnek okaert az igiket resekre nem osthattyuk, hanem, hogy innet az Keresztységnek több lelki eppületet vehessenek, imez következendő kérdéseket forgassuk meg. 1. Hogy ha vagyone az Istennek Gondviselele, avagy nincs? 2. Ha vagyon; Micsoda es hany fele az Istennek Gondviselele? 3. Micsoda haszna vagyon ennek az tudomannak?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az mi az első kerdest illeti, arra az egész Keresztényen

rebr enleg azt feleli. nek Gondviselele. gaz volta meg terbi kok ol;

I. Iz Sz. Irafnak nyil. Erről az Moyses, Czek ten az Noerol e barm okrol, ő vele vala Davi is, Psal. 145. 15. M. reád eznek, es te adó mato időben, &c. Ilme barn oknak meg adgya holle fiaknak, kik ő hoz Salam on-is Proverb. 16. 33.

vette nek be az nyilak azok ak minden illete

Az Daniel-is ez állat

Es ő Zki meg változtat

dőknek reseit, le veri az

Király okat, &c. Az Sz.

benni előnk, mozgunk

tónk erről tanit, Math.

kincs tek az Egi madara

verne, sem áratnak, tem

takarnak, mindazaltal az

el tarva azokat, &c. De

nyos olgokat mind elő

ezen olgot allattya Chri

II. azt allattyak az Sz. I

teret példak-is, Az többi

refryenfeg azt feleli, hogy vagyon az Istennek Gondviselefe. Ennek az ertelemnek igaz volta meg tetfik imez következendő okokból:

I. Az Sz. Irafnak nyilván valo bizonyágiból. Erről fol az Moyses, *Genef* 8. 1. Meg emlékez az Isten az Nóerol es minden vadakrol es barmokrol, ő vele valanak az Bárkában. Az David-is, *Pfal.* 145. 15. Mindeneknek semei te reád neznék, es te adsz azoknak eledelt alkalmatos időben, &c. Ismét, *Pfal.* 147. 9. Az ki az barmoknak meg adgya az ő eledeleket, es az hollo fiaknak, kik ő hozza kiáltnak, &c. Az Salamon-is *Proverb.* 16. 33. Az ember kebelebe vettetnek be az nyilak, de az Urul vagyon azoknak minden itiletek.

Az Daniel-is ezt állattya *Cap.* 2. 21. mondvan: Es ő az ki meg változtattya az időket, es az időeknek rezeit, le veri az Kiralyokat, es berez Kiralyokat, &c. Az Sz. Pál-is, *Act.* 17. 28. Ő benne glönk, mozgunk es vagyunk. Idvözítönk-is erről tanit, *Matth.* 6. 26. mondvan: Tekincsetek az Egi madarakra, mert azok nem vetnek, sem áratnak, sem az ő csűrökben nem takarnak, mindazaltal az ti Mennyei Atyatok el tartya azokat, &c. De sok volna az bizonyos dolgokat mind elő fámlalnom. Ugyan ezen dolgot állattya Christus Urunk itt-is.

II. Ezt állattyak az Sz. Irasban meg jegyzetetet példak-is. Az többi közt peniglen, az

Nóe Patriarcha, az ki csudalatoskeppen, az viz-özönnek habjai közt, az Bábában, mind azokkal egyetemben meg tartatik, az kik ő vele valának. *Genes. 6. 14.* Az Loth Patriarcha, azkit az Isten Angyali által szabadit ki az Sodomá veszedelméből. *Genes. 19. 12.* Az Ísách, az kit hasonlokeppen Angyala által szabadit meg az Szent Isten az Abrahamnak fegyvere alól. *Genes. 22. 11.* Az Moyses, az ki az gyekenyből csinalt ladában, az folyó-vizen meg tartatek. *Exod. 2. 3.* Az Sido nemzetseg, mellyet Isten hatalmas karja által hozza ki, Aegyptumból az Pharaho Kiralynak inaséból, mellyet az Iras Egőkementzehez hasonlit, az mint erről nyilván való irasink vannak, *Exod. 3. 9. & 10. Cap.* Az Dmiel az ő tarsaival egyetemben, *Daniel. 3. & 6. Cap.* Az Ionas Propheta, az kit az Isten három nap es három esthaka csudalatoskeppen meg tart az Czeth hálnak gyomrában. *Iob. 2. 1.*

III. Ugyan ezen dolog meg tetfik ez világi dolgoknak ssep rendel való helyheztetefekből. Az Isten ez világi dolgokat oly ssep modgyaval rendelte, hogy abból az ő bölcsesége, hatalma es Atyai jó volta ssepén ki nyilatkozik. Erről fol az David, *Psal. 19. 1.* mondvan: Az Egek hirdetik az Istennek dicsősége, es az ő kezének munkáját hirdeti amaz ki terjeztet erösszeg. Ismet *Psal. 135. 7.* holott imigyen fol: Ki az felhőket, az földnek utolsó határol fel hozza, ki villamasokat berez, es esőt ad az földre,

földre, es az felet ki h
Hasonlokeppen fol P
Eget földhőkkel, első
gye ten füvet terem k
adga az ő eledeleket
kik reja kiálnak, &c
17. Az jóknak jut
fok ak büntetefekből
vid mond, *Psal. 58. 11.*
tya z böféu-allat, az ő
len ek véreben. Es ezt
biz nyara, vagyon az
sege kál vagyon itilő l
az m Christus Urunk
rűlly tek es vigadgyar
talm tok az Egekben.
tek len Atyának áld
gor mely meg kefitte
funa mentomnak fel
peni h, *msf. 41.* azt m
men yetek el en töllem
el ke ittetet az ördögne
V. Az Országoknak es
gokk ik meg tarrafab
nerb l, sem az vak ber
nem az Sz. Istennek igaz
ról fol az Salamon, *Prov
altala Uralkodnak az Ki
dók egeznek igazgato
Cap. 4. 14.* azt mondgya:
S 2

földre, es az felet ki hozza az ő tarhazabol. Hasonlokeppen szól *Psalm. 147. 8.* Ki be fedezi az Egeket főlhökkel, esőket kebit az földre, az hegyeken füvet töremt ki az barmoknak meg adgya az ő eledeleket, es az hollo fiaknak, kik ő reja kiáltnak, &c.

IV. Az joknak jutalmokból es az gonoszoknak büntetésekből. Ide valo az mit az David mond, *Psalm. 58. 11.* Örül az igaz, mikor látja az bössü-allatt, az ő labait mossa az hitetlennek véreben. Es ezt mondgya az ember, bizonyara, vagy on az igaznak jutalma, ketsegnélkül vagy on itiló lsten az földön. Az is, az mit Christus Drunk mond, *Matth. 5. 12.* Örüllyetek es vigadgyatok, mert nagy az ti jutalmatok az Egekben. &c. Ismet *Cap. 23. 34.* Iertek el en Atyamnak áldottai, birjatok az Országot, mely meg kebittetet nektek, ez vilagnak fundamentomanak fel vetese előtt. Oda alabpenigh, *vers. 41.* azt mondgya: Atkozottak, mennyetek el en tüllem az örök tűzre, mely el kebittetet az ördögnek es az ő Angyalinak.

V. Az Országoknak es az fep emberi tarsasagoknak meg tarsasabol, mellyek nem történetből, sem az vak berencse forgasabol, hanem az Sz. lstennek igazgasasabol vannak. Erről szól az Salamon, *Proverb. 8. 15.* mondvan: En aitam Uralkodnak az Kiralyok, es az Uralkodók vegeznek igazsagot, &c. Az Daniel-is, *Cap. 4. 14.* azt mondgya: Hogy az felsleges l-

Isten Uralkodik az embereknek birodalmokban, es az kinek akarja annak adgya azt, &c.

VI. Hogy mostan több dolgokat elő ne fámlalyak; Az Anyaszent-egyhaznak csudalatos meg tartafabol, mellyet az Isten, az Öröögnek es ennek ártalmas tagainak dühössegek ellen; mind ez oraiglan, nagy kegyelmesen meg tartot, es ez utan-is, az ő igaz igireti szerint meg tart. Ide való, az mit Idvözitőnk mond, *Math. 28. 20.* En ti veletek vagytok mind világ vezéretiglen Istenet, *Ioh. 14. 18.* Nem hadlak titeket arvalagra, &c. Ezt példaza regen az Nőé Bárkaja, mellyet az Isten csudalatoskeppen, az vízözönnek habjai közt meg tarta, *Genes. 8. 1. &c.*

T A N U S A G.

Tanuljuk meg innét; Hogy az Istennek Gondviselese felől senkinek nem illik ketelkedni; Mert erről, mind az derek Sz. Iras, mind az regi Sz. példak, annakfelette ez világ dolgoknak sűp rendi, ez mellet az joknak jutalmok es az gonoszoknak büntetések, vezegetre mind az Országoknak s-mind peniglen az Istennek Anyaszent-egyhazának meg maradasa, nyilván való bizonyagot tesznek.

Verkeztenek tehát az regi Poganyok, az kik, vagy egeflen, vagy penig csak res szerint tagattak az Istennek Gondviseletet, az mint az elő fámlaltatot példak bizonyítottak. De mi azokat ne kövessük, hanem hidgyük el, hogy az Urnak fenekei helyel járnak ez egész földön, *Zach. 4. 10.*

A Z M A

A Z M A

az Istennek Gondviselese felől senkinek nem illik ketelkedni; Mert erről, mind az derek Sz. Iras, mind az regi Sz. példak, annakfelette ez világ dolgoknak sűp rendi, ez mellet az joknak jutalmok es az gonoszoknak büntetések, vezegetre mind az Országoknak s-mind peniglen az Istennek Anyaszent-egyhazának meg maradasa, nyilván való bizonyagot tesznek.

Verkeztenek tehát az regi Poganyok, az kik, vagy egeflen, vagy penig csak res szerint tagattak az Istennek Gondviseletet, az mint az elő fámlaltatot példak bizonyítottak. De mi azokat ne kövessük, hanem hidgyük el, hogy az Urnak fenekei helyel járnak ez egész földön, *Zach. 4. 10.*

A Z M A

AZ M Á S O D I K R O L.

Az Istennek Gondviselese, nem egyéb ha-
nem az ő örökke való szabados, változhatat-
lan, bölcs, igaz es jó tanácsa, az mely szerint
az Isten, minden teremtet alattiban, minden
jokat cselekedik; Az gonoszokat pedig, bizo-
nyos okokert, meg engedilenni, de jó vegre,
es mindeneket az ő nevenek dicsőffegere es
az hiveknek idvőffegere igazgat, &c.

Tovabba, két fele az Gondviseles, tudni-
illik köszönfeges es kiváltkeppen való. Az I-
stennek köszönfeges Gondviselese né egyéb,
hanem az mely által az Isten ez lathato vilag-
nak es ebben levő állatoknak igazgatására vi-
gyaz. Erről szól az Iob Patriarcha, *Cap. 5. 10.*
mondvan: Ki első ad az földnek sinere, es az
mezőkre vizet szolgáltat. Ismet, *Cap. 9. 6.* Az ki
az földet helyeből ki mozdította, ugy annyira,
hogy az ő oslopi meg rendüllyenek. Az ki az
napot ha meg tiltja, fel nem kel, es az csilla-
gokat be pecsetli felhőkkel, &c.

Vissontag *Cap. 37. 5.* ilyenkeppen szól: Mikor
az hónap azt parancsolja, legy ugy mond az
földön, avagy az zápornak vagy elsőnek, a-
zonnal az ő hatalmanak zápor elsői jelen van-
nak, &c. Lásd meg ezen kívül az harmincz-
nyolczadik es harminczkilenczedik rebeit a-
zon Iobnak, &c.

Ide való az-is az mit az David Propheta
mond, *Psalm. 145. 15.* Ismet, *Psalm. 147. 5.* Az Esaias-is

Cap. 45. 6. Az Ieremiás-is, Cap. 23. 24. Az Salamon, Proverb. 15. 3. Az Sz. Pál-is, Act. 17. 24. Lásd meg az irafokat, &c. Az Istennek kiváltségeken való Gondviselese pedig nem egyéb, hanem az mely által az Ő Anyaszent-egyházat bírja es igazgattya, az mely Anyaszent-egyházert minden állatok lőtenek. Ez kiváltségeken való Gondviselese az Istennek, ki terjed az Nőe Bárcájátul fogván, mind világ vegezetiglen. Ide való az mi Idvőzítőnknek mondata: Nem hadlak titeket árvaságra, *Iob. 14. 18. Ísmeret*: En ti veletek lesétek világ vegezetig, *Matth. 28. 20. &c.*

T A N U S Á G.

Vegyűk esűnkben innét; Hogy noha közönségeskeppen az Istennek Gondviselese ki terjed minden teremtet állatura; De kiváltségeken az Ő Anyaszent-egyházara, mellyet úgy oltalmaz, mint az saját beme fenyer, *Zach. 2. 8.* Ide való, az mit az Sz. Isten mond, *Esa. 43. 2.* Mikor az vizeken által menende, veled lesétek, es az vizek el nem boritnak tegedet. Mikor az tűzben jár, megh nem ég, es az láng meg nem pöröl, mert en vagyok az te Urad Istened, &c. Lásd meg ezen kívül, *Esa. 46. 4.* Ísmeret, *Cap. 49. 16. Pál. 34. 8.* Ísmeret, *Pál. 91. 11. &c.* Vigasztaljuk azért magunkat mindennemű borulásunkban az Istennek Aryai Gondviselesével, tudván azt, hogy nem aludunk es nem sunnyadoz, az ki az Izraelt oltalmazza,

talazza, *Pál. 121.*
 AZ H A
 Noha az Istennek
 tuomannak sok be
 zo által iméz követ
 l. Innét esűnkbe
 gyon az mi Sz. Isten
 len bősége, jol
 kac ez tudomány
 fte nek dicsőfféget.
 l. Ebből az tido
 hivk hogy az Isten
 ne re. Mert az ki
 apró állatokra-is gon
 kab gondot vise az
 latra, kiváltségepe
 l. Ugyan inne
 az l. entől rendeltet
 az m meg maradatul
 fűk, mert az Isten ne
 kül, hanem gyakran
 az Ő Decretumat.
 IV, Ebből az hiva
 ellen egek ellen h
 rette jenek; Mert
 alha a ellenünk? Re
 terűnk innét; Hogy
 keve es csendes elm
 van: az hogy az kik a
 mind nek javokra fo
 S 4

talmazza, *Pfal. 121. 4. &c.*

A Z H A R M A D I K R O L.

Noha az Istennek Gondviselese felől való tudomannak sok lép hátnai vannak, mindazonáltal imez következők tetteteffek.

I. Innét eskünkben vehettyük, minemű legyen az mi Sz. Istenünk, tudni-illik veghetetlen bölcsesegű, jóságú es hatalmu. Annakokart ez tudomány felette tetteteffe tésí az Istennek dicsőffegyet.

II. Ebből az tudománybol biztattatnak az hivek hogy az Isten soha az ő gongyokat le nem tésí. Mert az kinek még amaz el vettetett apro állatokra-is gondgya vagyon: Sokkal inkább, gondot visel az ő okos lelkő teremtet állattyara, kivaltkeppé pedig az valástot hivekre.

III. Ugyan innét arra-is intettetünk, hogy az Istentől rendeltetett eszközöket, mellyeket az mi meg maradasunkra rendelt, meg ne vessük, mert az Isten nem mindenkor eszköz nélkül, hanem gyakran eszközök által visí vegbe az ő Decretumat.

IV. Ebből az hivek vigasztaltatnak minden ellenfegek ellen, hogy azoktul feletteb ne rettegjenek; Mert ha Isten velünk, kicsoda alhatna ellenünk? *Rom. 8. 31.* Vegezetre intettetünk innét; Hogy valami raytunk esik, bekevel es csendes elmevel fenvedgyük, tudvan azt hogy az kik az Urat feretik, azoknak mindenek javokra folgalnak, *Rm. 8. 28.*

TANÚSÁG.

Legyezzük meg inner; Hogy nem csak hamos, hanem ugyan búkfegél-is az Istennek Gondviselese felől való tudomány. Ennek valósa meg tessék az elő fámlaltatott dolgokból. Intettefünk azért inner; Hogy ezt figyelmetessen tanuljuk, es forgalmatossan meg tartsuk, hogy ennek draga hánaiban re-feltettefünk. Erre fejenkent segellyen minket az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, Fiaert az Ur Iesus Christusert, Amen.

XXIV. PRÆDICATIO.

1. Petri 5. 8. Iozanak legyetek es, &c.

Mivelhogy vitéfleg az Kereszten embernek clete ez vilagon, *Iob. 7. 1.* annakokasert búkfeg eyjel es nappal vigyazni es imatkozni. Erre int Idvőzítőnk, *Marc. 13. 35.* mondvan: Vigyazzatok, mert nem tudgyatok mikor jű haza az háznak Gazdaia avagy Űra, estveje, avagy eyselkor, vagy Tyúk bokor, vagy reggel, hogyha hertelen meg jővend, ne tallaljon titeket aluvan. Ide valo az-is, az mit *Luc. 12. 35.* mond: Legyenek az ti derekatok fel ővedzve, es ővetnektek meg gyuytva, es ti hasonlatosok legyetek azokhoz, az kik várjak, hogy

jak, hogy az ő Urok
zói leodalombol,
int a Sz. Peter, es
beni, &c.

S U

Su maja azert ez
ez: I t az Apostol
jozan ngra es az vig
az ő itelenek.

R E

Ket kivalceppen v
nek. z ellő reber
itlna. Sepintese, ho
gyeret es vigyaztat
penig gaz okait adg
van: t ert az ti ellen
ordito Oroflan, sell
nyellen, &c. Ez, m
di az i knek, lassuk
azokból az tanusago
Mond az Apostol:
gyazzatok, &c.

Ez gikben foglalt
sőrefe, holott az Ker
gyazara intetünk. I
tyene. tőb lelki epp
meg tunk, mibe
jozan g es vigyazas
Az Kereszteni joz
követ ezendő dolg
S

jak, hogy az Ő Urok meg jűjjon az Menyeg-
zõi lakodalombol, &c. Ugyan ezen dologra
int az Sz. Peter, ez meg hallot rövid igik-
ben-is, &c.

S U M M A.

Summaja azert ez meg hallot igiknek csak
ez: Int az Apostol ez igikben az Keresztyeni
jozanagra es az vigyazagra, igaz okait advan
az Ő intesenek.

R E S Z E I.

Ket kivaltképpen valo resei vannak ez igik-
nek. Az első rebeben be foglaltatik az Apo-
stolnak hár intese, holott így föl: Iozanok le-
gyetek es vigyazzatok. Az második rebeben
penig igaz okait adgya az Ő intesenek mond-
van: Mert az ti ellenségtetek az Őrdög, mint az
ordito Oroslan, félyel jár, kérefven az kit be-
nyelleyen, &c. Ez, mind Summaja f-mind ren-
di az igiknek, lassuk immar az igiket rendel, es
azokbol az tanusagokat egy egy befeddel.

Mond az Apostol: Iozanok legyetek es vi-
gyazzatok, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagonknak el-
ső rese, holott az Keresztyeni jozanagra es vi-
gyazagra intetünk. De hogy innét az Keres-
tyenek több leiki eppületet vehessenek, azt kel
meg latnunk, miben állyon az Keresztyeni
jozanag es vigyazas?

Az Keresztyeni jozanag es vigyazas, imez
következendő dolgokban áll: I. Az Isten-
nek i-

nek igaz ismeretiben, mely az Sz. Irasból vettik, az mely, mint egy világos tükörben, az Istennek állattya, semelyet es akarattya, nagy fejen előnkben adgya. Az Istennek állattya felől úgy tanít, hogy az Isten állattyaiban egy, az mint erről nyilván való irasunk vagyon, *Dent. 6. 4.* Hald meg Izrael, az te Urad Istened egy Isten. Erről föl az Sz. Pál-is, *1. Cor. 8. 6.* mondvan: Minekünk egy Istenünk vagyon. Hasonlokeppen föl, *1. Tim. 2. 5.* mondvan: Egy az Isten, &c. Szemelye felől pedig az Istennek az Sz. Iras azt mondgya: Hogy az Isten-fegnek egy állattyaiban három személyek vannak, tudni-illik Atya, Fiú, es Sz. Lelek. Erről föl az David, *Psal. 33. 6.* mondvan: Az Urnak Igije által erősítetttenek, avagy lőttének az Egek, es az ő bájának Lelke által, azoknak minden feregek. Christus Urunk-is, *Matth. 28. 19.* holott azt parancsollya az Tanítványoknak; Hogy Keresztellyenek, Atyanak, Fiúnak, es Sz. Leleknek nevében, Az Sz. Iános-is, *1. Joh. 5. 7.* mondvan: Harman vannak az Egben az kik bizonyfogok tesznek; Az Atya, az Igé, es az Sz. Lelek. Vegezetre az Istennek akarattya felől bizonyfogot tesen Christus Urunk, *1. Joh. 6. 40.* mondvan: Ez az Atyanak akarattya, hogy minden, az ki lattya az Fiat, es hisen ő benne, el ne veszen hanem örök élete legyen.

II. All az Istennek Sz. igijenek halgatásában es tanulásában. Ezt commendallya az David,

Psal.

Psal. 119. Az en lab-
iged, s az en övé-
tönk, *Job. 5. 39.* mon-
irások, mert nektek
ban ön, k életetek va-
lyek e, rolam bizony-
föl am, z Evangelium-
29. mo, dvan: Vagyo-
tajok, algaifik azoka-
III. az Keresztényi-
vetesek en. Erről föl C-
34. mo, dvan: Meg ol-
garok, hogy valamit
gyenek, zti hívetek,
nek es z világi forg-
&c. Az sz. Pál-is, *Eph.*
ne ref, gedgyetek az
jalkoda, vagyon, &c.
itt az h-lyen.

T A N

Tanu-
embernek glete ez vila-
penigle robzodas, ha-
zis. Ennek valosaga m-
tatot d-
gokbol. In-
hogy jo-
anok es vigy-
fsten elő-
kedvesseget
lőtt dics-
eter nyerhels-
len az fi-
e emberek, a-
együtt zt mondgyak

Pfal. 119. 105. Az en labáimnak fővetneke az te ige, és az en óbvenyemnek világa. Idvőzítőnk-is **Iob. 5. 39.** mondvan: Tudakozzatok az irafokat, mert nektek úgy tették, hogy azokban örök életetek vagyon, és azok az melyek en roham bizonyfogat tesznek, &c. Erről szól amaz Evangeliumbeli Abraham is, **Luc. 16. 29.** mondvan: Vagyon Moysesek és Propheciák, halgassak azokat, &c.

III. Az Keresztényi meretekletes életnek követésében. Erről szól Christus Urunk, **Luc. 21. 34.** mondvan: Meg oltalmaztatok penig magatokat, hogy valamikor megh ne nehezedyenek az ti szívetek, tobzodolnak, reseggednek és ez világi forgalmatosfagoknak mintta, &c. Az Sz. Pál-is, **Ephes. 5. 18.** holot így szól: Meg ne resegedyetek az borral az melyben bűjalkodas vagyon, &c. Erről szól az Apostol-is itt az helyen.

TANUSAG.

Tanullyuk meg innét, hogy az Keresztény embernek gléte ez vilagon nem henyeles, sem peniglen tobzodas, hanem jozanfag és vigyazas. Ennek valósága meg tessék az elő fámlaltatot dolgokból. Intettefünk tehát innét, hogy jozanok és vigyázók legyünk, hogy Isten előtt kedvességet és ez világi emberek előtt dicsiretet nyerhefünk. Vetkeznek ez ellen az fele emberek, az kik amaz Epicurussal egygyút azt mondgyak: *Edo, bibe, post mortem nulla*

nulla

nella voluptas; az az: Egyel, igyal, mert az halál után semmi gyönyörűség nincsen. Vetkezek ez ellen amaz tobzo-Nábál, az ki az ő Udvara nepevel igen vigan mulat; Az David pedig az ő vitezivel egyetemben az pustaban ehezik es somjuhozik. Hozza küld az Nábálhoz csefert, de meg pirangato fokkal illeti az David követit, 1. Sam. 25. 16. Amaz Evangeliumbeli Gazdag-is, az ki biborban es barsonban öltözik vala, es mindennap tobzodik vala, az begeny Lázárnak pedig, meg csak az maradékokban sem ad vala. Luc. 16. 19. Ezekkel egyetemben az Herodes-is az ki az ő Udvara nepevel igen tobzodik; Az keresztes Janos pedig az tömlöczben ehezik es somjuhozik. Matth. 14. 6. 21. De mi ezeket ne kövessük, hanem az Apostol lép inteset be veven, jozanok es vigyázók legyünk. Ez az első résznek rövid magyarázattya.

Mond immar az Apostol: Mert az ti ellenségek az ördög, mint az ordító Oroslan, fellyel jár, keresven az kit be nyeljem.

Ez igikben foglaltatik be tanuságunknak mafodik része, holott, az mint mondam, okait adgya az Sz. Peter, az ő lép intessenek. Őt kivaltkeppen valo okait fámlalliya peniglen, az mellyekről rendel follok az igiknek folyása ferint. Mond az Apostol: Mert az ti ellenségek, &c. Ez igikben foglaltatik be első erőssége az Sz. Peternek, mellyet vesen, *ab incommo-* do, az az, az ártalmas dologtul, mintha azt monda-

mond na. Az kiknek e
zoknak fűkleg hogy jo
gyen k. De ti nektek el
zert k. fűkleg hogy jozan
tek:

Itt minékünk csak
miert r. veztetik az Sata
Enhek mez következet
I. Mrt regi ellenkeze
es ő kőzte. Ide valo az
15. E enkezelt ferzek
fonyi-a ar kőzt, az te n
magva kőzt.

II. Mrt mardoffa, av
farkunka. Ezt-is ő maga
Itten, Genf. 3. 15. mond
annak a ő farkat, &c:

III. Mert eleitől fog
igasságba meg nem n
Christus drunk bizonyi

T A N U

Vegyő cefünkben inn
karonk n inekünk az ör
ferint valo ellensegünk
gaz volta az első fámlalt
ezen dol ot allattya az
Satant m ellensegünk
fünk azer innet, hogy a
es annak talmas tagaiva
taslokkal semmi főveti

mondana. Az kiknek ellenfegek vagyon, azoknak búkfeleg hogy jozanok es vigyazók legyenek. De ti nektek ellenfegetek vagyon? Azert búkfeleg hogy jozanok es vigyazók legyetek:

Itt minekünk csak azt kel meg latnunk, miért neveztetik az Satan mi ellenfegünknek? Ennek imez következendő okait talalljuk:

I. Mert regi ellenkezes vagyon mi közöttünk es ő között. Ide való az mit Isten mond, *Genes. 3. 15.* Ellenkezest berzek te közötted es az Ásfonyi-allat között, az te magod között es annak magva között.

II. Mert mardoffa, avagy harabdallya az mi farkunkat. Ezt-is ő maga bizonyittya az Szent Isten, *Genes. 3. 15.* mondvan: Te-is mardosod annak az ő farkat, &c.

III. Mert eleitől fogva gyilkos volt es az igazságban meg nem maradot, az mint ezt Christus Urunk bizonyittya, *Ioh. 8. 44. &c.*

T A N U S A G.

Vegyük esünkben innet; Hogy nem jó a karonk minekünk az Ördög, hanem termefet berint való ellenfegünk. Meg tessik ennek igaz volta az elő bámlaltatot okokból. Ugyan ezen dolgot allattya az Apostol-is, holot az Satant mi ellenfegünknek nevezi. Intettefünk azért innet, hogy az Fokolbeli Ördöggel es annak ártalmas tagaival, amaz öldö kőő varaslokkal, semmi bővetsegünket ne tartsuk, hanem

hanem tarcsuk úgy mint természet érint való ellenfeünk, &c. Mond az Sz. Peter. Az Ördög, &c. Ez az második erőfeg, mellyel ugyan azon dologra int az Apostol. Vesi pedig ezt *ab Etymologia vocis*, az mint az Scholakban szólunk. Mert az *Diabolus* az mi nyelvünkön annyit tehen, mint patvarkodo. Ertelme azért az Apostol mondanak csak ez: Az kiknek patvarkodo ellenfegek vagyon, azoknak fűk-hogy jozanok es vigyazók legyenek. De ti-nektek olyan ellenfegetek vagyon. Azért fűkleg hogy jozanok es vigyazók legyetek. Itt-is csak azt kel meg latnunk: miért hogy az Ördög Patvarkodonak neveztetik?

Ennek az nevezetnek, imez következendő okat talallyuk. Mert mint amaz fortelyos Ispan, az bika alatt-is bornyut keres. Meg tetűk ez, az mi első Anyankal való beszélgetesből, *Genes* 3. 1. holot imigyen szól: Azt is mondotta-e Isten, hogy ez kertnek fának semmi gyümölcsében ne egyetek. Es monda az Áfonyi-allat az kigyónak: Az kertnek fának gyümölcsében esűnk; De imez fának gyümölcsében, mely az kertnek közepette vagyon, az Isten monda: Ne egyetek ebből, ingyen fe illeffetek, hogy valami módon meg ne halljatok. Akkor monda az kigyó az Áfonyi-allatnak: Nem haltok meg halálnak halálával; De tudgya az Isten, hogy valamely napon ejendetek arról az fárol, meg nyilnak

az ti

az ti fe etek, es ollyano
stenek, onak es gonof
lekeppe Parvarkodek la
4. 3. mo dvan: Hi lsten
csoly, h gy ez kővek val
ke, &c. lgy cselekedik
fortelt f gh hozzank, m
f-mind b etegsegünkben,
ben, f-m ind gazdighun
mind be esegünkben, f-m
ban. Szá y magadba feret
te igaz eg peldakat tal
T A N U S
legyez fűk meg inner,
zónleges nondis: *Nomina*
zetek, y vendőselek. *U*
mina s e sus. Meg felel
dologna valóságának. *N*
tannak n vezetből, az k
vezetetik mely nevezet
Intettség nk azért inner,
ros Pro tortul inkább ne
kolbeli d dögül, &c.
Mond ngg-is az Aposto
rohan, &c. Ez az harmad
stolnak, mellyel int benn
es vigyaz íra. Vesi pedig
az különfő hasonlatosságtul. *A*
gór az o dito oróshoz
dotta vol a: Az kiknek f

az ti fímetek, es olyanok lefítek, mint az Istenek, jonak es gonofnak tudoi, &c. Hasonlókeppen Patvarkodek Idvőzítónkel-is, *Math.* 4. 3. mondvan: Ha Istennek fia vagy, parancsoly, hogy ez kövek változzanak kenyerekke, &c. Így cselekedik mi velünk-is, holotfortelt fogh hozzánk, mind egessefűnkben, f-mind betegsefűnkben, mind begeniesűnkben, f-mind gazdagfűnkben, vegezetre, mind bekefűnkben, f-mind haborufűnkben. Szály magadba feretű Atyamfia, es ezekre igaz eleg példakat találí, &c.

T A N U S A G.

legyezzűk meg inner, mely igaz amaz kőzönseges mondas: *Nomina sunt omina*. Az nevezetek, jövendőselek. Ismet; *Respondent rebus nomina saepe suis*. Meg felelnek az nevezetek az dolognak valosaganak. Meg retűk ez, az Sántannak nevezetűből, az ki Patvarkodonak neveztetik, mely nevezetnek valoba meg felel. Intettefűnk azért inner, hogy semmi Patvaros Procatortul inkab ne fellyűk mint az Pokolbeli őrdőgtűl, &c.

Mond meg-is az Apostol: Mint az ordító oroflan, &c. Ez az harmadik erőfsege az Apostolnak, mellyel int bennűnket az jozanfagra es vigyazafra. Vesi penig ezt a *Simili*, az az, az külfő hasonlatofisagtul. Hasonlittya az őrdőgtűt az ordító oroflanhoz, mintha azt mondotta volna: Az kiknek fene ellensegek vagyón,

gyon, főkéleg hogy jozanok es vigyázók legyenek. De tinektek olyan ellenfegetek vagyon: Azert főkéleg hogy jozanok es vigyázók legyetek.

Itt-is azt kel meglatnunk; Miert hasonlítottik az őrdög ordito Orofianhoz?

Ennek imez következendő okait talályuk:

I. Mert mikeppen az Orofian (főképpen ha meg ehezik) fene es igen kegyetlen: Azonkeppen az Pokolbeli őrdög felette dühös természetű. Ezert mondgya Idvőzítőnk, *Iob. 8. 44.* Hogy az őrdög eleitül fogvan gyilkos volt, &c.

II. Mert mikeppen az Orofian igen erős: Azonkeppen az Satannak nagy hatalma vagyon azokon, az kiket Isten igaz iteletiből az ő birodalma alá vett. Ezert neveztetik farkasnak, *Iob. 10. 12.* Sárkannak, *Apoc. 12. 3. &c.*

III. Mert mikeppen az Orofian igen fél az kakasnak fátatul es az üres fekernek zörgesétül: Azonkeppen az őrdög, felette igen fél az Istennek igjétül es az Kereszten embernek buzgo könyörgesétül, &c.

TANULSAG.

Tanullyuk meg innét; Hogy az Satan igen erős es hatalmas ellenség, kivaltkeppen az kiket Isten ő neki hatalmat ad. Ez az oka, hogy az Sz. Iras nem igen hasonlította őtet valami féltelmes es erőtelen állathoz, hanem erős, fene es vad állatokhoz, az mineműek az Orofian, Farkas

Farkas es az Sárkany. I
net, hogy igen kerjűl
hogy ne vigyen az ke
csor etül az gonofit
Mnd meg-is az Apol
ven z kit be nyelleyen.
erőff g, mellyel int me
zanfa gra es Kereszten
ezt az káros es vesfedelm
csik z: Az kiknek oly e
ki ő ekiek derek romla
re ig ekezik, azoknak f
zanak es jozan életet elly
lyan e lenfegetek vagy
vigya zatok es jozan el
Ve yűk esűnkben i
beli őrdög, az Isten
termet ferint valo elle
külfő ösagokban igyek
károfi ani, hanem, ha
gyon hogy életeket es e
ez, az Sz. lobnak peld
Isten: z Sátánt reja bocs
az for fed, Poganyokat
ökreit, teveit es bami
tanna nagy felet ramaga
leany eggyűt mulatna
hazan l, az hazat rejajok
gyűt efrű őket. Ugyan
az Sz. Peter-is, holott azt
T

Farkas es az Sárkany. Interfessünk azért in-
net, hogy igen kerjük az mi Sz. Istenünket,
hogy ne vigyen az kesertetben, de szabadi-
cson ettől az gonosztul, &c.

Mond még-is az Apostol: Szellyel jár, keres-
ven az kit be nyelleyen. Ez az utolsó ok avagy
erősség, mellyel int még-is az Sz. Peter az jo-
zanfagra es Keresztyeni vigyazásra. Vess penig
ezt az káros es veszedelmes dologtul. Ertelme
csak ez: Az kiknek oly ellenfegek vagyon, az
ki ő nekik derek romlásokra es veszedelmek-
re igyekezik, azoknak szükség hogy vigyaz-
zanak es jozan életet éllyenek. De nektek ol-
yan ellenfegetek vagyon: Azert szükség hogy
vigyazzatok es jozan életet éllyetek.

Vegyük esünkben inner; hogy az Pokol-
beli ördög, az Isten Anyaszent-egyházának
termesét érint valo ellenfege, az ki nem csak
külső jószágokban igyekezik az hiveket meg
károsítani, hanem, ha érint teheti, azon va-
gyon hogy életüket-is el fogyassa. Meg tessék
ez, az Sz. Iobnak példajából, az kire mikor
Isten az Sátánt reja bocsátotta volna, fel indíta
az borsóed, Poganyokat, es az Iobnak minden
őkreit, tevéit es barmait el haytak. Annaku-
tanna nagy felet támasza, es mikor az ő fia es
leányi együtt mulatának az ő Battyoknak
hazánál, az hazat rejaok bakaftya es mind eg-
gyüt vesti őket. Ugyan ezen dolgot állatya
az Sz. Peter-is, holott azt mondgya, hogy fel-

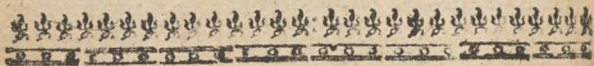
T

lyel jár.

lyel járvan kereskedik ez vegre hogy az emberek be nyelje.

Intettefünk azért innet, hogy igen vigyazunk ő ellene, hogy az ő eh torkában ne essünk. Igen-is könyörögjünk az mi Urunk Iesus Christusnak, az Tanítványokkal együtt, hogy az mi hitünket őregbítse, mellyel az Sátannak veszedelmes kesértetinek ellene állhassunk, *Luc. 17. 5.* Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy így véteihelsük magunkat, Amen.

XXXV. PRÆDICATIO.

Marc. 13. 35. Vigyaztatok annakokaert, &c.

Felette helyessen mondgya az Sz. Peter, második levelének harmadik részében, hogy az Urnak napja hasonlo az lopohoz: Mert miképpen az lopo veletlen jár el az kár tetelre: Azonképpen az Christusnak utolsó el jövetelének napja oly veletlen, es oly titkos lesz, mellyet még az Istennek Sz. Angyali sem tudnak, az mint ezt ő maga bizonyította Idvőzítőnk, *Marc. 13. 32.* Erről szól Christus Urunk, *Matth 24. 27. es 37.* Ugyan ezen dolgot állattya ez meg magyarazot igikben-is.

S U M M A.

Summa

Summa azért ez meg ez: Int mindeneket Christusi vigyazatra, veletlen napra való eljövételnek.

R E S Z

Tanulni okáert kérésre és határozzuk ez igikben adottat, hogy Christus Urunk vigyazatra. Az másodikban az ő intésnek.

Ez mi Summa f-mi Lászlóknak az igiket re

Urunk: vigyaztatok az Ez igikben foglaltatik b

tefe hol az Keresztys

itt mi nekünk csak az

Miert int ilyen fogal

zítónk a vigyazatra:

Vannak, és csak egy egy

I. Mert jól tudgya a

tunyafagynak az lelkie

hogy az nagy alomból fe

ket, gyakran int az Ker

II. Ezzel az fogal

ni vigyaztatnak háfnat es

meg jeleníteni. Ide fáb

Peter, első levelének ő

lozanok gyetnek es vig

ellenfegetek az Ördög, m

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak ez: Int mindeneket Christus Urunk az Keresztényi vigyazásra, veven erőfőzet az ő utolsó napra való eljövételének bizonytalan voltából.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert két kiváltsághoz való részekre bonthattuk ez igiket. Mert az első részben elsőnkben adattatik az intés, melyben serkenget Christus Urunk az Keresztényi vigyazásra. Az másodikban pedig okát adgya az ő intésének.

Ez mind Summaja s mind rendi az igiknek; Lassuk immar az igiket rendel. Mond Christus Urunk: Vigyazzatok azért, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak első része holott az Keresztényi vigyazásra intetünk.

Itt minékünk csak azt kell megh latnunk; Miért int ilyen forgalmatosán minket Idvőztőnk az vigyazásra? Ennek igen két oka van, im csak egy egy bebeddel fámláló első.

I. Mert jól tudgya az mi rótfegűnk és tanúságunk az lelkiekben; Annakokaert hogy az mely alomból fel serkencsen bennünket, gyakran int az Keresztényi vigyazásra.

II. Ezzel az forgalmatossággal az Keresztényi vigyazásnak hátnat és búkfűges voltát akarta meg jelenteni. Ide bonthattuk, az mit az Sz. Peter, első levelének ötödik részében mond: lozanok legyetek és vigyazzatok, mert az ti ellenfegetek az őrdög, mint az ordító Oroslan

I. Azt lássuk meg; Miért hogy az Isten az Ő Sz. Fianak utolsó el jövetelit, ilyen igen el titkolta, hogy azt még az Istennek Sz. Angyalai sem tudgyak, az mint ezt Ő maga bizonyította Idvöz tönk, *Marc. 13. 32.*

II. Micsoda házat emleget Christus Urunk, es kicsoda ennek az Ő. Ura?

A Z E L S Ő R Ő L.

Az Ő Szent Fianak utolsó el jövetelit az Itiletnak napjára, az Szent Isten, imez következendő okokert titkolta el. I. Mert azt még az Menyei Sz. Angyalok sem tudgyak, *Marc. 13. 32.* Ha azért azt az Sz. Isten, még az Ő leg főb teremtet állatnak sem jelentette meg, nem kel csudalnunk, hogy ha az emberektől el titkolta.

II. Ezzel minket akart az Sz. Isten serkengetni az Keresztyeni vigyazásra, hogy mindenkor kefék lennünk az mi utolsó oránkhoz es az Itiletnak napjához. Mert ha tudnók mikor jű el az Christus az Itiletre, es meddig terjed az mi életünk, ennél-is nagyob testi bator-ságban élnünk, es azt mondanok; No meg elég idő vagyon hatra, es meg terhetek, azért az mit el tehetek, vegbe vissem dolgomat. De hogy ez ne legyen, az utolsó napot, az mi halunknak orajával egyűt, el titkolta mi tőlünk, hogy mindenkor kefék legyünk.

III. Hogy az embereknek zugolodásoknak es nyughatatlanlagoknak eleit vegye. Mert

ha tudnak az emberek az utolsó napnak, avagy tavoly voltát, avagy közel letét; Az kiknek jó állapotok volna, azon panaszkodnanak hogy hamar el hozza Isten: Az kiknek pedig bodogtalan állapotok lenne, azt bannak, hogy azt igen mélyre halasztotta, és így mindket felől zugolodas tamadna. De hogy ez ne lenne, azt az időt el titkolta az Isten mi tőlünk.

IV. Hogy ezzel az halaltul való felelmet megnyhitene, és az halál, s az utolsó nap felől való gondolkodásra serkengethétne. Mert természet érint, az miről az ember gyakorta gondolkodik, attul nem annyira fel. Ide való amaz közönséges mondas: *Uti mortem nunquam metuas, semper cogita.* Az az: Hogy az halaltul soha ne fély, mindenkor arról gondolkodgyál.

TANUSÁGOK.

I. Tanullyuk meg innét; Hogy többet használnak minékünk, hogy sem az utolsó napnak idejét, sem az mi utolsó orankat nem tudgyuk, hogy nem mint ártana. Ennek igaz volta megterbik az elő fámlaltatott dolgokból. Intettélünk azért innét; Ne panaszkodgyunk az mi Sz. Istenünk ellen, hogy mi tőlünk ezeket el titkolta, hanem inkább vegyűk hala-adással tudván azt hogy az kik az Urat feresetik, azoknak mindenek javokra folgalnak. *Rom. 8. 18. etc.*

II. Vegyűk eszünkben innét; Hogy csak hasontalan dolog az utolsó napnak ideje és órája felől tudakozni, mert az mint oda fellyeb
meg

meg valók, oly titkos
Szerliten meg az Mel
lőt el reytet. Verkez
kik ind az utolsó nap f
loko a felől feletted
amaz oldo kőő varaz
medo g terjedgyen az ő
maz gbe vigyorgo A
embe neknek jerekek
get, eminemü mesterfe
ctione thematum nevezne
zekrű mltan mondhatt
ignorat, quia non necessari
ges de logokat nem tudg
dolgo tat tultanak. E
valuk; Hogy mikor az
időbe a, egy nagy mel
nyak bakadot. Mis em
csak evette mondvar
azt az romlast, mert az
voit, meg is az Egber
ne kő eisük, hanem h
tollso apnak ideje bizo
tudak zzunk, hancn
hogy hoz jo modgyav
A Z M A S O
Az ni az masodik ker
erti ld őzítónk ez vilag
ünnö magat. De vally
ez vil g házhoz, és az
nak U hoz?

meg hallók, oly titkos dolog az, melyet az Szent Isten meg az Mennyei Sz. Angyalok el-
lőt-is el reytet. Verkeznek tehát ez ellen, az
kik mind az utolsó nap felől, s-mind az ő hala-
lok órája felől feletteb forgalmatoskodnak, és
amaz oldó kötő varazsokrol tudakóznak,
meddig terjedgyen az ő életük. Verkeznek a-
maz Egbe vigyorgó *Astronomusok-is*, az kik az
embereknek életüknek folyását és annak ve-
get, neminemű mestersegek által (melyet *ere-
ctionem thematum* neveznek) vizsgállyak. De e-
zekről méltan mondhattuk, hogy; *Necessaria
ignorant, quia non necessaria didicerunt.* Az fűke-
ges dolgokat nem tudgyak, mert hasonlalan
dolgokat tanulnak. Egy *Astronomus* felől ol-
vaslunk; Hogy mikor az csillagokra nézne egy
időben, egy nagy mély veremben be eset és
nyaka szakadot. Más ember látván veszedelmet,
csak nevette mondván: Méltan erdemlette
azt az romlást, mert azt nem látta az mi előtte
volt, s-még-is az Egben nezet. No mi ezeket
ne kövessük, hanem hidgyük el, hogy az u-
tolso napnak ideje bizonytalan, azért arról ne
tudakozzunk, hanem inkább azon legyünk,
hogy ahoz jó modgyával kecsicsük magunkat.

AZ MÁSODIKROL.

Az mi az második kerdest illeti; Az házon
érti Idvőzítőnk ez világot, ennek Uram penig
ünnon magat. De valíyon miért hasonlítottuk
ez világ házhoz, és az mi Idvőzítőnk az ház-
nak Urahoz?

Ez látható világ házhoz hasonlittatik imez következő okokert: I. Mert mikeppen az ház fok resekéből áll: Mert az mint tudgyuk es lattyuk, az háznak vannak oslopi, gerendái, ablaki es aytai: Azonkeppen ez vilagon nem csak egy karban állanak az emberek, hanem vannak, felső, közep es alsó renden valók. Vannak Urak es folgak, Tanítók es halgatók, férfiak es Asszonyi-allatok, Vének es Ifiak.

II. Mert mikeppen az háznak vagyon Gazdaja: Azonkeppen ez vilagnak vagyon Ura es Gazdaja, tudni-ülük az Atya Isten Szent Fiával es az Ő Sz. Lelkevel. Ezert mondgya az Sz. David, *Psal. 24. 1.* Az Űre az föld es annak tellyessege, &c.

III. Mert mikeppen az házban az emberek soktak lakni: Azonkeppen ez vilagon vannak az emberek.

IV. Mert mikeppen az házban mindenők ssep rendel vannak: Azonkeppen az Isten ez világō mindeneket nagy ssep moddal rendelt.

Idvőzítőnk pedig Urhoz avagy Gazdahoz hasonlittatik. I. Azert; mert mikeppen az Urnak vannak folgai es az Gazdanak cseledi: Azonkeppen Christus Urunknak vannak mind folgai s-mind cseledi. Christus folgainak neveztetnek az Angyalokkal egyetemben az emberek es minden teremtet állatok, *Psal. 24. 1.* Cseledi pedig ez vilagon az élő smentek, az kiket az Sz. Pál, *domesticos fidei*, az az, hitnek cseledi.

cseledinek nevez, Gal

I. Mert mikeppen

különbkülömb rend

vannak: Azonkeppen

elölotta az emberek k

II. Mert mikeppen

retti az fo-fogado folgak

ledelt; Az gonofokat

lenek et gyűlöli: Azon

hivel et kereti, az hypo

hittől fakat embereket,

Psal. 5. 7. 8. 9. 10.

IV. Mert mikeppen a

mor vesen az folgaktu

Christus fámor vesen az

berekül. Erről fol az

mondan: Mert mindn

féki eiben állunk, &c.

T A N U

Iegy ezzük meg inner

történetből lótt, min

mondotta, Sem valami

vagyott ennek mind U

tudni-ülük az Istennek fi

az Ő Mnnyei Szent At

egyetenben. Ennek va

előfánaltatott okokbol

bizonyítja Idvőzítőnk

az házak Gazdajanak a

latattai lunk azert inner;

cseledinek nevez, *Gal. 6. 10. &c.*

II. Mert mikeppen az Urnak es Gazdanak külömb külömb rendbeli folgai es cseledi vannak : Azonkeppen az Christus ez vilagon el ostromta az emberek közt az tistet.

III. Mert mikeppen az jo Ur es Gazda, fereti az fo-fogado folgakat es engedelmes cseledeket; Az gonoszokat pedig es az engedetlenekeket gyűlöli : Azonkeppen az Christus az hiveket szereti, az hypocritákat pedig es az hittről fakat embereket, felette igen gyűlöli. *Pfal. 5. vers. 5. &c.*

IV. Mert mikeppen az Ur jövőendőben fámot vesén az folgaktul : Azonkeppen az Christus fámot vesén az utolsó napon az emberektől. Erről fol az Szent Pál, *Róm. 14. 10.* mondvan : Mert mindnyajan az Christus itelő feki eleiben állunk, &c.

TANUSAG.

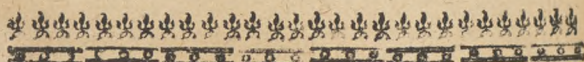
Igyezzük meg inner; Hogy ez vilag nem történehből lőtt, mint regen az *Democritus* mondotta, Sem valami Uratlan jószág. Hanem vagyon ennek mind Ura, s-mind Gazdaja, tudni-illik az Istennek fia az Ur Iesus Christus az ő Mennyei Szent Attyaval es Sz. Lelkevel egyetemben. Ennek valósága meg tessék az elő fámlaltatot okokból. Ugyan ezen dolgot bizonyította Idvőzítőnk itt-is, holott ő magac az háznak Gazdajanak avagy Uranak nevezi. Intettefünk azért inner; Hogy ettől az Urtul

T S

az Gaz-

es Gazdatul halgassunk, ennek fát fogadjuk es ő neki híven szolgáljunk, hogy mi ellenünk-is úgy ne panaszkodgyek, mint regen az Sidok ellen, *Malach. 1. 6.* mondvan: Az fiu tisteli az Atyát es az Szolga az ő Urat; Ha azért en Atyatek vagyok, hon az en tisteletem, es ha en Ur vagyok, hon az en felelmem? De ez ellen ki fókán verkeznek ez mostani időben, naponként való példaink bizonyítottak. De mi afféle embereket ne követessünk, hanem im halljuk, hogy Urunk es Gazdánk minékünk az Christus; Azert úgy viselkedjünk magunkat, mint ő-fogadó foglak es engedelmes cseledek. Erre fejenként segéllyen minket az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, Fiaert az Ur Iesus Christufert, Amen.

XXXVI. PRÆDIKATIO.

1. *Thes. 4. 13.* Nem akarom penig, Őc.

NEm ok nélkül mondgya az mi Idvőzítőnk az Ur Iesus Christus, *1oh. 11. 28.* En vagyok az fel-tamadas es az élet, az ki híven en bennem, ha finten meg hal-is, él. Mert az ki az Fiubán híven, annak örök élete vagyon, az mint az Kereftelő Iános bizonyította ezt, *1oh. 3. 36* Ezt allatta az Sz. Pál Apostol-is, ez meg hallot rövid igikben.

S U M.

Sum naja azért ez me
ez: In az Sz. Pál az Th
ket (es) zokkal egyetem
az ő ha ottokat Pogany
mint ne meliye, az kik
gek az fel-tamadas felöl
Tan fagnak okaert ke
ez igek et. Mert az első r
az Apo bolnak intese. Az
kat adga az ő intesenek
f-mind endi az igiknek.
ket ren el.

Mond az Apostol: Ner
tudatla fagnan legyetek
löl, az kik el alutának
Ez igikben foglaltatik
fő rebe, holot az Apo
elönkb en. De hogy inn
lelki epőletet vehessen
latnunk; Miert hogy az
halala a omhoz hasonlitt
meg az Sz. Pál az halottá

Az m az első kerdest i
lalok n ind itt f-mind eze
az Sz. rasban, alomho
követk ezendő fep okok
I. M t miképpen az al
feriákl al, Affonyi-allat

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak ez: Inti az Sz. Pál az Theſſalónica Varasbelieket (es azokkal egyetemben minket-is) hogy az ő halotttyokat Poganyi módon ne ſiraffak, mint nemeliyek, az kiknek nincsen remenſégek az fel-tamadás felől.

Tanufagnak okaert ket reſekre oſthattyuk ez igeket. Mert az első reſeben be foglaltatik az Apoſtolnak inteſe. Az maſodik reſeben okat adgya az ő inteſének: Ez mind Summaja ſ-mind rendi az igiknek. Laſſuk immar az igiket rendel.

Mond az Apoſtol: Nem akarom penig, hogy tudatlanſagban legyenek Atyam ſiai azok felől, az kik el aluttanak, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanuſagunknak első reſe, holot az Apoſtolnak inteſe adattatik előnkben. De hogy innét az Kereſtyenek több lelki eppületet vehessenek. 1. Azt kel meg latnunk; Miert hogy az Kereſtyen embernek halála alomhoz haſonlittatik? 2. Miert tiltja meg az Sz. Pál az halottakon valo ſirankozást?

A Z E L S Ő R Ő L.

Az mi az első kerdeſt illeti; Az hiveknek haláluk mind itt ſ-mind ezen kívül több helyeken az Sz. Irásban, alomhoz haſonlittatik, imez következendő ſép okokert.

I. Mert mikeppen az álom közönſeges mind férfakkal, Ábonyi-allatokkal, Iſiakkal, ve-nekkel,

nekkel, Urakkal es főlgakkal: Azonkeppen az halál mindenekkel köz. Ezert nevezi az Sz. David minden testnek utának, *1. Reg. 2. 2.* Ide való amaz közönséges mondas: *Est commune mors, mors nulli parcat honori.* Közönséges az halál, az halál senkinek nem kedvez. Ismet; *Mors sceptris legionibus aequat.* Az halál az Királyokat az begenyekkel egyenlővé teszi. Ezert mondgya amaz *Horatius* nevű Poëta; *Pallida mors aequo pulsat pede, pauperum tabernas, Regumq; turres.* Az fargito avagy farga sínű halál egyenlőkeppen el járja az begenyeknek füstös házokat, es az Királyoknak palotajokat, &c.

II. Mert mikeppen nem azért alusunk el, hogy mindenkor az alomba maradgyunk: Azonkeppen nem azért halunk meg, hogy örökke az halálban maradgyunk. Ezert mondgya Idvőzítőnk, *Iob. 21. 25.* En vagyok az feltamadas es az élet, az ki hisen en bennem ha fínten meg hal-is el, &c.

III. Mert mikeppen az alom után ugyan meg Uyjulunk: Színten azonkeppen az testi halál után job állapatra tamadunk fel. Az Sz. Pál bizonyította ezt, *1. Cor. 15. 42.* mondvan: Így leszen az holtaknak feltamadása-is; El vettetik rothadando test, feltamaztatik rothadatlan. El vettetik gyalazatos test, feltamaztatik dicsőfféges. El vettetik erőtelen test, feltamaztatik hatalmas. El vettetik lelkes test, feltamaztatik lelki test, &c.

IV. Mert

IV. Mert mikeppen az test n ugodalomban, es nektek vagyon, mindazon Azon eppen az halálban hal, n d azáltal az Lele az mit dvőzítőnk mond, lyeteki zókai, kik az tel nem a tul fellyetek, az mind a z lelket el vezthet.

V. Mert mikeppen az kedve ellen-is el nyomja zonke pen az halál, vagy de el een bennünket. l vid az halál minden testn.

VI. Mert mikeppen az ni, ruh jokat le vetik. A ban minden gyírlófagok lo ama közönséges mon verum; Az halál minden d

VII. Mikeppen az jo ó edes nagzattyoknak n deš het et valáttanak: A az ó hieit az jo halál alt. bin be őltőzteti. Erről mondvan: Az következe veteik el az igaz. El jü goinak az ó ágyas hazok

T M N U S

Tanllyuk meg ismet; ember: ek az halaltul sen

IV. Mert mikeppen az alomban, noha az test nyugodalomban, es ugy mint erzenefeg nélkül vagyon, mindazonáltal az Lelek vigyaz: Azonkeppen az halalban, noha az test meg hal, mind az által az Lelek él. Ide fahhattyuk az mit Idvőzítőnk mond, *Matth. 10. 28.* Ne fellyetek azoktól, kik az testet őshetik meg, hanem attul fellyetek, az kik mind az testet s mind az lelket el veztheti az Gehennában.

V. Mert mikeppen az alom, neha ugyan kedvek ellen-is el nyomja az embereket: Azonkeppen az halal, vagy akarjunk vagy nem, de el visen bennünket. Ezert nevezi az David az halalt minden testnek utának, *1. Reg. 2. 2.*

VI. Mert mikeppen az kik el akarnak alúnni, ruhajokat le vetik. Azonkeppen az halalban minden gyarlóságokat le tesünk. Ide való amaz közönfeges mondas; *Mors ultima linea rerum*; Az halal minden dolgoknak vege.

VII. Mikeppen az jo Atyak es Anyak, az ő edes magzatjoknak nyugodalmara, csendes helyet valasztanak: Azonkeppen az Isten az ő hiveit az jo halal által az ő ágyas hazokban beköltözteti. Erről bol az *Esaiás Cap. 57. 1.* mondvan: Az következendő vesedelem előtt veterik el az igaz. El jü az bekefeg, es nyugosnak az ő ágyas hazokban, &c.

T M N U S A G.

Tanullyuk meg innet; Hogy az Kereszten embernek az halaltul semmit nem kel felni.
Meg

Meg tessék ez ebből az hasonlatosságból. Mel-
tan mondotta azért regen amaz *ven Bessus*;
Hogy fínten olyan bolondság, felni az halál-
tul, mint az vensegűl. Mert mikeppen hogy
az ki sokaig él, az venseget el nem kerülheti,
azonkeppen az halál-is fenki el nem kerülhe-
ti. Ide illethettyük, amaz paraszt, avagy szanto
vető embernek, az halálal való befelegeteser.
Mikor egy szanto ember, egy Halásra talált
volna, azon tudakozik tőle, mikeppen holt
volna meg az ő Attya? Amaz azt feleli, hogy
az hajoból ki esven, az vízben holt. Ismer
kerdi, annak az Attya micsoda halállal mult ki
ez világból? Arra-is azt feleli, hogy hasonlo
ki meneteli volt. Vegre azon tudakozik, an-
nak az Attya micsoda halállal holt meg? De az
felől-is hasonlokeppen felel. Mond őstan az
Szanto ember; Czudalom hogy te az hajoban
merő menni. Viscontag az Halás meg kerdi az
Szanto embert; Az ő Attya mikeppen holt
meg? Amaz azt feleli, hogy az ágyon csendes,
halállal mult ki ez világból. Ismer kerdi, annak
az Attya hogy hogy holt volna meg? Arra-is
azt feleli, hogy az párnán. Vegezetre annak-
is az Attya felől kerdeskedik. De affelől-is azt
mondgya, hogy az ágyon mult ki ez világból.
Mond őstan az Halás; Czudalkozom raytad,
hogy merő az ágyon az párnara fekünni? Az
mely mondasával nagy nyilván meg jelentette
az Halás ember, hogy merő bolondság az ha-
lálal

felni, mert azt fenki
elsőnk azért inner, b
fellyünk, tudvan
az csak álom, es a
örökke való b
fűl nem t
em latot, fűl nem f
meje meg nem fogh
1. Cor. 2. 9. Or.

AZ MASODIK

Az mi az masodik ker-
kel a felől hogy nem mind
Apóstol, hanem. I. An
mely z mertekletességek
gy sztya való az ő meg
beli Ovegy Asszonyi-állat
az fele tebe való frankozat
11. Az igaz hit nélkül v
n az kaganyoke. Erről fe
ven: Ne firassatok, ugy
tokat egy, mint nemell
esen r menfegek az fel-ta
hogy mertekletessen fáb
takat rani, meg tessék i
okokból.

1. Mert ugyan ezen s
parancsolya, hogy az ör
es az rokkal sirjunk.

11. Mert az régi Sz. em
kül sirtak az ő halottok
Abraham, az ki az ő meg

látul felni, mert azt senki el nem kerülheti. Intetelsünk azért innét, hogy az halaltul semmit ne fellyünk, tudván azt, hogy az hivekre nevezve az csak álom, es által menetel ez gyarlo életből az örökre valo bodogsagra, mellyen sem nem látot, fül nem hallot, es az embernek elmeje meg nem foghattya, az mint az Sz. Pál bol, 1. Cor. 2. 9. &c.

AZ MASODIKRÖL.

Az mi az masodik kerdest illeti; tudnunk kel affelöl hogy nem minden sirast tilt meg az Apostol, hanem. I. Amaz modnelkül valot, mely az mertekletességek hatarat által hagia. Igy sirattya vala az ő meg holt fiat amaz Numbeli Özvegy Asszonyi-allat, az kit Idvözitönk az feletteb valo sirankozastul meg tilt, Luc. 7. 13.

II. Az igaz hit nélkül valot, az minemű vala az Poganyoke. Erröl bol az Sz. Pál itt az helyen: Ne sirassatok, ugy mond, az ti halottaitokat ugy, mint nemellyek, az kiknek nincs remenfegek az fel-tamadas felöl, &c. De hogy mertekletessen szabad legyen az meg holtakat siratni, meg tessék imez következendők okokbol.

I. Mert ugyan ezen Sz. Pál, Rom. 12. 15. azt parancsollya, hogy az örülökkel örüllünk, es az sírokkal sirjunk.

II. Mert az régi Sz. emberek-is vetek nélkül sirattak az ő halotttyokat. Peldánk erre az Abraham, az ki az ő meg holt feleséget az Sár

ra Ás

ra Átsont, nagy keserveffen meg sirattya az mint erről nyilván fol az Moyfes, *Genes. 23. 2.* Az Iacob, az ki az ő fiát az Iosephet (az ki feleslől azt hirdetik vala, hogy az fene vadak faggattak el) felette igen siratta. *Genes. 37. 34.* Az Ioseph, az ki az ő vőn Attyanak az Iacobnak halalan frankozik, *Genes. 50. 1.* Az David, az ki mind az Absolont, s-mind az Saul Kiralt az ő fiával az Ionatással egyetemben nagy keserveffen sirattya, az mint erről nyilván valo irásink vannak, *2. Sam. 18. 33. Ister, Cap. 1. 17.* Az Uly Testamentumban, az mi Idvőzítőnk, az ki amaz Bethaniában meg holt Lázart meg sirata. *Joh. 11. 35.* Vegezetre, amaz Istenfelő férfiak, az kik az Sz. Istvannak bomoru halalan felette igen keseregnek, *Akt. 8. 2.* De fok volna az példákat mind elő fámlálnom.

III. Mert felette nagy bővetseg vagyon az emberek közt, az melyre nezve meg az Pogany böcsek-is *animal sociabile*, az az, tarsalkodo allatnak neveztek az embert. De nagyub ennel az lelki bővetseg, mellyel az hivek egyben kötöttek. Mert ő nekik egy Attyok vagyon az Egben, tudni-illik az Isten. Egy Anyok ez földön, az Anyafent-egyház. Egy lelki magbol fogantattak, az Istennek Idvőzítő beszedeiből. Egy fejek vagyon, az Ur Iesus Christus. Egy hazajok, Varosok es Öröskögek, az Mennyekek Orsága.

IV. Mert meg az oktalán állatok-is, az ő modgyok

mon gyok ferint frankozni
nek vedelmén. Ide fáb
ime: mondafat:
Quatu populea merens Ph
nissus queritur scetus, q
O lervans, nido implumes
Flis noctem, ramog, fide
In grat, etc. Az az: M
Phile mile az Nyar fanak
az ő l veber fiait, kiket az
ber meg mezitelen korok
fede. ő peniglen eges et
az ág ölvé, az ő keserves e

T A N U

Ve yök esünkben inn
pes ferint fabad az hal
zona al nem jo az mert
altal lagni, hogy igy az
az ő zent Istenet meg ne
Keret yén felebarattyat
raffa. erre tant Christus
lot an az Nambeli Átsor
az ki az ő gyarolaga mi
felette ő el ment vala, ho
ezen ologra int az Ap
Vetke nek tehát ez ellen
don fia tnyak az ő halott
veber Diahok es Czigany
lapatb n hajokat faggattya
zak, es magokat az földh

V

modgyok ferint firankoznak az ő tenyeféseknek veszedelmen. Ide sabhattyuk az Poetanak imez mondatát:

Qualis populea mœrens Philomela sub umbra

Amissos queritur sœrus, quos durus arator,

Observans, nido implumes abstraxit, at illa

Flens noctem, ranoq, fidens, miserabile carmen

Integrat, &c. Az az: Mikeppen az somoru

Philemile az Nyar fának árnyekaban sirattya az ő el veset fiait, kiket az kemeny Szánto ember meg mezitelen korokban az fefekből el fedet. ő peniglen egesz estaka firankozvan, es az ágő ülvé, az ő keserves eneket gyakorollya.

T A N U S A G.

Vegyűk esünkben innet; Hogy noha kepes ferint szabad az halottakat siratni, mindizionaltal nem jo az mertekletességek hatarat altal hagni, hogy igy az Kereszten ember, se az ő Szent Istenet meg ne bancsa, se peniglen Kereszten felebarattyat meg ne botrankoztassa. Erre tanit Christus Urunk, *Luc. 7. 13.* holot amaz Naimbeli Asszonyi-allatot arra inti C az ki az ő gyarlosaga miatt az firankozasban feletteb el ment vala, hogy ne sirjon. Ugyan ezen dologra int az Apostol-is ez igikben. Vetkeznek tehát ez ellen, az kik Poganyyi módon sirattyak az ő halotttyokat, mint amaz ebe veset Olahok es Cziganyok, az kik az fele alapatban hajokat faggattyak, ortzajokat nyuzzak, es magokat az földhöz verik. Ellenben

azok is, az kik Stoicufokat követven, az ő be-
relmeseknek hűsálat, sáraz fémmelel nezik. Az
Traciaiak felől azt olvassuk, hogy az ő halot-
tyokat örömmel és vigasaggal temettek: El-
lenbe pedig, az ujjonnan bületet magzatoc-
kakon sirankoztanak és bankottak. Mellyel
azt jelentettek, hogy az kik meg haltanak, a-
zok minden nyomorúságoknak véget vetet-
tek, azért azokon méltán örülhetnek. De az
kik ez vilagra ujjonnan bülettetnek, nagy sok
nyavalyak és nyomorúságokra memendők,
azért azoknak jóvendő sorfokon és állapot-
tyokon, méltó bómorkodni és bankodni. De
ezeknek cselekedetek mindenestül nem dicsi-
retes, elsőben azért mert hitnelkül lőtt. Vala-
mi pedig hitnelkül leßen, mind bűn, az mint
az Sz. Pál tanít. *Rom 14. 24.* Oka ennek ez; Mert
hitnelkül senki nem kedves lsten előtt *Hebr.*
11. 6. Annakfelette ezért is; Mert az regi Sz.
embereknek példajokkal is ellenkezik, az kik
felől oda fellyeb meg hallok, hogy az ő halot-
tyokon, képes sörint sírtanak. Intetefsünk a-
zért innét; Hogy mi az Pogany embereket
ne kövessük, az kik közzül nemelleyek felet-
teb el mentenek az sirankozásban, és az ő ha-
lottyokon modnelkül sirankoztanak. Nemel-
lyek pedig nem hogy sírtanak volna, de főt in-
kab örültenek és vigattanak azokon. De mi
közep úton járjunk, és az regi Sz. Atyakkal
egyetemben, az mi berelmesünknek halalan,
mertek

menekkeressen bankodgy
sterinket, sem peniglet
tinket azzal meg ne bant
nem mi várjuk azokat v
minet utannok, az mint
es Popheta, az ő meg h
mongya vala, 2. *Sam. 12*
hegyelmes Atyauk es lste
vilek elsük magunkat, A

✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠
✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠

XX XVII. PRÆ

Apo 16. 15. Ime el jüb

Mivelhogy az ember
ontag földé kel le
lsten szonyittya, *Genes.*
földhöz felette igen raga
joknak pedig kerefebe
kalkollik. Ez azért az o
runk, yakran inti az ő T
kal egyetemben mindet
relyeni jozanágra és v
közé enigen, *Matth. 2*
Hogy ha az háznak Ge
az etők kanak mellyik orá
vgya na, és nem hadna
Azert is legyetek kefe

mertekleteffen bankodgyunk, úgy hogy se Istenünket, sem peniglen Keresztényen felebarátinkat azzal meg ne bántuk, tudván azt hogy nem mi várjuk azokat vissza, hanem ők vannak minket utánnok, az mint az Sz. David Király es Propheta, az ő meg holt magzattya felől mondgya vala, 2. Sam. 12. 23. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy mi így viselhefsük magunkat, Amen.

XX XVII. PRÆDIKATIO.

Apo. 16. 15. Ime el jűvők mint az lopo, &c.

Mivelhogy az ember földből vetetet es viszontag földé kel lenni, az mint az Szent Isten bizonyittya, Genes. 3. 19. Annakokaert az földhöz felette igen ragazkodik, az mennyei joknak penig keresefeben igen rősten munkalkodik. Ez azert az oka, hogy Christus Urunk gyakran inti az ő Tanítványit, es azokkal egyetemben minden embereket, az Keresztényeni jozanlagra es vigyazatra. Az többi közt peniglen, Math. 24. 43. azt mondgya: Hogy ha az háznak Gazdaja meg tudhatna, az etákanak mellyik orájan jűjön el az lopo, vigyazna, es nem hadna meg álni az ő hazat. Azert ti-is legyetek kefeek, mert az mely orában nem

Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek; Lassuk immar az bötút rendel es abbol az tanusagokat egy egy befeddel.

Mond Christus Urunk: Ime el jövök mint az lopo. Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak első reße holot emlekezik Idvözítők az ő veletlen el jöveteliről. Itt minekünk azt kel meg latnunk; Miert hasonlittya Christus Urunk az ő el jövetelit az lopo embernek allapattya-hoz? Ennek imez következédő okait talalljuk:

I. Mert mikeppen hogy az lopo titkon es alattomban jár: Azonkeppen az Christus el jöveteli felette igen titkos. Tudgyuk hogy el jű, de mikor legyen, azt senki nem tudgya az emberek között. Erről bol ő maga Christus Urunk, *Marc. 13 32.* mondvan: De arrol az naprol es orárol, senki semmit nem tud, sem az Mennyei Angyalok, sem az Fiu, hanem csak egyedül az Atya.

II. Mert mikeppen az lopo meg karosittya az Gazdat: Azonkeppen az Christusnak el jöveteli romlafokra es vesedelmekre fordul az Hypocritaknak es az hittúl bakt embereknek. Ezt bizonyittya az Szent Iános, *Apoc. 6. 16.* mondvan: Es mondának (tudni-illik az hitetlenek) az hegyeknek es az kösöklaknak, bakkadgyatok rejank, reycsetek el minket annak sime előt, az ki az fekbén ül, es az Barannak haragjatul. Mert el jött az ő haragjanak amaz

nagy napja, es ki maradhat meg ő előtt?

III. Mert mikeppen az lopo ellen vigyaz az Cseledes ember, es oltalmazza magát az kartul: Azonkeppen az Hiveknek vigyaznick kel az Christuinak el jövetelinek napjara. Nagy lép peldaban int erre Idvözitönk, *Matth. 25. 1. ec.*

TANUSAG.

Igyezzük meg innét; Hogy az Christu-nak el jövetelinek ideje es orája oly igen titkos dolog, hogy affelöl meg az littennek Sz. Angyali sem tudnak. Idvözitönk bizonyítja, *Marc. 13. 32.* Ugyan ezen dolgot állattya itt-is, holot azt az lopotnak állapattyahoz hasonlittya. Intettefsünk azért innét, hogy annak vizsgálásban fejűnket ne törjük es elmenket ne fárasztuk, hanem minden időben kefen varjuk, jozan es mertekletes életet kövessünk, hogy mikor el jövend, vigyazva talállyon minket, hogy ő velle egygüt amaz lelki Menyegzői lakodalomban, az éves Szűzekkel egygüt be mehessünk. Lásd meg *Matth. 25. 10.* Ez az első rebeskenek rövid magyarázattya.

Mond immar Christus Urunk: Bodog az ki vigyaz, es őrizi az ő ruháját, hogy mezitelen ne járjon, es meg ne lassaának az ő semermei.

Ez igikben foglaltatik be tanuságunknak második része, holot az Keresztyeni vigyazást commendallya Christus Urunk. De hogy innét az Keresztyenek töb lelki eppületet vehet-

senek

ferk imezker doigokat k
1. Aiben allyon az Kere
Miodat err Christus ur
mel yet meg kel őriznün
AZ ELS

A mi az első kerdeit il
vigi zas imez követeze
I. z littennek igaz linc
rek z. Irasbol veterik, az
gos űkörben, az littenne
es a arattyar, nagy lép
Alla rya felöl úgy tanit, h
ban egy, az mint erről
vagy on, *Deut. 6. 4.* Hald
rad litten egy litten. E
1. Cor. 3. 6 mondvan: M
vagy on. Hasonlokeppe
van Egy az liten, &c.
azt a ondgya; Hogy az
tyab n három femelye
Atya Fiú es Sz. Lelek.
Gal. 3. 6 mondvan: Az
fitted enek avagy letten
jának Lelke által, azok
Christus Urunk-is: Ma
rance olya az Tanitvan
telly nek, Atyanak, Fi
neve en. Az Sz. Iano
Harm an vannak az Egbe
tefne, az Atya, az Ige

ferfek imez ket dolgokat kel meg forgatnunk:

1. Miben allyon az Keresztyeni vigyazas. 2. Micsodat ert Christus Urunk az őrözeten, az mellyet meg kel őröznünk?

A Z E L S őr Ö L.

Az mi az első kérdést illeti; Az Keresztyeni vigyazas imez következendő dolgokban áll:

I. Az Istennek igaz ismeretiben, mely az derék Sz. Irasbol vezetik, az mely, mint egy világos tükörben, az Istennek állattya, semelyet es akarattya, nagy fejen előnkben adgya. Állattya felől ugy tanit, hogy az Isten állattyaiban egy, az mint erről nyilván valo irasunk vagyon, *Deut. 6. 4.* Hald meg Izrael, az te Urad Istened egy Isten. Erről fol az Sz. Pál-is, *1. Cor. 8. 6.* mondvan: Minekünk egy Istenünk vagyon. Hasonlokeppen fol, *1. Tim. 2. 5.* mondvan: Egy az Isten, &c. Szemelye felől penig azt mondgya; Hogy az Isteneknek egy állattyaiban három semelyek vannak, tudni-illik, Atya, Fiu es Sz. Lelek. Erről fol az Sz. David, *Psal. 33. 6.* mondvan: Az Urnak Igije által erősfittetnek avagy lettnek az Egek, es az ő bának Lelke által, azoknak minden seregek. Christus Urunk-is: *Matth. 28. 19.* holot azt parancsolia az Tanitványoknak; Hogy Keresztelyenek, Atyanak, Fiunak es Sz. Leleknek neveben. Az Sz. Iános-is, *1. Ioh. 5. 7.* mondvan: Harman vannak az Egben, az kik bizonyosgot tesnek, az Atya, az Ige, es az Sz. Lelek. Ve-

gezetre az Istennek akarattya felől bizony-
got tésen Christus Urunk, *Iob. 6. 40.* mond-
van: Ez az Atyának akarattya, hogy minden,
az ki lattya az Fiat, es hisen ő benne, el ne ve-
ssen, hanem őrók clete legyen, &c.

II. All, az Istennek Sz. igejének halgatá-
ban. Ezt commendallya az Sz. David, *Psalm. 119.*
105. mondvan: Az en labaimnak fővetneke az
te igned, es az en őšvenyemnek vilaga. Idvő-
zítők-is, *Iob. 5. 39.* mondvan: Tudakozzatok
az irasokat, mert nektek úgy tetszik, hogy a-
zokban őrók cleteket vagyon, es azok, az
mellyek en rolam bizonyfagot tesznek. Erről
fol amaz Evangeliumbeli Abraham-is, *Luc. 16.*
29. mondvan: Vagyon Moysefek es Prophe-
tajok, halgassak azokat, &c.

III. Az Keresztyeni mertekletes cletnek kö-
veteseben. Erről fol Christus Urunk, *Luc. 21.*
34. mondvan: Meg oltalmaztatok magatokat,
hogy valamikor meg ne nehezegyenek az
ti szívetek, tobzodásnak, refegsegnek es ez vi-
lági forgalmaztatásoknak miatta. Az Sz. Pál-is,
Ephes. 5. 15. holot így fol: Meg ne refeged-
gyetek az bortul, az melyben bujalkodás va-
gyon. Erről Idvőzítők-is int, &c.

T A N U S Á G.

Tanullyuk meg innét; Hogy az Keresztyen
embernek clete ez vilagon nem hivolkodás es
tobzodás, hanem bűntelen valo vigyazás. En-
nek valósága meg tetszik az elő fámaltatott dol-
gokból.

bol. Intettefünk az
zó legyünk, hogy Isten
ez világi emberek előtt d
Vékezzek ez ellen ama
lő emberek, az kiknek e
referteni vigyazás, hane
nagbatran aluénak. De
nak mint az Nőe ideje
kiket veletlenül talála az
katekővelésük, hanem
fepntelet meg fogadva
gyasban gyakorollyu
bodegok közbe fámaltat

A Z M Á S O

Az őltözeten, nem
zo Dóktorok között el
Iesu Christust, mintha
Idvőzítők itt az helye
mondásat, *Gal. 3. 27.* ho
kik az Christus Iesusb
tek, tet őltöztétek fe
Idvőzítők igaz hitet, mi
janla az embereknek
nak cselelmek, az kik mi
ben foglallyak, es azt
csiriz Christus Urunk az
őtet minden jó teter
maga hoz kapcsolly. E
fontosatik imez követk
I. Mert miken az
V S

gokból. Intettefünk azért innet, hogy vigyázók legyünk, hogy Isten előtt kedvesseget, és ez világi emberek előtt dicsíretet nyerhessünk. Verkeznek ez ellen amaz testi batorságban élő emberek, az kiknek ésekben sem jút az Keresztényeni vigyázás, hanem mind az két fülökre nagy batran alúsnak. De ezek fínten úgy járnak, mint az Nőe idejében élő emberek, az kiket véletlenül talála az özön viz. De mi azokat ne kövessük, hanem az mi Idvőzítőnknek fep íntet meg fogadva, az Keresztényeni vigyázásban gyakoroljuk magunkat, hogy az bodogok közze fámlaltassunk.

AZ MASODI KROL.

Az öltözeten, nemellyek az Iras magyarázo Doctorok közzül ertik ünnön magat az Ur Iesus Christust, mintha ő magat commendálna Idvőzítőnk itt az helyen. Ide fájak az Sz. Pál mondatát, Gal. 3. 27. holot imigyen fól: Valakik az Christus Iesusban meg keresztelkedtek, őtet öltöztették fel. Nemellyek pedig az Idvőzítő igaz hitet, mintha amaz élő hitet ajánlana az embereknek. De helyesebb azoknak ertelmek, az kik mind az két értelmet egyben foglallyak, és azt mondgyak; Hogy dicsíri Christus Urunk az Keresztényeni hitet, mely őtet minden jó tetemenyivel egyetemben magához kapcsolíja. Ez pedig öltözethez hasonlítottat iméz következő fep okajert:

I. Mert mikeppen az öltözet meg ekefti az emberd:

embert: Azonkeppen az igaz hit fel ekefű es kedvesse teszi az embereket. Ez amaz menyegzői ruha, melyben az kik fel vannak ekefűtven kedvesek az Szent Istennek előtte. Lásd meg, *Matth 22. 11.*

II. Mert mikeppen az öltözet fűkfűges ebben az életben: Azonkeppen az igaz hit fűkfűges az jövőendő örök életnek bodogfűgának meg nyeresere. Ezert mondgya az Keresztelő Sz. Iános, *Ioh. 3. 36.* Az ki hisen az Fiuban, annak örök élete vagyon, az ki pedig nem hisen ő benne, az életet nem láttya, hanem az Isten haragja marad ő rayta.

III. Mert mikeppen az öltözet be fedezi az mi semerműnk: Azonkeppen az igaz hit be takarja az mi belső undokságunkat.

IV. Mert mikeppen az öltözet nem veslünk fűletik: Azonkeppen az hit Isten ajandeka, *Ephes. 2. 8. &c.*

TANUSAG.

Vegyűk esűnkben innet; Mely igen igaz, az mjt az Sz. Pál mond Sidokhoz 11 levelenek tizenegyedik refében: Lehetetlen hogy senki hitnelkül kedves legyen Istennek előtte. Ennek igaz volta meg tessük az elő fűmlaltatott dolgokból. Intetessűnk azért innet; Hogy az Istennek igijet bűrgalmatossan halgassuk es tanullyuk, mert az hit hallasból vagyon, az hallas pedig az Istennek igijéből, az mint az Sz. Pál mondgya, *Rom 10. 17.* Verkezzük nek te-

nek chat az kik Istennek
es a nem hogy meg
különböztetben sem bod
lyuk zert hogy ez drag
az Isten hit ilyen ritk
mert attyuk az embere
az effőzt, az mely által
hetnek. De mi affele
fűk, hanem az Istennek Sz
fan halgassuk, tanullyuk
az igaz hitre fert tehelsűn
nyörűnk az mi Szent
az hit nevellye es őreg
Lásd meg *Luc. 17. 5.* Eng
mes A yank es Istenűnk
hesűnk magunkat, Amer
Ez nek az masodik
magyazattya, erről sen
gyen leg, &c.

XXXXXXXXXXXXX

XXXVIII. PR

*Mat. 91. 14. Mire
met Seret*

NEI oknelkül mondgy
Christus, *Ioh. 16. 23.* B
dom, hogy valamit az Aty

nek tehat az kik Istennek Sz. igijet meg vetik, es azt nem hogy meg tanulnak, de meg csak külső fűlőkben sem bocsattak. Ne csudalyuk azért hogy ez drága öltözet, tudni illik az Idvőzítő hit ilyen ritka ez utolsó időben, mert lattuk az emberek igen meg vetettek az eűlőzt, az mely által az igaz hitre fert tehetnének. De mi affele embereket ne kövesűk, hanem az Istennek Sz. igijet forgalmatosan halgassuk, tanullyuk es meg tarsuk, hogy az igaz hitre fert teheűsűnk. Ez mellet igen könyörögűnk az mi Szent Istenűnknek, hogy az hitet nevellye es őregbicse mi bennűnk. Lásd meg *Luc. 17. 5.* Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenűnk, hogy mi igr vűfelheűsűnk magunkat, Amen.

Ez ennek az második refecskének-is rövid magyarázattya, erről sem bolok többet; Legyen eleg, &c.

XXXVIII. PRÆDICATIO

Psal. 91. 14. Mivelhogy ez engemet szeret, &c.

NEm oknelkül mondgya az mi Urunk Iesus Christus, *1oh. 16. 23.* Bizony bizony mondom, hogy valamit az Atyatul az en nevében ke-

ben kerendetek, meg adgya tinektek. Mert az Isten, az igazan könyörgőket, minden időben kegyelmelen meg halgatta, es alkalmas időben meg segitette. Űnnön maga bizonyítja ezt az Szent Isten. *Es. 65. 24.* mondvan: Es minekelőtte kialtananak, en meg halgatom, meg mikor fellanának, meg hallom. Idvőzítőnk-is ezt állattya, *Matth. 7. 7.* mondvan: Kerjete, es meg adatik nektek, keressetek es meg találjátok, zörgessetek, es meg nyitvatik nektek. Az Soltar könynek ötvenedik refében-is azt mondgya az Isten: Hiy engemet segitőgöl az te nyomorúságodnak idejen, es en meg fabadítalak tegedet. Ugyan ezen dolgot állattya az Sz. Isten ez meg hallot rövid igikben-is.

S U M M A.

Summaja azért az igiknek csak ez: Vigaztaliya az Isten az hiveket, az könyörgesben valo meg halgataffal, igaz okait advan az ő Aryai igiretinek.

R E S Z E I.

Tanulságnak okaert ket refekre őfthattuk ez meg magyarazot rövid igiket. Mert az első refében, igaz okait adgya az Isten az meg halgatafnak es fabaditafnak. Az második ágában pedig igiri magat az meg halgatafra es fabaditafra. Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek; Lassuk immar az igiket rendel.

Mond az Isten az Propheta által: Mivelhogy feretet engemet. Ez igikben, es az következendők-

zendőkben foglaltatik be
refe. holot nagy fok fen
meg halgatafnak es fabad
rend. hollok Isten segit
lyala rint.

Első okat mondgya len
lotigy fol: Mivelhogy f
lot az fereteten erti az Sz
igaz e buzgo indulatot.
az val zrot hivek az Isten
mint n az jo fiak es lea
tyokh az es Anyokhoz.

Moyse által, *Deut. 6. 5.* n
az te t adat litenedet, t
lyes le kedből, es telly
Be ho za ezt Idvőzítőnk
lot am az Törveny-tudo
leti; zereff az te ur
lekedől, es tellyes elm
nagy arancsolat. Enne
jelenle se, mindennekne
nek bu go fereteti, halg
tartala. Ezt ő maga biz
runk, *Job. 14. 23.* Ha ki
feret, z en befedeme
Maf dör, az mi fele
Az Sz. lános bizonyit
20. hol t így fol: Ha val
retem z litent, es az ő A
hazug z. Mert az ki nem

zendőkben foglaltatik be tünufagunknak első reke, holot nagy fok sеп okait adgya Isten az meg halgatásnak es szabditásnak, mellyekről rendel follok Isten segitsegeből az igiknek folyása ferint.

Első okat mondgya lenni az feretetnek, holot így fol: Mivelhogy feretet engemet. Holot az fereteten erti az Szent Isten, amaz tista, igaz es buzgo indulatot, mellyel viseltetnek az valasztot hívek az Istenhez, nem különben, mint amaz jó fiak es leányok az ő edes Attyokhoz es Anyvokhoz. Erről fol az Isten az Moyses által, *Deut. 6. 5.* mondván: Szeresséd az te Uradat Istenedet, tellyes fivedből, tellyes lelkedből, es tellyes erősségedből, &c. Be hozza ezt Idvőzítőnk-is, *Matth. 22. 37.* holot amaz Törvény-tudonak kerdesere azt feleli; Szeresséd az te Uradat Istenedet tellyes lelkedből, es tellyes elmedből. Ez az első es nagy parancsolat. Ennek penig, csálhatatlan jelenlege, mindeneknekelőtte az Isten igijének buzgo fereteti, halgatása, tünufása es meg tartása. Ezt ő maga bizonyította Christus Uruk, *Iob. 14. 23.* Ha ki úgy mond, engemet feret, az en befedemet meg tartya.

Másodszor, az mi felebaratinknak fereteti. Az Sz. Iános bizonyította ezt, *1. Epistola Cap. 4. 20.* holot így fol: Ha valaki azt mondgya, feretem az Isten, es az ő Attya fiat gyűlölendi, hazug az. Mert az ki nem fereti az ő felebaratya, az

RESZEL

tyat, az kit látot, mi módon beretheti az Istent, az kit nem látot. Es illyen parancsolator vettünk ő tőle, hogy az ki bereti az Istent, beresse az ő felebarattját-is, &c.

Masodik oka, az Istennek nevenek segitsegül való hívása. Effelől imigyen fol az Isten: Segitsegül hívot engem, &c. Ezt ő maga parancsolja az Isten, *Psal. 50. 15.* mondvan: Hív segitsegül engemet az te nyomorúságodnak idején, &c. Ezt commendallja Christus urunk-is, *Matth. 26. 41.* mondvan: Vigyazzatok es imatkozzatok. Ismet, *Luc. 18. 1.* Szűklegh mindenkor könyörögni, &c. Az Sz. Pál-is, *1. Thef. 5. 17.* holot így fol: Szüntelen könyörögjete. Ide való az Ieronymus Doctornak-is az ő mondása: *Sicut Militem absq. armis ad bellum exire non decet; Ita hominem Christianum absq. precatione, quoquam egredi non convenit. Egredientes de domo, armet oratio, regredientibus de foro, occurrat oratio.* Az az: Mikeppen az Vitez embernek nem illik fegyver nélkül az hadban menni; Azonkeppen az Kereszten embernek könyörges nélkül, nem illik valahova ki menni. Hazokból ki menőket, fegyverkeztesse fel az könyörges; Az piatzrol haza jövőknek, eleikben mennyen az könyörges, &c. Az-is, az mit *Cyprianus Doctör* mond, *lib. 2. Epistola 2. ad Donatum*: *Sit tibi, aut assidua lectio, aut invocatio; Nunc Deus tecum, nunc verò tu cum Deo loquaris.* Az az: Kereszten ember, avagy az irást szüntelen avagy

avagy, yakra olyafid, a
nyörög; Egyfelől az Isten
mas felte bekegy az Isten
T A N U S

Igye, zük meg inner;
Isten, ferette igen gyönyör
es leany, nak buzgo berete
könyör, esekben, nem kü
kegyes, atyak es Anyak, g
ő edes, agzattoknak hoz
indulat, okban, es ahitaros
Ez az o, a, hogy az hivekn
lyen ige, kevannya az Isten
t. s. Ugy, an ezen okaert n
veknél, könyörgelek, dics
nak. *Psa. 50. 14.* Az Sz. I
könyör, eseket egő aldoz
Apoc. 8. &c. Intetessünk
az mi M, nynei Sz. Atyánk
tessük, s tökfegünknek
hryjuk se, tsegül, tudvan
kölcson, evan es az igaza
Szent Ist, n meg halgattya.
len, az ki, az Istennek bu
leget ille, dőkeppen nem a
segeknek, idején, nem az I
Angyal, nak avagy az me
könyör, nek, mint az Pap
lekedent, az kik az meg hol
gyan el, ottak az tiber, c

avagy gyakran olvassad, avagy peniglen könyörögy; Egy felől az Isten beálllyen veled, más felől te beállly az Istennel, &c.

T A N U S A G.

Iegyezzük meg inner; Hogy az Szent Isten, felette igen gyönyörködik az ő fiainak es leányinak buzgo szeretetekben es ahitatos könyörgésekben, nem külömben mint amaz kegyes Atyak es Anyak, gyönyörkednek az ő edes magzattyoknak hozzájuk való buzgo indulattyokban, es ahitatos könyörgésekben. Ez az oka, hogy az hiveknek szereteteket illyen igen kevannya az Isten. Lásd meg, *Deut. 6. 5.* Ugyan ezen okaert neveztetnek az hiveknek könyörgések, dicsiretnak aldozattya. *Psal. 50. 14.* Az Sz. Iános-is, az hiveknek könyörgéseket egő aldozathoz hasonlittya. *Apoc. 8. 3. &c.* Intettefsünk azért inner, hogy az mi Mennyei Sz. Atyánkat es Istenünket be-
 reffsük, es búksegünknek idejen az ő nevet hívjuk segítségül, tudvan azt hogy az szeretet kölcsönt kíván es az igazan könyörgőket az Szent Isten meg halgattya. Vetkeznek ez el-
 len, az kik az Istennek buzgo szeretetiért ő fel-
 seget illendőkeppen nem szeretik, es az ő búk-
 segeknek idejen, nem az Istennek, hanem az
 Angyaloknak avagy az meg holt Szenteknek
 könyörögnek, mint az Papista emberek cse-
 lekedenek az kik az meg holt Szentek közt u-
 gyan el őstottak az tőrtet, es kit egy fele nya-
 valyajok-

valyajokban, kit pedig más feleben imadnak, az mint az többi közt az Rosáriumbol megtertsik. De mi azokat el hagyvát, Istent szerelűk es neki esedezzűnk.

Mond Isten az Propheta által; Mert ismeri az én nevemet. Ez igikben foglaltatik be harmadik es utolsó oka az meg halgatasnak es az Isteni szabaditasnak. Im azt mondgya az Szent Isten, hogy azért halgattya es szabadittya meg az hiveket mert az ő nevet meg ismertek. Holot nekűnk két dolgokat kel rövideden meglatnunk: 1. Micsoda az Istennek neve? 2. Hogy hogy s-mi módon ismerik az hivek az Istennek az ő Sz. nevet.

A Z E L S Ő R Ő K.

Az Istennek neve az Sz. Irasban, nem csak egy jegyzesben vetetik, hanem I. Vetetik ő magaert az Szent Istenert. Erről szól az Sz. David, *Psal.* 5. 12. Az kik szeretik az te nevedet, az az, tegedet Ur Isten. Hasonlo jegyzesben vetetik, *Psal.* 7. 8. Ismet, *Psal.* 116. 13. 1. Reg. 5. 8. Lafd meg az irafokat.

II. Vetetik az Istennek czudalatos dolgajert es cselekedetiert. Így vesi az Moyzes, *Exod.* 15. 4. mondvan: Mindenható az ő neve. Ismet, *Cap.* 34. 14.

III. Az Istennek parancsolattyaert es akaratyaert. Így vesi az David, 1. *Sam.* 17. 45. mikor az Goliatnak azt mondgya: En te rejad megyek az I E H O V A N A K nevében; az az,

Az ő

Az ő karattyabol es paran
meg. *Matth.* 28. 19.
IV. Vetetik az Isteni tife
venet. magatzalasiert. Ide
Pál m. *Ad.* 21. 13. Kef
csak m. g kööztetni, hanc
ni-is, z Urnak nevejert,
tietiert &c.
Itt, z első es második je
minth. azt mondana az Iste
es fab. ditom meg az embe
gazan meg ismert, az en mi
bölcsé. gemet, jo voltom
igalma. lagomat imadgya,
tallya, &c.

T A N U S

Tanuljuk meg innét;
hincse. olyan neve, az
az emb. ereeknek es egyeb
tragyor, mellyel egy maffi
Nem-is. ehert, mert az Ist
foghat. lan. Nem-is fűkfe
egy; H. nem Istennek ne
mind az. okat az nagy es kis
gokat, mellyeket az Sz. Ir
olvasum. es hallunk. Peld
17. 1. az. Isten nevezi magat
az az, mindenre magatul el
Igy, *Exod.* 3. 14. I E H O V A
gatul ál. es levő Istennek.

Az ō akarattyabol és parancsolattyabol. Lásd meg, *Matth. 28. 19.*

IV. Vetetik az Isteni tiszteletert, és az ō ne-
venek magasztalásáért. Ide valo, az mit az Sz.
Pál mond, *Act. 21. 13.* Kés vagyok en, nem
csak meg kőrdztetni, hanem ugyan meg hal-
ni-is, az Urnak nevejert, az az, az ō tiste-
letiért, &c.

Itt, az első és második jegyzesben vetetik,
mintha azt mondana az Isten: Azert halgatom
és szabaditom meg az embert, mert engemet
igazan meg ismert, az en mindenható erőmet,
bölcsésegemet, jó voltomat, igazságomat és
irgalmasságomat imadgya, hirdeti és magaz-
tallya, &c.

TANULSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az Istennek
hincsen olyan neve, az minemű ez vilagon
az embereknek és egyéb teremtet állatoknak
vagyon, mellyel egy mastul meg valasztatnak.
Nem-is lehet, mert az Isten vegheterlen és
foghatatlan. Nem-is bukseg, mert az Isten csak
egy; Hanem Istennek nevenek mondgyuk
mind azokat az nagy és kiváltképpen valo dol-
gokat, mellyeket az Sz. Irásban az Isten felől
olvastunk és hallunk. Peldának okaert, *Genes.*
17. 1. az Isten nevezi magat. El-Schaddainak,
az az, mindenre magatul elégseges Istennek,
Igy, *Exod. 3. 14.* IEHOVANAK, az az, ma-
gatul álló és levő Istennek. Ismet, *Exod. 15. 1.*

X

Unak.

Urnak, az az, mindennek parancsoló, és mindennel Biro Istennek. Lásd meg ezen kívül, az Istennek fűp nevezetét, az Moyses második könyvének harmincznegyedik részében, az hatodik és következendő versekben. Verkeznek tehát amaz ostoba emberek, az kik közül nemelleyek azt mondgyak, hogy Benedek az Istennek neve, mert az Sz. Iras az Istent *Benedictus*nak mondgya. Nemelleyek pedig Kelemennek nevezik, mivelhogy az Sz. David gyakran helyen az Istent Clemensnek mondgya. De mit ezekkel ne tudatlankodgyunk, hanem hidgyúk el, hogy az Istennek neve nem olyan, mint az Angyaloke, vagy az embereke, avagy egyéb teremtet állatoke, az mellyek az ő külső nevezetekkel valasztatnak meg egy mástul, hanem olyan, az mint oda fellyeb meg mondam. Io itéletben legyünk azért ez felől.

AZ MÁSODIKRÓL.

Az mi az második kerdest illeti; I. Az hivők ismerik az Istennek nevet a Sz. Irasba, mely az Istent, természetiben és tulajdonágiban igen fűpen ki nyilatkoztattya. Ide való, az mit az Moyses mond, *Deut. 6. 4.* Hald meg Izrael, az te Istened, egy Isten. Ismet *Deut. 4. 24.* Az te Urad Istened meg emeztő tűz, erőses bősű allo Isté. Lásd meg, *Exod. 34. 6. & sequen. &c.*

II. Az Istennek Atyai vigyazásból es kegyes gondgyaviseleből. Erről szól az Sz. David, *Psal. 34. vers. 16.* Az Urnak fűmei vigyaznak az

nak az igazakra, és az ő fűnak kűnyörgelekre. Odgya: kők az igazakra, az urakból őket ki fűaz Ur az ő csontyokat. cű is meg nem rontatik,

III. Ez világnak eke fűbhat vűk, az mit az Sz. t. Az egek hirdetik az Istent, az ő kezeinek munkajait hűtet erűfűg. Az egy mas pòk, bűfűggel Prædically es az egy mas utan való cűsefűg. Ide való amaz kűEmicat xűpűs divina potentiűs, quű probat esse Deum. A nyilatkozik ez világi dolhantod ka-is allattya az Ist

IV. Az valtsűgnak do vűzítők az Sz. Iasofnak mondvn; Ugy fűerette l az ő egűfűlöt fűat adna cű az ki ő benne hűsen, el rűk elete legyen. Az Sz. nek negűedik részében, fűet meg az Istennek hűo, hogy az ő eggyetlen egűtotta Iűt ez világra, hűAz Sz. Tűl-is, *Rom. 8. 8.* hűAz Iűt az ő mi hozzánk

nak az igazakra, es az ő fülei halgatnak azoknak könyörgésekre. Oda alab ismer azt mondgya: Sokak az igazaknak nyomorúsági, de az Ur azokból őket ki szabadította. Meg őrizi az Ur, az ő csontyokat, es azokban csak egyis meg nem rontatik,

III. Ez világnak ekes teremteséből. Ide babhatyuk, az mit az Sz. David mond, *Psalm. 19.* 1. Az egek hirdetik az Istennek dicsőfféget, es az ő kezeinek munkáját hirdeti amaz ki terjesztet erőfleg. Az egy mas utan következő napok, bőfleggel Prædicallyak az iget nekünk, es az egy mas utan valo etfakak tanitnak bölcsesegre. Ide valo amaz közönfeges mondas: *Emicat ex ipsis divina potentia rebus. Et leviss est cesser, qui probat esse Deum.* Az Istennek hatalma ki nyilatkozik ez vilagi dolgokban, es csak egy hantocska-is allattya az Istennek valóságat, &c.

IV. Az valtságnak dolgabol. Erről fol Idvőzítünk az Sz. Iánosnak harmadik rešeben, mondvan; Ugy ferette Isten ez vilagot, hogy az ő egy fűlőt fiat adna erette, hogy minden az ki ő benne hísen, el ne vessen, hanem örök elete legyen. Az Sz. Iános-is, első levele nek negyedik rešeben, mondvan: Ebből tetset meg az Istennek hozzánk valo ferelme, hogy az ő eggyetlen egy fűlőt fiat el bocsatotta Isten ez vilagra, hogy ellyünk ő általa. Az Sz. Pál-is, *Rom. 5. 2.* holot illyenkeppen fol: Az Isten az ő mi hozzánk valo feretettiben

mutattya meg, hogy mikor bűnösök volnánk,
az Christus mi értünk meg holt. Minek utan-
na azért meg tisztultunk az ő vére által, főként
inhab meg tartatunk mostan az harag ellen ő
által. &c.

TANUSAG.

Vegyűk esűnkben innét; Hogy csak az Hí-
vek ismerik az Istent. Az David bizonyította
ezt, *Psal. 76. 1.* mondvan: Ismeretes az Ur lu-
dában, es nagy az Ő neve Izraelben. Ide va-
lo az-is, az mit az Sz. Isten mond, *Ierem. 31. 34.*
Nem tányította többé senki az Ő felebarattját
es Atya fiat mondvan: Ismerjétek meg az Ur-
rat. Mert mindnyajan meg ismernek engemet
kicsintől fogva nagiglan, azt mondgya az
Ur, &c. Erről bol Christus Urunk-is, *Ioh. 17. 3.*
mondvan: Ez penig az Őrök élet, hogy tege-
det egyedül ismerjenek lenni igaz Istennek;
es az kit el bocsátal az Iesus Christust. Ennek
valósága meg tetfik az elő fámlaltatot dolgok-
bol-is. Vigasztallyuk tehát innét magunkat ez
vilagnak fiainak bűöstelensege ellen. Nem is-
merneke ez vilagon az nagy emberek? Meg-
halunk es, az mint köz példában mondgyak,
esztendeigh sem leßen Kiralynak hire benne:
Am járjon, feretű Atyamfiai, ismer az Szent
Isten, mert mi-is ismerjűk az Ő nevet. Ide valo
az mit az Sz. Pál mond, *2. Tim. 2. 19.* Ismeri az
Ur, kicsodak az Ővei. Eleg hat ez minékűnk,
mert ez az Őrök élet, az mint Idvőzítőnk bi-
zonyítja

zonyitnya, *1oh. 17. 3.* Engedgye az mi Szent Istenünk, hogy ötet igazan meg ismerhesük, és abban vegiglen meg maradassunk, Amen.
Ez az első rebecskenek rövid magyarázattya.

XXXIX. PRÆDIKATIO.

MEg hallak az Keresztenek ide fellyeb, minemű okait ada Isten az meg halgatasnak és szabaditasnak. Elsőben azt monda, hogy azért halgattya és szabadittya meg az hiveket, mert ötet feretik. Masodszor, mert az ő nevet segitsegül hiyyak. Vegezetre, mert az ő nevet ismerik. Holot minemű dolgokat forgattunk, nem fámlalom bővebben elő, hanem lassuk Isten segitsegeből azt-is, minemű draga jókat igir Isten az ő hiveinek.

Első ajandeka avagy jó tetemenye az Istennek, az meg szabaditas. Effelől azt mondgya az Isten; Mivelhogy ez engemet feretet, meg szabaditom ötet. Holot minekünk azt kel meg latnunk; Mit ert Isten az meg szabaditason?

Az mi ezt az kerdelt illeti, tudnunk kel itt, hogy az meg szabaditas ket fele, tudni-illik testi es lelki, avagy külső es belső. Az testi, avagy külső meg szabaditas nem egyeb, hanem ez vilagi nyomorusagok alol valo fel mentekedes; Illyen vala regenten, az Sido nemzetsegnek,

azt mondgya Ildvőzítők: Atyam azt akarom, hogy az hon en vagyok, azok-is ot legyenek az kiket ennekem attal, hogy lassak az en dicsőffegemet. Ezzel vigasztallya magat az Sz. Pál-is, 2. Tim. 4. 7. mondvan: En amaz nemes hartzot meg hartzoltam, futafomat el vegeztem, hitőmet meg tartottam. Vegezetre el tetet ennekem az igassagnak Coronaja, melyet meg ad az Ur ennekem amaz napon, amaz igaz Biro, nem csak ennekem penig hanem mindeneknek, az kik várándgyák amaz ő dicsőfféges el jövetelit, &c.

Harmadik jó tetemenye az meg halgatas. Efelől imiggyen föl: segítségül hívot engemet, azért meg halgatom őtet, &c. Holot azt kel meg latnunk, hogy hogy folyon az Isten maga felől, holot ő felfege mindeneket jól tud, es lát? Iolleh az Isten, közönségeskeppen mindeneket tud es lát, ugy-mint az kinek őmei fellyel járnak ez ege földön, az mint az Zacharias Propheta bizonyittya, Cap. 4. 10. Es be tölte mind az Eget es földet, az mint ő maga mondgya, Ierem. 23. 24. Mindazonaltal, ki valtképpen mondatik az valasztot hiveket meg halgatni, az menyiben azoknak könyörgefeket az ő Sz. fűleiben bocsattya, es Atyai jó kedvéből azoknak kevanfagokat be tellyesíti. Hallya tehat az hitetleneket-is, de meg nem halgattya, az hiveket penig ugy hallya, hogy meg-is halgattya. Ide valo, az mit Eja. 1. 15.

mond az Szent Isten : Annakokaert, mikor az ti kezeiteket ki terjesztitek, az en sememet el reyttem ti elöttetek, mikor ugyan sok sóval imatkoztok-is, meg nem halgatlak, mert az ti kezeitek rakvak vérrel.

Az Sz. Iános Evangelistanal-is azt olvassuk amaz vakon sületet ember felől, hogy az Sisdoknak azt felelte: Az Isten ugy-mond, az bünösöket (tudni-illik az *pœnitentia* nélkül elöket) meg nem halgattya. Lásd meg *Ioh. 9. 31. ccc.* Ellenbe penig az hivyek felől azt mondgya az Isten, *Es. 65. vers 24.* Minekelötte kiáltanak, en meg halgatom, meg mikor fölapanak, en meg hallom.

Negyedser, azt igeri Isten az igaz hitű embernek, hogy vele vagy on az ő haborufagaban. Itt-is azt lassuk meg, mikeppen folyon az Szent Isten maga felől, holot ő felsege mindenűt jelen vagy on, es az mint az Prophetanál mondgya, mind az Eget, s-mind az földet be tölti, *Ierem. 23. 24.* Erre-is rövideden csak azt felellyük, hogy köszönfegeskeppen az Isten mindenűt jelen vagy on, ugy-mint az kibben vagy on életünk, mozgásunk es letelünk, az mint amaz *Avatus* nevű Pogany bölcs mondotta, az kinek befedet be hozza az Sz. Pál, *Act. 17. 28.* De kivaltképpen mondatik az ő hivyével lenni, az kiket az ő nyomorufagoknak idejen el nem hágy, hanem belől az ő Sz. Lelkevel vigaztallya, kívül penig az ő Sz. igijével legel-

legelteti. Igy cselekedet, az kit az ő halálos bly, hanem belfőkeppen gy, hanem belfőkeppen ro, külfőkeppen per az, propheta által vigaztat. 4. c. sequen. O, dik jo teremnye az ki ra, adas. Hasonlatossag fen, hasonlatossagot ama kez, ből ki ragattat pr köz, neges gyuladasból mar, tul. Mert mikeppen vese, elemből ki ragattat hivy, az Istenűl, az ő eből ki sabadtatma. Az harodik nem egyel csőis. Holot csak azt k ert a, Isten az meg dicsőit kerd, t illeri; Az Iras m közz, nemellyek ertik dog, zat. Ide hozzak a rem, 30. holotigy föl a meg, gazitot, azokat me mell, ek penig ertik az bi dog, lapattyokat, az ki Sze, Isten, nem csak n nyon, orufagokból, hane letbe, is, nagy méltosagi zoka, az varando örök nak e vetelere kefiti. Ege

legelteti. Igy cselekedek az Ezechias Kiral-
lyal, az kit az ő halalos betegsegeben nem ha-
gya, hanem belfőkeppen az ő Sz. Leikevel c-
rősite, külfőkeppen pedig az ő Sz. igijével,
az Propheta által vigasztala. Lásd meg, 2. Reg.
20. vers. 4. & sequen.

Ötödik jó tetemenye az meg mentes, avagy
ki ragadas. Hasonlatosságot által bol az Isten, ve-
sen hasonlatosságot amaz hatalmas emberek
kezeből ki ragattat prädikul; Avagy amaz
közönleges gyuladasból ki ragattatot draga
marhatul. Mert mikeppen azok veletlenül az
vesedelemből ki ragattatnak: Azonkeppen az
hivek, az Istentől, az ő nyomorúságoknak
völgyéből ki szabadittatnak, &c.

Az hatodik nem egyeb, hanem az meg dic-
sősítés. Holot csak azt kel meg latnunk; Mit
ért az Isten az meg dicsősítésen? Az mi ezt az
kerdest illeri; Az Iras magyarazo Doctörök
közzül nemelylek ertik az örök életnek bo-
dofságot. Ide hozzak az Sz. Pál mondasat,
Rom. 8. 30. holot ily bol az Apostol; Az kiket
meg igazított, azokat meg-is dicsősította. Ne-
melylek pedig ertik az hiveknek ez vilagi bo-
dog állapattokat, az kik közzül fokakat az
Szent Isten, nem csak meg szabadit ez vilagi
nyomorúságokból, hanem annakfelette ez é-
letben-is, nagy méltóságra emel, mellyel a-
zokat, az varando örök életnek bodogsága-
nak el vetelere kesíti. Egyik ertelem sem il-
letlen;

letlen; Mindazonáltal helyesebb azoknak er-
telmek, az kik mind az kettőt egyben foglal-
lyak, es azt mondgyak, hogy az Isten az hi-
veknek mind külső, s-mind belső bodogfagor
igir, mellyet az ő igaz igireti ferint, fogyatko-
zasnelkül meg-is ad.

Hetedik ajandeka Istennek az hosszú élet. Ez
felől illyenkeppen szól az Szent Isten: Hosszú
napokkal be töltöm őtet. Hasonlatossággal
szól itt is az Szent Isten. Veseñ hasonlatossá-
got amaz bő es tellyes mertektől, az mely-
ben több nem fér.

Arra igeri azért az Isten únnón magat;
Hogy mind addig elteti az hiveket, az meddig
ez világ ferint való életekkel-is meg elege-
hetnek, jóvendőben pedig, az élet után az ö-
rök életnek bodogfagával meg ajandekozza,
az melynek kezdeni lehen, de vege soha nem.
Ide való az Istennek mondása, holot az ötödik
parancsolatban illyenkeppen szól: Tisztellyed
az te Atyadat es Anyadat, hogy hosszú életű le-
hes ez földön, az mellyet az te Urad Istened
ad teneked, &c.

Utolősr, azt fogadgya Isten az Keresztényes
Istenfelő embernek, hogy meg mutatgya ne-
ki az ő meg szabadítását. Itt az meg szabadita-
son, az iras magyarazo Doctörök között er-
tik az külső oltalmat es meg maradaft. Mintha
arra igerne az Isten magat, hogy az igaz hitű
emberre, oly forgalmatos gondot vesse, hogy
az ő

az ketleges allapattyaiban
adviselelet az ő fejen,
ben veheti. Nemellyek
szabadulast, melynek
Fia az Ur Iesus Christ
tus mondatast, 1. b. 3. 30
ol: Ha titeket az Fiu
szabadok lesteke. D
telmek, az kik mind
lyak, es azt mondgya
nek arra igiri mag
orufagokbol-is, nagy
tya, jóvendőben pe
ozattul-is meg men
alo az mit Christus U
ony bizony mondo
demer halgattya, e
el bocsator, örök
ozatra nem megyen
halalbol az életre

TANUS A C

I. le yezzük meg inne
S. Pál mond, 1.
indenre hasnos, n
nd ez vilagon es
Ennek igaz volta
ot dolgokbol. Inte
y az Isten kereszük
fűksegünknek id
hogy az elő fáml

ndazonal helyeib azoknak
kik mind az kettő egyben fogl
mondgyak, hogy az Isten az
kikből, I-mind belő bodoglag
az ő igaz igiretét, fogl
eg- is ad.

undeka Istennek az hősüjét. E
keppen föl az Szent Isten: Hősü
Istom ötet. Halonlatollig a
Szent Isten. Vesen halonlatollig
es teljes meretkűl, az me
fgy.

azert az Isten önnön maga
adig életet az hűeket, az medd
m valo életkel is meg elegen
rendőben penig, az élet után az
bodoglagval meg ajandekoz
kerden Isten, de vege sohane
Istennek mondja, holot az ő
ban ilyenkeppen föl: Tis
es Anyad, hogy hősü élet
ön, az melyet az te Urad Isten
l, &c.

az fogadgy Isten az Kereszt
bernek, hogy meg mutatva
abadulat. Itt az meg fad
magyarazo Doctorok közöl
olmar es megmaradt. Min
az Isten magat, hogy az igaz
gy fogalmatos gondot velle, meg

az ő ketfeles allapattyaban, az Istennek Atyai
gondviseleset az ő fejen, tapaztalható keppen
eseben veheti. Nemellyek penig értik az lelki
megabadulást, melynek megadoja az Isten-
nek Fia az Ur Iesus Christus. Ide fadjak az
Christus mondását, *Iob. 8. 36.* holot ilyen mo-
don föl: Ha titeket az Fiu meg szabadít, bizo-
nyara szabadofok lestek. De helyesebb azok-
nak ertelmek, az kik mind az kettőt egyben
foglalljak, es azt mondgyak; Hogy az Isten
az Hűeknek arra igiri magat, hogy ez világi
nyomorusagokból-is, nagy kegyelmesen meg
abadittya, jövendőben penig az örökke va-
lo karhozattul-is meg menti.

Ide valo az mit Christus Urunk mond, *Iob. 5.*
14. Bizony bizony mondom nektek, az ki az
en befedemet halgattya, es hisen annak, az ki
engemet el bocsatot, örök életé vagyon, es
az karhozatra nem megyen, hanem által me-
gyen az halálból az életre, &c.

TANUSAGOK.

I. Iegyezzük meg innét, mely igen igaz,
az mit az Sz. Pál mond, *1. Tim. 4. 8.* Az Isteni
tiszelet mindenre hasznos, melynek igireti va-
gyon mind ez vilagon es mind az mas vila-
gon, &c. Ennek igaz volta meg tetők az elő
fámlaltatott dolgokból. Intetetsünk azert in-
nét, hogy az Istent szeressük, az ő nevet meg
ismerjük, fűksegünknek idejen ötet hiyjuk
segitsegül, hogy az elő fámlaltatott jobban re-
feltes-

feltettefünk. Vetkeznek tehát ez ellen, az kik sem az Istennek szeretetiben nem gyönyörködnek, sem az ő nevet nem ismerik, sem peniglen az ő nevet segítlegül nem hiyak. De ez fele emberek ő magokat, az elő fámlátatot drága hasznokul meg fosztyak. No mi azokat ne kövessük, hanem úgy viseljük magunkat, az mint az Szent Iste kívánja, hogy az ő fép aldasíval minket-is rekelteffen, &c.

II. Tanuljuk meg azt-is; Mely igen jó legyen az mi Szent Istenünk mi hozzánk, az ki az ő fiainak es leányinak jó cselekedeteknek jutalmát igiri, mind ez vilagon, s mind az következendő életben, holot, valami jó azoktul szarmazhatik, mindenekkel tartoznak az Istennek, az teremtefert, az naponkent való gondviselefert es az meg valtasfert. Ennek-is valósága nagy fejen ki nyilatkozik az Istennek jelen való cselekedetiből, holot az hiveknek jó cselekedeteknek ilyen tellyes jutalmát igiri, az mint oda fellyeb meg ertettek az hivek. Intettefünk azért innet; vegyük haladással az mi Szent Istenünktől, az ki minket igirettivel legeltet, holot meltan parancsolhatna, es ha mi jó szarmazik mi tölünk, csak azt mondgyuk hogy hasznótalan szolgak vagyunk, mert az mivel tartoztunk, azokat cselekedtük. Erre int Idvőzítőnk, *Luc. 17. 10. &c.* Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy mi így viselhefünk magunkat, Amen.

Ez en-

Ez ennek az második gyarazatty.

CL. PRÆDI

Apo. 14. 13. Boldogok le-

Mel-hogy az halálna ti-is, az embernek moritya, az mint könyvenek negyinnakokaert fűkleg ellem ellen magoka, hogy az Isten gyakor az hívekét az homorú ellen. Az többi az megdgyá, *Iob. 11. 23.* es az élet, az ki e négy hal-is, eli Ide az Bethaniaban halala fől mond, *Iob. 11. 1* Lazar usik, &c. Az-is, mond, *Matth. 9* mere az leanzo nem holt egyen dologot cselekegyala- ez igikben, &c.

S U M M
Süm hája azért ez meg

Ez ennek az második résznek-is rövid magyarázattya.

XL. PRÆDIKATIO.

Apoc. 14. 13. Boldogok lesznek ez után, &c.

Mivel-hogy az halálnak még csak emlékezteti-is, az embernek siveit felelte igen meg somorittya, az mint az Siracides bizonyította könyvenek negyveneggyedik részében: Annakokaert fűkleg az hiveknek az halálnak felelme ellen magokat vigasztalni. Ez az oka, hogy az Isten gyakorlatossággal vigasztalja az hiveket az somorú halálnak rettegte felelme ellen. Az többi közt Christus Urunk azt mondgyá, *Ioh. 11. 25.* En vagyok az feltámadás, és az élet, az ki en bennem hisen, ha finten meg hal-is, él. Ide valo az-is, az mit Időzítünk az Bethaniában meg holt Lazárnak halála felől mond, *Ioh. 11. 11.* Az mi barátunk az Lazar aluszik, &c. Az-is, az mit az Iajirus leánya felől mond, *Matth. 9. 24.* Tavozzatok el, mert az leányo nem holt meg, hanem aluszik. Ugyan ezen dolgot cselekedti az Istennek Angyala-is ez igikben, &c.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak ez: V

ez: Vigasztalja az hiveket az Istennek Angyala, az halálnak felelme ellen, igaz okait advan az ő vigasztalo befédinek.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert ket resekre osthattyuk ez rövid igiket. Mert az első resekben befoglaltatik az vigasztalás, melyben az Angyal vigasztalja az hiveket az halálnak felelme ellen. Az második resekben pedig, igaz okait adgya az ő vigasztalo befédinek, &c. Ez mind Summaja, s mind rendi az igiknek; Lassuk immar az bővít rendel. Mond az Istennek Angyala: Boldogok lesznek ez után az halottak, kik az Urban hálnak meg. Ugy vagy on bizonyara az Lelek mondgya, &c.

Ez igikben foglaltatik be ez felvőtt igiknek első része, holot vigasztaltatnak az hivek az halálnak felelme ellen. De hogy innen több lelki épűletet vehessenek az Keresztyenek, imez ket kiválteppen valo kerdeseket forgassuk meg. 1. Kicsődak hálnak meg az Urban? 2. Miben áll azoknak az ő bodogfagok, az kik az Urban hálnak meg?

A Z E L S Ő R Ő K.

Az mi az első kerdest illeti, arra az Iras magyarazo Doctorok nem mind egy arant felelnek. Mert nemellyek azokon, az kik az Urban hálnak meg, ertik az *Martyrokat*, az kik az Istennek igaz tiszteleti mellet halalt benvednek. Annakokaert ezek ezt az *locust* ilyenkeppen fordis-

fordis- Boldogok azok halnak meg. Illyen ertelme boldog emlekező Theodoricus enig közöntegeskep az mondgyak, hogy az Urban, az kik az Christu an múlnak ki ez vilálem m illetlen; Minden a mind az kettőt e Mert a *Martyrok* is az Christu envettenek, mely h a, semmikeppen vereket volna az igaz tudomány m

T A N U S

Vegyük észünkben innen nek hallok merő bodogfagok Istennek Angyalanak jelöléséért ilyenkeppen szól: Boldogok, az kik az Urban hálnak meg Christu Urunk mond, az kik az igazságot üldöznek mert a ke az menneyek halnak. 3. 39. Az ki el vesti a nem, meg találja azt. Interrogantur; Hogy az Christu enek el benvedgyünk, lelk, ne bánnyuk verűnket k ter el gyatni, hogy mi is e fán alcsillunk. Ezt az Sz. bul commendálja, *Act. 21.*

allya az hiveket az Istennek hal-
nak felelme ellen, igaz okait
talo befédinek.

R E S Z E I.
nak okait ket retekre osztott
rt. Mert az első retekben befo
gaztatás, melyben az Angyal
hiveket az halnak felelme el-
retekben pedig, igaz okait ad-
b befédinek, &c. Ez mind Su-
rendi az igiknek; Láslok imm-
del. Mond az Istennek Angya-
ának ez után az halottak, kik
k meg. Ugy vagyon bizony
ondgya, &c.

ni foglaltatik be ez felvőti igik
holot vizgaltatnak az hivek az
re ellen. De hogy innet több
vehesenek az Keresztyenek, im-
eppen valo kerdeleket foglalt
csodák halnak meg az Urbu-
zoknak az ő bodogagok, az
alnak meg?

A Z E L S Ő R Ő I.
első kerdest illeti, arra az Isten
örök nem mind egy arant
nemelleyek azokon, az kik az
meg, ertik az *Martyrok*, az kik
az tükrelet mellett halnak &c.
ert ezek ezt az *Ura* ilyenep-
fő.

fordítottak. Boldogok azok, az kik az *Ura*
halnak meg. Illyen ertelembe volt, amaz
boldog emlekezető Theodorus Beza. Nemel-
lyek pedig közönlegeskeppen ertik az hive-
ket, es azt mondgyak, hogy azok halnak meg
az *Urban*, az kik az *Christus*nak nevenek igaz
vallásban múlnak ki ez vilagbol. Eggyik er-
telem sem illetlen; Mindazonáltal helyes-
lesen ha mind az kettőt egyben foglallyuk.
Mert az *Martyrok* is az *Christus*nak igaz vallása
mellet szenvedtenek, mely ha ugy nem lőt vol-
na, semmikeppen vereket ki nem ontottak
volna az igaz tudomány mellett.

T A N U S Á G.

Vegyük esünkben innet; Hogy az hivek-
nek halalok merő bodogag. Meg tessék ez, az
Istennek Angyalának jelen valo mondasabol,
holot illyenkeppen fol: Boldogok az halot-
tak, az kik az *Urban* halnak meg. Ide valo, az
mit *Christus* *Urunk* mond, *Matth. 5. 10.* Boldo-
gok az kik az igazságot üldözest szenvednek,
mert azoke az menneyeknek Orsága. Ismet,
Matth. 10. 39. Az ki el vesti az ő lelkét en eret-
tem, meg találja azt. Intertessünk annakoka-
ert innet; Hogy az *Christus* neve mellett min-
deneket el szenvedgyünk, lőt ha ugy kevan-
tunk, ne bánnyuk verünket ki ontani es gletün-
ket el fogyni, hogy mi is az boldogok köz-
ze számaltassunk. Ezt az *Sz. Pál*, saját példaja-
val commendallja, *Act. 21. 13.* mondvan: En
penig,

penig, nem csak megkötetni, de meg haini is ket vagyok az Iesusnak neve mellet Jerusalemben. Verkeznek tehát amaz kicsin hitű és világ szerető emberek, az kik, inkább ellene mondanak az Christusnak, hogy nem mint külföldi jószágokban és tiestefegekben kárt vallanak. De ezek fínten úgy járnak, mint az *Æsopus* kakassa, az mely felől azt olvassuk hogy az zap avagy árpa semet, fellyeb bősűllőtte az draga könel.

Kárt-is vallanak ezek, kivaltképpen lelkekben; Mert azt mondgya Christus Urunk, *Matth. 10. 32.* Valaki en rollam vallást tésen az emberek előtt, en-is vallást tésék arról az en Atyam előtt. Valaki pedig meg tagadand az emberek előtt, en-is meg tagadom azt az en Atyam előtt. De mi azokat ne kövessük, hanem úgy élljünk ez vilagon, hogy az Urban hallyunk meg, hogy boldogok lehessünk.

AZ MASODIK RÖL.

Miben álljon az hiveknek boldogságok, igen sepen meg tanít az Sz. Pál Apostol, *Rom. 14. 17.* mondvan: Az Isten Orsága, nem étel és ital, hanem igazság, bekefeg és öröm az Sz. Lelek által. Mely mondasában, három dolgot jelent az Apostol az hiveknek jövő boldogságok felől. Egyik az igazság. Második az bekefeg, harmadik az öröm. Mindenikről csak rövideden szólak. Az igazság (hogy csak arról szóljak az mely jegyzesben itt az Apostol ve-

re) semmi nem egy
tus uradnaga, mely az
layonitotik. Erről föl az
mo dvan: Az Christus ad
ten il, igazsággal, bentsleg
bekefeg, nem egyeb, hanem
terne csendessege az bün
föls. Ide valo, az mit az
i. M meg igazittatvan hit al
ayon z Istennek, &c. Az
elki igazsag, mely farma
rekb n eslekekben, az va
boldo zlaganak bizonyos
Erről föl Christus Urunk
an: E örül az ti sívetek,
enki nem veszi túlletek
ekne boldogságok.

TANU S

leg ezzük meg inner
elti av gy ez vilagi gyar
mptof góssib állapotra en
angel umbeli Abraham b
is. h lot az Gúzdagnak
emleke zzel arról, hogy
dic elte ben, az Lazar-is
unnako aert ő örül es vig
tródsól. Ide valo az-is, az
kepeben minden hivek fe
i. Am nemes hartzor n
soma el vegeztem, az h
Y

(stol vesi) semmi nem egyeb, hanem az Christus ártatlansága, mely az hiveknek hit által tulajdonítottatik. Erről szól az Sz. Pál, 1. Cor. 1. 30. mondvan: Az Christus adattatott minékünk Istentől, igazsággul, bentségül es valtságul. Az bekefeg, nem egyeb, hanem az jó lelki ismeretnek csendessége az bűnöknek bocsanattya felől. Ide valo, az mit az Sz. Pál mond, Rom. 5. 1. Meg igazítottatvan hit által, bekefegünk vagon az Istennel, &c. Az öröm pedig, amaz lelki vigaság, mely szarmazik az hiveknek szívükben es lelekben, az varando örök életnek boldogságának bizonyos meg adattatásából.

Erről szól Christus Urunk, Job. 16. 22. mondvan: Es örül az ti szívetek, es az ti örömtöröket senki el nem vesi tülletek. Ezekben áll az hiveknek boldogságok.

TANULSÁG.

legyezzük meg inner; Hogy az hivek az testi avagy ez világi gyarló állapot után, fokkal megtosagossabb állapotra emelternek. Amaz Evangeliumbeli Abraham bizonyította ezt, Luc. 16. 25. holott az Gazdagnak azt mondgya: Meg emlékezzel arról, hogy el vetted az te javaidat eltedben, az Lazar-is az ő gonosbit; Most annakokaert ő örül es vigad, te pediglen gyótródól. Ide valo az-is, az mit az Sz. Pál, maga kepeben minden hivek felől mond, 2. Tim. 4. 7. Amaz nemes hartzot meg hartzoltam, futasomat el vegeztem, az hitöt meg tartottam.

Y

Vege-

Vegezetie el teteter ennekem az igafagnak
 Coronaja, melyet meg ad ennekem az Ur, a-
 maz napon, amaz igaz Biro; Nem csak enne-
 kem penig; hanem mindeneknek, az kik va-
 rangyak az ő dicsőffeges el jövetelit. Ugyan-
 ezen dolgot allattya az Istennek Angyala is itt
 az helyen. Intettefűnk teharinner; Hogy ne
 irigyellyük az mi Keresztyen halottainknak
 boldogságokat, hanem úgy kesicsük magun-
 kat az mi végő napunkhoz es oránkhoz,
 hogy mi-is az Urban meg halván, az elő fá-
 laltatott jobban reáltettefűnk. Ez az első re-
 nek rövideden valo magyarazattya.

Mond immar az Istennek Angyala: Mert
 meg nyugosnak az ő fáratfagoktul, es az ő
 cselekedeteknek jutalma követi őket, &c.

Ez igikbé foglaltatik be tanusagunknak ma-
 fodik reffe, holot igaz okait adgya az ő mon-
 dasanak. Ket kivaltkeppen valo okait hozza
 be, az mellyekre nevezve, az hiveknek halalo-
 kat bodogyittya. Elsőben azt mondgya; Hogy
 azért boldogok az Keresztyen meg holt embe-
 rek: Mert az ő munkajoktul meg nyugosnak.
 Másodszor, mert az ő munkajoknak jutalmat el-
 vesik. Mindenikről külön külön follok, hal-
 gassanak reja az hivek.

Mond az Angyal: Mert az ő munkajoktul,
 avagy munkajok után valo fáratfagoktul meg
 nyugosnak, &c. Ez az első oka, az miért az
 hiveknek halalokat bodogyittya az Angyal.
 Holot

az hiveknek munka-
 porfagokat, az nyi-
 glernek boldogsága-
 t. az Istennek Angy-
 nagy munka es küll-
 tetet, es ugyan el n-
 mert mikeppen az fe-
 munkatul meg nyon-
 k es badgyadozna-
 ez világi nyomorufa-
 nyomattarvan, ug-
 ven, Es mikeppen h-
 atfagok után nyugodalma-
 en az inkeppen az hivek
 oknak közepette, az Sz.
 tanak es azt mondgya;
 m Ch. sso. Kevanok el ob-
 almi, s az Christussal ler-
 akfelte, mikeppen ho-
 edves, az munka miat me-
 nel. Az onkeppen az örök
 edves az hiveknel. Ez a-
 t. incs, az mellyert
 gat el a gya, es az mező-
 uncset öveve teheffe, az
 munk az Evangelistanal mo-
 T A N U S
 Tanuljuk meg inner;
 gyen az az közönffeges mo-
 na reff. Az halal minde
 Y 2

Holot az hiveknek munkajokon erti ez vilagi nyomorúságokat, az nyugodalmon penig az örök életnek boldogságot. Hasonlatosságot általól penig az Istennek Angyala, mellyet veszen, amaz nagy munka es külső rabotásagtul megterheltetet, es ugyan el nyomattatott emberfűl. Mert mikeppen az fele emberek, az kemény munkatul meg nyomattatvan, ugyan el fáradnak es badgyadoznak: Azonkeppen az hivek, ez vilagi nyomorúságoknak nehez igazatul el nyomattatvan, ugyan el fáradnak elmejekben. Es mikeppen hogy azok, az ő fáradságok után nyugodalmat kevannak: Szintén azonkeppen az hivek, az ő nyomorúságoknak közepette, az Sz. Pállal egyűt felkiáltanak es azt mondgyak: *Cupio dissolvi & esse cum Christo*. Kevanok el oldattatni; az az, meghalni, es az Christussal lenni: *Philip. 1. 23.* Annakfelette, mikeppen hogy az nyugodalom kedves, az munka miat meg fáradot embereknel. Azonkeppen az örök életnek boldogság kedves az hiveknel. Ez am amaz mezőben elrejtet kincs, az mellyert ember minden jószágat el adgya, es az mezőt meg veti, hogy az kincset őveve tehesse, az mint Christus urunk az Evangelistanal mondgya, *Matth. 13. 44.*

T A N U S Á G.

Tanullyuk meg innet; Mely igen igaz legyen amaz közönséges mondas: *Mors ultima lin-*
nea rerum. Az halál minden dolgoknak vege,

avagy utolsó határa. Im hallod, az Istennek Angyala bizonyította ezt, holot azt mondgya, hogy az hivek az testi halál után, meg nyugodnak az ő munkájoktól. Vigasztaljuk azért ezzel magunkat, ez világi sok rendbeli nyomorúságunk és szenvedésünk ellen. Nincs oly Keresztény ember, az ki szenvedés nélkül élhetne ez világon, az mint erről nagy nyilván szól az Sz. Pál, 2 Tim. 3. 12. mondvan: Valakik az Christus Iesusban kegyessen akarnak élni, azok üldözést szenvednek. De, az többi közt, ezzel vigasztalhattuk magunkat, hogy mind ezeknek véget vet az jó halál, az mely után pihemest vesünk jövőendőben, &c.

Mond meg-is az Istennek Angyala: Es az ő cselekedeteknek jutalma követi őket, &c.

Ez az második oka, az melyre nevezte az Angyal az hiveket az ő haláluk után-is boldogoknak mondgya. Itt minékünk csak azt kel meglatnunk, mit ért az Angyal az jutalom? Az jutalom értetik az örök életnek boldogsága, mellyet megadando az Ur Iesus Christus mind azoknak, valakik az ő neve mellett ez világon szenvednek. Lásd meg, Matth. 5. 11. és 12. Ez pedig jutalomnak neveztetik, imez következő szept okokert.

I. Annak bizonyos voltára nevezte. Mert miképpen az munkások bizonyossan el hittek, hogy az ő jó Urok avagy Gazdajok, az ő munkájoknak méltó jutalmat meg adgyak az nekik: A-

Azonképpen az nyel
el hittek, hogy az
nr, az örök életnek
nekik. Lásd meg
Tim. 4. 8.

Mert noha az örök
nek; Mert lten a
az mt az Sz. Pál mondgy
tal az lsten, az hiv
is azzal meg Koron
n Dótor tmit. Peld
k, az kik az ő Aty
al viseltetven, min
k es leányoknak c
azzal egyfűt (min
gedelmeflegeket-
TANU

Ve
yűk eűnkben inn
az m
az Sz. Pál mond.
leg m
denekre hűnos,
vagy
on, mind ez életben
zend
ben. Ennek igaz v
fánla
atot dolgokból. E
12. mondvan: Biz
bernek jutalma, &
hogy igen jambo
gyűnk, es az Urban hall
holtu
után az mi munk
meg, s az mi cselekedet
velien minket-is, &c.

kik: Azonkeppen az hívek minden ketfegnélkül el hittek, hogy az Isten, az ő igaz ígérte szerint, az örök életnek boldogságot meg adgya ő nekik. Lásd meg mikeppen föl az Sz. Pál, 2 Tim. 4 8.

II. Mert noha az örök élet ingyen adatik az híveknek; Mert lsten ajandeka az örök élet, az mint az Sz. Pál mondgya, Rom. 6. 23. Mindazonáltal az lsten, az híveknek jó cselekedeteket is azzal meg Koronazza, az mint az Agoston *Doctar* tanit. Peldak erre az jó Atyak es Anyak, az kik az ő Atyai es Anyai indulatyoktul viseltetven, minden jószágokat az ő fioknak es leányoknak conferalljak, mindazonáltal azzal egyfēr f-mind azoknak fiui es leányi engedelmeffeket is meg ajandekozzak.

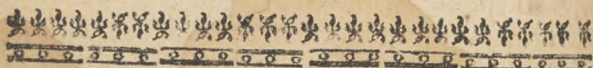
T A N U S A G.

Vegyűk efűnkben inner; Mely igen igaz, az mit az Sz. Pál mond. 1. Tim. 4 8. Az kegyeseg mindenekre hűnos, az mely felől ígert vagyon, mind ez életben, f-mind az következendően. Ennek igaz volta meg tetszik az elő fámlaltatot dolgokbol. Erről föl az David-is, Psal. 58. 12. mondvan: Bizonyara vagyon az igaz embernek jutalma, &c. Intettefűnk tehát inner, hogy igen jamborok es lstenfelők legyűnk, es az Urban halljunk meg, hogy így holtunk után az mi munkainktul nyughassunk meg, es az mi cselekedetűnknek jutalma kövellen minket-is, &c.

Verkeznek ez ellen azok, az kik Isten ellen
rendelik mind eleteket, s-mind erkölcsöket,
es az ő bűnökben halnak meg. Ezek nem
nyugodalomra, hanem amaz Evangeliumbeli
Gazdaggal, győtrelemre mennek, es az ő cse-
lekedeteknek munkaja követi őket; Mert az
ő fergek meg nem hal, es tűzők meg nem alu-
sik. Lásd meg, *Esa. 66. 24. &c.* Engedgye az
mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy az
Urban halhassunk meg, hogy az mi cseleked-
tünknek munkaja kövessen minket. Így csele-
kedgyek mi velünk az mi kegyelmes Atyánk
es Istenünk Fiaert az úr Iesus Christufert Sz.
Lelkenek általa, Amen.

Ez ennek az második refnek-is rövid magya-
razattya; Erről sem fölök többet, legyő elég.

XLI. PRÆDIKATIO.

Ioh. 11. 25. En vagyok az fel tamadás, &c.

Mivel-hogy az emberi okosság, semmit ne-
hezekben nem hisen, mint az halottak-
nak jövőndő fel-tamadásokat, annakokaert az
Istennek lelke gyakor helyen allattya az Sz.
Írásban, az testeknek jövőndő fel-tamadásit.
Ide valo, az mit *Esa. 26. 19.* olvasunk: Meg ele-
vencednek az te halottaid, az én testemmel
egyben

egyen fel-tamadnak. Az
1. Sol. Cap. 12. 2. Sok
kül, az kik az földnek
szeretnek az örök életre,
gyalaztat, &c. Az Iob Pa-
gyalaztat, &c. Az Iob Pa-
gyalaztat, &c. Az Iob Pa-
Tudom, hogy az en meg v-
so e, ber az földből fel-t-
chiel Prophetának penig
adgy, ezt eleiben az Isten
Ezek 37. vers. 1. & sequen.
Christus Urunk-is ezt a
Iob illekenneppen föl: Me-
lyen mindenek, az kik az
meghalnak, az ő bavat. E-
kettenek, ki jűnek az élet-
Az kik penig gonosboka-
kárhóznak fel-tamadásit
1. Cor. 15. erről ugyan bő-
ezen dolgozt allattya Ildvő-
Iob ró id igikben, &c.

S U M M

Summaja azért ez igik-
it Christus Urunk az teste-
mellyel egyedül csak mag-
Iob egyet s-mind előnkbe-
nek nagy erejet avagy gy-

R E S Z

Tan fagnak okaert ket-
eztől igiker. Mert az el-

Y 4

egyben fel-tamadnak. Az Daniel Prophetá-is erről íol, *Cap. 12. 2.* Sokan, úgy-mond, azok között, az kik az földnek porában alusznak, fel ferkennek az örök életre, némelyek pedig az gyalázatra, &c. Az Iob Patriarcha-is azt mond-gya könyvének tizenkilentzedik részében: Tudom hogy az en meg valtom el, es az utol-so ember az földből fel-tamad, &c. Az Eze-chiel Prophetának pedig, nagy bap látásban ad-gya ezt eleiben az Istennek lelke. Lásd meg *Ezreb. 37. vers. 1. es sequen.*

Christus Urunk-is ezt allattya, *Iob. 5. 28.* ho-lot ilyenkeppen íol: Mert el íű az ora, mel-lyen mindenek, az kik az koporsóban vannak, meg hallyak az ő ávat. Es az kik jokat csele-kettenek, ki jűnek az életnek fel-tamadására; Az kik pedig gonoszokat cselekettenek, az kárhozatnak fel-tamadására. Az Sz. Pál pedig, *1. Cor. 15.* erről ugyan bő befédél íol. Ugyan ezen dolgot allattya Idvőzítőnk-is ez meg hal-lot rövid igikben, &c.

S U M M A.

Summaja azért ez igiknek csak ez: Allattya itt Christus Urunk az testeknek fel-tamadását, mellyet egyedül csak magának tulaydonit. ho-lot egyűer s-mind előnkben ad-gya az igaz hit-nek nagy erejét avagy gyűmölcsét.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert két részekre oszthattjuk ez rövid igiket. Mert az első részben emleke-

Y 4

zik la-

zik Idvőzítőnk az fel-tamadafnak Authorarol avagy szerző okarol. Az másodikban pedig az igaz hitnek gyűmölcséről szól. Ez mind Summaja s-mind rendi az igiknek; Lassuk immar az igiket rendel Isten segitsegeből.

Mond Christus Urunk: En vagyok az fel-tamadas es az élet, &c. Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak első része, holott az fel-tamadaft magának tulaydonittya Christus Urunk. Itt minekünk csak azt kel meglatnunk; Miert nevezi ő magat Idvőzítőnk fel-tamadafnak es életnek?

Ennek imez következendő okait talallyuk.

I. Magara nevez; Mert saját maga erejevel tamadot fel az Christus. űnnön maga bizonyittya ezt Christus Urunk, *Ioh. 10. 19.* mondvan: Hatalmam vagyon hogy le tegyem az en lelkemet, es hogy ismet fel vegyem azt, &c.

II. Azokra nevez, az kiket ez földön letében czudalatoskeppen, az ő Isteni hatalmanak általa fel-tamadtot, az mint erről az Evangelistak nagy nyilván valo bizonyfagot tesznek. Lásd meg az többi közt, *Matth. 9. 25. Luc. 7. 15. Ioh. 11. 44. &c.* De fok volna az peldákat mind elő fámlalnom.

III. Az utolsó fel-tamadafra nevez, melynek szerző oka az Istennek fia lefén. Erről szól Idvőzítőnk, *Ioh. 5: 21.* Mikeppen, ugy-mond az Atya fel-tamadtya az halottakat, azonkeppen az Fiu-is, az kiket akar, fel-tamadtya. Ismet u-

ímet ugyan ott, *vers. 28.* az o, hogy mind azokban annak, meg hallják madárk, &c.

T A N U S

Jegyzzük meg innét; Ennek szerző oka űnnön maga Ennek igaz volta meg tetadafat, holott ő magat felnek jelenti lenni. Vigasztal magunkat; Atyánk fia nek zert nem felekeznek el az űnk ő ellege, annakokadgya az halálban. Teha mondhatjuk: *Si caput in det humis?* Ha az fő az Egbat miképpen rekeztethet ő részekenek rövidedő? Mond immar Christus U nem hisz, ha fínten megígnen s, es hisz en ber nem hal, &c.

Ez igikben foglaltatik első, holott az Idvőzítőnk valc dolgokrol emlékeztet igyén föl: Az ki ha fínten meg hal-is élet. Itt kel meglatnunk, miképpen Urunk, hogy hogy élhet.

Y S

smet ugyan ott, *vers. 28.* azt mondgya: El jű az ora, hogy mind azok, az kik az koporfo-
ban vannak, meg hallyak az ő ávat, es fel-ta-
madnak, &c.

TANUSAG.

Iegyezzűk meg innet; Hogy az fel-tamada-
nak szerző oka ünnon maga az Iesus Christus.
Ennek igaz volta meg terűk jelen valo mon-
dasabol, holot ő magat fel-tamadafnak es élet-
nek Jelenti lenni. Vigasztallyuk tehát innet mi
magunkat; Atyánk fia nekűnk az Christus, a-
zert nem felelkezik el az ő Atyafiairol. Fe-
jűnk ő felsege, annakokaert az ő tagjait nem
hadgya az halalban. Tehat nagy batorlással
mondhattuk: *Si caput in celo est membrum clau-
dei humus?* Ha az fő az Egben vagyon, az tago-
kat mikeppen rekeztethetne el az föld? Ez az el-
ső resecskenek rövidedé valo magyarázattya.

Mond immar Christus Urunk: Az ki en ben-
nem hisen, ha sinton meg hal-is, el; Az ki pe-
niglen el, es hisen en bennem, öröкке meg
nem hal, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak
második része, holott az igaz hitnek gyűmöl-
cseről emlekezik Idvőzítőnk, ket kivaltkepp-
pen valo dolgokrol emlekezik peniglen. Az
elsőről imigyen szól: Az ki en bennem hisen,
ha sinton meg hal-is el. Itt minekűnk csak azt
kel meg latnunk, mikeppen szóljon Christus
Urunk, hogy hogy elhet az, az ki meg hal?

YS

Errő

Erre rövideden azt felellyük, hogy két fele mind az élet es halál, tudni-illik testi es lelki. Az testi élet nem egyeb, hanem az leleknek az testtel való egygyűlése. Az testi halál pedig, az leleknek az testtől való megválása. Az lelki élet nem egyeb, hanem az örök életnek boldogsága. Az halál pedig az pokol es kárhozat. Itt azért Christus Urunkól az testi halálról es az örök élettről, mint-ha azt mondotta volna; Az ki en bennem hisen, ha fínten testben meg hal-is, mindazonáltal él az ő lelkeben, az az, annak az ő lelke meg tartatik az örök életre, &c.

TANUSÁG.

Tanuljuk meg innét; Hogy az hűvek, noha testekben meg halnak, mindazonáltal az ő lelkek meg tartatik az örök életre. Meg tessék ez, *Sapien. 3. 1.* holot azt olvastuk: Az igazaknak lelkek az Istennel vannak, es nem illeti azok az gyöttelelem. Nagy lép példában adgya ezt előnkben Christus Urunk, *Luc. 16. 22.* Ide fűbhattyuk azt-is, az mit az Sz. Istvan magafelől mond, *Act. 7. 59.* Uram Iesus, ved hozzád az en lelkemet. Ugyan ezen dolgot állattya Idvőzitőnk-is itt, holot azt mondgya; Hogy az ki ő benne hisen, ha fínten meg hal-is, tudni-illik testben, mindazonáltal él tudni-illik lelkeben, &c.

Ezt peniglen az Papisták ellen kel meg tanolunk, az kik azt mondgyak, hogy az Hűveknek

vek ek lelkek, minekura
lik- az *Pygatorum* tözebe
dig- gyötteretik, míg az
te- De meg hamisítja
runk holot azt mondgya,
ne ha en, ha fínten meg hal
tartat lelke az Abrahamna
gáttal yuk azért magunkat a
tettő felme ellen. Nem me
nem mert az Christus Iesu
fianak gere meg tetteit mint
inkbő *1. Iob. 1. 7.* Es semm
nincse, valakik az Christus
nek al- la be plantattunk
Mor- immar Christus Ur
es h- ben en bennem, ör
Ez az mafodik hána az K
nek, ho- lor azt kel meg lat
hollyor Idvőzitőnk, holot
az azt n- ndgya: Hogy el v
hogy e- yfer meg kel halni

FELELE

Erre rövideden azt felellyük
az halál tudni-illik testi es le
tus Urunk, nem az testi, ha
rol, me- yet örökke valonak
gáttal y azért Christus Urunk
örök; hogy az lelki halál
gyeb, h- nem az örökke való
tat, sem ni felelmek nem lefe

veknék lelkek, minekutanna testekből ki-
mulik, az *Purgatorium* tűzebe vitetik, es mind ad-
dig ott győttretetik, míg az bűnről eleget nem
tesen. De meg hamisította ezeket Christus U-
runk, holot azt mondgya, hogy az ki ő ben-
ne hűsen, ha bűnten meg hal-is el, az az, meg
tartatik lelke az Abrahamnak kebeleben. Vi-
gáztalljuk azért magunkat az halnak retteg-
tető felelme ellen. Nem megyünk mi *Purgato-
riumba*, mert az Christus Iesusnak, az Istennek
fiának vére meg tisztít minket minden bűne-
inkből. *1. Ioh. 1. 7.* Es semmi karhoztatunk
nincsen, valakik az Christus Iesusban igaz hit-
nek általa beplantattunk, *Rom. 8. 1. &c.*

Mond immar Christus Urunk: Az ki penig
el, es hűsen en bennem, örökke meg nem hal.

Ez az második háfna az Keresztyeni igaz hit-
nek, holot azt kel meg latnunk, mi modon
hollyon Idvőzítők, holot az Sz. Pál, *Hebr. 9.*
27. azt mondgya: Hogy el vagyon vegezven,
hogy egyűser meg kel halni?

F E L E L E T.

Erre rövideden azt felellyük, hogy ket fele
az halal, tudni-illik testi es lelki. Szol itt Chri-
stus Urunk, nem az testi, hanem az lelki halal-
ról, melyet örökke valonak nevez. Azzal vi-
gáztallja azért Christus Urunk az ő benne hi-
vőket; hogy az lelki halaltul, mely nem e-
gyeb, hanem az örökke valo pokol es karho-
zat, semmi felelmek nem leszen, &c.

TANU.

TANUSÁG.

Vegyűk eűnkben inner; Mely draga es gyönyörűseges hátnai legyenek az Christusban valo igaz hitnek. Ennek igaz volta meg tetűk az elő fámlaltatot dolgokbol. Ezt commendallya az Sz. Pál-is, *Hebr. II. vers. 1.* holot imigyen fol: Az hit peniglen az ollyan dolgoknak valófaga, az mellyet remenűnk, es az mely dolgok nem latatnak, azoknak bizonyos mutitoja. Intetűsűnk azért inner; Hidgyűnk az Ur Iesus Christusban, hogy ez testi halál után-is elűsűnk, es az öröкке való halaltul űressűnk leűsűnk. De boldog Isten, ki fokban vannak, az kik az mi Idvőzítőnkben nem hűnek, mint az meg vakolt Sidok az Pogany Törökőkkel, Tatarokkal, es az töb hitűl fakat emberekkel egyetemben. De ezek az ő hitetlensegek miat, magokat az öröкке való boldogsagtul meg fosztvan, két kezzel vonűk fejekre az Istennek haragjat, mellyet az karhozat követ. Az Iános *Baptista* így magyarázza ezt, *Iob. 3. 36.* mondvan; Az ki az Fiuban hűen, annak örök clete vagyon; Az ki penig az Fiunak nem hűen, az cletet nem lattya, de az Istennek haragja marad ő rayta, &c. No mi affele embereket né köűsűnk, ha nem hidgyűnk az Istennek Fiaban az Ur Iesus Christusban, hogy az testi halál után az örök cletnek boldogsagaban be iktatassűnk. Ezzel biztat Idvőzítőnk, *Matth. 5. II.* mondvan; Boldogok

do ok leűtek, mikor t
bo gának, es minden g
dar ik ti ellenetek en er
ör andezetek, mert az
Me nyegben. Iűmet, Ma
Acy nnak aldottai, birja
meg esfitteret nektek, e
ton ak fel vűtűse előt,
tegy Iűmes Atyánk es Iűt
Sz. F ban az Ur Iesus C
űsűnk, hogy az igaz hi
elő mlaltatot gyűmő
űnk. Erre fejenkent l
gyan zen mi kegyelmes
űert az Ur Iesus Chris
űezűrű se által, Amen
Ez c nek az műdodik
magya azattya, &c.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XLII. PRÆDICA

Sapient. 3. 1. Az igaz
E Le. fil fogvan fok kű
űmis velekedefek vol
teűből valo ki műlafok u
lapatty űk felűl. Mert ne
űak, hi gy minekutanna

dogok lestek, mikor titeket fidalmaznak, haborgatnak, es minden gonof hamisságot mondanak ti ellenetek en erettem. Örüllýetek es örvendezzetek, mert az ti jutalmatok búféges Mennýegben. Ímet, *Matth. 25. 34.* Iertek el en Atyámnak aldottai, birjatok az Országot, mely meg késítetet nektek, ez világnak fundamentumának felvetele elöt, &c. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy mi az Ő Sz. Fiában az Ur Iesus Christusban igazan híhessünk, hogy az igaz hitnek gyönyörűféges, elő fámlaltatot gyümölcsseiben rebseltettesünk. Erre fejenkent segellyen minket, úgyan ezen mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, Fiaert az Ur Iesus Christufert; Sz. Lelkenek vezérlele által, Amen.

Ez ennek az második rebscskenek-is rövid magyarázattya, &c.

XLII. PRÆDICATIO.

Sapien. 3. 1. Az igazeknek lelkek, &c.

ELeitül fogyan fok külömb külömbféle hamis velekedések voltanak az lelkeknek az testből való ki mulások után való helyek es állapattyok felől. Mert nemellyek azt mondotak, hogy minekutanna az embereknek lelkek az

lek az testből ki műlnak, itt ez világon űellyel
 buydosnak. Mely hamis velekedes, meg az I-
 űten nepe kőzze-is be ferkezet volt, az minc
 meg tetsik az Evangelista mondasabol, *Luc.*
 24 37. Nemelleyek azt mondotnak, hogy egy
 testből masba mennek, es ha jambor ember
 lelke volt, ismet emberbe megyen, ha penig
 lator embere volt, az oktan allatokba me-
 gyen. Peldanak okaert, hogy ha resleges es
 tobzodo ember lelke volt, azt mondotnak,
 hogy Dísnoha megyen. Ha parazna embere
 volt, az Ebbe megyen. Ha gyilkose es ver-
 onto embere volt, Farkasba megyen. Ha ke-
 gyetlene, Oroslanba. Ha álnok embere volt
 Rokaba, &c. Ilyen ertelemben volt az Py-
 thagoras az ő követőivel. Nemelleyek azt il-
 tek, hogy mind őrókke csak alusznak, mint az
Catullus nevű *Poeta*. Nemelleyek azt vallottak,
 hogy az testel eggyűt meg halnak; Ilyé itilet-
 ben volt az *Epicurus* az ő tarfaival egyetembé.

Nemelleyek azt mondotnak, hogy az ki múlt
 lelkek, fok es hősű idő mulvan, ismet az te-
 űtekben állanak. Ilyen ertelemben volt amaz
Virgilius nevű *Poeta* *Aeneid.* 6. Vegezetre az Pa-
 púttak azt mondyak; Hogy az *Purgatoriumba*
 vitetnek, es mind addig ott győtrődnek,
 valamig, avagy az bűnőkert eleget nem tes-
 nek, avagy az előknek alamisnajok es könyör-
 gesek által onnat ki nem szabadittatnak. Feler-
 te bukleges azert, ez fele tevelygő es hamis
 veleke-

edelek ellen, az Ke-
 es tudakozni, az lel-
 mulások után levo
 ol, mellyet az többi
 előnkbe ád, ez meg
 S U M M

Su-
 maja azert ez meg
 2: M-
 ag tanítunk itt, a
 ek, az
 testből valo ki mu-
 tekrő-
 es állapotokrol.
 Tov-
 bba, mivel hogy a
 alkok
 ert resekre nem ol-
 hogy a
 nivek ezekből töb-
 ellene-
 imez következ-
 meg lat-
 unk. 1. Mit er-
 on? 1. Micsoda az Iű-
 en az
 gazáknak lelkek
 oda az
 halálnak győtre
 azáknak lelkek üressék?

A Z E L S

Az mi az első dolgot ille-
 tetten az Hívek. Haso-
 z David, *Psal.* 24. 16 m-
 emel az igazakra vigyazn-
 25. ok az igazak
 &c. To-
 bba az hívek i-
 nek, imez következend-
 1. *Regl* ivé, az mint az
 z Christi is igaff gara nezu-
 nagy be-
 en, mint egy me-

vérkedések ellen, az Keresztényeknek ert-
kezni és tudakozni, az lelkeknek az tettekből
való ki mulások után levő helyekről és allap-
tyokról, mellyet az többi közt, az bölcs, nagy
sopen előnkbe ád, ez meg hallot rövid igikbe.

S U M M A.

Summaja azért ez meg hallot igiknek csak
ez: Meg tanítottunk itt, az Híveknek lelkek-
nek, az tettekből való ki mulások után való he-
lyekről és allapattyokról.

Tovabba, mivel hogy az igek rövidék, an-
nakokaert részekre nem osthattyuk; Hanem,
hogy az hívek ezekből több lelki eppületet ve-
hessenek, iméz következendő dolgokat kel-
meg latnunk. 1. Mit ert az Bölcs az igazak-
kon? 2. Micsoda az Istennek keze, az mely-
ben az igazaknak lelkek tartatnak? 3. Mi-
csoda az halálnak gyötrelme az melytől az i-
gazaknak lelkek üressék?

A Z E L S Ő R Ő K.

Az mi az első dolgot illeti; Az igazakon er-
tettenek az Hívek. Hasonlo jegyzesben veszi
az David-is, *Psal. 34. 16.* mondvan: Az Urnak
femei az igazakra vigyaznak. Ismet oda alab,
vers. 20. Sokak az igazaknak nyomorúságok,
&c. Tovabba az hívek igazaknak nevezet-
nek, iméz következendő okokra nevezve.

1. *Relative*, az mint az Scholákban folunk,
az Christus igazigara nevezve, mellyel az hívek
nagy sopen, mint egy menyegzői ruhával fel-
ekesi-

ekesítettének. Erről szól az Sz. Pál, 1. Cor. 30. Holot azt mondgya; Hogy az Christus adattot minékünk az lltentül, bentségül, igasságul es valtságul.

II. *Comparativè*; Mert hogy-ha egyben vertetnek az Hypocritakkal es az hittül bakt emberekkkel, azokhoz kepest méltan igazaknak talaltatnak es neveztetnek.

III. Az ó Sz. bándekokra es igyekezetekre nevezé; Mert, az menyire az gyarlóság az hiveket elő bocsattya, bents es fegyhetetlen életet élnék ez jelen valo vilagon. Ide valo, az mit amaz hiv Lelek maga felől mond, *Cantic. 5. 3.* Meg mostan az en labaimat, mikenpen mocskolliyam ismet be? Az-is, az mit az lob Patriarcha maga felől mond, *Iob. 31. 1.* Az en bemeimmel ugyan bővetseget tettem vala, es miért igyekezte volna valamely búznak meg beplósfesere?

TANUSAG.

Legyezzük meg inner; Mely igen jó legyen az mi Szent lltentünk mi hozzánk, kik noha bűnben fogantattunk es búlettettünk, *Psal. 51. 7.* mindazonáltal, az ó Sz. Fiaának igasságával minket fel ruhazvan, igazaknak tart es ismer. lltettefsünk azért inner; Ime az mi Szent lltentünk igazaknak tart minket, annakokaert azon legyünk, hogy az igassagot bérésűk es követsűk, az hamissagot pedig gyűlölsűk es igen el tavoztassuk. De, boldog lltent, ki so-

kan van-

vannak, az kik öröm-
nak neveztetnek, d-
zak meg tekintyűk ol-
cső-
gasságul, az mely messze-
tül, az mint kőz p-
No-
i az fele embereke-
nem az igazat bérésűk
mgt. igazaknak monda-

AZ MASO

Az lltentnek kezén, az
torc-
erik az boldogság-
Sz-
lras, neha Paradics-
am-
ebelenek, neha l-
Menn-
ei Ierusalemnek es
ez. l-
ld meg, *Luc. 23. 43.*
4. 2. 2. *Cor. 21. 2. &c.* Igy-
l. Me-
mikeppen azok
előf-
ognak, az melye-
dozun-
: Azonkeppen a
minde-
koron az lltentne-
Lald n-
eg, *Apoc. 6. 9.* l-
ember-
k forgalmatos go-
ra, az-
nelyeket kezebb-
teppe-
az Hiveknek le-
gyon-
z lltentnek. Ide t-
Szent-
ten mond, *Esa 49.*
temre-
netzettek fel teg-
lald m-
ndenkor előttem
mit az-
David mond, *Psa-*
bemei-
z igazakra vigyaz-

Erről föl az Sz. Pál, 1. Cor. 13. 12. dgya; Hogy az Christus adta-
z Istenül, bentelegű, igazgól.

Mert hogy-ha egyben ve-
Chitakkal es az hitűl fiktēm
hoz kepest mēltan igaznak
vezetnek.

Indekokra es igyekezete
menyire az gyarlasag az
ya, bēnt es fegyhetetlen g
n valo vilagon. Ide valo
nek maga felől mond, Cam
m az en labamat, mikēppe
met bēl Az-is, az mit az lo
a felől mond, lob. 3. 1. Az
an fōvetleget tettem vala
ke volna valamely fūznek m

ANUS AG.

meg inner; Mely igen jo legy
Istenünk mi hozzánk, kik no
attunk es fūlettetünk, Pál
tal, az ő Sz. Fiaha igazgól
azvan, igazaknak tart es űm
azert inner; Ime az mi Szent
knak tart minket, annak ok
k, hogy az igazsagot bēre fūl
hamis, got pedig gyűlölő fūl
zafuk. De, boldog Isten, bē
hany

kan vannak, az kik örömet hallyak, hogy iga-
zaknak neveztetnek, de ha cleteket es erköl-
csőket meg tekintyűk oly tavoly járnak az i-
gasságtul, az mely messze vagyon Mako Ieru-
saleműl, az mint kőz példaban mondgyuk.
No mi az fele embereket ne kövessünk, ha-
nem az igazat bēre fūl es kövessük, hogy
mēltan igazaknak mondasfünk.

AZ MÁSODIK ROL.

Az Istennek kezén, az Iras magyarazo Do-
ctorok ertik az boldogsagnak helyet, mellyet
az Sz. Iras, neha Paradicsomnak, neha Abra-
ham kebelenek, neha Isten hazanak, neha
Mennyei Ierusalemnek es Szent Varosnak ne-
vez. Lásd meg, *Luc. 23. 43.* Ismet, *Cap. 16. 22. loh.*
14. 2. Apoc. 21. 2. &c. Igy neveztetik peniglen
I. Mert mikēppen azok mindenkor fēmeink
előt forognak, az mellyeket kezűnkben hor-
dozunk: Azonkeppen az Hiveknek lelkek,
mindenkoron az Istennek fēne előt vannak.
Lásd meg, *Apoc. 6. 9.* II. Mert mikēppen az
emberek forgalmatos gondot viselnek azok-
ra, az mellyeket kezekben viselnek: Azon-
keppen az Hiveknek lelkekre gondgya va-
gyon az Istennek. Ide fābhattyuk az mit az
Szent Isten mond, *Esa 49. 16.* Ime az en fēnye-
remre metzettelek fel tegedet, es az te kő fa-
laid mindenkor előttem vannak. Azt-is, az
mit az David mond, *Psal. 34. 16.* Az Urnak
fēmei az igazakra vigyaznak, &c.

Z

TANU.

TANUSÁG.

Tanuljuyk meg innét; Hogy az Híveknek lelkek, az testből való ki másfok után, nagy feép gyönyörűseges nyugalomban tartanak. Igen feép példában adgya ezt előnkben Christus Urunk, *Luc. 16. 22.* holot azt mondgya, hogy az Lazárnak lelket az Angyalok az Abrahamnak kebeleben költöztettek által, &c.

Ugyan ezen dolgot erősití Christus Urunk, *Luc. 23. 43.* holot az Keresztán függő Tolvainak azt mondgya: Bizony mondom teneked, ma én velem les Parádicsomban. Intettefűnk rehat innét; Hogy tudgyunk meg felelni az Papiistaknak, az kik *Purgatoriumra* igazittyak az Kereszten embernek lelket, hogy ott gyötörögyek, míg az bűnert eleget nem tésen. De meg hamisittya ezeknek értelmeiket az bölcs, holot azt mondgya, hogy az igazaknak lelkek az Istennek kezében vannak. Meg czafolya Idvözítők-is, mind az Lazárnak, s mind az Keresztán függő Tolvainak példájokban. Mi azért az Papiistakkal ne tevélyegjünk, hanem az bölcsel egyűt hidgyúk el, hogy az igazaknak lelkek Isten kezében tartanak, és az gyötrelemtől üressék.

AZ HARMADIKRÓL.

Az mi az utolsó dolgot illéti; Az halálnak gyötrelmen kel ertenünk az gyötrelmennek helyet. Ezt az Iras, neha *Gehennának*, neha Thophetnek, neha penig pokolnak nevez.

Lásd

La meg *Matth. 10. 28. 2.*
To abba halálnak gyö
tik z karhozat, imez kö
l Mert ez testi halál ut
ra, s az hirtől fakat em
mit vöztönk mond. 7
nek z gonofok az örök
ll. Mert az karhozat fe
nem z örökke való hala
ról fe az Isten, *Ez. 66.*
gya: z ő fergek meg ne
meg em alusik. Peldab
ben Christus Urunk, *Luc.*
raft.

TANU

Vegyük észünkben inn
mit az iz, Pál mond, *Rom.*
atalok nincsen azoknak
Iesusba a vannak. Meg t
en való tanításból, holo
az igaz knak lelkeket n
gyötrel me. Verkeznek
kik azt mondgyak, hogy
az *Purgatoriumba* (mellyet
varanak tartanak) vitetn
mind ad dig, míg az bűn
nek. D mi ezekkel aze
lyegjűt, s, hanem hidgyú
len való tanításit, holot
az igaz nak lelkek, az t

Lásd meg *Matth. 10. 28. 2. Reg. 23. 10. Luc. 16. 22. &c.*
Tovabba halálnak gyötrelmenek nevezte-
tik az karhozat, imez következő okokert.

I. Mert ez testi halál után hal az Hypocritak-
ra, es az hittúl fakat emberekre. Ide valo az
mit Idvoztónk mond, *Matth. 25. 46.* Es men-
nek az gonofok az öröкке valo gyötrelme.

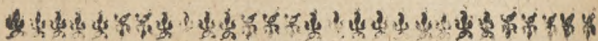
II. Mert az karhozat semmi nem egyeb, ha-
nem az öröкке valo halálnak gyötrelme. Er-
ről szól az Isten, *Esai. 66. 24.* holot azt mond-
gya: Az ő fergek meg nem hal, es az ő tűzők
meg nem aluszik. Peldában adgya ezt előnk-
ben Christus Urunk, *Luc. 16. 25.* Lásd meg az
irast.

TANÚSÁG.

Vegyűk esűnkben innet; Mely igen igaz az
mit az Sz. Pál mond, *Rom. 8. 1.* Semmi karhoza-
tatások nincsen azoknak, az kik az Christus
Iesusban vannak. Meg tessék az Bölcsnek je-
len valo tanításabel, holot azt mondgya, hogy
az igazaknak lelkeket nem illeti az halálnak
gyötrelme. Verkeznek azért az Papisták, az
kik azt mondgyak, hogy az hiveknek lelkek
az *Purgatoriumba* (mellyet ő az Pokolnak pit-
varának tartanak) vitetnek, es ott kenlodnak,
mind addig, míg az bűnökert eleget nem tes-
nek. De mi ezekkel az emberekkel ne teve-
lyegjünk, hanem hidgyűk el az Bölcsnek je-
len valo tanításat, holot azt mondgya, hogy
az igazaknak lelkek, az Urnak kezében van-
nak, es

nak, es nem illeti azokat az halálnak gyötrel-
me. Nem is fűködködnek penig az Hívek affe-
le *Purgatorium* nélkül; Mert az Istennek Fianak,
az Ur Iesus Christu-nak vére tisztít meg minket
minden bűneinkből. *1. Ioh. 1. 7. &c.* Engedgye
az mi kegyelmes Atyánk es Istenünk, hogy ez
felől fejenként jözzön értelemben leheszünk.
Amen. Ez ennek az utolsó dolognak is ró-
vid magyarázata.

XLIII. PRÆDIKATIO.

Ezech. 9. 4. Es szólta az férfiat, az ki, &c.

NEm ok nélkül mondgya Isten, az Esaiás
Propheta könyvenek negyvenharmadik
rebeben; Ne fély edes foglam Iacob, mert en
megváltottalak tegedet. Mikor az vízekben al-
tal menedés, te veled vagyok, es az vízekkel
nem borítanak tegedet, es mikor az tűzben
járandó, meg nem egettetel, es az láng nem
fog te raytad, mert en vagyok az te Urad Iste-
ned. Mert az Isten eleintül fogván, az ő Anyi-
scent-egyházanak igaz tagjaira oly forgalma-
tos gondot viselt, hogy az ő Sz. akarattya nél-
kül, azoknak csak egy hajók fala is el nem e-
fet, az mint ezt Idvőzítőnk únnón maga bi-
zonyította, *Matth. 10. 30.* Ezt alláttak az Pro-
pheta-

Propheta-nak jelen vól
S U M

Somma azert ez me
Ezönkben adattak e
keppen vól gon
az ki azokat az vek
agy kegyelmelen n
vidsegnek miatta a
ryuk; Hanem hog
belki eppületet v
zendő dolgokat kel
da az feriu, az ki
egyezteti? 2. Mi
az mellyel az h
Miert hogy kiv
egyezteti meg?

A Z E L

Az has magyarázo Do
el azt mondgyak
Iesus Christus volt
egy elvenetes tamad;
Miképpen lehetet
kor nem-is fűleto
nem az utn egy nehán
stefit meg?
Erre rövideden azt fe
meg az Christus emberr
azonal az ő meg tel
egy ne anyfor jelent m
es abra taban. Az többi
Z 3

Prophetának jelen való beébedi-is, &c.

S U M M A.

Summaja azért ez meghallot igiknek csak ez: Előnkben adattatik ez igikben az Istennek kiváltképpen való gondviselese az ő hiveihez, az ki azokat az vesedelemnek közepette-is nagy kegyelmelen megoltalmazzá.

Rövidségnek miatta az igiket retekre nem osztályuk; Hanem hogy innét az Keresztynének több lelki eppületek vehessenek, imez következendő dolgokat kel meg forgatnunk. 1. Kicsoda az ferü, az kivel Isten az ő hiveit meg jegyezteti? 2. Micsoda az jegy avagy helyeg, az mellyel az hivek meg jegyeztetnek? 3. Miért hogy kiváltképpen az homlokokal jegyezteti meg?

A Z E L S Ö R Ö L.

Az Iras magyarazo Doctorok, eggyező értelemmel azt mondgyak hogy az Istennek Fia az Ur Iesus Christus volt ez. De itt mindgyart egy ellenvetes tamad; Mert azt mondhatna valaki: Mikeppen lehetet ez az Christus, holot meg akkor nem-is születet volt az testben, hanem az után egy nehany száz estendőkkal testfűlt meg?

Erre rövideden azt feleliük; Hogy noha meg az Christus emberre nem let volt, mindazonáltal az ő meg testfűlésének előtte-is egy nehanybor jelent meg emberi formában és abrazatban. Az többi közt, Genes. 18. 1. azt

Z 3

olvas

olvassuk, hogy mikor egy időben az Abraham az ő Sátorának aytájában űlte, három férfiakat látott, az kiket meg vendégelven, annakutána egyikkal beszélgetven, Urának mondgya. Az ki nem más volt hanem az Istennek fia. Iffmet, *Genes. 32. 24.* azt írja az Moyses; Hogy mikor az Iacob Patriarcha Mesopotamiából hazajűne, utában etszaka egy férfi egesz haynalig, mind tufakodik ő vele, es mind addig sem ereftri el az Iacob, valamig őtet meg nem álgya. Ez-is, minden ketsefnekelkül az Istennek Fia volt, az ki emberi abrazatban az Iacobnak meg jelenven, meg alda őtet, es nevet-is meg változtata, holot Izraelnek neveze, az mint oda alab ugyan azon *Caputbol* meg tetfik. Igy, *Judic. 13. 6.* azt olvassuk; Hogy amaz Manue felesége-nek-is firfiui abrazatban jelenek meg az Christus. Meg tetfik ez innet; Mert mikor annak az firfiunak neveről tudakozznak, azt feleli nekik, hogy az ő neve csudalatos. Mely nevel neveztetik az mi Urunk Iesus Christus az Prophetatul, *Esa. 9. 6. &c.* Az Daniel Prophetá-is azt írja, *Cap. 3. 22.* Hogy mikor az Daniel három tarsai az eggő kementzeben vettertenek volna, latniok megyen az Nabogodonozor Kiraly. Es az ő Szolgainak azt mondgya: Nem de három férfiakat vetettek vala é az kementzeben? Im en, negy firfiakat látok hogy babadoson járnak az tűznek közepette, es az negyediknek abrazattya hasonlo az Istennek

Itt nek Fiahoz. &c. T
d gokat jelent az Pro
Az mondgya, hog
M trcsuk egy az közben
az mberek közt, az e
Lát meg 1. Tim. 2. 5. Ad
1 Azt jelenti, hogy
Men az Christus amaz
Me hiledek Papnak ren
11. Azt-is mondgya f
fim avagy kolommaris
az n Idvözitőnk az Iste
es ig Szam-tarto Deaki
neve et, az előknek kö
pr. 18.

TANU

leg rezzük meg innet
az U Iesus Christus az
Pátr a. Ioh. 10. 11. Vigyaz
reger nek. Mi h. 5. 2. Matth.
ő h a k es leányinak, az
hadgy a hanem világ veg
gond yokat v. feli, az mi
tya, 14-18. Matth. 28 a
rölsit tük az Istennek je
ből-is holot ez ferfiat csa
az le tálalembeli hivekne
olain azafokra, &c. Ince
Hogy ezzel az egy köz
Pátr tal, vigyazo Had

Istennek Fiahoz, &c. Továbbá ez felől, lok dolgokat jelent az Propheta oda fellyeb.

I. Azt mondgya, hogy csak egyedül volt. Mert csak egy az közbenjáró az Isten közt, es az emberek közt, az ember Iesus Christus. Lásd meg 1. Tim. 2. 5. Act. 4. 12. Hebr. 13. 8.

II. Azt jelenti, hogy gyölcös öltözetű volt. Mert az Christus amaz örökre való Pap, az Melchisedek Papnak rendi szerint Psal. 110. 4.

III. Azt is mondgya felőle; Hogy ıro férfiam, avagy kolommaris volt az oidaın. Mert az mi Idvözítők az Istennek amaz hívfeges es igaz Szám-tartó Deakia, az ki az híveknek neveket, az előknek könyveben beıta. Apoc. 13. 8.

T A N U S A G.

Iegyezzük meg innet; Hogy egyedül csak az Ur Iesus Christus az ı juhainak hívfeges Pástora. Ioh. 10. 11. Vigyazo Hadnagya az ı le-regenek. Mi h. 5. 2. Matth. 2. 6. Kegyes Attya az ı fiának es leányinak, az ki őket árvaságra nem hadgya hanem világ vegezetigh forgalmatos gondgyokat viseli, az mint ı maga bizonyítja, Ioh. 14. 18. Matth. 28. 20. &c. Ugyan ezen erőssítetük az Istennek jelen való cselekedetiből is, holot ez férfiat csak egyedül bocsátta az Ierusalembe híveknek meg tartásokra es oltalmazásokra, &c. Intetteisünk azért innet; Hogy ezzel az egy közbenjáróval, hívfeges Pástorral, vigyazo Hadnaggal, es kegyes

gondviseelő Atyával elegendgyünk meg, es ez melle idegen közbenjaroakat, az Angyalok avagy az meg holt Szentek közzül ne allasunk, mint az Papiſtak. Mert ez csak egyedül nyomta az Saytot, es az nemzetsegek közzül ſenki nem volt ſegitője. *Eſa. 63. 3.* Es ez, egy- ſer valo aldozattyaval örökke meg ſentelte az idvözölendeket. *Hebr. 10. 14.*

AZ MASODIK ROL.

Az mi ezt az jegyet avagy belyeget nezi, affelől az Iras magyarazo Doctorok nem mind egy ertelemben vannak. Mert nemellyek csak egy altalyaban azt mondgyak, hogy jegy avagy belyegh volt az, de annak ſemmi nevet nem adnak. Nemellyek pedig azt mondgyak, hogy Görög bötü, az az taff volt, mely bötü, Kereſt formara vagyon, Ezek azt mondgyak, hogy az Iſten ezzel azt akarta jelenteni, hogy az Chriſtus jövendő Kereſti által ſabadittatnak meg az hivek az veſedelemből. Vegezetre, nemellyek azt mondgyak hogy amaz tau nevő Sidó bötü volt ez. Illyen ertelemben volt, az többi közt, az Ieronymus *Doſtor*. Az kik ez utolſo ertelemben vannak, azok közzül nemellyek azt mondgyak, hogy az Iſten azzal akarta peldaztatni az tökéletes fiú embereket Ierufalemben, az kik noha nem ſokan, mindazonáltal talattatnak meg valami keveſen, az el fordult varosban. Nemellyek pedig azt mondgyak, hogy Iſten ezzel azt akarta je-

lentetni.

leni, hogy az köſſe-
nek urollyaban t
fer, az kik az fok balvan
gy nem ertenek, mik
utó az Sido bötük kö
hoz z konyhara, holot
tatta Iſten ezeket az Pro

T A N U

Ta nulljuk meg innet;
fogva, valami külfő jeg
ket meg valaſtani ez vil
tul es z hittül ſakat emb
voltanak az Iſtennek az
az könyül metelkedes
nak meg etele, az mint e
11. Exo. 12. 13. Lald meg
helyen en állot az Uy
Kereſt eg es az Urnak V
az ket Sz. leggyel, min
gel mi ſtan-is meg valaſ
minde Pogany nemze
cſen a Eg alat oly nem
kel elte, hanem csak az
nevet iſelik es innet Ke
tetnek Eſſele külfő jegy
az Pro heria emlekezik
azert i net; Vegyük ha
Iſtenül ktül, hogy min
hagyo, hanem mint ama
da, az Nyajat meg bel

lentení, hogy az köffegh közt, úgy mint az nepnek utollyaban talaltanak valami kevesen, az kik az fok balvanyozo emberekkel egyet nem ertenek, miképpen hogy ez bőtfi utolsó az Sído bőtfük közt. De ez igen kicsint hoz az konyhara, holot csak lelki latasban műtatta Isten ezeket az Prophetanak.

T A N U S Á G.

Tanullyuk meg innét; Hogy az Isten eleitől fogva, valami külfő jegy által bókta, az hivet meg valasztani ez vilagon, az Hypocritaktul es az hittől fakat emberektől. Illyen jegyei voltak az Istennek az O Testamentumban az kőrnűl metelkedes es az Husveti Barannak meg etele, az mint ez meg tetteik, *Genes. 17. 11. Exod. 12. 13.* Lásd még az Irafokat. Ezeknek helyeben állot az Úy Testamentumban az Keresztseg es az Urnak Vacsoraja. Mert ezzel az két Sz. leggyel, mint egy lathato belyeggel mostan-is meg valasztja Isten az ő nepet, minden Pogany nemzetsegektől. Mert nincsen az Eg alat oly nemzetleg, az mely ezekkel elne, hanem csak azok az kik az Christus nevet viselik es innét Kereszteneknek nevezetnek. Effele külfő jegy volt az-is, az melyről az Prophetá emlekezik itt, &c. Intetetsünk azért innét; Vegyük hala-adással az mi Szent Istenünkől, hogy minket magunknak nem hagyot, hanem mint amaz jó gondviselő Gazda, az ő Nyajat meg belyegezi, azonképpen

az Isten-is, bizonyos külfő jegy által az ő Anyaszent-egyházat, az Sátánnak gyűlekefetiül meg valasztva. Ide sábhattunk az mit az Sz. Pál mond, 2. Tim. 2. 19. Az Istennek erős fundamēta, *roma* meg áll, melynek pecseti ez; Tudgya az Ur, kik legyenek az övei, &c.

AZ HARMADIK RÖL.

Az meg jegyzendők, voltanak az hivek, az kik Ierusalembe, az fok istentelen emberek közt laknak vala. Mert azok ohajtának es bankodnak vala az isonyuságokon, az mellyeket az Hypocritak es az hitűl fakat emberek napontkent az Varosban cselekednek vala.

Meg jegyeztetnek penig ezek, imez következendő okokra nezve: 1. Hogy ez külfő jegy által, mint egy lathato belyeg által, az Hypocritaktul es az hitűl fakat emberektul meg valasztassanak.

2. Hogy hitőkben erőssítessenek, es az előtők levő veszedelemben kessegben ne essenek.

3. Hogy az rejajok következendő veszedelmet el tavoztathassak. Mert az jegyefeken kívül, az több emberek mind le vagatának, az mint ide alab bizonyította az Propheta, ugyan ezen *Caputban*. Hasonlo dolgot találunk, *Exod. 12. 7. Apoc. 7. 3.* Lásd meg az irasokat, &c. Tovabba, nem hatokat, kezeket avagy labokat, hanem homlokokat, jegyezteti meg az Isten.

1. Hogy az meg jegyeztetet emberek, mindennek előtt nyilván valók legyenek. Mert azt

akarja

akar az Christus, hogy nekünk avagy gyertyák legyenek. Lásd meg

II. Hogy innet meg Isten, egészen mind az ki az fejet elfoglalja.

III. Hogy az hivek in

Isten, ellyesével lelekl

az ki az ő tejeiket magának

nya az Isten, *Deut. 6. 5.*

TANU

Vegyük észünkben in

ő hivel felől soha el ne

megh a kor-is azoknak

gyazot mikor ez világn

neveze es példaink van

hogy se kat elő ne fámlal

könyve nek hatodik es

olvassuk; Hogy mikor I

bűnert az viz-özönnel

Noe Pa rcharol (az k

nek mond) meg emle

csolliya neki, hogy egy

melybe mind maga ha

ben meg maradhasson,

lan állat ok között, az ki

re ugy mint magul meg

tartoznak. Ismet, *Genes.*

tes, hogy mikor az Isten

akarja az Christus, hogy az ő hiveinek bővet-
nekiek avagy gyertyajok egő legyen es vila-
goscodgyek. Lásd meg, *Matth. 5. 16. Luc 12. 35.*

II. Hogy innet meg tettelek, hogy az hive-
ket az Isten, egefele maganak foglalta. Mert
az ki az fejet el foglallja, mind az egefe tettele
bir az.

III. Hogy az hivek intettetenek, hogy az
Isten, tellyes hível lelekkel béréffek, ugy-mint
az ki az ő fejeket maganak foglalta. Ezt kevan-
nya az Isten, *Deut. 6. 5. Matth. 22. 37. &c.*

T A N U S A G.

Vegyűk effinkben innet; Hogy az Isten az
ő hivel felől soha el nem feletkezet, hanem
megh akkor-is azoknak meg maradasokra vi-
gyazot, mikor ez vilagnak fiait büntette. Erre
nevezetes példaink vannak az Sz. Irásban. De
hogy fokot elő ne fámlallyak; Az Moyfes első
könyvenek hatodik es hetedik részeiben azt
olvassuk; Hogy mikor Isten az első vilagot az
bűnert az viz-özönnel el akarja törteni, az
Noé Patriarcharol (az kit az iras igaz ember-
nek mond) meg emlekezik, es meg paran-
csollja neki, hogy egy nagy hajot csinallyon,
melyben mind maga haza nepevel egyetem-
ben meg maradhasson, s-mind pedig az okta-
lan állatok közzül, az kiket az Isten jóvendő-
re ugy-mint magul meg akar vala hadni, meg
tartatnanak. Ismet, *Genes. 19. 16.* azt írja az Moy-
ses, hogy mikor az Isten Sodomat, az bomsed

Vara-

Varásokkal egyyűt, el akarna kenköves es tüz-
 zes elsővel vesteni, meg emlekezik az Loth
 Patriarcharol, es Angyal által, kezen fogva
 viteti ki, haza nepevel egyetemben, az előtte
 lévő könyű vesedelemből. Ugyan azon Moy-
 ses második könyvenek tizenkettődik refe-
 ben azt olvassuk, hog mikor az Isten az Ægyp-
 tumbelieknek első fölötttyőket Angyala által
 le vagittya, az Sido nemzetfelet ki vagittya,
 es azokat az vesedelem nem illeti. Ugyan e-
 zen dolgot erősíti az Propheta-is itt az he-
 lyen. &c. Vigasztaljuk azért magunkat, min-
 den fele keszleges állapotunkban az Istennek
 hozzánk való kegyes Atyai vigyazásával, el-
 hiyen, hogy nem aluszik es nem bünnyadoz,
 az ki az lelki Izraelt, tudni illik az Anyaszent-
 egyházat oltalmazza. Engedgye az mi Szent
 Istenünk, hogy mi minden időben ezzel vi-
 gasztalhassuk magunkat, Amen.

XLIV. PRÆDICATIO.

Iob. 7. 1. Vitezzeg az embernek csete.

Mivel-hogy az ember földi, mert földből
 vetetet, es földbe kel lenni, *Genes. 3. 19.*
 Annakokaert ez vilaghoz feletteb ragazko-
 dik, az Mennyei es örökke való jokrol penig
 igen

igen ritkan gondolko-
 seg hogy gyakran intet-
 do dolgokat egy kevel-
 do dolgokról gondo-
 az S. Pálról, az oda fe-
 penig alig talaltatik h-
 az embernek ez vilagi
 zontan volt feld. való-
 oka, hogy az Istennek
 gyakra n inti az embereket
 Deaki által, az mint ez t-
 ryak. Azok közt penig
 melyr itt az Iob Patri-
 s ü m

Summa azért ez mo-
 ez: E Snkben adgya
 march, az embernek g-
 melye lép külfő hason-
 Holot egyfőer (mind er-
 buzgo kevanlagokrol a

Tan fagnak okaert, k-
 ez rövid igiket. Mert a-
 ben ad tik, az embernek
 Az másodikban penig,
 hez való buzgo kevan-
 lyek nagy lép hasonla-
 nak elünkben.

Mond az Iob Patriar-
 berne csete ez földi.

igen ritkan gondolkodik. Annakokaert fűk-
seg hogy gyakran intetéseflek, hogy az veřen-
dő dolgokat egy kevéfse tagitvan; az maradan-
do boldogságról gondolkodgyek, es az mint
az Sz. Pálról, az oda fel valokat kevéfse. Erre
penig, alig talaltathatik hűtheteb erőfleg; mint
az embernek ez világi életének rövid es bi-
zontalan voltá felől való gondolkodás. Ez az
oka, hogy az littennek Lelke ez dolog felől
gyakran inti az embereket, az ő hívégef Iro
Deaki által, az mint ezt nagy irások bizonyít-
tyak. Azok közt penig nem utolsó ez-is, az
melyről itt az Iob Patriarcha emlékezik:

S U M M A.

Summája azért ez meghallot igiknek csak
ez: Előnkben adgya ez igikben az Iob Pa-
triarcha, az embernek életének rövid voltat;
mellyet fűp külfő hasonlatosságokkal erőfít.
Holot egyfűr f-mind emlékezik az híveknek
buzgo kevanfagokrol az Szeni littenhez, &c.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, kevéfsekre őfthattyyuk
ez rövid igiket. Mert az első refében előnk-
ben adatik, az embernek életének rövid volta.
Az masodikban penig, az híveknek az litten-
hez való buzgo kevanfagok jelentetik, mel-
lyek nagy fűp hasonlatosságokban tanaftat-
nak előnkben.

Mond az Iob Patriarcha: Vitezseg az em-
bernek clete ez földön, es az ő életének
napját.

napjai, hasonlok az berefnek napjához, &c.

Ez igikben foglaltatik be tanulatunknak első része, holot, az mint mondam, az embernek életének rövid voltát jelenti az lob, melyet nagy sereg ket hasonlatosságokban ad előnkben. Az első vést, az Vitezlő renden lévő embereknek állapattyokrul. Az másikat pedig, az munkásnak, avagy berefnek forfarul. Az elsőről azt mondgya: Viteffeg az embernek élete ez földön. Holot azt lassuk meg; Miért hogy az lob Patriarcha az embernek életének folytat, az Vitezlő renden való embereknek állapattyokhoz hasonlittya?

Ennek nagy sereg okai vannak; de azok között követezendők igen nevezetések: I. Mert miken az Vitez embereknek ez vilagon, sok rendbeli ellentegek vannak; az kikkel nagy fok tufakodások vagyon: Azonképpen az Kereszten embereknek, ebben az életben, nagy fok rendbeli habarujok vagyon. Ezért mondgya az Sz. David, *Psal. 34. 20.* Hogy sokak az igazaknak nyomorúságok, de mind azokból ki szabadittya őket az Ur. Egy felől ellentege az Kereszten embernek az Pokolbeli ördög, az ki, mint az megéhezet ordító Oroslan félyel jár, keresven az kit be nyelhesse. *1. Pet. 5. 8. &c.* Mas felől ellene vagyon az hitvan világ az ő rossz példajával, mely tellyességgel az gonosszágban be merült. *1. lob. 5. 19.* Vegezetre ezekhez járul az gyarló test, az mely

vean az Lelek ellen. *Gal. 5. 17.* Mert miken az ellenleg ellentege az Kereszten emberekkel való vigyázásunket, *Mat. 23. 35.* Az Sz. Peler irafokat.

III. Mert miken az Sátorok alatt munkások ez vilagon, hanem jövendők, *Hebr. 13. 14.* Vegezetre, miken az kiváltképpen az Azonképpen az világra merő felelőst Urunk, *Luk. 12. 48.* kar menni, megvegye es úgy kárólól, *2. Tim. 2. 19.* Mindnyaján, az kik az karnak élni, ün

T A N U

legye az meg innen embernek élete ez vilagon, intelen való vigyázás az első fámla az dolgot allatty

mely kevan az Lelek ellen, mikeppen az Lelek-is az test ellen. *Gal. 6. 17. &c.*

II. Mert mikeppen az Vitézeknek istrafat kel állani az ellenleg ellen: Szinten ezenképpen az Kereszten embernek elete itt ez vilagon büntelen valo vigyazas. Erre int Christus Urunk bennünket, *Matth. 24. 42. Marc. 13. 35. Luc. 12. 35. Az Sz. Peter-is, 1. Pet. 5. 8.* Lásd meg az irafokat.

III. Mert mikeppen az Vitézek az Táborban csak Sátorok alatt mulatnak: Azonképpen az hiveknek ez vilagon nincs marando varasok, hanem jóvendőt keresnek, az min az Sz. Pál tanit, *Hebr. 13. 14.*

IV. Vegezetre, mikeppen az Vitézek fokát szenvednek, kiváltképpen mikor Táborban vannak: Azonképpen az hiveknek tellyes életnek folyása merő szenvedes. Ezért mondja Christus Urunk, *Luc. 9. 23.* Hogy az ki ō utanna akar menni, meg tagadgya nevét, Keresztet fel vegye es ugy kövesse ő felfeget. Az Sz. Pál-is erről szól, *2. Tim. 3. 12.* mondvan: Mindnyajan, az kik az Christus Iesusban kegyelken akarnak élni, üldözelt szenvednek.

TANUSAG.

Igyézzük meg innét; Hogy az Kereszten embernek elete ez vilagon, nem hivolkodas, hanem büntelen valo vigyazas. Ennek valóság meg tessék az elő fámlaltatott dolgokból ugyan ezen dolgot allattya az Iob Patriarcha-is holott

holot viteffegnek mondgya az embernek életet ez földön. Intettefünk azért innét, hogy az rebesgedesnek es tobzodasnak, az hivolkodasnak es heveresnek beket hagyván, kövessük az Táborban levő vitezeket, es fűntelen vigyazzunk, az őrdög ellen, ez világ ellen es az mi saját testünk ellen. Erre int Idvőzítőnk amaz öt éves Szűzeknek példajokkal, az kik elegendő olayt szerzetek vala lámpásokban. Lásd meg az példa befedet. *Matth. 25. vers. 1. & sequen.* Ez az első hasonlatosság; Lassuk immar az masikat-is.

Mond az Iob Patriarcha: Es az ő életének napjai, mint az beresnek napja, &c. Ez az második hasonlatosság, melyben ugyan azon dolgot árnyekoz az Sz. Iob. Itt-is azt kel meglatnunk; Miért hasonlittatik az embernek életének folyása az beresnek napjához? Ennek nagy ssep okai vannak, im csak rövideden bémá-lalom elő.

1. Mert mikeppen az beresnek vagyon határa: Azonkeppen az embernek életet az Sz. Isten meg határozta, *Iob. 14. 5.*

2. Mert mikeppen az beres munkara fogat-tatik: Így az ember munkara teremtetet Isten-től. Erről szól az Iob Patriarcha az ő könyve-nek ötödik rebeben, mondván: Mint az ma-dar az röpülésre, azonkeppen az ember az munkara teremtetet.

3. Mert mikeppen az sereny munkas, el ve-

61 az

z jo Gazdatul az ő
Azonkeppen az
Isten-től az ő mu
ssep példában adgy
unk, *Matth. 20. 8.*

T A N U

Tal ullyuk meg innét
nem b adofok ő mago
Irok s Gazdajok, az ki
gyon, es az kinek jövőne
mnde dolgokrol es meg
Ist-is, *Matth. 12. 36.* Ezt a
Rom. 14. 10. Ugyan ezen
Iob Patriarcha jelen val
az embernek életet az b
onlittya. Intettefünk a
emlekezen az mi Kere
gy vit ullyuk magunka
beresfő, hogy jövőd
tal es Gazdankul, az
Verkez nek tehát amaz r
az kiki nek hofok Istenek
nek csa az konyha. Ill
az kiru emlekezetet vagy
onlo v a ehez amaz E
is, az ki ő emlekezik C
19 Lásd neg az irafokat.
ket ne ővefünk, hane
lekezve, gyors es seren
Mond immar az Patri

A a

veſi az jó Gazdatul az ő munkájának méltó jutalmat: Azonkeppen az emberek jövendőben el veſik Iſtentől az ő munkájoknak jutalmat. Nagy ſép példában adgya ezt előnkben Chriſtus Urunk, *Matth. 20. 8.* Laſd meg az locuſt.

T A N U S Á G.

Tanullyuk meg innét; Hogy az emberek nem ſabadofok ő magokkal, hanem vagyon Urok es Gazdajok, az kikhez köteleſſégek vagyunk, es az kinek jövendőben ſamot-is adnak minden dolgokrol es meg hivolkodo beſedekről-is, *Matth. 12. 36.* Ezt alattya az Sz. Pál-is, *Rom. 14. 10.* Ugyan ezen dolog meg tetſik az Iob Patriarcha jelen valo tanitaſabol-is, holot az embernek életet az bereſnek napjához haſonlittya. Intetteſünk azért innét, hogy meg emlekezven az mi Kereſtyeni hivatalunkrol, úgy viſellyük magunkat, mint amaz ſereny bereſök, hogy jövendőben az mi jó Urunktul es Gazdanktul, az jutalmat el vehetſük. Verkeznek tehát amaz röſt es tunya emberek, az kiknek haſok Iſtennek, es minden ő tiſteletek csak az konyha. Illyen valo amaz Nábal, az kiről emlekezét vagyon, *1. Sam. 25. 36.* Haſonlo valo ehez amaz Évangeliumbeli Gazdag-is, az kiről emlekezik Chriſtus Urunk. *Luc. 16. 19* Laſd meg az irafokat. De mi ez fele embereket ne köveſünk, hanem tiſtúnkrol meg emlekezven, gyors es ſereny munkafok legyünk.

Mond immar az Patriarcha: Mikeppen az

A a

Szarvas

Szarvas (avagy az mint nemelleyek fordítottak, az meg fárados Szolga) kevényt az árnyekot, es mikeppen az beres varja az ő munkájának veget, azonkeppen lőtt az en dolgom is.

Ez igikben foglaltatik be tanusagunknak második része, holot az hiveknek az Szent Istenhez való buzgo kevénsága, nagy ssep külső hasonlatosságokban adattanak előnkben. Ezeknek egyike vetetik az hősű futas miat meg fárados es igen meg somjuhozot Szarvasul, az mely felette igen siet az első kút fűhöz es az zöldellő fának árnyekába. Az másodikat pedig a neglen, az beres folgatul, az mely nagy ohaytással varja az ő estendejenek hatarat. Mindenikről rendel follok az igiknek folyása ferint.

Mond az Iob: Mikeppen az Szarvas kevényt az árnyekot. Ez az első hasonlatosság, mellyet az Patriarcha vésen az megh fárados fárvasul. Holot csak azt kel meg latnunk; Miert el az Iob ezzel az hasonlatossággal: Ennek imez következő okait talalljuk:

I. Mert mikeppen az Szarvasnak felelmes es igen nyughatatlan állapotja vagyon ez világon: Azonkeppen az hiveknek nincsen itebatorfagos állapotjuk, hanem nagy fok nyomorúságok által kel be menni az Istennek Országába. *At. 14. 22.*

II. Mert mikeppen az Szarvasnak nincsen maradando állása, hanem egy helyből másba megyen: Azonkeppen az hiveknek nincsen

itt ma-

maradando Varasok
itt i. Hebr. 13. 14. O
refr. I. Mert mikeppen
sa u n meg somjuhoz
nya z hideg kút fejez
ez vi gi pálya futasok
nak e beftő tüze miat m
ohay ssal varjak, es a
mind az Istennek Sz. i
tin a z örök életnek t
az mi az Sz. Pál mond
level nek első részebe
mind n hivek felől mo
ni, es z Christussal eg
IV. Vegezetre, me
igen l okaig el, az min
közt, maz világ Biro
tyabo , az ki felől azt
vadaf itna, az töb vad
talalt, z melynek bűrv
gyűrő talalt, mellyen
melyb öl meg tetsik, h
hany az estendővel a
annak az vadnak bűr
hivék hősű ideiglen
világ erint-is, az Iste
tellye l Atyadat es An
tő leh s az földön, me
ad ter ked. *Exod. 20. 11*
tők e etnek boldogfa
A a

itt maradando Varasok, hanem jövendőt keresnek. *Hebr. 13. 14. &c.*

III. Mert mikeppen az Szarvas, hofsu futása után meg bomjuhozvan, felette igen kevannya az hideg kút fejet: Azonkeppen az hivek, ez vilagi pályá futások, es az nyomorúságoknak epeftő tüze miat meg bomjuhozvan, nagy ohajtással varjak, es ahítatossan kevannyak, mind az Istennek Sz. igijet, s-mind, ez élet után, az örök életnek boldogságot. Ide valo, az mit az Sz. Pál mond, Philippi Varosban írt levelének első rebeben, ő maga kepeben, minden hivek felől mond: Kevanok meg halni, es az Christussal egygút lenni.

IV. Vegezetre, mert mikeppen az Szarvas, igen sokaig él, az mint ez meg tetsik az többi közt, amaz világ Biro Sardoának az ő állapattyaabol, az ki felől azt olvassuk; Hogy mikor vadaftatna, az több vadak közt, egy Szarvasra talalt, az melynek barvanak egygyik ágában egy gyűrőt talalt, mellyen neminemű iras volt, az melyből meg tetsik, hogy az gyűrőt egy nehany száz esztendővel az elót, foglaltak volt be annak az vadnak barvaban: Azonkeppen az hivek, hofsu ideiglen élnek, gyakran meg ez világ serint-is, az Istennek igireti serint: Tisztellyed Atyadat es Anyadat, hogy hofsu élető lehes az földön, mellyet az te Urad Istened ad teneked. *Exod. 20. 12.* De jövendőben az örök életnek boldogságában, az mely életnek

kezdeti lehen, de vege soha nem. Lald meg.
Matth. 25. 46. &c.

T A N U S A G.

Vegyűk ebűnkben inner; Hogy az hiveknek nem kel feletteb kapdosniok ez árnyek vilagon, tudvan azt, hogy minden test olyan, mint az fű, es minden dicsőffége olyan, mint az mezei viragnak ssepsege. *Esa. 40. 5.* Hanem inkább kivankozniok kel amaz örökke valo hazajokban, az mennyeknek Országaban, holot sem nem latta, fűl nem hallotta, es az embernek fíve meg nem foghattya, minemű nagy jokat ferzet liten az ő feretőinek, *1. Cor. 2. 9.* Meg tessék ez ebből az hasonlitasbol, holot az embernek ez világi állapotat hasonlittya az somjohozo farvalnak az ő kevanfagához. Intettefűnk azert inner, hogy ez árnyek vilagut magunkat el fogvan, igyekezzűnk az mi örökke valo hazunkban, es az Sz. Pállal egyetemben mondgyuk; *Cupio dissalvi & esse cum Christo*, az az: Kevanok meg halmi es az Christussal egyyűt lenni. *Philip. 1. 23. &c.*

Mond vegezetre az Iob: Es mikeppen az beres varja az ő munkajanak veget, azonkeppen lőn az en dolgom-is. Ez az mafodik hasonlatossag, melyben ugyan azon dologra tinit az Iob. Itt-is azt lassuk meg; Miert hozza be az Patriarcha ez hasonlatossagot?

Ennek-is nagy ssep okai vannak, im csak rövideden samlalom elő. I. Mert mikeppen az beres

ber s az munkara rend
 az ember-is. Ide valo
 tria cha mond oda felly
 Mik ppen az madar az
 pen z ember az munk
 II Mert mikeppen
 munk jának jutalmat, a
 is. Ide sabbhattjuk, az m
 Apoc. 9. 13. Boldogok le
 rak, k az Urban halm
 bizony ara, az Lelek
 nyug bñak az ő faratfag
 kedete nek jutalma kő
 III. Vegezetre, me
 varja a ő idejenek hat
 hvek, s, meg ünvan e
 kat, na ty ohaytással va
 asokni k idejet, Ide valo
 mond Apoc. 22. 20. ho
 Uram elus jövel hamar

T A N U

legy ezzűk meg inne
 vilagi yomorusagokat
 gen ke ankozna az ő
 menny eknek Országaba
 13. Heb 13. 14. Ugyan ez
 Iob Pa rarcha-is ebben
 Intette sűnk azert inner
 ilyen gen ez csalard vil
 kozzu kaz mi örökös t

beres az munkara rendeltet: Azonkeppen az ember-is. Ide valo az mit ugyan ezen Patriarcha mond oda fellyeb az ötödik *Caputban*: Mikeppen az madar az röpülsre, azonkeppen az ember az munkara teremtet.

II. Mert mikkor az beres el veszi az ő munkajanak jutalmat, azonkeppen az ember-is. Ide fahattjuk, az mit amaz Angyal mond, *Apoc. 14. 13.* Boldogok letnek ez utan az halottak, kik az Urban hálnak meg. Ugy vagy on bizonyara, az Lelek mondgya, mert meg nyugosnak az ő fáradtságoktul, es az ő cselekedeteknek jutalma követi őket.

III. Vegezetre, mert mikkor az beres varja az ő idejenek hatarat: Azonkeppen az hivek-is, meg ünvan ez világi nyomorufagokat, nagy ohaytással varjak az ő meg fahadulafoknak idejet, Ide valo az mit az Szent Iános mond, *Apoc. 22. 20.* holot illyenkeppen fol: Uram Iesus jövel hamar, &c.

TANUSAG.

Igyeizzük meg innét; Hogy az hivek, ez világi nyomorufagokat meg ünvan, felette igen kevanokoznak az ő örökös hazajokban, az menneknek Országban. Lald meg, *Philp. 1. 23. Hebr. 13. 14.* Ugyan ezen dologat allattya az Iob Patriarcha-is ebben az hasonlatosságbán. Intettefsünk azért innét, hogy ne kapdofunk illyen igen ez csalárd vilagon, hanem kevanokozunk az mi örökös hazankba, az holot le

tetetet minekünk az igazságnak Coronája, melyet meg ad amaz igaz Biro mind azoknak, valakik varjak az ő tettetes el jövetelit. 2. Tim. 4. 8. Engedgye az mi kegyelmes Atyánk es lstenünk, hog mi így viselhefsük magunkat. Amē.

XLV. PRÆDICATIO.

Ioh. 5. 28. *El jű az ora, az melyben, &c.*

NEm oknelkül mondgya az bölcs Cicero, eggyűt az ő irasaban: *Manus nostra oculata sunt, credunt, quod vident.* Az mi kezeink femesek, azt hiszik az mit latnak. Mert az ember sokkal hamarab el hiszi azt, az mit testi semeivel lat, hogy nem az tickos es lathatatlan dolgokat. Ide valo amaz közönseges mondas:

Segnius irritant animos, demissa per auras,

Quam quæ sunt oculis commissa fidelibus, &c.

Az az: Rőstebben ingattyak az embereket, az mely dolgoknak csak hireket hallyak, hogy nem mint az kiket semeikkel latnak. Pel-dank lehet erre az fel-tamadas, mellyet mivel hogy az ember semeivel nem lat, főt mayd ugyan lattatik ellenkezni az emberi okosságal, felette nehezen hiheti el az ember. Ez azért az oka, hogy az fel-tamas felől, az mi ldvőzítőnk gyakran emlekezik az Evangelistaknal.

Azok

Az k közt pedig (hog
hozak) igaz elég,
Chistulak.

S U M

Somma azert ez m
ez: Erősfű Christus
fel-cmadt, meg mu
dokn külömböző fo

R E S

Ta uságnak okaert,
refek e othattyak ez n
az elfi rekeben allattya
leges el-tamadt, mon
ra me yen mindenek k
nak, l allyak az ő éavar
masok k rekeben peni
dokna külömböző fo
ugy-m ond, jokat csele
gletne fel-tamadafara
cselek ttenek, az karho
Ez mi d Suminaja, f-n
Lassuk immar az igiket
stus u unk: Mert el j
denek kik az koporfa
az ő é var es fel-tamad
Ez i kben foglaltatit
fő refi, holot ldvőzítő
tmad allattya. De ho
lelki e pületet vehessen
qő do gokat kel meg fo

Aa 4

Azok közt pedig (hogy most többet elő ne hozzak) igaz elég , jelen valo monda az Christusnak.

S U M M A.

Summa azért ez meg hallot igiknek csak ez : Erősfid Christus Urunk az közönfeges fel-tamadaft, meg mutatvan az fel-tamadandoknak különböző forfokat, &c.

R E S Z E I.

Tanufagnak okaert, két kivaltkeppen valo refekre osthattyuk ez meg hallot igiket. Mert az első refében allattyá Idvőzitőnk az közönfeges fel-tamadaft, mondvan : Mert el jű az ora mellyen mindenek, kik az koporsóban vannak, hallyak az ő éavat, es fel-tamadnak. Az masodik refében peniglen , az fel-tamadandoknak különböző forfokrol bol : Es az kik, ugy-mond, jokat cselekettenek , ki jűnek az életnek fel-tamadasára, az kik penig gonost cselekettenek, az karhozatnak fel-tamadasára, Ez mind Summaja, s-mind rendi az igiknek. Lassuk immar az igiket rendel ; Mond Christus Urunk : Mert el jű az ora, mellyen mindenek, kik az koporsóban vannak, hallyak az az ő éavat es fel-tamadnak , &c.

Ez igikben foglaltatik be tanufagunknak első refe, holot Idvőzitőnk az közönfeges fel-tamadaft allattyá. De hogy innét az hivek több lelki eppületet vehessenek, imez következendő dolgokat kel meg forgatnunk ; 1. Mikor

A a 4

tamad.

tamadnak fel az emberek? 2. Hogy ha mindnyajan fel-tamadnake avagy nem? 3. Ki által leßen az fel-tamadas? 4. Miért tamadnak fel az emberek?

A Z E L S Ő R Ő K.

Az mi az első kérdést illeti, arra rövideden azt felellyük, hogy az fel-tamadas az utolsó napon leßen. Ide valo az Martha Aëfennynak feleleti, az Ur Iesus Christus befedire, *Iob. 11. 24.* holot imigyen föl: Tudom Uram hogy fel-tamad az en Atyamfia az Lazar, az utolsó napon. Mikor legyen pedig az utolsó nap, oly titkos dolog az, hogy arról még az Istennek Szent Angyali sem tudnak semmi bizonyost mondani. Idvőzítőnk bizonyította ezt, *Marci. 13. 32.* mondvan: De arról az napról es oráról senki semmit nem tud, sem az Mennyei Angyalok, sem az Fiu, hanem csak egyedül az Atya. Ezt pedig el titkolta az Szent Isten, imez következendő okokert.

I. Hogy ezzel meg valasztatnanak az teremtet állatok az teremtő Istenül, ugymint az ki mindeneket jól tudna es látna, az kinek femei bellyel járnak ez egész földön, *Zach. 4. 10.* Es az kinek femei előtt minden dolgok nyilván vannak, az mint az Szent Pál bizonyította, *Hebr. 4. 13.*

II. Hogy az Keresztyeni vigyazásra serkengetne az embereket. Mert természet szerint, az mely dolognak idejét az ember nem tudja, ar-

g. 1. arra forgalmato
11. Hogy az Isten
az melykövetkezhet
fo. napot es az fel-tan
fel. Mert ha tavoly
de. ol, ha pediglen h
vol. rol panaszkodn
ne. llyelleggel el tit
az. remtet állatoktu
nev. bölcs ember felő
lala. rajan azon pan
vaso. nak es varjakna
font. an volna ez vil
enge. et volna az lste
az. kinek elete kedves
ves. n. pokat adott vol
mi. is. hogy ha az it
nap. k. idejét tudno

T A N

Ta. ullyuk meg in
mit. az. Sz. Pál *Rom. 8. 2*
fere. t. azoknak min
Enne. valosaga meg
okok. ol. Intettefün
lodgy. ink azon, hog
fel-ta. adasnak idejét
mert. n. halljuk hog
künk. hogy az utol
hogy. em mint ha tud
azon. gyünk, hogy a
Aa 5

gya, arra bõrgalmatosban vigyaz.

III. Hogy az Isten ellen ne zugolodnank, az mely következhetet volna hogy ha az utolsó napot es az fel-tamadást tudnok mikor lenn. Mert ha tavoly es kesõn lenne, az haladekrol, ha peniglen hamar esnek, annak rövid voltarol panaşolkodnank. De hogy ez ne lenne tellyességgel el titkolta azt az Szent Isten az teremtet állatoktul. Amaz Theophrastus nevû bölcs ember felõl azt olvastuk; Hogy halála orajan azon panaşolkodot, hogy az Szarvasoknak es varjaknak, az kiknek életék hirtontalan volna ez vilagon, igen hosszú idõt engedet volna az Isten; Az embernek penig, az kinek élete kedves volna, igen rövid es keves napokat adott volna. Szinten így járnank mi-is hogy ha az itéletnek avagy az utolsó napnak idejét tudnok.

TANULSÁG.

Tanullyuk meg innét, mely igen igaz, az mit az Sz. Pál *Rom. 8. 28* mond: Az kik az Urat szeretik, azoknak mindenek javokra bõlgálnak. Ennek valóságá meg tessék az elõ fámlaltatott okokbol. Intettefsünk azért innét; Ne zugolodgyunk azon, hogy az utolsó napnak es az fel-tamadásnak idejét es orajat nem tudgyuk mert im halljuk hogy többet hasznal minekünk, hogy az utolsó napot nem tudgyuk, hogy nem mint ha tudnok: H nem sõt inkább azon legyünk, hogy ahhoz jó modgyával készücsük ma-

hícsők magunkat, hogy az utolsó napon az mi Idvőzítőnknek amaz örövendetes ávat halhassuk: Iővetek el en Átyamnak aldottai, birjatok az Országot mely meg kefittetet ti nektek világ *fundamentumának* fel vetesének előtte, *Matth. 25. 34. &c.*

AZ MASODIKRÓL.

Lassuk immar másodszor; Hogy ha mindnyajan fel-tamadnake az halottak, holot az David, *Psal. 1. 5.* azt mondgya, hogy az hitelenek nem tamadnak fel az írtetben?

Erre rövideden azt felellyük; Hogy ket fele az fel-tamadas, tudni-illik dicsőfeges es gyalazatos. Így magyarázza ezt az Daniel Propheeta, *Cap. 12. 2.* mondvan: Sokan azok közzül, az kik az földnek porában alusznak, fel ferkennek, nemellyek az örök életre, nemellyek pedig az öröкке való gyalazatra. Ugyan ezen dolgot állattya Idvőzítőnk-is ez meg hallot rövid igikben. Továbbá, az Sz. David föl az dicsőfeges fel-tamadas felől, melyben semmi retek nem lehen az hiteleneknek. Nem föl pedig az gyalazatos fel-tamadasról, az mely fajattyok az hiteleneknek, az mint Daniel Propheeta, az mi Urunk Iesus Christussal egyetemben bizonyittya. Ide való az-is, az mit az Szent Pál mond, *1. Cor. 15. 51.* Mindnyajan fel-tamadunk, de nem mindnyajan változunk el.

TANULSÁG.

Vegyük esünkben innet; Hogy felette nagy

na különbleg lehen az beállapattya közt. tet az elő fámlaltatot d söt innet, hogy g söt ter rendellyük az lite keva laga ferint, hogy az madunk, ne gyalazatos, legy n.

AZ HARMADIKRÓL.

Az fel-tamadasnak ferző sus Christus, az ő Mennyei Lelkvel egyetemben. Ez tyá Idvőzítőnk, ugyan ez lyeb, holot imigyen föl: fel-tamadas az halottak Fiú-is, az kiker akar, fel-tamagok az fel-tamagok nem hisen, ha fiú ezen dolgot erősis meg illot rövid igikben.

TANULSÁG.

leg ezzük meg innet; halalt n nem maradnak, m letus Christus őket jövend Ez-is innön maga állattya stus, *1. Jo. 28.* mondvan: E nekik es el nem vesnek ön nyaz termesetnek folyafónék eleven tagjai legyen künk Christus, mi pengi

nagy külömbfeg leſen az fel-tamadando emberek állapattya közt. Ennek valofaga megteſzik az elő ſámlaltatot dolgokból. Ittetelſünk azért innét, hogy életünket es erkölcsünket rendellyük az Iſténnek Törvényének kevanſaga ſerint, hogy az mi jövendő fel-tamadafunk, ne gyalazatos, hanem dicsőiféges legyen.

AZ HARMADIKROL.

Az fel-tamadafnak ſerző oka leſen az Ur Ieſus Chriſtus, az ő Mennyei Sz. Attyával es Sz. Lelkevel egyetemben. Ezt ő maga bizonyittya Idvőzítőnk, ugyan ezen *Caputban* ide fellyeb, holot imigyen ſol: Mikeppen az Atya fel-tamaſtya az halottakat, azonkeppen az Fiu-is, az kiker akar, fel-tamaſtya. Iſmet, *Iob. 11. 25.* En vagyok az fel-tamadas, es az élet, az ki en bennem hiſen, ha ſinten meg hal-is, él. Ugyan ezen dolgot erőſſiti Chriſtus Urunk ez meg hallot rövid igikben-is.

TANUSAG.

legyezzük meg innét; Hogy az hivek az halalban nem maradnak, mert az ő fejek az Ur Ieſus Chriſtus őket jövendőben fel-tamaſtya. Ezt-is űnnön maga allattya az Ur Ieſus Chriſtus, *Iob. 10. 28.* mondvan: En örök életet adok nekik, es el nem veſnek öröкке. Ezt kevan-nya az termeſetnek folyafa-is, hogy az eleven ſőnek, eleven tagjai legyenek. Fejünk minc-künk az Chriſtus, mi peniglen tagjai vagyunk ő neki.

ő neki. Ez kevantatik azért termefet érint,
 hogy holot az Christus fel-tamadot nagy di-
 csősséggel, mi-is ő tagjai jövendőben fel-ta-
 madtassunk ő általa. Ide valo, az mit az Sz. Pál
 mond, ugyan bű befeddel, *1. Cor. 15. vers. 12.*
& sequen. Lásd meg az locust. Verkeztenek te-
 hat regenten az Sadducæusok, az kik tagattak
 az fel-tamadaft, es Idvőzítőnket, az fel-tama-
 das felől valo igaz tudományert csufoltak es
 nevettek, az mint erről nyilván valo írásunk
 vagyon, *Matth. 22. 23. & sequen.* Verkezek amaz
Festus nevű *Roma* Tisztviselő ember, az ki, mi-
 kor az Sz. Páltul, az fel-tamadas felől valo igaz
 tudomant hallotta volna, fel kiált, es azt mond-
 gyá: Bolond vagy Pál, az sok tudomány meg
 csabított tegedet. *Act. 26. 24* Ezekkel egye-
 temben verkeztenek amaz *Hymenæus* es *Phile-
 tus*, az kik tagattak az fel-tamadaft. *2. Tim. 2. 17.*
&c. No mi ezekkel ne tevelyegiünk, hanem
 nagy batorssággal mondgyak: *Si caput in Cælo
 est, membræ claudet humus.* Az az; Ha az fő az
 Egben vagyon, az tagokat mikeppen fedez-
 hetne el az föld?

AZ NEGYPEDIKRÖL.

Vegezetre lassuk immar azt-is, miért tamad-
 nak fel az halottak? Ennek imez következen-
 dő okait találjuk: 1. Oka ennek az Isten-
 nek *Decretuma*. El vegezte ezt az Szent Isten,
 hogy az emberek az halálban ne maradgya-
 nak, hanem hogy jövendőben fel-tamadgya-
 nak; An-

na; Annakokért bűk
 na lenni. Ide valo az
 46. is. Az en tanacsor
 akatom meg lehen.
 1. Az hiveknek
 Me az Isten nagy sok
 es le nyinak, melyekt
 hive. Szűkleg tehát o
 melyen az Istennek i
 nek, az mely amaz bol
 az Mennyekeknek Orba
 hol el törli Isten az ő
 köny hallatásokat. Apo
 az mi az Apostol mon
 Orba nem etel es ital
 leg es öröm az Sz. Lel
 9. Az Szöm nem latta
 az em verniek five meg
 műnaly jokat bérzet I
 111 Ugyan ezt kev
 faga-is Az gonosokat
 igaz il letiből farimazo
 De latjuk ez vilag béri
 Szűkleg azért oly álla
 hon az Istennek igazsá
 joknak jól legyen dolg
 nig gonosul. Ide valo
 Abrahámnak mondasá
 gyórtó dő Gazdagnak in
 Megelickezzel rolla,

nak; Annakokaert sűkfegkeppen meg kel annak lenni. Ide valo az Istennek mondása, *Esa. 46. 10.* Az en tanacsom meg áll, es mindert akaratom meg lehen.

II. Az hiveknek jóvendő boldogságok. Mert az Isten nagy sok jokat igert az ő fainak es leányinak, melyektől az életben üressék az hivek. Sűkfeg tehat oly életnek követekezni, melyben az Istennek igireti be tellyesedgyenek, az mely amaz boldog feltamadas után, az Mennyeeknek Országában követezik, az holot el törli Isten az ő hiveinek ortzajokrol köny-hallatásokat. *Apec. 21. 4.* Ide bábhatyuk, az mit az Apostol mond, *Rom. 14. 17.* Az Isten Orsága nem étel es ital, hanem igazság, békeség es öröm az Sz. Lelek által. *Ilmet, 1. Cor. 2. 9.* Az Szóm nem latta, az fül nem hallotta, es az embernek híve meg nem foghattya, mine-mű nagy jokat szerzet Isten az ötet szeretőknek.

III. Ugyan ezt kívánnya az Istennek igazsága-is. Az gonosokat fenyegeti az Isten, az ő igaz itéletiből farimazot sullyos büntetésevel. De lattuk ez világ szerint azt sokan el kerűlik. Sűkfeg azért oly állapotnak követekezni, az hon az Istennek igazsága be tellyesedven, az joknak jól legyen dolgok, az gonosoknak penig gonosul. Ide valo, amaz Evangeliumbeli Abrahamnak mondása, az ki az pokolban gyótródó Gazdagnak imigyen szól, *Luc. 16. 25.* Meg emlekezzel rolla, hogy el vetted az te javaidat

valdargitedben, hasonlokeppen az Lazar az ő gonobit; Most azért ő örül es vigad, te pediglen győződöl, &c.

T A N U S A G.

Tanullyuk meg innét; Hogy az embereknek fűkfegeppen fel kel tamadniok. Ezt kívánja mind az Istennek *Decretuma*, mind az hűveknek boldogságok, es vegezetre az hiteleneknek következendő büntetések. Ennek igaz volta meg tessék, az elő fámlaltator okokból. Intettefűnk azért innét; Hogy vagy esűnk, vagy ifűnk, vagy alusűnk, ez dragi fogzat zengedezzen az mi fűlűnkben: *Surgite mortui, venite ad iudicium*; Kellyetek fel halottak, jertek az ítélre. Engedgye az mi Szent Istenűnk hogy mi így viselbelsűk magunkat, Amē.

Ez ennek az első résznek rövid magyarázata.

XLVI. PRÆDIKATIO.

Iob. 14. 5. Rövidek az embernek napjai, &c.

Felte helyesen mondgya amaz vén *Bessus*; Hogy sinton ollyon bolondfag az halaltul felni, mint az vensegrűl. Mert mikeppen hogy az ki fokat el, az venseget el nem kerülheti, sinton azonkeppen, az kik fokkaig elnek, az halalt

halalt el nem kerülheti, hogy az halaltul felni, mint az vensegrűl, hogy az mi Szent Isten, mely ide való, az mi minden embere ellyeb, *Cap. 13.* od vagy on Isten dokit meg fámlaltator, ez meg h

S U M

Summaja azért az igaz, az Iob Patriarcha, mind Ióvid, & mind biz, hogy hasonlatossá

R E S

Tanulságnak okaert, te felekr, othattjuk ez, feben az embernek, tehen, izohfagor az S, videk az embernek napjai, az ő életének hat, hol emekezik, holot napina, fáma te uallad, vetette neki az melly, Ez a mind Summaja f, Lásuk, minar az bötű, az tanu, agokat Rövid, Mond az Patriarcha, nek na jai, &c.

halonlokeppen az Lazarus-
zert ő örül és vigad, te pe-
, &c.

N U S A G.

innen; Hogy az emberek
en fel kel tamadniok En ke-
ltennek *Deusum*, mind az
glagok, és vezegésre az in-
ezendő büntetések. Ennek
etük, az első szilator okok
nk azért innen; Hogy vagy
ok, vagy alusunk, ez dragi ko-
en az mi fűnkben: *Surgilema*
icum; Kelyetek fel halottak-
re. Engedgye az mi Szent lte
gy vícielsük magunkat. Am
első renek rövid magyaráz

halált el nem kerülhetik. Intettefűnk azért
innen, hogy az haláltul feletteb ne fellyűnk,
tudván azt hogy az mi életűnket meg határo-
za az Szent lten, mely hataron senki által nem
mehet. Ide valo, az mit az Iob Patriarcha maga
felől, minden embereknek kepekben mond.
oda fellyeb, *Cap. 13. 27.* Az en ősvenyimre
gondod vagyon Ur lten, és az en labaimnak
nyomdokit meg fámlaltad. Ugyan ezen dol-
got erőfsiti, ez meg hallot igikben-is.

S U M M A.

Summaja azért az igiknek csak ez: Allatya
itt az Iob Patriarcha, az embernek életének
mind rövid, s-mind bizonyos voltat, mellyet
nagy sеп hasonlatosságokba tanaft előnkben.

R E S Z E I.

Tanúságnak okaert, két kivaltkeppen való
teésekre ősthatyuk ez igiket. Mert az első re-
seben, az embernek életének rövid voltáról
teben bizonyogat az Sz. Iob; mondván: Rő-
videk az embernek napjai. Az másodikban pe-
nig, az ő életének hataranak bizonyos volta-
ról emlékezik, holot imigyen föl: Az ő hol-
napinak fáma te uallad tudván vagyon. Hatart
vetettel neki az mellyet által niem hághat, &c.

Ez mind Summaja s-mind rendi az igiknek.
Lásuk immar az bötüket rendel, és azokból
az tanúságokat Rővideden.

Mond az Patriarcha: Rővidek az ember-
nek napjai, &c.

Ez igik

PRAEDIKATIO.

idek az embernek napjai, &
esen mondgya amaz ven Bof
a ollyon boldog az halat
enfegül. Mert miképpen hog
az ventetet el nem kerülhet
ppen, az kik sokkag elne-
hali

Ez igikben foglaltatik be tanufagunknak első része, holot az embernek életének rövid voltáról emlékezik az Sz. Iob. Itt csak azt kell meg látnunk; Miért hogy az Szent Isten, az embernek ilyen rövid napokat engedet, holot egyéb fele oktan állatok nagy fokaig élnek? Ennek az kérdésnek magyarázattya felelte bűkséges, mert egy *Theophrastus* nevű bölcs ember felől olvassuk, hogy halála orajan azon panaszkodot, hogy az Isten, az Szarvasoknak és Varjaknak, az kik hasonlatlan állatok, felette hosszú időt engedet volna, az embernek pedig, az kinek élete hasznos ez világon, csak rövid és keves napokat adna. Lászuk azért igaz okait az dolognak.

Ennek imez következő okait talályuk:

I. Az bűn, Egyéb fele teremtet állatok Isten ellen nem vetkeznek, hanem az ő hivatalyokban nagy sepen el járnak; De az emberek mindnyajan fokokban vetkeznek. *Iacob. 3. 2.* Annakokaert az Isten-is az ő életüket meg rövidítette. Ide való az Istennek mondata, *Genes. 6. vers. 3.* holot ilyenkeppen szól: Soha többé nem veszekedik az én lelkem az emberrel, mert test (az az természet szerint bűnös) annakokaert az ő napjai száz husz éftendőkre lesznek. Az víz-özön előtt az emberek, egy néhány száz éftendőig éltenek, az mint, az többi közt, meg tetfik az Mathusaelnek alaptyából, az ki felől azt olvassuk, *Genes. 5. 27.* hogy

hogy teljességgel kilentz éftendőket kámmegviduette Isten, nekijet, és (az mingyarazó *Drákok* között husz éftendőkre foritoglennek-is. Ide való *Rom. 6. vers. 23.*

II. z hiveknek haldogóságok. Mz fialomnak vésőök boldogtal. Erről bömondv n: Az követkevetetik el az igaz. Elgoznak az ő ágyas-haz III. Ezzel az Szent tattyá, hogy vagyonben el örli Isten az óköny-hallatásokat, az zonyította, *Apoc. 21. 4.*

T A N U

Vegyik esünkben az mit az Sz. Pál mond Urat sebetik, mindet Megtetik az emberből, melyet az Szent nokra es idvősségekre azért inket, hogy az Téletünk nek rövid vol

B b

hogy tellyefféggel kilentz báz es hatvan kilentz eftendőket fámlalt. De az viz őzen utan meg röviditette Isten, az bűnert, az embernek idejét, es (az mint nemellyek az Iras magyazazo *De Clorok* közzül mondyak) csak báz hus eftendőkre foritotta, az kik leg töb ideiglen élnék-is. Ide valo az mit Sz. Pál mond, *Rom. 6. vers. 23.*

II. Az hiveknek háfnok es az ő következendő boldogságok. Mert az io halál által az hivek, ez siralomnak völgyeből, az nyugodalomnak es örök boldogságnak helyere költöztetnek által. Erről szól az *Esaiás, Cap. 57. 1.* mondván: Az következendő vesedelem előtt vetetik el az igaz. El jű az bekefeg es nyugoságnak az ő ágyas-hazokban, &c.

III. Ezzel az Szent Isten ugyan Ujjal mutatya, hogy vagyon meg mas élet-is, melyben el törli Isten az ő hiveinek ortzajokrol köny-hullatafokat, az mint az Sz. Iános bizonyította, *Apoc. 21. 4.*

T A N U S Á G.

Vegyűk esűnkben innet, mely igen igaz, az mit az Sz. Pál mond, *Rom. 8. 28.* Az kik az Urat szeretik, mindenek javokra folgnak. Meg tetűk az embernek életének rövid volta-ból, mellyet az Szent Isten az ő hiveinek háfnokra es idvősségekre forditor. Intetteűnk azért innet, hogy az Theophrastuffal egyűt, életűnknek rövid volta felől ne panasfolkodgyunk,

B b

gyunk, tudván azt hogy, *Sat din, si fat bene.* Az az: Eleget élt, az ki jól élt: Hanem azon le-
gyünk, hogy az mi életünk ez világ szerint,
forduljon az mi Szent Istenünknek nevének
dicsőretire, az ő vitezkedő Anyaszent-egyha-
zanak eppületire, es az mi lelkünknek időfle-
gere, el híven azt, hogy az Isten, az mi éle-
tünknek rövid voltat, az örök életnek boldog-
ságával pótolja meg. Ez az első refecskének
rövid magyarázatya; Lassuk az másodikat-is:

Mond az Sz. Iob: Az ő holnapinak fama-
te nallad vagyon.

Ez igikben foglaltatik be tanúságunknak
második refe, holot az embernek életének
vegének bizonyos voltáról vagyon emleke-
zet: Itt csak azt kel meg Istenünk; Miért hogy
az Isten az mi életünknek napjait meg fámlalta.
Ennek az dolognak imez következő oka-
it talályuk.

I. Hogy ebből az Istennek veghetetlen böl-
csesége es nagy hatalmassága meg tetősenek,
ugy-mint az ki mindeneket jól tud es lát. Ide
valo, az mit az Zacharias Propheta mond, *Cap.*
4. 10. Oculi Domini discurrunt per universam terram.
Az Urnak szemei sellyel járnak ez egész földön.
Az Sz. Pál-is azt mondgya: *Hebr. 4. 13.* Hogy
mindenek nyilván vannak az Istennek szemei
előt.

II. Hogy innét az Istennek közönfeges
gondviselete nyilván valo legyen. Mert az ki-
nek az

kinél az aprolek dolg
az de ek dolgokat n
11. Hogy az mi me
kat megzabolazza, es
Sz. ak rattyá alá vesse
Ez a jai példajával
Urunk, *Matth. 26. 39.*
gyen ityam, az mint
mint t akarod. Erre
nyörg isben-is; holot
biköz, hogy azt mon
akarati d, mikeppen a
pen ez földön-is. *Matth.*

Jegyezük meg inn
mit az az David mond
nünk az Egekben lak
minde ket cseleked
az földön. Meg tető
nak jel n valo monda
hogy az mi holnapin
nak az izent Istennek
zert in et magunkat.
az mi apunkat-is meg
bizony ara az mi nagy
gyon ő felfegeken, u
stünk, etelünkre, i
es az n oltalmazun
gyuk a Urta az mi go
leked az mint az Sz.
37. 5. c.

kinek az arolek dolgokra gondgya vagyon,
az derek dolgokat nem hadgya el.

III. Hogy az mi mertekletlen kevanfagun-
kat meg zabolazza, es az mi akarattunkat, az Ő
Sz. akarattya alá vessé. &c.

Ezt saját példajával commendallya Christus
Urunk, *Matth. 26. 39.* mondvan: Ne ugy le-
gyen Atyám, az mint én akarom, hanem az
mint te akarod. Erre int az mindennapi kö-
nyörgesben-is; holot azt parancsollya az töb-
bi közt, hogy azt mondgyuk: Legyen az te
akaratom, miképpen az Menyhen, azonkep-
pen ez földön-is. *Matth. 6. 10. &c.*

T A N U S A G.

Igyezzük meg innét; Mely igen igaz, az
mit az Sz. David mond, *Psal. 135. 6.* Az mi Iste-
nünk az Egekben lakik, es valamiket akart,
mindeneket cselekedet, mind az Egen, & mind
az földön. Meg tessék ez, az Iob Patriarcha-
nak jelen valo mondasabol, holot azt allattya,
hogy az mi holnapinknak napjai sáman van-
nak az Szent Istennek előtt. Vigasztalljuk a-
zert innét magunkat. Im halljuk, hogy meg
az mi napunkat-is meg sámlalta az Isten, tehát
bizonyára az mi nagyub, arra-is gondgya va-
gyon Ő felsegenek, ugy-mint lelkünkre, te-
stünkre, etelünkre, italunkra, ruhazatunkra
es az mi oltalmazunkra. Annakokaert had-
gyuk az Urra az mi gondunkat, es Ő meg cse-
lekedí, az mint az Sz. David mondgya, *Psal.*

87. 8. &c.

B b 2

Mond

Mond meg-is az Sz. Iob: Hátart vetet neki, az mellyet által nem hághat, &c.

Ez igikben meg erősíti az Patriarcha, az mit oda fellyeb az embernek életének határának bizonyos volta felől monda, holot azt jelente, hogy az embernek holnapinak napjai, fámán vannak Istennel. De itt mindgyarast egy ellenvetes tamad; Mert azt mondhatna valaki: Nam az Ezechias Kiraly felől azt olvassuk, 2. Reg. 20. Hogy az Isten az Propheta által meg izente volt hogy Testamentumot tegyen, mert meg kel halni. Azonközben pedig meg gyógyította az Isten az Kiralt nagy hirtelenfeggel, es az ő életet tizen öt estendőkkal saporította. Az honnet az következők, hogy az ember az el rendeltetett határon-is által lephetik.

De könyű erre az felelet; Mert noha Isten az Ezechias Kiralynak, az Isaias Propheta által azt izene (kiválteppen az ő fulljos betegsége nevezve) hogy meg kel halni, mindazonáltal, az ő titkos tanacsában el vegezte vala, hogy őtet meg gyógyítván, az ő életének napjait tizen öt estendőkkal meg saporicsa.

De meg-is azt mondhatna valaki; Im halálom, hogy az Isten, noha az Propheta által az Kiralynak halalat bizonyosson meg izente, mindazonáltal az ő titkos tanácsa más volt az Ezechias felől, mert abban el vegezte volt, hogy meg gyógyicsa, főt életének napjait-is meg

meg ösábitosa. Inn
Hog az Istenben ke
lyek gy mással ellen
Err rövideden az
követ ezik inner, ho
tet ak attya ellenke
val. Mert az Istenne
fenye etesi bizonyos
lyek noha meg jelen
ott ert nek alattomb
dánk annak az Sz. I
Jerem. 7. azt o valfu
gya az Isten, az nep
hogy li gyomlalom,
tem egy tem pillanta
az gon osszából, az n
is meg pánom az go
ten van, hogy ő vel
hallod Ieremő Atya n
nyegete az bűn ell
nyilván valo conditio
ben pengien, Iob. 3
Varossában, az Isten
imigye prædical, m
nap van yon hátra, e
lt az Istennek fenye
ellen, noha conditio a
tal ki nem nyilatkozi
csak ott ertetet, tud
nek, &c. Hasonlatos
B b

meg hoſabitsa. Inner azért az következík; Hogy az Iſtenben két akaratok vannak, melyek egy máſſal ellenkeznek.

Erre rövideden azt felellyük; Hogy nem következík inner, hogy az Iſtennek ki jelentet akaratya ellenkezzek az ő tirkos tanácsával. Mert az Iſtennek, mind igireti, ſ-mind fenyegeteſi bizonyos *conditio*k alatt vannak melyek neha meg jelentenek, neha pedig csak ott értetnek alattomban. Erre nevezetes példánk vannak az Sz. Irásban. Az többi közt, *Ierem. 8. 7.* azt olvassuk. *Hi ſollók, azt mondgya az Iſten, az nep ellen, es az Orſag ellen, hogy ki gyomlalom, meg rontom es el veſtem egy ſem pillantásban. Hi meg ter az nep az gonofſágból, az mely ellen ſollottam, en is meg bánom az gonofſt, mellyet el vegeztem vala, hogy ő velle cselekednem, &c.* Im hallod ſerető Atya nſi, hogy az Iſtennek fenyegeteſe az bűn ellen, az elő hozot *locusban*, nyilván valo *conditio* alatt vagyon, &c. Ellenben peniglen, *Iob. 3. 4.* az Propheta Ninive Varoſában, az Iſtennek parancsolattyából, imigyen prædical, mondvan: *Meg negyven nap vagyon hátra, es Ninive el ſillyed, &c.* Itt az Iſtennek fenyegeteſe az Ninive Varoſa ellen, noha *conditio* alatt vagyon, mindazonáltal ki nem nyilatkoztatot, hanem alattomban csak ott értetet, tudni-illik, ha meg nem ternek, &c. Haſonlatoskeppen itt-is, noha meg

izeni Isten az Propheta által az Királynak, hogy meg kel halni, de ott érti az *conditio*, tudni illik, hogy ha Istennek nem könyörög gyógyulásaért es életének meg hosszabításáért. De mivel-hogy könyörge az Szent Istennek meg halgára ő felfege, es halalos betegségek-ből meg gyógyítván, az ő életének napjai-hoz tizen öt estendoket ada. Nem következik azért innét; Hogy az Istenben ellenkező akaratok volnának; Mert az Isten változhatatlan, *Malach. 3. 6.*

TANULSÁG.

Tanullyuk meg innét; Hogy merő boldogság az embernek az halál előt futni, mert az Isten annak határt vetet, mellyen fenki által nem hághat. Ezt erősítik az Iob Patriarchának jelen valo beébedi. Ide hívittuk, amaz Halás embernek, az Szanto Vető emberrel valo beszélgetet, az ki felől azt olvassuk; Hogy mikor az Szanto ember meg kerdette volna az Halást, mikeppen holt volna meg az Attya? Azt felelte neki, hogy az hajobol ki esven, az vízben holt volna. Ismet azt kerdi, az nagy Apja mi módon holt volna meg? De arra-is azt feleli, hogy az-is az hajobol veset az vízben. Vegre, az őfit kerdi. De az felől-is hasonlo valaft tésen. Mond ősfan az Szanto ember? Czudalom hogy nem fels az hajoban szállani es az vizen evezni, &c. Ellenbe az Halás-is meg kerdi; mikeppen holt volna meg az Szanto

Szanto embernek A
hogy az ágyon. Il
hogy holt vol
hogy hogy az p
mon hogy az p
az ő felől-is tudiko
fen. Mond ősfan az
en-is csudalkozom t
az p nára merő tekü
zetle ged es Attya
mely beszélgetesből
fik; Hogy csak ha
avagy felsni, avagy a
azert innét; Hogy
lyűni fokkal inkab
anna Istentől el ren
gyon, mellyet se
En, edgye az mi
ni az halaltul
nem azt min
varju

Desiret Isten

A

Szanto embernek Attya? Amaz azt feleli,
hogy az ágyon. Ilmet kerdi, az nagy Apia
hogy hogy holt volna meg? Aiffelől-is azt
mondgy, hogy az párnán holt meg. Vegre
az őfi felől-is tudakozek; De azon valása le-
sen. Mond ostan az Halás ember: Bezzeg
en-is csudalkozom te raytad, hogy az ágyon
az párnára merő fekünni, holot minden nem-
zetleged es Attyaid azon holtának meg. Az
mely beszelgetesből, nagy nyilván meg tet-
sik; Hogy csak hasonlatos dolog az halaltul
avagy felni, avagy az előt futni. Intettesünk
azert innet; Hogy az halaltul feletteb ne fel-
lyünk sokkal inkább az előt ne fussunk, mert
annak Istentől el rendeltetet ideje es helye va-
gyon, mellyet senki meg nem változtathat.

Engedgye az mi Szent Istenünk, hogy
mi az halaltul ne rettegjünk, ha-
nem azt minden időben keesen
varjuk, Amen.

Dicsiret Istennek mind örökké,
A M E N.

MUTATO TABLAIA.

ELŐSZER.

Az Apostoli Credonak imez czikkelyéből.

Hísem az testnek fel-tamadatát, es az örök életet. pag. 1. 20. 27.

Az Szent irasbéli Locufoknak, mellyek ez könyvben bizonyos prädikati kkal meg magyaráztatnak.

Az O Testamentumból való Locufok.

Genes.	cap.	23	vers.	1.	pag.	151
Genes.	cap.	25	vers.	7.	pag.	38
Genes.	cap.	35	vers.	19.	pag.	159
2. Sam.	cap.	12	vers.	14.	pag.	190
2. Sam.	cap.	24	vers.	15.	pag.	221
2. Sam.	cap.	24	vers.	15.	pag.	231
Job.	cap.	7	vers.	1.	pag.	364
Job.	cap.	9	vers.	25.	pag.	104
Job.	cap.	14	vers.	5.	pag.	362
Psal.	cap.	91	vers.	14.	pag.	315

Item ex eodem Psalmo

Ecclesiastæ.	Cap.	9	vers.	14.	pag.	206
Esa.	cap.	38	vers.	1.	pag.	49
Esa.	cap.	38	vers.	2.	pag.	49
Esa.	cap.	57	vers.	1.	pag.	240
Ezech.	cap.	9	vers.	4.	pag.	356
Sapient.	cap.	3	vers.	1.	pag.	349

Az Új Testamentumból való Locufok.

Matth.

Matth.	cap.	9
Matth.	cap.	9
Matth.	cap.	10
Matth.	cap.	25
Matth.	cap.	13
Matth.	cap.	7
Luc.	cap.	7
Luc.	cap.	12
Luc.	cap.	22
Luc.	cap.	4
Joan.	cap.	5
Joan.	cap.	5
Joan.	cap.	8
Joan.	cap.	11
Joan.	cap.	14
Joan.	cap.	19
Joan.	cap.	19
1. Tim.	cap.	4
2. Tim.	cap.	4
2. Tim.	cap.	4
Apoc.	cap.	14
Apoc.	cap.	16
1. Pet.	cap.	5

OTABLAIA.

LŐSZER
 Crednak imes czikelyek
 nek felvadásat, es azók
 pag. 1. 20. 17.
 hi Lucaknak, melyek a
 kál meg meg jösznek.
 amennyiben való Lucak.
 23 vers. 1. pag. 171
 25 vers. 7. pag. 38
 35 vers. 19. pag. 159
 12 vers. 14. pag. 198
 24 vers. 15. pag. 221
 24 vers. 15. pag. 231
 7 vers. 1. pag. 34
 9 vers. 25. pag. 108
 14 vers. 5. pag. 314
 91 vers. 14. pag. 314
 9 vers. 14. pag. 200
 38 vers. 1. pag. 47
 38 vers. 2. pag. 44
 57 vers. 1. pag. 24
 9 vers. 4. pag. 35
 3 vers. 1. pag. 34
 amennyiben való Lucak.
 M...

Matth.	cap.	9	vers.	18.	pag.	174
Matth.	cap.	9	vers.	23.	pag.	183
Matth.	cap.	10	vers.	29.	pag.	271
Matth.	cap.	25	vers.	1.	pag.	197
Marc.	cap.	13	vers.	35.	pag.	290
Luc.	cap.	7	vers.	12.	pag.	114
Luc.	cap.	7	vers.	12.	pag.	123
Luc.	cap.	12	vers.	35.	pag.	254
Luc.	cap.	22	vers.	36.	pag.	262
Ioan.	cap.	4	vers.	46.	pag.	132
Ioan.	cap.	5	vers.	50.	pag.	141
Ioan.	cap.	5	vers.	23.	pag.	140
Ioan.	cap.	8	vers.	51.	pag.	247
Ioan.	cap.	11	vers.	11	pag.	65
Ioan.	cap.	14	vers.	23.	pag.	214
Ioan.	cap.	19	vers.	25.	pag.	72
Ioan.	cap.	19	vers.	26.	pag.	80
1. Theff.	cap.	4	vers.	13.	pag.	298
2. Tim.	cap.	4	vers.	7.	pag.	88
2. Tim.	cap.	4	vers.	8.	pag.	95
Apoc.	cap.	14	vers.	13.	pag.	333
Apoc.	cap.	16	vers.	15.	pag.	307
1. Pet.	cap.	5	vers.	8.	pag.	280

B5

AZ

Az emlékezetre méltó dolgok- nak Táblája.

A

Abraham élete sol. 38 nevezeti, 40 megkísértetik Istenül,	
42 Sirattya Sárát, 157 meg-hal, 47 el-temetetik, 46	
Népéhez takarítottatik,	47
Ælopuskakassza,	336
Africai hűveknek vallás k,	9
Agoston Doctor mondasá,	13
Alomból hasonlítottatik az hűveknek haláluk, 66 299. 186	
Alomból való fel-ébredéshez hasonlítottatik az fel-tama-	
das, mi okaért,	70
Alexánder Macedo vadászá,	114
Anthropomorphiták vallása,	89
Antiochiabeli nemzetes halál,	233
Apro gyermek k haláluknak oka,	191
Athénasbéli polgárok az fel-tamadaft tagattak,	1
Athropes Istenasszony,	151
Averroës tagatta Istennek gyondgya-viseletét,	271
Az fel-tamadas nem mindeneknek egy arant szolgál, 81	

B

Babonas emberek,	164
Babonaszagra baylando az ember,	184
Bayviadal es vívőesség ez világ élet,	280
Békeség,	336
Bélyeg, jegy,	360
Béres ül az nyugodalomnak, 237 varja munkájának ju-	
saln-át,	373
Besszus-	

I N

Besszusnak mondasá az	
Bérek napja ember élet	
Beteg klatogatasa haszn	
Beteg g ninc történet	
Caperium micsoda Varo	
Catullus Poeta hamis érti	
Centurio cselekedeti,	
Christus Banakozik az Na	
ért, 21 Meg-titlya az	
Christus igaz orvos, 137 C	
Nem pusztá ember, 143	
146 Lem veti-meg az	
li ny van-valék,	
Christus rő-legény, miért	
háza lak, 204 Vigya	
telin k csabhatatlan je	
minak neknek, 265 Ha	
hassalittya magát, 309	
293 Teg-leffen, 269 S	
nevet magat fel-tama	
abraziban jelent meg	
Atya	
Cicero vs Istallya Serviu	
Corona a okelet 97 H	
Czigany k siralma minem	
Csontok k földből ki-ban	
Democritus vallása,	
Drekmán fel-ébredésen m	

INDEX

Bísfuak inondása az halálról,	70
Béresnek napja ember elete, mi-okért,	368
Betegk latogatása háznál,	56
Betegség nincs történetből,	196

C

Capernaum micsoda Varos,	135 136
Catullus Poeta: hamis értelme,	359
Centurio cselekedeti,	178
Christus Banakozik az Nainbéli özvegy Asszonyon, mi- ért, 721 Meg-titlya az szíval,	130
Christus igaz orvos, 137 Csak bűséddel gyógyít, 142 188	
Nem püsti ember, 143 Teremtő, 144 Beszédi igazak,	
146 Nem veti-meg az hívek fedezési, 181 Csudatéri- li nyilván-valók,	189
Christus vö-legény, miért, 203 Feje az ő Anya Bent-egy házának, 204 Vigyázó pastora juhainak, 56 Szer- tetinek csálhatatlan jegye az ő Szent Igéje, 217 Ura mindeneknek, 265 Hadnagya seregének, 217 Lopokoz- hasznalattya magat, 309 Utolsó-el-jövelelel-tinkoltat t, 293 Meg-leszen, 269 Szabaditása két fele, 325 Mére- neveti magat fel-tamadasnak, és eleteknek, 344 Kérsin ábrázaban jelent meg, 357 ő közben jaro, 359 Edes Atya,	359

Cicero vigasztallja Servius Sulpiciust,	246 237
Corona az ő öklelet 97 Honnét lehet az ebbé Lázanyos	107
Cziganyok siralma minemű,	131 305
Csontoknak földből ki-banyatasa Isten ostroma,	122

D

Democritus vallasa,	271 297
Derekunk fel-övebrzésen mit értsünk,	256
	Dicső.

INDEX

Dicsőült állapotban micsoda lesznek az hívek, 83	Meglatnyak Isten,	35
Dögös időben buydosó emberek,	196	232 234
Dög halál micsoda, 222 két fele, 223 kiül bocsátatik, 226	mi okért, 229	Ellene való intés, 239
El-meheré ember előtte, 232	Az Papistak kinek könyörögnek az dög-halálban,	234
Dögös időben mit kel cselekednünk,	ibid,	

E

Egő gyergya, Sörétnek Isten Igéje, mi okért, 259	Elet és halál két fele,	346
Elnék az hívek lelkekben, 346	Miképpen elhet az ki meg hal,	347
Elete embernek miért rövidül meg,	114	384
Eletünk vége el-tinkoltat, miért, 208	mihez hasonlítottak,	211
Ember ékeségére vagyon az öltözet, 314	Föböz hasonl,	113
Elete beéréshez hasonlítottak, miért, 368	Napjai meg számaltatnak,	386
Epicurausek az fel-tamadaft tagattak, 1	271	287
Istennék gondgya-viselesét tagattak,	275	
Epitaphium vagy oslop emelés régi B-kas, 166		
Ezéchias Király betegsége, 50	Könyörgése, 58	Falhoz fordul, mi okaert, 59
Siralmanak oka, 63		
Evangelium nem fabula, nem Mose, 249	Hancm Christus becséde miatt,	215
	246	

F

Fárat ember az halált hívja, 239		
Festus káromkodása Sz. Pál ellen, 380		
Földből való, földhöz ragaszkodik, 307	364	
	Föld-	

Földben vetetel mag,		
Földmagasítás két fele,		
Föld-tamadaftol, 3	kerfelle	
Gen. 19	8	ki által leszen
el-tinkoltat, 14	375	m
gyalazatos, 378	sten	
balottak, 80	so	vég
omere leszen, 19	kik	
Földhöz hasonl az ember,		
Gelenna gyötrelennek b		
Gyátruha, 137	Gyergya	
le, 46	Gyergya, Sör	
Gyögyökádak Isten az bi		
Görögök haláttakat meg		
Gyögyölösös kert éppittet		
Haja az élet, 109	miért	
minden testnek út,		
nek mondatik, 87	mi	
domban ragadot réan		
nincs ellene orvosság,		
38	Az kinek boldogs	
ter 208	254	Bizonyos,
ter néfeti minémü, 20		
ko sirni, 129	Halalna	
Halál parafst emberrel v		
let az embernek legi		
72	halalok boldogsag,	
33	az Sátánnak ellen	

Földben vetetett mag,	8 77
Fel-magasztalás két fele,	326
Fel-tamada-szol, 3 kei fele, 4 378 formája, 12 13 meg-le- ßen, 15 8 ki által leßen, 74 78 miért leßen ibid. idejé el-tikoltator, 14 375 miért tikoltator-el, 376 diesöséges es gyala-zatos, 378 szerző oká, 379 miért tamadnak-fel az halottak, 80 fő rége, 74 minémü állapotra, 18 hitek örömeire leßen, 19 kik tagattak,	1.78
Fühöz hasonló az ember,	113

G

Gehenna gyötrelmek helye, karhozat, miért,	354
Gyászruha, 137 Gyergya bővéténekhez hasonló ember g- lete, 46 Gyergya, bővétének, Isten Igeje,	259
Gyönyörködik Isten az hitek könyörgésében,	319
Görögök halottakat meg égettek,	118
Gyümölcsös kert építtetik,	10

H

Hajo az élet, 169 miért hasonlítatik hajóhoz, 111 Halál minden testnek úta, 312 mindennekkel köz, 52. Alom- nak mondatik, 87 mi okaért, 68 nem iszonyu, 69 A- dám-ban ragadot réánk, 721 234 nincs történetből, 196 nincs ellene orvosság, 234 az Urban kik halnak meg, 314 Azoknak boldogságok miben állyon, 336 el-rejte- tet 208 254 Bizonyos, 156 helye bizonytalan, ibid. terméseti minémü, 208 két fele, 252 346 347 Halotta- kon sirni, 129 Halálnak sok nevei vannak,	162
Halász paraßt emberrel vetik kedik, 69 302 Haromszor kel- lerik az embernek segítség, 125 Hitek Istennek barati, 72 halállok boldogság, 335 boldogságok miben állyon, 336 az Sátánnak ellenfégi,	278

Hibben

INDEX

Hibben nevek dnck az hívek, 179 Hítetlen jeg, rui vétek,
139 Híssu életnek imez okait talállunk, 44
Himeneus tére gése, 380

I

Iajirusnak semélye, 177 cselkedeti, ibid. törekedé-
nek haszna, 179 leggyel valasztotnak megh a hívek, 362
meg jegyeztetnek bizonyos okokért, ibid. Homlokokon;
ibid. Igar biro az Christus, 102
Igassagnak Coronaja Christus, 106 Igaraknak miért mő-
datnak az hívek, 241 bizonyos okokért, 352
Io lelki ismeret, az balalban draga doloz, 62 Io an sagh,
vigyazas miben állyon, 182 Istennek ígérési banas né-
kul való, 107 állatryat lelki semmel latbatni, 86 nem
semély val gato, 171 Igéje lampashoz hasonlittatik, 204
hasznos ezhoz, 218 260 Istennek minden rendbéli em-
berék közöt vannak hívei, 177 Istennél nem kedves Sz.
Igéen kívül való tisztelet, 184 Istennél kedves az ő A-
nya szent egyháza, 201
Isten nálunk lakozni mondatik, 219 Micsoda az ő gyond-
gya vétele, es hany sele, 277 mi haszna ez tudomán-
nak, 279 Istennek neve az Sz. Irasban sok jegyzésben
véteik, 310 Itélet napja utolsó nap, 103 el-titkoltat, 293
340 hasonló az lopohoz 290 meg leszen kétség nélkül, 269
Intalmuk az híveknek az boldogságh, miért, 349

K

Keresztényi vigyazas mi dologban állyon, 182. 311. 312.
Kézén Istennek mi érteik, 34 Ki ragadgya Isten az hí-
veket, 319

L

Lazar Christus barattya, mi okért, 66. fel-tamada sa mi-
hez hasonlittatik, 71

Lé.

Élekeknek az testből való ki-mulasárol sok harnis cselekedetek, 349 Lelkünkben a földből fel kell támadnunk, 4

M

Massagéiak Attyokat annyokat meg ették, 118 Mathusalemnek elete, 115 Menyeközői lakodalmához hasonlítottatik az menyeknek országa, 266 miért, *ibid.*

N

Nábalköveiői, 68
Nappaink, Saman vannak Istennél, mi okért, 386

O

Örök élet micsoda, 21 kitűl, 24 kiknek, 26 miért adatik, 38
hűt alial kezdetik-el, 332 igazságnak Coronája, 97 miért, hasonlítottatik Coronához, *ibid.* meg itt ez földön kezdetik-el az hírekben, 38

Orvos az Christus, 137 bűszeddel miért gyógyít, 142 Ördög patvarkodo, mi okért 286 ordito Orfölsanhoz miért hasonlítottatik, 288

Ovidius mondása az Philemile felől, 178

P

Pállya futasan érte Szent Pál Apostoli tisztit, mi okért, 92
Pállya futas életünk, mi okért, 109 Papa Christus vicarinus mint lehet, 182 Pogányi modra temetközni micsoda 117 167 Phoenix madar, 8. 76 Plinius az fel-találtatagatta, 2 Philosophusoknak köszönseges regülajok, 87 Publican fiait meg elevaniti, 77 Purgatorium pokol pitvara, 355 Purgatoriumban nem mennek az lelkek, 347. 350. 354.

Q

Quinta rota, 67

R

Rachel

I N D E X

Rachel nevezeti, 160 halalanak neve, 162 úton temette-
tik-el, miért, 163 épitaphiuma vagy sílopa, 166
Roshat ház az világ, 237 Rövid élet nem mindenkor I-
sten haragjának jele, 108

S

Sára Asszonynak neve, élete, 152 154 halála, 155
Saskelényhoz, az élet miért hasonlítottak, 112. 169
Sátán az híveknek ellenjegek, mi kért, 185
Scytak Bőrnnyu cselekedetek, 118. 122 Siralom mértékletes,
305 mértékietlen. 303 Stoikusokhoz kik hasonlók, 129
Szabadítás kétsége, 325 Szentölo vizek nem vol az Nain-
bélieknek sem gyeregyajok, 125
Szarvas miért kívannya az híves-vízet, 370 Szűzekem
mit élt Christus Urunk, 201

T

Thabita avagy Dorcas Asszony, 169 Meg-hal, 173 jo
eml-kezeti meg-marad, 171
Taniók Bava bathato, 194 Taff, avagy Tau bötü, 360
Taborban vannak az hívek, 368
Testamentum rétel Bukséges, 57 238
Temetsegek kulombözésti, 7. 167
Templom körül valo temetkezésnek okai, 119
Traciai Bökas, 306

V U

Valtozas felotte nagy léssen a boldog fel-tamadas után, 84
Varajon kívül valo temetkezésnek okai, 121. 122
Vigyazasi a miért int Christus Urunk, 291
Vigyazo Bolgak kicsodak, 263
Világ, házhoz hasonlítottak, mi okaért, 299
Uton járók vagyunk, 256. 257.

V E G E.

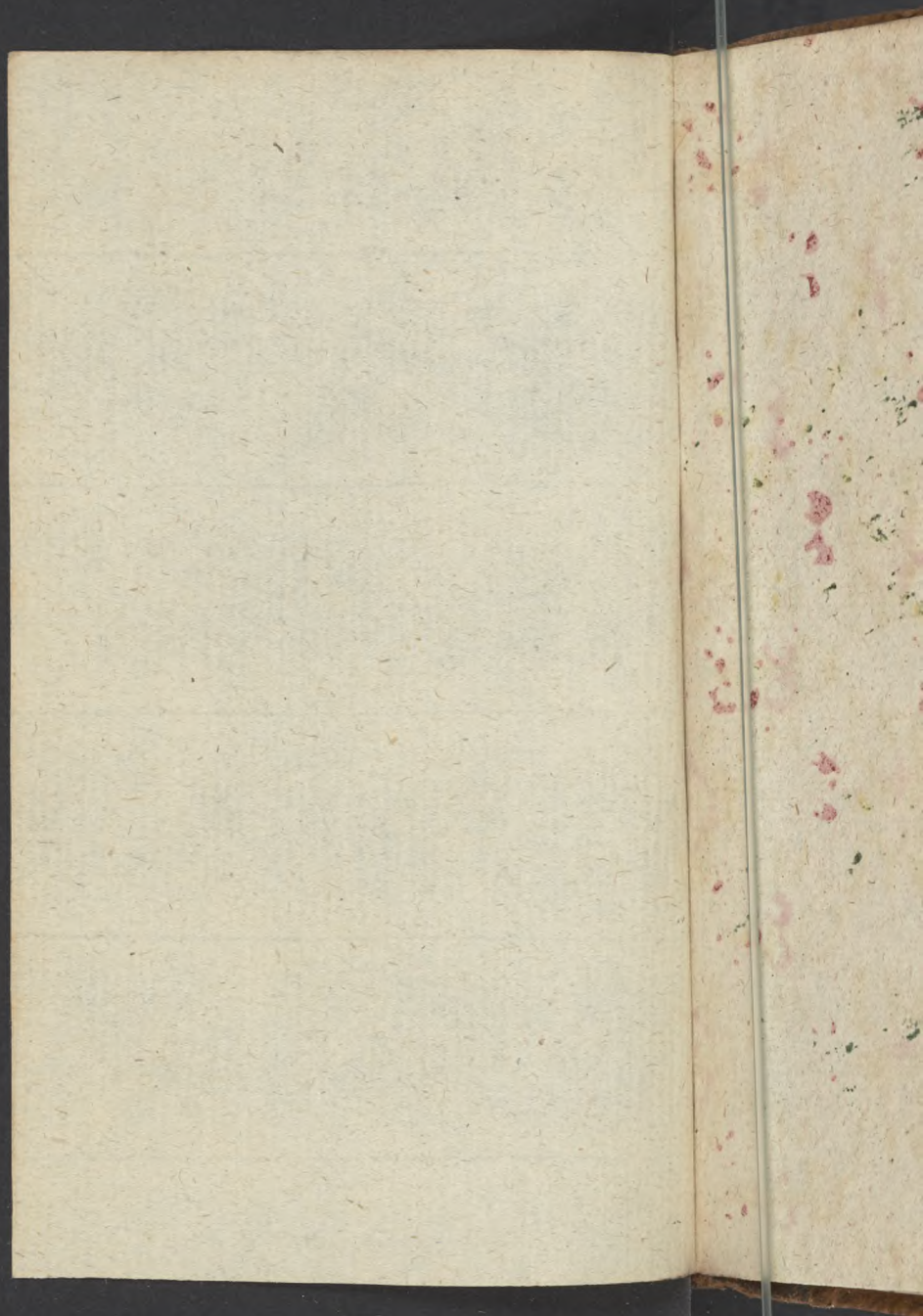
INDEX

160. halálának neve, 162. szent szent
 161. epistaphiuma vagy sírja, 16
 162. 167. Kivátságai nem mindenkor
 163. 164.

S

165. szent, 166. 167. helye,
 168. szent helye, 169. 170.
 171. szent, 172. 173.
 174. szent, 175. 176.
 177. szent, 178. 179.
 180. szent, 181. 182.
 183. szent, 184. 185.
 186. szent, 187. 188.
 189. szent, 190. 191.
 192. szent, 193. 194.
 195. szent, 196. 197.
 198. szent, 199. 200.
 201. szent, 202. 203.
 204. szent, 205. 206.
 207. szent, 208. 209.
 210. szent, 211. 212.
 213. szent, 214. 215.
 216. szent, 217. 218.
 219. szent, 220. 221.
 222. szent, 223. 224.
 225. szent, 226. 227.
 228. szent, 229. 230.
 231. szent, 232. 233.
 234. szent, 235. 236.
 237. szent, 238. 239.
 240. szent, 241. 242.
 243. szent, 244. 245.
 246. szent, 247. 248.
 249. szent, 250. 251.
 252. szent, 253. 254.
 255. szent, 256. 257.
 258. szent, 259. 260.
 261. szent, 262. 263.
 264. szent, 265. 266.
 267. szent, 268. 269.
 270. szent, 271. 272.
 273. szent, 274. 275.
 276. szent, 277. 278.
 279. szent, 280. 281.
 282. szent, 283. 284.
 285. szent, 286. 287.
 288. szent, 289. 290.
 291. szent, 292. 293.
 294. szent, 295. 296.
 297. szent, 298. 299.
 300. szent, 301. 302.
 303. szent, 304. 305.
 306. szent, 307. 308.
 309. szent, 310. 311.
 312. szent, 313. 314.
 315. szent, 316. 317.
 318. szent, 319. 320.
 321. szent, 322. 323.
 324. szent, 325. 326.
 327. szent, 328. 329.
 330. szent, 331. 332.
 333. szent, 334. 335.
 336. szent, 337. 338.
 339. szent, 340. 341.
 342. szent, 343. 344.
 345. szent, 346. 347.
 348. szent, 349. 350.
 351. szent, 352. 353.
 354. szent, 355. 356.
 357. szent, 358. 359.
 360. szent, 361. 362.
 363. szent, 364. 365.
 366. szent, 367. 368.
 369. szent, 370. 371.
 372. szent, 373. 374.
 375. szent, 376. 377.
 378. szent, 379. 380.
 381. szent, 382. 383.
 384. szent, 385. 386.
 387. szent, 388. 389.
 390. szent, 391. 392.
 393. szent, 394. 395.
 396. szent, 397. 398.
 399. szent, 400. 401.
 402. szent, 403. 404.
 405. szent, 406. 407.
 408. szent, 409. 410.
 411. szent, 412. 413.
 414. szent, 415. 416.
 417. szent, 418. 419.
 420. szent, 421. 422.
 423. szent, 424. 425.
 426. szent, 427. 428.
 429. szent, 430. 431.
 432. szent, 433. 434.
 435. szent, 436. 437.
 438. szent, 439. 440.
 441. szent, 442. 443.
 444. szent, 445. 446.
 447. szent, 448. 449.
 450. szent, 451. 452.
 453. szent, 454. 455.
 456. szent, 457. 458.
 459. szent, 460. 461.
 462. szent, 463. 464.
 465. szent, 466. 467.
 468. szent, 469. 470.
 471. szent, 472. 473.
 474. szent, 475. 476.
 477. szent, 478. 479.
 480. szent, 481. 482.
 483. szent, 484. 485.
 486. szent, 487. 488.
 489. szent, 490. 491.
 492. szent, 493. 494.
 495. szent, 496. 497.
 498. szent, 499. 500.
 501. szent, 502. 503.
 504. szent, 505. 506.
 507. szent, 508. 509.
 510. szent, 511. 512.
 513. szent, 514. 515.
 516. szent, 517. 518.
 519. szent, 520. 521.
 522. szent, 523. 524.
 525. szent, 526. 527.
 528. szent, 529. 530.
 531. szent, 532. 533.
 534. szent, 535. 536.
 537. szent, 538. 539.
 540. szent, 541. 542.
 543. szent, 544. 545.
 546. szent, 547. 548.
 549. szent, 550. 551.
 552. szent, 553. 554.
 555. szent, 556. 557.
 558. szent, 559. 560.
 561. szent, 562. 563.
 564. szent, 565. 566.
 567. szent, 568. 569.
 570. szent, 571. 572.
 573. szent, 574. 575.
 576. szent, 577. 578.
 579. szent, 580. 581.
 582. szent, 583. 584.
 585. szent, 586. 587.
 588. szent, 589. 590.
 591. szent, 592. 593.
 594. szent, 595. 596.
 597. szent, 598. 599.
 600. szent, 601. 602.
 603. szent, 604. 605.
 606. szent, 607. 608.
 609. szent, 610. 611.
 612. szent, 613. 614.
 615. szent, 616. 617.
 618. szent, 619. 620.
 621. szent, 622. 623.
 624. szent, 625. 626.
 627. szent, 628. 629.
 630. szent, 631. 632.
 633. szent, 634. 635.
 636. szent, 637. 638.
 639. szent, 640. 641.
 642. szent, 643. 644.
 645. szent, 646. 647.
 648. szent, 649. 650.
 651. szent, 652. 653.
 654. szent, 655. 656.
 657. szent, 658. 659.
 660. szent, 661. 662.
 663. szent, 664. 665.
 666. szent, 667. 668.
 669. szent, 670. 671.
 672. szent, 673. 674.
 675. szent, 676. 677.
 678. szent, 679. 680.
 681. szent, 682. 683.
 684. szent, 685. 686.
 687. szent, 688. 689.
 690. szent, 691. 692.
 693. szent, 694. 695.
 696. szent, 697. 698.
 699. szent, 700. 701.
 702. szent, 703. 704.
 705. szent, 706. 707.
 708. szent, 709. 710.
 711. szent, 712. 713.
 714. szent, 715. 716.
 717. szent, 718. 719.
 720. szent, 721. 722.
 723. szent, 724. 725.
 726. szent, 727. 728.
 729. szent, 730. 731.
 732. szent, 733. 734.
 735. szent, 736. 737.
 738. szent, 739. 740.
 741. szent, 742. 743.
 744. szent, 745. 746.
 747. szent, 748. 749.
 750. szent, 751. 752.
 753. szent, 754. 755.
 756. szent, 757. 758.
 759. szent, 760. 761.
 762. szent, 763. 764.
 765. szent, 766. 767.
 768. szent, 769. 770.
 771. szent, 772. 773.
 774. szent, 775. 776.
 777. szent, 778. 779.
 780. szent, 781. 782.
 783. szent, 784. 785.
 786. szent, 787. 788.
 789. szent, 790. 791.
 792. szent, 793. 794.
 795. szent, 796. 797.
 798. szent, 799. 800.
 801. szent, 802. 803.
 804. szent, 805. 806.
 807. szent, 808. 809.
 810. szent, 811. 812.
 813. szent, 814. 815.
 816. szent, 817. 818.
 819. szent, 820. 821.
 822. szent, 823. 824.
 825. szent, 826. 827.
 828. szent, 829. 830.
 831. szent, 832. 833.
 834. szent, 835. 836.
 837. szent, 838. 839.
 840. szent, 841. 842.
 843. szent, 844. 845.
 846. szent, 847. 848.
 849. szent, 850. 851.
 852. szent, 853. 854.
 855. szent, 856. 857.
 858. szent, 859. 860.
 861. szent, 862. 863.
 864. szent, 865. 866.
 867. szent, 868. 869.
 870. szent, 871. 872.
 873. szent, 874. 875.
 876. szent, 877. 878.
 879. szent, 880. 881.
 882. szent, 883. 884.
 885. szent, 886. 887.
 888. szent, 889. 890.
 891. szent, 892. 893.
 894. szent, 895. 896.
 897. szent, 898. 899.
 900. szent, 901. 902.
 903. szent, 904. 905.
 906. szent, 907. 908.
 909. szent, 910. 911.
 912. szent, 913. 914.
 915. szent, 916. 917.
 918. szent, 919. 920.
 921. szent, 922. 923.
 924. szent, 925. 926.
 927. szent, 928. 929.
 930. szent, 931. 932.
 933. szent, 934. 935.
 936. szent, 937. 938.
 939. szent, 940. 941.
 942. szent, 943. 944.
 945. szent, 946. 947.
 948. szent, 949. 950.
 951. szent, 952. 953.
 954. szent, 955. 956.
 957. szent, 958. 959.
 960. szent, 961. 962.
 963. szent, 964. 965.
 966. szent, 967. 968.
 969. szent, 970. 971.
 972. szent, 973. 974.
 975. szent, 976. 977.
 978. szent, 979. 980.
 981. szent, 982. 983.
 984. szent, 985. 986.
 987. szent, 988. 989.
 990. szent, 991. 992.
 993. szent, 994. 995.
 996. szent, 997. 998.
 999. szent, 999. 1000.
 1001. szent, 1002. 1003.
 1004. szent, 1005. 1006.
 1007. szent, 1008. 1009.
 1010. szent, 1011. 1012.
 1013. szent, 1014. 1015.
 1016. szent, 1017. 1018.
 1019. szent, 1020. 1021.
 1022. szent, 1023. 1024.
 1025. szent, 1026. 1027.
 1028. szent, 1029. 1030.
 1031. szent, 1032. 1033.
 1034. szent, 1035. 1036.
 1037. szent, 1038. 1039.
 1040. szent, 1041. 1042.
 1043. szent, 1044. 1045.
 1046. szent, 1047. 1048.
 1049. szent, 1050. 1051.
 1052. szent, 1053. 1054.
 1055. szent, 1056. 1057.
 1058. szent, 1059. 1060.
 1061. szent, 1062. 1063.
 1064. szent, 1065. 1066.
 1067. szent, 1068. 1069.
 1070. szent, 1071. 1072.
 1073. szent, 1074. 1075.
 1076. szent, 1077. 1078.
 1079. szent, 1080. 1081.
 1082. szent, 1083. 1084.
 1085. szent, 1086. 1087.
 1088. szent, 1089. 1090.
 1091. szent, 1092. 1093.
 1094. szent, 1095. 1096.
 1097. szent, 1098. 1099.
 1100. szent, 1101. 1102.
 1103. szent, 1104. 1105.
 1106. szent, 1107. 1108.
 1109. szent, 1110. 1111.
 1112. szent, 1113. 1114.
 1115. szent, 1116. 1117.
 1118. szent, 1119. 1120.
 1121. szent, 1122. 1123.
 1124. szent, 1125. 1126.
 1127. szent, 1128. 1129.
 1130. szent, 1131. 1132.
 1133. szent, 1134. 1135.
 1136. szent, 1137. 1138.
 1139. szent, 1140. 1141.
 1142. szent, 1143. 1144.
 1145. szent, 1146. 1147.
 1148. szent, 1149. 1150.
 1151. szent, 1152. 1153.
 1154. szent, 1155. 1156.
 1157. szent, 1158. 1159.
 1160. szent, 1161. 1162.
 1163. szent, 1164. 1165.
 1166. szent, 1167. 1168.
 1169. szent, 1170. 1171.
 1172. szent, 1173. 1174.
 1175. szent, 1176. 1177.
 1178. szent, 1179. 1180.
 1181. szent, 1182. 1183.
 1184. szent, 1185. 1186.
 1187. szent, 1188. 1189.
 1190. szent, 1191. 1192.
 1193. szent, 1194. 1195.
 1196. szent, 1197. 1198.
 1199. szent, 1200. 1201.
 1202. szent, 1203. 1204.
 1205. szent, 1206. 1207.
 1208. szent, 1209. 1210.
 1211. szent, 1212. 1213.
 1214. szent, 1215. 1216.
 1217. szent, 1218. 1219.
 1220. szent, 1221. 1222.
 1223. szent, 1224. 1225.
 1226. szent, 1227. 1228.
 1229. szent, 1230. 1231.
 1232. szent, 1233. 1234.
 1235. szent, 1236. 1237.
 1238. szent, 1239. 1240.
 1241. szent, 1242. 1243.
 1244. szent, 1245. 1246.
 1247. szent, 1248. 1249.
 1250. szent, 1251. 1252.
 1253. szent, 1254. 1255.
 1256. szent, 1257. 1258.
 1259. szent, 1260. 1261.
 1262. szent, 1263. 1264.
 1265. szent, 1266. 1267.
 1268. szent, 1269. 1270.
 1271. szent, 1272. 1273.
 1274. szent, 1275. 1276.
 1277. szent, 1278. 1279.
 1280. szent, 1281. 1282.
 1283. szent, 1284. 1285.
 1286. szent, 1287. 1288.
 1289. szent, 1290. 1291.
 1292. szent, 1293. 1294.
 1295. szent, 1296. 1297.
 1298. szent, 1299. 1300.
 1301. szent, 1302. 1303.
 1304. szent, 1305. 1306.
 1307. szent, 1308. 1309.
 1310. szent, 1311. 1312.
 1313. szent, 1314. 1315.
 1316. szent, 1317. 1318.
 1319. szent, 1320. 1321.
 1322. szent, 1323. 1324.
 1325. szent, 1326. 1327.
 1328. szent, 1329. 1330.
 1331. szent, 1332. 1333.
 1334. szent, 1335. 1336.
 1337. szent, 1338. 1339.
 1340. szent, 1341. 1342.
 1343. szent, 1344. 1345.
 1346. szent, 1347. 1348.
 1349. szent, 1350. 1351.
 1352. szent, 1353. 1354.
 1355. szent, 1356. 1357.
 1358. szent, 1359. 1360.
 1361. szent, 1362. 1363.
 1364. szent, 1365. 1366.
 1367. szent, 1368. 1369.
 1370. szent, 1371. 1372.
 1373. szent, 1374. 1375.
 1376. szent, 1377. 1378.
 1379. szent, 1380. 1381.
 1382. szent, 1383. 1384.
 1385. szent, 1386. 1387.
 1388. szent, 1389. 1390.
 1391. szent, 1392. 1393.
 1394. szent, 1395. 1396.
 1397. szent, 1398. 1399.
 1400. szent, 1401. 1402.
 1403. szent, 1404. 1405.
 1406. szent, 1407. 1408.
 1409. szent, 1410. 1411.
 1412. szent, 1413. 1414.
 1415. szent, 1416. 1417.
 1418. szent, 1419. 1420.
 1421. szent, 1422. 1423.
 1424. szent, 1425. 1426.
 1427. szent, 1428. 1429.
 1430. szent, 1431. 1432.
 1433. szent, 1434. 1435.
 1436. szent, 1437. 1438.
 1439. szent, 1440. 1441.
 1442. szent, 1443. 1444.
 1445. szent, 1446. 1447.
 1448. szent, 1449. 1450.
 1451. szent, 1452. 1453.
 1454. szent, 1455. 1456.
 1457. szent, 1458. 1459.
 1460. szent, 1461. 1462.
 1463. szent, 1464. 1465.
 1466. szent, 1467. 1468.
 1469. szent, 1470. 1471.
 1472. szent, 1473. 1474.
 1475. szent, 1476. 1477.
 1478. szent, 1479. 1480.
 1481. szent, 1482. 1483.
 1484. szent, 1485. 1486.
 1487. szent, 1488. 1489.
 1490. szent, 1491. 1492.
 1493. szent, 1494. 1495.
 1496. szent, 1497. 1498.
 1499. szent, 1500. 1501.
 1502. szent, 1503. 1504.
 1505. szent, 1506. 1507.
 1508. szent, 1509. 1510.
 1511. szent, 1512. 1513.
 1514. szent, 1515. 1516.
 1517. szent, 1518. 1519.
 1520. szent, 1521. 1522.
 1523. szent, 1524. 1525.
 1526. szent, 1527. 1528.
 1529. szent, 1530. 1531.
 1532. szent, 1533. 1534.
 1535. szent, 1536. 1537.
 1538. szent, 1539. 1540.
 1541. szent, 1542. 1543.
 1544. szent, 1545. 1546.
 1547. szent, 1548. 1549.
 1550. szent, 1551. 1552.
 1553. szent, 1554. 1555.
 1556. szent, 1557. 1558.
 1559. szent, 1560. 1561.
 1562. szent, 1563. 1564.
 1565. szent, 1566. 1567.
 1568. szent, 1569. 1570.
 1571. szent, 1572. 1573.
 1574. szent, 1575. 1576.
 1577. szent, 1578. 1579.
 1580. szent, 1581. 1582.
 1583. szent, 1584. 1585.
 1586. szent, 1587. 1588.
 1589. szent, 1590. 1591.
 1592. szent, 1593. 1594.
 1595. szent, 1596. 1597.
 1598. szent, 1599. 1600.
 1601. szent, 1602. 1603.
 1604. szent, 1605. 1606.
 1607. szent, 1608. 1609.
 1610. szent, 1611. 1612.
 1613. szent, 1614. 1615.
 1616. szent, 1617. 1618.
 1619. szent, 1620. 1621.
 1622. szent, 1623. 1624.
 1625. szent, 1626. 1627.
 1628. szent, 1629. 1630.
 1631. szent, 1632. 1633.
 1634. szent, 1635. 1636.
 1637. szent, 1638. 1639.
 1640. szent, 1641. 1642.
 1643. szent, 1644. 1645.
 1646. szent, 1647. 1648.
 1649. szent, 1650. 1651.
 1652. szent, 1653. 1654.
 1655. szent, 1656. 1657.
 1658. szent, 1659. 1660.
 1661. szent, 1662. 1663.
 1664. szent, 1665. 1666.
 1667. szent, 1668. 1669.
 1670. szent, 1671. 1672.
 1673. szent, 1674. 1675.
 1676. szent, 1677. 1678.
 1679. szent, 1680. 1681.
 1682. szent, 1683. 1684.
 1685. szent, 1686. 1687.
 1688. szent, 1689. 1690.
 1691. szent, 1692. 1693.
 1694. szent, 1695. 1696.
 1697. szent, 1698. 1699.
 1700. szent, 1701. 1702.
 1703. szent, 1704. 1705.
 1706. szent, 1707. 1708.
 1709. szent, 1710. 1711.
 1712. szent, 1713. 1714.
 1715. szent, 1716. 1717.
 1718. szent, 1719. 1720.
 1721. szent, 1722. 1723.
 1

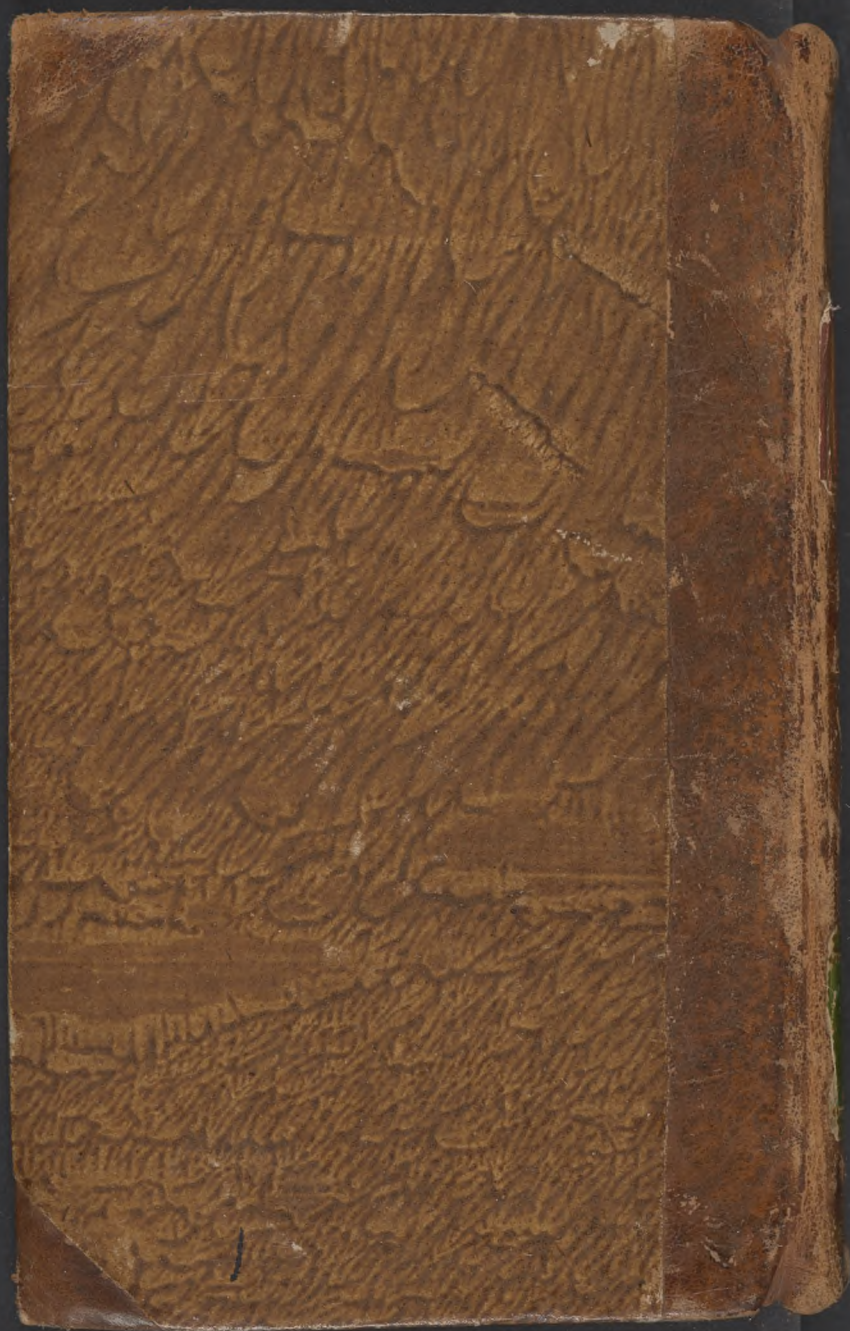

RMK. I.

758

MARGITAI
PETER
PREDIKAT

JE BREZEN BEN

J 644

